

UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ KARARLARI

Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanlığından:

ESAS NO : 2025/126
KARAR NO : 2025/639
KARAR TR : 13/10/2025

ÖZET: Davacıya ait taşınmaz, imar planında yol ve yeşil alan olarak belirlenmek suretiyle kamulaştırmaz el atıldığından bahisle, kamulaştırmaz el atmadan dolayı uğranılan zararın yasal faizi ile tazmini istemiyle açılan davanın, açıldığı tarih itibarıyla yürürlükte bulunan 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu'nun Ek 1. maddesine 26/11/2022 tarihinde yürürlüğe giren 7421 sayılı Kanunun 3. maddesi ile eklenen *"Bu süre içinde belirtilen işlemlerin yapılmaması halinde taşınmazların malikleri tarafından mülkiyet hakkından kaynaklı bedele ilişkin açılacak davalar, adli yargıda görülür."* hükmü uyarınca ADLİ YARGI YERİNDE görülmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : H. Ö.
Vekili : Av. N. K.
Davalı : Çankaya Belediye Başkanlığı
Vekili : Av. M. A.

I. DAVA KONUSU OLAY

1. Davacı vekili, müvekkiline ait * mevkinde kain de, müstakil tapulu arsaya 16/02/2007 tarihinde hiçbir kamulaştırma işlemi yapılmaksızın, bedeli ödemeksizin ve müvekkiline hiçbir bilgi verilmenden *"35 metre genişliğinde yol yapılarak"* fiilen işgal etmek suretiyle el konulduğunu, yol dışında kalan yerlerin de yine hiçbir kamulaştırma işlemi yapılmaksızın, bedelini ödemeksizin ve davacıya hiçbir bilgi verilmeksizin, *"yeşil alan"* yapmak suretiyle fiilen işgal edildiğini, davalı belediyenin 08/01/2009 tarih ve 55 sayılı belediye encümen kararına istinaden yapılan 81025 numaralı parselasyon planı ile müvekkilinin taşınmazına karşılık Ankara Büyükşehir Belediyesinin * den 2559/86965 hisse olarak şuyulandırıldığını, 12/10/2009 tarihinde şuyulandırılmış olarak müvekkili adına resen tapuya tescil edildiğini, fiilen yok edilen * parselde oluşan zararın tazmini için Ankara 23. Asliye Hukuk Mahkemesinde E.2014/276 (yeni E.2020/293) sayılı Ankara Büyükşehir Belediyesi ve Çankaya Belediyesi aleyhine *"kamulaştırmaz el koyma nedeniyle tazminat (bedel) davası"* açıldığını, açılan davada Büyükşehir Belediyesi yönünden kabul kararı verildiğini, Çankaya Belediyesi yönünden ise davanın atıye terk edilmesi sebebiyle karar verilmeyişini, verilen kararın bozma sonrası kesinleştiğini; davalının usulsüz imar uygulaması ile Mayıs 2014 tarihi itibarıyla 2.175.150 TL değere sahip olan taşınmazının imar uygulaması sonucu başka parselde şuyulandırıldığını ve tespit edilen değerin yarısı olduğunu, bu nedenle 1.087.575 TL zararın mevcut olduğunu ve bu zarardan Çankaya Belediyesinin sorumlu olduğunu ifade ederek, şimdilik 10.000 TL bedel farkının haksız el koyma tarihi olan 12/10/2009 tarihinden itibaren yasal faizi ile birlikte davalıdan tahsili istemiyle adli yargı yerinde dava açmıştır.

II. UYUŞMAZLIĞA İLİŞKİN BAŞVURU SÜRECİ

A. Adli Yargıda

2. Uyuşmazlığın anlaşılabilmesi açısından, mevcut dava açılmadan önceki yargılama süreci şöyledir:

3. Davacı vekili, Ankara Büyükşehir Belediyesi tarafından fiilen yol yapılmak, Çankaya Belediyesi tarafından da, usulsüz imar uygulaması yapılması suretiyle * mevkinde kain * ada parselde oluşan zararın tazmini için Ankara 23. Asliye Hukuk Mahkemesinde E.2014/276 esas sayılı yargılama dosyası ile Ankara Büyükşehir Belediyesi ve Çankaya Belediyesi aleyhine *"kamulaştırmaz el koyma nedeniyle tazminat (bedel) davası"* açmıştır.

4. Yapılan yargılama sürecinde alınan 11/03/2015 tarihli bilirkişi heyet raporunda: * ada parselde yol yapılması eyleminde ve şuyulandırılan * ada parselin (Onaylı imar planı 14 nolu plan notu gereği) sorumluluğunun Ankara Büyükşehir Belediyesinde olduğu değerlendirilmiş; bu değerlendirmeye istinaden *"Çankaya Belediyesi yönünden"* açılmış olan dava atıye terk edilmiştir.

5. Ankara 23. Asliye Hukuk Mahkemesi tarafından 08/10/2015 tarih ve E.2014/276 K. 2015/436 sayılı kararda *"...davalı idarenin işlemi sonucu bu şuyulandırmanın yapıldığı, bundan dolayı açılacak tazminata ilişkin davaların idari yargıda tam yargı davasına konu edilmesi gerektiğinden..."* bahisle yargı yolu yönünden davanın reddine karar verilmiş, kararının temyizi üzerine, Yargıtay 5. Hukuk Dairesi 28/02/2017 tarih ve E.2016/3253, K.2017/7020 sayılı ile *"Davacının şuyulandırılmak suretiyle paydaş yapıldığı * ada parsel sayılı taşınmazın da "Kentsel Rekreasyon alanı" olarak kamuya özgülendiği gözetildiğinde, bu parseldeki davacı payına el atıldığı kabulü gerekir. Bu nedenle işin esasına girilerek hüküm kurulması gerekirken yazılı şekilde karar verilmesi doğru olmadığı"* gerekçesiyle kararı bozmuştur.

6. Ankara 23. Asliye Hukuk Mahkemesinde bozma kararı üzerine yapılan yargılama sürecinde, 05/03/2019 tarihinde Ankara Büyükşehir Belediyesi aleyhine (Ankara 27 Asliye Hukuk Mahkemesi E.2019/144 sayı ile) 2.125.150 TL ek dava açılmıştır. Bu dava Ankara 23 Asliye Hukuk Mahkemesinin E.2018/484 sayılı dosyası ile birleştirilerek görülmüştür.

7. Ankara 23. Asliye Hukuk Mahkemesi 14/06/2019 tarih, E.2018/484 ve K.2019/295 sayılı kararı ile, asıl dava için 50.000 TL birleşen dava için de 2.125.150 TL olmak üzere toplam 2.175.150 TL kamulaştırmasız el atma bedelinin Ankara Büyükşehir Belediyesinden tahsiline karar vermiştir. Çankaya Belediyesi yönünden, dava atıye terk edildiğinden, hüküm kurulmamıştır.

8. Bu kararın temyizi üzerine, Yargıtay 5 Hukuk Dairesinin 18/02/2020 tarih ve E.2019/12099, K.2020/2630 sayı ile "...dava konusu * sayılı taşınmazın imar uygulaması ile gittiği 29018 ada 1 parselde el atıldığı kabulü ile bozma yapılmış olup, ... * ada/parsel değerlendirme tarihi olan 2014 yılının Mayıs ayında metrekare birim fiyatının 425 TL olarak kabulü ile davacı payı olan 1.087.575 TL'ye hükmedilmesi gerekirken dava konusu taşınmazın * olarak kabulü ile fazlaya hükmedilmesi doğru görülmemiştir..." gerekçesiyle kararı bozmuştur.

9. Bozma ilamı üzerine dosyanın gönderildiği, Ankara 23. Asliye Hukuk Mahkemesi 26/01/2021 tarih ve E.2020/293, K.2021/5 sayılı kararı ile Yargıtay bozma kararına uymuş ve neticeten; a-) Toplamda 1.087.575,00 TL nin Ankara Büyükşehir Belediyesinden tahsiline, b-) *ada parsel sayılı taşınmazda bulunan 2559/86965 hissenin tapusunun iptali ile Ankara Büyükşehir Belediyesi adına tesciline karar vermiştir.

10. Bu kararın temyizi üzerine, Yargıtay 5. Hukuk Dairesi 07/12/2021 tarih ve E.2021/4042 ve K.2021/14507 sayı ile Ankara 23. Asliye Hukuk Mahkemesinin 26/01/2021 tarih, E.2020/293 ve K.2021/5 sayılı kararını onamış; karar düzeltme yoluna gidilmiş, Yargıtay 5. Hukuk Dairesi 30/05/2022 tarih ve E.2022/1768, K.2022/9616 sayı ile karar düzeltme istemini reddetmiş ve 23. Asliye Hukuk Mahkemesinin 26/01/2021 tarih E.2020/293, K.2021/5 sayılı kararı kesinleşmiştir.

11. Bu süreçte Yargıtay değerlendirmeleri ve mahkeme kararları sonucunda; fiilen el atılan 399/1 ada parsel için Mayıs 2014 tarihi itibarıyla tespit edilen 2.175.150 TL zararın, Mayıs 2014 itibarıyla 1.087.575 TL kısmından Ankara Büyükşehir Belediyesinin sorumlu tutulduğu; Mayıs 2014 tarihi itibarıyla 1.087.575 TL bakiye fark zarardan ise hukuka aykırı imar uygulaması (önceden kısıtlı bir kamu parseline şuyulandırma yapılması) nedeniyle Çankaya Belediyesinin sorumlu olduğu gerekçesiyle; bakiye fark zararın tazmini maksadıyla Ankara 23. Asliye Hukuk Mahkemesinde Çankaya Belediyesi yönünden atıye terk edilen dava için; Ankara 12. Asliye Hukuk Mahkemesi nezdinde E.2022/283 sayı ile mevcut ek dava açılmıştır.

12. Ankara 12. Asliye Hukuk Mahkemesi 14/04/2023 tarih ve E.2022/283 K.2023/305 sayılı kararı ile, idarenin hizmet kusuruna dayalı olarak açılan bu davada idari yargı görevli olduğundan ve yargı yolu caiz olmadığından, davanın usulden reddine karar vermiş, bu karar kesinleşmiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

"...Dava, ilçe belediyesinin yapmış olduğu imar uygulaması sonucu uğranılan zararın tazmini istemine ilişkindir.

Davacı vekili, müvekkili adına kayıtlı arsaya yol yapılmak suretiyle el konulduğunu, 2009 yılında yapılan imar uygulaması ile *e şuyulandırıldığını, bu nedenle açılan davada Büyükşehir Belediyesi yönünden kabul kararı verildiğini, Çankaya Belediyesi yönünden ise atıye terk edilmesi sebebiyle karar verilmediğini, verilen kararın bozma sonrası kesinleştiğini ve davalının usulsüz imar uygulaması ile Mayıs 2014 tarihi itibarıyla 2.175.150 TL değere sahip olan taşınmazını imar uygulaması sonucu başka parselde şuyulandırdığını ve tespit edilen değer in yarısı olduğunu bu nedenle 1.087.575 TL zararın mevcut olduğunu ve bu zarardan Çankaya Belediyesi'nin sorumlu olduğunu belirterek şimdilik 10.000 TL bedel farkının haksız el koyma tarihi olan 12/10/2009 tarihinden itibaren yasal faizi ile birlikte davalıdan tahsiline karar verilmesini talep etmiştir. Davalı vekili, işbu davada idari yargının görevli olduğunu, ayrıca husumet nedeniyle reddi gerektiğini, daha önce açılan davanın kesinleştiğini belirterek usulden ve ayrıca esas bakımından davanın reddi gerektiğini savunmuştur. Uyusmazlık, öncelikle dava konusu uyusmazlığın adli yargıda mı yoksa idari yargıda mı görüleceği noktasındadır.

6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 1. maddesine göre, mahkemelerin görevi, ancak kanunla düzenlenir. Göreve ilişkin kuralları kamu düzenindendir. Aynı Kanunun 2. maddesinde asliye hukuk mahkemelerinin görevi düzenlenmiştir.

Mahallesi, * in bulunduğu alana ait 1/1000 ölçekli Mezvi İmar Planının Ankara Valiliğince onaylandı, onaylı imar planına istinaden hazırlanan parselasyon planının ise il idare kuruluca kabul edildiği, düzenleme ortaklık payının %35 olduğu, bu plana göre Lodumu (Beytepe) Tp. * sayılı parselin tahsisinden oluşan * yüzölçümlü * in onaylı imar planı ile resmi kurum alanı olarak tanımlandığı, taşınmazın bulunduğu bölgenin Çankaya Belediye Meclisinin 08/12/2004 tarih ve 404 sayılı kararı ve Ankara Büyükşehir Belediye Meclisinin 15/03/2005 tarihi ve 685 sayılı kararı ile onaylanan ve askı süresi içerisinde yapılan itirazların Çankaya Belediye Meclisinin 05/07/2005 tarih ve 572 sayılı kararı ile reddedilerek onaylanan Beytepe III. Etap Toplu Konut Alanına ilişkin 1/1000 ölçekli Uygulama İmar Planı değişikliği düzenleme sınırı içerisinde kaldığı,

onaylı imar planı değişikliğine istinaden hazırlanan Belediye Encümeninin 21/08/2008 tarih ve 1685/35 sayılı kararı ile kabul edilip Ankara Büyükşehir Belediye Encümeninin 25/09/2008 tarih ve 2472 sayılı kararı ile onaylanarak askı süresi içerisinde yapılan itirazların ise Belediyemiz Encümeninin 08/01/2009 tarih ve 55 sayılı kararı ile reddedilerek kesinleşen * nolu parselasyon planı ile yeniden düzenlemeye alınan * sayılı ada parsel mevcutta fiilen var olan Enerji Nakil Hatlarının altında kalması, imar kullanımının "Resmi Kurum" olması sebebi ile Beytepe III Etap Toplu Konut Alanı imar planı değişikliği ile bu alanda 35 metre genişliğinde yol ve yeşil alanların oluşturulması sonucu, parselden kesinti yapılmaksızın yine kamu parseli niteliğinde olan Kentel Rekreasyon Alanı kullanımında alan imarın * ada sayılı parseline tahsis edildiği anlaşılmıştır. * sayılı taşınmazın tapu kütüğü kapatılarak tahsis edildiği * ada parselde şuyulandırılmıştır.

Ankara 23. Asliye Hukuk Mahkemesinin 2014 276 Esas sayılı dosyasında kamulaştırmaz el atılan taşınmaz bedelinin tahsil isteminde açılan davanın yapılan yargılaması sonucunda verilen kararın Yargıtay 5. Hukuk Dairesince bozulması sonrası aynı mahkemenin 2018/484 Esas sayılı dosyasında yapılan yargılama sonucunda 14/06/2019 tarih ve 2019/295 Karar sayılı karar ile davalı Ankara Büyükşehir Belediye Başkanlığı yönünden açılan davanın kabulüne karar verilmiş ve bu kararın temyizi üzerine Yargıtay 5. Hukuk Dairesince metrekare birim fiyatı yönünden verilen kararın usul ve yasaya aykırı olması sebebiyle hükmün bozulmasına karar verilmiş ve bozma sonrası aynı mahkemenin 2020/293 Esas sayılı dosyasında yapılan yargılama sonucunda 26/01/2021 tarih ve 2021/5 Karar sayılı karar ile davalı Ankara Büyükşehir Belediye Başkanlığı yönünden açılan davanın kabulüne, davalı Çankaya Belediye Başkanlığı hakkında açılan dava attıye terk edildiğinden karar verilmesine yer olmadığına kararı verilmiş ve bu karar kesinleşmiştir.

Ankara 23. Asliye Hukuk Mahkemesinin yukarıda anılan davası, kamulaştırmaz el atılan taşınmaz bedelinin tahsil istemine ilişkindir. Oysa mahkememizde görülmekte olan bu dava ilçe belediyesinin yapmış olduğu imar uygulaması ile adına kayıtlı olan taşınmazın başka bir parselde şuyulandırılması ve şuyulandırılan parselin değerinin yarı oranında düşük olması sebebiyle uğranılan zararın tazmini istemine ilişkindir. Davacı adına kayıtlı * sayılı taşınmazın şuyulandırılması sonucu gittiği * sayılı taşınmaz yönünden verilen karar kesinleşmiştir. Davacının 2.559 metrekare hissesi yönünden verilen bu karar kesinleştiğinden ve sorumlu idare Ankara Büyükşehir Belediyesi olarak kabul edildiğinden aynı taşınmaz ile ilgili aynı hukuki sebebe dayalı bir dava mevcut olmadığı kabul edilmiştir.

Davalı Çankaya Belediyesine karşı açılan davada husumetin dayanağını oluşturan hususlar idarenin eylem ve işlemlerinden kaynaklanmaktadır. Davalının sorumluluğunun kaynağı idarenin her türlü işlem ve eyleminden kaynaklanan kamu hukuku ilkeleri doğrultusunda oluşmuş idare hukukuna özgü sorumluluk türüdür. İdarenin kusura dayanan sorumluluğu, uygulamada hizmet kusuru kavramı ile anlatılmaktadır. Hizmet kusuru genel olarak doktrinde idarenin ifa ile mükellef olduğu herhangi bir kamu hizmetinin kuruluşunda, düzenlenmesinde veya teşkilatında, bünyesinde, personeline yahut işleyişinde birtakım aksaklık, hukuka aykırılık, bozukluk, düzensizlik, eksiklik, sakatlık veya ihmalin ortaya çıkması şeklinde tanımlanmaktadır.

Kamu hizmetinin, yöntemine ve hukuka uygun olarak yürütülüp yürütülmediğinin, kamu yararına uygun şekilde işletilip işletilmediğinin, dolayısıyla olayda hizmet kusuru ya da başka bir nedenle idarenin sorumluluğu bulunup bulunmadığının yargısal denetiminin, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2. maddesinde idari dava türleri arasında sayılan idari işlem ve eylemlerden dolayı zarara uğrayanlar tarafından açılacak tam yargı davası kapsamında idari yargı yerlerinde yapılması ve idarenin görevinde olan kamu hizmetini yürüttüğü sıradaki eyleminden doğan zararın giderilmesine yönelik olarak açılan davanın idari yargı yerinde çözülmesi gerektiği açıktır.

Davalıya atfedilen ve sorumluluğun dayanağı olarak gösterilen hususlar adli yargının görev alanında olan bir uyumsuzluktan kaynaklanmamıştır. Davalı kamu kuruluşunun kendi görev alanındaki kamu hizmetinin, idare hukuku ilke ve kurallarına göre yürütüleceğinden anılan kuruluşun idari işlem ve eylemlerinden doğan uyumsuzlukların da Anayasa'nın 125. maddesi ve 2577 sayılı İYUK'nun 2. maddesine göre idari yargı yerinde çözülmesi gerekir.

6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 114. maddesinde dava şartları düzenlenmiş, yargı yolunun caiz olması dava şartı olarak sayılmıştır.

Aynı Kanunun dava şartlarının incelenmesini düzenleyen 115. maddesi ile, "Mahkeme, dava şartlarının mevcut olup olmadığını, davanın her aşamasında kendiliğinden araştırır. Taraflar da dava şartı noksanlığını her zaman ileri sürebilirler" hükmü getirilmiştir.

Dava konusu somut olayda, 2009 yılında ilçe belediyesince yapılan imar uygulaması ile davacı adına kayıtlı taşınmazın şuyulandırıldığı parselin değerinin daha düşük olması sebebiyle bu davanın açıldığı, davalı belediyenin görevi kapsamında yapmış olduğu imar uygulaması ile daha değersiz bir yerden şuyulandırma yapılmasını ilçe belediyesinin görevi kapsamında bir idari işlem olduğu, kamulaştırmaz el atma olgusuna dayalı bir dava mevcut olmadığı, davacının talebinin dayanağı ve gerekçesinin adli yargının görev alanında bulunmadığı, idarenin hizmet kusuruna dayalı olarak açılan bu davada idari yargının görevli olduğu anlaşılmakla yargı yolu caiz olmadığından davanın usulden reddine karar vermek gerekmiş ve aşağıdaki hüküm tesis edilmiştir.

HÜKÜM: Yukarıda açıklanan gerekçelerle:

1)Yargı yolu caiz olmadığından davanın usulden REDDİNE ..."

13. Davacı vekili bu kez, aynı hukuki sebebe dayalı olarak 12.795.000 TL bedelin davalıdan tahsil istemiyle idari yargı yerinde dava açmıştır.

B. İdari Yargıda

14. Ankara 24. İdare Mahkemesi 25/04/2023 tarih ve E.2023/805, K.2023/816 sayılı kararı ile, uyumsuzluğun adli yargının görevine girdiği gerekçesiyle, görevsizlik kararı vermiş ve bu karar kesinleşmiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

"...Dava dilekçesinin incelenmesinden; *Mevkii'nde kain, davacının maliki olduğu * sayılı taşınmazın bir kısmına fiilen 35 metre genişliğinde yol yapılmak ve yol dışında kalan kısmına da yeşil alan yapılmak suretiyle kamulaştırmasız el konulduğundan bahisle fazlaya ilişkin hakları saklı kalmak kaydıyla şimdilik 12.795.000,00-TL taşınmaz bedelinin dava tarihinden itibaren işleyecek yasal faiziyle birlikte tazmini istemiyle bakılan davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

Bu durumda, usul hükümlerinin derhal uygulanması gerektiği ilkesi ve görev kurallarının kamu düzeninden olduğu gözetildiğinde, uygulama imar planında umumi hizmetlere ve resmi kurum alanlarına ayrılmak suretiyle mülkiyet hakkının özine dokunacak şekilde tasarrufun hukuken kısıtlandığından bahisle taşınmaz bedeline karşılık olarak tazminat istemiyle açılan davalarda, 2942 sayılı Kanun'un Ek 1. maddesine; "Bu süre içinde belirtilen işlemlerin yapılmaması halinde taşınmazların malikleri tarafından mülkiyet hakkından kaynaklı bedele ilişkin açılacak davaların adli yargıda görüleceği" şeklindeki kuralı getiren 7421 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesinden sonra adli yargı yerlerinin görevli olduğu sonucuna varılmaktadır.

Açıklanan nedenlerle; 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 15/1-a maddesi uyarınca davanın görev yönünden reddine..."

15. Davacı vekilinin dilekçesi ile 2247 sayılı Kanun'un 14. maddesine göre doğduğunu öne sürdüğü olumsuz görev uyumsuzluğunun giderilmesi istemiyle başvurusu üzerine, Ankara 24. İdare Mahkemesince dava dosyaları Uyumsuzluk Mahkemesine gönderilmiştir.

16. Uyumsuzluk Mahkemesince, 2247 sayılı Kanun'un 16. maddesi uyarınca, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı ile Danıştay Başsavcılığının somut uyumsuzluğa ilişkin yazılı düşünceleri istenilmiştir.

III. BAŞSAVCILIK DÜŞÜNCELERİ

A. Danıştay Başsavcılığının Yazılı Düşüncesi

17. Danıştay Başsavcısı, davanın görüm ve çözümünün adli yargı yerine ait olduğu yönünde yazılı düşünce vermiştir. Yazılı düşüncenin ilgili kısmı şöyledir:

"...İdarenin, imar mevzuatı uyarınca tek yanlı irade açıklamaları ile tesis ettiği, genel ve düzenleyici imar planları ile bu planlara dayanarak tesis edilen parselasyon, kamulaştırma, ruhsat gibi bireysel işlemler idari işlem niteliği taşımakta olup, idari işlemlerin iptali ve bu işlemlerden ya da idari eylemlerden doğan zararların tazmini taleplerinin 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2., 12. ve 13. maddeleri uyarınca idari yargı yerlerinde açılacak iptal ve tam yargı davalarına konu edilmesi anılan kanun hükümleri gereğidir.

Bu itibarla, hukuka uygun olup olmadığının tespiti ve zarar doğuran sonuçlarının giderilmesi idari yargının görev alanında bulunan idari işlem ve eylemlerin hukuk düzeninde oluşturduğu etki ve sonuçlarla ilgili tazminat taleplerinin adli yargıda açılacak tazminat davalarına konu edilmesi hukuken mümkün bulunmamaktadır.

Davacılar tarafından, uyumsuzluğa konu taşınmazın imar planında "yol ve yeşil alan" olarak ayrılması nedeniyle kamulaştırmasız el atmadan doğan arsa bedelinin ödenmesi istemiyle açılan davanın 2577 sayılı Kanunun 2., 12. ve 13. maddeleri uyarınca idari yargı mercilerinde açılacak tam yargı davalarına konu edilmesi gerekte ise de, bakılan davanın açıldığı tarih itibarıyla yürürlükte bulunan 2942 sayılı Kamulaştırma Kanununun Ek 1. maddesine 26/11/2022 tarihinde yürürlüğe giren 7421 sayılı Kanunun 3. maddesi ile eklenen "Bu süre içinde belirtilen işlemlerin yapılmaması halinde taşınmazların malikleri tarafından mülkiyet hakkından kaynaklı bedele ilişkin açılacak davalar, adli yargıda görülür." hükmü uyarınca davanın görüm ve çözümünde adli yargı yeri görevli bulunmaktadır.

Diğer taraftan, Anayasa Mahkemesinin 16/01/2025 tarihli ve E:2024/135, K:2025/20 sayılı kararı ile 2942 sayılı Kanun'un Ek 1. maddesinin birinci fıkrasına 7421 sayılı Kanun'un 3. maddesi ile eklenen üçüncü cümlesi iptal edilmişse de, anılan kararla; kuralda hangi kapsamdaki hangi durumda, hangi yargı kolunda, kim tarafından ve hangi taleple dava açılacağı hususunun tereddüte yer vermeyecek şekilde açık ve net olarak düzenlendiği gözetildiğinde kuralın kamusal şartını taşıdığı sonucuna ulaşıldığı, öte yandan, itiraz konusu kuralda kamulaştırma işlemlerine ilişkin olağan hukuki sürecin tersine çevrilerek dava açma külfetinin taşınmazına kamulaştırmasız el atılan malike yüklediği, imar planlarında umumi hizmetlere ayrılan

taşınmazlara ilişkin olarak idarelere, kamulaştırma yapmak yerine kamulaştırma için Anayasa'da belirtilen ilkelere aykırı olarak taşınmazları elde etme imkanı tanıyan kuralın Anayasa'nın sözüyle bağdaşmadığı, kuralın Anayasa'nın 13., 35. ve 46. maddeleri yönünden yapılan değerlendirmeler kapsamında anılan maddelere aykırı olduğu sonucuna ulaşıldığı, kuralın taşınmaz maliklerinin adli yargıda dava açabileceğine ilişkin bölümünün Anayasa'ya aykırılığı yönünde herhangi bir belirleme yapılmadığı gözönünde bulundurulduğunda, kararın yargı yolunun değişmesini gerektirecek bir durum yaratmadığı sonucuna varılmıştır.

Nitekim Danıştay Altıncı Dairesinin 26/05/2025 tarihli ve E:2025/736, K:2025/2943 sayılı ve 16/06/2025 tarihli ve E:2024/1959, K:2025/3308 sayılı kararları da bu yöndedir.

Dolayısıyla, yukarıda yer verilen Yasa hükümleri ve yargı kararları uyarınca, uyusmazlığa konu taşınmaza kamulaştırmazlık et alıldığından bahisle arsa bedelinin ödenmesi istemiyle açılan davanın adli yargı yerinde görülmesi gerekmektedir...."

B. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının Yazılı Düşüncesi

18. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı, davanın görüm ve çözümünün adli yargı yerine ait olduğu yönünde yazılı düşünce vermiştir. Yazılı düşüncenin ilgili kısmı şöyledir:

"...Bilindiği gibi, Anayasa'nın 125. maddesinin son fıkrasında, idarenin kendi eylem ve işlemlerinden doğan zararı ödemekle yükümlü bulunduğu kurala bağlanmış; 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi gereğince idari eylem ve işlemlerden dolayı zarara uğrayanlar tarafından açılan tam yargı davaları idari dava türleri arasında sayılmıştır.

Öte yandan, 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu'nun ek 1. maddesinin birinci fıkrasında; "Uygulama imar planlarında umumî hizmetlere ve resmî kurumlara ayrılmak suretiyle mülkiyet- hakkının özüne dokunacak şekilde tasarrufu hukuken kısıtlanan taşınmazlar hakkında, uygulama imar planlarının yürürlüğe girmesinden itibaren beş yıllık süre içerisinde imar programları veya imar uygulamaları yapılır ve bütçe; imkânları dâhilinde bu taşınmazlar ilgili idarelerce kamulaştırılır veya her hâlde mülkiyet hakkını kullanmasına engel teşkil edecek kısıtlılığı kaldırarak şekilde imar planı değişikliği yapılır/yaptırılır. ..." hükmüne yer verilmiş, bu maddeye, 26.11.2022 tarihli ve 32025 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 7421 sayılı Vergi Usul Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 3. maddesiyle; "Bu süre içinde belirtilen işlemlerin yapılmaması halinde taşınmazların malikleri tarafından mülkiyet hakkından kaynaklı bedele ilişkin açılacak davalar, adli yargıda görülür." cümlesi eklenmiştir. Söz konusu cümle, Anayasa Mahkemesinin 30.04.2025 tarihli ve 32886 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 2024/135 E. ve 2025/20 K. sayılı kararıyla iptal edilmiş ise de, iptal kararının, Resmî Gazete'de yayımlanmasından başlayarak 9 ay sonra yürürlüğe girmesine karar verildiği, 9 aylık sürenin henüz dolmadığı Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından da şüna kadar herhangi bir düzenleme yapılmadığı anlaşıldığından, mevcut düzenleme uyarınca değerlendirme yapılması gerekmektedir.

Uygulama ve öğretilde, kamu idarelerinin, kamu hizmetinin yürütülmesi sırasında, kamu gücü kullanarak tek yanlı irade açıklamalarıyla yapmış oldukları işlemleri, idari işlem; herhangi bir işlem ya da karara dayanmaksızın gerçekleştirdikleri maddi faaliyetleriyle, görevleriyle ilgili hareketsizlikleri de, idari eylem olarak tanımlanmaktadır.

Bu bakımdan, idarece kamu gücü kullanılarak, tek yanlı biçimde yapılan uygulamalar sonucunda uğranılan zararın tazminine ilişkin bulunan davanın, Uyuşmazlık Mahkemesinin istisrarlı kararları ile 2577 sayılı Kanun'un 2. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında ve imar mevzuatı hükümleri çerçevesinde idari yargı yerince çözümlemesi gerekmekte ise de, somut uyuşmazlıkta görevli mahkemeyi belirleyen ve 2942 sayılı Kanun'un Ek 1. maddesinin birinci fıkrasına eklenen cümle uyarınca, kamulaştırmazlık et atmanın hukuki veya fiili olmasına bakılmaksızın, davanın çözümünde adli yargı yerinin görevli olduğu sonucuna varılmıştır.

Uyuşmazlık Mahkemesinin 26.12.2022 tarihli ve 2022/351 Esas, 2022/701 Karar sayılı kararında da aynı hususların vurgulandığı görülmektedir.

Bu nedenle, dava konusu uyuşmazlığın çözümünün doğan zararın görevine girdiği anlaşıldığından, Ankara 12. Asliye Hukuk Mahkemesinin 14.04.2023 tarihli ve 2022/283 E., 2023/305 K. sayılı görevsizlik kararının kaldırılmasına karar verilmesi gerekmektedir..."

IV. İLGİLİ HUKUK

A. Mevzuat

19. Anayasa'nın "B. Yargı yolu" başlıklı 125. maddesinin son fıkrası şöyledir:

"İdare, kendi eylem ve işlemlerinden doğan zararını ödemekle yükümlüdür.

20. 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu'nun "Amaç ve kapsam" başlıklı 1. maddesi şöyledir:

" Bu Kanun; kamu yararının gerektirdiği hallerde gerçek ve özel hukuk tüzelkişilerinin mülkiyetinde bulunan taşınmaz malların, Devlet ve kamu tüzelkişilerince kamulaştırılmasında yapılacak işlemleri,

kamulaştırma bedelinin hesaplanmasını, taşınmaz malın ve irtifak hakkının idare adına tescilini, kullanılmayan taşınmaz malın geri alınmasını, idareler arasında taşınmaz malların devir işlemlerini, karşılıklı hak ve yükümlülükler ile bunlara dayalı uyumsuzlukların çözüm usul ve yöntemlerini düzenler.

Özel kanunlarına dayanarak gerçek ve özel hukuk tüzelkişileri adına yapılacak kamulaştırmalarda da, bu Kanun hükümleri uygulanır."

21. 2942 sayılı Kanun'un Ek 1. maddesi şöyledir:

"(Ek: 20/8/2016-6745/33 md.)

Uygulama imar planlarında umumi hizmetlere ve resmî kurumlara ayrılmak suretiyle mülkiyet hakkının özüne dokunacak şekilde tasarrufu hukuken kısıtlanan taşınmazlar hakkında, uygulama imar planlarının yürürlüğe girmesinden itibaren beş yıllık süre içerisinde imar programları veya imar uygulamaları yapılır ve bütçe imkânları dâhilinde bu taşınmazlar ilgili idarelerce kamulaştırılır veya her hâlde mülkiyet hakkını kullanmasına engel teşkil edecek kısıtlılığı kaldırarak şekilde imar planı değişikliği yapılır/yaptırılır. (İptal: Anayasa Mahkemesinin 20/12/2018 tarihli ve E.: 2016/181 K.: 2018/111 sayılı Kararı ile)

(Ek cümle: 16/11/2022-7421/3 md.) Bu süre içinde belirtilen işlemlerin yapılmaması halinde taşınmazların malikleri tarafından mülkiyet hakkından kaynaklı bedele ilişkin açılacak davalar, adli yargıda görülür."

B. Yargı Kararları

22. Anayasa Mahkemesinin 20/12/2018 tarihli ve E.2016/181, K.2018/111 sayılı kararıyla; 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu'na eklenen Ek 1. maddenin birinci fıkrasının "Bu süre içerisinde belirtilen işlemlerin yapılmaması halinde taşınmazların malikleri tarafından, bu Kanunun geçici 6 ncı maddesindeki uzlaşma sürecini ve 3194 sayılı İmar Kanununda öngörülen idari başvuru ve işlemleri tamamlandıktan sonra taşınmazın kamulaştırmasından sorumlu idare aleyhine idari yargıda dava açılabilir." şeklindeki ikinci cümlesinin iptaline karar verilmiştir. Kararın ilgi kısmı şöyledir :

"...

74. Dava konusu ek 1. maddenin birinci fıkrasının birinci cümlesi dışında kalan kısmında yer alan düzenlemeler gereği süresinde kamulaştırma yapılmaması hâlinde taşınmaz malikleri ilgili idare aleyhine dava açma hakkını elde etmekle birlikte, Kanun'un geçici 6. maddesindeki malik aleyhine olan hükümlerin sürekli nitelikte uygulanması Anayasa Mahkemesinin 1/11/2012 tarihli ve E.2010/83, K.2012/169 sayılı kararında da açıklandığı üzere bu davalarda kamulaştırma için Anayasa'nın 46. maddesinde öngörülen güvenceleri etkisiz bırakacaktır.

75. Maddenin bu bölümünün Kanun'un yürürlüğe girdiği tarihten itibaren sürekli uygulanması, idarelerin özel mülkiyete kamulaştırmaz el atma yoluyla müdahalesinin de sürekli hâle gelmesine sebep olabilecek niteliktedir. İdareler kural ile kamulaştırma yapmak yerine kamulaştırma için Anayasa'da belirtilen ilkelere aykırı olarak taşınmazları elde edebile imkânına sahip olabilecektir. Böyle bir durumda devletin hukuka bağlılığı ilkesi zedeleneceği gibi bireyler açısından hukuki güvenlik ve öngörülebilirlik de ortadan kalkacaktır. Bir hukuk devletinde kanunların hukuka aykırı uygulamaları teşvik etmesi kabul edilemez.

76. Açıklanan nedenlerle maddenin birinci fıkrasının birinci cümlesi dışında kalan bölümü, Anayasa'nın 2., 35. ve 46. maddelerine aykırıdır. İptali gerekir. Maddenin birinci fıkrasının birinci cümlesi dışında kalan bölümü, Anayasa'nın 2., 35. ve 46. maddelerine aykırı görülerek iptal edildiğinden bu bölümün Anayasa'nın 6., 7., 8., 9., 10., 11., 36., 90., 125., 138., 142. ve 176. maddeleri yönünden ayrıca incelenmesine gerek görülmemiştir..."

23. Bunun üzerine, 26/11/2022 tarihli ve 32025 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 7421 sayılı Kanun'un 3. maddesi ile 2942 sayılı Kanun'un Ek 1. maddesinin birinci fıkrasına yukarıda arz ve izah kılındığı üzere "Bu süre içinde belirtilen işlemlerin yapılmaması halinde taşınmazların malikleri tarafından mülkiyet hakkından kaynaklı bedele ilişkin açılacak davalar, adli yargıda görülür." cümlesi eklenmiştir.

24. Anayasa Mahkemesinin 30/04/2025 tarihli ve 32886 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 16/01/2025 tarihli ve E.2024/135, K.2025/20 sayılı kararıyla; 2942 sayılı Kanun'un Ek 1. maddesinin birinci fıkrasına 7421 sayılı Kanun'un 3. maddesi ile eklenen üçüncü cümlesinin iptaline, kararın Resmi Gazete'de yayımlanmasından başlayarak dokuz ay sonra yürürlüğe girmesine karar verilmiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir :

"...

29. Diğer yandan kamu hizmetlerinin yerine getirilmesi için taşınmaza ihtiyaç duyulması hâlinde 2942 sayılı Kanun ve diğer kanunlarda kamulaştırma için öngörülen usul ve esaslara uygun hareket edilmesi gerekmektedir. Kamulaştırmaz el atmanın bir görünümü olan hukuki el atma durumunda mevzuatta öngörülen süre içinde idarece kamulaştırma veya kısıtlılığı kaldırarak şekilde imar işlemlerinin yapılmaması hâli ortaya çıkmaktadır. Buna göre kamulaştırmaz el atma sebebiyle mahkemelerde taşınmazın değerine ilişkin olarak hükmedilen bedel hukuka aykırı olarak ortaya çıkan durumun telafi edilmesi suretiyle tasfiyesini amaçlamaktadır. Bu bakımdan yalnızca mahkemelerde kamulaştırmaz el atma sebebiyle bedele hükmedilmesi

değil hükmedilecek bedelin bir an evvel hak sahiplerine ödenmesi de hukuka aykırı durumun ortadan kaldırılmasının bir gereğidir.

30. İtiraz konusu kuralda ise kamulaştırma işlemlerine ilişkin olağan hukuki süreç tersine çevrilerek dava açma kılafeti taşınmazın kamulaştırılmasız el atılan malike yüklenmektedir. Ayrıca mahkeme kararlarıyla hükmedilen taşınmazın gerçek karşılığının peşin ödenmesi şartının yerine getirilmesi sağlanmadan taşınmaz malikine ait tapu kaydının iptali ile davalı idare adına tesciline karar verilmesi hâlinde gerçek anlamda bir telafiden veya tasfiyeden bahsedilmesi mümkün olmayacaktır. Zira Anayasa'nın 46. maddesinin birinci fıkrası anılan maddenin ikinci fıkrasında belirtilen istisnai durumlar hariç- gerçek karşılığı peşin ödenmedikçe taşınmazın kamulaştırılmasına, diğer bir ifadeyle idare adına tesciline imkân tanımamaktadır. Hükmedilen bedelin malike ödenmesi sağlanmadan taşınmazın idare adına tescil edilmesini önleyen herhangi bir güvence getirilmeden tasfiye amaçlı düzenlemenin Anayasa'nın 46. maddesindeki gereklilikleri karşıladığı söylenemez.

31. Bu itibarla Anayasa Mahkemesinin 20/12/2018 tarihli ve E.2016/181, K.2018/111 sayılı kararından sonra Kanun'un ek 1. maddesine eklenen kuralda hukuki el atma hâlinde taşınmaz malikleri tarafından bedele ilişkin olarak dava açılabilceği ve bu davalarda adli yargının görevli olduğu belirlenmekle birlikte anılan kararda vurgulananın aksine kamulaştırmanın Anayasa'nın 46. maddesinde öngörülen ilkelere uygun yapılmasını sağlayacak herhangi bir kamuni güvenceye yer verilmediği görülmektedir. Bu hâliyle kuralın, Anayasa'nın sözüne açıkça aykırı olan kamulaştırmasız el atma uygulamasını olağanlaştırdığı hukukileştirdiği ve kamulaştırmasız el atmaya, kamulaştırmaya alternatif olarak başvurulabilecek bir hukuksal araç olarak kabul ettiği izlenimi oluşturmaktadır. Oysa idareyi Anayasa'nın 46. maddesinde öngörülmediği şekliyle kamulaştırma yapma yükümlülüğünden kurtaracak herhangi bir usul Anayasa'nın sözüne aykırı olacaktır.

32. Dolayısıyla imar planlarında umumi hizmetlere ayrılan taşınmazlara ilişkin olarak idarelere, kamulaştırma yapmak yerine kamulaştırma için Anayasa'da belirtilen ilkelere aykırı olarak taşınmazları elde etme imkânı tanıyan kuralın Anayasa'nın sözüyle bağdaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

33. Açıklanan nedenlerle kural Anayasa'nın 13., 35. ve 46. maddelerine aykırıdır. İptali Gerekir. Kuralın Anayasa'nın 125. maddesine de aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de bu bağlamda belirtilen hususların Anayasa'nın 13., 35. ve 46. maddeleri yönünden yapılan değerlendirmeler kapsamında ele alınmış olması nedeniyle Anayasa'nın 125. maddesi yönünden ayrıca bir inceleme yapılmasına gerek görülmemiştir

...

V. HÜKÜM

4/11/1983 tarihli ve 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu'na 20/8/2016 tarihli ve 6745 sayılı Kanun'un 33. maddesiyle eklenen ek 1. maddenin birinci fıkrasına 16/11/2022 tarihli ve 7421 sayılı Kanun'un 3. maddesiyle eklenen üçüncü cümlelerin Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK DOKUZ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE 16/1/2025 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi."

25. Yargıtay İçtihadı Birleştirme Kurulunun 11/02/1959 tarihli ve E.1958/17, K.1959/15 sayılı kararının, III. bölümü şöyledir:

"İstimsiz el atma halinde amme teşekkülü İstimlak Kanununa uygun hareket etmeden ferdin malını elinden almış olması sebebiyle kanunsuz bir harekette bulunmuş durumdadır. Ve bu bakımdan dava Medeni Kanun hükümlerine giren mülkiyete tecavüzün önlenmesi veya haksız fiil neticesinde meydana gelen zararın tazmini davasıdır. Ve bu bakımdan adliye mahkemesinin vazifesi içindedir.

Bundan başka, bir amme teşekkülü tarafından bir tesisin yaptırılması sırasında Devlet malı olmayan yerlerden toprak alınması veya böyle yerlere toprak veya moloz yığılması neticesinde meydana gelen zararların tazmini davası da başkasının malına amme teşekkülünün dilediği gibi el atma hakkı bulunmadığı ve plan ve projelere ve şartnamelere başkasının malına ihtiyaca göre el atılabilmesini gerektirecek esaslar konulamayacağı cihetle, haksız fiilden doğan bir tazminat davası sayılır.

Yapılan işlerin plan veya projeye aykırı olarak yapılması hali de idari karara aykırı bir hareket bulunması itibarıyla yine idari kararın tatbiki olan bir fiil sayılamaz ve bu bakımdan bu iddia ile açılmış bir dava haksız fiilden doğan bir davadan ibaret olacaktır.

Bu bentte anılan davalar, içtihadı birleştirme kararının dışında kaldıklarından kararın bunlara ştimülü yoktur."

V. İNCELEME VE GEREKÇE

A. İlk İnceleme

26. Uyuşmazlık Mahkemesinin Rıdvan GÜLEC'in Başkanlığında, Üyeler Nilgün TAŞ, Doğan AĞIRMAN, Eyüp SARICALAR, Ahmet ARSLAN, Mahmut BALLI ve Bilal ÇALIŞKAN'ın katılımlarıyla yapılan 13/10/2025 tarihli toplantısında; 2247 sayılı Kanun'un 27. maddesi gereğince yapılan incelemeye göre, adli ve idari yargı yerleri arasında anılan Kanun'un 14. maddesinde öngörülen biçimde olumsuz görev uyuşmazlığı doğduğu, idari yargı ve adli yargı

dosyalarının 15. maddede belirtilen yöntemle uygun olarak davacı vekilinin istemi üzerine son görevsizlik kararı veren mahkemece Uyuşmazlık Mahkemesine gönderildiği ve usule ilişkin işlemlerde herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından, görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliği ile karar verildi.

B. Esasın İncelenmesi

27. Raportör-Hâkim Şerife ÖZDOĞAN İŞİK'in, davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan, ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ ile Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın davada adli yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra, gereği görüldüğü düşünüldü:

28. Dava,* mevkiinde bulunan taşınmaza, imar planında yol ve yeşil alan olarak belirlenmek suretiyle kamulaştırmaz el atıldığından bahisle, kamulaştırmaz el atmadan dolayı uğranılan zararın yasal faizi ile tazmini istemiyle açılmıştır.

29. İdarenin, imar mevzuatı uyarınca tek yanlı irade açıklamaları ile tesis ettiği, genel ve düzenleyici imar planları ile bu planlara dayanılarak tesis edilen parselasyon, kamulaştırma, ruhsat gibi bireysel işlemler idari işlem niteliği taşımakta olup, idari işlemlerin iptali ve bu işlemlerden ya da idari eylemlerden doğan zararların tazmini taleplerinin 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2., 12. ve 13. maddeleri uyarınca idari yargı yerlerinde açılacak iptal ve tam yargı davalarına konu edilmesi anılan kanun hükümleri gereğidir.

30. Davacı tarafından, uyuşmazlığa konu taşınmazın imar planında "yol ve yeşil alan" olarak ayrılması nedeniyle kamulaştırmaz el atmadan doğan arsa bedelinin ödenmesi istemiyle açılan davanın 2577 sayılı Kanun'un 2., 12. ve 13. maddeleri uyarınca idari yargı mercilerinde açılacak tam yargı davalarına konu edilmesi gerekmekte ise de, iş bu davanın açıldığı tarih itibarıyla yürürlükte bulunan 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu'nun Ek 1. maddesine 26/11/2022 tarihinde yürürlüğe giren 7421 sayılı Kanun'un 3. maddesi ile eklenen "Bu süre içinde belirtilen işlemlerin yapılmaması halinde taşınmazların malikleri tarafından mülkiyet hakkından kaynaklı bedele ilişkin açılacak davalar, adli yargıda görülür." hükmü uyarınca davanın görüm ve çözümünde adli yargı yeri görevli bulunmaktadır.

31. Diğer yandan, Anayasa Mahkemesinin 16/01/2025 tarih ve E.2024/135, K.2025/20 sayılı kararı ile 2942 sayılı Kanun'un Ek 1. maddesinin birinci fıkrasına 7421 sayılı Kanun'un 3. maddesi ile eklenen üçüncü cümlesi iptal edilmişse de, anılan kararlar; kuralda hangi kapsamdaki hangi durumda, hangi yargı kolunda, kim tarafından ve hangi taleple dava açılacağı hususunun tereddüte yer vermeyecek şekilde açık ve net olarak düzenlendiği gözetildiğinde kuralın kanunilik şartını taşıdığı sonucuna ulaşıldığı, öte yandan, itiraz konusu kuralda kamulaştırma işlemlerine ilişkin olağan hukuki sürecin tersine çevrilerek dava açma külfetinin taşınmazına kamulaştırmaz el atılan malike yüklendiği, imar planlarında umumi hizmetlere ayrılan taşınmazlara ilişkin olarak idarelere, kamulaştırma yapmak yerine kamulaştırma için Anayasa'da belirtilen ilkelere aykırı olarak taşınmazları elde etme imkanı tanıyan kuralın Anayasa'nın sözüyle bağdaşmadığı, kuralın Anayasa'nın 13., 35. ve 46. maddeleri yönünden yapılan değerlendirmeler kapsamında anılan maddelere aykırı olduğu sonucuna ulaşıldığı, kuralın taşınmaz maliklerinin adli yargıda dava açabileceğine ilişkin bölümünün Anayasa'ya aykırılığı yönünde herhangi bir belirleme yapılmadığı gözönünde bulundurulduğunda, kararın yargı yolunun değişmesini gerektirecek bir durum yaratmadığı sonucuna varılmıştır.

32. Dolayısıyla, yukarıda yer verilen Kanun hükümleri ve yargı kararları uyarınca, uyuşmazlığa konu taşınmaza kamulaştırmaz el atıldığından bahisle, arsa bedelinin ödenmesi istemiyle açılan davanın adli yargı yerinde görülmesi gerekmektedir.

33. Yukarıda belirtilen hususlar göz önünde bulundurularak, Ankara 12. Asliye Hukuk Mahkemesi 14/04/2023 tarih ve E.2022/283 K.2023/305 sayılı görevsizlik kararının kaldırılması gerekmiştir.

VI. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Davanın çözümünde ADLİ YARGININ GÖREVLİ OLDUĞUNA,

B. Ankara 12. Asliye Hukuk Mahkemesi 14/04/2023 tarih ve E.2022/283 K.2023/305 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA,

13/10/2025 tarihinde, OY BİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan
Rıdvan
GÜLEÇ

Üye
Nilgün
TAŞ

Üye
Doğan
AĞIRMAN

Üye
Eyüp
SARICALAR

Üye
Ahmet
ARSLAN

Üye
Mahmut
BALLI

Üye
Bilal
ÇALIŞKAN

Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanlığından:

ESAS NO : 2025/190
KARAR NO : 2025/514
KARAR TR : 22/09/2025

ÖZET: 6306 sayılı Kanun hükümlerine göre "Rezerv Alan" ilan edilen bölgede bulunan davacıların maliki bulunduğu taşınmaz hakkında davalı idare tarafından gerçekleştirilen uygulama sırasında, yıktırılan taşınmaz için ödenen bedelin düşük olduğundan bahisle eksik ödenen bedelin tazmini istemiyle açılan davanın 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2. maddesinin (1/b) bendi kapsamında İDARİ YARGI YERİNDE görülmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacılar : 1-K. N.
2- A. N.
Vekilleri : Av. M. B., Av. E. K.
Davalı : Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Siirt Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
Vekili : Av. M. M. K.

I. DAVA KONUSU OLAY

1. Davacı vekili, müvekkillerinin maliki olduğu Siirt ili, Merkez ilçesi, Karakol mahallesi, * de kain taşınmazın 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkındaki Kanun uyarınca rezerv alan ilan edilmesi nedeniyle, bu taşınmaz üzerinde bulunan yapının davalı idarece yıktırılması üzerine yapılar için ödenen bedelin düşük olduğu belirtilerek fazlaya ilişkin hakları saklı kalmak üzere eksik ödenen bedel karşılığı her bir davacı için 500 TL olmak üzere toplam 1.000 TL'nin yıkım tarihinden itibaren işleyecek yasal faiziyle birlikte ödenmesi istemiyle adli yargı yerinde dava açmıştır.

II. UYUŞMAZLIĞA İLİŞKİN BAŞVURU SÜRECİ

A. Adli Yargıda

2. Siirt 2. Asliye Hukuk Mahkemesi 19/12/2024 tarih ve E.2024/149, K.2024/272 sayılı kararı ile, 6306 sayılı Kanun'un 6. maddesinin, 9. fıkrasında bu Kanun uyarınca tesis edilen idare işlemlere karşı tebliğ tarihinden itibaren otuz gün içinde 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanun'u uyarınca dava açılabilir hükmü uyarınca davaya bakma görevi idari yargıya ait olduğundan HMK 114/1-6 HMK 115/2 maddesi gereği yargı yolu caiz olmaması nedeniyle, dava şartı yokluğundan davanın usulden reddine karar vermiş, bu karar kesinleşmiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

"...Somut olayda dava dilekçesindeki talebin fazlaya ilişkin talep hakları saklı kalmak kaydı ile davalı idarenin 6306 sayılı Kanun uyarınca Siirt Belediye Başkanlığı İmar ve Şehircilik Müdürlüğü'nün 13.07.2023 tarihli E-47926444-934.3.99-62634 sayı numaralı kamulaştırma yazısı ile * sınırları içerisinde yer alan 05.05.2022 tarih ve 3588335 sayılı kararı ile 'Rezerv Alan' olarak ilan edildiğini, davacılar uzlaşma yolu ile teklif iletilmediğini, davacıların kabul etmediğini, kendilerine ödenen bedelin eksik olduğunu beyan ederek fazlaya ilişkin hakları saklı kalmak kaydı ile eksik yatan kentsel dönüşüm bedelinin tahsili isteminde bulunmuş ise de yapılan incelemede 6306 sayılı kanun 6.maddesinin 9.fıkrasında bu kanun uyarınca tesis edilen idare işlemlere karşı tebliğ tarihinden itibaren otuz gün içinde 6/1/1982 tarihli 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu uyarınca dava açılabilir hükmü düzenlenmiş olup bu davada davaya bakma görevi idare mahkemesinde olduğu anlaşılmış ve aşağıdaki şekilde hüküm kurmak gerekmiştir.

HÜKÜM: Gerekçesi yukarıda açıklandığı üzere;

1-Davanın HMK 114/1-6 HMK 115/2 maddesi gereği yargı yolu caiz olmaması nedeniyle dava şartı yokluğundan USULDEN REDDİNE..."

3. Davacı bu kez, aynı istemle idari yargı yerinde dava açmıştır.

B. İdari Yargıda

4. **Siirt İdare Mahkemesi 24/02/2025 tarih ve E.2025/286 sayılı kararı** ile, bedel tespitine ilişkin iş bu uyuşmazlığın adli yargının görev alanına girmesi nedeniyle, 2247 sayılı Kanun'un 19. maddesi uyarınca görevli yargı yerinin belirlenmesi için dosyanın Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmesine ve dosya incelemesinin görev konusunda Uyuşmazlık Mahkemesince karar verileceye kadar ertelenmesine karar vermiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

"...Dava dosyasının incelenmesinden; dava, davacılar tarafından, Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının talimatı ile Siirt Belediye Başkanlığı İmar ve Şehircilik Müdürlüğü'nün 13.07.2023 tarihli E-47926444-934.3.99-62634 sayı numaralı kamulaştırma yazısı ile * sınırları içerisinde yer alan 05.05.2022 tarih ve 3588335 sayılı kararı ile 'Rezerv Alan' olarak ilan edildiğini, bu kapsamda * nde bulunan maliki oldukları * sayılı taşınmazda 2942 sayılı kamulaştırma kanunun 8. maddesine göre uzlaşma yoluyla satın alınacağı belirtildiği, uzlaşma teklifinin kabul edilmediği, davalı idare tarafından, taşınmazın bulunduğu alandaki taşınmazların yıkımına başlandığı, maliki, oldukları * üzerinde mesken niteliğinde 1. kat bağımsız bölüm no 1, dükkan niteliğinde zemin kat bağımsız bölüm no:2 ve depo niteliğinde bodrum kat bağımsız bölüm no:3 olan yapı bulunmaktayken idare tarafından 23.09.2024 tarihinde yıkıldığı, geçimlerini yıkılan dükkandan sağladığı, taşınmazın niteliği, vasıfları, değeri ve bedelinin tespiti için Siirt 2. Asliye Hukuk Mahkemesi'nin 2024/13 D.İş sayılı dosyası ile tespit yapıldığı, dava konusu taşınmaz daha değerli iken davalı kurum tarafından çok düşük miktarda ödeme yapıldığı, bu nedenle fazlaya ve faize ilişkin bütün hakları ile talep arttırım hakkı saklı kalmak kaydıyla; her bir müvekkil için 500 TL olmak üzere şimdilik 1.000 TL eksik yatan kentsel dönüşüm bedelinin yasal faiziyle ödenmesi istemiyle açılan davada Siirt 2. Asliye Hukuk Mahkemesi'nin 19/12/2024 tarih E-2024/149, K-2024/272 sayılı kararında "Somut olayda dava dilekçesindeki talebin fazlaya ilişkin talep hakları saklı kalmak kaydı ile davalı idarenin 6306 sayılı Kanun uyarınca Siirt Belediye Başkanlığı İmar ve Şehircilik Müdürlüğü'nün 13.07.2023 tarihli E-47926444-934.3.99-62634 sayı numaralı kamulaştırma yazısı ile sınırları içerisinde yer alan 05.05.2022 tarih ve 3588335 sayılı kararı ile 'Rezerv Alan' olarak ilan edildiğini, davacılar uzlaşma yolu ile teklif iletilmediğini, davacıların kabul etmediğini, kendilerine ödenen bedelin eksik olduğunu beyan ederek fazlaya ilişkin hakları saklı kalmak kaydı ile eksik yatan kentsel dönüşüm bedelinin tahsil isteminde bulunmuş ise de yapılan incelemede 6306 sayılı kanun 6. maddesinin 9. fıkrasında bu kanun uyarınca tesis edilen idare işlemlere karşı tebliğ tarihinden itibaren otuz gün içinde 6/1/1982 tarihli 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu uyarınca dava açılabilir hükmü düzenlenmiş olup bu davada davaya bakma görevi idare mahkemesinde olduğu" gerekçesi ile davanın görev yönünden reddine karar verildiği, davacı tarafından, maliki oldukları Siirt ili, Merkez ilçesi, Karakol mahallesi * sayılı taşınmaz üzerinde bulunan yapıları için kentsel dönüşüm kapsamında ödenen bedellerin düşük olduğu belirtilerek fazlaya ilişkin hakları saklı kalmak üzere eksik ödenen bedel karşılığı olarak her bir davacı için ayrı ayrı 500,00 TL olmak üzere toplam 1.000,00 TL'nin yıkım tarihinden itibaren işleyecek yasal faiziyle birlikte ödenmesine karar verilmesi istemiyle bakılan davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

Yukarıdaki yer verilen mevzuat hükümlerinin incelenmesinde; taşınmazların değerinin tespitinde Kamulaştırma Kanunu'ndaki esaslara göre değerlendirme yapılacağı belirtilmiştir görülmüş olup, Kamulaştırma Kanunu'nda, değerlendirmenin arsalarda emsal satışlara göre, yapılarda ise resmi birim fiyatları ve yapı maliyeti hesabından aşımına payı dikkate alınarak yapılacak hesaplama göre bedelin tespitinin yapılacağı anlaşılmaktadır.

Bu durumda, davacının mülkiyetinde bulunan arsa ile yapı bedelinin 6306 sayılı Kanun ile atfıta bulunulan 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu hükümleriyarınca tespit edileceği, söz konusu bedel karşılığında anılan arsa ile yapı bedelinin davacıya nakden ödenmesi ya da mahsuplaşılması suretiyle, taşınmazın Hazine mülkiyetine geçeceği hususları bir bütün halinde nazara alındığında, 2942 sayılı Kanun uyarınca tespit edilen ve kamulaştırma bedeli mahiyetinde olan bedele karşı ancak adli yargı yerinde dava açılması gerektiği açıktır.

Bu itibarla; riskli alan içerisinde kalan davacın maliki olduğu taşınmazlar için davalı idarece düzenlenen kıymet takdir raporıyla tespit edilen tutarda uzlaşma sağlanamadığı görülmüş olup, davacı tarafından arsa/yapı bedeline karşı açılan işbu dava neticesinde yukarıda yer verilen mevzuat hükümlerine göre 2942 sayılı Kanun uyarınca taşınmazın değerinin tespit edilerek kamulaştırılma yoluna gidileceği dikkate alındığında, bedel tespitine ilişkin iş bu davanın adli yargı yerinde görülmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

Bu durumda, adli yargının görevinde bulunan uyuşmazlıkla ilgili davanın, 2577 sayılı Kanunun 15/1-a maddesi uyarınca görev uyuşmazlığın, görüm ve çözümünde adli yargı yerinin görevli olduğu sonucuna varılmıştır..."

5. Siirt İdare Mahkemesince 2247 sayılı Kanun'un 19. maddesi uyarınca görevli yargı yerinin belirlenmesi için idari yargı dava dosyası ve adli yargı dava dosyasına esas UYAP çıktıları ile birlikte Uyuşmazlık mahkemesine gönderilmiştir.

III. BAŞSAVCILIK DÜŞÜNCELERİ

A. Danıştay Başsavcılığının Yazılı Düşüncesi

7. Danıştay Başsavcısı, davanın görüm ve çözümünün idari yargı yerine ait olduğu yönünde yazılı düşünce vermiştir. Yazılı düşüncenin ilgili kısmı şöyledir:

"...Anayasanın 125. maddesinin son fıkrasında, idarenin kendi eylem ve işlemlerinden doğan zararı ödemekle yükümlü olduğu belirtilmiş, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2. maddesinin (1-b) işaretili bendinde, idari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları ihlâl edilenler tarafından açılan tam yargı davaları, idari dava türleri arasında sayılmıştır.

İdarenin, kamu hizmetinin yürütülmesi sırasında kamu gücü kullanarak tek yanlı irade açıklamalarıyla hukukî durumda değişiklik yapan işlemleri yargı içtihatları ve öğretide idari işlem olarak tanımlanmakta olup, idarenin tek yanlı irade açıklamaları ile tesis edilen genel ve düzenleyici imar planları, kentsel dönüşüm ve gelişim projeleri, bu projeler uyarınca tesis edilen imar uygulamaları, yıkım ,konut tahsis ve satışı, kamulaştırma, arsa payı tahsis gibi bireysel işlemler, "idari işlem" niteliğindedir.

Anayasanın 124. maddesinde Cumhurbaşkanını, bakanlıklar ve kamu tüzel kişilerinin, kendi görev alanlarını ilgilendiren kanunların ve Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin uygulanmasını sağlamak üzere ve bunlara aykırı olmamak şartıyla, yönetmelikler çıkarabileceği hüküm altına alınmıştır.

6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanunda taşınmazların değerinin ne şekilde tespit edileceğine ilişkin bir hüküm olmamasına karşın, 6306 sayılı Kanunun Uygulama Yönetmeliği'nin 12/3. maddesinde, taşınmazların değerinin 2942 sayılı Kamulaştırma Kanununun 11. maddesindeki esaslara göre tespit edileceği öngörülmüştür.

Yönetmelik maddesinde, idarenin değer tespiti yaparken 2942 sayılı Kanunun 11. maddesinde belirtilen esasları dikkate alması gerektiği belirtilmiştir.

Dava, davacılara ait olup rezerv alan içinde kalması nedeniyle davalı idarece yıktırılan taşınmaz için belirlenen ve ödenen bedelin düşük olduğundan bahisle eksik ödenen bedelin tazmini istemiyle açılmıştır.

Bu haliyle davanın konusu 2942 sayılı Kamulaştırma Kanununa göre bedel artırımı davası olmayıp, davalı idarece 6306 sayılı Kanun kapsamında davacılara ait taşınmaza ilişkin olarak yapılan değer tespitinin düşük olduğundan bahisle uğrlandığı ileri sürülen zararın tazmini istemine ilişkinidir.

Bu durumda uyusmazlığın çözümünde idari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları muhtel olanlar tarafından açılacak tam yargı davaları kapsamında yargısal denetim yapan idari yargı mercileri görevli bulunmaktadır..."

B. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının Yazılı Düşüncesi

8. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı, davanın görüm ve çözümünün idari yargı yerine ait olduğu yönünde yazılı düşünce vermiştir. Yazılı düşüncenin ilgili kısmı şöyledir:

"...Dava dosyasının incelenmesinden; davacılara ait taşınmaz üzerindeki yapıyı da kapsayan alanın 05.05.2022 tarihli ve 3588335 sayılı karar ile "Rezerv Alan" olarak ilan edildiği; bu kapsamda Siirt Belediyesi Başkanlığı tarafından davacılara gönderilen 13.07.2023 tarihli ve 62634 sayılı yazıyla, davacılara ait taşınmazın da 2942 sayılı Kanun'un 8. maddesine göre uzlaşma yoluyla satın alınacağı belirtilerek bu taşınmaz ile ilgili olarak yapılacak uzlaşma görüşmesi için toplantıya katılması gerektiği, toplantıya katılmadığı takdirde 2942 sayılı Kanun'un 10. maddesi gereğince kamulaştırılacak taşınmaz malın bedel tespiti ve Hazine adına tescilli için Asliye Hukuk Mahkemesine başvurulacağının bildirildiği, davacıların uzlaşma teklifini kabul etmemeleri üzerine dava konusu taşınmaz üzerindeki yapıların 23.09.2024 tarihinde yıkıldığı, bu taşınmazlara karşılık davacılara ödenen bedelin düşük olduğundan bahisle, fazlaya ilişkin hakları saklı kalmak kaydıyla eksik ödenen bedel karşılığı her bir davacı için 500,00 TL olmak üzere toplam 1.000,00 TL'nin yıkım tarihinden itibaren işleyecek yasal faizle birlikte ödenmesi istemiyle bakılan davanın açıldığı anlaşılmıştır.

Bilindiği gibi, konuyla ilgili 6306 sayılı Kanun'un 5. maddesinin birinci fıkrasında; "(1) Riskli yapıların yıktırılmasında ve bunların bulunduğu alanlar ile riskli alanlar ve rezerv yapı alanlarındaki uygulamalarda, öncelikle olarak malikler ile anlaşma yoluna gidilmesi esastır. Anlaşma ile tahliye edilen yapıların maliklerine, kiracılarına ve yapıda ikamet etmek şartıyla sınırlı ayni hak sahiplerine geçici konut veya işyeri tahsisine ya da kira yardımı ve yapım için yardım yapılabilir. Yapım için yapılacak yardımın usul ve esasları Cumhurbaşkanınca belirlenir." hükmü, 6. maddesinde; "... / (2) Üzerindeki bina yıkılmış olan arsaların maliklerine yapılan tebligatı takip eden otuz gün içinde salt çoğunluk ile anlaşma sağlanamaması hâlinde, gerçek kişilerin veya özel hukuk tüzel kişilerinin mülkiyetindeki taşınmazlar için Başkanlık, TOKİ veya İdare tarafından acele kamulaştırma yoluna da gidilebilir. Bu Kartın uyarınca yapılacak olan kamulaştırmalar, 4/11/1983 tarihli ve 2942 sayılı Kamulaştırma Kanununun 3 üncü maddesinin ikinci fıkrasındaki iskân

projelerinin gerçekleştirilmesi amaçlı kamulaştırma sayılır ve ilk taksit ödemesi, mezkûr fıkraya göre belirlenen tutarların beşte biri oranında yapılır. Kamulaştırma için anlaşma sağlanması hâlinde, Başkanlık, TOKİ veya İdare ile ilgili taraflar arasında taşınmazın tescil veya terkinine ilişkin ferağ ve muvafakatı de ihtiva eden sözleşme ve uzlaşma tutanağı tanzim edilir ve ilgili tapu müdürlüğüne gönderilerek kamulaştırmanın resen tapu siciline işlenmesi sağlanır. (9) Bu Kanun uyarınca tesis edilen idari işlemlere karşı tebliğ tarihinden itibaren otuz gün içinde 6/1/1982 tarihli ve 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu uyarınca dava açılabilir. /... " hükmü, 6306 Sayılı Kanunun Uygulama Yönetmeliği'nin 12. maddesinde; "(1) İlgili kurum, uygulama alanındaki taşınmazların sınırlarını, yüzölçümünü ve cinsini gösteren haritayı veya krokiyi yapar veya yaptırır ve bu taşınmazların maliklerini ve bunların adreslerini tespit eder veya ettirir. / (2) Taşınmazın değeri; ilgili kurum bünyesinde en az üç kişiden teşkil olunacak kıymet takdir komisyonları marifetiyle veya hizmet satın alınmak suretiyle tespit edilir. / (3) Taşınmazın değeri; taşınmaz değerlendirme konusunda uzman kişi, kurum veya kuruluşlardan bilgi alınarak ve mahallin emlak alım satım bürolarından alınacak bilgilerden de faydalanılarak, 4/1/1983 tarihli ve 2942 sayılı Kamulaştırma Kanununun 11 inci maddesindeki esaslara göre tespit edilir." hükmü yer almıştır.

Yukarıda belirtilen mevzuat hükümleri dikkate alınarak davaya konu olan olay incelendiğinde, uyuşmazlıkta, 6306 sayılı Kanun hükümlerine göre "Rezerv Alan" ilan edilen alanda bulunan dava konusu taşınmaz hakkında davalı idare tarafından gerçekleştirilen uygulama sırasında yıktırılan taşınmaz için ödenen bedelin düşük olduğundan bahisle eksik ödenen bedelin tazmininin talep edildiği anlaşılmaktadır.

Bu durumda; davalı idarenin, yürütmekte yükümlü bulunduğu kamu hizmetine ilişkin olarak uygulamaya koyduğu plan ve projenin gerçekleşmesi amacıyla 6306 sayılı Kanun hükümleri uyarınca tek taraflı ve kamu gücünü kullanarak tesis ettiği işlemlerden kaynaklanan uyuşmazlığın çözümünde, 6306 sayılı Kanun'da öngörülen usule uyulup uyulmadığının belirlenmesi gerektiğinden, idari yargı yerinin görevli olduğu düşünülmektedir. Dava konusu taşınmazın değerinin belirlenmesinde 2942 sayılı Kanun'un 11. maddesindeki esaslara atıf yapılması sonucu değiştirmektedir. Zira uyuşmazlık konusu dava 2942 sayılı Kanundan kaynaklanan kamulaştırma bedelinin artırılması davası olmayıp, dava 6306 sayılı Kanun uyarınca belirlenen ve ödenen bedelin eksik olduğu iddiasından kaynaklanmaktadır.

Bu nedenle, Siirt İdare Mahkemesinin başvurusunun reddine karar verilmesi gerekmektedir..."

IV. İLGİLİ HUKUK

9. 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun "İdari dava türleri ve idari yargı yetkisinin sınırı" başlıklı 2. maddesi şöyledir:

"1. (Değişik: 10/6/1994-4001/1 md.) İdari dava türleri şunlardır:

a) (İptal: Anayasa Mahkemesinin 21/9/1995 tarihli ve E:1995/27, K:1995/47 sayılı kararı ile; Yeniden Düzenleme: 8/6/2000-4577/5 md.) İdari işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için menfaatleri ihlâl edilenler tarafından açılan iptal davaları,

b) İdari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları doğrudan muhtel olanlar tarafından açılan tam yargı davaları,

c) (Değişik: 18/12/1999-4492/6 md.) Tahkim yolu öngörülen imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerinden doğan uyuşmazlıklar hariç, kamu hizmetlerinden birinin yürütülmesi için yapılan her türlü idari sözleşmelerden dolayı taraflar arasında çıkan uyuşmazlıklara ilişkin davalar.

2. İdari yargı yetkisi, idari eylem ve işlemlerin hukuka uygunluğunun denetimi ile sınırlıdır. İdari mahkemeler; yerindelik denetimi yapamazlar, yürütme görevinin kanunlarda ve Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinde gösterilen şekil ve esaslara uygun olarak yerine getirilmesini kısıtlayacak, idari eylem ve işlem niteliğinde veya idarenin takdir yetkisini kaldıracak biçimde yargı kararı veremezler.

3. (Mülga: 2/7/2018 - KHK-703/185 md.)"

10. 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkındaki Kanun'un "Uygulama işlemleri" başlıklı 6. maddesinin 7. ve 9. fıkrası şöyledir:

"(7) Bu Kanun çerçevesinde dönüştürmeye tabi tutulan taşınmazların, üzerindeki köhnemiş yapılar da dâhil olmak üzere, muhdesatı ile birlikte değer tespiti işlemleri ve dönüşüm ile oluşacak taşınmazların değerlemeleri Başkanlık, TOKİ veya İdarece yapılır veya yaptırılır.

...

(9) Bu Kanun uyarınca tesis edilen idari işlemlere karşı tebliğ tarihinden itibaren otuz gün içinde 6/1/1982 tarihli ve 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu uyarınca dava açılabilir. (İptal ikinci cümle: Anayasa Mahkemesinin 1/3/2014 tarihli ve 27/2/2014 tarihli E.: 2012/87 ve K.:2014/41 sayılı Kararı ile.) (...)"

11. 6306 sayılı Kanun'un "Uygulamaların Resen Yapılması" başlıklı 6/A maddesinin ilgili fıkraları şöyledir:

"(Ek:4/7/2019-7181/25 md.)

(1) Yıkılacak derecede riskli olan yapıların bulunduğu alanlar ile kendiliğinden çıkan veya zeminin kayması, heyelan, su baskını, kaya düşmesi, yangın, patlama gibi sebeplerle ağır hasar gören veya ağır hasar görme riski bulunan yapıların bulunduğu alanlarda dönüşüm uygulamaları maliklerin ve ilgililerin muvafakati aranmaksızın Başkanlıkça resen yapılabilir veya yaptırılabilir. Uygulama yapılacak alanın sınırları uygulama bütünlüğü gözetilerek belirlenir.

...

(4) Tapuda yapılacak satış, devir, ipotek tesisi işlemleri ile tapu kaydındaki hakların ve şerhlerin terkin işlemleri de dâhil olmak üzere bütün tapu ve kadastro işlemleri, yıkım ve yapma ilişkin her türlü izin ve ruhsat iş ve işlemleri, diğer idareler nezdinde yürütülecek iş ve işlemler, maliklerin ve ilgililerin muvafakati aranmaksızın Başkanlık talebine istinaden yapılır.

(5) Uygulama yapılacak alanda bulunan kamu kurum ve kuruluşlarına ait taşınmazlardan dönüşüm uygulamasına dâhil edilecek olanlar ile özel mülkiyete tabi diğer bütün taşınmazlar, Başkanlık talebine istinaden Hazine adına tescil olunur. Yapılacak yeni yapılar için inşaat ruhsatı Hazine adına düzenlenir ve hak sahiplerine haklarına karşılık gelecek bağımsız bölümlerin devri yapılmıyca kadar kat irtifakı ile kat mülkiyeti Hazine adına kurulur. (Ek cümle: 7/11/2023-7471/11 md.) Bu madde kapsamında yürütülen uygulamalarda uygulama projesi aranmaksızın ihaleye çıkılabilir.

(6) Uygulama yapılacak alan sınırları içerisinde bulunan taşınmazlarla ilgili daha önce imzalanmış olan inşaat yapımına ilişkin sözleşmeler, bu sözleşmelerin taraflarının ve diğer ilgililerin muvafakati aranmaksızın, uygulamaların Başkanlıkça yürütülmesinin uygun görüldüğü tarih itibarıyla feshedilmiş sayılır. Taşınmazların siciline şerh edilmiş olan inşaat yapımına ilişkin sözleşmeler Başkanlık talebi üzerine terkin edilir. Feshedilmiş sayılan sözleşmelere istinaden herhangi bir iş ve uygulama yapılmış ise, bu iş ve uygulamaları yapan müteahhit ile Başkanlık arasında mahsuplaşma yapılır. Kira yardımı ödemeleri hariç olmak üzere, sözleşmenin taraflarından biri tarafından, diğer tarafa herhangi bir ödeme yapılmış ise, taraflar yapılan ödemeleri genel hükümler çerçevesinde karşılıklı olarak birbirlerinden talep etme hakkına sahiptir. (Ek cümle: 10/6/2022-7410/27 md.) Uygulama yapılacak alandaki taşınmazlar, feshedilmiş sayılan sözleşmelere istinaden tapuda müteahhide devredilmiş ise, uygulama neticesinde meydana gelen yeni taşınmazlar hak sahipliği çalışmaları gözetilerek müteahhide devir yapan eski malikleri adına resen tescil olunur.

(7) Yapılacak konut ve işyerlerinin niteliği ve büyüklüğü Başkanlıkça belirlenir. (Değişik ikinci cümle: 7/11/2023-7471/11 md.) Hak sahipliği çalışmaları, hak sahibinin mevcut taşınmazının değeri ile yeni yapıda hak sahibine verilecek konut veya işyerinin değeri gözetilerek veya Başkanlıkça karar alınması halinde kat karşılığı, hasılat paylaşımı ve benzeri usullerle yürütülür. (Değişik üçüncü cümle: 7/11/2023-7471/11 md.) Hak sahibinin borçlanmasının gerekmesi durumunda, borçlanma bedeli üzerinden hak sahibi ile sözleşme yapılır ve borçlanma bedelinin tamamı ödenmeden tapuda ferağı verilmez. Hak sahibine düşecek bağımsız bölümün/bölümlerin Başkanlıkça belirlenen süreler içerisinde teslim alınmaması durumunda, hak sahibinin bu bağımsız bölüm/bölümler üzerindeki hakkı sona erer; dönüşümden önceki taşınmazının değeri güncellenerek hak sahibi adına açılacak vadeli bir hesaba yatırılır; hak sahibinin dönüşümden önceki taşınmazının tapu kaydında yer alan ipotek, ihtiyati haciz, haciz ve itfak hakkı gibi haklar ve şerhler hak sahibi adına yatırılan taşınmazın bedeli üzerinde devam ettirilir; tapu kaydındaki haklar ve şerhler Başkanlık talebi üzerine tapu müdürlüğünce resen terkin edilir ve durum hak sahibine bildirilir. (Ek cümle: 7/11/2023-7471/11 md.) Hazine adına kayıtlı bu bağımsız bölüm/bölümler Başkanlıkça devredilir."

12. 6306 sayılı Kanun'un Uygulama Yönetmeliğinin "Amaç ve Kapsam" başlıklı 1. maddesi şöyledir:

"Bu Yönetmeliğin amacı; 16/5/2012 tarihli ve 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun uyarınca, riskli yapılar ile riskli alan ve rezerv yapı alanlarının tespitine, riskli yapıların yıktırılmasına, yapılacak planlamaya, dönüştürmeye tabi tutulacak taşınmazların değerinin tespitine, hak sahibi olacaklarla yapılacak anlaşmaya ve yapılacak yardımlara, yeniden yapılacak yapılara ve 6306 sayılı Kanun kapsamındaki diğer uygulamalara ilişkin usul ve esasları belirlemektir."

13. Aynı Yönetmeliğin "Uygulama alanında hak sahipliği ve diğer uygulamalar" başlıklı 13. maddesinin 1. fıkrası ile 2. fıkrasının ilk cümlesi şöyledir:

"(Değişik: RG-21/5/2024-32552)

(1) Yapılacak konut ve işyerlerinin niteliği ve büyüklüğü ilgili kurumca belirlenmek kaydıyla, uygulama alanındaki taşınmaz maliklerine öncelikle uygulama alanında yapılacak olan konut ve işyerlerinin verilmek üzere bunlarla sözleşme akdedilir. Gerekmesi halinde uygulama alanındaki taşınmaz maliklerine arsa veya Kanun kapsamında kullanılmak üzere Başkanlıkça satın alınan hazır konut ve işyerlerinden verilmek üzere sözleşme yapılabilir.

(2) Uygulama alanındaki taşınmazın 12 nci maddeye göre tespit edilen bedeli, malike verilecek konut veya işyerinin yapım maliyet bedelinden/rayic değerinden düşülür. ..."

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

A. İlk İnceleme

14. Uyuşmazlık Mahkemesinin Rıdvan GÜLEÇ'in Başkanlığında, Üyeler Nilgün TAŞ, Doğan AĞIRMAN, Eyüp SARICALAR, Ahmet ARSLAN, Mahmut BALLI ve Bilal ÇALIŞKAN'ın katılımlarıyla yapılan 22/09/2025 tarihli toplantısında; 2247 sayılı Kanun'un 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre, İdare Mahkemesince, anılan Kanun'un 19. maddesine göre başvuru da bulunulmuş olduğu, Mahkemece idari yargı dosyası ekinde adli yargı dosyasına esas Uyap çıktıların Uyuşmazlık Mahkemesine gönderildiği ve usule ilişkin başka bir noksanlık da bulunmadığı anlaşıldığından, görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliğiyle karar verildi.

B. Esasın İncelenmesi

15. Raportör-Hâkim Şerife ÖZDOĞAN IŞIK'ın davanın çözümünde idari yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan, ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ ile Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın davada idari yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra, gereği görüldüğü düşüldü:

16. Dava, 6306 sayılı Kanun hükümlerine göre "Rezerv Alan" ilan edilen alanda, davacıların maliki bulunduğu ve davalı idare tarafından gerçekleştirilen uygulama sırasında yıktırılan taşınmaz için ödenen bedelin düşük olduğundan bahisle, eksik ödenen bedelin tazmini istemiyle açılmıştır.

17. Dava dosyasının incelenmesinden, davacılar a ait taşınmaz üzerindeki yapıyı da kapsayan alanın 05/05/2022 tarihli ve 3588335 sayılı karar ile "Rezerv Alan" olarak ilan edildiği; bu kapsamda Siirt Belediye Başkanlığı tarafından davacılar gönderilen 13/07/2023 tarihli ve 62634 sayılı yazıyla, davacılar a ait taşınmazın da 2942 sayılı Kanun'un 8. maddesine göre uzlaşma yoluyla satın alınacağı belirtilerek bu taşınmaz ile ilgili olarak yapılacak uzlaşma görüşmesi için toplantıya katılması gerektiği, toplantıya katılmadığı takdirde 2942 sayılı Kanun'un 10. maddesi gereğince kamulaştırılacak taşınmaz malın bedel tespiti ve Hazine adına tescili için Asliye Hukuk Mahkemesine başvurulacağının bildirildiği, davacıların uzlaşma teklifini kabul etmemeleri üzerine dava konusu taşınmaz üzerindeki yapıların 23/09/2024 tarihinde yıkıldığı, bu taşınmazlara karşılık davacılar a ödenen bedelin düşük olduğundan bahisle, fazlaya ilişkin hakları saklı kalmak kaydıyla eksik yatan bedelin tahsili istemiyle bakılmakta olan davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

18. Bu itibarla; davanın konusu 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu'na göre bedel artırımı davası olmayıp, davalı idarece 6306 sayılı Kanun kapsamında davacılar a ait taşınmaza ilişkin olarak yapılan değer tespitinin düşük olduğundan bahisle uğranıldığı ileri sürülen zararın tazmini istemine ilişkindir. Bu durumda uyuşmazlığın idari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları muhtel olanlar tarafından 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2. maddesinin (1/b) işaretli bendi uyarınca açılacak tam yargı davalarının görüm ve çözümüyle görevli bulunan idari yargı merciince karara bağlanması gerektiği sonucuna varılmıştır.

19. Yukarıda belirtilen hususlar göz önünde bulundurularak, Siirt İdare Mahkemesinin 24/02/2025 tarih ve E.2025/286 sayılı başvurusunun reddi gerekmektedir.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Davanın çözümünde İDARİ YARGININ GÖREVLİ OLDUĞUNA,

B. Siirt İdare Mahkemesinin 24/02/2025 tarih ve E.2025/286 sayılı BAŞVURUSUNUN REDDİNE,

22/09/2025 tarihinde, OY BİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan Rıdvan GÜLEÇ	Üye Nilgün TAŞ	Üye Doğan AĞIRMAN	Üye Eyüp SARICALAR
	Üye Ahmet ARSLAN	Üye Mahmut BALLI	Üye Bilal ÇALIŞKAN

Uyusmazlık Mahkemesi Başkanlığından:

ESAS NO : 2025/237

KARAR NO : 2025/542

KARAR TR : 22/09/2025

ÖZET: Davacılar aıt taşınmazın nazım imar planında tercihli kullanım alanı içerisinde yer aldığı ve üzerinde bulunan binanın yapı kayıt belgesi bulunduğu halde taşınmazın cinsinin arsa olarak tescil edildiği, cins değişikliği için yapılan başvurunun da taşınmazın doğal sit alanında kaldığı gerekçesiyle reddedildiği ileri sürölerek taşınmazın mesken olarak tescili istemiyle açılan davanın, İDARİ YARGI YERİNDE görölmesi hk.

K A R A R

Davacılar : 1-K. D.
2- S. H.
Vekili : Av. F. Y.
Davalı : Çanakkale Valiliği
Vekili : Av. Ö. Z. K.

I. DAVA KONUSU OLAY

1.Davacılar vekili; müvekkillerine aıt * sayılı taşınmazın, nazım imar planında "*tercihli kullanım alanı*" içerisinde yer alması sebebiyle cins değişikliği başvurusunda bulunduklarını, ancak yapılan başvurunun Çanakkale Valiliği Çevre Şehircilik İl Müdürlüğünün 07/10/2019 tarih 97634116-232.01.02-E.23763 sayılı yazısı ile reddedildiğini, ret kararı müvekkillerine tebliğ edilmediğinden, müvekkillerinin yaptıkları harici araştırma neticesinde karardan haberdar olduklarını, taşınmazın mesken olarak kullanılan, belediyenin elektrik ve su hizmetlerinden yararlanan bir sitenin içinde bulunduğunu ve taşınmazın bu sitedeki meskenlerden birisi olduğunu, sitedeki her bir yapının mesken vasfıyla uzun süredir kullanıldığını, bu nedenle taşınmazın cinsinin "*mesken*" olarak düzeltilmesi gerektiğini ileri sürölerek, Çanakkale Valiliği Çevre Şehircilik İl Müdürlüğünün 07/10/2019 tarih 97634116-232.01.02-E.23763 sayılı işleminin iptali için idari yargı yerinde dava açmıştır.

II. UYUŞMAZLIĞA İLİŞKİN BAŞVURU SÜRECİ

A. İdari Yargıda

2. **Çanakkale İdare Mahkemesi 08/01/2021 tarih ve E.2019/1789, K.2021/37 sayılı kararı ile,** davanın görüm ve çözümünde adli yargı yerinin görevli olduğu gerekçesiyle, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 15/1-a maddesi uyarınca davanın görev yönünden reddine karar vermiş, bu karar kesinleşmiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

*"...Dava dosyasının incelenmesinden, davacılar tarafından maliki oldukları ve * inde kayıtlı "arsa" vasfındaki taşınmazın, hali hazırda bu vasıfta olmadığından bahisle cins değişikliği yapılarak "betonarme dubleks konut ve arsası" olarak değiştirilmesi istemiyle 19/06/2019 tarihinde başvuruda bulunulduğu, anılan başvurunun dava konusu işlem ile reddedilmesi üzerine bakılmakta olan davanın açıldığı anlaşılmaktadır.*

Doktrinde ve yargı içtihatlarında, tapu siciline tescil veya sicil kayıtlarının terkinin ya da değiştirilmesi gibi yahut bu işlemlerin tesisi yönündeki taleplerin reddine ilişkin işlemlerden kaynaklanan uyusmazlıkların çözümünün, kural olarak, adli yargının görevinde olduğu kabul edilmektedir. Zira, bu işlemler taşınmazın hukuki durumu üzerinde değişikliğe neden olan veya değişikliği önleyen işlemlerdir. Bu işlemlerden kaynaklanan uyusmazlıkların çözümü de taşınmaz mülkiyeti veya aynı haklar ile kısıtlılık durumu gibi medeni hukuk statülerinin ve bu statülerini doğuran hukuki olayların incelenmesini gerektirir.

Tapu siciline tescil, terkin ve değişiklik istemlerinden, bir başka ifadeyle tapu kaydında değişiklik yapılması isteğinden kaynaklanan uyusmazlıkların görüm ve çözümü, bu istemler mülkiyet veya sınırlı aynı hakların doğması, kısıtlanması, ortadan kalkmasına ve buna benzer sonuçlar doğurduğundan, mülkiyet hukukuna ilişkin yasa kuralları çerçevesinde adli yargı mahkemelerinin görevine girmektedir.

Bakılan davaya konu uyusmazlık da esasen dava konusu taşınmazın tapu kaydında değişiklik yapılmasından, bir başka deyişle, taşınmaz ile ilgili cins değişikliği yapılmasına yönelik talebin reddi yolunda işlem tesisinden kaynaklanmaktadır.

Bu durumda, konusu itibarıyla ortada idari yargı yetkisi kapsamına giren bir idari dava bulunduğundan söz etmek olanaksız olup tapu kayıtları üzerinde tescil, terkin, tashiğ ve şerh gibi işlemlere ilişkin olduğu kuşkusuz olan işbu davanın görüm ve çözüm yerinin yukarıda aktarılan açıklama ve mevzuat hükümleri uyarınca adli yargı mahkemeleri olduğu açıktır.

Nitekim benzer bir uyusmazlıkta Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümünün verdiği 13.03.2017 tarih ve

3. Davacılar vekili; * sayılı taşınmazın, nazım imar planında "tercihli kullanım alanı" içerisinde yer alması sebebiyle cins değişikliği başvurusunda bulunduklarını, ancak yapılan başvurunun Çanakkale Valiliği Çevre Şehircilik İl Müdürlüğü'nün 07/10/2019 tarih 97634116-232.01.02-E.23763 sayılı yazısı ile reddedildiğini, idari işlemin iptali için Çanakkale İdare Mahkemesinde dava açıldığını ve yapılan yargılama sonucunda uyumsuzluğun çözümünde adli yargının görevli olması sebebiyle görev yönünden ret kararı verildiğini, aynı konu ile ilgili olarak Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümünün 13/03/2017 tarih ve E.2016/536, K.2017/148 sayılı kararında da idari yargı ile adli yargı arasında oluşan görev uyumsuzluğunda, davanın adli yargıda görülmesine karar verildiğini, cins değişikliği talep edilen dava konusu * sayılı taşınmaz üzerinde yaklaşık 3 yıl önce inşa edilen ve hali hazırda kullanılmaya devam eden mesken bulunduğunu, her ne kadar cins değişikliği talebinin reddi kararında, taşınmazın doğal sit alanı içerisinde olduğu tespiti yapılmış ise de, taşınmazın Saroz Körfezi Özel Çevre Koruma Bölgesi Nazım İmar Planında "tercihli kullanım alanı" olarak tespit edilen bölgede yer aldığını, taşınmaz imar planı içerisinde kaldığından, imar planının öngördüğü şekilde üzerinde bina inşa edildiğini ve bu binanın belediyeye ait su ve elektrik hizmetlerinden yararlandığını, taşınmazın yapı kayıt belgesinin bulunduğunu, mesken olarak kullanılmı taşınmazın yapı kayıt belgesinin iptal edilmediğini ve yapıya ilişkin yıkım veya idari para cezası kararı da verilmemiş olduğunu belirterek, taşınmazın cins değişikliğinin yapılarak tapu kaydının mesken olarak düzeltilmesine karar verilmesi istemiyle bu kez adli yargı yerinde dava açmıştır.

B. Adli Yargıda

4. Çanakkale 1. Asliye Hukuk Mahkemesi 20/05/2021 tarih ve E.2021/39, K.2021/265 sayılı kararı ile, davacıların talebinin kat mülkiyeti kurulması istemini içerdiği ve Sulh Hukuk Mahkemelerinin görevli olduğu gerekçesiyle, davanın görev yönünden usulden reddine karar vermiş ve karar kesinleşmiştir.

5. Davacı vekili 15/07/2021 tarihli dilekçe ile dosyanın görevli mahkemeye gönderilmesini talep etmiş, dosya Çanakkale 1. Sulh Mahkemesine tevzi edilmiştir.

6. Çanakkale 1. Sulh Hukuk Mahkemesi 20/10/2021 tarih ve E.2021/1200, K.2021/1379 sayılı kararı ile, taşınmazın Gelibolu ilçesinde bulunduğu gerekçesiyle mahkemenin yetkisizliğine ve karar kesinleştiğinde talep halinde dosyanın Gelibolu Nöbetçi Sulh Hukuk Mahkemesine gönderilmesine karar vermiş ve karar kesinleşmiştir.

7. Davacı vekili 16/11/2021 tarihli dilekçesi ile dosyanın yetkili mahkemeye gönderilmesini talep etmiş, dosya Gelibolu Sulh Hukuk Mahkemesine tevzi edilmiştir.

8. Gelibolu Sulh Hukuk Mahkemesi 21/03/2023 tarih ve E.2021/756, K.2023/234 sayılı kararı ile davada talebin tapuda cins değişikliği istemine ilişkin olduğu ve Asliye Hukuk Mahkemesi olduğu, görevsizlik dava şartının yetkisizlik dava şartından önce değerlendirilmesi gerektiği, davanın Çanakkale 1. Asliye Hukuk Mahkemesinde açıldığı gerekçesiyle davanın usulden reddine ve mahkemenin görevsizliğine, görevli mahkemenin Çanakkale 1. Asliye Hukuk Mahkemesi olduğuna, mahkemeler arasında olumsuz görev uyumsuzluğu olduğundan dosyanın re'sen Bursa Bölge Adliye Mahkemesi ilgili Hukuk Dairesine gönderilmesine karar vermiştir. Karara karşı istinaf başvurusunda bulunulmuştur.

9. Bursa Bölge Adliye Mahkemesi 4. Hukuk Dairesi 12/02/2025 tarih ve E.2023/2935, K.2025/490 sayılı kararı ile, "Taşınmazlardaki cins değişikliğinin idari bir işlem olduğu, bu nedenle 6100 sayılı HMK'nın 114/1-b ve 115/2 maddeleri uyarınca yargı yolu caiz olmadığından davanın reddine karar verilmesi" gerektiğinden bahisle, mahkeme kararının kaldırılarak, davanın yargı yolu caiz olmadığından usulden reddine kesin olarak karar vermiş, bu karar kesinleşmiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir;

"...Dava, tapu kaydında arsa olarak yazılı anataşınmaz niteliğinin mesken olarak değiştirilmesi (düzeltilmesi) talebidir.

*Dosya safahatının incelenmesinde, davacı tarafından * deki taşınmaz cins değişikliği için öncelikle idareye başvurulmuş ise de, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü'nün 07.10.2019 tarih, 23763 sayılı yazısı ile istemin reddedildiği, davacıların Çanakkale İdare Mahkemesi'nde idari işlem iptali için açmış oldukları davanın 08.01.2021 tarih, 2019/1789 Esas, 2021/37 Karar sayılı ilam ile ihtilafın halinde adli yargının görevli olduğundan bahisle görev yönünden reddine karar verildiğini açıklayarak adli yargı yerinde bu davayı açtıkları görülmektedir.*

Dava Çanakkale 1. Asliye Hukuk Mahkemesi'nin 2021/39 Esasında açılmış, mahkemece 20.05.2021 tarih, 2021/265 Karar sayılı karar ile davada sulh hukuk mahkemesinin görevli olduğundan bahisle görevsizlik kararı verilmiştir.

Dava dosyası Çanakkale 1. Sulh Hukuk Mahkemesi'nin 2021/1200 Esasına kaydedilmiş, bu mahkemece 20.10.2021 tarih, 2021/1379 Karar sayılı karar ile dava konusu taşınmazın Gelibolu ilçesinde bulunduğu ve HMK'nın 12/2 maddesinde düzenlenen kesin yetki kuralı uyarınca yetkisizlik kararı verilmiştir.

Dava bu kez Gelibolu Sulh Hukuk Mahkemesi'nin 2021/756 Esas sayısına kaydedilmiş, mahkemece 21.03.2023 tarih, 2023/234 Karar sayılı karar ile görevli mahkemenin Çanakkale 1. Asliye Hukuk Mahkemesi

olduğundan bahisle karşı görevsizlik ve yetkisizlik kararı verilmiştir. Bu karar davalı tarafca istinaf edilmiş ve dosya dairemize gönderilmiştir.

Dairemize yapılan incelemede; davanın cins değişikliğine ilişkin olduğu, daha önce idari yargıda açılan davada davanın yargı yolu caiz olmadığından reddedildiği, adli yargıda açılan davanın ise asliye hukuk ve sulh hukuk mahkemeleri arasında görevsizlik ve yetkisizlik kararlarına konulduğu görülmektedir. Ancak, dairemizde öncelikle tapuda cins değişikliğine yönelik davada adli yargı yolunun caiz olup olmadığı değerlendirilmiştir.

Tapu sicili, Devletin sorumluluğu altında, tescil ve açıklık ilkelerine göre taşınmazlar ile üzerindeki hakların durumlarını göstermek üzere tutulan sicildir. Tapu kayıtlarının düzeltilmesi davalarının temeli ise TMK'nın 1027. maddesidir. Anılan madde hükmüne göre ilgililerin yazılı rızaları olmadıkça, tapu memuru, Tapu Sicili Tüzüğü kuralları uyarınca re'sen düzeltilmesi mümkün olan basit yazı yanlışlıkları (adi yazım hataları) dışında, mahkeme kararı olmadıkça, hiçbir düzeltmede bulunamaz.

Bilindiği üzere; taşınmazların, kadastro tespiti ya da tapuya tescili sırasında mülkiyet hakkı sahibinin adı, soyadı, baba adı gibi kimlik bilgilerinin kayda eksik ya da hatalı işlenmesi, kayıt düzeltme taleplerinin kaynağını oluşturur.

Keza, "Mülkiyet Hakkının Tescili" başlıklı 22.07.2013 tarihli ve 2013/5150 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Tapu Sicil Tüzüğü'nün 28. (18.05.1994 tarihli ve 94/5623 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Tapu Sicil Tüzüğü'nün 25.) maddesinde kütükte bulunması zorunlu bilgiler; malikin adı, soyadı, baba adı, edinme nedeni, tarih ve yevmiye numarası olarak belirlenmiştir.

Görülüyor ki; bunların arasında malikanne adı, doğum tarihi ve TC kimlik numarası yer almadığı gibi, taşınmazın vasfı - niteliği de mahkemece kayıt düzeltme konusu yapılamaz.

Danıştay 10. Dairesinin 2016/196 Esas, 2019/1058 Karar sayılı kararında tapu müdürlüğüne yapılan cins değişikliği talebi üzerine, tapu müdürlüğünce cins değişikliğinin uygun olup olmadığı sorulduğu, Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü tarafından verilen cins değişikliği talebinin uygun olmadığına ilişkin idare işleminin karşı idari yargıda dava açılacağı açıklanmıştır. Benzer şekilde Yargıtay 7. Hukuk Dairesi 2021/4872 Esas, 2022/1551 Karar sayılı kararında, "... taşınmazlardaki cins değişikliğinin idari bir işlem olduğu, bu nedenle 6100 sayılı HMK'nın 114/1-b ve 115/2 maddeleri uyarınca yargı yolu caiz olmadığı ..." gerekçelerine yer verilmiştir.

Her ne kadar Uyuşmazlık Mahkemesi'nin 08.07.2019 tarihli, 2019/444 Esas, 2019/454 Karar sayılı kararında "... tapu sicilinde bahçe olarak tescilli yapılan taşınmazın cinsinin bahçeli ev olarak düzeltilmesi istemine yönelik, bir başka ifade ile tescil sonucu doğuracak bir talep olduğu gözetildiğinde, ortada idari yargı yetkisi kapsamına giren bir idari dava bulunmadığı ve uyuşmazlığın çözümlenmesinde, Medeni Kanun hükümlerine göre adli yargı yerlerinin görevli bulunduğu sonucuna varılmıştır." gerekçesine yer verilerek cins değişikliğinde adli yargının görevli olduğu sonucuna ulaşılmış ise de, bu tarihten sonra verilen Yargıtay 1. Hukuk Dairesi'nin 19.04.2021 tarihli, 2020/1522 Esas, 2021/2365 Karar sayılı kararında açıklandığı üzere taşınmazın niteliğinin değiştirilmesine ilişkin olarak açılan davada, özellikle 22.07.2013 tarihli ve 2013/5150 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Tapu Sicili Tüzüğü'nün 72 ve 74. mad. gözetildiğinde kütük üzerindeki düzeltmelerin, bir başka ifade ile tapuda cins ve vassf düzeltilmesi işlemlerinin tapu idaresince yapılacağı ve idari bir görev olduğu tartışmasıdır. Bu durumda tapuda taşınmazın niteliği olarak kayıtlı niteliğin değiştirilmesi tapuda kayıt düzeltme davasına konu edilemez.

Nitekim, Yargıtay 7. Hukuk Dairesi'nin 2021/4872 Esas, 2022/1551 Karar sayılı kararında da "Taşınmazlardaki cins değişikliğinin idari bir işlem olduğu, bu nedenle 6100 sayılı HMK'nın 114/1-b ve 115/2 maddeleri uyarınca yargı yolu caiz olmadığından davanın reddine karar verilmesi gerekirken, ..." gerekçesine yer verildiği görülmektedir.

Bu nedenle mahkemece yargı yolu caiz olmadığından davanın usulden reddine karar verilip, dosyanın Uyuşmazlık Mahkemesi'ne gönderilmesine karar verilmesi gerekir iken, adli yargı yolu içerisinde karşı görevsizlik kararı verilmesi hatalı olmuştur.

HMK 353/1-b-2 maddesinde "Yargılamada eksiklik bulunmamakla beraber, bulunmuş olaya uygulanmasında hata edilip de yeniden yargılama yapılmasına ihtiyaç duyulmadığı takdirde veya kararın gerekçesinde hata edilmemiş ise" Bölge Adliye Mahkemesince "düzeltmek yeniden esas hakkında" hüküm kurulacağı düzenlenmiştir.

Yargılamadaki hukuka aykırılıkların niteliğine göre araştırılacak başkaca bir husus bulunmadığından ilk derece mahkemesi kararının kaldırılmasına ve davanın esası hakkında dairemizce hüküm kurularak davanın adli yargı yolu caiz olmadığından reddine karar vermek gerekmiştir.

2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanun'un 15. maddesinde "Olumsuz görev uyuşmazlıklarında dava dosyası, son görevsizlik kararı veren yargı mercince, bu kararın kesinleşmesinden sonra (...) taraflardan birinin istemi üzerine, ilk görevsizlik kararını veren yargı mercine ait dava dosyası da temin edilerek Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilir ve görevli yargı mercinin belirlenmesi istenir." düzenlemesi bulunmaktadır.

Somut olayda davacı tarafın daha önce Çanakkale İdare Mahkemesi'nde açmış oldukları davanın 2019/1789 Esas, 2021/37 Karar sayılı ilam ile idari yargı yolu caiz olmadığından görev yönünden reddine karar verildiği ve bu kararın kesinleştiği anlaşılmaktadır.

Dairemizin adli yargı yolunun caiz olmadığına ilişkin bu kararı da kesin niteliktedir.

O halde, üstte alıntılanan 2247 sayılı Kanun'un 15.maddesi uyarınca olumsuz görev uyusmazlığının giderilmesi için talep halinde dosyanın Uyuşmazlık Mahkemesi'ne gönderilmesi gerekmektedir.

H Ü K Ü M :Yukarıda açıklanan nedenlerle,

İstinaf başvurusunun KABULÜNE,

A.- Gelibolu Sulh Hukuk Mahkemesi'nin 2021/756 Esas, 2023/234 Karar sayılı dava dosyasında verilen 21.03.2023 tarihli kararın HMK 353/1-b-2 maddesi uyarınca KALDIRILMASINA,

İstinaf eden idare harçtan muaf olup peşin istinaf harcı yatırmadığından iadesi hususunda karar verilmesine yer olmadığına,

İstinaf eden tarafından yatırılan gider avansından kullanılan PTT gideri 49,70 TL yargılama giderinin davacıardan müteselsilen alınarak davalıya verilmesine,

İstinaf gider avansının kullanılmayan kısmının Bölge Adliye ve Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Cumhuriyet Başsavcılıkları İdari ve Yazı İşleri Hizmetlerinin Yürütülmesine Dair Yönetmeliğin 207/1.maddesi uyarınca istinaf edene iadesine,

B.-Davanın HMK'nun 114/1-b maddesi uyarınca adli yargı yolu caiz olmadığından dava şartı noksanlığı nedeniyle USULDEN REDDİNE,"

10. Davacı vekili, 2247 sayılı Kanun'un 14. maddesine göre doğduğunu öne sürdüğü olumsuz görev uyusmazlığının giderilmesi istemiyle başvurması üzerine, Gelibolu Sulh Hukuk Mahkemesince dava dosyaları Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmiştir.

III. İLGİLİ HUKUK

11. 3194 sayılı İmar Kanununun, "Planların Hazırlanması ve Yürürlüğe Konulması" başlıklı 8. maddesinin (b) bendi şöyledir;

"İmar Planları; Nazım İmar Planı ve Uygulama İmar Planından meydana gelir. Mevcut ise bölge planı ve çevre düzeni plan kararlarına uygunluğu sağlanarak, belediye sınırları içinde kalan yerlerin nazım ve uygulama imar planları ilgili belediyelerce yapılır veya yaptırılır. Belediye meclisince onaylanarak yürürlüğe girer. Bu planlar onay tarihinden itibaren belediye başkanlığınca tespit edilen ilan yerlerinde bir ay süre ile ilan edilir. Bir aylık ilan süresi içinde planlara itiraz edilebilir. Belediye Başkanlığınca belediye meclisine gönderilen itirazları ve planları belediye meclisinin on beş gün içinde inceleyerek kesin karara bağlar"

12. 3194 sayılı Kanun'un "Parselasyon planlarının hazırlanması ve tescili" başlıklı 19. maddesi şöyledir:

"İmar planlarına göre parselasyon planları yapılır, belediye ve mücavir alan içinde belediye encümeni, dışında ise il idare kurulumun onayından sonra yürürlüğe girer. Bu planlar bir ay müddetle ilgili idarede asılır. Ayrıca mutad vasıtalarla duyurulur. Bu sürenin sonunda kesinleşir. Tashih edilecek planlar hakkında da bu hüküm uygulanır.

Kesinleşen parselasyon planları tescil edilmek üzere tapu dairesine gönderilir. Bu daireler ilgililerin muvafakatı aranmaksızın, sicilleri planlara göre re'sen tanzim ve tesis ederler.

Bir parsel üzerinde birden fazla bina ve tesislerin yapımı gerektiğinde (Kooperatif evleri, siteler, toplu konut inşaatı gibi) imar parselasyon planları ifraza gerek kalmadan bu ihtiyacı karşılayacak şekilde düzenlenir veya değiştirilir ve burada, talep halinde, Kat Mülkiyeti Kanunu hükümleri uygulanır."

13. 3194 sayılı Kanun'un geçici 16. maddesi şöyledir;

"(Ek: 11/5/2018-7143/16 md.)[47]

Afet risklerine hazırlık kapsamında ruhsatsız veya ruhsat ve eklerine aykırı yapıların kayıt altına alınması ve imar barışının sağlanması amacıyla, 31/12/2017 tarihinden önce yapılmış yapılar için Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ve yetkilendireceği kurum ve kuruluşlara 31/10/2018 tarihine kadar başvurulması, bu maddedeki şartların yerine getirilmesi ve 31/12/2018 tarihine kadar kayıt bedelinin ödenmesi halinde Yapı Kayıt Belgesi verilebilir. Başvuruya konu yapının ve arsanın mülkiyet durumu, yapı sınıf ve grubu ve diğer hususlar Bakanlık tarafından hazırlanan Yapı Kayıt Sistemine yapı sahibinin beyanına göre kaydedilir.

Yapının bulunduğu arsanın 29/7/1970 tarihli ve 1319 sayılı Emlak Vergisi Kanununa göre belirlenen emlak vergi değeri ile yapının Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca belirlenen yaklaşık maliyet bedelinin toplamı üzerinden komutlarda yüzde üç, ticari kullanımlarda yüzde beş oranında alınacak kayıt bedeli başvuru sahibi tarafından genel bütçenin (B) işaretli cetveline gelir kaydedilmek üzere merkez muhasebe birimi hesabına yatırılır. 6306 sayılı Kanun kapsamında kullanılmak üzere kaydedilen gelirler karşılığı Bakanlık bütçesine ödenek eklemeye Maliye Bakanı yetkilidir. Bu ödenek, dönüşüm projeleri özel hesabına aktarılacak kullanılır. Kayıt bedeline ilişkin oram iki katna kadar artırmaya, yarısına kadar azaltmaya, yapının niteliğine ve bölgelere göre kademelendirmeye, ayrıca başvuru ve ödeme süresini bir yıla kadar uzatmaya Bakanlar Kurulu yetkilidir.

Yapı Kayıt Belgesi yapının kullanım amacına yöneliktir. Yapı Kayıt Belgesi alan yapılara, talep halinde

ilgili mevzuatta tanımlanan ait olduğu abone grubu dikkate alınarak geçici olarak su, elektrik ve doğalgaz bağlanabilir.

Yapı Kayıt Belgesi verilen yapılarla ilgili bu Kanun (İptal ibare: Anayasa Mahkemesinin 24/9/2020 tarihli ve E.:2019/21; K.:2020/51 sayılı Kararı ile) (...) uyarınca alınmış yıkım kararları ile tahsil edilemeyen idari para cezaları iptal edilir.

Yapı ruhsatı alıp da yapı kullanma izin belgesi almadığı veya yapı ruhsatı bulunmayan yapılarda, Yapı Kayıt Belgesi ile maliklerin tamamının muvafakatının bulunması ve imar planlarında umumi hizmet alanlarına denk gelen alanların terk edilmesi halinde yapı kullanma izin belgesi aranmaksızın cins değişikliği ve kat mülkiyeti tesis edilebilir. Bu durumda, ikinci fıkrada belirtilen bedelin iki katı ödenir.

Beşinci fıkra uyarınca kat mülkiyetine geçilmiş olması 6306 sayılı Kanunun ek 1 inci maddesinin uygulanmasına engel teşkil etmez.

Yapı Kayıt Belgesi alınan yapıların, Hazineye ait taşınmazlar üzerine inşa edilmiş olması halinde, bu taşınmazlar Bakanlığa tahsis edilir. Yapı Kayıt Belgesi sahipleri ile bunların kanuni veya akdi haleflerinin 31/12/2022 tarihine kadar yapacakları satın alma talepleri üzerine taşınmazlar Bakanlıkça rayiç bedel üzerinden doğrudan satılır. (Ek cümleler:8/4/2022-7394/13 md.) Satış bedelinin tamamının peşin ödenmesi hâlinde yüzde yirmi, en az yarısının ödenmesi hâlinde yüzde on indirim uygulanır. Taksitli satışlarda satış bedelinin en az yüzde onu peşin ödenir, kalan bedel ise beş yıla kadar taksitlendirilir. Taksit tutarlarına kanunî faiz oranının yarısı uygulanır. Elde edilen gelirlerin yüzde yirmibeşi Bakanlığın dönüşüm projeleri özel hesabına gelir olarak kaydedilir. Kalanı ise bu maddenin ikinci fıkrasına göre genel bütçeye gelir kaydedilir. Ayrıca bu gelirler hakkında 29/6/2001 tarihli ve 4706 sayılı Hazineye Ait Taşınmaz Malların Değerlendirilmesi ve Katma Değer Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunun 5 inci maddesinin beşinci fıkrası, yapı ve tesisler hakkında ise onbirinci fıkrası hükmü uygulanmaz. (Ek cümleler:4/7/2019-7181/14 md.) Yapı kayıt belgesine konu taşınmaz için 24/2/1984 tarihli ve 2981 sayılı İmar ve Gecekondu Mevzuatına Aykırı Yapılara Uygulanacak Bazı İşlemler ve 6785 Sayılı İmar Kanununun Bir Maddesinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun hükümlerine göre tapu tahsis belgesi alınması ve bu belgeye esas arsa bedellerinin ödenmiş olması hâlinde bu madde uyarınca ayrıca satış bedeli alınmaz. Yapı kayıt belgesi alınan taşınmazların satışa konu edilen kısımlarından yapı kayıt belgesi tarihi ile satış tarihi arasındaki dönem için ecrimisil alınmaz, tahakkuk ettirilen ecrimisiller terkin edilir, satış tarihi itibarıyla tahsil edilen ecrimisil tutarı satış bedelinden mahsup edilir, bu tutardan fazlası iade edilmez.

Yapı Kayıt Belgesi alınan yapıların belediyelere ait taşınmazlar üzerine inşa edilmiş olması halinde, Yapı Kayıt Belgesi sahipleri ile bunların kanuni veya akdi haleflerinin talepleri üzerine bedeli ilgili belediyesine ödenmek kaydıyla taşınmazlar rayiç bedel üzerinden belediyelerce doğrudan satılır.

Üçüncü kişilere ait özel mülkiyete konu taşınmazlarda bulunan yapılar ile Hazineye ait sosyal donatı için tahsisli araziler üzerinde bulunan yapılar bu madde hükümlerinden yararlandırılmaz.

Yapı Kayıt Belgesi, yapının yeniden yapılmasına veya kimsel dönüşüm uygulamasına kadar geçerlidir. Yapı Kayıt Belgesi düzenlenen yapıların yenilenmesi durumunda yürürlükte olan imar mevzuatı hükümleri uygulanır. (İptal cümle: Anayasa Mahkemesinin 23/7/2024 tarihli ve E.: 2024/141 sayılı Kararı ile)

Bu madde hükümleri, 18/11/1983 tarihli ve 2960 sayılı Boğaziçi Kanununda tanımlanan Boğaziçi sahil şeridi ve öngörüntüm bölgesi içinde ekli kroki ile listede sınır ve koordinatları gösterilen alan ile İstanbul tarihi yarımada içinde ekli kroki ile listede sınır ve koordinatları gösterilen alanlarda ve ayrıca 19/6/2014 tarihli ve 6546 sayılı Çanakkale Savaşları Gelibolu Tarihi Alan Başkanlığı Kurulması Hakkında Kanunun 2 nci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendinde belirlenmiş Tarihi Alanda uygulanmaz.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Bakanlık ve Maliye Bakanlığı tarafından müştereken belirlenir."

14. 3194 sayılı İmar Kanunu'nun geçici 16. maddesine dayanılarak hazırlanan ve 06/06/2018 tarihli, 30443 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Yapı Kayıt Belgesi Verilmesine İlişkin Usul ve Esaslar'ın "Yapı kayıt belgesi müracaatı" başlıklı 4. maddesi şöyledir:

" (1) Yapı Kayıt Belgesi 31/12/2017 tarihinden önce yapılmış yapılar için verilir. Yapı Kayıt Belgesi için müracaatın 31/10/2018 tarihine kadar yapılması ve Yapı Kayıt Belgesi bedelinin 31/12/2018 tarihine kadar ödenmesi gerekir. Başvuru ve ödeme süresini biryıla kadar uzatmaya Bakanlar Kurulu yetkilidir.

(2)Yapı Kayıt Belgesi için yapı maliklerinden herhangi birisi veya vekili tarafından, e-Devlet üzerinden Yapı Kayıt Sistemindeki Yapı Kayıt Belgesi formunun doldurulması suretiyle müracaatta bulunulabileceği gibi kurum ve kuruluşlara başvurulması suretiyle de müracaatta bulunulabilir.

(3)Müracaatın e-Devlet üzerinden yapılması durumunda, Yapı Kayıt Belgesi formunun eksiksiz olarak doldurulmasından ve Yapı Kayıt Belgesi bedelinin yatırılmasından sonra, Yapı Kayıt Sistemi tarafından oluşturulan Yapı Kayıt Belgesi talepte bulunan yapı sahibince e-Devlet üzerinden alınır.

(4)Müracaat kurum ve kuruluşlara yapılmış ise, Yapı Kayıt Belgesi formu müracaat sahibinin beyanına göre eksiksiz olarak doldurulur, Yapı Kayıt Belgesi bedelinin yatırılması sağlanır, Yapı Kayıt Belgesi formu sistem üzerinden onaylanmak üzere Müdürlüğe gönderilir ve formun Müdürlükçe onaylanmasından sonra bir örneği talepte bulunan yapı sahibine verilir.

15. 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'nun "Tanımlar ve Kısaltmalar" başlıklı 3. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"(13) (Ek: 8/8/2011-KHK-648/41 md.) "Doğal (tabii) sit"; jeolojik devirlere ait olup, ender bulunmaları nedeniyle olağanüstü özelliklere sahip yer üstünde, yer altında veya su altında bulunan korunması gerekli alanlardır."

16. 2863 sayılı Kanunun "Tespit ve tescil" başlıklı 7. maddesinin ilgili kısımları şöyledir:

"(Değişik: 17/6/1987 - 3386/2 md.)

(Değişik birinci fıkra : 26/5/2004-5177/26 md.) Korunması gerekli taşınmaz kültür ve tabiat varlıklarının ve doğal sit alanlarının tespiti, Kültür ve Turizm Bakanlığının koordinatörlüğünde ilgili ve faaliyetleri etkilenen kurum ve kuruluşların görüşü alınarak yapılır.

Yapılacak tespitlerde, kültür ve tabiat varlıklarının tarih, sanat, bölge ve diğer özellikleri dikkate alınır. Devletin imkanları gözönünde tutularak, örnek durumda olan ve ait olduğu devrin özelliklerini yansıtan yeteri kadar eser, korunması gerekli kültür varlığı olarak belirlenir.

Korunması gerekli taşınmaz kültür ve tabiat varlıkları ile ilgili yapılan tespitler koruma bölge kurulu kararı ile tescil olunur."

17. 2863 sayılı Kanun'un "Koruma alanı ile ilgili karar alma yetkisi" başlıklı 8. maddesi şöyledir:

"Yedinci maddeye göre tescil edilen korunması gerekli kültür ve tabiat varlıklarının koruma alanlarının tesbiti ve bu alanlar içinde inşaat ve tesisat yapılıp yapılamayacağı konusunda karar alma yetkisi Koruma Kurullarına aittir. (Ek cümle: 8/10/2013-6498/2 md.) Koruma alanlarına dair koruma bölge kurulu kararları, 7201 sayılı Kanun uyarınca maliklere tebliğ edilir. Koruma Kurullarının kararına 61 inci maddenin ikinci fıkrasına göre itiraz edilebilir.

(Ek: 8/10/2013-6498/2 md.) Malikleri idarece tespit edilemeyen kültür ve tabiat varlıklarının koruma alanlarının tesciline ilişkin kararlar, Resmî Gazete'de ilan yoluyla duyurulur ve Bakanlığın internet sayfasında bir ay süreyle yayımlanır.

Koruma alanlarının tespitinde, korunması gerekli kültür ve tabiat varlıklarının korunması, görünümünün ve çevreleri ile uyumlarının muhafazası için yeteri kadar koruma alanına sahip olmaları dikkate alınır. Bu hususlarla ilgili esaslar. Kültür ve Turizm Bakanlığınca hazırlanacak yönetmelikte belirtilir."

18. 10/07/2018 tarih ve 30474 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 1 numaralı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin "Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü" başlıklı 109. maddesinin 2. fıkrası şöyledir;

"(2) Orman ve orman rejimine tabi olmayan yerlerde Tarım ve Orman Bakanlığınca tespit edilen veya ettirilen tabiat parkları, tabiat anıtları, tabiatı koruma alanları, sulak alanlar ve benzeri diğer koruma alanları ile Bakanlıkça tespit edilen doğal sit alanları, tabiat varlıkları ve bunların koruma alanlarının tescil ve ilanı Bakanın onayı ile yapılır. Ancak Bakanlıkça yapı yasağı önerilen tabiat varlıkları ve doğal sit alanları dahil orman rejimine tabi olmayan bütün koruma alanları Cumhurbaşkanınca tescil ve ilan edilir. Uygulama imar planı kararı ile yapı yasağı getirilen özel mülkiyete konu alanlara ilişkin arazi ve arsa düzenlemesi, trampa veya kamulaştırma işlemleri, bu alanların yönetimi ve işletmesini üstlenen kuruluşlarca veya Bakanlıkça gerçekleştirilir."

19. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğünün 28/12/2017 tarih ve 2017/02 sayılı Genelgesinin 16. maddesi şöyledir;

"16) Doğal sit alanlarında yapılan imar uygulamaları ve talebe bağlı olarak yapılan cins taşıhi gerektiren işlemler ile yüzölçümü değiştiren (yola terk, yoldan ihdas, ifraz, tevhid ve benzeri) işlemler, TVK Bölge komisyonundan izin almaksızın meri mevzuat çerçevesinde incelenerek doğrudan ilgili İl Müdürlüğüne sonuçlandırılacaktır."

20. 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun "İdari Dava Türleri ve İdari Yargı Yetkisinin Sınırı" başlıklı 2. maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

"(1)(Değişik: 10/06/1994-4001/1 md.) İdari dava türleri şunlardır:

a) İdari işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için menfaatleri ihlâl edilenler tarafından açılan iptal davaları,

b) İdari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları doğrudan muhtel olanlar tarafından açılan tam yargı davaları,

c) Tahkim yolu öngörülen imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerinden doğan uyuşmazlıklar hariç, kamu hizmetlerinden birinin yürütülmesi için yapılan her türlü idari sözleşmelerden dolayı taraflar arasında çıkan uyuşmazlıklara ilişkin davalar"

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

A. İlk İnceleme

21. Uyuşmazlık Mahkemesinin Rıdvan GÜLEÇ'in Başkanlığında, Üyeler Nilgün TAŞ, Doğan AĞIRMAN, Eyüp SARICALAR, Ahmet ARSLAN, Mahmut BALLI ve Bilal ÇALIŞKAN'ın katılımlarıyla yapılan 22/09/2025 tarihli toplantısında; 2247 sayılı Kanun'un 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre, idare mahkemesince, anılan Kanun'un 14. maddesinde öngörülen biçimde olumsuz görev uyuşmazlığı doğduğu, idari ve adli yargı dosyalarının 15. maddede belirtilen yöntemle uygun olarak davacı vekilinin istemi üzerine, son görevsizlik kararını veren mahkemece Uyuşmazlık Mahkemesine gönderildiği ve usule ilişkin işlemlerde herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından, görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliği ile karar verildi.

B. Esasın İncelenmesi

22. Raportör-Hâkim Gülay DOĞAN'ın, davanın çözümünde idari yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan, ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ'nin davada idari yargının, Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın ise davada adli yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra, gereği görüldüğü düşünüldü:

23. Dava, davacılara ait taşınmazın nazım imar planında tercihli kullanım alanı içerisinde yer aldığı ve üzerinde bulunan binanın yapı kayıt belgesi bulunduğu halde taşınmazın cinsinin arsa olarak tescil edildiği, cins değişikliği için yapılan başvurunun da taşınmazın doğal sit alanında kaldığı gerekçesiyle reddedildiği ileri sürülerek, taşınmazın mesken olarak tescili istemiyle açılmıştır.

24. Dosyanın incelenmesinden; davacılara ait * sayılı taşınmazın, nazım imar planında *"tercihli kullanım alanı"* içerisinde yer alması sebebiyle cins değişikliği başvurusunda bulundukları ancak yapılan başvurunun Çanakkale Valiliği Çevre Şehircilik İl Müdürlüğü'nün 07/10/2019 tarih 97634116-232.01.02-E.23763 sayılı yazısı ile *"yapının doğal sit alanında kalması ve cins değişikliği aşamasına gelineceye kadar Çanakkale Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Komisyonundan alınmış izninin olmaması"* nedenleriyle reddedildiği, idari işlemin iptali için Çanakkale İdare Mahkemesinde dava açıldığı ve yapılan yargılama sonucunda uyuşmazlığın çözümünde adli yargının görevli olması sebebiyle görev yönünden ret kararı verildiği, cins değişikliği talep edilen dava konusu * sayılı taşınmaz üzerinde mesken bulunduğu, her ne kadar cins değişikliği talebinin reddi kararında, taşınmazın doğal sit alanı içerisinde olduğu tespiti yapılmış ise de, taşınmazın Saroz Körfezi Özel Çevre Koruma Bölgesi Nazım İmar Planında *"tercihli kullanım alanı"* olarak tespit edilen bölgede yer aldığı, taşınmaz imar planı içerisinde kaldığından, imar planının öngördüğü şekilde üzerinde bina inşa edildiği ve bu binanın belediyeye ait su ve elektrik hizmetlerinden yararlandığı, taşınmazın yapı kayıt belgesinin bulunduğu, mesken olarak kullanılan taşınmazın yapı kayıt belgesinin iptal edilmediği ve yapıya ilişkin yıkım veya idari para cezası kararı da verilmediği belirtilerek, taşınmazın cins değişikliğinin yapılarak tapu kaydının mesken olarak düzeltilmesine karar verilmesi istemiyle dava açıldığı anlaşılmıştır.

25. İdari işlem kamu idarelerinin, kamu hizmetinin yürütümü sırasında, kamu gücü kullanarak tek yanlı irade açıklamalarıyla yapmış oldukları işlemlerdir. Davacıların talebi her ne kadar tapuda cins değişikliği yapılmasına ilişkin ise de; davanın cins değişikliğine ilişkin talebin reddine dair Çanakkale Valiliği Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü'nün idari işlemine karşı açıldığı ve davacıların öncelikle imar mevzuatından kaynaklı haklarının belirlenmesi gerektiği anlaşılmaktadır.

26. Bu nedenle, 3194 sayılı ve 2863 sayılı Kanun hükümlerinin idarece idari işlem tesis edilmek suretiyle uygulanmasından kaynaklanan uyuşmazlığın, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2. maddesinin 1. fıkrasının (b) bendi uyarınca idari yargı yerine çözümlenmesi gerekmektedir.

27. Yukarıda belirtilen hususlar göz önünde bulundurularak, Çanakkale İdare Mahkemesinin 08/01/2021 tarih ve E.2019/1789, K.2021/37 sayılı görevsizlik kararının kaldırılmasına karar vermek gerekmiştir.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Davanın çözümünde İDARI YARGININ GÖREVLİ OLDUĞUNA,

22/09/2025 tarihinde, OY BİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan
Rıdvan
GÜLEÇ

Üye
Nilgün
TAŞ

Üye
Doğan
AĞIRMAN

Üye
Eyüp
SARICALAR

Üye
Ahmet
ARSLAN

Üye
Mahmut
BALLI

Üye
Bilal
ÇALIŞKAN

Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanlığından:

ESAS NO : 2025/265

KARAR NO : 2025/550

KARAR TR : 22/09/2025

ÖZET: Davacının hususi pasaportunun davalı idarece fiziki tesliminin yapılması sırasında sisteme kayıp olarak girişinin yapılması nedeniyle, yurt dışına çıkış yapılmadığından dolayı, uğranıldığı ileri sürülen maddi ve manevi zararın tazmini istemiyle açılan davanın, ADLİ YARGI YERİNDE görülmesi gerektiği hk.

KARAR

Davacı : Z. S.
Vekilli : Av. M. C.
Davalı : Posta ve Telgraf Teşkilatı A.Ş.
Vekili : Av. N. T.

I. DAVA KONUSU OLAY

1. Davacı vekili, müvekkilinin kadın doğum uzmanı olarak görev yaptığını, ve yeşil pasaport sahibi olduğunu, seyahat için yurtdışına çıkmak istediğini, bilet dahil toplamda 148.500 TL harcama yaptığını, havaalanı pasaport kontrol noktasında polis memurlarınca yapılan kontrolde, sahibi olduğu "S35268288" seri numaralı TC hususi pasaportunun Ankara NVİ tarafından "*Teslim edilmedi, Kayıp-İptal*" olarak sisteme kaydedildiği bilgisinin verilerek yurt dışına çıkışına izin verilmediğini ve pasaportuna el konulduğunu, Diyarbakır Valiliği İl Nüfus ve Vatandaşlık Müdürlüğüne yaptığı müracaatla iptal gerekçesini öğrenmek istediğini, verilen cevap ile Posta ve Telgraf Teşkilatı Anonim Şirketi ve Kargo Hizmetleri Daire Başkanlığı tarafından 2607071698167 barkod numaralı pasaport gönderisinin köy dağıtımli gönderi olduğu, fiziki tesliminin sağlandığı ancak imza ve TC kimlik numarasının alınmadığı, teslim bilgisi girişi sistemden yapılmayan gönderinin bu nedenle kayıp olduğu düşünüülerek 03/04/2023 tarihinde sisteme kayıp olarak girişinin yapıldığının bildirildiğini, uğradığı zararın giderilmesi için davalı idareye yapılan başvuruya verilen cevapta, sadece değerli kağıt bedelinin ödenebileceğinin bildirildiğini ve zararların tazmininin reddedildiğini belirterek, davalı idarenin hizmet kusuru nedeniyle uğranılan zarara karşılık 148.500 TL maddi ve 100.000 TL manevi tazminatın, pasaporta el konulma tarihinden itibaren işleyecek yasal faiziyle birlikte tazmini istemiyle idari yargı yerinde dava açmıştır.

2. Davalı vekili cevap dilekçesinde, davanın görünüm ve çözümünde adli yargının görevli olduğunu ileri sürerek yargı yolu itirazında bulunmuştur.

II. UYUŞMAZLIĞA İLİŞKİN BAŞVURUSÜRECİ

A. İdari Yargıda

3. Ankara 14. İdare Mahkemesi 26/02/2025 tarih ve E.2024/1544 sayılı kararı ile, idari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları doğrudan muhtel olanlar tarafından açılan tam yargı davalarının idari yargı yerince değerlendirilmesi

gerektiğinden, iş bu davanın görüm ve çözümünün idari yargının görevinde bulunduğu gerekçesiyle, davalının görev itirazının reddine ve mahkemelerinin görevliliğine karar vermiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

"...2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2. maddesinde "idari dava türleri" arasında sayılan "İdari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları doğrudan muhtel olanlar tarafından açılan tam yargı davalarının" idari yargı yerlerinde açılacağıdır.

Dosyanın incelenmesinden, 21.10.2023 tarihinde İstanbul Havalimanı'ndan yurt dışına gitmek isteyen Posta ve Telgraf Teşkilatı Anonim Şirketi ve Kargo Hizmetleri Daire Başkanlığı tarafından pasaportuyla ilgili "teslim edilmedi, kayıp-iptal" olarak sisteme giriş yapılması nedeniyle yurt dışına çıkış izni verilmediğinden dolayı oluşan 148.500,00-TL maddi tazminat ile 100.000,00-TL manevi tazminatın eylemin meydana geldiği tarihten itibaren işletilecek yasal faizi ile birlikte ödenmesine karar verilmesine ilişkin davanın görüm ve çözümünde 2577 sayılı Kanunun 2. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi gereğince idari yargı yerlerinin görevli olduğu sonucuna varıldığından, davalı idarenin görev itirazının yerinde olmadığı sonucuna varılmıştır..."

4. Davalı vekilinin olumlu görev uyuşmazlığı çıkarılması talebiyle başvurusu üzerine dilekçe, dava dosyası ile birlikte Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilmiştir.

B. Olumlu Görev Uyuşmazlığı Çıkarılmasına İlişkin Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı Talebi

5. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı, davalı kuruluşun tebligat işlemini hatalı yapmasından dolayı davacının uğradığı zarardan dolayı kuruluşun tazmin yükümlülüğünün saptanmasına ilişkin uyuşmazlığın, özel hukuk hükümlerine göre adli yargı yerinde görülmesi gerektiğinden bahisle, 2247 sayılı Kanun'un 10. maddesi uyarınca olumlu görev uyuşmazlığı çıkarılmasına karar vererek dosyayı Uyuşmazlık Mahkemesine göndermiştir. Olumlu görev uyuşmazlığı çıkarılmasına ilişkin talebin ilgili kısmı şu şekildedir:

"...Bilindiği gibi, 17.07.1953 tarihli Resmi Gazete'de yayınlanan 6145 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Posta, Telgraf ve Telefon İşletmesi Kuruluşu Hakkında Kanun ile "Türkiye Cumhuriyeti Posta, Telgraf ve Telefon İşletmesi" kurulmuş; 1924 tarihli ve 406 sayılı Telgrafve Telefon Kanunu'nun 4000 sayılı Kanun'la değiştirilen 1. maddesi ile, posta ve telgraf tesis ve işletmesine ilişkin hizmetler Posta İşletmesi Genel Müdürlüğüne, telekomünikasyon hizmetleri ise Türk Telekomünikasyon A.Ş. tarafından yürütülecek şekilde yeniden yapılandırılmış; 27.01.2000 tarihli ve 4502 sayılı Kanun ile de "Türkiye Cumhuriyeti Posta ve Telgraf Teşkilatı Genel Müdürlüğü" adını almış olup, 22.02.2000 tarihli ve 23972 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan Ana Statü'nün "Hukuki Bünye" başlıklı 3. maddesinin I numaralı bendinde, bu Ana Statü ile teşkil olunan PTT Genel Müdürlüğünün, tüzel kişiliğe sahip, faaliyetlerinde özerk ve sorumluluğu sermayesiyle sınırlı bir Kamu İktisadi Kuruluşu olduğu belirtilmiş ve aynı maddenin 2 numaralı bendinde de, 233 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri Hakkında KHK ve bu Ana Statü hükümleri saklı kalmak üzere özel hukuk hükümlerine tabi olduğuna işaret edilmiştir. Ayrıca, 15.07.2018 tarihli Resmi Gazete'de yayınlanan 4 sayılı, Bakanlıklara Bağlı, İlgili, İlişkili Kurum ve Kuruluşlar ile Diğer Kurum ve Kuruluşların Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 385. maddesinde 6102 sayılı Kanun ve özel hukuk hükümlerine tabi Posta ve Telgraf Teşkilatı Anonim Şirketi unvanı altında bir anonim şirket kurulduğu hüküm altına alınmıştır.

Buna göre, PTT, tekel kapsamında kamu hizmeti yürüten, tüzel kişiliğe sahip bir kamu kuruluşu ise de, 4 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, 233 sayılı KHK ve Ana Statü ile özerk bir tarzda ve ekonomik gereklerle uygun olarak kârluluk ve verimlilik ilkeleri doğrultusunda yönetilmesi amacıyla, iktisadi faaliyetleri bakımından özel hukuk hükümlerine tabi kıldığından, posta hizmetini yürüten Kuruluş ile bu hizmetten yararlananlar arasındaki hukuki ilişkinin, Kuruluşun günlük iktisadi faaliyetlerinden doğan bir özel hukuk ilişkisi niteliğini taşıdığı anlaşılmaktadır.

Öte yandan, 5584 sayılı Posta Kanunu'nun yerini alan 09.05.2013 tarihli ve 6475 sayılı Posta Hizmetleri Kanunu'nun "Kuruluş" başlıklı 21. maddesinde; ".../ (3) PTT, bu Kanun ve 6102 sayılı Kanunun bu Kanuna aykırı olmayan hükümlerine göre Kalkınma Bakanlığının görüşü ve Hazine Müsteşarlığının bağlı olduğu Bakanın uygun görüşü alınarak hazırlanan esas sözleşmesinin Genel Kurul tarafından onaylanmasını müteakip yapılacak tescil ve ilan ile faaliyete geçer. Esas sözleşmede yapılacak değişikliklerle Kalkınma Bakanlığının görüşü ve Hazine Müsteşarlığının bağlı olduğu Bakanın uygun görüşü aranır. 6102 sayılı Kanunun aynı ve nakdi sermayesinin vaz'ına müteallik hükümleri ile 414 üncü madde hükmü PTT hakkında uygulanmaz./ (7) Sermayesinin yarısından fazlası PTT'ye ait olan şirketlerde kamu kurum ve kuruluşlarına personel istihdam edilmesine dair mevzuat hükümlerine tabi olunmaksızın 22/5/2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanununa tabi personel istihdam edilir. Şirketlerde istihdam edilecek personelin işe alınması ve mali hakları hususlarında; görev yapılan unvan, eğitim, tecrübe, dil bilgisi ve alanında uzmanlığı esas alınmak kaydıyla ilgili şirketlerin yönetim kurulları yetkilidir." hükümleri, "Faaliyet Konuları ve Nitelikleri" başlıklı 22. maddesinde; "(7) PTT; yurt içinde ve yurt dışında her türlü taşımacılık hizmetlerini de içerecek şekilde posta, koli, kargo ve lojistik hizmetleri, pul basımı ve satımı, denetlemeye ilişkin hükümleri saklı kalmak kaydıyla, 19/10/2005 tarihli ve 5411 sayılı Bankacılık Kanununa tabi olmaksızın, anılan Kanun kapsamında belirtilen faaliyet konuları ile ilgili olarak bankalarla yapacağı sözleşmeler doğrultusunda bankalara destek hizmeti, parasal posta hizmeti, ödeme hizmeti sunma, adres bilgi kayı sistemi ve elektronik sertifika hizmet sağlayıcılığı, elektronik ortam dâhil her

türlü tebligat ve telgraf hizmetine ilişkin faaliyetler, 20/6/1984 tarihli ve 3028 sayılı Yabancı Resmi Belgelerin Tasdiki Mecburiyetinin Kaldırılması Sözleşmesinin Tasdikinin Uygun Olduğu Hakkında Kanunla uygun bulunan Sözleşme uyarınca yetkili birimlerin tarafından onay şerhi (apostille) verilmiş belgelerin, kişisel verilerin korunması kaydıyla, elektronik ortamda ilgililere ulaştırılması için aracılık işlemleri ile esas sözleşmesinde belirlenen diğer faaliyetleri yürütür. /.../ hükümleri, "Sorumluluk, Başvuru Hakkı ve Zamanasımı" başlıklı 29. maddesinde de; ".../ (2) PTT hizmetleri ile ilgili olarak herhangi bir talepte bulunmak ve PTT'nin sorumlu olduğu hâllerde dava etme hakkı o hizmetten yararlanana aittir. / (3) PTT hizmetleri ile ilgili olarak talepte bulunma ve dava açma hakkı faaliyet konusu işlemin tesisi tarihinden itibaren bir yıl sonunda zamanasımına uğrar. Bu süre, PTT'ye başvuru ile kesilir ve yapılan inceleme ve araştırmaların sonucunun ilgililere bildirildiği tarihte kesildiği yerden yeniden başlar. Bu süre yeni bir başvuru ile tekrar kesilmez. / (4) PTT anlaşmazlık konusu olmayan posta hizmetine ait evrakı iki yıl saklamak zorundadır. Bu süre mahkemeye, icra dairesine ve kamunla yetkili kılınmış mercilere başvurulduğunun tebliğ edilmesi hâlinde, anlaşmazlık konusu evrak iltifaz sonuçlanıncaya kadar saklanır. / (5) Mahkemeye, icraya ve kamunla yetkili kılınmış mercilere başvurulması hâlinde zamanasımı süresi haric genel hükümler uygulanır." hükümleri yer almaktadır.

Belirtilen yasal düzenlemeler karşısında, olayda bir idari işlem ya da eylemden doğmuş bir zarar söz konusu olmadığından, davalı kuruluşun tebligat işlemini hatalı yapmasından dolayı posta alıcısının uğradığı zarardan dolayı Kuruluşun tazmin yükümlülüğünün saptanmasına ilişkin olarak açılan davanın, özel hukuk hükümlerine adli yargı yerinde görülmesi gerekmektedir.

Uyuşmazlık Mahkemesinin 30.11.2015 tarihli ve 2015/807 Esas, 2015/822 Karar, 27.11.2017 tarihli ve 2017/667 E., 2017/724 K. ve 22.10.2018 tarihli ve 2018/590 E., 2018/657 K. sayılı kararlarında da bu tür davaların çözümünde adli yargının görevli olduğu vurgulanmıştır.

Yukarıdaki açıklamalara göre, somut olaya ilişkin davanın da özel hukuk hükümlerine göre adli yargı yerinde görülmesi gerektiği düşünülmektedir..."

6. Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanlığınca, 2247 sayılı Kanun'un 13. maddesine göre Danıştay Başsavcısının da yazılı düşüncesi istenilmiştir.

III. BAŞSAVCILIK DÜŞÜNCELERİ

7. Danıştay Başsavcısı, tam yargı davası niteliği taşıyan davanın görüm ve çözümünde, kamu hukuku kuralları uyarınca yargısal denetimin, idari yargı yerince yapılması gerektiği yolunda yazılı düşünce vermiştir. Yazılı düşüncenin ilgili kısmı şöyledir:

"...İdari işlemler, kamu gücü ayrıcalıklarına dayanarak tek taraflı iradeyle tesis edilen kesin ve yürütülmesi zorunlu işlemlerdir. Çoğunlukla kamu tüzel kişileri tarafından tesis edilse de, kimi durumlarda özel hukuk tüzel kişileri de kendilerine tanınan kamu gücü ayrıcalıkları ve yükümlülükleri uyarınca idari işlem tesis edebilirler (GÖZLER Kemal, İdare Hukuku, Cilt:1, 2019, s.761,763).

Özel hukuk tüzel kişisi tarafından tesis edilmiş olsa da bir hukuki işlemin idari işlem olup olmadığının belirlenebilmesi için tesis edilen işlemlerde kamu gücü ayrıcalığından yararlanılıp yararlanılmadığının belirlenmesi gerektiğinden, Posta ve Telgraf Teşkilatı A.Ş. (PTT A.Ş.)'nin hukuki niteliğinin ortaya konulması gerekmektedir.

Davalı PTT A.Ş.; 23/05/2013 günlü ve 28655 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 6475 sayılı Posta Hizmetleri Kanunu'nun yürürlüğe girmesinden önce Genel Müdürlük olarak kamu hizmeti yürütmüş olup, 233 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'ye ekli listenin "B-Kamu İktisadi Kuruluşları (KİK)" bölümünde yer almış, 6475 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesi ile birlikte, özel hukuk hükümlerine tâbi Anonim Şirket (mülga 21/1. madde) olarak yeniden yapılandırılmıştır.

6475 sayılı Kanun'un, PTT A.Ş.'nin kuruluşuna ilişkin hükümleri, 02/07/2018 tarihli ve 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile yürürlükten kaldırılmış, 15/07/2018 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan 4 sayılı Bakanlıklara Bağlı, İlgili, İlişkili Kurum ve Kuruluşlar ile Diğer Kurum ve Kuruluşların Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'yle, PTT A.Ş.'nin kuruluşu yeniden düzenlenmiştir. 4 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 385. maddesinde; bu kararnamede düzenlenen hususlar ile kuruluş ve tescile ilişkin hükümler haric olmak üzere, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu ve özel hukuk hükümlerine tâbi Posta ve Telgraf Teşkilatı Anonim Şirketinin kurulduğu ve sermayesinin tamamının Hazineye ait olduğu belirtiltikten sonra devamı maddelerde, PTT A.Ş.'nin, 6475 sayılı Kanun ve diğer mevzuat ile esas sözleşmesinde belirtilen faaliyetleri yürüteceği, yurt içinde veya dışında şirket kurma veya kurulu olanlara ortak olmasının usul ve esaslarının Cumhurbaşkanlığı tarafından belirleneceği, uluslararası kuruluşlarda posta sektörünü temsil etmeye yetkili olduğu belirtilmiş, PTT A.Ş.'nin yönetim ve teşkilat yapısı, aynı Kararnamenin 387 ilâ 390. maddelerinde düzenlenmiş, 391. maddesinde; PTT A.Ş. personelinin 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin Ek 26. ve Ek 27. maddelerine göre istihdam edileceği 796. maddesinde ise bağlı, ilgili, ilişkili ve diğer kurum ve kuruluşların, görev, yetki ve sorumluluk alanına giren konularda idari düzenleme yapabileceği kurala bağlanmıştır.

6475 sayılı Kanun hükümleriyle 4 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'ne benzer şekilde, PTT A.Ş.'ye özel hukuku aşan bazı kamu gücü ayrıcalıkları tanınmıştır. Nitekim, anılan Kanun'un 21. maddesinde; PTT A.Ş. işyerlerinin, 3572 sayılı İşyeri Açma ve Çalıştırma Ruhsatlarına Dair Kanun'un işyeri açma ruhsatı verme

mercilerini düzenleyen 3. maddesi ile 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun 81. maddesinde belirtilen işyeri izin harcından muaf olduğu, yapım ihalelerinde 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'na tâbi olduğu, 22. maddesinde; 5411 sayılı Bankacılık Kanunu'na tâbi olmaksızın bankalara destek hizmeti, parasal posta hizmeti verebileceği, her türlü tebliği ve telgraf hizmetine ilişkin faaliyetlerin PTT A.Ş. tarafından yapılacağı, 29. maddesinde ise işçiler hariç PTT çalışanları ve acentelerin para ve para hükümünde evrak ve senetlere karşı işledikleri suçlar ile görevlerinden doğan suçlardan dolayı kamu görevlisi gibi cezalandırılacakları belirtilmiştir.

Kamu kurumlarının tesis ettikleri işlemlerin bir kısmı veya yürüttükleri faaliyetlerden bazıları özel hukuka tâbi kılınabilir. Bu itibarla, bir kamu kurumunun özel hukuka tâbi bir tüzel kişilik şeklinde teşkilatlanması onun kamusal niteliğini ortadan kaldırmamaktadır.

Özel hukuka tâbi olduğu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde belirtilen PTT A.Ş.; kuruluş, teşkilat ve yönetim yapısı, bazı faaliyetlerde tekil yetkisine sahip olması, personelinin kamu hukukuna tâbi olması ve kamu personeli gibi cezalandırılması, yapım işlerinde 4734 sayılı Kamu İhale Kanununa tâbi olması gibi özel hukuku aşan bir çok kamu gücü ayrıcalığı ile donatılmış ve kamusal yükümlülüklere tâbi kalmıştır. Bu itibarla, Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle kurulan PTT A.Ş., klasik kamu tüzel kişilerin farklılaşsa da ağırlıklı olarak bir kamu kurumu özelliği taşımaktadır. Nitekim Anayasa Mahkemesinin E:2013/84, K:2014/183 sayılı kararında Posta ve Telgraf Teşkilatı Anonim Şirketinin kamu kurumu niteliği ağır basan bir anonim şirket olduğu belirtilmiştir.

6475 sayılı Kanun'un 21. maddesinin 3. fıkrasında; PTT A.Ş. Esas Sözleşmesi'nin, Kalkınma Bakanlığının görüşü ve Hazine Müsteşarlığının bağlı olduğu, Bakanın uygun görüşü alınarak hazırlanacağı ve Genel Kurul tarafından onaylanmasına müteakip yapılacak tescil ve ilan ile faaliyete geçeceği, esas sözleşmede yapılacak değişikliklerde Kalkınma Bakanlığının görüşü ve Hazine Müsteşarlığının bağlı olduğu Bakanın uygun görüşünün aranacağı kurala bağlanmıştır.

4 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 386. maddesinde; PTT'nin, 6475 sayılı Kanun, diğer mevzuat ve esas sözleşmesinde belirtilen faaliyetleri yürüteceği, 390. maddesinde ise, Genel Müdürlüğün teşkilat yapısı ve hizmet birimlerinin esas sözleşmeyle düzenleneceği belirtilmiştir.

22/02/2000 tarihinden 23972 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmış olan T.C. Posta İşletmesi Genel Müdürlüğü Ana Statüsünün 3. maddesinde, "T.C. Posta İşletmesi Genel Müdürlüğü Tüzel kişiliğe sahip faaliyetlerinde özerk ve sorumluluğu sermayesiyle sınırlı bir kamu iktisadi kuruluşu" olarak açıklanmış ve Aynı Statüde, Kamu İktisadi Kuruluşu; "Kuruluş" Sermayesinin tamamı Devlete ait olup, tekel niteliğindeki mal ve hizmetleri kamu yararı gözeterek üretmek ve pazarlamak üzere kurulan ve gördüğü bu kamu hizmeti dolayısıyla ürettiği mal ve hizmetler imtiyaz sayılan kamu iktisadi teşebbüsü, Kamu İktisadi Teşebbüsü ise; İktisadi devlet teşekkülü ile kamu iktisadi kuruluşunun ortak adı, olarak tanımlanmıştır. Kuruluşun amaç ve faaliyet konularının belirlendiği 4. maddesinin, 1/B alt bendinde, "Tekel dışı olarak verilen: Gazete, dergi ve kitaplar ile her türlü basılmış kağıtlar, tebliğ kağıtları, küçük pakeler, değer konulmuş ve konulmamış posta kolilerinin kabulü, taşınması ve dağıtılması, posta bonoları ile posta ve telgraf havale işlemleri, yolcu ve bagaj taşımacılığı, posta çekleri ve seyahat çeki işlemleri gibi hizmetleri düzenlemek ve yürütmek." görevlerine yer verilmiştir.

Özel hukuk hükümlerine tâbi olmakla birlikte, kamu kurumu niteliği ağır basan PTT A.Ş.'nin organlarının oluşumu ve karar alma sürecinin özelliği, Esas Sözleşmesi'nin oluşturulması ve değiştirilmesi konusunda merkezi idarenin etkisi, organlarının ve personelinin kamu görevlilerinden oluşması, tekel niteliğindeki birçok kamu hizmetinin Şirket tarafından yürütülmesi gibi hususlar gözönüne alındığında, PTT A.Ş. Esas Sözleşmesinin personel rejimine ilişkin hükümlerinin idari nitelikte olduğu, dolayısıyla personeli tarafından yapılan tebliğin usulüne uygun yapılmadığının kabulü ile sonradan sisteme düşülen kayıt nedeniyle pasaporta el konulması ve yurt dışına çıkılamaması sonucunun doğduğu görülmektedir.

Bu itibarla, yapısı ve işlevleri yönünden kamusal alanda yer alan PTT A.Ş.'nin hizmet akdi ile görev yapan işçileri hariç diğer personelinin ifa ettikleri görevlerinden doğan suçlardan dolayı kamu görevlisi gibi cezalandırılacaklarına yönelik kanun hükmü ve kuruluş sözleşmesi kuralları esas alındığında, kabul edilen gönderinin kuruluş personeli tarafından teslimi sonrasında eksik bilgi nedeniyle sisteme bilgi girişi yapılmadığından dolayı gönderinin kayıp olduğu kanaatine varılarak, kayıp bilgi girişi yapılması sonucunda fiziken teslim edilmiş olan pasaportun iptali sonucunun doğması ve yurt dışına çıkışı yapılamamasından dolayı hizmet kusuru iddiasına dayanılarak tazmini istenilen ve uğranıldığı ileri sürülen zararın, kuruluşun personeli tarafından idari hizmetin gereği gibi sunulup, sunulmadığı hususunun açıklığa kavuşturulmasına bağlı olarak çözümü mümkün olduğundan, sunulan hizmetin niteliği gereği, taşıma sözleşmesinden doğan bir uyumsuzluğun varlığının kabulüne hukuksal olanak bulunmadığından, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2. maddesinde öngörülen tam yargı davası niteliği taşıyan bu davanın görüm ve çözümünde, kamu hukuku kuralları uyarınca, idari yargı mercii görevli bulunmaktadır..."

IV. İLGİLİ HUKUK

8. 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun "İdari dava türleri ve idari yargı yetkisinin sınırı" başlıklı 2. maddesi şöyledir:

"1. (Değişik: 10/6/1994-4001/1 md.) İdari dava türleri şunlardır:

a) (İptal: Anayasa Mahkemesinin 21/9/1995 tarihli ve E:1995/27, K:1995/47 sayılı kararı ile; Yeniden

Düzenleme: 8/6/2000-4577/5 md.) İdari işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için menfaatleri ihlâl edilenler tarafından açılan iptal davaları,

b) İdari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları doğrudan muhtel olanlar tarafından açılan tam yargı davaları,

c) (Değişik: 18/12/1999-4492/6 md.) Tahkim yolu öngörülen imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerinden doğan uyuşmazlıklar hariç, kamu hizmetlerinden birinin yürütülmesi için yapılan her türlü idari sözleşmelerden dolayı taraflar arasında çıkan uyuşmazlıklara ilişkin davalar.

2. İdari yargı yetkisi, idari eylem ve işlemlerin hukuka uygunluğunun denetimi ile sınırlıdır. İdari mahkemeler; yerindelik denetimi yapamazlar, yürütme görevinin kanunlarda ve Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinde gösterilen şekil ve esaslara uygun olarak yerine getirilmesini kısıtlayacak, idari eylem ve işlem niteliğinde veya idarenin takdir yetkisini kısıtlı biçimde yargı kararı veremezler.[3]

3. (Mülga: 2/7/2018 - KHK-703/185 md.)"

9. 6475 sayılı Posta Hizmetleri Kanunu'nun "Kapsam" başlıklı 2. maddesi şöyledir:

" (1) Bu Kanun; posta gönderilerinin kabulü, toplanması, işlenmesi, sevki, dağıtımı ve teslimine ilişkin işlem ve hizmetlerin sunulması, yetkilendirme, tarife ilkeleri ve hizmet şartlarının tespit edilmesi, sektörde düzenleme ve denetimin gerçekleştirilmesi, bunlara ilişkin yaptırımların belirlenmesi ve posta hizmetlerinin yürütülmesine ilişkin usul ve esasları kapsar."

10. 6475 sayılı Kanun'un "Posta ve Telgraf Teşkilatı Anonim Şirketi" başlıklı İkinci Kısımının "Kuruluş, Faaliyet Komuları ve Nitelikleri" başlıklı Birinci Bölümünde yer alan "Kuruluş" başlıklı 21. maddesi şöyledir:

"(Mülga: 2/7/2018-KHK-703/87 md.)

(2) (Mülga: 2/7/2018-KHK-703/87 md.)

(3) PTT, bu Kanun ve 6102 sayılı Kanunun bu Kanuna aykırı olmayan hükümlerine göre Kalkınma Bakanlığının görüşü ve Hazine Müsteşarlığının bağlı olduğu Bakanın uygun görüşü alınarak hazırlanan esas sözleşmesinin Genel Kurul tarafından onaylanmasını müteakip yapılacak tescil ve ilan ile faaliyete geçer. Esas sözleşmede yapılacak değişikliklerde Kalkınma Bakanlığının görüşü ve Hazine Müsteşarlığının bağlı olduğu Bakanın uygun görüşü aranır. 6102 sayılı Kanunun aynı ve nakdi sermayesinin vaz'ına müteallik hükümleri ile 414 üncü madde hükmü PTT hakkında uygulanmaz.

(4) 16/7/1965 tarihli ve 697 sayılı Ulaştırma ve Haberleşme Hizmetlerinin Olağanüstü Hallerde ve Savaşta Ne Suretle Yürütüleceğine Dair Kanun ile millî güvenlik ve kamu düzeni gerekleri ve sıkıyönetim ve seferberlik hallerinde posta hizmetlerinin yürütülmesine ilişkin özel kanunların hükümleri saklıdır.

(5) (Ek: 10/9/2014-6552/139 md.) T.C. Posta ve Telgraf Teşkilatı Anonim Şirketi işyerleri hakkında; 14/6/1989 tarihli ve 3572 sayılı İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair Kanunun 3 üncü maddesi ve 26/5/1981 tarihli ve 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanununun 81 inci maddesi hükümleri uygulanmaz.

(6) (Ek: 20/11/2017-KHK-696/117 md.; Aynen kabul: 1/2/2018-7079/109 md.) Yapım ihaleleri hariç 4/1/2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu, 5/1/1961 tarihli ve 237 sayılı Taşıt Kanunu, 10/2/1954 tarihli ve 6245 sayılı Harcırah Kanunu ile 9/11/1983 tarihli ve 2946 sayılı Kamu Konutları Kanunu hükümleri PTT ve iştirakleri hakkında uygulanmaz.

(7) (Ek: 20/11/2017-KHK-696/117 md.; Aynen kabul: 1/2/2018-7079/109 md.) (İptal fıkra: Anayasa Mahkemesinin 27/12/2023 tarihli ve E: 2018/96, K: 2023/222 sayılı Kararı ile) (Yeniden Düzenlenen fıkra: 4/7/2024-7519/22 md.) Sermayesinin yarısından fazlası PTT'ye ait olan şirketlerde kamu kurum ve kuruluşlarına personel istihdam edilmesine dair mevzuat hükümlerine tabi olunmaksızın 22/5/2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanununa tabi personel istihdam edilir. Şirketlerde istihdam edilecek personelin işe alınması ve mali hakları hususlarında; görev yapılan unvan, eğitim, tecrübe, dil bilgisi ve alanında uzmanlığı esas alınmak kaydıyla ilgili şirketlerin yönetim kurulları yetkilidir."

11. 6475 sayılı Kanun'un "Değiştirilen ve yürürlükten kaldırılan hükümler ile atflar" başlıklı 31. maddesinin 3. fıkrası şöyledir:

"(3) 8/6/1984 tarihli ve 233 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnameye ekli listenin "B-Kamu İktisadi Kuruluşları (KİK)" bölümünde yer alan "Türkiye Cumhuriyeti Posta İşletmesi Genel Müdürlüğü (P.İ.)" ibaresi listeden çıkarılmıştır. Diğer mevzuatta mülga T.C. Posta ve Telgraf Teşkilatı Genel Müdürlüğüne yapılan atflar PTT'ye yapılmış sayılır."

12. 15/07/2018 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan (4) sayılı Bakanlıklara Bağlı, İlgili, İlişkili Kurum ve Kuruluşlar ile Diğer Kurum ve Kuruluşların Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin "Kuruluş" başlıklı 385. maddesi şöyledir:

"(1) Bu Bölüm ile kuruluş ve tescile ilişkin hükümleri hariç olmak üzere 13/1/2011 tarihli ve 6102 sayılı

Türk Ticaret Kanununa ve özel hukuk hükümlerine tabi Posta ve Telgraf Teşkilatı Anonim Şirketi unvanı altında bir anonim şirket kurulmuştur.

(2) PTT'nin sermayesinin tamamı Hazineye aittir. (Mülga cümleler: RG-5/2/2019-30677-CK30/8)"

13. Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 386. maddesinin (1). fıkrasında, PTT'nin 6475 sayılı Posta Hizmetleri Kanunu, diğer mevzuat ve esas sözleşmesinde belirtilen faaliyetleri yürüteceği; 391. maddesinin (1) numaralı fıkrasında ise, PTT personelinin 375 sayılı KHK'nın Ek 26. ve Ek 27. maddelerine göre istihdam edileceği hüküm altına alınmıştır.

V. İNCELEME VE GEREKÇE

A. İlk İnceleme

14. Uyuşmazlık Mahkemesinin Rıdvan GÜLEÇ'in Başkanlığında, Üyeler Nilgün TAŞ, Doğan AĞIRMAN, Eyüp SARICALAR, Ahmet ARSLAN, Mahmut BALLI ve Bilal ÇALIŞKAN'ın katılımlarıyla yapılan 22/09/2025 tarihli toplantısında; 2247 sayılı Kanun'un 27. maddesi gereğince yapılan incelemeye göre, davalı vekilinin anılan Kanun'un 10/2. maddesinde öngörülen yönetime uygun olarak yaptığı görev itirazının reddedilmesi ve 12/1. maddede belirtilen süre içinde başvuruda bulunması üzerine Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısınca 10. maddede öngörülen biçimde olumlu görev uyumsuzluğu çıkarıldığı ve usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından, görev uyumsuzluğunun esasının incelenmesine oy birliğiyle karar verildi.

B. Esasın İncelenmesi

15. Raportör-Hâkim Arzu ÇETİNDERE ŞAŞI'nın, davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan, ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ'nin davada adli yargının, Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın ise davada idari yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra, gereği görüşülüp düşünüldü:

16. Dava, davacının hususi pasaportunun davalı kurumca fiziki tesliminin yapılması sırasında, sisteme kayıp olarak girişinin yapılması nedeniyle, yurt dışına çıkış yapılamadığından dolayı, uğranıldığı ileri sürülen maddi ve manevi zararın tazmini istemiyle açılmıştır.

17. 17/07/1953 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 6145 sayılı Kanun'la kurulan Türkiye Cumhuriyeti Posta, Telgraf ve Telefon İşletmesi, 406 sayılı Telgraf ve Telefon Kanunu'nun Bir Maddesinin Değiştirilmesi ve Bu Kanuna Bazı Ek ve Geçici Maddeler Eklennesine Dair 4000 sayılı Kanun ile Türk Telekomünikasyon A.Ş. ve Posta İşletmesi Genel Müdürlüğü şeklinde yeniden yapılandırılmış olup, Posta ve Telgraf Tesis ve İşletmesine ilişkin hizmetlerin Posta İşletmesi Genel Müdürlüğü (P.İ.) tarafından yürütüleceği düzenlenmiştir. 4502 sayılı Kanun'la "T.C. Posta ve Telgraf Teşkilatı Genel Müdürlüğü" (PTT) olarak değiştirilmiştir. 23/05/2013 tarihli ve 28655 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 09/05/2013 tarihli ve 6475 sayılı Posta Hizmetleri Kanunu'nun 21. maddesi gereğince Posta ve Telgraf Teşkilatı Anonim Şirketi (PTT) kurulmuş ve 02/09/2013 tarihinde Ticaret Siciline kayıtlı faaliyetine başlamıştır. Aynı tarih itibarıyla T.C. Posta ve Telgraf Teşkilatı Genel Müdürlüğü faaliyetlerine son vermiştir. Aynı Kanun'un 31. maddesinin 3. fıkrası gereğince, 08/06/1984 tarihli ve 233 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnameye ekli listenin "B - Kamu İktisadi Kuruluşları (KİK) bölümünde yer alan "Türkiye Cumhuriyeti Posta İşletmesi Genel Müdürlüğü (P.İ.)" ibaresi listeden çıkarılmış ve diğer mevzuatta mülga T.C. Posta ve Telgraf Teşkilatı Genel Müdürlüğüne yapılan atıflar PTT'ye yapılmış sayılmıştır. Ayrıca, 15/07/2018 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan (4) sayılı Bakanlıklara Bağlı, İlgili, İlişkili Kurum ve Kuruluşlar ile Diğer Kurum ve Kuruluşların Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 385. maddesinde, "6102 sayılı Türk Ticaret Kanununa ve özel hukuk hükümlerine tabi Posta ve Telgraf Teşkilatı Anonim Şirketi unvanı altında bir anonim şirket kurulmuştur" hükmüne yer verilmiştir.

18. PTT A.Ş. tekel kapsamında kamu hizmeti yürüten, tüzel kişiliğe sahip bir kamu kuruluşu ise de, 4 Numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, 233 sayılı KHK ve Ana Statü ile özerk bir tarzda ve ekonomik gereklere uygun olarak kârlılık ve verimlilik ilkeleri doğrultusunda yönetilmesi amacıyla, iktisadi faaliyetleri bakımından özel hukuk hükümlerine tabi kılınmıştır. Posta ve Telgraf Teşkilatı Anonim Şirketinin personelinin 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Ek 26 ve 27. maddeleri uyarınca istihdam edileceği 4 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesiyle belirtilmiştir.

19. Buna göre, dava konusu olayda idari işlem ya da eylemden doğmuş bir zarar söz konusu olmadığından, idari yargı yetkisi kapsamında açılmış bir davadan da söz etmenin olanaksız olduğu, özel hukuk hükümlerine tâbi olan davalı kurumun, tebliğat işlemini hatalı yapmasından dolayı posta alıcısının uğradığı ileri sürülen maddi ve manevi zararın tazmin yükümlülüğünün saptanmasına ilişkin olarak açılan davanın, görüm ve çözümünde adli yargı yerinin görevli olduğu sonucuna varılmıştır.

20. Yukarıda belirtilen hususlar göz önünde bulundurularak, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısınca yapılan başvurunun kabulü ile davalı vekilinin görev itirazının reddine ilişkin Ankara 14. İdare Mahkemesinin 26/02/2025 tarih ve E.2024/1544 sayılı görevlilik kararının kaldırılması gerekmektedir.

VI. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Davanın çözümünde ADLİ YARGININ GÖREVLİ OLDUĞUNA,

B. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısınca yapılan BAŞVURUNUN KABULÜ ile davalı vekilinin görev itirazının reddine ilişkin Ankara 14. İdare Mahkemesinin 26/02/2025 tarihi ve E.2024/1544 sayılı GÖREVLİLİK KARARININ KALDIRILMASINA,

22/09/2025 tarihinde Üyeler Ahmet ARSLAN ile Bilal ÇALIŞKAN'ın KARŞI OYLARI ve OY ÇOKLUĞUYLA KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan
Rıdvan
GÜLEÇ

Üye
Nilgün
TAŞ

Üye
Doğan
AĞIRMAN

Üye
Eyüp
SARICALAR

Üye
Ahmet
ARSLAN

Üye
Mahmut
BALLI

Üye
Bilal
ÇALIŞKAN

KARŞI OY

Dava, davacının hususi pasaportunun davalı idarece fiziki tesliminin yapılması sırasında sisteme kayıp olarak girişinin yapılması nedeniyle, yurt dışına çıkış yapılamaması nedeniyle uğrandığı ileri sürülen maddi ve manevi zararın tazmini istemiyle açılmıştır.

Davalı PTT A.Ş.; 23/05/2013 günlü ve 28655 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 6475 sayılı Posta Hizmetleri Kanunu'nun yürürlüğe girmesinden önce Genel Müdürlük olarak kamu hizmeti yürütmüş olup, 233 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'ye ekli listenin "B - Kamu İktisadi Kuruluşları (KİK)" bölümünde yer almış, 6475 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesi ile birlikte, özel hukuk hükümlerine tâbi Anonim Şirket (mülga 21/1. madde) olarak yeniden yapılandırılmıştır.

6475 sayılı Kanun'un, PTT A.Ş.'nin kuruluşuna ilişkin hükümleri, 02/07/2018 tarihli ve 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile yürürlükten kaldırılmış, 15/07/2018 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan 4 sayılı Bakanlıklara Bağlı, İlgili, İlişkili Kurum ve Kuruluşlar ile Diğer Kurum ve Kuruluşların Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'yle, PTT A.Ş.'nin kuruluşu yeniden düzenlenmiştir. 4 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 385. maddesinde, bu kararnamede düzenlenen hususlar ile kuruluş ve tescile ilişkin hükümler hariç olmak üzere, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu ve özel hukuk hükümlerine tâbi Posta ve Telgraf Teşkilatı Anonim Şirketinin kurulduğu ve sermayesinin tamamının Hazineye ait olduğu belirtildikten sonra devamı maddelerde, PTT A.Ş.'nin, 6475 sayılı Kanun ve diğer mevzuat ile esas sözleşmesinde belirtilen faaliyetleri yürüteceği, yurt içinde veya dışında şirket kurma veya kurulu olanlara ortak olmasının usul ve esaslarını Cumhurbaşkanlığı tarafından belirleneceği, uluslararası kuruluşlarda posta sektörünü temsil etmeye yetkili olduğu belirtilmiş, PTT A.Ş.'nin yönetim ve teşkilat yapısı, aynı Kararnamenin 387 ilâ 390. maddelerinde düzenlenmiş, 391. maddesinde, PTT A.Ş. personelinin 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin Ek 26. ve Ek 27. maddelerine göre istihdam edileceği 796. maddesinde ise bağlı, ilgili, ilişkili ve diğer kurum ve kuruluşların, görev, yetki ve sorumluluk alanına giren konularda İdari düzenleme yapabileceği kurala bağlanmıştır. 6475 sayılı Kanun hükümleriyle 4 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'ne benzer şekilde, PTT A.Ş.'ye özel hukuku aşan bazı kamu gücü ayrıcalıkları tanınmıştır. Nitekim, anılan Kanun'un 21. maddesinde; PTT A.Ş. işyerlerinin, 3572 sayılı İşyeri Açma ve Çalıştırma Ruhsatlarına Dair Kanun'un işyeri açma ruhsatı verme mercilerini düzenleyen 3. maddesi ile 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun 81. maddesinde belirtilen işyeri izin harcından muaf olduğu, yapım ihalelerinde 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'na tâbi olduğu, 22. maddesinde; 5411 sayılı Bankacılık Kanunu'na tâbi olmaksızın bankalara destek hizmeti, parasal posta hizmeti verebileceği, her türlü tebligat ve telgraf hizmetine ilişkin faaliyetlerin PTT A.Ş. tarafından yapılacağı, 29. maddesinde ise işçiler hariç PTT çalışanları ve acentelerin para ve para hükümündeki evrak ve senetlere karşı işledikleri suçlar ile görevlerinden doğan suçlardan dolayı kamu görevlisi gibi cezalandırılacakları belirtilmiştir.

Özel hukuka tâbi olduğu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde belirtilen PTT A.Ş.; kuruluş, teşkilat ve yönetim yapısı, bazı faaliyetlerde tekel yetkisine sahip olması, personelinin kamu hukukuna tâbi olması ve kamu personeli gibi cezalandırılması, yapım işlerinde 4734 sayılı Kamu İhale Kanununa tâbi olması gibi özel hukuka aşan bir çok kamu gücü

ayrıcılığı ile donatılmış ve kamusal yükümlülöklere tâbi kılınmıştır. Bu itibarla, Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle kurulan PTT A.Ş., klasik kamu tüzel kişilerinden farklılaşsa da ağırlıklı olarak bir kamu kurumu özelliğı taşıdığı göröldüğü gibi Anayasa Mahkemesinin E:2013/84, K:2014/183 sayılı kararında da Posta ve Telgraf Teşkilatı Anonim Şirketinin kamu kurumu niteliğı ağır basan bir anonim şirket olduğı belirtilmiştir.

6475 sayılı Kanun'un 21. maddesinin 3. fıkrasında, PTT A.Ş. Esas Sözleşmesi'nin, Kalkınma Bakanlığının görüşü ve Hazine Müsteşarlığının bağı olduğı, Bakanın uygun görüşü alınarak hazırlanacağı ve Genel Kurul tarafından onaylanmasına müteakip yapılacak tescil ve ilan ile faaliyete geçeceği, esas sözleşmede yapılacak değışikliklerde Kalkınma Bakanlığının görüşü ve Hazine Müsteşarlığının bağı olduğı Bakanın uygun görüşünün aranacağı kurala bağlanmıştır.

Özel hukuk hükümlerine tâbi olmakla birlikte, kamu kurumu niteliğı ağır basan PTT A.Ş.'nin organlarının oluşumu ve karar alma sürecinin özelliğı, Esas Sözleşmesi'nin oluşturulması ve değıştirilmesi konusunda merkezi idarenin etkisi, organlarının ve personelinin kamu görevlilerinden oluşması, tekel niteliğindeki birçok kamu hizmetinin Şirket tarafından yürütölmesi gibi hususlar gözönüne alındığında, yapısı ve işlevleri yönünden kamusal alanda yer alan PTT A.Ş.'ye karşı açılan tazminat davasının görüm ve çözümünde kamu hukuku kuralları uygulanacağından İdari yargının görevli olduğı açıktır.

Açıklanan nedenlerle; davanın görüm ve çözümünün idari yargı yerlerine ait olduğı oyu ile davanın çözümünde adli yargı yerlerinin görevli olduğı yolunda verilen karar katılmıyorum.

Üye
Ahmet ARSLAN

Üye
Bilal ÇALIŞKAN

Uyşmazlık Mahkemesi Başkanlığından:

ESAS NO : 2025/266
KARAR NO : 2025/623
KARAR TR : 13/10/2025

ÖZET: Vakıf Üniversitesi Rektörlüğü tarafından 01/02/2023 tarihinde yapılan yemek üretimi ve servis hizmeti alımı ihalesi ile bu ihalenin Teknik Şartnamesinin 2.8. maddesi ve Sözleşme Tasarısının 7.3. ve 25. maddesinin iptali istemiyle açılan davanın, İDARİ YARGI YERİNDE görölmesi gerektiğı hk.

K A R A R

Davacı : B. G. T. İ. T. S. v. T. L. Ş.
Vekili : Av. C. S.
Davalı : Bezm-i Alem Vakıf Üniversitesi Rektörlüğü
Vekili : Av. S. S. K.

I. DAVA KONUSU OLAY

1. Davacı vekili, Bezm-i Alem Vakıf Üniversitesi Rektörlüğünün, "*Yemek Üretimi (Malzemeli) ve Servis Hizmeti Alımı*" ihalesine ilişkin Teknik Şartname'nin 2.8. maddesi ile Sözleşme Tasarısı'nın 7.3. ve 25. maddesinin; ihalenin ihtiyaçların uygun şartlarla karşılanması ve kaynakların verimli kullanılması ilkesine, saydamlık, eşit muamele ve güvenilirlik ilkesine aykırı olduğunu belirterek, bu maddelerin ve bu maddelere göre 01/02/2023 tarihinde gerçekleştirilen ihalenin iptali istemiyle idari yargı yerinde dava açmıştır.

II. UYŞMAZLIĞA İLİŞKİN BAŞVURU SÜRECİ

A. İdari Yargıda

2. İstanbul 11. İdare Mahkemesi 23/03/2023 tarih ve E.2023/648, K.2023/407 sayılı kararı ile, 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nda öngörölen zorunlu idari başvuru yolları tüketilmeksizin açılan davada idari merci tecavüzü bulunduğı gerekçesiyle, 2577 sayılı Kanun'un 15/1-e maddesi uyarınca dava dilekçesinin Bezm-i Alem Vakıf Üniversitesi Rektörlüğüne tevdiine karar vermiştir. Kararın temiz edilmesi üzerine Danıştay 13. Dairesi 20/09/2023 tarih ve E.2023/1835, K.2023/3637 sayılı kararı ile, 4734 sayılı Kanun'a tâbi olmayan davalı idare tarafından gerçekleştirilen ihalede, ihale sürecindeki işlemler nedeniyle şikâyet ve itirazın şikâyet başvurusunda bulunulamayacağı anlaşıldığından, davacı tarafından açılan bu dava hakkında bir karar verilmesi gerekirken, dava dilekçesinin Bezm-i Alem Vakıf Üniversitesi Rektörlüğüne tevdi yolundaki mahkeme kararında usöl kurallarına uygunluk bulunmadığı gerekçesiyle, temiz isteminin kabulüne, mahkeme kararının bozulmasına, karar vermiştir.

3. İstanbul 11. İdare Mahkemesi 14/03/2024 tarih ve E.2023/2230, K.2024/377 sayılı kararı ile, Bezm-i Alem Vakıf Üniversitesi Rektörlüğü tarafından 01/02/2023 tarihinde yapılan ihalede hukuka ve mevzuata aykırılık bulunmadığı

gerekçesiyle davanın reddine karar vermiş, bu karar temyiz edilmiştir. Mahkeme Kararının ilgili kısmı şöyledir:

"...B) Uyuşmazlık, 01.02.2023 tarihinde yapılan ihale bakımından incelendiğinde;

Uyuşmazlıkta, iptali istenen ihale teknik şartnamesi ve sözleşme tasarımının ilgili maddelerinin Mahkememizce hukuka uygun bulunduğu, alınan ihale yapılması kararı neticesinde ihalenin usulüne uygun olarak, komuya dair mevzuat olan Vakıf Yükseköğretim Kurumları İhale Yönetmeliği ve Bezm-i Alem Vakıf Üniversitesi İhale Yönetmeliği'nde öngörülen şekilde ilan edildiği, ihale işlemlerinin usulüne uygun olarak gerçekleştirildiği ve nihayetinde ihaleye katılan ve geçerli en yüksek teklifi veren istekliye ihale yapıldığı, davacının itirazının idarece reddedilerek kendisine bildirildiği, dolayısıyla dava konusu ihale işleminin hukuka uygun olduğu anlaşılmaktadır.

Bu durumda, Bezm-i Alem Vakıf Üniversitesi Rektörlüğü tarafından 01.02.2023 tarihinde yapılan "Yemek İretimini (malzemeli) ve Servis Hizmeti Alımı" ihalesine ilişkin Teknik Şartnamenin 2.8. maddesi, Sözleşme Tasarımının 7.3 (dava dilekçesinde sehven teknik şartnamenin 7.1. maddesi olduğu belirtilmiş, ancak verilen maddede içeriğinin sözleşme tasarımının 7.3 maddesi olduğu anlaşılmıştır.) maddesi, Sözleşme Tasarımının 25. maddesi ile 01.02.2023 tarihinde yapılan ihale işleminde hukuka ve mevzuata aykırılık bulunmadığı sonucuna varılmıştır.

Açıklanan nedenlerle, davanın reddine..."

4. Danıştay 13. Dairesi 09/07/2024 tarih ve E.2024/1686, K.2024/3146 sayılı kararı ile davacının temyiz isteminin kabulüne, 2577 sayılı Kanun'un 49. maddesi uyarınca İstanbul 11. İdare Mahkemesi'nin 14/03/2024 tarih ve E:2023/2230, K:2024/377 sayılı kararının bozulmasına, davanın görev yönünden reddine; 2577 sayılı Kanun'un 20/A maddesinin ikinci fıkrasının (i) bendi uyarınca kesin olarak karar vermiş ve karar kesinleşmiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

"...İdari yargı mercilerinde yargısal denetimi yapılarak çözümlenecek uyuşmazlıklarda, öncelikle davaya konu işlemin idari bir işlem olup olmadığı hususunun, başka bir anlamla idare hukuku kurallarına göre tesis edilen, kamu gücüne dayanılarak diğer tarafın rızasını aramaya gerek olmaksızın hukukî durumda tek yanlı irade açıklamasıyla değişiklik meydana getiren bir işlem olup olmadığının ortaya konulması gerekmektedir. Özel hukuk hükümlerine tâbi olan işlem ve sözleşmelerden kaynaklanan uyuşmazlıkların çözümünde adli yargı mercileri görevlidir.

İlgili mevzuat düzenlemelerinden, idarenin her türlü eylem ve işlemine karşı yargı yolunun açık olduğu, yargı yolu açık olan idari işlemlere karşı herkesin yargı mercileri önünde iddia ve savunmada bulunabileceği ve hiçbir mahkemenin görev ve yetkisinde bulunan bir uyuşmazlığı çözmekten kaçınamayacağı, idari işlemlere karşı, işlemin unsurlarında bulunan hukuka aykırılıklar nedeniyle açılacak davaların iptal davası olduğu, adli yargı mercilerinin görevinde bulunan davaların ilk inceleme aşamasında görev yönünden reddine karar verileceği anlaşılmaktadır.

Uyuşmazlığın çözümü açısından idari yargı yolunun görev alanının belirlenmesi önem arz etmektedir.

İdare Hukuku devletin egemen gücünü kullanarak belli başlı faaliyetlerde bulunduğu bir alan olup, İdare Hukuku'nda ifade bulan idari işlemler; idari makamların kamu gücü ve kudretini yanına alarak tek yanlı olarak tesis ettikleri, kamu gücü faaliyeti sonucunda oluşan ve yönedikleri kişilerin iradelerinden bağımsız olarak hukukî değer ifade edebilen, statülerinde değişiklik doğuran, hak ve yükümlülükler getirme gücüne sahip işlemlerdir.

İdare Hukuku'ndan farklı olarak, Özel Hukuk; eşit statüler içindeki kişiler (eşitler) arasındaki ilişkiye uygulanan hukuk olarak nitelendirilen sözleşmeler alanı olup, bu kapsamda açıklanan her irade kendisiyle hukukî olarak eşit kabul edilen bir başkasıyla birleştiği anda sonuç doğurmaktadır. Özel hukuk alanında hukukî işlem ise; hukukî etkiler doğuran ya da somut olarak sübjektif haklar oluşturan irade açıklamaları şeklinde tanımlanmaktadır.

İdari yargıdaki iptal davasının amacı; idarenin hukuka aykırı işlemlerinin, hukuk düzeninden kaldırılmasını sağlamak olup, bu bağlamda hukuka aykırılık, objektif bir hukuk kuralının varlığı şartıyla bir kuralın ihlali durumunda ortaya çıkmakta, medenî hukuk veya borçlar hukuku gibi özel hukuk alanları çerçevesinde akdedilen çeşitli özel hukuk sözleşmeleri birer hukuk kuralı olmadığından, bunların ihlali hukuka değil sözleşmeye aykırılık teşkil etmekte, iki taraf arasında akdedilen özel hukuk sözleşmesi uyarınca ve sözleşme çerçevesinde idare organlarınınca tesis edilen işlemlerin iptal davasına konu olmadığı kabul edilmektedir.

Birden fazla yargı düzenine sahip olan ülkemizde, idari yargı düzeni idari işlemler nedeniyle menfaatleri ve idari eylemler nedeniyle hakları ihlâl edilenler tarafından açılan davaları sonuçlandırmakla görevlidir. İdari işlemler, muhatabının iradesi önem arz etmeksizin hukuk alanında sonuç doğuran ve tesisi ile birlikte uygulanabilir hale gelen idarenin irade açıklamalarıdır. Kamu gücü ayrıcalıklarından yararlanmayan irade beyanları nedeniyle doğacak olan uyuşmazlıklar idari yargının görev alanı dışındadır.

4721 sayılı Türk Medenî Kanunu'nun 101. maddesinde vakfın tanımı "gerçek veya tüzel kişilerin yeterli mal ve hakları belirli ve sürekli bir amaca özgülemeleriyle oluşan tüzel kişiliğe sahip mal toplulukları" olarak yapılmıştır. Bu tanımdan da anlaşılacağı üzere vakfı oluşturan en önemli iki unsur; özgülenecek bir malvarlığı ve malvarlığının özgüleneceği amaçtır.

Aktarılan mevzuat düzenlemelerinden, kazanç amacına yönelik olmamak şartı ile vakıflar tarafından,

Devletin gözetim ve denetimine tâbi yükseköğretim kurumları kurulabileceği, vakıflar tarafından kurulan yükseköğretim kurumlarının, mâli ve idarî konuları dışındaki akademik çalışmaları, öğretim elemanlarının sağlanması ve güvenlik yönlerinden, Devlet eliyle kurulan yükseköğretim kurumları için Anayasa'da belirtilen hükümlere tâbi olduğu anlaşılmaktadır.

Dosyanın incelenmesinden, 5981 sayılı Yükseköğretim Kurumları Teşkilânı Kanunu'nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 1. maddesi ile 2809 sayılı Kanun'a eklenen Ek 124. maddesi ile "İstanbul'da Bezm-i Alem Valide Sultan, Silahtar Abdullah Ağa ve Abdülhamit Sani mazbut vakıfları adına Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun vakıf yükseköğretim kurumlarına ilişkin hükümlerine tabi olmak üzere, kamu tüzel kişiliğine sahip Bezm-i Alem Vakıf Üniversitesi adıyla bir vakıf üniversitesi kurulduğu, uyuşmazlığın bu "vakıf üniversitesine" ait "36 Ay Süreli Yemek Üretimi (Malzemeli) ve Servis Hizmeti Alımı" ihalesine ilişkin "mâlî" bir işlem olduğu, vakıflar tarafından kurulan yükseköğretim kurumlarının, mâli ve idarî konuları dışındaki akademik çalışmalarının Devlet eliyle kurulan yükseköğretim kurumları için Anayasa'da belirtilen hükümlere tâbi olduğu anlaşılmaktadır. Öte yandan "vakfın" 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu hükümleri uyarınca bir özel hukuk tüzel kişiliği olduğunda bir tereddüt bulunmamaktadır.

Bu itibarla, özel hukuk tüzel kişiliğine sahip bir vakıf tarafından kurulan ve mali işlemleri Devlet eliyle kurulan diğer yükseköğretim kurumlarının tabi olduğu mevzuattan Anayasa kuralı ile istisna tutulan davalı Üniversite'nin "36 Ay Süreli Yemek Üretimi (Malzemeli) ve Servis Hizmeti Alımı" ihalesine ilişkin davaya konu işlemin idarî bir işlem olmadığı, özel hukuk hükümlerine tâbi olan işlem ve sözleşmelerden kaynaklanan uyuşmazlıkların çözümünde adli yargı mercileri görevli olduğu hususları dikkate alınarak, davanın görev yönünden reddine karar verilmesi gerekirken, esasın incelenen ve davanın reddi yolunda verilen temyiz konu İdare Mahkemesi kararında usul hükümlerine uygunluk bulunmamaktadır.

KARAR SONUCU :

Açıklanan nedenlerle;

1. Davacının temyiz isteminin kabulüne;

2. 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 49. maddesi uyarınca İstanbul 11. İdare Mahkemesi'nin 14/03/2024 tarih ve E:2023/2230, K:2024/377 sayılı kararının BOZULMASINA,

3. DAVANIN GÖREV YÖNÜNDEN REDDİNE..."

5. Davacı vekili bu kez, aynı istemle adli yargı yerinde dava açmıştır.

B. Adli Yargıda

6. İstanbul 1. Asliye Hukuk Mahkemesi 16/01/2025 tarih ve E.2025/20, K.2025/34 sayılı kararı ile, davalının kamu tüzel kişiliğine ve bilimsel özerkliğe sahip devlet tarafından kanunla kurulmuş bir üniversite olduğu, dava konusu hizmet alım ihalesinin Vakıf Yükseköğretim Kurumları İhale Yönetmeliğine tabi olduğu, herhangi bir özel hukuk kişisi gibi ihale usulüne tabi olmaksızın hizmet alımı yapamayacağı, davalı kurumun hukuki konumu ile talebin ve uyuşmazlığın niteliği dikkate alındığında davayı yürütme görevinin idari yargıda olduğu gerekçesiyle, yargı yolunun caiz olmaması ve dava şartı yokluğu nedeniyle davanın görev yönünden usulden reddine karar vermiş, bu karar istinaf edilmeksizin kesinleşmiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

"...Belirtilen mevzuat ve yasal düzenlemeler uyarınca; davalı Bezm-i Alem Vakıf Üniversitesi'nin çeşitli birimlerden oluşan kamu tüzel kişiliğine ve bilimsel özerkliğe sahip Devlet tarafından kanunla kurulmuş bir üniversite olduğu ve davalının dava konusu hizmet alım ihalesinin Vakıf Yükseköğretim Kurumları İhale Yönetmeliğine tabi olduğu, herhangi bir özel hukuk kişisi gibi ihale usulüne tabi olmaksızın hizmet alımı yapamayacağı anlaşılmaktadır. Vakıf üniversiteleri kanunla kurulmuş ve kamu tüzel kişiliğine sahip üniversitelerdir. Vakıf üniversitelerinin vakıf tüzel kişiliği dışında ayrı bir tüzel kişiliği vardır. Vakfın tüzel kişiliği özel hukuk tüzel kişiliği, vakıf üniversitesinin tüzel kişiliği ise kamu tüzel kişiliğidir. Vakıf üniversitesinin gelirleri, geçici olarak dahi hiç bir suretle vakıf mamelekine veya hesaplarına intikal edemez. Vakıf üniversitelerinin akademik organları, devlet üniversitelerinin akademik organları gibidir. Devlet üniversitelerindeki senatoum karşılığında vakıf üniversitelerinde "akademik kurul" bulunur. Öğretim elemanlarının nitelikleri devlet yükseköğretim kurumlarındaki öğretim elemanlarının niteliklerinden ayırdır. Vakıf üniversitelerinde eğitim-öğretim esasları, öğretim süreleri ve öğrenci hakları ile ilgili hususlar, devlet üniversitelerinde olduğu gibi 2547 sayılı Kanun hükümlerine tâbidir. Vakıf üniversiteleri de devlet üniversiteleri gibi Yükseköğretim Kurulu'nun denetim ve gözetimine tâbidirler. Davalının Devlet tarafından kanunla kurulmuş ve kamu tüzel kişiliğine sahip bir üniversite olduğu, mallarının kamu malı olduğu, dava konusu hizmet alım ihalesinin "Vakıf Yükseköğretim Kurumları İhale Yönetmeliği'ne" tâbi olduğu, davalı Üniversitenin herhangi bir özel hukuk kişisi gibi ihale usulüne tabi olmaksızın "Yemek Üretimi (Malzemeli) ve Servis Hizmeti Alımı" ihalesi yapamayacağı dikkate alındığında, bu davanın görüm ve çözümünde idari yargının görevli olduğu sonucuna ulaşıldığı, sözleşme aşamasına kadar yasaya dayanılarak idarece alınan karar ve yapılan işlemlerin iptali istemiyle açılan davaların idari yargı yerinde, sözleşme yapıldıktan sonra tesis edilebilecek sözleşmenin uygulanmasından kaynaklanmayan, sözleşmeden doğan bir hak veya alacağın takibi niteliğini taşımayan,

idarenin kamu gücüne dayanarak ve tek yanlı olarak tesis ettiği idari işlemlerin iptali istemiyle açılan veya bu nitelikteki idari işlemler nedeniyle doğan tazminat istemleri nedeniyle açılan davaların da idari yargı yerinde görülüp çözülmesi gerektiği, idarelerce mal veya hizmet alımı için ihaleye çıkılması safhasında ihalenin somuçlanıp kesinleşmesine kadar geçen aşamada tesis edilen işlemlerin idari nitelikte olduğu, belirlenen tüm hususlar doğrultusunda davalı idare aleyhine açılan işbu davanın idari yargı nezdinde görülmesi gerektiği anlaşılmış, işbu uyuşmazlığa yönelik idari yargının görevli olduğu tespit edilmiştir. Davalı aleyhine açılan işbu davada idari yargının görevli olduğu, uyuşmazlığın idari yargı yerinde çözülmesi gerektiği gerektiği anlaşılmış ve belirlenen tüm hususlar doğrultusunda, davanın dava şartı noksanlığından usulden reddine, eldeki uyuşmazlık bakımından idari yargı mercileri görevli olduğundan yargı yolunun caiz olmaması sebebi ile Mahkememizin yargı yolu bakımından görevsizliğine, 6100 sayılı HMK'nin 114/1-b maddesi uyarınca davada idari yargının görevli olması nedeniyle usul ekonomisi ilkesi de gözetilerek dosya üzerinden yapılan inceleme neticesinde, yargı yolunun caiz olmaması ve dava şartı yokluğu nedeniyle HMK'nin 115/2. maddesi gereğince davanın usulden reddine..."

7. Davacı vekilinin, 2247 sayılı Kanun'un 14. maddesine göre doğduğunu öne sürdüğü olumsuz görev uyuşmazlığının giderilmesi istemiyle başvurusu üzerine, İstanbul 1. Asliye Hukuk Mahkemesince dava dosyaları Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmiştir.

8. Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanlığınca, 2247 sayılı Kanun'un 14., 16. ve 21. maddeleri uyarınca Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı ve Danıştay Başsavcılığının yazılı düşüncesi istenmiştir.

III. BAŞSAVCILIK DÜŞÜNCELERİ

A. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının Yazılı Düşüncesi

9. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı, davanın görüm ve çözümünün idari yargı yerine ait olduğu yönünde yazılı düşünce vermiştir. Yazılı düşüncenin ilgili kısmı şöyledir:

"...Diğer taraftan, yukarıda açıklandığı ve Uyuşmazlık Mahkemesinin yerleşik kararlarında da belirtildiği üzere kamu tüzel kişisi olduklarında tereddüt bulunmayan vakıf üniversitelerinin ihale ve satın alma işlemleri 2547 sayılı Kanun'un 7. maddesinin birinci fıkrasının (a) ve (o) bentleri ile ek 10. Ve ek 14. maddelerine dayanılarak hazırlanan Vakıf Yükseköğretim Kurumları İhale Yönetmeliği'ne göre yürütülmekte, ayrıca, 2547 sayılı Kanun ile bu Yönetmelik hükümlerine dayanılarak hazırlanan Bezm-i Alem Vakıf Üniversitesi İhale Yönetmeliği ile 2547 sayılı Kanun'a ve 2809 sayılı Kanun'un ek 124. maddesine dayanılarak hazırlan Bezmialem Vakıf Üniversitesi Satınalma İhale Yönetmeliği hükümleri de uygulanmaktadır.

Davalı, Bezm-i Alem Vakıf Üniversitesi, 2809 sayılı Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Kanunu'nun Ek 124. maddesi ile kamu tüzel kişiliğine sahip olmak üzere vakıf yükseköğretim kurumlarına ilişkin hükümlerine tabi olarak kurulmuştur.

Somut olayda, uyuşmazlığa konu ihale işlemi, kamu tüzel kişisi olduğu hususunda tereddüt bulunmayan davalı idare tarafından yukarıda belirtilen Kanun ve Yönetmelik hükümlerine göre yapılan ihalenin ve bu ihaleye ait Teknik Şartname'nin 2.8. maddesi ile Sözleşme Tasarısı'nın 7.3. ve 25. maddesinin iptali isteminin reddine yönelik işlem, kamu gücü kullanılarak tek taraflı tesis edilen idari işlem niteliğinde olması nedeniyle, söz konusu davanın idari yargı yerinde görüleceği kuşkusuzdur.

Bu nedenle, dava konusu uyuşmazlığın çözümünün idari yargının görevine girdiği anlaşıldığından, Danıştay 13. Dairesinin 09.07.2024 tarihli ve 2025/20 E., 2025/34 K. sayılı görevsizlik kararının kaldırılmasına karar verilmesi gerekmektedir..."

B. Danıştay Başsavcılığının Yazılı Düşüncesi

10. Danıştay Başsavcısı, davanın görüm ve çözümünün idari yargı yerine ait olduğu yönünde yazılı düşünce vermiştir. Yazılı düşüncenin ilgili kısmı şöyledir.

"HUKUKİ DEĞERLENDİRME :

5981 sayılı Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 1. maddesi ile 2809 sayılı Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Kanunu'na eklenen Ek 124. madde ile İstanbul'da Bezm-i Alem Valide Sultan, Silahtar Abdullah Ağa ve Abdülhamit Sani Mazbut Vakıfları adına Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun vakıf yükseköğretim kurumlarına ilişkin hükümlerine tabi olmak üzere, kamu tüzel kişiliğine sahip Bezm-i Alem Vakıf Üniversitesi adıyla bir vakıf üniversitesi kurulduğu belirtilmiştir.

İdari rejime dayalı olarak düzenlenmiş bulunan Türkiye'nin idari yapısında, kamu tüzel kişiliği idari yargının görev alanının belirlenmesinde kullanılan ölçütlerden birisidir. Kamu tüzel kişilerinin kuruluş amacı kamu yararı, faaliyet konuları ise kamu hizmetidir. Kamu tüzel kişileri, özel hukuk tüzel kişilerine nazaran üstün ve ayrıcalıklı kamu gücüne sahiptirler ve tek taraflı işlemlerle yeni hukuki durum ortaya çıkartabilirler.

2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun 3. maddesinin (d) bendi uyarınca üniversitelerin, kamu tüzel kişiliğine sahip bir yükseköğretim kurumu olduğu, aynı Kanunun Ek 6. maddesinde vakıflarca kurulacak yükseköğretim kurumlarının, vakıf tüzel kişiliği dışında ayrı bir tüzel kişiliğe sahip olacağı hükme bağlandığından ve Anayasa Mahkemesinin E:1990/2, K:1990/10 sayılı kararında da "vakıflarca kurulan yükseköğretim kurumlarının kamu tüzel kişiliği taşıdıkları" belirtilmiş olduğundan, vakıf üniversiteleri kamu görevini yerine getiren özel kanunla kurulmuş kamu tüzel kişilikleridir.

22/01/2002 tarih ve 24864 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Kamu İhale Kanunu'nun "Kapsam" başlıklı 2. maddesinin birinci fıkrasının (ç) bendinde "özel kanunlarla kurulmuş ve kendilerine kamu görevi verilmiş tüzel kişiliğe sahip kuruluşlar" da Kanun kapsamında sayılmıştır.

Yukarıda belirtilen düzenlemeye dayalı olarak hazırlanan ve 22/04/2003 tarih ve 25087 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Kamu İhale Tebliğinde Vakıf Yükseköğretim Kurumlarının kamu görevini yerine getiren özel kanunla kurulmuş tüzel kişilikler olduklarından bahisle 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu kapsamında oldukları belirtilmiştir.

15/08/2003 tarih ve 25200 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 4964 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun ile Kamu İhale Kanunu ve Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunun 1. maddesi ile 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 2. maddesinin birinci fıkrasının (ç) bendi "sosyal güvenlik kuruluşları, fonlar, özel kanunlarla kurulmuş ve kendilerine kamu görevi verilmiş tüzel kişiliğe sahip kuruluşlar (mesleki kuruluşlar ve vakıf yükseköğretim kurumları hariç) ile bağımsız bütçeli kuruluşlar" şeklinde değiştirilmiştir.

4964 sayılı Kanunun 1. maddesinin gerekçesinde, Anayasanın 130. maddesinin son fıkrasında vakıflar tarafından kurulan yükseköğretim kurumlarının mali ve idari konuları dışındaki akademik çalışmaları, öğretim elemanlarının sağlanması ve güvenlik yönlerinden, Devlet eliyle kurulan yükseköğretim kurumları için Anayasa'da belirtilen hükümlere tabi olduğunun vurgulandığı, bu kurumların idari ve mali açıdan bağımsızlığının sağlanmasının amaçlandığı, vakıf yükseköğretim kurumlarının kendisine kamu görevi verilmiş tüzel kişiliğe sahip kuruluşlar olmakla birlikte bunların 4734 sayılı Kanuna tabi kılınmasının Anayasa'nın söz konusu hükmüne aykırı olduğunun görüldüğü, vakıf yükseköğretim kurumlarının mesleki kuruluşlara ilişkin parantez içi hükmüne dahil edildiği belirtilmiştir.

18/05/2018 tarih ve 40425 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 7147 sayılı Yükseköğretim Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 4. maddesi ile 2547 sayılı Kanunun ek 14. maddesine "vakıf yükseköğretim kurumlarının satım, kiralama, mal ve hizmet alımları ile yapım işlerinde uyacakları usul ve esaslar Yükseköğretim Kurulunca çıkarılan Yönetmelikle belirlenir." fıkrası eklenmiştir.

Kanunun madde gerekçesinde, vakıf yükseköğretim kurumlarının satım, kiralama ve hizmet alımları ile yapım işlerinde uyulacak usullerin Yükseköğretim Kurulunca çıkarılan yönetmelikle belirlenmesinin amaçlandığı vurgulanmıştır.

Öte yandan, idari yargının görev alanının belirlenmesinde kullanılan ölçütlerden birisi de "Kamu Kanunu" ölçütüdür.

"Adli-idari yargı görev ayrımının kıstaslarının neler olduğu mer'i mevzuatımızda düzenlenmemiştir. Ancak, doktrinde kabul edilen bazı kıstaslar mevcuttur. Bu kıstaslardan biri de, maddi olaya uygulanacak kanunun niteliğidir. Eğer uyuşmazlık konusu olaya uygulanması gereken kanun, kamu hizmetlerinin ihdas ve yürütülmesi ile ilgiliyse bu davanın idari yargıda görülmesi gerekir." (Aydan H. TUNCAY, Orhan ÖZDEŞ, Recep BAŞPINAR, Yüzylı Boyunca Danıştay, 1968, s. 652)

Bilimsel görüşler ile adli yargı-idari yargı ayrımına ilişkin yüksek mahkeme kararları birlikte değerlendirildiğinde, kamu hizmeti yapmakla görevlendirilen özel hukuk tüzel kişilerinin bu hizmetleri yerine getirirken tesis ettikleri işlemler hakkında uygulanacak hukukî rejimin tespiti açısından idare işlevinin belirleyici olduğu, idare işlevine ilişkin ayırıcı kıstasların; kamu gücü ve kamu hizmeti olduğu, idari karar alma yetkisiyle donatılmış olmalarına karşılık, gerek statüleri ve gerekse teşkilatlanmaları ve yönetimleri bakımından özel hukuk tüzel kişisi olup da, kamu hizmeti görenlerin, bu hizmetleri yerine getiren kamu gücü kullanmaları veya olaya ilişkin mevzuatın, kamu hizmetlerinin ihdas ve yürütülmesi ile ilgili olması hâlinde bu işlemlerinin idare hukuku kurallarına tâbi olduğu ve idari yargının görev alanı içinde yer aldığı sonucuna varılmaktadır.

Bu itibarla, özel hukuk tüzel kişisi tarafından tesis edilmiş olsa da bir hukukî işlemin idari işlem olup olmadığının belirlenebilmesi için işlemin tesisi sırasında özel hukuk tüzel kişisi tarafından uygulanan mevzuatın kamu hizmetinin yürütülmesine ilişkin olup olmadığının ve kamu gücü ayrıcalığından yararlanılıp yararlanılmadığının tespiti gerekir. Bir başka ifadeyle işlemin tesisi edenin özel hukuk tüzel kişisi olması, sadece bu sebeple işlemin özel hukuk işlemin haline getirmeyeceğinden, işlemin hukukî mahiyeti değerlendirilmelidir.

Bu itibarla, kamu tüzel kişiliğine sahip davalı Bezmîâlem Vakıf Üniversitesince 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu ve bu Kanuna dayanılarak çıkarılan Vakıf Yükseköğretim Kurumları İhale Yönetmeliğine dayanılarak yapılmış olan "Yemek Üretimi (malzemeli) ve Servis Hizmeti Alımı İhalesi" Kamu İhale Kanunu kapsamında olmasa bile özel hukuk hükümlerine göre değil, Kanun ve Yönetmelikle belirlenen kamu hukuku usul ve esasları çerçevesinde ve Yüksek Öğretim Kurulunun gözetim ve denetimi altında yapılmış davacı tarafından davalı idare nezdinde ihaleye yapılan itiraz kamu gücü kullanılarak karşı tarafın rızası aranmaksızın reddedilmiş olup, bu işlemin idari işlem niteliğinde olması nedeniyle söz konusu ihale ve ihaleye ait Teknik Şartnamenin bazı

maddelerinin iptali istemiyle açılan davanın görüm ve çözümü idari yargının görev alanına girmektedir. "

IV. İLGİLİ HUKUK

11. T.C. Anayasa'nın "Yükseköğretim Kurumları" başlıklı 130. maddesinin birinci, ikinci ve onuncu fıkraları şöyledir:

"Çağdaş eğitim-öğretim esaslarına dayanan bir düzen içinde milletin ve ülkenin ihtiyaçlarına uygun insan gücü yetiştirmek amacı ile; ortaöğretime dayalı çeşitli düzeylerde eğitim-öğretim, bilimsel araştırma, yayın ve danışmanlık yapmak, ülkeye ve insanlığa hizmet etmek üzere çeşitli birimlerden oluşan kamu tüzelkişiliğine ve bilimsel özerkliğe sahip üniversiteler Devlet tarafından kanunla kurulur.

Kamunda gösterilen usul ve esaslara göre, kazanç amacına yönelik olmamak şartı ile vakıflar tarafından, Devletin gözetim ve denetimine tabi yükseköğretim kurumları kurulabilir.

...

Vakıflar tarafından kurulan yükseköğretim kurumları, mali ve idari konuları dışındaki akademik çalışmaları, öğretim elemanlarının sağlanması ve güvenlik yönlerinden, Devlet eliyle kurulan yükseköğretim kurumları için Anayasada belirtilen hükümlere tabidir."

12. 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun "İdari dava türleri ve idari yargı yetkisinin sınırı" başlıklı 2. maddesi şöyledir:

"1. (Değişik: 10/6/1994 - 4001/1 md.) İdari dava türleri şunlardır:

a) (İptal: Anayasa Mahkemesinin 21/9/1995 tarihli ve E:1995/27, K:1995/47 sayılı kararı ile; Yeniden Düzenleme: 8/6/2000-4577/5 md.) İdari işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için menfaatleri ihlâl edilenler tarafından açılan iptal davaları,

b) İdari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları doğrudan muhtel olanlar tarafından açılan tam yargı davaları

c) (Değişik: 18/12/1999-4492/6 md.) Tahkim yolu öngörülen imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerinden doğan uyuşmazlıklar hariç, kamu hizmetlerinden birinin yürütülmesi için yapılan her türlü idari sözleşmelerden dolayı taraflar arasında çıkan uyuşmazlıklara ilişkin davalar.

2. İdari yargı yetkisi, idari eylem ve işlemlerin hukuka uygunluğunun denetimi ile sınırlıdır. İdari mahkemeler; yerindelik denetimi yapamazlar, yürütme görevinin kamunlarda ve Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinde gösterilen şekil ve esaslara uygun olarak yerine getirilmesini kısıtlayacak, idari eylem ve işlem niteliğinde veya idarenin takdir yetkisini kaldırarak biçimde yargı kararı veremezler.

3. (Mülga: 02/07/2018-KHK-703/185 md.)"

13. 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun "Yükseköğretim Kurulunun görevleri" başlıklı 7. maddesinin ilgili kısımları şöyledir:

"(Değişik: 17/8/1983 - 2880/3 md.)

Yükseköğretim Kurulunun görevleri;

a) Yükseköğretim kurumlarının bu Kamunda belirlenen amaç, hedef ve ilkeler doğrultusunda kurulması, geliştirilmesi, eğitim-öğretim faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi ve yükseköğretim alanlarının ihtiyaç duyduğu öğretim elemanlarının yurt içinde ve yurt dışında yetiştirilmesi için kısa ve uzun vadeli planlar hazırlamak, üniversitelere tahsis edilen kaynakların, bu plan ve programlar çerçevesinde etkili bir biçimde kullanılmasını gözetim ve denetim altında bulundurma,

...

o) Vakıflar tarafından kurulacak yükseköğretim kurumlarının bu Kanun hükümlerine göre açılması hususundaki görüş ve önerilerini Milli Eğitim Bakanlığına sunmak, bu kurumlara ilişkin gerekli düzenlemeleri yapmak ve bunları gözetmek, denetlemek,"

14. 2547 sayılı Kanun'un "Yükseköğretim Denetleme Kurulunun görevleri" başlıklı 9. maddesi şöyledir:

"(Değişik: 17/8/1983 - 2880/5 md.)

Yükseköğretim Denetleme Kurulunun görevleri;

a) Yükseköğretim kurumlarında, eğitim-öğretim ve diğer faaliyetlerin bu Kamunda belirtilen amaca ve ana ilkelere uygunluğunu Yükseköğretim Kurulunca hazırlanacak esaslara göre ve onun adına denetlemek,

b) Yükseköğretim Kurulu Başkanı tarafından bu Kanunun 53 üncü maddesine göre istenen soruşturmaları yapmak,

c) Yükseköğretim Kurulu tarafından bu Kanuna göre verilecek diğer görevleri yapmaktır."

15. 2547 sayılı Kanun'un Ek 2. maddesi şöyledir:

“(Ek: 17/8/1983 - 2880/32 md.; Değişik : 18/6/2008-5772/7 md.)

Vakıflar; kazanç amacına yönelik olmamak şartıyla ve mali ve idari hususlar dışında, akademik çalışmalar, öğretim elemanlarının sağlanması ve güvenlik yönlerinden bu Kanunda gösterilen esas ve usullere uymak kaydıyla, Yükseköğretim kurumları veya bunlara bağlı birimlerden birini veya birden fazlasını ya da bir üniversite veya yüksek teknoloji enstitüsüne bağlı olmaksızın, ekonominin ihtiyaç duyduğu alanlarda yüksek nitelikli işgücü yetiştirmek amacıyla, bu Kanun hükümleri çerçevesinde kalmak şartıyla meslek yüksekokulu kurabilir. Bu meslek yüksekokulu, kamu tüzel kişiliğini haiz olup, Cumhurbaşkanının kararı ile kurulur. Kurulacak meslek yüksekokullarına, meslek ve teknik eğitim bölgesinde gereksinim duyulması esastır.”

16. 2547 sayılı Kanun'un Ek 5. maddesi şöyledir:

“(Ek :17/8/1983 -2880/32 md.)

(Değişik: 28/12/1999 - 4498/1 md.) Vakıflarca kurulacak yükseköğretim kurumlarının, vakıf yönetim organı dışında en az yedi kişiden oluşan bir mütevelli heyeti bulunur. Mütevelli heyet üyeleri, vakıf yönetim organı tarafından dört yıl için seçilir, süresi biten üyeler yeniden seçilebilir. Mütevelli heyet üyelerinin yaş sınırlaması hariç Devlet memuru olma niteliklerine sahip bulunmaları ve en az üçte ikisinin lisans düzeyinde yükseköğrenim görmüş olması gerekir. Mütevelli heyet üyeleri kendi aralarından bir başkan seçer.

Mütevelli heyet vakıf yükseköğretim kurumunun tüzelkişiliğini temsil eder. Vakıf yükseköğretim kurumlarının yöneticileri Yükseköğretim Kurulunun olumlu görüşü alınarak mütevelli heyet tarafından atanır. Mütevelli heyet; vakıf yüksek öğretim kurumu yöneticilerine uygun gördüğü ölçüde yetkilerini devredebilir. Yükseköğretim kurumunda görevlendirilecek yöneticiler ve öğretim elemanları ile diğer personelin sözleşmelerini yapar, atamalarını ve görevden alınmalarını onaylar, yükseköğretim kurumunun bütçesini onaylar ve uygulamaları izler, ayrıca vakıfça hazırlanan yönetmelik hükümlerine göre diğer görevleri yürütür.

Mütevelli heyetin toplantı nisabı ve karar alınması ile ilgili hususlarda bu Kanunun 61 inci maddesi hükümleri uygulanır.”

17. 2547 sayılı Kanun'un Ek 6. maddesi şöyledir:

“(Ek: 17/8/1983 - 2880/32 md.)

Kurulacak yükseköğretim kurumu, vakıf tüzelkişiliği dışında ayrı bir tüzelkişiliğe sahip olur ve bu kurumun gelirleri, geçici olarak dahi hiç bir suretle vakıf mamelekine veya hesaplarına intikal edemez. Vakıf yükseköğretim kurumuna doğrudan doğruya bağış ve yardım yapılabilir”

18. 2547 sayılı Kanun'un Ek 10. maddesi şöyledir:

“(Ek: 17/8/1983 - 2880/32 md.)

Vakıflar tarafından kurulacak yükseköğretim kurumları çalışmalarını Devlet yükseköğretim kurumları gibi, her ders yılı sonunda Yükseköğretim Kuruluna sunarlar. Bu kurumlar mali, idari ve ekonomik konularda Yükseköğretim Kurulunun gözetim ve denetimine tabidirler.

(Ek fıkra: 9/5/2018-7141/3 md.) Yükseköğretim Kurulu gözetim ve denetim görevi kapsamında, vakıf yükseköğretim kurumlarının ilişkili kişiler ile yaptıkları mal veya hizmet alım ya da satımlarına veya parasal hareketlere ilişkin olarak bu kişilerden bilgi ve belge isteyebilir ya da bu kişiler nezdinde söz konusu işlemlere ilişkin olarak inceleme yapılmasını talep edebilir. Bu hükmün uygulanmasında ilişkili kişi, kurucu vakıf ve vakıf yükseköğretim kurumlarının mütevelli heyet üyeleri ve yöneticilerinin ilgili bulunduğu gerçek kişi veya kurum ile idaresi, denetimi veya sermayesi bakımından doğrudan veya dolaylı olarak bağlı bulunduğu ya da nüfuzu altında bulunduruğu gerçek kişi veya kurumları ifade eder. Mütevelli heyet üyeleri ve yöneticilerin eşleri, mütevelli heyet üyeleri ve yöneticilerin veyâ eşlerinin üstsoy ve altsoy ile üçüncü derece dahil yansoy hısımları ve kayın hısımları da ilişkili kişi sayılır.

(Ek fıkra: 9/5/2018-7141/3 md.) Yükseköğretim Kurulu tarafından vakıf yükseköğretim kurumlarının yurt dışı mali ve finansal ilişkilerinin denetimi ilgili kamu kurum ve kuruluşlarından talep edilebilir.”

19. 2547 sayılı Kanun'un Ek 14. maddesi şöyledir:

“(Ek: 17/8/1983 - 2880/32 md.)

Vakıflarca kurulacak yükseköğretim kurumlarının eğitim ve öğretim alanları gözönünde tutularak yapı ve tesisler, araç-gereç, öğretim, yönetim kadrosu ve diğer akademik konular Yükseköğretim Kurulunca belirlenir.

(Ek fıkra: 9/5/2018-7141/4 md.) Vakıf yükseköğretim kurumlarının satın, kiralama, mal ve hizmet alımları ile yapım işlerinde uyacakları usul ve esaslar Yükseköğretim Kurulunca çıkarılan yönetmelikle belirlenir.”

20. 2809 sayılı Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Kanunu'nun "Bezm-i Alem Vakıf Üniversitesi" başlıklı Ek 124. maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

“(Ek: 15/4/2010-5981/1 md.)

İstanbul'da Bezm-i Alem Valide Sultan, Silahtar Abdullah Ağa ve Abdülhamit Sani mazbut vakıfları adına Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun vakıf yükseköğretim kurumlarına ilişkin hükümlerine tabi olmak üzere, kamu tüzel kişiliğine sahip Bezm-i Alem Vakıf Üniversitesi adıyla bir vakıf üniversitesi kurulmuştur."

21. 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun "Kapsam" başlıklı 2. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi şöyledir:

"Aşağıda belirtilen idarelerin kullanımında bühman her türlü kaynaktan karşılanan mal veya hizmet alımları ile yapım işlerinin ihaleleri bu Kanun hükümlerine göre yürütülür:

...

c) (Değişik: 30/7/2003-4964/1 md.) Sosyal güvenlik kuruluşları, fonlar, özel kamunlarla veya Cumhurbaşkanlığı Kararnameleriyle kurulmuş ve kendilerine kamu görevi verilmiş tüzel kişiliğe sahip kuruluşlar (mesleki kuruluşlar ve vakıf yüksek öğretim kurumları hariç) ile bağımsız bütçeli kuruluşlar."

22. Vakıf Yükseköğretim Kurumları Yönetmeliğinin "Gözetim-Denetim ve değerlendirme esasları" başlıklı 24. maddesinin ilgili kısımları şöyledir:

"(Değişik:RG-19/11/2015-29537)

Vakıf yükseköğretim kurumları, eğitim öğretim ile idari, mali, ekonomik konularda Yükseköğretim Kurumunun gözetim ve denetimine tabidir. Bu kurumların, denetim ve değerlendirilmeleri Yükseköğretim mevzuatı ve diğer ilgili mevzuat uyarınca yürütülür.

Yükseköğretim Kurulu vakıf yükseköğretim kurumlarının hesap, işlem ve faaliyetleri ile mallarını, yıl içinde veya yıllar itibarıyla denetleyebileceği gibi akademik birim, program, proje ve konu bazında da denetleyebilir.

..."

23. Yönetmeliğin "Kaynakların kullanımı" başlıklı 31. maddesi şöyledir:

"Vakıf yükseköğretim kurumlarının inşaat ve her çeşit alım, satım, kiralama işlerinde, mütevellî heyet tarafından kabul edilen ve Yükseköğretim Kurulu tarafından onaylanan yönetmelik hükümleri uygulanır."

24. Vakıf Yükseköğretim Kurumları İhale Yönetmeliğinin "Amaç ve kapsam" başlıklı 1. maddesi şöyledir:

"(1) Bu Yönetmelik; vakıf yükseköğretim kurumlarının mal ve hizmet alım-satımları ile yapım, taşınmaz alım-satım, kiralama, kiraya verme, trampa, sınırlı aynı hak tesisi gibi işlemlerin ihalelerinde uygulanacak usul ve esasları belirtmek amacıyla hazırlanmıştır."

25. Yönetmeliğin "Dayanak" başlıklı 2. maddesi şöyledir:

"(1) Bu Yönetmelik, 4/11/1981 tarihli ve 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun 7 nci maddesinin birinci fıkrasının (a) ve (o) bentleri ile ek 10 uncu ve ek 14 üncü maddelerine dayanılarak hazırlanmıştır."

26. Yönetmeliğin "Temel ilkeler" başlıklı 4. maddesinin ilgili kısımları şöyledir:

"1) Vakıf yükseköğretim kurumları, bu Yönetmeliğe göre yapılacak ihalelerde; saydamlığı, rekabeti, eşit muameleyi, güvenilirliği, gizliliği, kamuoyu denetimini, ihtiyaçların uygun şartlarla ve zamanında karşılanmasını ve kaynakların verimli kullanılmasını sağlamakla yükümlüdür.

(2) 31/12/2005 tarihli ve 26040 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Vakıf Yükseköğretim Kurumları Yönetmeliğinin 28 inci maddesine aykırı nitelikte ihale yapılamaz.

..."

27. Yönetmeliğin "Geçiş hükümleri" başlıklı geçici 1. maddesinin (1). fıkrası şöyledir:

"(1) Vakıf yükseköğretim kurumları bu Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı ay içinde yönetmeliklerini bu Yönetmeliğe uygun hale getirirler. Bu süre içerisinde vakıf yükseköğretim kurumı yönetmeliklerinin bu Yönetmeliğe aykırı olmayan hükümlerinin uygulanmasına devam edilir."

V. İNCELEME VE GEREKÇE

A. İlk İnceleme

28. Uyuşmazlık Mahkemesinin Rıdvan GÜLEC'in Başkanlığında, Üyeler Nilgün TAŞ, Doğan AĞIRMAN, Eyüp SARICALAR, Ahmet ARSLAN, Mahmut BALLI ve Bilal ÇALIŞKAN'ın katılımlarıyla yapılan 13/10/2025 tarihli toplantısında; 2247 sayılı Kanun'un 27. maddesi gereğince yapılan inceleme göre, adli ve idari yargı yerleri arasında

anılan Kanun'un 14. maddesinde öngörülen biçimde olumsuz görev uyumsuzluğu doğduğu, adli yargı ve idari yargı dosyalarının 15. maddede belirtilen yöntemle uygun olarak davacı vekilinin istemi üzerine son görevsizlik kararını veren mahkemece Uyuşmazlık Mahkemesine gönderildiği ve usule ilişkin işlemlerde herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından, görev uyumsuzluğunun esasının incelenmesine oy birliği ile karar verildi.

B. Esasın İncelenmesi

29. Raportör-Hâkim Arzu ÇETİNDERE ŞAŞI'nın davanın çözümünde idari yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan, ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ ile Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın davada idari yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra, gereği görüldüğü düşünüldü:

30. Dava, Bezm-i Alem Vakfı Üniversitesi Rektörlüğünce, 01/02/2023 tarihinde yapılan "*Yemek Üretimi (Malzemeli) ve Servis Hizmeti Alımı*" ihalesinin ve bu ihalenin teknik şartname ve sözleşme tasarısının bazı maddelerinin hukuka aykırı olduğundan bahisle, iptali istemiyle açılmıştır.

31. Dava konusu olayda, Bezm-i Alem Vakfı Üniversitesi Rektörlüğü tarafından, 20/01/2023 tarihinde "*Yemek Üretimi (Malzemeli) ve Servis Hizmeti Alımı*" ihalesinin yapılması için karar alınarak ilana çıktığı, yapılan itirazların değerlendirilmesi neticesinde ihalenin 01/02/2023 tarihinde gerçekleştirildiği, ihalenin F. T. Y. H. L. T. D. Ş. T. İ. uhdesinde kaldığı; bilahare, davacı tarafından ihaleye itiraz edildiği, itirazın reddedilerek davacıya bildirilmesi üzerine, davacı tarafından 01/02/2023 tarihinde yapılan "*Yemek Üretimi (Malzemeli) ve Servis Hizmeti Alımı*" ihalesinin ve bu ihaleye ilişkin Teknik Şartname'nin 2.8. maddesinin, Sözleşme Tasarısı'nın 7.3 maddesinin iptali istemiyle adli ve idari yargı yerinde dava açıldığı anlaşılmaktadır.

32. 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 101. maddesinde vakfın tanımı "*gerçek veya tüzel kişilerin yeterli mal ve hakları belirli ve sürekli bir amaca ögülemleriyle oluşan tüzel kişiliğe sahip mal toplulukları*" olarak yapılmıştır. Buna göre kanun koyucunun, vakıfların Türk Medeni Kanunu hükümlerine göre kurulmasını ve yine özel hukuk tüzel kişisi olarak özel hukuk hükümlerine göre faaliyet göstermesini amaçladığı anlaşılmaktadır. Bununla birlikte T.C. Anayasası ile, kazanç amacı gütmemek kaydıyla vakıfların, Devletin gözetim ve denetimine tabi yükseköğretim kurumları kurulabileceği bu şekilde kurulan yükseköğretim kurumlarının, mali ve idari konuları dışındaki akademik çalışmaların, öğretim elemanlarının sağlanması ve güvenlik yönlerinden, Devlet eliyle kurulan yükseköğretim kurumları için Anayasada belirtilen hükümlere tâbi olacağı hüküm altına alınmıştır.

33. Bu kapsamda, 2809 sayılı Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Kanunu'na eklenen Ek 124. madde ile Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından, 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun vakfı yükseköğretim kurumlarına ilişkin hükümlerine tabi olmak üzere, kamu tüzel kişiliğine sahip Bezm-i Alem Vakfı Üniversitesi adıyla bir vakfı üniversitesi kurulmuş yine 4547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 3. maddesinin (d) bendi uyarınca üniversitelerin, kamu tüzel kişiliğine sahip bir yükseköğretim kurumu olduğu belirtildikten sonra aynı Kanun'un Ek 6. maddesinde vakıflarca kurulacak yükseköğretim kurumlarının, vakfı tüzel kişiliği dışında ayrı bir tüzel kişiliğe sahip olacağı hüküm altına alınmıştır.

34. Diğer taraftan, 22/01/2002 tarih ve 24864 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Kamu İhale Kanunu'nun 2. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde "*özel kanunlarla kurulmuş ve kendilerine kamu görevi verilmiş tüzel kişiliğe sahip kuruluşlar*" Kanun kapsamında sayılmış, Kamu İhale Tebliğinde ise vakfı yükseköğretim kurumlarının kamu görevini yerine getiren özel kanunla kurulmuş tüzel kişilikler olduklarından bahisle 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu kapsamında oldukları belirtilmiştir. 15/08/2003 tarih ve 25200 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 4964 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun ile Kamu İhale Kanunu ve Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un 1. maddesi ile 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 2. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi "*sosyal güvenlik kuruluşları, fonlar, özel kanunlarla kurulmuş ve kendilerine kamu görevi verilmiş tüzel kişiliğe sahip kuruluşlar (mesleki kuruluşlar ve vakfı yükseköğretim kurumları hariç) ile bağımsız bütçeli kuruluşlar*" şeklinde değiştirilmiş, bu değişiklik ile Kanuna tabi idareler sayılırken vakfı yükseköğretim kurumları kanun kapsamı dışında tutulmuştur.

35. Bununla birlikte, 2547 sayılı Kanun'un Ek 14. maddesi ile, Vakfı yükseköğretim kurumlarının satım, kiralama, mal ve hizmet alımları ile yapım işlerinde uyacakları usul ve esasların Yükseköğretim Kurulunca çıkarılan yönetmelikle belirleneceği hüküm altına alındıktan sonra, Vakfı Yükseköğretim Kurumları Yönetmeliğinde Vakfı yükseköğretim kurumlarının, eğitim öğretim ile idari, mali, ekonomik konularda Yükseköğretim Kurulunun gözetim ve denetimine tabi olduğu belirtilmiş yine 2547 sayılı Kanun'un Ek 14. maddesine istinaden çıkarılan Vakfı Yükseköğretim Kurumları İhale Yönetmeliğinde ise bu kurumların, ihalelerde saydamlığı, rekabeti, eşit muameleyi, güvenilirliği, gizliliği, kamuoyu denetimini, ihtiyaçların uygun şartlarla ve zamanında karşılanmasını ve kaynakların verimli kullanılmasını sağlamakla yükümlü olduğu belirtilmiştir sonra, Vakfı Yükseköğretim Kurumları Yönetmeliğinin 28. maddesine aykırı nitelikte ihale yapılamayacağı da zikredilmiştir. Buna göre vakfı yükseköğretim kurumları, 4734 sayılı Kanun kapsamında olmasa bile Vakfı Yükseköğretim Kurumları İhale Yönetmeliğine tabi tutulmuş yine yapılan ihalelerin saydamlığı ve güvenilirliği bakımından da denetimi Yükseköğretim Kuruluna bırakılmıştır.

36. 4734 sayılı Kanun ile 4735 sayılı Kanun'a tabi olmasa bile, sözleşme aşamasına kadar idarece alınan karar ve yapılan işlemlerin iptali istemiyle açılan davaların idari yargı yerinde, sözleşme yapıldıktan sonra sözleşme hükümlerinin uygulanması nedeniyle ortaya çıkan uyuşmazlıkların ise sözleşme ve özel hukuk hükümlerine göre adli yargı yerinde görülmesi gerekmektedir ise de, sözleşme yapıldıktan sonra tesis edilse bile sözleşmenin uygulanmasından kaynaklanmayan, sözleşmeden doğan bir hak veya alacağın takibi niteliğini taşımayan, idarenin kamu gücüne dayanarak ve tek yanlı olarak tesis ettiği idari işlemlerin iptali istemiyle açılan veya bu nitelikteki idari işlemler nedeniyle doğan tazminat istemleri nedeniyle açılan davaların da idari yargı yerinde görülüp çözümlenmesi gerektiği düşünülmektedir.

37. İdari sözleşmeler, idarelerin tek yanlı, kamusal yetkiye dayanarak, kamu hizmetinin gereklerinin yerine getirilmesi için kamu yararı amacı ile taraflar arasında akdedilen ve idareye üstün hak ve yetkiler veren, gerektiğinde tek yanlı değişiklik ve fesih yetkisini de idareye tanıyan nitelikte sözleşmelerdir. Kamu idarelerinin özel hukuk alanında akdettikleri sözleşmeler ise idari sözleşme niteliği taşımayıp, özel hukuk kurallarına göre düzenlenmektedir.

38. Buna göre, davalı üniversite kanunla kurulmuş ve kamu tüzel kişiliğine sahip üniversite olup, Vakfın tüzel kişiliği özel hukuk tüzel kişiliği, üniversitenin tüzel kişiliği ise kamu tüzel kişiliğidir. Vakıf üniversiteleri de devlet üniversiteleri gibi mali, idari ve ekonomik konularda Yükseköğretim Kurulunun gözetim ve denetimine tabidir.

39. Belirtilen tüm bu hususlara göre; davalı Üniversite'nin Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Kanunu'nun Ek 124. maddesi uyarınca kamu tüzel kişiliği ile kurulmuş bir üniversite olduğu; davalı üniversitenin uyuşmazlık konusu olan hizmet alımı ihalesinde Vakıf Yükseköğretim Kurumları İhale Yönetmeliği'ne tabi olduğu, bu Yönetmelikte, ihalede uyulması gereken usul ve esasların tek tek belirtildiği, yine eğitim öğretim ile idari, mali, ekonomik konularda Yükseköğretim Kurulunun gözetim ve denetimine tabi olup, denetim ve değerlendirilmelerin Yükseköğretim mevzuatı ve diğer ilgili mevzuat uyarınca yürütüldüğü; bu kapsamda davalı üniversitenin herhangi bir özel hukuk tüzel kişisi gibi hareket ederek inşaat ve her türlü alım, satım, kiralama işlerinde, ihale usulüne tabi olmaksızın hizmet alımı yapamayacağı hususları hep birlikte değerlendirildiğinde, işbu davanın görüm ve çözümünde idari yargının görevli olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

40. Yukarıda belirtilen hususlar göz önünde bulundurularak, Danıştay 13. Dairesinin 09/07/2024 tarih ve E.2024/1686, K.2024/3146 sayılı görevsizlik kararının kaldırılması gerekmiştir.

VI. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Davanın çözümünde İDARİ YARGININ GÖREVLİ OLDUĞUNA,

B. Danıştay 13. Dairesinin 09/07/2024 tarih ve E.2024/1686, K.2024/3146 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA,

13/10/2025 tarihinde, Üyeler Doğan AĞIRMAN ve Mahmut BALLI'nın KARŞI OYLARI ve OY ÇOKLUĞU İLE KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan Rıdvan GÜLEÇ	Üye Nilgün TAŞ	Üye Doğan AĞIRMAN	Üye Eyüp SARICALAR
	Üye Ahmet ARSLAN	Üye Mahmut BALLI	Üye Bilal ÇALIŞKAN

KARŞI OY

Dava, Bezm-i Alem Vakıf Üniversitesi Rektörlüğünün, "Yemek Üretimi (Malzemeli) ve Servis Hizmeti Alımı" ihalesine ilişkin Teknik Şartname'nin 2.8. maddesi ile Sözleşme Tasarısı'nın 7.3. ve 25. maddesinin; ihalenin ihtiyaçların uygun şartlarla karşılanması ve kaynakların verimli kullanılması ilkesine, saydamlık, eşit muamele ve güvenilirlik ilkesine aykırı olduğunu belirterek, bu maddelerin ve bu maddelere göre 01/02/2023 tarihinde gerçekleştirilen ihalenin iptali istemiyle açılmıştır.

4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 101. maddesinde vakfın tanımı "gerçek veya tüzel kişilerin yeterli mal ve hakları belirli ve sürekli bir amaca özgülemeleriyle oluşan tüzel kişiliğe sahip mal toplulukları" olarak yapılmış olup, buna

göre kanun koyucu, vakıfların Türk Medeni Kanunu hükümlerine göre kurulmasını ve yine özel hukuk tüzel kişisi olarak özel hukuk hükümlerine göre faaliyet göstermesini amaçladığı anlaşılmaktadır. Bununla birlikte T.C. Anayasası ile, kazanç amacı gütmek kaydıyla vakıfların, Devletin gözetim ve denetimine tabi yükseköğretim kurumları kurulabileceği; bu şekilde kurulan yükseköğretim kurumlarının, mali ve idari konuları dışındaki akademik çalışmaların, öğretim elemanlarının sağlanması ve güvenlik yönlerinden, Devlet eliyle kurulan yükseköğretim kurumları için Anayasa'da belirtilen hükümlere tâbi olacağı hüküm altına alınmış, bu kapsamda 2809 sayılı Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Kanunu'na eklenen Ek 124. madde ile Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından, 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun vakıf yükseköğretim kurumlarına ilişkin hükümlerine tabi olmak üzere, kamu tüzel kişiliğine sahip Bezm-i Alem Vakıf Üniversitesi adıyla bir vakıf üniversitesi kurulmuş yine 4547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 3. maddesinin (d) bendi uyarınca üniversitelerin, kamu tüzel kişiliğine sahip bir yükseköğretim kurumu olduğu belirtildikten sonra, aynı Kanun'un Ek 6. maddesinde vakıflarca kurulacak yükseköğretim kurumlarının, vakıf tüzel kişiliği dışında ayrı bir tüzel kişiliğe sahip olacağı hüküm altına alınmıştır.

Somut olay ve mevzuat hükümleri birlikte irdelendiğinde; T.C. Anayasasında yer alan ve vakıf üniversitelerinin Devlet eliyle kurulan yükseköğretim kurumları için Anayasa'da belirtilen hükümlere tâbi olacağına ilişkin hükmün bu üniversitelerin mali ve idari konuları dışındaki akademik çalışmaların, öğretim elemanlarının sağlanması ve güvenlik yönlerini kapsadığı, vakıf üniversitelerince "Yemek Üretimi (Malzemeli) ve Servis Hizmeti Alımı" ihalelerinin bu kapsamda olmadığı açıktır. Bu bağlamda 4721 sayılı Türk Medeni Kanununa tâbi olan vakıf üniversitelerinin özel hukuk sözleşmesi niteliğinde olan yemek üretimi ve servis hizmeti alımına ilişkin uyumsuzluğun üniversitedeki çalışma esaslarına ilişkin olmayıp mali konulara ilişkin olması hususları dikkate alınarak, Vakıf Üniversitesi Rektörlüğü tarafından, Yemek Üretimi (Malzemeli) ve Servis Hizmeti Alımı ihalesine ilişkin Teknik Şartname'nin 2.8. maddesi, Sözleşme Tasarısı'nın 7.3. ve 25. maddesi ile bu maddelere göre 01/02/2023 tarihinde gerçekleştirilen ihalenin iptali istemine ilişkin uyumsuzluğun adli yargının görev alanında bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Yukarıda belirtilen hususlar göz önünde bulundurularak, davada adli yargının görevli olduğunu düşündüğümüzden sayın çoğunluğun görüşüne katılmıyoruz.

Üye
Doğan AĞIRMAN

Üye
Mahmut BALLI

Uyumsuzluk Mahkemesi Başkanlığından:

ESAS NO : 2025/276

KARAR NO : 2025/541

KARAR TR : 22/09/2025

ÖZET: Davacı ile davalı Büyükşehir Belediyesi arasında davacıya ait taşınmazın bir kısmının inşaat yoğunluğunun artırılması karşılığında bedelsiz belediye adına tesciline ilişkin anlaşma sonrasında, inşaat yoğunluğuna konu imar parselasyon planının idari yargı kararıyla iptali gerekçe gösterilerek inşaat yoğunluğunun kullanılmaması nedeniyle oluşan ve imar uygulamasına dayanaklar açılan maddi zararın tahsili istemli davanın İDARİ YARGI YERİNDE görülmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacılar : F. D. G. v.d.
Vekili : Av. K. C.
Davalılar : 1-Yenişehir Belediye Başkanlığı
Vekili : Av. P. Ç.
2- Mersin Büyükşehir Belediye Başkanlığı
Vekili : Av. S. A.

I. DAVA KONUSU OLAY

1. Davacılar vekili, müvekkillerinin murisine ait *deki hisselerine karşılık imar uygulaması sonucu oluşturulan 8 ayrı parselin tahsis edildiğini bu parsellerden; * sayılı Belediye Hizmet Alanı vasıflı, 2897 m2 alanlı taşınmazın, Mersin Yenişehir Belediye Encümeninin 10/07/1997 tarih, 415 sayılı ve 28/10/2004 tarih, 42 sayılı kararları doğrultusunda inşaat yoğunluğunun müvekkillerine ait farklı parsellerde kullanılmak üzere şartlı bağışlandığını ve taşınmazın belediye adına tescil edildiğini, inşaat yoğunluğunu kök tapu * in imar uygulamasıyla oluşan * de kullanmak amacıyla yaptıkları başvurunun, yoğunluk yüklemesi yapılmasına olanak tanıyan belediye meclisi kararının yargı kararıyla iptal edildiğinden bahisle reddedildiğini belirterek, müvekkillerinin hibe karşılığında talep ettikleri inşaat yoğunluğu verilmesine ilişkin haklarını kullanamadıklarından, uğradıkları zarara karşılık fazlaya ilişkin her türlü hakları saklı kalmak kaydıyla şimdilik 1.000.000 TL'nin dava tarihinden itibaren işleyecek yasal faizi ile birlikte davalılardan tahsili istemiyle idari yargı yerinde dava açmıştır.

2. Davahlardan Yenişehir Belediye Başkanlığı vekili, yasal savunma süresi içinde yargı yolu bakımından görev itirazında bulunmuştur.

II. UYUŞMAZLIĞA İLİŞKİN BAŞVURU SÜRECİ

A. İdari Yargıda

3. Mersin 1. İdare Mahkemesi 31/01/2025 tarih ve E.2022/2036 sayılı kararı ile, imar mevzuatı uyarınca tesis edilen işlemde kaynaklanan uyuşmazlığın görüm ve çözümünde idari yargının görevli olduğu gerekçesiyle, davalı idarenin görev itirazının reddine karar vermiştir. Görevlilik kararının ilgili kısmı şöyledir:

*"... Dava dosyasının incelenmesinden; * de bulunan taşınmazın Yenişehir Belediye Encümeninin 10/07/1997 tarih ve 415 sayılı karar ve 28/10/2004 tarih ve 42 sayılı kararı ile şartlı olarak hibe edilmesine karşılık ilave inşaat hakkının kullandırılmaması nedeniyle uğranıldığı ileri sürülen (artırma ve fazlaya ilişkin her türlü hakları saklı kalmak kaydıyla) 1.000.000,00 (birmilyon)-TL'nin dava tarihinden işleyecek yasal faizi ile ödenmesi istemi ile bakılan davanın açıldığı anlaşılmaktadır.*

Uyuşmazlıkta; encümen kararlarına dayalı olarak şartlı olarak hibe edilen taşınmaza karşılık ilave inşaat hakkının kullandırılmaması nedeniyle uğranıldığı ileri sürülen zararın tazminine dair uyuşmazlığın imar mevzuatı uyarınca tesis edilen işlemlerden kaynaklandığı sonucuna varılarak, işbu davanın 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2. maddesinin birinci fıkrası gereğince idari yargı yerinde görülmesi gerekmektedir.

Bu durumda; 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun yukarıda yer verilen hükümleri karşısında uyuşmazlığın görüm ve çözümünde İdare Mahkemesinin görevli olduğu, dolayısıyla davalı idarenin görev itirazının yerinde olmadığı sonucuna varılmıştır

Açıklanan nedenlerle; davalı idarenin görev itirazının reddine,

4. Davahlardan Yenişehir Belediye Başkanlığı vekilinin olumlu görev uyuşmazlığı çıkarılması talebiyle başvurusu üzerine dilekçe, dava dosyası ile birlikte Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilmiştir.

B. Olumlu Görev Uyuşmazlığı Çıkarılmasına İlişkin Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı Talebi

5. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı, davacılar tarafından şartlı bağışlanan dava konusu taşınmazla ilgili olarak, şartın yerine getirilmemesi nedeniyle şartlı bağıştan dönmek suretiyle uğranılan zararın tazminine yönelik açılan ve idari dava türlerinden olmayan davanın adli yargı yerinde görülmesi gerektiği gerekçesiyle, 2247 sayılı Kanun'un 10. ve 13. maddeleri uyarınca olumlu görev uyuşmazlığı çıkarılmasına karar vererek dosyayı Uyuşmazlık Mahkemesine göndermiştir. Olumlu görev uyuşmazlığı çıkarılmasına ilişkin talebin ilgili kısmı şu şekildedir:

*"...Uyuşmazlık konusu olayda, Mersin Yenişehir Belediye Encümeninin 10.07.1997 tarihli ve 415 sayılı kararı ile, davacılar adına kayıtlı taşınmazın inşaat yoğunluğunun 21.02.1996 tarihli ve 16 sayılı Belediye Meclisi Kararı doğrultusunda 2340 ada, 1 parsel sayılı taşınmazda kullanılmak üzere hibesinin kabulüne karar verildiği, bu karar üzerinde söz konusu taşınmazın mülkiyetinin Mersin Yenişehir Belediye Başkanlığına geçtiği, daha sonra hibe edilen taşınmazın eski' malikleri olan davacıların talebi üzerine Mersin Yenişehir Belediye Encümeninin 28.10.2004 tarihli ve 42 oturum no.lu, 300 sayılı kararı ile, hibe edilen taşınmazın inşaat yoğunluğunun 786 metrekaresel kısmının * sayılı taşınmazda, 850 metrekaresel kısmının ise * sayılı taşınmazda kullanılmasına karar verildiği, buna karşılık, söz konusu inşaat yoğunluğunun kullandırılmaması nedeniyle uğranıldığı ileri sürülen zarara karşılık şimdilik 1.000.000,00 TL'nin yasal faiziyle birlikte ödenmesi istemiyle bakılan davanın açıldığı anlaşılmıştır.*

Bu durumda, davacılar tarafından, şartlı bağışlanan dava konusu taşınmazla ilgili olarak, şartın yerine getirilmemesi sebebiyle bağıştan dönmek suretiyle uğranıldığı ileri sürülen zararın tazmin edilmesine yönelik açılan ve idari dava türlerinden olmayan davanın adli yargı yerinde görülmesi gerekmektedir.

Uyuşmazlık Mahkemesinin 26.12.2022 tarihli ve 2022/381 Esas, 2022/754 Karar sayılı, 31.01.2022 tarihli ve 2022/12 E., 2022/45 K. sayılı ve 05.04.2021 tarihli ve 2021/36 E., 2021/216 K. sayılı kararlarında da benzer hususlar vurgulanmıştır..."

6. Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanlığınca, 2247 sayılı Kanun'un 13. maddesine göre Danıştay Başsavcısının da yazılı düşüncesi istenilmiştir.

III. BAŞSAVCILIK DÜŞÜNCESİ

7. Danıştay Başsavcısı, 2247 sayılı Kanun'un 13. maddesi uyarınca yapılan başvurunun reddi gerektiği yolunda yazılı düşünce vermiştir. Yazılı düşüncenin ilgili kısmı şöyledir:

"...İçtihat ve öğretide, kamu idarelerinin, kamu hizmetinin yürütülmesi sırasında, kamu gücü kullanarak

tek yanlı irade açıklamalarıyla yapmış oldukları işlemler, "idari işlem"; herhangi bir idari işleme dayalı olmaksızın gerçekleştirdikleri maddi faaliyetleri ve görevleriyle ilgili hareketsizlikleri "idari eylem" olarak tanımlanmaktadır.

İdarenin, imar mevzuatı uyarınca tek yanlı irade açıklamaları ile tesis ettiği, genel ve düzenleyici imar planları ile bu planlara dayanılarak tesis edilen parselasyon, kamulaştırma, ruhsat gibi bireysel işlemler idari işlem niteliği taşımakta olup, idari işlemlerden kaynaklanan uyuşmazlıkların idari yargı mercilerince çözülmesi gerekmektedir.

Dosyanın incelenmesinden, * sayılı, Belediye Hizmet Alanı vasıflı, 2897 m2 alanlı taşınmazın inşaat yoğunluğunun * parsellerde kullanılmak üzere şartlı bağışlanması üzerine Mersin Yenışehir Belediye Encümeninin 10/07/1997 tarihli ve 415 sayılı kararı ile 21/02/1995 tarihli ve 16 sayılı Belediye Meclisi kararı doğrultusunda davacıların şartlı bağışının kabulüne karar verilerek taşınmazın belediye adına tescil edildiği; daha sonraki tarihlerde davacıların inşaat yoğunluğunu öngörülen parsellerde kullanmak amacıyla yaptığı başvuruların yoğunluk yüklemesi yapılmasına olanak tanıyan belediye meclisi kararının yargı kararıyla iptal edildiğinden bahisle reddedildiği, davacıların hibe karşılığında talep ettikleri inşaat yoğunluğu verilmesine ilişkin haklarını kullanamadıklarından bahisle uğramıldığı ileri sürülen zarara karşılık (arıtma ve fazlaya ilişkin her türlü hakları saklı kalmak kaydıyla) şimdilik 1.000.000.-TL'nin dava tarihinden itibaren işleyecek yasal faizi ile birlikte ödenmesi istemiyle Mersin 1. İdare Mahkemesinde dava açtıkları anlaşılmaktadır.

Davanın; davacıların hissedarı olduğu * parseldeki hisselerine karşılık imar uygulaması sonucu oluşturulan 8 ayrı parselin tahsis edildiği, bu parsellerden imar planında Belediye Hizmet Alanına ayrılan 2212 ada, 1 parselin 21/02/1995 tarih ve 16 sayılı Belediye Meclisi Kararı ile kabul edilen plan notu doğrultusunda taşınmazın inşaat yoğunluğunun davacılara ait başka parsellerde kullanılmak üzere şartlı bağışlandığı, daha sonra arilmen planı notunun hukuka aykırı olduğu ileri sürülerek açılan dava sonucu yargı kararıyla iptaline karar verilmesi üzerine şartlı bağış koşulu olan inşaat yoğunluğunun kullandırılmaması nedeniyle uğramıldığı öne sürülen zararın tazmini talebiyle açıldığı göz önünde bulundurulduğunda, uyuşmazlığın çözümünün idari nitelikteki bu imar uygulamalarının hukuki denetiminin yapılmasına bağlı olduğu açıktır.

Bu durumda; davanın, idarece kamu gücü kullanılarak, tek yanlı biçimde yapılan uygulamalar sonucunda uğranılan zararın tazminine ilişkin olması nedeniyle, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2. maddesinin 1. fıkrasının (b) bendinde yer alan "İdari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları doğrudan muhtel olanlar tarafından açılan tam yargı davaları" kapsamında, imar mevzuatı hükümleri çerçevesinde idari yargı yerinde çözülmesi gerekmektedir..."

III. İLGİLİ HUKUK

8. Anayasa'nın "İdare" üst başlığı altında düzenlenen "B.Yargı yolu" başlıklı 125. maddesinin son fıkrası şöyledir:

"İdare, kendi eylem ve işlemlerinden doğan zararı ödemekle yükümlüdür."

9. 3194 sayılı İmar Kanunu'nun; "Planların hazırlanması ve yürürlüğe konulması" başlıklı 8. maddesinin somut uyuşmazlıkla ilgili kısımları şöyledir:

"Planların hazırlanmasında ve yürürlüğe konulmasında aşağıda belirtilen esaslara uyulur.

a) Bölge planları; sosyo - ekonomik gelişme eğilimlerini, yerleşmelerin gelişme potansiyelini, sektörel hedefleri, faaliyetlerini ve alt yapıların dağılımını belirlemek üzere hazırlanacak bölge planlarını, gerekli görüldüğü hallerde Devlet Planlama Teşkilatı yapar veya yaptırır.

b) İmar Planları; Nazım İmar Planı ve Uygulama İmar Planından meydana gelir. Mevcut ise bölge planı ve çevre düzeni plan kararlarına uygunluğu sağlanarak, belediye sınırları içinde kalan yerlerin nazım ve uygulama imar planları ilgili belediyelerce yapılır veya yaptırılır. Belediye meclisine onaylanarak yürürlüğe girer. Bu planlar onay tarihinden itibaren belediye başkanlığınca tespit edilen ilan yerlerinde ve ilgili idarelerin internet sayfalarında bir ay süreyle eş zamanlı olarak ilan edilir. Bir aylık ilan süresi içinde planlara itiraz edilebilir. Belediye başkanlığınca belediye meclisine gönderilen itirazlar ve planları belediye meclisi onbeş gün içinde inceleyerek kesin karara bağlar.

Belediye ve mücavir alan dışında kalan yerlerde yapılacak planlar valilik veya ilgisince yapılır veya yaptırılır. Valiliğe uygun görüldüğü takdirde onaylanarak yürürlüğe girer. (Yeniden düzenleme üçüncü cümle: 12/7/2013-6495/73 md.) Onay tarihinden itibaren valiliğe tespit edilen ilan yerinde ve ilgili idarelerin internet sayfalarında bir ay süreyle eş zamanlı olarak ilan edilir. Bir aylık ilan süresi içinde planlara itiraz edilebilir. İtirazlar valiliğe yapılır, valilik itirazları ve planları onbeş gün içerisinde inceleyerek kesin karara bağlar.

(Ek paragraf:14/2/2020-7221/6 md.) İmar planları ve bu planlardaki değişikliklerin nerede askıya çıkacağına dair bilgilendirme ilanı, askı süresi ile eş zamanlı olarak ilgili muhtarlıkların panosunda duyurulur. Ayrıca plan değişikliği hakkında, değişikliğe konu alanda görülebilir bir şekilde en az 2 adet tabela ile 30 gün süreyle bilgilendirme yapılır.

(Ek paragraf:14/2/2020-7221/6 md.) Kentsel tasarım projeleri uygulama imar planlarıyla birlikte hazırlanabilir. Bu kentsel tasarım projelerinin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Bakanlıkça belirlenir.

Onaylanmış planlarda yapılacak değişiklikler de yukarıdaki usullere tabidir.

Kesinleşen imar planlarının bir kopyası, Bakanlıkça oluşturulan elektronik ortamdaki Ulusal Coğrafi Bilgi Sistemi Altyapısı üzerinden, ilgili idaresi tarafından, arşivlenmek üzere Bakanlığa gönderilir.

İmar planları alenidir. Bu aleniyeti sağlamak ilgili idarelerin görevidir. Belediye Başkanlığı ve mülki amirlikler, imar planının tamamını veya bir kısmını kopyalar veya kitapçıklar haline getirip çoğaltarak tespit edilecek ücret karşılığında isteyenlere verir.

(Ek paragraf:14/2020-7221/6 md.) Kesinleşen imar planları veya parselasyon planlarına karşı kesinleşme tarihinden itibaren her halde beş yıl içinde dava açılabilir. (...)”

10. 3194 sayılı Kanun'un "İfraz ve tevhit" başlıklı 15. maddesi şöyledir:

"(Değişik fıkra:4/7/2019-7181/8 md.) İmar planı bulunan alanlarda, uygulama imar planına uygun olarak öncelikle parselasyon planının yapılması esastır.

(Değişik fıkra:4/7/2019-7181/8 md.) İmar planı bulunan alanlarda, ifraz ve tevhit işlemleri, parselasyon planı tescil edilmiş alanlarda yapılabilir.

(Ek fıkra:4/7/2019-7181/8 md.) Parselasyon planı tescil edilmiş yerlerde yapılacak ifraz veya tevhitin imar planlarına ve imar mevzuatına uygun olması şarttır.

(Ek fıkra:4/7/2019-7181/8 md.) 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununda belirtilen merkezi yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin yetkisi içindeki kamu yatırımlarında veya kamu mülkiyetine ait alanlarda, parselasyon planının tatbiki mümkün olmayan meskûn alanlar ile koruma amaçlı imar planı bulunan alanlarda ve büyük bir kısmı uygulama imar planına uygun şekilde oluşan imar adalarının geri kalan kısımlarında bu maddenin birinci ve ikinci fıkralarında yer alan hükümlerde belirtilen şartlar aranmaz.

(Ek fıkra:4/7/2019-7181/8 md.) Mevcut hâliyle yapılaşmaya elverişli olmayan imar parsellerinde; maliklerden birinin talebi üzerine veya doğrudan, parsel maliklerine kendi aralarında anlaşmaları için yapacağı tebliğden itibaren üç ay içerisinde maliklerce anlaşma sağlanamaması hâlinde, resen tevhit ve fiili duruma göre ifraz yoluyla işlem yapmaya ilgili idare yetkilidir.

İmar planlarında parsel cepheleri tayin edilmeyen yerlerde yapılacak ifrazların, asgari cephe genişlikleri ve büyüklükleri yönetmelikte belirtilen esaslara göre tespit edilir.

İmar planı dışında kalan alanlarda yönetmeliklerinde tayin edilecek miktarlardan küçük ifrazlara izin verilmez."

11. 3194 sayılı Kanun'un "Parselasyon planlarının hazırlanması ve tescili" başlıklı 19. maddesi şöyledir:

"İmar planlarına göre parselasyon planları yapılıp, belediye ve mücavir alan içinde belediye encümeni, dışında ise il idare kurulumunun onayından sonra yürürlüğe girer. Bu planlar bir ay müddetle ilgili idarede asılır. Ayrıca mutat vasıtalarla duyurulur. Bu sürenin sonunda kesinleşir. Tashihi edilecek planlar hakkında da bu hüküm uygulanır.

Kesinleşen parselasyon planları tescil edilmek üzere tapu dairesine gönderilir. Bu daireler ilgililerin muvafakatı aranmaksızın, sicilleri planlara göre re'sen tanzim ve tesis ederler.

Bir parsel üzerinde birden fazla bina ve tesislerin yapımı gerektiğinde (Kooperatif evleri, siteler, toplu konut inşaatı gibi) imar parselasyon planları ifraza gerek kalmadan bu ihtiyacı karşılayacak şekilde düzenlenir veya değiştirilir ve burada, talep halinde, Kat Mülkiyeti Kanunu hükümleri uygulanır."

12. 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun "İdari dava türleri ve idari yargı yetkisinin sınırı" başlıklı 2. maddesinin ilgili kısımları şöyledir:

"1. (Değişik: 10/6/1994 - 4001/1 md.) İdari dava türleri şunlardır:

a) (İptal: Anayasa Mahkemesinin 21/9/1995 tarihli ve E:1995/27, K:1995/47 sayılı kararı ile; Yeniden Düzenleme: 8/6/2000-4577/5 md.) İdari işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için menfaatleri ihlâl edilenler tarafından açılan iptal davaları,

b) İdari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları doğrudan muhtel olanlar tarafından açılan tam yargı davaları.

..."

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

A. İlk İnceleme

13. Uyuşmazlık Mahkemesinin Rıdvan GÜLEÇ'in başkanlığında, Üyeler Nilgün TAŞ, Doğan AĞIRMAN, Eyüp SARICALAR, Ahmet ARSLAN, Mahmut BALLI ve Bilal ÇALIŞKAN'ın katılımlarıyla yapılan 22/09/2025 tarihli toplantısında; dava dosyası üzerinde 2247 sayılı Kanun'un 27. maddesi gereğince yapılan incelemeye göre, davalılardan Yenişehir Belediye Başkanlığı vekilinin, anılan Kanun'un 10/2. maddesinde öngörülen yöntemle uygun olarak yaptığı görev

itirazının reddedilmesi ve 12/1. maddede belirtilen süre içinde başvuruda bulunması üzerine Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının, 10. maddede öngörülen biçimde, olumlu görev uyumsuzluğu çıkarıldığı ve usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından, görev uyumsuzluğunun esasının incelenmesine oy birliğiyle karar verildi.

B. Esasın İncelenmesi

14. Raportör-Hâkim Gülay DOĞAN'ın davanın çözümünde idari yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan, ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ'nin davada adli yargının, Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın ise davada idari yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra gereği görüşüldü:

15. Dava, davacıların maliki olduğu taşınmazın yoğunluk artışı yapılması şartıyla idareye bağışlandıktan sonra, inşaat yoğunluğu öngörülen parsellerde kullanmak amacıyla yaptıkları başvuruların, yoğunluk yüklemesi yapılmasına olanak tanıyan belediye meclisi kararının yargı kararıyla iptal edildiğinden bahisle reddedilmesi nedeniyle, hibe karşılığı inşaat yoğunluğu verilmesine ilişkin haklarını kullanamadıkları için uğranıldığı ileri sürülen zararın tazmini istemiyle açılmıştır.

16. Dosyanın incelenmesinden, davacıların hissedarı olduğu * parseldeki hisselerine karşılık imar uygulaması sonucu oluşturulan 8 ayrı parselin tahsis edildiği, bu parsellerden imar planında Belediye Hizmet Alanına ayrılan * sayılı, Belediye Hizmet Alanı vasfılı, 2897 m2 alanlı taşınmazın inşaat yoğunluğunun * parsellerde kullanılmak üzere şartlı bağışlanması üzerine, Mersin Yenişehir Belediye Encümeninin 10/07/1997 tarihli ve 415 sayılı kararı ile 21/02/1995 tarihli ve 16 sayılı Belediye Meclisi kararı doğrultusunda davacıların şartlı bağışının kabulüne karar verilerek taşınmazın belediye adına tescil edildiği; davacıların inşaat yoğunluğunu başka taşınmazlarında kullanmak amacıyla yaptığı başvuruların yoğunluk yüklemesi yapılmasına olanak tanıyan belediye meclisi kararının yargı kararıyla iptal edildiğinden bahisle reddedildiği, davacıların talep ettikleri inşaat yoğunluğu verilmesine ilişkin haklarını kullanamadıklarından uğranıldığı ileri sürülen zarara karşılık (fazlaya ilişkin her türlü hakları saklı kalmak kaydıyla) şimdilik 1.000.000 TL'nin dava tarihinden itibaren işleyecek yasal faizi ile birlikte davalılardan tahsili istemiyle idari yargı yerinde dava açıkları anlaşılmaktadır.

17. Kamu idarelerinin, kamu hizmetinin yürütümü sırasında, kamu gücü kullanarak tek yanlı irade açıklamalarıyla yapmış oldukları işlemler idari işlem olarak tanımlanmaktadır. Bu tanıma göre de, idarelerin İmar Kanunu'nun yukarıda anılan 8. maddesi uyarınca tek yanlı irade açıklamaları ile tesis ettikleri, genel ve düzenleyici imar planları, kentsel dönüşüm ve gelişim projeleri, bu projeler uyarınca tesis edilen imar uygulamaları, konut tahsisi ve satışı, kamulaştırma, arsa payı tahsisi gibi bireysel işlemler, idari işlem niteliği taşımaktadır.

18. Davanın, davacıların hissedarı olduğu * parseldeki hisselerine karşılık imar uygulaması sonucu oluşturulan 8 ayrı parselin tahsis edildiği, bu parsellerden imar planında Belediye Hizmet Alanına ayrılan * parselin 21/02/1995 tarih ve 16 sayılı Belediye Meclisi Kararı ile kabul edilen plan notu doğrultusunda taşınmazın inşaat yoğunluğunun davacılara ait başka parsellerde kullanılmak üzere şartlı bağışlandığı, daha sonra anılan plan notunun hukuka aykırı olduğu ileri sürülerek açılan dava sonucu yargı kararıyla iptaline karar verilmesi üzerine şartlı bağışın koşulu olan inşaat yoğunluğunun kullandırılmaması nedeniyle uğranıldığı öne sürülen zararın tazmini talebiyle açıldığı göz önünde bulundurulduğunda, uyumsuzluğun çözümünün idari nitelikteki bu imar uygulamalarının hukuki denetiminin yapılmasına bağlı olduğu açıktır.

19. Bu durumda, idarece kamu gücü kullanılarak, tek yanlı biçimde yapılan uygulamalar sonucunda uğranılan zararın tazminine ilişkin bulunan davanın, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2/1-b. maddesinde yer alan "İdari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları doğrudan muhtel olanlar tarafından açılan tam yargı davaları" kapsamında imar mevzuatı hükümleri çerçevesinde idari yargı yerince çözülmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

20. Yukarıda belirtilen hususlar gözönünde bulundurularak, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının başvurusunun reddi gerekmştir.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Davanın çözümünde İDARİ YARGININ GÖREVLİ OLDUĞUNA,

B. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının BAŞVURUSUNUN REDDİNE,

22/09/2025 tarihinde, OY BİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan
Rıdvan
GÜLEÇ

Üye
Nilgün
TAŞ

Üye
Doğan
AĞIRMAN

Üye
Eyüp
SARICALAR

Üye
Ahmet
ARSLAN

Üye
Mahmut
BALLI

Üye
Bilal
ÇALIŞKAN

Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanlığından:

ESAS NO : 2025/277

KARAR NO : 2025/543

KARAR TR : 22/09/2025

ÖZET: Milli Savunma Bakanlığına bağlı 41'inci bakım fabrika müdürlüğünde elektrik teknisyeni olarak çalışan davacının, görevi sırasında elektrik akımına kapılarak yaralandığı olayda, oluşan iş gücü kaybı nedeniyle uğradığı zarardan kaynaklı maddi ve manevi tazminat ödenmesi istemiyle açtığı davada, davacının 5510 sayılı Kanun'un yürürlük tarihinden önce 5434 sayılı Kanun'a tabi hizmeti bulunduğu ve davalı idarenin hizmet kusuru bulunup bulunmadığının değerlendirilmesi gerektiği gözetilerek, uyuşmazlığın çözümünde İDARİ YARGI YERİNİN görevli olduğu hk.

K A R A R

Davacı : S. Ç.

Vekili : Av. S. B.

Davalı : Milli Savunma Bakanlığı

I. DAVA KONUSU OLAY

1.Davacı vekili, müvekkilinin 03/04/2023 tarihinde davalı Milli Savunma Bakanlığına bağlı Tuzla 41.Bakım Fabrika Müdürlüğü (Tuzla/İstanbul)'nde elektrik teknisyeni olarak çalışırken geçirmiş olduğu iş kazası neticesinde yaralandığını, bu iş kazası sonucunda müvekkilinin uzun bir süre hastanelerde tedavi gördüğünü, deride ve derialtı dokuda bozukluklar meydana geldiğini, sol el 1.parmakta İP ve MP eklem sertliği oluştuğunu, 2-3. parmak ampute edildiğini ve 4-5. parmağını kaybettiğini, olayın meydana gelmesinde müvekkilinin herhangi bir ihmalinin bulunmadığını, 24 yıldır fabrikada çalıştığı ve görevi ile ilgili gerekli eğitim ve sertifikalarının mevcut olduğunu, arkadaşları ile birlikte yetkili olmadığı halde emir gereği daha önce de yaptıkları işlemi yapmaya çalıştığını, iş güvenliği kapsamında koruyucu kıyafet, ayakkabı verilmediğinden olay esnasında bunları giyme imkanı olmadığını, uğranılan zararda davalı idarenin sorumlu olduğunu ileri sürerek, fazlaya dair hakları saklı kalmak üzere 10.000 TL maddi ve 10.000 TL manevi tazminatın, olay tarihinden işleyecek yasal faiziyle davalıdan tahsili istemiyle idari yargı yerinde dava açmıştır.

II. UYUŞMAZLIĞA İLİŞKİN BAŞVURU SÜRECİ

A. İdari Yargıda

2. İstanbul 14. İdare Mahkemesi 10/07/2024 tarih ve E.2024/1159, K.2024/1063 sayılı kararı ile, uyuşmazlığın adli yargının görevinde bulunduğundan bahisle davanın, 2577 sayılı Kanun'un 14/3-a ve 15/1-a maddeleri uyarınca görev yönünden reddine kesin olarak karar vermiş, tarafların istinaf etmemesi üzerine karar kesinleşmiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

"...Davacının geçirmiş olduğu iş kazası nedeniyle uğramış olduğu zararların tazmini istemiyle açılan işbu davada, davalı idare ile davacı arasındaki hukuki ilişkinin İş Kanunu'na tabi hizmet sözleşmesine dayalı olarak kurulmuş bir iş hukuku ilişkisi niteliğine haiz olduğu, davacının uğramış olduğu zararların ise iş sözleşmesine istinaden yapılan göreve istinaden meydana geldiği dikkate alındığında, İş Kanunu'na istinaden işçi sayılan kimselerle işveren veya işveren vekilleri arasında iş akdinden veya İş Kanunu'na dayanan her türlü hak iddialarından doğan hukuk uyuşmazlıklarının çözülmesiyle İş Mahkemelerinin görevli kılınmış olduğu göz önüne alındığında, davacının iş sözleşmesine tabi olarak yerine getirmiş olduğu görevinden kaynaklı olarak uğramış olduğu zararların tazminine yönelik işbu davanın görüm ve çözümünün adli yargı mercilerine ait olduğu anlaşıldığından davanın esasının incelenmesine olanak bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Açıklanan nedenlerle, davanın 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Yasasının 15/1-a maddesi hükmü uyarınca görev yönünden reddine,..."

3. Davacı vekili, aynı istemle bu kez adli yargı yerinde dava açmıştır.

B. Adli Yargıda

4. **İstanbul Anadolu 17. İş Mahkemesi 11/02/2025 tarih ve E.2024/507, K.2025/77 sayılı kararı** ile taraflar arasındaki ilişkinin statü hukukuna tabi olduğunu, davacının devlet memuru olduğunu belirterek, uyuşmazlığın çözümünün mahkemelerin görev alanına girmediği, idari yargıya ait olduğu gerekçesiyle, 6100 sayılı HMK'nın 114. ve 115. maddeleri uyarınca yargı yolunun caiz olmaması nedeniyle dava dilekçesinin usulden reddine karar vermiş ve karar kesinleşmiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir;

"... Dava, maddi ve manevi tazminat istemine ilişkindir.

6100 sayılı HMK'nın 114/1-b maddesine göre "yargı yolunun caiz olması" dava şartı olup mahkeme, dava şartlarının mevcut olup olmadığını, davanın her aşamasında kendiliğinden araştırır. Taraflar da dava şartı noksanlığını her zaman ileri sürebilirler. Mahkeme, dava şartı noksanlığını tespit ederse davanın usulden reddine karar verir.

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası 01.10.2008 tarihinde yürürlüğe girmiş olup Yasası'nın 101.maddesine göre bu Kanunda aksine hüküm bulunmayan hallerde, bu Kanun hükümlerinin uygulanmasıyla ilgili ortaya çıkan uyuşmazlıklar iş mahkemelerinde görülür.

5510 sayılı Yasası'nın "5434 sayılı Kanuna İlişkin Geçiş Hükümleri" başlıklı Geçici 4.maddesinin 4.fıkrasına göre "Bu Kanunda aksine bir hüküm bulunmadığı takdirde; iştirakçi iken, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla bu Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamına alınanlar, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce 5434 sayılı Kanun hükümlerine tabi olarak çalışmış olup bu Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendine tabi olarak yeniden çalışmaya başlayanlar ile bunların dul ve yetimleri hakkında bu Kanunla yürürlükten kaldırılan hükümleri de dahil 5434 sayılı Kanun hükümlerine göre işlem yapılır."

5510 sayılı Kanunun 101 nci maddesinde yer alan "...bu Kanun hükümlerinin uygulanmasıyla ilgili ortaya çıkan uyuşmazlıklar İş Mahkemelerinde görülür." bölümünün iptali istemiyle yapılan itiraz başvurusunda Anayasa Mahkemesi, 22.12.2011 tarih ve E: 2010/65, K: 2011/169 sayılı kararıyla iptal isteminin reddine karar vermiş ve kararını gerekçe bölümünde 5754 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesinden önce iştirakçi sıfatıyla çalışmakta olan memurlar ve diğer kamu görevlileri ile emekli sıfatıyla 5434 sayılı Kanun'a göre emekli, dul ve yetim aylığı almakta olanlar ve ayrıca memurlar ve diğer kamu görevlilerinden ileride emekliliğe hak kazanacaklar yönünden Sosyal Güvenlik Kurumu'nun tesis edeceği işlem ve yapacağı muameleler idari işlem niteliğini korumaya devam edeceğinden bunlara ilişkin ihtilaflarda idari yargının görevli olmaya devam edeceği ifade edilmiştir. Anayasa'nın 153/son maddesine göre Anayasa Mahkemesi kararları Resmi Gazetede yayımlanır ve yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare makamlarını, gerçek ve tüzelkişileri bağlar. Anayasa Mahkemesi kararları ile doktrindeki ağırlıklı görüş; Anayasa Mahkemesi kararlarının gerekçesinin de bağlayıcı olduğu yönündedir.

Dosya içerisinde mevcut deliller ve SGK yazı cevaplarına göre, davacının dava konusu kazanın meydana geldiği tarihte davalı Milli Savunma Bakanlığı'na bağlı dikim evi müdürlüğünde elektrik teknisyeni olarak çalıştığı, davacının dinlenen tanık beyanı ve gelen SGK müzekkere cevapları ile de sabit olduğu üzere devlet memuru statüsünde çalıştığı, 5510 sayılı kanun 4/c (Eski Emekli Sandığı)'ye tabi çalışan olduğu, davacının statüsü gereği uyuşmazlığın tam yargı davası olarak idari yargı yerinde görülmesi gerektiği anlaşılmaktadır. Mahkemelerin görevi hususunun kamu düzeni gereği yargılamanın her aşamasında re'sen gözetileceğinden hareketle mevcut uyuşmazlığın çözümünün İş Mahkemesinin görev alanında değil de idari yargı görev alanında olduğu açık olan bu davada, yargı yolunun caiz olmaması ve dava şartı yokluğundan HMK'nın 114/1-b ve 115. maddeleri uyarınca davanın usulden reddine karar verilmiştir.

HÜKÜM: Yukarıda açıklanan nedenlerle;

1-Davanın HMK 114/1-b maddesi uyarınca yargı yolunun caiz olması dava şartı yokluğu nedeniyle **USULDEN REDDİNE,..."**

5. Davacı vekili, 2247 sayılı Kanun'un 14. maddesine göre doğduğunu öne sürdüğü olumsuz görev uyuşmazlığının giderilmesi istemiyle başvurması üzerine, İstanbul Anadolu 17. İş Mahkemesince dava dosyaları Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmiştir.

III. İLGİLİ HUKUK

A. Mevzuat

6. Anayasa'nın "B. Yargı yolu" başlıklı 125. maddesinin son fıkrası şöyledir:

"İdare, kendi eylem ve işlemlerinden doğan zararını ödemekle yükümlüdür."

7. 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun "İdari Dava Türleri ve İdari Yargı Yetkisinin Sınırı" başlıklı 2. maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

"(1)(Değişik: 10/06/1994-4001/1 md.) İdari dava türleri şunlardır:

- a) İdari işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için menfaatleri ihlâl edilenler tarafından açılan iptal davaları,*
- b) İdari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları doğrudan muhtel olanlar tarafından açılan tam yargı davaları,*
- c) Tahkim yolu öngörülen imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerinden doğan uyuşmazlıklar hariç, kamu hizmetlerinden birinin yürütülmesi için yapılan her türlü idari sözleşmelerden dolayı taraflar arasında çıkan uyuşmazlıklara ilişkin davalar*

3. (Mülga: 2/7/2018 - KHK-703/185 md.)"

8. 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun "Sigortalı sayılanlar" başlıklı 4. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi şöyledir:

"Bu Kanunun kısa ve uzun vadeli sigorta kolları uygulaması bakımından;c) Kamu idarelerinde;

...

1) Bu maddenin birinci fıkrasının (a) bendine tabi olmayanlardan, kadro ve pozisyonlarda sürekli olarak çalışıp ilgili kanunlarında (a) bendi kapsamına girenler gibi sigortalı olması öngörülmemiş olanlar,

2) Bu maddenin birinci fıkrasının (a) ve (b) bentlerine tabi olmayanlardan, sözleşmeli olarak çalışıp ilgili kanunlarında (a) bendi kapsamına girenler gibi sigortalı olması öngörülmemiş olanlar ile 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 86 ncı maddesi uyarınca açıktan vekil atanananlar, sigortalı sayılırlar."

9. 5510 sayılı Kanun'un "Uyuşmazlıkların çözüm yeri" başlıklı 101. maddesi şöyledir:

"Bu Kanunda aksine hüküm bulunmayan hallerde, bu Kanun hükümlerinin uygulanmasıyla ilgili ortaya çıkan uyuşmazlıklar iş mahkemelerinde görülür."

10. 5510 sayılı Kanun'un "5434 sayılı Kanuna ilişkin geçiş hükümleri" başlıklı geçici 4. maddesinin ikinci fıkrası şöyledir:

"Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce iştirakçiliği sona erenlerden tahsis talebinde bulunacaklar ile bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce 5434 sayılı Kanun hükümlerine göre tahsis talebinde bulunanlardan işlemleri devam edenler hakkında, bu Kanunla yürürlükten kaldırılan hükümleri de dahil 5434 sayılı Kanun hükümlerine göre işlem yapılır."

B. Yargı Kararı

11. 5510 sayılı Kanun'un 101. maddesinin iptali istemiyle açılan davada verilen Anayasa Mahkemesinin 22/12/2011 tarihli ve E.2010/65, K.2011/169 sayılı kararında, özetle; 5510 sayılı Kanun'a 5754 sayılı Kanun ile eklenen Geçici 4. maddenin yürürlüğe girmesinden önce 5434 sayılı Kanun kapsamında bulunan memurlar ve diğer kamu görevlileri ile ilgili sosyal güvenlik mevzuatının uygulanmasından doğan idari işlem ve eylem niteliğindeki uyuşmazlıklarda idari yargının görevinin devam edeceği belirtilmiş, 5510 sayılı Kanun'un yürürlüğünden sonra Kanun hükümlerinin uygulanmasıyla ilgili ortaya çıkan uyuşmazlıkların çözümünde iş mahkemelerinin görevlendirilmesinde Anayasaya aykırılık görülmüştür.

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

A. İlk İnceleme

12. Uyuşmazlık Mahkemesinin Rıdvan GÜLEÇ'in Başkanlığında, Üyeler Nilgün TAŞ, Doğan AĞIRMAN, Eyüp SARICALAR, Ahmet ARSLAN, Mahmut BALLI ve Bilal ÇALIŞKAN'ın katılımlarıyla yapılan 22/09/2025 tarihli toplantısında; 2247 sayılı Kanun'un 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre, anılan Kanun'un 14. maddesinde öngörülen biçimde olumsuz görev uyuşmazlığı doğduğu, idari ve adli yargı dosyalarının 15. maddede belirtilen yönetme uygun olarak davacı vekilinin istemi üzerine, son görevsizlik kararını veren mahkemece Uyuşmazlık Mahkemesine gönderildiği ve usule ilişkin işlemlerde herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından, görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliği ile karar verildi.

B. Esasın İncelenmesi

13. Raportör-Hâkim Gülay DOĞAN'ın, davanın çözümünde idari yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan, ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ ile Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın davada idari yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra, gereği görüldüğü düşünüldü:

14. Dava, davacının davalı idareye ait fabrika müdürlüğünde çalışırken elektrik akımına kapılıp yaralanması sonucu oluşan iş gücü kaybı nedeniyle, uğradığı zarardan kaynaklı maddi ve manevi tazminat istemine ilişkindir.

15. Dosyanın incelenmesinden; Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı Emeklilik Hizmetleri Genel Müdürlüğü Kamu Görevlileri Tescil ve Hizmet Daire Başkanlığının 21/12/2024 tarihli yazısı ile, davacının Millî Savunma Bakanlığı Askeri Fabrikalar Genel Müdürlüğü MSB 41'inci Bakım Fabrika Müdürlüğünde 5434 sayılı Kanun'a tabi sigortalı devlet memuru olarak görevine devam ettiği bildirilmiş olup, hizmet döküm cetveli içeriğine göre de; 1994-1998 yılları arasında 506 sayılı Kanun kapsamında sigortası bulunduğu, 30/11/1998 tarihinde memuriyete başladığı ve 5434 sayılı kanunun 4/c bendi kapsamında sigortalı olduğu anlaşılmıştır.

16. 657 sayılı Kanun'da ilk üç istihdam şeklinin dışında kalan kişiler olarak belirtilen işçiler hakkında bu Kanun hükümlerinin uygulanmayacağına işaret edilmek suretiyle, kamu kurum ve kuruluşlarında statü hukuku dışında kalan istihdam şekli de benimsenmiş olup, kamuda çalışan işçiler hakkında özel bir yasal düzenleme de öngörülmemiş olduğundan, bunların iş hukukuna tabi oldukları kuşkusuzdur.

17. Aksine bir düşünce, işverenin salt bir kamu kuruluşu olması nedeniyle, statü hukukuna tabi olmayan personeli hakkındaki tüm yazılı irade beyanlarının idari işlem, eylemlerinin de idari eylem niteliğinde görülerek, özel hukuk alanına dahil bulunan uyumsuzlukların da idari yargı denetimine tabi kılınması sonucunu doğurur.

18. Yukarıda sözü edilen mevzuat hükümlerinin ve Anayasa Mahkemesi kararının birlikte değerlendirilmesinden; 5510 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesinden önce memur ve diğer kamu görevlisi olarak çalışmakta olanlar, daha önce olduğu üzere 5434 sayılı Kanun hükümlerine tabi olacakları gibi bunların emeklilikleri bakımından da aynı Kanun hükümlerinin uygulanmasına devam edilecek; ancak, bu kanunun yürürlüğe girmesinden sonra memur ve diğer kamu görevlisi olarak çalışmaya başlayanlar ise 5510 sayılı Kanun'un 4/1-c maddesi uyarınca, bu kanun hükümlerine tabi sigortalı sayılacak ve haklarında 5434 sayılı Kanun'un değil, 5510 sayılı Kanun'un öngördüğü kural ve esaslar uygulanacak dolayısıyla ihtilaflar da adli yargı yerinde çözümlenecektir.

19. Kamu hizmeti yürüten idarenin bu hizmeti yürüttüğü sırada verdiği zararın tazmini istemiyle açılan davalarda ise, kamu hizmetinin yönetimine ve hukuka uygun olarak yürütülüp yürütülmediğinin, bu hizmetin yürütülmesinde hizmet kusuru veya başka nedenle idarenin sorumluluğu bulunup bulunmadığının saptanmasını gerektirmektedir. Bu hususların saptanması ise idare hukuku ilkelerine göre yapılabileceğinden, 2577 sayılı Kanun'un ilgili maddesi kapsamında bulunan tam yargı davasının görüm ve çözümünde idari yargı yeri görevli bulunmaktadır.

20. Bu durumda, 5510 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesinden evvel 1998 yılından itibaren 5434 sayılı Kanun kapsamında devlet memuru (iştirakçi) statüsünde çalışan davacının iş kazası nedeniyle uğradığı zararın tahsiline ilişkin ve davalı idarenin hizmet kusuru bulunup bulunmadığının araştırılması gereken tam yargı davası niteliğindeki davanın idari yargı yerinde çözülmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

21. Yukarıda belirtilen hususlar göz önünde bulundurularak, İstanbul 14. İdare Mahkemesinin 10/07/2024 tarih ve E.2024/1159, K.2024/1063 sayılı görevsizlik kararının kaldırılması gerekmiştir.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Davanın çözümünde İDARİ YARGI YERİNİN GÖREVLİ OLDUĞUNA,

B. İstanbul 14. İdare Mahkemesinin 10/07/2024 tarih ve E.2024/1159, K.2024/1063 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA,

22/09/2025 tarihinde OY BİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan	Üye	Üye	Üye
Rıdvan	Nilgün	Doğan	Eyüp
GÜLEÇ	TAŞ	AĞIRMAN	SARICALAR

Üye
Ahmet
ARSLAN

Üye
Mahmut
BALLI

Üye
Bilal
ÇALIŞKAN

Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanlığından:

ESAS NO : 2025/278
KARAR NO : 2025/465
KARAR TR : 07/07/2025

ÖZET: 2247 sayılı Kanun'un 20. maddesi kapsamında görev uyuşmazlığının çözümü için Uyuşmazlık Mahkemesine başvuru yapabilecek mercilerin, temyiz incelemesi yapmaya yetkili yüksek mahkemeler olduğu, Bölge Adliye Mahkemesinin ise yüksek mahkeme olmadığı ve koşullarının oluşmaması nedeniyle, aynı Kanun'un 27. maddesi uyarınca BAŞVURUNUN REDDİ gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : M. K. A. Ş.
Vekili : Av. M. H.
Davalılar : 1-T. E. D. A.
Vekili : Av. M. A.
Davalı : 2-Orman Genel Müdürlüğü
Vekili : Av. E. I. S. M.
İhbar olunanlar : 1-A. S. A.
Vekili : Av. P. N.
2-Hatay Büyükşehir Belediye Başkanlığı Trafik Şube Müdürlüğü
Vekili : Av. Ç. T. S.

I. DAVA KONUSU OLAY

1. Davacı şirket vekili, müvekkili şirketin, * faaliyet gösterdiğini, yurtdışından ithal ettiği malları C. A. L. G. M. T. v. S. L. Ş. 'nin Antrepasına koyduğunu ancak 09/10/2020 tarihinde trafo patlaması, orman yangını sonucunda çıkan yangınlar nedeniyle malların telef olduğunu belirterek, oluştuğu öne sürülen zarara karşılık 81.600 USD'nin fazlaya ilişkin talep ve dava hakları saklı kalmak kaydıyla faiziyle birlikte tazmini istemiyle adli yargı yerinde dava açmıştır.

II. UYUŞMAZLIĞA İLİŞKİN BAŞVURU SÜRECİ

Adli Yargıda

2. İskenderun 4. Asliye Hukuk Mahkemesi 14/01/2025 tarih ve E.2024/135, K.2025/7 sayılı kararı ile, davacının davasının 6100 sayılı HMK'nun 114/1-c maddesi delaleti ile 115/2. maddesi gereğince görevsizlik nedeniyle dava şartı yokluğundan usulden reddine, dosya kapsamına göre HMK'nun 20. maddesi gereğince taraflardan birinin, bu karara süresi içinde kanun yoluna başvurulmayarak kesinleşmiş ise kararın kesinleştiği tarihten; kanun yoluna başvurulmuşsa bu başvurunun reddi kararının tebliğ tarihinden itibaren iki hafta içinde mahkemelerine başvurularak dava dosyasının görevli mahkemeye gönderilmesinin talep etmesi halinde, dosyanın görevli İskenderun Asliye Ticaret Mahkemesine gönderilmesine, aksi takdirde davanın açılmamış sayılmasına karar verileceğinin ihtarına karar vermiştir.

3. Bu karara karşı istinaf isteminde bulunulmuştur.

4. Adana Bölge Adliye Mahkemesi 3. Hukuk Dairesi 11/04/2025 tarih ve E.2025/589 sayılı kararı ile, Dairelerince söz konusu tazminatın her iki davalı yönünden tam yargı yolu ile idare mahkemesinde talep edilebileceği düşünüldüğünden, 2247 sayılı Kanun'un 19. ve 20. maddeleri gereğince davacı tarafından açılan tazminat davasında görevli yargı yolunun belirlenmesi bakımından, dosyanın Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmesine, dosyanın 2247 sayılı Kanun'un 19. maddesi gereğince resen gönderilmesi sebebi ile gönderme masraflarının resen suçüstü ödeneğinden karşılanmasına, dosyanın incelenmesinin 2247 sayılı Kanun'un 20. maddesi gereğince Uyuşmazlık Mahkemesi tarafından görevli yargı yolunun belirlenmesine kadar bekletici mesele yapılmasına karar vermiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

"...Somut uyuşmazlıkta, davalı Orman Genel Müdürlüğü bir kamu tüzel kişisi olup İdarenin bir işlemi, eylemi veya eylemsizliği sebebiyle bir kişisel hakkının ihlal ettiği iddiası ile açılan davada, dava türü tam yargı davasıdır. Tam yargı davalarında görevi mahkemeler ise konusuna göre idare ve vergi mahkemeleri ile Danıştay'dır. Yine aynı olaydan kaynaklanarak talep edilen diğer tazminat talepleri yönünden Hatay 2. İdare Mahkemesi'nin 2021/1305 Esasına kayden açılan davada işin esasına girilerek karar verildiği görülmüştür.

Keza, söz konusu orman yangına bağlı olarak davacıya ait, C. A. L. G. M. T. v. S. L. Ş. 'nin antrepосunda bulunan malların davalı T. E. D. A. 'nın kusurlu ve sorumlu olmaları iddiası ile yananak zarar görmesi sonucunda davacı şirketin uğramış olduğu 81.600,00-USD tazminatın olay tarihi olan 09.10.2020 tarihinden itibaren faizi talep ve dava etmiştir. Bu durumda davalı Toroslar Elektrik Dağıtım A.Ş. yönünden yürütüldü tüm faaliyetler yönünden kapsamındaki fiilleri kamu hukukuna tabidir. (Orman yangınından kaynaklanan uyuşmazlık için emsal Danıştay 8. Daire 2008/2153 esas ve 2011/145 karar sayılı ilamı)

Yargı yolu kavramı, bir hukuk sisteminde herhangi bir davanın o hukuk sisteminde dahil yargı kollarından hangisinde bakılacağını ifade eder. Uyuşmazlığın hangi yargı kolunda bakılacağı hususu, davanın genel koşullarından olup mahkemeye re'sen dikkate alınması gereklidir. Kamu hizmeti görmekle yükümlü olan hastane kamu hizmeti sırasında verdiği zararlardan dolayı özel hukuk hükümlerine tabi değildir. Hizmet kusurundan dolayı açılan davaların İdari Yargılama Usulü Hakkındaki Kanun'un 2. maddesi hükmü uyarınca tam yargı davası olarak ikame edilmesi gerekmektedir. Görev kuralları kamu düzenine ilişkin olup, mahkemeye kendiliğinden dikkate alınması zorunludur.

Kamu tüzel kişilerinin yasalardan tarafından verilen görev ve yetkilerin kullanılması sırasında oluşan zararlar niteliği itibarıyla hizmet kusurundan kaynaklanan zararlar olup bu zararların tazmini amacıyla hizmet kusuruna dayalı olarak açılan davanın, olayda kamu hizmetinin usulüne ve hukuka uygun olarak yürütülüp yürütülmediğinin, hizmet kusuru veya idarenin sorumluluğunu gerektiren bir husus olup olmadığının belirlenmesinin idare hukuku kuralları esas alınarak 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Hakkındaki Kanun'un 2/1-b maddesinde sayılan tam yargı davasında çözülmesinde idari yargı yerleri görevlidir.

Buna göre davacının talebinin idari işlemden kaynaklandığı anlaşılmakla; görev sorunu, kamu düzenine ilişkin olup, açıkça veya hiç ileri sürülmesine bile yargılamanın her aşamasında mahkemelerce kendiliğinden araştırılır (HMK 114,115/1).

...

Buna göre eldeki dosyaya baktığımızda, aynı yangın nedeni ile aynı davalılardan Orman Genel Müdürlüğün Hatay 2. İdare Mahkemesi tarafından davanın esasına girilerek karar verilmiş olması nedeni ile yine davalı T. E. D. A. 'nın elektrik dağıtım işinden kaynaklı kusurlu ve sorumlu olmaları iddiası ile yananak zarar görmesi sonucunda davacı şirketin uğramış olduğu zararlara ilişkin olarak, davalı Toroslar Elektrik Dağıtım A.Ş. yönünden yürütüldü tüm faaliyetler yönünden kapsamındaki fiilleri kamu hukukuna tabi olduğu anlaşılmakla, davacı tarafından talep edilen tazminat davasının hangi yargı yolunda görevli mahkemeler tarafından çözüleceğinin belirlenmesi bakımından dosyanın 2247 sayılı yasının 19. ve 20. maddeleri gereğince resen Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilerek yargı yolunun belirlenmesinin istenilmesine karar vermek gerekmektedir..."

5. Adana Bölge Adliye Mahkemesi 3. Hukuk Dairesince, 2247 sayılı Kanun'un 19. ve 20. maddeleri uyarınca görevli yargı yerinin belirlenmesi için dava dosyasını Uyuşmazlık Mahkemesine göndermiş, Mahkememizce idari yargı yerinde açılan bir dava olup olmadığı adli ve idari yargı yerlerine sorulmuş ve cevabi yazılarda dava konusu olayla ilgili tarafları ve konusu aynı olan idari yargı yerinde açılmış bir davanın bulunmadığı belirtilmiştir.

III. İLGİLİ HUKUK

6. Anayasa'nın "F. Uyuşmazlık Mahkemesi" başlıklı 158. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Uyuşmazlık Mahkemesi adli ve idari yargı mercileri arasındaki görev ve hüküm uyuşmazlıklarını kesin olarak çözümlenmeye yetkilidir..."

7. 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun Sekizinci Kısımının Kanun Yolları Başlıklı Birinci Bölümünde "istinaf" incelemesine yer verilmiş, bu bölümde istinaf yoluna başvurulabilen kararlar, istinaf dilekçesi, istinaf dilekçesinin verilmesi, kararın hangi hususları içereceği vs. hususlar hüküm altına alınmış; İkinci Bölümde ise, "Temyiz" incelemesine yer verilerek, temyiz edilebilen kararlar, temyiz edilemeyen kararlar, kanun yararına temyiz, temyiz incelemesi ve duruşma, onama kararları, Yargıtay kararlarının tebliği, bozmaya uyma veya direnme vs. hususlar hüküm altına alınmıştır.

8. 2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanun'un "Mahkemenin görevi" başlıklı 1. maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

"Uyuşmazlık Mahkemesi; Türkiye Cumhuriyeti Anayasası ile görevlendirilmiş, adli ve idari yargı mercileri arasındaki görev ve hüküm uyuşmazlıklarını kesin olarak çözmeye yetkili ve bu kanunla kurulup görev yapan bağımsız bir yüksek mahkemedir.

9. 2247 sayılı Kanun'un "Yargı mercilerinin uyusmazlık mahkemesine başvuruları" başlıklı 19. maddesi şöyledir:

"Adli ve idari yargı mercilerinden birisinin kesin veya kesinleşmiş görevsizlik kararı üzerine kendisine gelen bir davayı incelemeye başlayan veya incelemekte olan bir yargı mercii davada görevsizlik kararı veren mercii görevli olduğu kanısına varırsa, gerekçeli bir karar ile görevli mercii belirtilmesi için Uyuşmazlık Mahkemesine başvurur ve elindeki işin incelenmesini Uyuşmazlık Mahkemesinin karar vermesine değin erteler.

(Değişik ikinci fıkra: 23/7/2008 – 5791/9 md.) Yargı merciiince, önceki görevsizlik kararına ilişkin dava dosyası da temin edilerek, gerekçeli başvuru kararı ile birlikte dava dosyaları Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilir."

10. 2247 sayılı Kanun'un "Temyiz incelemesi yapan yargı mercilerinin Uyuşmazlık Mahkemesine başvuruları" başlıklı 20. maddesi şöyledir:

"Daha önce Uyuşmazlık Mahkemesince yargı mercii belirtilmemiş olan bir davada temyiz incelemesi yapan yüksek mahkeme, davanın, davaya bakan mahkemenin görevi dışında olduğu kanısına varırsa, incelediği kararı bozacak yerde, incelemeyi erteleyerek yargı mercisinin belirtilmesi için Uyuşmazlık Mahkemesine başvurmaya karar verebilir.

(İkinci fıkra Mülga: 21/1/1982 - 2592/9 md.)"

11. 2247 sayılı Kanun'un "İncelemede izlenecek sıra" başlıklı 27. maddesi şöyledir:

"Uyuşmazlık Mahkemesi, uyuşmazlık çıkarmaya veya görev uyuşmazlıklarına ilişkin istemleri önce şekil ve süre açısından inceler; yöntemine uymayan veya süresi içinde ileri sürülmemiş istemleri reddeder."

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

12. Uyuşmazlık Mahkemesinin Rıdvan GÜLEÇ'in Başkanlığında, Üyeler Nilgün TAŞ, Doğan AĞIRMAN, Eyüp SARICALAR, Ahmet ARSLAN, Mahmut BALLI ve Bilal ÇALIŞKAN'ın katılımlarıyla yapılan 07/07/2025 tarihli toplantısında, Raportör–Hâkim Gülşen AKAR PEHLİVAN'ın, başvurunun reddi yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan, ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ ile Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın davada başvurunun reddi gerektiği yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra; gereği görüldüğü düşünülür:

13. Uyuşmazlığın çözüme kavuşturulabilmesi açısından olağan kanun yolları olan istinaf ve temyiz yolunun açıklanması gerekmektedir. İlk derece mahkemeleri tarafından verilen kararların Bölge Adliye Mahkemeleri tarafından tekrar incelemeye tabi tutularak karar verilmesi usulüne istinaf adı verilir. İstinafta ilk derece mahkemesi kararları hem hukuksal hem de maddi yönden denetlenmektedir. İstinaf başvurusunun yerinde olması halinde istinaf mahkemeleri, ilk derece mahkemesi kararını kaldırarak dava hakkında bizzat karar verebilir. İstinaf kararları *(verildiği anda kesin olanlar hariç)* temyiz kanun yoluna tabidir.

14. Temyiz kanun yolu ise, istinaf mahkemesi tarafından verilen nihai kararların hukuka uygunluğunun denetlendiği bir olağan kanun yoludur (HMK m.361). Temyiz başvurusu üzerine hukuki denetim, bir yüksek mahkeme olan Yargıtay tarafından yapılır. Yargıtay, temyiz incelemesi ile kanunun olaya doğru uygulanıp uygulanmadığını denetler. Yani, Yargıtay ilgili kanun maddelerinin dosyadaki delillerle oluşan maddi vakıya yerinde uygulanıp uygulanmadığı yönünde hukuki bir denetim yapar. Yargıtay temyiz incelemesi aşamasında delil toplayamaz, tanık dinleyemez, keşif yapamaz.

15. Diğer bir anlatımla bölge adliye mahkemesi istinaf incelemesi ile yeniden bir karar verebilir, teknik açıdan yerel mahkeme kararının bozulması veya onanması söz konusu değildir. Temyiz incelemesi ile Yargıtay, istinaf mahkemesi kararını sadece hukuki yönden değerlendirerek onama veya bozma kararı verir. Yargıtay, istinaf mahkemesi tarafından verilen kararı bozduğunda, yeni bir karar verilmek üzere dava dosyasını geri gönderir. Bu sebeple, istinaf yargılaması sonunda verilen karar, bir karşılaştırma yapılacaktır, ilk derece mahkemesi kararlarına benzerlik göstermektedir; ancak tamamen aynı değildir.

16. Tüm bu hususlar birlikte değerlendirildiğinde, 2247 sayılı Kanun'un 20. maddesi kapsamında görev uyuşmazlığının çözümü için Uyuşmazlık Mahkemesine başvuru yapabilecek merciler *"temyiz incelemesi yapan yüksek mahkeme"* olduğundan ve Bölge Adliye Mahkemeleri ile Bölge İdare Mahkemeleri Anayasa'da sayılan yüksek mahkemeler içerisinde yer almadığından yine 2247 sayılı Kanun'da belirtildiği üzere, temyiz incelemesi değil, istinaf incelemesi yaptıklarından, bölge adliye mahkemesince yargı yolunun belirlenmesi için gönderilen dosyanın bu kapsamda kabul edilemeyeceği tartışmasızdır.

17. Ancak, yargı mercileri arasındaki görev uyuşmazlıklarının çözümü 2247 sayılı Kanun'un yalnızca 20. maddesi uyarınca değil, 10., 14., 17. ve 19. maddeleri uyarınca da mümkün olduğundan, uyuşmazlığın diğer maddeler yönünden de

bir değerlendirmeye tabi tutulabileceği ve cözümü için Uyuşmazlık Mahkemesine usulüne uygun olarak başvurulması halinde Mahkememizce işin esasının incelenebileceği açıktır.

18. Yukarıda belirtilen hususlar göz önünde bulundurularak, 2247 sayılı Kanun'un 20. maddesinde öngörülen koşulları taşımayan Adana Bölge Adliye Mahkemesi 3. Hukuk Dairesinin 11/04/2025 tarih ve E.2025/589 sayılı başvurusunun, aynı Kanun'un 27. maddesi uyarınca reddi gerekmiştir.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

2247 sayılı Kanun'un 20. maddesinde öngörülen koşulları taşımayan Adana Bölge Adliye Mahkemesi 3. Hukuk Dairesinin 11/04/2025 tarih ve E.2025/589 sayılı BAŞVURUSUNUN, aynı Kanun'un 27. maddesi uyarınca REDDİNE,

07/07/2025 tarihinde, OY BİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan
Rıdvan
GÜLEÇ

Üye
Nilgün
TAŞ

Üye
Doğan
AĞIRMAN

Üye
Eyüp
SARICALAR

Üye
Ahmet
ARSLAN

Üye
Mahmut
BALLI

Üye
Bilal
ÇALIŞKAN

Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanlığından:

ESAS NO : 2025/286

KARAR NO : 2025/738

KARAR TR : 22/12/2025

ÖZET: Davacının Kasım 2007-Kasım 2008 tarihleri arasında Tekirdağ İl Özel İdaresi il encümeni üyesi olduğundan bahisle, zorunlu Bağ-Kur sigortalılığı yerine Emekli Sandığı iştirakçiliğinin tespiti istemiyle açtığı davada, 5510 sayılı Kanun'un yürürlük tarihinden önce 5434 sayılı Kanun'a tabi bir hizmetin bulunmadığı gözetilerek, aynı Kanun'un 101. maddesi kapsamında ADLİ YARGI YERİNİN görevli olduğu hk.

K A R A R

Davacı : F. A.

Vekili : Av. İ. Ç.

Davalılar : 1- Tekirdağ Valiliği

Vekili : Av. S. D.

2- Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı

Vekili : Av. B. K. , Av. E. İ. E.

I. DAVA KONUSU OLAY

1. Davacı vekili, müvekkilinin 5510 sayılı Kanun'un 4/1-a, 4/1-b ve en son Belediye Başkanlığı görevi nedeniyle 4/1-c bentleri kapsamında sigortalılığının bulunduğunu, bu görevden önce de İl Encümen Üyeliğinin bulunduğunu, 2007/11-2008/11 dönemleri arası İl Encümen Üyesi olarak görev yaparken Valilik tarafından 5434 sayılı Kanun kapsamında bildirim yapılmadığından 1479 sayılı Kanun kapsamında sigortalı sayıldığını ve primlerinin yatırıldığını, bu durumun düzeltilmesi için Kuruma müracaat edildiğini, ancak talebin reddedildiğini belirterek, İl Encümen Üyeliği görevi nedeniyle 2007/11-2008/11 arası dönemde 5510 sayılı Kanun kapsamında 4/1-c kapsamında sigortalı olduğunun tespiti, bu dönemde 1479 sayılı Kanun'a tabi sigortalılığının iptal edilerek Emekli Sandığı iştirakçisi olarak sigortalılık halinin tescil edilmesi, Emekli Sandığına ilişkin hizmetleri karşılığında ödenmesi gereken keseneklerin davalı Tekirdağ Valiliğinden tahsil edilmesi ve bu şekilde hizmet birleştirmesi yapılması istemiyle yaptığı başvurunun reddine dair işlemin iptali istemiyle idari yargı yerinde dava açmıştır.

II. UYUŞMAZLIĞA İLİŞKİN BAŞVURUSÜRECİ

A. İdari Yargıda

2. Tekirdağ İdare Mahkemesi 09/03/2016 tarih ve E.2016/237, K.2016/242 sayılı kararı ile, davanın görev yönünden reddine karar vermiş ve karar kesinleşmiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

"... Dava dosyasının incelenmesinden; Tekirdağ ili, Hayrabolu İlçe Belediye Başkanı olarak görev yapan davacı tarafından; 2007 yılı Kasım ayı ile 2008 yılı Kasım ayları arasında Tekirdağ İl Özel İdaresi İl Encümeni üyesi olarak görev yaptığı, dolayısıyla 5434 sayılı Kanun kapsamındaki bu sürelerle ilişkin hizmet bildiriminin yapılmayarak 1479 sayılı Kanun kapsamındaki sigortalılığının devamının sağlandığı belirtilerek anılan dönemler için 1479 sayılı (Mülga) Esnaf ve Sanatkarlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kurumu Kanunu (Bağ-Kur) kapsamındaki sigortalılık halinin iptal edilerek 5434 sayılı Kanun kapsamında emekli sandığı iştirakçisi olarak sigortalılık halinin tescil edilmesine, anılan dönemler için Bağkur hizmetleri karşılığında ödenen primlerin emekli sandığı hizmetlerine sayılmasına, aksi takdirde primlerin tarafına iadesine, emekli sandığı hizmetleri karşılığında prim borcu doğacak ise, borcun hesaplanarak tarafına bildirilmesine, emekli sandığı ile ilgilendirilme talebinin kabulü halinde 2829 sayılı Kanun hükümleri uyarınca 4/a, 4/b ve 4/c hizmetlerinin birleştirilmesi yönünde yaptığı 15/12/2015 tarihli başvurusunun reddine ilişkin 18/01/2016 tarih ve 084 sayılı davalı idare işleminin iptali istemiyle bakılan davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

...yukarıda anılan Anayasa Mahkemesi kararının gerekçesi de dikkate alındığında, 5510 sayılı Yasanın yürürlük tarihi olan 01/10/2008 tarihinden önce 5434 sayılı Kanun kapsamında sigortalı olarak hizmeti bulunmayan ve yürürlükteki 5510 sayılı Kanun ile getirilen prim esasına dayalı yeni sisteme tabi çalışan davacı ile ilgili olarak ortaya çıkan mevcut uyumsuzluğun, aynı Kanunun 101. maddesi uyarınca iş mahkemelerinde çözülmesi gerektiği sonuç ve kanaate varılmıştır..."

3. Davacı vekili, bunun üzerine aynı istemle adli yargı yerinde dava açmıştır.

B. Adli Yargıda

4. Tekirdağ İş Mahkemesi 07/04/2017 tarih ve E.2016/190, K.2017/172 sayılı kararı ile uyumsuzlukta idari yargının görevli olduğu gerekçesiyle davanın usulden reddine karar vermiş; bu karara karşı yapılan istinaf başvurusu da İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 33. Hukuk Dairesinin 14/02/2018 tarih ve E.2017/1461, K.2018/188 sayılı kesin kararı ile adli yargının görevli olduğu gerekçesiyle esastan kabul edilmiş ve ilk derece mahkemesi kararı kaldırılarak dosya mahkemesine gönderilmiştir.

5. Tekirdağ İş Mahkemesi 10/09/2018 tarih ve E.2018/94, K.2018/371 sayılı kararı ile davanın kabulüne karar vermiş; bu karara karşı yapılan istinaf başvurusu İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 33. Hukuk Dairesinin 20/03/2019 tarih ve E.2018/2617, K.2019/558 sayılı kararı ile kısmen kabul edilmiş ve ilk derece mahkemesi kısmen kaldırılarak Valilik yönünden husumet yokluğu nedeniyle davanın reddine, diğer yönlerden istinaf başvurusunun esastan reddine karar verilmiş; bu karara karşı yapılan temyiz başvurusu, Yargıtay 10. Hukuk Dairesinin 26/10/2023 tarih ve E.2020/3917, K.2023/10371 sayılı kesin kararı ile uyumsuzlukta idari yargının görevli olduğu gerekçesiyle kabul edilerek istinaf mercii kararı bozulmuş ve dosya mahkemesine gönderilmiştir. Temyiz mercii kararının ilgili kısmı şöyledir:

"...Uyumsuzluk, davacının 2007/11-2008/11 tarihlerinde il encümen üyesi olarak görev yaptığı dönemde 1479 sayılı Kanun kapsamında sigortalı olması nedeniyle bu dönemde 1479 sayılı Kanuna tabi sigortalılığının iptal edilerek Emekli Sandığı iştirakçisi olarak sigortalılık halinin tescil edilmesine, il encümen üyeliği görevi nedeniyle 2007/11-2008/11 arası dönemde 5510 sayılı Kanun kapsamında 4/1-c kapsamında sigortalı olduğunun tespitine, Emekli Sandığına ilişkin hizmetleri karşılığında ödenmesi gereken keseneklerin davalı Tekirdağ Valiliğinden tahsil edilmesine ilişkin olup İlk Derece Mahkemesi tarafından davanın kabulüne dair verilen karara karşı davalılar vekilleri tarafından istinaf yoluna başvurulması üzerine Bölge Adliye Mahkemesi tarafından davalı Tekirdağ Valiliğinin başvurusunun kabulü ile Mahkeme kararının kaldırılması ile davalı Tekirdağ Valiliği hakkında açılmış bulunan davanın husumet yokluğu nedeniyle reddine, davanın davalı SGK Başkanlığı yönünden kabulüne, keseneklerin tahsili işlemi yönünden ise idari işlem olduğundan bu hususta karar verilmesine yer olmadığına karar verilmiş ise de görevli yargı yerinin idari yargı olduğunun gözetilmemesi yerinde görülmemiştir.

Açıklanan yasal düzenlemeler çerçevesinde; 5434 sayılı Kanun kapsamında sigortalılığın tescili ile tespiti istenilen döneme ilişkin 1479 sayılı Kanun kapsamında zorunlu Bağ-Kur sigortalılığının iptali ile keseneklerin tahsiline ilişkin eldeki davada 5510 sayılı Kanun'un 101. geçici 4 üncü maddeleri ile 5434 sayılı Kanun'un 12 nci maddelerine göre sınırlı yetki ile donatılmış iş mahkemesi görevli değildir. Bu yönde görevin idari yargıya ait olduğunun belirgin olması karşısında yazılı şekilde karar verilmiş olması, usul ve yasaya aykırı olup, bozma nedenidir. ..."

6. **Tekirdağ 1. İş Mahkemesi 31/01/2024 tarih ve E.2023/313, K.2024/41 sayılı kararı** ile yargı yolunun caiz olmaması nedeniyle 6100 sayılı Kanun'un 114/1-b ve 115/2 maddeleri uyarınca davanın usulden reddine karar vermiş; bu karara karşı yapılan temyiz başvurusu Yargıtay 10. Hukuk Dairesinin 02/05/2024 tarih ve E.2024/5026, K.2024/4806 sayılı kararı ile reddedilerek ilk derece mahkemesi kararı onanmış ve karar kesinleşmiştir. İlk derece mahkemesi kararının ilgili kısmı şöyledir:

"...Tüm dosya kapsamı bütün olarak değerlendirildiğinde; Dava, davacının 2007/11-2008/11 tarihlerinde il encümeni üyesi olarak görev yaptığı dönemde 1479 sayılı Kanun kapsamında sigortalı olması nedeniyle bu dönemde 1479 sayılı Kanuna tabi sigortalılığının iptal edilerek Emekli Sandığı iştirakçisi olarak sigortalılık halinin tescil edilmesine, il encümeni üyeliği görevi nedeniyle 2007/11-2008/11 arası dönemde 5510 sayılı Kanun kapsamında 4/1-c kapsamında sigortalı olduğunun tespitine, Emekli Sandığına ilişkin hizmetleri karşılığında ödemesi gereken keseneklerin davalı Tekirdağ Valiliği'nden tahsil edilmesine ilişkindir.

Mahkememizin 10/09/2018 tarihli 2018/94 esas ve 2018/371 karar sayılı ilamı ile; "Davacının 01.11.2007-01.11.2008 tarihleri arasında Tekirdağ İl Özel İdaresi İl Encümeni üyesi olduğu, bu hususta ihtilaf bulunmadığı, davacının yasal düzenleme uyarınca il encümeni üyeliği nedeniyle talep şartı olmaksızın kendiliğinden emekli sandığı ile ilişkilendirilmesi gerekeceği, davacının bu dönemde 1479 sayılı yasa göre zorunlu bağ-kur sigortalısı olduğu, bu sigortalılığın sandıkla ilişkilendirmeye engel olmayacağı ancak aynı dönemde çıkışın sigortalılık nedeniyle 01.11.2007-01.11.2008 tarihleri arasındaki zorunlu bağ-kur sigortalılığın iptalinin gerekeceği, davacının il encümeni üyeliği nedeniyle talep şartı olmaksızın yasaya göre kendiliğinden emekli sandığı ile ilişkilendirilmesi gerekeceğinden emeklilik keseneklerinin tahsili işleminin ilgili idare tarafından kuruma ödemesi gerekeceği, bu yön idari işlem olduğundan karar verilemeyeceği anlaşıldığından Davacının Tekirdağ İl Özel İdaresi İl Encümen Üyesi olduğu 01.11.2007 - 01.11.2008 tarihleri arasındaki çalışmasını 5434 sayılı Emekli Sandığı Yasasına tabi olduğunun tespitine, davacının 01.11.2007-01.11.2008 tarihleri arasındaki çalışmalarının 5434 sayılı yasaya tabi olması nedeniyle bu tarihler ile çıkışın 1479 sayılı yasaya tabi sigortalılığının iptaline, 5434 sayılı Emekli Sandığı Yasasına tabi olduğunun tespitine karar verilen 01.11.2007 - 01.11.2008 tarihleri arasındaki çalışmalara ilişkin keseneklerin tahsili işlemi idari işlem olduğundan bu hususta karar verilmesine yer olmadığına karar vermek gerekmiştir." şeklinde karar verilmiş ise de; Mahkememiz kararı Yargıtay ilamı ile haklı gerekçelerle bozulmuş olup, Yargıtay bozma ilamında belirlediği üzere; 5434 sayılı Kanun kapsamında sigortalılığın tescili ile tespiti istenilen döneme ilişkin 1479 sayılı Kanun kapsamında zorunlu Bağ-Kur sigortalılığının iptali ile keseneklerin tahsiline ilişkin işbu davada 5510 sayılı Kanun'un 101, geçici 4. maddeleri ile 5434 sayılı Kanun'un 12. maddelerine göre iş mahkemeleri görevli olmayıp; görevin idari yargıya ait olması karşısında Mahkememizce davanın usulden reddine dair aşağıdaki gibi karar vermek gerekmiştir. ..."

7. Davacı vekili, 2247 sayılı Kanun'un 14. maddesindeki yola başvurmaksızın, aynı istemle idari yargı yerinde yeniden dava açmıştır.

C. İdari Yargıda (İkinci Kez)

8. Tekirdağ 1. İdare Mahkemesinin 18/07/2024 tarih ve E.2024/520, K.2024/503 sayılı kararı ile, dava konusu idari işlemin iptali istemine dava dilekçesinde yer verilmediği, dilekçenin konu ve sonuç kısımlarında yer alan istemlerin birbiriyile uyumlu olmadığını gerekçeyle, 2577 sayılı Kanun'un 15/1.-(d) maddesi gereğince, kararın tebliği tarihini izleyen günden itibaren (30) gün içinde 3. maddeye uygun şekilde düzenlenerek yeniden dava açmakta serbest olmak üzere, dava dilekçesinin reddine karar vermiştir.

9. Davacı, yenileme dilekçesi ile bu kez, eksiklikleri gidererek Sosyal Güvenlikli kurumu Başkanlığının 18/01/2016 tarih ve 23647273/75.193.084 sayılı işlemin iptalini talep etmiştir.

10. Tekirdağ 1. İdare Mahkemesinin 30/01/2025 tarih ve E.2025/57, K.2025/69 sayılı davanın yetki yönünden reddi kararı üzerine, dosya yetkili Ankara İdare Mahkemelerine gönderilmiştir.

11. **Ankara 19. İdare Mahkemesi 26/02/2025 tarih ve E.2025/254 sayılı kararı** ile, 5510 sayılı Kanun'un 101. maddesi hükmü uyarınca uyumsuzluğun görüm ve çözümünde adli yargı yerinin görevli olduğu sonucuna varıldığı gerekçeyle, 2247 sayılı 19. maddesi uyarınca görevli yargı yerinin belirlenmesi için dosyanın Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmesine ve dosya incelemesinin bu konuda Uyuşmazlık Mahkemesince karar verinceye kadar ertelenmesine karar vermiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

"...Dosyanın incelenmesinden; davacı tarafından, aynı istemle açılan davanın Tekirdağ 1. İş Mahkemesinin 31/01/2024 tarih ve E.2023/313, K.2024/41 sayılı kararıyla idari yargının görevli olduğu gerekçeyle görev yönünden reddedildiği, söz konusu kararın istinaf ve temyiz incelemesi sonrası kesinleşmesi üzerine mahkememizde işbu davanın açıldığı anlaşılmış ise de; bakılmakta olan davanın, 5510 sayılı Yasanın yürürlük tarihi olan 01/10/2008 tarihinden önce 5434 sayılı Kanun kapsamında sigortalı olarak hizmeti bulunmayan ve yürürlükteki 5510 sayılı Kanun ile getirilen prim esasına dayalı yeni sisteme tabi çalışan davacı

ile ilgili olarak ortaya çıkan mevcut uyumsuzluğun, aynı Kanun'un 101.maddesi uyarınca iş mahkemelerinde çözümlenmesi gerektiği sonucuna varılmıştır. ..."

12. Ankara 19. İdare Mahkemesi tarafından 2247 sayılı Kanun'un 19. maddesi uyarınca görevli yargı yerinin belirlenmesi için idari yargı dava dosyası, ekinde adli yargı dosyası ile birlikte Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmiştir.

III. İLGİLİ HUKUK

A. Mevzuat

13. 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun "Amaç" başlıklı 1. maddesi şöyledir:

"Bu Kanunun amacı, sosyal sigortalar ile genel sağlık sigortası bakımından kişileri güvence altına almak; bu sigortalardan yararlanacak kişileri ve sağlanacak hakları, bu haklardan yararlanma şartları ile finansman ve karşılama yöntemlerini belirlemek; sosyal sigortalının ve genel sağlık sigortasının işleyişi ile ilgili usul ve esasları düzenlemektir."

14. 5510 sayılı Kanun'un "Kapsam" başlıklı 2. maddesi şöyledir:

"Bu Kanun; sosyal sigortalar ile genel sağlık sigortasından yararlanacak kişileri, işverenleri, sağlık hizmeti sunucularını, bu Kanunun uygulanması bakımından gerçek kişiler ile her türlü kamu ve özel hukuk tüzel kişilerini ve tüzel kişiliği olmayan diğer kurum ve kuruluşları kapsar."

15. 5510 sayılı Kanun'un "Sigortalı sayılanlar" başlıklı 4. maddesinin 1. fıkrasının (c) bendi ile 4. fıkrasının (b) bendi şöyledir:

"(Değişik: 17/4/2008-5754/2 md.)

Bu Kanunun kısa ve uzun vadeli sigorta kolları uygulaması bakımından;

...

c) Kamu idarelerinde;

1) Bu maddenin birinci fıkrasının (a) bendine tabi olmayanlardan, kadro ve pozisyonlarda sürekli olarak çalışıp ilgili kanunlarında (a) bendi kapsama girenler gibi sigortalı olması öngörülmemiş olanlar,

2) Bu maddenin birinci fıkrasının (a) ve (b) bentlerine tabi olmayanlardan, sözleşmeli olarak çalışıp ilgili kanunlarında (a) bendi kapsama girenler gibi sigortalı olması öngörülmemiş olanlar ile 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 86 ncı maddesi uyarınca açıktan vekil atanananlar, sigortalı sayılırlar.

...

Birinci fıkranın (c) bendi gereği sigortalı sayılanlara ilişkin hükümler;

...

b) Başbakan, Cumhurbaşkanlığı yardımcısı, bakanlar, Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri, belediye başkanları, il encümeninin seçilmiş gelen üyeleri,

...

hakkında da uygulanır."

16. 5510 sayılı Kanun'un "Uyuşmazlıkların çözüm yeri" başlıklı 101. maddesi şöyledir:

"Bu Kanunda aksine hüküm bulunmayan hallerde, bu Kanun hükümlerinin uygulanmasıyla ilgili ortaya çıkan uyumsuzluklar iş mahkemelerinde görülür."

17. 5510 sayılı Kanun'un "5434 sayılı Kanuna ilişkin geçiş hükümleri" başlıklı geçici 4. maddesinin ilgili fıkraları şöyledir:

" (Değişik: 17/4/2008-5754/68 md.)

Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla 8/6/1949 tarihli ve 5434 sayılı Kanuna göre; aylık, tazminat, harp malîüllüğü zammı, diğer ödemeler ve yardımlar ile 8/2/2006 tarihli ve 5454 sayılı Kanunun 1 inci maddesine göre ek ödeme verilmekte olanlara, bu Kanunla yürürlükten kaldırılan hükümleri de dahil 5434 sayılı Kanunda kendileri için belirtilmiş olan şartları haiz oldukları müddetçe bunların ödenmesine devam olunur. Ancak, 5 ilâ 10 yıl arasında fiili hizmet süresi olan iştirakçilerden dolayı dul ve yetim aylığı almakta olanların, aylık ve diğer ödemeleri, bu Kanunun 32 nci, 34 üçüncü ve 37 nci maddelerindeki şartları haiz oldukları müddetçe devam edilir.

Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce iştirakçiliği sona erenlerden tahsis talebinde bulunacaklar ile bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce 5434 sayılı Kanun hükümlerine göre tahsis talebinde bulunanlardan işlemleri devam edenler hakkında, bu Kanunla yürürlükten kaldırılan hükümleri de dahil 5434 sayılı Kanun

hükümlerine göre işlem yapılır.

...

Bu madde kapsamına girenlerin aylıklarının bağlanması, artırılması, azaltılması, kesilmesi, yeniden bağlanması, toplanan ödemeleri, ilgi devamı, ihya ve borçlanmaları, diğer ödemeler ve yardımlar ile emeklilik ikramiyeleri hakkında bu Kanunla yürürlükten kaldırılan hükümleri de dahil 5434 sayılı Kanun hükümlerine göre işlem yapılır ve bu maddenin uygulanmasında mülga 2829 sayılı Kanun hükümleri ayrıca dikkate alınır. (Ek cümle: 16/6/2010-5997/10 md.) (Değişik cümle: 9/1/2025-7538/13 md.) Ancak, bu Kanunun 4 üncü maddesinin dördüncü fıkrasının (d), (e) ve (f) bentlerinde belirtilenlerden öğrenci olanların sigortalı sayılmaları, yetim aylıklarının bağlanmaması veya bağlanan yetim aylıklarının kesilmesini gerektirmez. (Ek cümleler: 9/1/2025-7538/13 md.) Bu madde kapsamında aylık alan ya da hükmün yürürlüğe girdiği tarihten sonra aylığa hak kazanacak erkek çocuklar için 5434 sayılı Kanunun mülga 74 üncü maddesinin altıncı fıkrası hükümleri uygulanmaz. Bu fıkranın ikinci ve üçüncü cümlesi hükümleri bu Kanunun geçici 18 inci maddesi kapsamındaki yetimler hakkında da ilgisine göre uygulanır.

...

Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce iştirakçi olup, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla bu Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamına alınanların kesenek ve karşılıkları, fiili hizmet zammı ve itibari hizmet süresi karşılıkları ile %100 artış farkları hakkında 5434 sayılı Kanunun bu Kanunun yürürlüğe girmeden önceki hükümleri uyarınca işlem yapılır. (Değişik ikinci cümle: 31/7/2008-5797/3 md.) Geçici 12 nci maddenin ikinci fıkrası uyarınca kamu idarelerinin sağlık hizmetlerinin sağlanmasına ilişkin görevlerinin Kurum tarafından devralındığı tarihten itibaren, kamu idarelerince bu kapsamdaki sigortalılar için her ay emekli keseneklerine esas aylıklarının %12'si oranında ayrıca genel sağlık sigortası primi ödenir. Bunlar için Kanunun 81 inci maddesinin (h) fıkrası uyarınca ödenecek ek karşılıkların hesabında, genel sağlık sigortası primi tutarları dikkate alınmaz.

..."

18. 5510 sayılı Kanun'un "506, 1479, 5434, 2925, 2926 sayılı kanunlara ilişkin ortak geçiş hükümleri" başlıklı geçici 7. maddesinin 1. fıkrası şöyledir:

"(Değişik: 17/4/2008-5754/68 md.)

Bu Kanunun yürürlük tarihine kadar 17/7/1964 tarihli ve 506 sayılı, 2/9/1971 tarihli ve 1479 sayılı, 17/10/1983 tarihli ve 2925 sayılı, bu Kanunla mülga 17/10/1983 tarihli ve 2926 sayılı, 8/6/1949 tarihli ve 5434 sayılı kanunlar ile 17/7/1964 tarihli ve 506 sayılı Kanunun geçici 20 nci maddesine göre sandıklara tabi sigortalılık başlangıçları ile hizmet süreleri, fiili hizmet süresi zammı, itibari hizmet süreleri, borçlandırılan ve ihya edilen süreler ve sigortalılık süreleri tabi oldukları kanun hükümlerine göre değerlendirilir."

19. 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu'nun, 31/05/2006 tarihli ve 5510 sayılı Kanun'un 106. maddesi ile ilga edilen 12. maddesinin II. bendinin (n) alt bendi şöyledir:

"Bu kanunla tanınan haklardan aşağıda (I) işaretli fıkarda yazılı yerlerde çalışanlardan, Türk uyruğunda olmak ve 18 yaşını bitirmiş bulunmak şartıyla, (II) işaretli fıkarda gösterilenler faydalanırlar.

...

II. Faydalanacaklar:

...

n) Sosyal güvenlik kuruluşlarına tâbi görevlerde bulunmadan veya bu kuruluşlara tâbi olarak çalışmakta iken illerin daimi komisyon üyeliğine veya belediye başkanlığına seçilen ve atanırlar veya diğer sosyal güvenlik kuruluşlarından emekli, yaşlılık veya malûllük aylığı almakta iken belediye başkanlığına seçilen ve atanırlar, istekleri üzerine istek dilekçelerinin Sandık kayıtlarına geçtiği tarihi takip eden ay başından itibaren emekli kesenekleri kendilerince, karşılıkları kurumlarca ödenmek ve emekli aylıkları Sandıkla ilgilendirildikleri tarihten itibaren kesilmek suretiyle,

...

Yukarıda gösterilenlere (Cumhurbaşkanları ile erler hariç) bu Kanunda "iştirakçi ve isteğe bağlı iştirakçi" denilmiştir. İştirakçi ve isteğe bağlı iştirakçi olanlar Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı ile isteklerine bakılmaksızın ilgilendirilirler ve haklarında ayrıca İş ve İşçi Sigortaları Kanunlarının hükümleri uygulanmaz."

B. Yüksek Yargı Kararı

20. 5510 sayılı Kanun'un 101. maddesinin iptali istemiyle açılan davada verilen Anayasa Mahkemesinin 22/12/2011 tarihli ve E.2010/65, K.2011/169 sayılı kararında, özetle; 5510 sayılı Kanun'a 5754 sayılı Kanun ile eklenen geçici 4. maddenin yürürlüğe girmesinden önce 5434 sayılı Kanun kapsamında bulunan memurlar ve diğer kamu görevlileri ile ilgili sosyal güvenlik mevzuatının uygulanmasından doğan idari işlem ve eylem niteliğindeki uyumsuzluklarda idari yargının görevinin devam edeceği belirtilmiş, 5510 sayılı Kanun'un yürürlüğünden sonra Kanun hükümlerinin uygulanmasıyla ilgili ortaya çıkan uyumsuzlukların çözümünde iş mahkemelerinin görevlendirilmesinde Anayasaya aykırılık görülmüştür.

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

A. İlk İnceleme

21. Uyuşmazlık Mahkemesinin Rıdvan GÜLEÇ'in Başkanlığında, Üyeler Eyüp SARICALAR, Bayram ŞEN, Döndü Deniz BİLİR, Ahmet ARSLAN, Mahmut BALLI ve Bilal ÇALIŞKAN'ın katılımlarıyla yapılan 22/12/2025 tarihli toplantısında; 2247 sayılı Kanun'un 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre, İdare Mahkemesince, daha evvelki idari yargı yeri görevsizlik kararı dikkate alınmaksızın anılan Kanun'un 19. maddesine göre başvuru bulunulmuş olduğu, başvurunun usule uygun bulunmadığı, bununla birlikte, usul ekonomisi ve makul yargılama süresi ilkelerine göre yargılamanın geldiği aşama da dikkate alınarak, Mahkemece idari yargı dosyasının, ekinde adli yargı dosyası ile birlikte Uyuşmazlık Mahkemesine gönderildiği ve usule ilişkin başkaca bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından, görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliğiyle karar verildi.

B. Esasın İncelenmesi

22. Raportör-Hâkim Süleyman ARIDURU'nun, davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan, ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ'nin davada adli yargının, Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın ise davada idari yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra, gereği görüşülüp düşünüldü:

23. Dava, davacının 2007/11 - 2008/11 arası dönemde Tekirdağ İl Özel İdaresi il encümeni üyesi olduğundan bahisle, mevcut Bağ-Kur sigortalılığı kaydının iptali ve yerine Emekli Sandığı iştirakçiliğinin tespiti istemiyle açılmıştır.

24. 5502 sayılı Sosyal Güvenlik Kurumu Kanunu ile 5434 sayılı Emekli Sandığı Kanunu'nun bazı maddeleri yürürlükten kaldırılmış, kamu tüzel kişiliğine sahip Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı, hiç bir işleme gerek kalmaksızın, bu Kanun'un yürürlük tarihi itibarıyla görevleri ile birlikte, 1. maddeye dayanılarak kurulan kamu tüzel kişiliğine sahip Sosyal Güvenlik Kurumuna devredilmiştir.

25. 5510 sayılı Kanun'la 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanun'u, 1479 sayılı Esnaf ve Sanatkarlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kurumu Kanun'u, 2925 sayılı Tarım İşçileri Sosyal Sigortalar Kanun'u, 2926 sayılı Tarımda Kendi Adına ve Hesabına Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kanun'u ve 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanun'u kapsamında bulunanlar, geçici maddelerle korunan haklar dışında, sosyal güvenlik ve sağlık hizmetleri yönünden yeni bir sisteme bağlı tutulmuş ve 5510 sayılı Kanun'un yürürlüğünden sonra göreve başlayanlar yönünden, prim esasına dayalı sigorta sistemine geçilmiştir. Bu sistemle, devlet memurları ve diğer kamu görevlileri, hizmet akdine göre ücretle çalışanlar, tarım işlerinde ücretle çalışanlar, kendi hesabına çalışanlar ve tarımda kendi hesabına çalışanları kapsayan beş farklı emeklilik rejimi, aktüeryal olarak hak ve yükümlülükler yönünden tek bir sosyal güvenlik sistemi altında toplanmıştır.

26. Dosyanın incelenmesinden; idari yargıda açılan ilk dava tarihi itibarıyla Tekirdağ ili, Hayrabolu İlçe Belediye Başkanı olarak görev yapan ve uyuşmazlık konusu dönemde zorunlu Bağ-Kur sigortalısı olan davacının 2007 yılı Kasım ayı ile 2008 yılı Kasım ayları arasında Tekirdağ İl Özel İdaresi İl Encümeni üyesi olarak görev yaptığı, dolayısıyla 5434 sayılı Kanun kapsamında olması gereken bu sürelerle ilişkin hizmet bildirimimin yapılmayarak 1479 sayılı Kanun kapsamındaki sigortalılığının devamının sağlandığı belirtilerek, anılan dönemler için 1479 sayılı (Mülga) Kanun (Bağ-Kur) kapsamındaki sigortalılık halinin iptal edilerek 5434 sayılı Kanun kapsamında Emekli Sandığı iştirakçisi olarak sigortalılık halinin tescil edilmesi, anılan dönemler için Bağ-Kur hizmetleri karşılığında ödenen primlerin emekli sandığı hizmetlerine sayılması, aksi takdirde primlerin tarafına iadesi, emekli sandığı hizmetleri karşılığında prim borcu doğacak ise, borcun hesaplanarak tarafına bildirilmesi, Emekli Sandığı ile ilgilendirilme talebinin kabulü halinde de 2829 sayılı Kanun hükümleri uyarınca 4/a, 4/b ve 4/c hizmetlerinin birleştirilmesi yönünde yaptığı 15/12/2015 tarihli başvurusunun reddine ilişkin 18/01/2016 tarih ve 084 sayılı işlemin iptali istemiyle dava açıldığı; Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı Sigorta Primleri Genel Müdürlüğü'nün Sigortalılık Tescil ve Hizmet Kaydı Tespiti konulu 11/12/2015 tarihli yazısında, davacının 01/07/1998 - 31/10/1998 tarihleri arasında 4/a sigorta kolunda, 03/11/1998 - 29/03/2014 tarihleri arasında 4/b sigorta kolunda ve 2014/04 döneminden itibaren de 4/c sigorta kolunda sigortalılık kaydının bulunduğu belirtilmiştir; sonuç olarak davacının 5510 sayılı Kanun'un yürürlüğe girdiği 01/10/2008 tarihinden önce 5434 sayılı Kanun'a tabi Emekli Sandığı iştirakçisi olmadığı anlaşılmaktadır.

27. Bu durumda, yukarıda yer verilen Kanun hükümleri ve Anayasa Mahkemesi kararı nazara alındığında, davacının 5510 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmeden önce 5434 sayılı Kanun'a tabi hizmetinin bulunmadığı, uyuşmazlığın davacının 5510 sayılı Kanun'un 4. maddesinin 1. fıkrasının (c) bendi ile 4. fıkrasının (b) bendi uyarınca kamu görevlisi statüsünde sayılıp sayılmayacağına ilişkin olduğu görülmekle, 5510 sayılı Kanun'un 101. maddesindeki düzenleme karşısında bu Kanun'un uygulanmasından kaynaklanan davanın görüm ve çözümünde adli yargının görevli bulunduğu sonucuna varılmıştır.

28. Yukarıda belirtilen hususlar göz önünde bulundurularak, Ankara 19. İdare Mahkemesinin yönetime aykırı başvurusunun kabulü ile, Tekirdağ 1. İş Mahkemesinin 31/01/2024 tarih ve E.2023/313, K.2024/41 sayılı görevsizlik

kararının kaldırılması gerekmiştir.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Davanın çözümünde ADLİ YARGININ GÖREVLİ OLDUĞUNA,

B. Ankara 19. İdare Mahkemesinin yönetime aykırı BAŞVURUSUNUN KABULÜ ile, Tekirdağ 1. İş Mahkemesinin 31/01/2024 tarih ve E.2023/313, K.2024/41 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA,

22/12/2025 tarihinde, OY BİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan
Rıdvan
GÜLEÇ

Üye
Eyüp
SARICALAR

Üye
Bayram
ŞEN

Üye
Döndü Deniz
BİLİR

Üye
Ahmet
ARSLAN

Üye
Mahmut
BALLI

Üye
Bilal
ÇALIŞKAN

Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanlığından:

ESAS NO : 2025/313

KARAR NO : 2025/561

KARAR TR : 22/09/2025

ÖZET: Davacının tedavisinde kullandığı ilaç bedelinin davalı idare tarafından karşılanması talebiyle yaptığı başvurunun reddine ilişkin işlemin iptali ile tedavi süresince ilaç bedelinin karşılanması istemiyle açılan davanın, 5510 sayılı Kanun'un 101. maddesi kapsamında ADLİ YARGI YERİNDE görülmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : E. K.
Vekili : Av. Ö. E.
Davalı : Bingöl Sosyal Güvenlik İl Müdürlüğü
Vekili : M. T.

I. DAVA KONUSU OLAY

1. Davacı vekili, müvekkilinin "*Mide Malign Neoplazmı*" tanılı hastalığının tedavisinde kullanması için hekimlerce reçete edilen "*Nivolumab Etken maddeli 100 Mg/10 Ml Çözelti Konsantresi İçeren*" isimli ilacın, tedavi süresince tamamının ücretsiz, sürekli ve kesinti yapılmaksızın Kurumca karşılanması talebiyle yaptığı başvurusunun reddine ilişkin, Bingöl Sosyal Güvenlik İl Müdürlüğünün 21/11/2024 tarih ve E-44102699-100-106569628 sayılı işleminin iptali istemiyle adli yargı yerinde dava açmıştır.

II. UYUŞMAZLIĞA İLİŞKİN BAŞVURU SÜRECİ

A. Adli Yargıda

2. Bingöl İş Mahkemesi 24/02/2025 tarih ve E.2024/71, K.2025/17 sayılı kararı ile, davanın görüm ve çözümünde idari yargının görevli olduğu gerekçesiyle, HMK'nun 114/1-b maddesi uyarınca yargı yolunun caiz olmaması nedeniyle, davanın usulden reddine karar vermiş ve bu karar kesinleşmiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

"...Taraflar arasındaki uyuşmazlık; Davacının "*Mide Malign Neoplazmı*" hastası olması nedeniyle

doktorlar tarafından reçete edilen "Nivolumab Etken Maddeli 100 Mg / 10 Ml Çözelti Konsantresi İçeren" isimli ilacın tedavi süresi boyunca tamamının kesintisiz ve bedelsiz olarak SGK'dan karşılanması, Bingöl Sosyal Güvenlik İl Müdürlüğü'nün 21/11/2024 tarihli E-44102699-100-106569628 sayılı kurum işleminin iptali talebine ilişkindir.

18/03/1924 tarihli ve 442 sayılı Köy Kanunu'nun 74. maddesine, 27/5/2007 tarihli ve 5673 sayılı Kanun'un 1. maddesiyle eklenen yedinci fıkrada yer alan "kısa ve uzun vadeli sigorta kolları açısından sigortalı sayılmazlar." ibaresinin, (itiraz yoluyla) Anayasa'ya aykırı olduğu iddiasıyla açılan iptal davasında; istem reddine dair Anayasa Mahkemesinin 16.03.2016 tarih ve 2015/67 Esas, 2016/21 Karar sayılı kararında benimsendiği üzere; köy koruculuğu, 442 sayılı Köy Kanunu'nda öngörülmüştür. Kanun'un 68. maddesinde köy sınırı içinde herkesin ırzını, canını ve malını korumak için köy korucuları bulundurulacağı, 70. maddesinde korucuların ihtiyaç meclisi tarafından tutulacağı ve köy muhtarının vereceği haber üzerine kaymakamın buyruklusu ile işe başlayacağı düzenlenmiştir. Köy korucularının işe alınması, görev alanlarının belirlenmesi, görevleri, sorumlulukları, eğitimleri ve işten çıkarılmaları ve diğer özlük hakları ile ilgili usul ve esaslar İçişleri Bakanlığınca çıkarılan Köy Korucuları Yönetmeliği ile belirlenmiştir.

Geçici köy koruculuğu ise 26/03/1985 tarihli ve 3175 sayılı Kanun'la Köy Kanunu'nda yapılan değişikliklerle getirilmiştir. Kanun'un 74. maddesinin ikinci fıkrasına göre, "Bakanlar Kurulunca tespit edilecek illerde; olağanüstü hal ilanı gerektiren sebeplere ve şiddet hareketlerine ait ciddi belirtilerin köyde veya çevrede ortaya çıkması veya her ne sebeple olursa olsun köylünün canına ve malına tecavüz hareketlerinin artması halinde, valinin teklifi ve İçişleri Bakanının onayı ile yeterli kadar geçici köy korucusu görevlendirilmesi kararlaştırılabilir. Görevlendirmeyi gerektiren hallerin ortadan kalkması durumunda veya idari zaruret hallerinde görevlendirmeye ilişkin aynı usul uygulanmak suretiyle geçici köy korucusu olarak yapılan görevlendirmelere son verilebilir." Kanun'un ek 18. maddesi uyarınca Bakanlar Kurulunca çıkarılan Geçici Köy Korucuları Yönetmeliği ile de geçici köy korucularının görevlendirilme esasları, görev, yetki ve sorumlulukları, görevlerine son verilmesi, disiplin ve sicil esasları, izinleri, eğitim ve denetim esasları ve özlük hakları ile ilgili usul ve esaslar belirlenmiştir.

Kanun'un 74. maddesinin üçüncü fıkrasında, geçici köy korucularının görevde bulundukları süre içinde yaralanmaları, engelli hale gelmeleri veya ölümleri halinde 2330 sayılı Nakdi Tazminat ve Aylık Bağlanması Hakkında Kanun hükümlerinin uygulanacağı, 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun 60. maddesinin (c) bendinin 9. alt bendinde ise geçici köy korucuları ve bakmakla yükümlü oldukları kişilerin genel sağlık sigortalısı sayılacağı düzenlenmiştir.

27/05/2007 tarihli ve 5673 sayılı Kanun'un 2. maddesiyle, 442 sayılı Kanun'a eklenen ek 16. madde ile geçici köy korucularına ölüm ve aylıklık aylığı bağlanması öngörülmüştür. Buna göre, geçici köy korucularından 55 yaşını doldurmayan görevleriyle ilişkileri kesilerek, onbeş yıl veya daha fazla hizmeti olanlara hayatta bulundukları sürece maddede belirtilen usule göre belirlenecek miktarda aylık bağlanacaktır. Aylık bağlanmış olanlardan vefat edenlerin dul eşleri ile 55 yaşını doldurmamış olmakla birlikte onbeş yıl veya daha fazla hizmeti bulunan geçici köy korucularından görevleriyle ilişkileri devam etmekte iken vefat edenlerin dul eşlerine de maddede belirtilen usule göre belirlenecek miktarda aylık bağlanacaktır.

Bunun yanında, geçici köy korucularının, 5510 sayılı Kanun'un "İsteğe bağlı sigorta ve şartları" kenar başlıklı 50. maddesinde öngörülen esaslar çerçevesinde prim ödeyerek isteğe bağlı sigortalı olmalarına engel bir durum bulunmamaktadır.

5673 sayılı Kanun'un 1. maddesiyle 442 sayılı Kanun'un 74. maddesine eklenen yedinci fıkrada geçici köy korucusu olarak çalıştırılanların bu çalışmalarından dolayı 5510 sayılı Kanun uygulamasında kısa ve uzun vadeli sigorta kolları açısından sigortalı sayılmayacakları düzenlenmiştir.

Uzun ve kısa vadeli sigorta kolları 5510 sayılı Kanun'un 3. maddesinin birinci fıkrasının dördüncü ve beşinci bentlerinde tanımlanmıştır. Buna göre, "kısa vadeli sigorta kolları" iş kazası ve meslek hastalığı, hastalık ve analık sigortası kollarını, "uzun vadeli sigorta kolları" ise malullük, yaşlılık ve ölüm sigortası kollarını ifade eder.

Anayasa'nın 2. maddesinde nitelikleri belirtilen sosyal hukuk devleti, insan haklarına dayanan, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, kişilerin huzur, refah ve mutluluk içinde yaşamalarını güvence altına alan, kişi hak ve özgürlükleriyle kamu yararı arasında adil bir denge kurabilen, çalışma hayatını geliştirmek ve ekonomik önlemler olarak çalışanlarını koruyan, onların insan onuruna uygun hayat sürdürmelerini sağlayan, milli gelirin adalete uygun biçimde dağıtılması için gereken önlemleri alan, sosyal güvenlik hakkını yaşama geçirebilen, güçsüzleri güçlüler karşısında koruyarak sosyal adaleti ve toplumsal dengeleri gözetken devlettir. Çağdaş devlet anlayışı, sosyal hukuk devletinin tüm kurum ve kurallarıyla Anayasa'nın özüne ve ruhuna uygun biçimde kurularak işletilmesini, bu yolla bireylerin refah, huzur ve mutluluğunun sağlanmasını gerekli kılar.

Sosyal hukuk devletinin somut göstergelerinden biri olan sosyal güvenlik hakkının yer aldığı Anayasa'nın 60. maddesinde, "Herkes, sosyal güvenlik hakkına sahiptir. Devlet, bu güvenliği sağlayacak gerekli tedbirleri alır ve teşkilatı kurar." denilmektedir. Buna göre, sosyal güvenlik herkes için bir hak ve bunu gerçekleştirmek ise Devlet için bir görevdir.

Sosyal güvenlik, bireylerin istek ve iradeleri dışında oluşan sosyal risklerin, kendilerinin ve geçindirmekte yükümlü oldukları kişilerin üzerlerindeki gelir azaltıcı ve harcama artırıcı etkilerini en aza indirmek, ayrıca sağlıklı ve asgari hayat standardını güvence altına alabilmektir. Bu güvencenin gerçekleştirilebilmesi için sosyal güvenlik kuruluşları oluşturularak kişilerin, yaşlılık, hastalık, malullük, kaza ve ölüm gibi sosyal risklere karşı

asgari yaşam düzeylerinin korunması amaçlanmaktadır.

Bununla beraber, Anayasa'nın anılan maddeleri tüm bireylerin aynı sosyal güvenlik düzenlemelerine tabi kılınmasını gerektirmez. Kanun koyucu, sosyal güvenlik kuruluşları oluşturarak kamu veya özel sektör çalışanlarının tabi olduğu genel sosyal güvenlik rejimleri belirleyebileceği gibi istihdam edilen işin niteliğinin gerektirdiği kimi durumlarda sosyal güvencelere ilişkin özel düzenlemeler de öngörebilir.

Geçici köy koruculuğu sistemi ağır güvenlik sorunlarıyla mücadele çerçevesinde yalnızca belirli bölgelerde uygulanmak üzere hayata geçirilmiştir. Devlet tarafından istihdam edilen ve silah kullanma gücü tanınan geçici köy korucularının ifa ettikleri hizmetin niteliği itibarıyla hizmet akdi ile çalışan diğer kimselerin ifa ettiği hizmetlerden farklı olduğu açıktır. Geçici köy korucularının, hizmet akdi ile çalışan kimselerin dâhil olduğu sosyal güvenlik rejiminden ayrı tutularak özel sosyal güvenlik düzenlemelerine tabi kılınmaları kanun koyucunun takdir yetkisindedir.

Nitekim Kanun'da, geçici köy korucuları için belirli esaslar çerçevesinde ve prim ödenmeksizin sağlık ile görev maluliyeti, yaşlılık ve ölüm aylığı sosyal güvenceleri öngörülmüştür. Böylece, özel durumları ve ifa ettikleri hizmetin niteliği dikkate alınmak suretiyle geçici köy korucularına özgü sosyal güvenlik düzenlemeleri yapılmıştır.

İtiraz konusu kuralın gerekçesinde, Kanun'da geçici köy korucuları için özel sosyal güvenlik düzenlemelerine yer verildiğinden, uygulamada tereddütlere yol açılmaması amacıyla bu düzenlemenin yapıldığı ifade edilmiştir. Dolayısıyla, kısa ve uzun vadeli sigorta kolları açısından sigortalı sayılmayacakları öngörülerek geçici köy korucusu olarak çalıştırılanların bu çalışmalarından dolayı mükerrer sosyal güvencelere sahip olmasının önüne geçilmesi amaçlanmaktadır. İtiraz konusu kural geçici köy korucuları için öngörülen özel sosyal güvenlik düzenlemeleri kapsamında getirildiğinden, diğer bir ifadeyle geçici köy korucularının sosyal güvenlik hakkını kısıtlamaya ya da ortadan kaldırmaya değil özel durumlarını düzenlemeye yönelik olduğundan, Anayasa'nın 2. ve 60. maddelerine aykırılık oluşturduğu söylenemez.

Diğer yandan, Anayasa'nın 10. maddesinde öngörülen "kanun önünde eşitlik" ilkesi, hukuksal durumları aynı olanların söz konusudur. Bu ilke ile eylemli değil, hukuksal eşitlik öngörülmüştür. Eşitlik ilkesinin amacı, aynı durumda bulunan kişilerin kanunlar karşısında aynı işleme bağlı tutulmalarını sağlamak, ayırım yapılmasını ve ayrıcalık tanınmasını önlemektir. Bu ilkeyle, aynı durumda bulunan kimi kişi ve topluluklara ayrı kuralları uygulanarak kanun karşısında eşitliğin çiğnenmesi yasaklanmıştır. Kanun önünde eşitlik, herkesin her yönden aynı kurallara bağlı tutulacağı anlamına gelmez. Geçici köy korucuları ve köy korucularının hukuki durumları aynı değildir. Geçici köy korucuları ve köy korucularının istihdam edilmiş amaç ve şekilleri farklı olduğu gibi özlük hakları ve tabi oldukları düzenlemeler de farklıdır. Kanun'da geçici köy korucuları ve köy korucularına yönelik bir takım ortak hükümler bulunması veya ifa edilen hizmetlerin benzerlikler göstermesi geçici köy korucuları ve köy korucularının hukuki durumlarının aynı olması sonucunu doğurmaz.

Durumlarındaki özellikler, kimi kişiler ya da topluluklar için değişik kuralları ve uygulamaları gerektirebilir. Aynı hukuksal durumlar aynı, ayrı hukuksal durumlar farklı kurallara bağlı tutulursa Anayasa'da öngörülen eşitlik ilkesi zedelenmez. Hukuki durumları farklı olan geçici köy korucuları ile köy korucuları arasında eşitlik değerlendirilmesi yapılamayacağından, geçici köy korucularının sosyal güvencelerine yönelik özel bir düzenleme öngören itiraz konusu kural "kanun önünde eşitlik" ilkesini ihlal etmemektedir.

Ayrıca belirtilmelidir ki, Yargıtay 10. Hukuk Dairesinin 10/09/2013 tarih ve 2012/23302-2013/15858; 28/10/2010 tarih ve 2009/6944-2010/14658 sayılı ilamlarında benimsenerek ayrıntıları açıklandığı üzere; geçici köy korucularının, istihdam edildikleri İçişleri Bakanlığı ile aralarında hizmet akdi ilişkisinin bulunmaması nedeni ile zorunlu sigortalılık için aranan koşulları taşımamaları nedeniyle hizmet akdine tabi zorunlu sigortalı olarak kabul edilmeleri mümkün değildir.

(Ek:17/4/2017-KHK-690/48 md.; Aynen kabul: 1/2/2018-7077/44 md.) 5510 sayılı Kanuna eklenen ek 15. maddenin 1. fıkrası ile "442 sayılı Kanunun 74 üncü maddesinin ikinci fıkrası gereğince güvenlik korucusu olarak görevlendirilenler, 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı sayılır ve haklarında uzun vadeli sigorta kolları ile genel sağlık sigortası hükümleri uygulanır." şeklinde düzenleme getirilmiş ise de; aynı maddenin 6. fıkrasında; "Bu maddenin yürürlük tarihinden önce görevi sona erenler ile bu maddenin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla bu Kanun kapsamında emekli, yaşlılık veya malullük aylığı ya da 442 sayılı Kanunun mülga ek 16 ncı maddesi veya 2330 sayılı Kanun kapsamında aylık bağlanmış olanlar hakkında bu madde hükümleri uygulanmaz." şeklindeki açık düzenleme bulunmaktadır.

Somut olayda davacının geçici köy koruculuğundan aylık aldığı, Sosyal Güvenlik Kurumunca tesis edilen işlem ve yapacağı muamelelerin "idari işlem" ve "idari eylem" niteliğinde olduğu ve uyusmazlığın idari yargının görev alanına girdiği, HMK'nın 114/1-b maddesi uyarınca yargı yolunun caiz olmadığı anlaşılmakta davamın usulden reddine..."

3. Davacı vekili bu kez, aynı istemle idari yargı yerinde dava açmıştır.

B. İdari Yargıda

4. **Erzurum 2. İdare Mahkemesi 24/04/2025 tarih ve E.2025/572 sayılı kararı** ile, uyusmazlığın çözümünün adli yargı olduğu gerekçesiyle, 2247 sayılı Kanun'un 19. maddesi uyarınca görevli yargı yerinin belirlenmesi için dosyanın Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmesine ve dosya incelemesinin bu konuda Uyuşmazlık Mahkemesince karar

verilinceye kadar ertelenmesine karar vermiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

"...Somut olayda, davacının hizmet kaydı bulunmadığından herhangi bir aylık almadığı, eşinin 442 sayılı Köy Kanunu uyarınca güvenlik korucusu emekli olması nedeniyle davacının sağlık güvencesi yönünden 5510 sayılı Kanun'un 60. maddesinin (c) fıkrasının (9) bendi kapsamında genel sağlık sigortalısı sayıldığı, yukarıda yer verilen Kanun hükümleri ve Anayasa Mahkemesi kararı birlikte değerlendirildiğinde, 5510 sayılı Kanunun yürürlüğünden önce memur ve diğer kamu görevlileri ile bunların hak sahiplerine ilişkin olarak tesis edilen işlemlerden kaynaklanan uyumsuzlukların idari yargı yerinde, bunlar dışında kalan sigortalılar ve bunların hak sahipleri hakkında tesis edilen işlemlerden kaynaklanan uyumsuzlukların ise adli yargı yerinde bulunan yetkili iş mahkemelerinde çözümleneceği anlaşıldığından, 5434 sayılı Kanuna göre hizmeti bulunmadığı için 5434 sayılı Kanun kapsamında aylık almayan ve bu kanun kapsamında hak sahipliği bulunmayan davacının, Mide Malign Neoplazmi" tanısı konulan rahatsızlığının tedavisinde kullanılan "Nivolumab Etkin maddeli 100 Mg/10 Ml Çözelti Konsantresi İçeren" isimli ilacın tedavi süresince tamamının ücretsiz, sürekli ve kesinti yapılmaksızın Kurumca karşılanması talebiyle yaptığı başvurusunun reddine dair işlemlerden kaynaklanan davanın görüm ve çözüm görevinin adli yargı yerinde olduğu sonucuna varılmıştır..."

5. Erzurum 2. İdare Mahkemesince, 2247 sayılı Kanun'un 19. maddesi uyarınca görevli yargı yerinin belirlenmesi için dava dosyaları Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmiştir.

IV. İLGİLİ HUKUK

A. Mevzuat

6. T.C Anayasası'nın "F. Uyuşmazlık Mahkemesi" başlıklı 158. maddesinin son fıkrası şöyledir:

"Diğer mahkemelerle, Anayasa Mahkemesi arasındaki görev uyumsuzluklarında, Anayasa Mahkemesi'nin kararı esas alınır."

7. 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun "Sigortalı sayılanlar" başlıklı 4. maddesinin birinci fıkrasının ilgili kısmı şöyledir:

"(Değişik: 17/4/2008-5754/2 md.)

Bu Kanunun kısa ve uzun vadeli sigorta kolları uygulaması bakımından,
a) Hizmet akdi ile bir veya birden fazla işveren tarafından çalıştırılanlar,

...

c) Kamu idarelerinde;

1) Bu maddenin birinci fıkrasının (a) bendine tabi olmayanlardan, kadro ve pozisyonlarda sürekli olarak çalışıp ilgili kanunlarında (a) bendi kapsamına girenler gibi sigortalı olması öngörülmemiş olanlar,

2) Bu maddenin birinci fıkrasının (a) ve (b) bentlerine tabi olmayanlardan, sözleşmeli olarak çalışıp ilgili kanunlarında (a) bendi kapsamına girenler gibi sigortalı olması öngörülmemiş olanlar ile 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 86 ncı maddesi uyarınca açığatan vekil atanananlar, sigortalı sayılırlar."

8. 5510 sayılı Kanun'un "Genel sağlık sigortalısı sayılanlar" başlıklı 60. maddesinin ilgili kısımları şöyledir:

"(Değişik: 17/4/2008-5754/38 md.)

İkametgahı Türkiye'de olan kişilerden;

a) 4 üncü maddenin birinci fıkrasının;

1) (a) ve (c) bentleri gereğince sigortalı sayılan kişiler,

2) (b) bendi gereğince sigortalı sayılan kişiler,

b) İsteğe bağlı sigortalı olan kişiler,

c) Yukarıdaki (a) ve (b) bentlerine göre sigortalı sayılmayanlardan;

1) Harcamaları, taşınır ve taşınmazları ile bunlardan doğan hakları da dikkate alınarak, Kurumca belirlenecek test yöntemleri ve veriler kullanılarak tespit edilecek aile içindeki geliri kişi başına düşen aylık tutarı asgari ücretin üçte birinden az olan vatandaşlar ile gelir tespiti yapılmaksızın genel sağlık sigortalılığı ya da bakımaklı yükümlü olduğu kişi bulunmayan Türk vatandaşlarından 18 yaşını doldurmamış çocuklar,

2) (Değişik: 4/4/2013-6458/123 md.) Uluslararası koruma başvurusu veya statüsü sahibi ve vatansız olarak tanınan kişiler,

3) 1/7/1976 tarihli ve 2022 sayılı 65 Yaşını Doldurma Muhtaç, Güçsüz ve Kimsesiz Türk Vatandaşlarına Aylık Bağlanması Hakkında Kanun hükümlerine göre aylık alan kişiler,

4) 24/2/1968 tarihli ve 1005 sayılı İstiklal Madalyası Verilmiş Bulunanlara Vatani Hizmet Tertibinden Şeref Aylığı Bağlanması Hakkında Kanun hükümlerine göre şeref aylığı alan kişiler,

5) 28/5/1986 tarihli ve 3292 sayılı *Vatani Hizmet Tertibi Aylıklarının Bağlanması Hakkında Kanun hükümlerine göre aylık alan kişiler,*

6) 3/1/1980 tarihli ve 2330 sayılı *Nakdi Tazminat ve Aylık Bağlanması Hakkında Kanun hükümlerine göre aylık alan kişiler,*

7) 24/5/1983 tarihli ve 2828 sayılı *Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu hükümlerine göre korunma, bakım ve rehabilitasyon hizmetlerinden ücretsiz faydalanan kişiler ile ana ve babası olmayan Türk vatandaşlarından 18 yaşını doldurmamış çocuklar,*

8) *Harp malîlülüğü aylığı alanlar ile Terörle Mücadele Kanunu kapsamında aylık alanlar,*

9) 18/3/1924 tarihli ve 442 sayılı *Köy Kanununun (...)*93 ek 16 ncı maddesine göre aylık alan kişiler,..."

9. 5510 sayılı Kanun'un "Uyuşmazlıkların çözüm yeri" başlıklı 101. maddesi şöyledir:

"Bu Kanunda aksine hüküm bulunmayan hallerde, bu Kanun hükümlerinin uygulanmasıyla ilgili ortaya çıkan uyuşmazlıklar iş mahkemelerinde görülür."

10. 5510 sayılı Kanun'un Ek 15. maddesi şöyledir:

"(Ek: 17/4/2017-KHK-690/48 md.; Aynen kabul: 1/2/2018- 7077/44 md.)

442 sayılı Kanunun 74 üncü maddesinin ikinci fıkrası gereğince güvenlik korucusu olarak görevlendirilenler, 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı sayılır ve haklarında uzun vadeli sigorta kolları ile genel sağlık sigortası hükümleri uygulanır.

Güvenlik korucusu olarak göreve başlayanlar ile görevleri sona erenlerin sigortalı işe giriş ve sigortalı işten ayrılış bildirimleri, çalışmaya başladıkları tarihinden itibaren bir ay içinde ilgili valiliklerce verilir. Bunların prime esas günlük kazançları bu Kanunun 82 ncı maddesi uyarınca belirlenen prime esas günlük kazanç alt sınırıdır. İlgili primlerin sigortalı ve işveren hissesinin tamamı valiliklerce ödenir.

Güvenlik korucularının veya valiliğin talebi üzerine Kurumca yetkilendirilen sağlık hizmeti sunucularının sağlık kurullarınca usulüne uygun düzenlenecek raporlar ve dayanağı tıbbî belgelerin incelenmesi sonucu, çalışma gücünün en az %60' ını veya vazifelerini yapamayacak şekilde meslekte kazanma gücünü kaybettiği Kurum Sağlık Kurulunca tespit edilen güvenlik korucuları malûl sayılır.

Güvenlik korucusu olarak görev yapmakta iken 55 yaşını dolduranlardan en az 15 yıl bu görevde bulunmuş olanlara yaşlılık aylığı bağlanır. Bu fıkra kapsamında yaşlılık aylığı bağlanabilmesi için ayrıca terör suçlarından hüküm giymemiş olmak şarttır. Hüküm giymeden önce aylık bağlanmış olması halinde ise bağlanan aylık kesilir.

Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla güvenlik korucusu olarak görevde bulunanların valiliklerin talebi üzerine güvenlik korucusu olarak geçen ve bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce uzun vadeli sigorta kollarına tabi olmadığı süreleri için müracaat tarihinde geçerli olan prime esas kazanç alt sınırı ve %32,5 oranı üzerinden hesaplanacak prim tutarları, tebliğ tarihinden itibaren bir ay içinde valiliklerce ödenir. Bu süre içinde sigorta primlerinin ödenmemesi halinde bu Kanunun 89 uncu maddesi hükümleri uygulanarak primler tahsil olunur.

Bu maddenin yürürlük tarihinden önce görevi sona erenler ile bu maddenin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla bu Kanun kapsamında emekli, yaşlılık veya malîlülük aylığı ya da 442 sayılı Kanunun mülga ek 16 ncı maddesi veya 2330 sayılı Kanun kapsamında aylık bağlanmış olanlar hakkında bu madde hükümleri uygulanmaz.

Bu madde kapsamındaki sigortalılarla ilgili olarak bu maddede aksine hüküm bulunmaması kaydıyla bu Kanunun ilgili hükümleri uygulanır. Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esasları tespit etmeye Kurum yetkilidir."

11. 5510 sayılı Kanun'un "5434 sayılı Kanuna ilişkin geçiş hükümleri" başlıklı geçici 4. maddesinin ikinci fıkrası şöyledir:

"(Değişik: 17/4/2008-5754/68 md.)

...

Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce iştirakçiliği sona erenlerden tahsis talebinde bulunacaklar ile bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce 5434 sayılı Kanun hükümlerine göre tahsis talebinde bulunanlardan işlemleri devam edenler hakkında, bu Kanunla yürürlükten kaldırılan hükümleri de dahil 5434 sayılı Kanun hükümlerine göre işlem yapılır."

12. 442 sayılı Köy Kanunu'nun "Köy korucuları ve göreceği işler" üst başlıklı sekizinci faslının 68. maddesi şöyledir:

"Köy sınırı içinde herkesin ırzını, canını ve malını korumak için köy korucuları bulundurulur."

13. 442 sayılı Kanun'un 69. maddesi şöyledir:

"Her köyde en aşağı bir korucu bulunur. Nüfusu binden yukarı köylerde her beş yüz kişiye bir korucu daha tutulur."

14. 442 sayılı Kanun'un 70. maddesi şöyledir:

"Korucular ihtiyar meclisi tarafından tutulur ve köy muhtarının vereceği haber üzerine kaymakamın buyurultusu ile işe başlar."

15. 442 sayılı Kanun'un 71. maddesi şöyledir:

"(Değişik: 12/5/1928 - 1256/1 md.)

Korucuların 22 yaşından küçük ve altmış yaşından büyük olmaması ve bir cürüm ile cezalandırılmamış ve iyi huylu tanınmış bulunması ve herkesle kavgaya çıkmamak, serhoşluk gibi huysuzlukları olmaması şarttır."

16. 442 sayılı Kanun'un 72. maddesi şöyledir:

"Korucular köy muhtarının emri altındadır. Resmi işlerde onun her emrini tutmağa mecburdur. "

17. 442 sayılı Kanun'un 73. maddesi şöyledir:

"Korucular silahlıdırlar. Kendilerine karşı gelenler jandarmaya karşı gelmiş gibi ceza görürler."

18. 442 sayılı Kanun'un 74. maddesinin ilgili kısımları şöyledir:

"Köy muhtarı ve ihtiyar meclisi mahsul zamanlarında çapulcular ve eşkiya türemiş ise yağmadan köy halkını korumak için köylünün eli silah tutanlarından tüzümü kadarını gönüllü güvenlik korucusu ayrılarak bunların isimlerini bir kağıda yazıp kaymakama götürür. Kaymakamın müsaadesi olursa bu gönüllü güvenlik korucuları asıl korucularla beraber yağmacılara ve eşkiyaya karşı köy ve köylüyü korurlar.

(Ek:26/3/1985 - 3175/1 md.; Değişik: 27/5/2007 - 5673/1 md.) Cumhurbaşkanınca tespit edilecek illerde; olağanüstü hal ilanı gerektiren sebeplere ve şiddet hareketlerine ait ciddi belirtilerin köyde veya çevrede ortaya çıkması veya her ne sebeple olursa olsun köylünün canına ve malına tecavüz hareketlerinin artması hallerinde, valinin teklifi ve İçişleri Bakanının onayı ile yeteri kadar güvenlik korucusu görevlendirilmesi kararlaştırılabilir. Bu şekilde görevlendirilecek güvenlik korucusu sayısı 40.000 kişiyi geçemez. Cumhurbaşkanı bu sayıyı yüzde elliye kadar artırmaya yetkilidir. Görevlendirmeyi gerektiren hallerin ortadan kalkması durumunda veya idari zaruret hallerinde görevlendirmeye ilişkin aynı usul uygulanmak suretiyle güvenlik korucusu olarak yapılan görevlendirmelere son verilebilir. (Ek cümle: 17/4/2017-KHK-690/27 md.; Aynen kabul: 1/2/2018-7077/23 md.) Güvenlik korucularından 55 yaşını dolduranların görevleriyle ilişkileri kesilir.

(Ek fıkra: 15/8/2016-KHK-674/21 md.; Aynen kabul: 10/11/2016-6758/21 md.) Güvenlik korucularının görev alanı, görevli oldukları köyün hudutları içinde kalan alandır. Gerekliğinde vali veya kaymakam onayı ile güvenlik korucularının görev alanları, geçici ve süresi belirli olarak köy hudutları dışına genişletilebilir ve görev yerleri değiştirilebilir. Güvenlik korucuları diğer bir ilin valisinin talebi üzerine, istihdam edildikleri ilin valisinin onayı ile geçici ve süresi belirli olarak iller arasında görevlendirilebilir. Bu durumda, güvenlik korucusunun harcırahı görevlendirildiği valilik tarafından ödenir..."

19. 442 sayılı Kanun'un Ek 16. maddesi şöyledir:

"(Ek: 27/5/2007-5673/2 md.; Mülga: 17/4/2017-KHK-690/28 md.; Aynen kabul: 1/2/2018-7077/24 md.)"

B. Yargı Kararı

20. 5510 sayılı Kanun'un 101. maddesinin iptali istemiyle açılan davada Anayasa Mahkemesinin 22/12/2011 tarih ve E.2010/65, K.2011/169 sayılı kararının ilgili kısmı şöyledir:

"...5754 sayılı Kanunun yürürlüğe girmesinden önce memur ve diğer kamu görevlisi olarak çalışmakta olanlar, evvelce olduğu gibi 5434 sayılı Kanun hükümlerine tabi olacaklar ve bunların emeklileri bakımından da aynı Kanun hükümleri uygulanmaya devam edecek; ancak 5754 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesinden sonra memur ve diğer kamu görevlileri olarak çalışmaya başlayanlar ise 5510 sayılı Kanunun 4/c maddesi uyarınca, bu Kanun hükümlerine tabi sigortalı sayılacak ve haklarında 5434 sayılı Kanun değil, 5510 sayılı Kanun'un öngördüğü kural ve esaslar uygulanacak; ihtilaf halinde de adli yargı görevli bulunacaktır. 5754 sayılı Kanunun yürürlüğüyle birlikte, artık Sosyal Sigortacılık esasına göre faaliyet gösteren ve yaptığı, tesis ettiği işlem ve muameleler idari işlem sayılamayacak bir sosyal güvenlik kurumunun varlığından söz etmek gerekli bulunmaktadır. 5754 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesinden önce iştirakçisi sıfatıyla çalışmakta olan memurlar ve diğer kamu görevlileri ile emekli sıfatıyla 5434 sayılı Kanun'a göre emekli, dul ve yetim aylığı almakta

olanlar ve ayrıca memurlar ve diğer kamu görevlilerinden ileride emekliliğe hak kazanacaklar yönünden ise Sosyal Güvenlik Kurumu'nun tesis edeceği işlem ve yapacağı muameleler idari işlem niteliğini korumaya devam edecek, bunlara ilişkin ihtilaflarda da evvelce olduğu gibi idari yargı görevli olmaya devam edecektir. Bu bakımdan 5510 sayılı Kanunun yürürlüğünden sonra, prim esasına dayalı yeni sistemin içeriği ve Kanun kapsamındaki iş ve işlemlerin niteliği göz önünde bulundurulduğunda, itiraz konusu kuralla, yargılamanın bütünlüğü ve uzman mahkeme olması nedeniyle Kanun hükümlerinin uygulanması ile ortaya çıkan uyumsuzlukların çözümünde iş mahkemelerinin görevlendirilmesinde Anayasa'ya aykırılık görülmemiştir. Ancak, yukarıda açıklandığı üzere 5754 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesinden önce statide bulunan memurlar ve diğer kamu görevlileri ile ilgili sosyal güvenlik mevzuatının uygulanmasından doğan idari işlem ve idari eylem niteliğindeki uyumsuzluklarda idari yargının görevinin devam edeceği açıktır..."

V. İNCELEME VE GEREKÇE

A. İlk İnceleme

21. Uyuşmazlık Mahkemesinin Rıdvan GÜLEÇ'in Başkanlığında, Üyeler Nilgün TAŞ, Doğan AĞIRMAN, Eyüp SARICALAR, Ahmet ARSLAN, Mahmut BALLI ve Bilal ÇALIŞKAN'ın katıllılarıyla yapılan 22/09/2025 tarihli toplantısında; 2247 sayılı Kanun'un 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeğe göre, idare mahkemesince, anılan Kanun'un 19. maddesine göre başvuru bulunulmuş olduğu, idari yargı dosyasının, ekinde adli yargı dosyası ile birlikte Uyuşmazlık Mahkemesine gönderildiği ve usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından, görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliği ile karar verildi.

B. Esasın İncelenmesi

22. Raportör-Hâkim Gülşen AKAR PEHLİVAN'ın davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan, ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ ile Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın davada adli yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra, gereği görüldüğü düşünüldü.

23. Dava, tedavi görmekte olan davacının, tedavisi için reçete edilen ilaç bedelinin ödenmesi istemiyle yapılmış olduğu başvurunun reddine ilişkin, Bingöl Sosyal Güvenlik İl Müdürlüğünün 21/11/2024 tarih ve E-44102699-100-106569628 sayılı işleminin iptali istemiyle açılmıştır.

24. 5510 sayılı Kanun'la 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu, 1479 sayılı Esnaf ve Sanatkarlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kurumu Kanunu, 2925 sayılı Tarım İşçileri Sosyal Sigortalar Kanunu, 2926 sayılı Tarımda Kendi Adına ve Hesabına Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kanunu ve 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu kapsamında bulunanlar, geçici maddelerle korunan haklar dışında, sosyal güvenlik ve sağlık hizmetleri yönünden yeni bir sisteme bağlı tutulmuş ve 5510 sayılı Kanun'un yürürlüğünden sonra göreve başlayanlar yönünden, prim esasına dayalı sigorta sistemine geçilmiştir. Bu sistemle, devlet memurları ve diğer kamu görevlileri, hizmet akdine göre ücretle çalışanlar, tarım işlerinde ücretle çalışanlar, kendi hesabına çalışanlar ve tarımda kendi hesabına çalışanları kapsayan beş farklı emeklilik rejimi, aktüeryal olarak hak ve yükümlülükler yönünden tek bir sosyal güvenlik sistemi altında toplanmıştır.

25. Yukarıda sözü edilen mevzuat hükümlerinin ve Anayasa Mahkemesi kararının birlikte değerlendirilmesinden, 5510 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesinden önce memur ve diğer kamu görevlisi olarak çalışmakta olanlar, daha önce olduğu üzere 5434 sayılı Kanun hükümlerine tabi olacakları gibi bunların emeklilikleri bakımından da aynı Kanun hükümlerinin uygulanmasına devam edileceği, ancak bu Kanun'un yürürlüğe girmesinden sonra memur ve diğer kamu görevlisi olarak çalışmaya başlayanların ise 5510 sayılı Kanun'un 4/c maddesi uyarınca, bu Kanun hükümlerine tabi sigortalı sayılacağı ve haklarında 5434 sayılı Kanun'un değil, 5510 sayılı Kanun'un öngörülmesi kural ve esaslarını uygulanacağı dolayısıyla ihtilafların da adli yargı yerinde çözümleneceği açıktır. Yine 5510 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesinden önce 506 ve 1479 sayılı Kanun'lara tâbi sigortalı hizmeti olanlar bakımından iş mahkemesi yerine idari yargı merciinin görevli olduğuna dair bir hükmün bulunmaması nedeniyle bu sigortalılar ile Kurum arasında çıkan ihtilafların 5510 sayılı Kanun'un 101. maddesi uyarınca iş mahkemesince çözülmesi gerekmektedir.

26. Somut olayda, 5510 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesinden önce, 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu'na tabi hizmeti bulunmayan 5510 sayılı Kanun'un 60. maddesinin (c) fıkrasının (9) bendi kapsamında, genel sağlık sigortasından güvenlik korucusu emeklisi olan eşinin, sağlık sigortası nedeniyle yararlanılan davacının, tedavisinde kullanılan ilaç bedelinin Kurumca ödenmemesinden kaynaklanan uyuşmazlığın 5510 sayılı Kanun'un uygulanmasıyla ilgili olarak ortaya çıktığı ve anılan Kanun'un 101. maddesinde yer alan âmir hüküm gereği uyuşmazlığın görüm ve ve çözümünde adli yargının görevli bulunduğu sonucuna varılmıştır.

27. Yukarıda belirtilen hususlar göz önünde bulundurularak, Erzurum 2. İdare Mahkemesinin başvurusunun kabulü ile Bingöl İş Mahkemesinin 24/02/2025 tarih ve E.2024/71, K.2025/17 sayılı görevsizlik kararının kaldırılması gerekmektedir.

VI. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Davanın çözümünde ADLİ YARGININ GÖREVLİ OLDUĞUNA,

B. Erzurum 2. İdare Mahkemesinin BAŞVURUSUNUN KABULÜ ile Bingöl İş Mahkemesinin 24/02/2025 tarih ve E.2024/71, K.2025/17 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA,

22/09/2025 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE İLE KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan
Rıdvan
GÜLEÇ

Üye
Nilgün
TAŞ

Üye
Doğan
AĞIRMAN

Üye
Eyüp
SARICALAR

Üye
Ahmet
ARSLAN

Üye
Mahmut
BALLI

Üye
Bilal
ÇALIŞKAN

Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanlığından:

ESAS NO : 2025/331

KARAR NO : 2025/524

KARAR TR : 22/09/2025

ÖZET: Ceza soruşturması sırasında gözaltı süresince kötü muameleye ve hakarete maruz kaldığı ileri sürülerek, uğranılan zararın giderilmesi istemiyle açılan manevi tazminat davasının, İDARİ YARGI YERİNDE çözülmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : F. K.
Vekili : Av. M. S.
Davalı : Emniyet Genel Müdürlüğü
Vekili : Av. B. T.

I. DAVA KONUSU OLAY

1. Davacı vekili müvekkilinin Adana İl Emniyet Müdürlüğü Gasp Büro Amirliğinde 29/06/2020 tarihinde uygulanan gözaltı işlemi sonrasında, ifadesinin alındığı süreçte onur ve haysiyet kırıcı muameleye, yoğun işkence ve eziyete maruz kaldığından bahisle duyulan elem ve ızdıraba karşılık gelmek üzere 75.000 TL manevi tazminatın olay tarihinden itibaren işletilecek yasal faiziyle birlikte davalı idareden tazminine karar verilmesi istemiyle, Adana İl Emniyet Müdürlüğünü hasım göstererek idari yargı yerinde dava açmıştır.

II. UYUŞMAZLIĞA İLİŞKİN BAŞVURU SÜRECİ

A. İdari Yargıda

2. Adana 3. İdare Mahkemesince davanın doğru hasım olan Emniyet Genel Müdürlüğü husumetiyle incelenmesi gerektiğinden, Adana İl Emniyet Müdürlüğü hasım mevkiinden çıkarılıp, Emniyet Genel Müdürlüğü hasım mevkiine alınmıştır.

3. Adana 3. İdare Mahkemesi 10/01/2024 tarih ve E.2023/2445, K.2024/23 sayılı kararı ile, davacı hakkında cumhuriyet savcısı tarafından verilen gözaltı kararı kapsamında ve kolluk personelinin adli görevleri sırasında

gerçekleştirdikleri iddia olunan eylemleri nedeniyle, uğranıldığı ileri sürülen manevi zararın tazmini isteminden kaynaklandığı anlaşılan davanın görüm ve çözümünün, adli yargıya ait olduğu gerekçesiyle davanın, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 15/1-(a) maddesi uyarınca görev yönünden reddine karar vermiş, bu karar kesinleşmiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

"...Dava dosyasının incelenmesinden; davacının 29/06/2020 tarihinde gerçekleşen bir öldürmeye teşebbüs olayı ile ilgili olarak ilk olarak bilgi sahibi sıfatıyla Adana İl Emniyet Müdürlüğü Gasp Büro Amirliğine getirildiği, ilerleyen süreçte ilgili cumhuriyet savcısının gözaltı kararı sonrasında ifadesinin alınması sırasında polis memurları tarafından onur ve haysiyet kırıcı muameleyle, yoğun işkence ve eziyete maruz bırakıldığından bahisle duyulan elem ve ızdıraba karşılık gelmek üzere 75.000,00 TL manevi tazminatın olay tarihinden itibaren işletecek yasal faiziyle birlikte davalı idareden tazminine karar verilmesi istemiyle bakılmakta olan davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

Uyuşmazlık konusu olayda, davacı hakkında cumhuriyet savcısı tarafından verilen gözaltı kararı kapsamında ve kolluk personelinin adli görevleri sırasında gerçekleştirdikleri iddia olunan eylemleri nedeniyle uğranıldığı ileri sürülen manevi zararın tazmini isteminden kaynaklandığı anlaşılan davanın görüm ve çözümünün, adli yargıya ait olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Nitekim benzer bir uyuşmazlıkta Uyuşmazlık Mahkemesi'nin vermiş olduğu 30.05.2022 tarih ve E:2022/211, K:2022/295 sayılı kararı da bu yöndedir.

Açıklanan nedenlerle; davanın, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 15/1-(a) maddesi uyarınca görev yönünden reddine..."

4. Davacı vekili bu kez, aynı istemle adli yargı yerinde dava açmıştır.

B. Adli Yargıda

5. Adana 14. Asliye Hukuk Mahkemesi 10/12/2024 tarih ve E.2024/170, K.2024/545 sayılı kararı ile, adli bir işlemin yerine getirilmesi nedeniyle uğranılan zararın tazminine yönelik davanın çözüm yerinin adli yargı yeri olduğu ancak yasal düzenleme sonrası zararın 29/6/2020 tarihinde meydana geldiği görüldüğü zarara uğrayanın oturduğu yer Ağır Ceza Mahkemesinin görevli olduğu kanaati ile davanın usulden reddine karar vermiş, bu karara karşı istinaf yoluna başvurulmuştur.

6. Adana Bölge Adliye Mahkemesi 3. Hukuk Dairesi 04/03/2025 tarih ve E.2025/376, K.2025/546 sayılı kararı ile, davacı vekilinin istinaf başvurusunun kısmen kabul - kısmen reddi ile, 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 353/1-b/2. maddesi hükmü uyarınca düzelterek yeniden esas hakkında karar verilmek üzere Adana 14. Asliye Hukuk Mahkemesinin 10/12/2024 tarih ve E.2024/170, K.2024/545 sayılı kararının kaldırılmasına, Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 353. maddesinin 1. fıkrası (b) bendinin 2. maddesi uyarınca düzelterek yeniden esas hakkında karar verilmesi gerektiği anlaşılmakla; HMK'nın 114/1-b ve 115. maddeleri gereğince davanın dava şartı yokluğu nedeniyle usulden reddine, miktar itibarıyla kesin olarak karar vermiş, bu karar kesinleşmiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir :

"...**GEREĞİDÜŞÜNLÜDÜ:**

Tarafların iddia ve savunmalarının özeti:

DAVA: Davacı vekili dava dilekçesinde özetle; Müvekkili hakkında 29.06.2020 tarihinde emniyet mensuplarının gözaltı işlemi uygulandığını ve Adana İl Emniyet Müdürlüğü Gasp Büro Amirliğine getirildiğini, burada müvekkiline onur ve haysiyetini hiçe sayar türden hakaretler edildiğini, kolunda kemik kırığı oluşacak şekilde yaralandığını ve açıkça eziyet edildiğini, bu olay nedeniyle polis memurları O. Ö. ve M. A. A. tarafından görevleri sırasında müvekkiline karşı yaralama ve hakaret eylemlerini gerçekleştirmeleri nedeniyle Adana 31. Asliye Ceza Mahkemesinin 2021/267 E.- 2023/225 K. Sayılı dosyasında yapılan yargılama sonucu 30.05.2023 tarihli celsede sanıkların ayrı ayrı cezalandırılmalarına karar verildiğini beyan ederek davanın kabulü ile 75.000,00 TL manevi tazminatın olay tarihinden itibaren işleyecek yasal faizi ile birlikte davalı idareden alınarak müvekkiline verilmesine, yargılama gideri ile vekalet ücretinin davalı üzerinde bırakılmasına karar verilmesini talep ve dava etmiştir.

CEVAP: Davalı vekili cevap dilekçesinde özetle; Zamanasımı ve husumet itirazında bulunduğlarını, davacının dava dilekçesindeki tüm iddiaların mesnetsiz olup; kabulünün mümkün olmadığını, Asayiş Şube Müdürlüğü'nün 13.05.2024 tarihli ve 3306 sayılı yazısında belirtildiği üzere; davacı tarafın masaya vurduğu sırada kolunun kırıldığını, bu husus dikkate alındığında müvekkili idarenin herhangi bir kusurunun veya sorumluluğunun olmadığını, davacı taraf her ne kadar ceza yargılaması kapsamında görevli polis memurlarının ceza aldığı ileri sürmüştü ise de; söz konusu ceza yargılamasında eksik inceleme neticesinde böyle bir kararın verildiğini, davacı tarafın iddia ettiği zarara neden olayın idarenin eyleminden kaynaklandığına dair bir bulgunun bulunmadığını beyan ederek davanın reddine karar verilmesini talep etmiştir.

İLK DERECE MAHKEMESİ KARARININ ÖZETİ: Mahkemece zarara uğrayanın oturduğu yer Ağır Ceza Mahkemesi'nin görevli olduğu gerekçesiyle davanın usulden reddine karar verilmiştir.

İLERİ SÜRÜLEN İSTİNAF NEDENLERİ: Karara karşı davacı vekili; Adana 14. Asliye Hukuk Mahkemesinin 10.12.2024 tarih 2024/170 Esas - 2024/545 Karar sayılı kararı ve kararın hukuki dayanağını

usul ve yasaya aykırı olduğunu, İlk derece mahkemesi tarafından somut olayın yanlış değerlendirilip dosyanın esasına geçilmeden red kararı verilmiş olduğunu belirterek kararın kaldırılmasını talep etmiştir.

DELİLLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ VE GEREKÇE:

Dava, davalı kurumda görevli polis memurları tarafından gerçekleştirilen haksız fiile dayalı maneve tazminat istemine ilişkindir.

İlk derece mahkemesince zarara uğrayanın oturduğu yer Ağır Ceza Mahkemesi'nin görevli olduğu gerekçesiyle davanın davanın usulden reddine karar verilmiştir.

Hükmi davacı vekili istinaf etmiştir.

Davacı vekilinin göreve ilişkin istinaf başvurusunun incelenmesinde;

Adana 31.Asliye Ceza Mahkemesi'nin 2021/267 Esas, 2023/225 Karar sayılı dosyasında, katılan (davacı) Ferhat Kaçar, sanıklar (davalı idarenin görevli polis memurları) G. K. , O. Ö. ve M. A. olduğu, suçun zor kullanma yetkisine ilişkin sınırın aşılması suretiyle kasten yaralama suçu olduğu, sanık polis memurları O. Ö. ve M. A. hakkında yapılan yargılama neticesinde katılana karşı zor kullanma yetkisine ilişkin sınırın aşılması suretiyle kasten yaralama suçunu işledikleri sabit görülmele neticeten 11 ay 20 gün hapis cezası ile cezalandırılmalarına, haklarında verilen hükmün açıklanmasını geri bırakılmasına karar verilmiş olup, hükmün sanık O. Ö. yönünden itiraz edileksizin 18/10/2023 tarihinde, sanık M. A. yönünden yapılmı itirazın reddi ile 13/10/2023 tarihinde kesinleşmiş olduğu anlaşılmıştır.

6100 sayılı HMK'nun 114.maddesinde dava şartları sıralanmış olup; "(1) a) Türk mahkemelerinin yargı hakkının bulunması, b) Yargı yolunun caiz olması, c) Mahkemenin görevli olması, ç) Yetkinin kesin olduğu hâllerde, mahkemenin yetkili bulunması, d) Tarafların, taraf ve dava ehliyetine sahip olmaları; kanuni temsilin söz konusu olduğu hâllerde, temsilcinin gerekli niteliğe sahip bulunması, e) Dava takip yetkisine sahip olunması, f) Vekil aracılığıyla takip edilen davalarda, vekilin davaya vekâlet ehliyetine sahip olması ve usulüne uygun düzenlenmiş bir vekâletnamesinin bulunması, g) Davacının yatırması gereken gider avansının yatırılmış olması, ğ) Teminat gösterilmesine ilişkin kararın gereğinin yerine getirilmesi, h) Davacının, dava açmakta hukuki yararının bulunması, ı) Aynı davanın, daha önceden açılmış ve hâlen görülmekte olmaması, i) Aynı davanın, daha önceden kesin hükmü bağlanmış olması" şeklinde düzenlenmiştir.

Davalı Adana İl Emniyet Müdürlüğü bir kamu tüzel kişiliği olup; kural olarak, işlem ve eylemleri kamusal nitelik taşır. Görevin hiç veya gereği gibi yerine getirilmemesi hizmet kusuru niteliğindedir. Somut olayda davacı Ferhat Kaçar'ın, idarenin görevli polis memurlarının, göz altı ve ifade alma esnasında kolu kırılmak suretiyle zor kullanma yetkisine ilişkin sınırın aşılması yoluyla kasten yaralama eylemine maruz kaldığı belirtilmiştir. İdare'nin hizmet kusurundan doğan zararlardan dolayı; İdari Yargılama Usulü Yasası'nın 2/1-b maddesi gereğince İdare'ye karşı idari yargı yerinde tam yargı davası açılması gerekir. Görev sorunu, açıkça veya hiç ileri sürülme de kendiliğinden (re'sen) dikkate alınır. Mahkemece görevli mahkemenin Ağır Ceza Mahkemesi olduğundan bahisle davanın usulden reddine karar verilmiş ise de, davanın usulden reddine yönelik karar yerinde görülmele birlikte dava şartı noksanlığı mahkemenin görevine ilişkin olmayıp yargı yolunun caiz olmamasına yönelik olduğundan, idari yargıda dava açılması gerektiği kanaatine varılmakla davacı vekilinin istinaf başvurusu bu yönüyle kabul edilmiştir.

HMK'nın 355. Maddesi gereği, kamu düzenine aykırılık teşkil eden hususlar hariç tutularak, istinaf neden ve gerekçeleri ile sınırlı olmak üzere yapılan incelemede;

HMK 353/1-b-2 maddesine göre "Yargılamada eksiklik bulunmamakla beraber, kanunun olaya uygulanmasında hata edilip de yeniden yargılama yapılmasına ihtiyaç duyulmadığı takdirde veya kararın gerekçesinde hata edilmiş ise düzelterek yeniden esas hakkında" duruşma yapılmadan karar verilebileceği düzenlenmiştir. Dosya kapsamına göre yeniden yargılama yapılmasına gerek bulunmadığı, davacı vekilinin istinaf başvurusunun kabulü ile idari yargıda dava açılması gerektiğinden davanın usulden reddine karar verilmele üzere HMK'nın 353/1-b-2 maddesi uyarınca ilk derece mahkemesi kararının kaldırılmasına karar verilmesi gerekmiş olup aşağıdaki şekilde hüküm kurulmuştur.

HÜKÜM: Gerekçesi yukarıda açıklandığı üzere;

1-Davacı vekilinin istinaf başvurusunun KİSMEN KABUL - KİSMEN REDDİ ile,

6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun 353/1-b/2. maddesi hükmü uyarınca düzelterek yeniden esas hakkında karar verilmele üzere Adana 14. Asliye Hukuk Mahkemesinin 10/12/2024 tarih ve 2024/170 Esas, 2024/545 Karar sayılı kararının KALDIRILMASINA,

-Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 353.maddesinin 1.fıkrası (b) bendinin 2.maddesi uyarınca düzelterek yeniden esas hakkında karar verilmesi gerektiği anlaşılmakla;

2-HMK'nın 114/1-b ve 115. maddeleri gereğince davanın dava şartı yokuğu nedeniyle USULDEN REDDİNE, ..."

7. Davacı vekili verdiği dilekçe ile, 2247 sayılı Kanun'un 14. maddesine göre doğduğunu öne sürdüğü olumsuz görev uyumsuzluğun giderilmesi amacıyla dosyanın Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmesini talep etmiş, buna karşılık Adana Bölge Adliye Mahkemesi 3. Hukuk Dairesi 18/04/2025 tarih ve E.2025/376, K.2025/546 sayılı ek karar ile; Adana 3. İdare Mahkemesinin davacının, davalının hizmet kusuru nedeniyle uğranılan maddi zararının açmış olduğu tazminat davasında vermiş olduğu görevsizlik kararının kesinleşmiş olması nedeni ile Dairelerinin 04/03/2025 tarihli kararında Adana 14. Asliye Hukuk Mahkemesinin 10/12/2024 tarih ve E.2024/170, K.2024/545 sayılı kararının kaldırılmasına ve HMK'nın 114/1-b ve 115. maddeleri gereğince davanın dava şartı yokuğu nedeniyle usulden reddine karar vermiş, söz konusu tazminatın tam

yargı yolu ile idare mahkemesinde talep edilebileceği kanaatine varıldığından, 2247 sayılı Kanun'un 19. ve 20. maddeleri gereğince davacı tarafından açılan tazminat davasında görevli yargı yolunun belirlenmesi bakımından dosyanın Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmesi ile dosyanın incelenmesinin 2247 sayılı Kanun'un 20. maddesi gereğince Uyuşmazlık Mahkemesi tarafından görevli yargı yolunun belirlenmesine kadar bekletici mesele yapılmasına, karar vermiştir.

8. Adana Bölge Adliye Mahkemesi 3. Hukuk Dairesinin 13/05/2025 tarih ve E.2025/376 sayılı üst yazı ile, adli yargı dava dosyası ve idari yargı dava dosyasına esas UYAP çıktılarını Uyuşmazlık Mahkemesine göndermiştir.

III. İLGİLİ HUKUK

9. Anayasa'nın "Yargı yolu" başlıklı 125. maddesinin birinci fıkrasının ilk cümlesi ile aynı maddenin son fıkrası şöyledir:

"İdarenin her türlü eylem ve işlemlerine karşı yargı yolu açıktır.

(...)

İdare, kendi eylem ve işlemlerinden doğan zararı ödemekle yükümlüdür."

10. Anayasa'nın "Hâkimlik ve savcılık mesleği" başlıklı 140. maddesinin altıncı fıkrası şöyledir:

"Hâkimler ve savcılar idarî görevleri yönünden Adalet Bakanlığına bağlıdırlar."

11. 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun "Tanımlar" başlıklı 2. maddesinin ilgili kısımları şöyledir:

"(1) Bu Kanunun uygulanmasında;

.....

e) Soruşturma: Kamuna göre yetkili mercilerce suç şüphesinin öğrenilmesinden iddianamenin kabulüne kadar geçen evreyi,

.....

İfade eder."

12. 5271 sayılı Kanun'un "Yakalama ve yakalanan kişi hakkında yapılacak işlemler" başlıklı 90. maddesi şöyledir:

"(1) Aşağıda belirtilen hâllerde, herkes tarafından geçici olarak yakalama yapılabilir:

a) Kişiyi suçu işlerken rastlanması.

b) Suçüstü bir fiilden dolayı izlenen kişinin kaçması olasılığının bulunması veya hemen kimliğini belirleme olanağının bulunmaması.

(2) Kolluk görevlileri, tutuklama kararı veya yakalama emri düzenlenmesini gerektiren ve gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde; Cumhuriyet savcısına veya âmirlerine derhâl başvurma olanağı bulunmadığı takdirde, yakalama yetkisine sahiptirler.

(3) Soruşturma ve kovuşturması şikâyete bağlı olmakla birlikte, çocuklara, beden veya akıl hastalığı, malûllük veya güçsüzlükleri nedeniyle kendilerini idareden aciz bulunanlara karşı işlenen suçüstü hallerinde kişinin yakalanması şikâyete bağlı değildir.

(4) (Değişik: 25/5/2005 – 5353/7 md.) Kolluk, yakalandığı sırada kaçmasını, kendisine veya başkalarına zarar vermesini önleyecek tedbirleri aldıktan sonra, yakalanan kişiyi kanuni haklarını derhal bildirir.

(5) (Değişik: 25/5/2005 – 5353/7 md.) Birinci fıkraya göre yakalanıp kolluğa teslim edilen veya ikinci fıkra uyarınca görevlilerce yakalanan kişi ve olay hakkında Cumhuriyet savcısına hemen bilgi verilerek, emri doğrultusunda işlem yapılır.

(6) Yakalama emrine konu işlemin yerine getirilmesi nedeniyle yakalama emrinin çıkarılma amacının ortadan kalkması durumunda mahkeme, hâkim veya Cumhuriyet savcısı tarafından yakalama emrinin derhâl iadesi istenir."

13. 5271 sayılı Kanun'un "Gözaltı" başlıklı 91. maddesinin ilgili ilk dört fıkrası şöyledir:

"(1) Yukarıdaki maddeye göre yakalanan kişi, Cumhuriyet Savcılığınca bırakılmazsa, soruşturmanın tamamlanması için gözaltına alınmasına karar verilebilir. (Değişik ikinci cümle: 25/5/2005 – 5353/8 md.) Gözaltı süresi, yakalama yerine en yakın hâkim veya mahkemeye gönderilmesi için zorunlu süre hariç, yakalama anından itibaren yirmidört saati geçemez. (Ek cümle: 25/5/2005 – 5353/8 md.) Yakalama yerine en yakın hâkim veya mahkemeye gönderilme için zorunlu süre oniki saatten fazla olamaz.

(2) Gözaltına alma, bu tedbirin soruşturma yönünden zorunlu olmasına ve kişinin bir suçu işlediği şüphesini gösteren somut delillerin varlığına bağlıdır.

(3) Toplu olarak işlenen suçlarda, delillerin toplanmasındaki güçlük veya şüpheli sayısının çokluğu nedeniyle; Cumhuriyet savcısı gözaltı süresinin, her defasında bir günü geçmemek üzere, üç gün süreyle

uzatılmasına yazılı olarak emir verebilir. Gözaltı süresinin uzatılması emri gözaltına alınana derhâl tebliğ edilir.

(4) (Ek: 27/3/2015-6638/13 md.) Suçüstü hâllerıyla sınırlı olmak kaydıyla; kişi hakkında aşağıdaki bentlerde belirtilen suçlarda mülki amirlerce belirlenecek kolluk amirleri tarafından yirmi dört saate kadar, şiddet olaylarının yaygınlaşarak kamu düzeninin ciddi şekilde bozulmasına yol açabilecek toplumsal olaylar sırasında ve toplu olarak işlenen suçlarda kırk sekiz saate kadar gözaltına alınma kararı verilebilir. Gözaltına alma nedeninin ortadan kalkması hâlinde veya işlemlerin tamamlanması üzerine derhâl ve her hâlde en geç yukarıda belirtilen sürelerin sonunda Cumhuriyet savcısına, yapılan işlemler hakkında bilgi verilerek talimatı doğrultusunda hareket edilir. Kişi serbest bırakılmazsa yukarıdaki fıkralara göre işlem yapılır. Ancak kişi en geç kırk sekiz saat, toplu olarak işlenen suçlarda dört gün içinde hâkim önüne çıkarılır. Bu fıkra kapsamında kolluk tarafından gözaltına alınan kişiler hakkında da gözaltına ilişkin hükümler uygulanır.

...

14. 5271 sayılı Kanun'un "Gözaltı işlemlerinin denetimi" başlıklı 92. maddesi şöyledir:

"(1) Cumhuriyet başsavcılığı veya görevlendirecekleri Cumhuriyet savcılığı, adli görevlerinin gereği olarak, gözaltına alınan kişilerin bulundurulacakları nezarethaneleri, varsa ifade alma odalarını, bu kişilerin durumlarını, gözaltına alınma neden ve sürelerini, gözaltına alınma ile ilgili tüm kayıt ve işlemleri denetler; sonucunu Nezarethaneye Alınanlar Defterine kaydederler."

15. 5271 sayılı Kanun'un "Yönetmelik" başlıklı 99. maddesi şöyledir:

"(1) Gözaltına alınan kişilerin bulundurulacakları nezarethanelerin maddi koşulları, bu kişinin hangi görevlinin sorumluluğuna bırakılacağı, sağlık kontrolünün nasıl yapılacağı, gözaltı işlemlerine ilişkin kayıt ve defterlerin nasıl tutulacağı, gözaltına alınmanın başlangıcında ve bu tedbire son verildiğinde hangi tutanakların tutulacağı ve gözaltına alınan kişiye hangi belgelerin verileceği ile kolluk tarafından gerçekleştirilen yakalama işlemlerinin yürütülmesinde uyulacak kurallar, yönetmelikte gösterilir."

16. 5271 sayılı Kanun'un "Tazminat İstemi" başlıklı 141. maddesi şöyledir:

"(1) Suç soruşturması veya kovuşturması sırasında;

a) Kanunlarda belirtilen koşullar dışında yakalanan, tutuklanan veya tutukluluğunun devamına karar verilen,

b) Kanunî gözaltı süresi içinde hâkim önüne çıkarılmayan,

c) Kanunî hakları hatırlatılmadan veya hatırlatılan haklarından yararlanılma isteği yerine getirilmeden tutuklanan,

d) Kanuna uygun olarak tutuklandığı hâlde makul sürede yargılamaya mercii huzuruna çıkarılmayan ve bu süre içinde hakkında hüküm verilmeyen,

e) Kanuna uygun olarak yakalandıktan veya tutuklandıktan sonra haklarında kovuşturmaya yer olmadığına veya beraatlerine karar verilen,

f) Mahkûm olup da gözaltı ve tutuklulukta geçirdiği süreleri, hükümlülük sürelerinden fazla olan veya işlediği suç için kamuda öngörülen cezanın sadece para cezası olması nedeniyle zorunlu olarak bu cezayla cezalandırılan,

g) Yakalama veya tutuklama nedenleri ve haklarındaki suçlamalar kendilerine, yazılı veya bunun hemen olanaklı bulunmadığı hâllerde sözlü açıklanmayan,

h) Yakalanmaları veya tutuklanmaları yakınlarına bildirilmeyen,

i) Hakkındaki arama kararı ölçüüstü bir şekilde gerçekleştirilen,

j) Eşyasına veya diğer malvarlığı değerlerine, koşulları oluşmadığı halde elkonulan veya korunması için gerekli tedbirler alınmayan ya da eşyası veya diğer malvarlığı değerleri amaç dışı kullanılan veya zamanında geri verilmeyen,

k) (Ek: 11/4/2013-6459/17 md.) Yakalama, adli kontrol veya tutuklama işlemine karşı Kanunda öngörülen başvuru imkânlarından yararlanılmayan,

l) (Ek: 2/3/2024-7499/12 md.) Konutunu terk etmemek veya uyuşturucu, uyarıcı veya uçucu maddeler ile alkol bağımlılığından arınmak amacıyla hastaneye yatmak dâhil, tedavi veya muayene tedbirlerine tâbi olmak ve bunları kabul etmek şeklindeki adli kontrol yükümlülükleri uygulandıktan sonra haklarında kovuşturmaya yer olmadığına veya beraatlerine karar verilen,

Kişiler, maddî ve manevî her türlü zararlarını, Devlettten isteyebilirler.

(2) Birinci fıkranın (e), (f) ve (l) bentlerinde belirtilen kararları veren merciler, ilgiliye tazminat hakları bulunduğunu bildirirler ve bu husus verilen karara geçerilir.

(3) (Ek: 18/6/2014-6545/70 md.) Birinci fıkrada yazan hâller dışında, suç soruşturması veya kovuşturması sırasında kişisel kusur, haksız fiil veya diğer sorumluluk hâlleri de dâhil olmak üzere hâkimler ve Cumhuriyet savcılarının verdikleri kararlar veya yaptıkları işlemler nedeniyle tazminat davaları ancak Devlet aleyhine açılabilir.

(4) (Ek: 18/6/2014-6545/70 md.) Devlet, ödediği tazminattan dolayı görevinin gereklerine aykırı hareket

etmek suretiyle görevini kötüye kullanan hâkimler ve Cumhuriyet savcılarının bir yıl içinde rücu eder."

17. 5271 sayılı Kanun'un "Tazminat isteminin koşulları" başlıklı 142. maddesinin ilgili 1. ve 2. fıkraları şöyledir:

"(1) Karar veya hükümlerin kesinleştiğinin ilgisine tebliğinden itibaren üç ay ve her hâlde karar veya hükümlerin kesinleşme tarihini izleyen bir yıl içinde tazminat isteminde bulunulabilir.

(2) İstem, zarara uğrayanın oturduğu yer ağır ceza mahkemesinde ve eğer o yer ağır ceza mahkemesi tazminat konusu işlemle ilişkili ise ve aynı yerde başka bir ağır ceza dairesi yoksa, en yakın yer ağır ceza mahkemesinde karara bağlanır...

...."

18. 5271 sayılı Kanun'un "Cumhuriyet savcısının görev ve yetkileri" başlıklı 161. maddesinin ilgili ilk beş fıkrası şöyledir:

"(1) Cumhuriyet savcısı, doğrudan doğruya veya emrindeki adli kolluk görevlileri aracılığı ile her türlü araştırmayı yapabilir; yukarıdaki maddede yazılı sonuçlara varmak için bütün kamu görevlilerinden her türlü bilgiyi isteyebilir. Cumhuriyet savcısı, adli görevi gereğince nezdinde görev yaptığı mahkemenin yargı çevresi dışında bir işlem yapmak ihtiyacı ortaya çıkınca, bu hususta o yer Cumhuriyet savcısından söz konusu işlemi yapmasını ister.

(2) Adli kolluk görevlileri, el koydukları olayları, yakalanan kişiler ile uygulanan tedbirleri emrinde çalıştıkları Cumhuriyet savcısına derhâl bildirmek ve bu Cumhuriyet savcısının adliyeyle ilişkin bütün emirlerini gecikmeksizin yerine getirmekle yükümlüdür.

(3) Cumhuriyet savcısı, adli kolluk görevlilerine emirleri yazılı; acele hâllerde, sözlü olarak verir. (Ek cümle: 25/5/2005 - 5353/24 md.) Sözlü emir, en kısa sürede yazılı olarak da bildirilir.

(4) Diğer kamu görevlileri de, yürütülmekte olan soruşturma kapsamında ihtiyaç duyulan bilgi ve belgeleri, talep eden Cumhuriyet savcısına vakit geçirmeksizin temin etmekle yükümlüdür.

(5) Kanun tarafından kendilerine verilen veya kanun dairesinde kendilerinden istenen adliye ile ilgili görev veya işlerde kötüye kullanma veya ihmalleri görülen kamu görevlileri ile Cumhuriyet savcılarının sözlü veya yazılı istem ve emirlerini yapmakta kötüye kullanma veya ihmalleri görülen kolluk âmir ve memurları hakkında Cumhuriyet savcılarınca doğrudan doğruya soruşturma yapılır. Vali ve kaymakamlar hakkında 2.12.1999 tarihli ve 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun hükümleri, en üst dereceli kolluk amirleri hakkında ise, hâkimlerin görevlerinden dolayı tâbi oldukları yargılama usulü uygulanır.

..."

19. 5271 sayılı Kanun'un "Adli kolluk ve görevi" başlıklı 164. maddesi şöyledir:

"(1) Adli kolluk; 4.6.1937 tarihli ve 3201 sayılı Emniyet Teşkilatı Kanununun 8, 9 ve 12 nci maddeleri, 10.3.1983 tarihli ve 2803 sayılı Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Kanununun 7 nci maddesi, 2.7.1993 tarihli ve 485 sayılı Gümrük Müsteşarlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 8 inci maddesi ve 9.7.1982 tarihli ve 2692 sayılı Sahil Güvenlik Komutanlığı Kanununun 4 üncü maddesinde belirtilen soruşturma işlemlerini yapan güvenlik görevlilerini ifade eder.

(2) Soruşturma işlemleri, Cumhuriyet savcısının emir ve talimatları doğrultusunda öncelikle adli kolluğa yaptırılır. Adli kolluk görevlileri, Cumhuriyet savcısının adli görevlere ilişkin emirlerini yerine getirir.

(3) Adli kolluk, adli görevlerin haricindeki hizmetlerde, üstlerinin emrindedir."

20. 5271 sayılı Kanun'un "Diğer kolluk birimlerinin adli kolluk görevi" başlıklı 165. maddesi şöyledir:

"(1) Gerekliğinde veya Cumhuriyet savcısının talebi halinde, diğer kolluk birimleri de adli kolluk görevini yerine getirmekle yükümlüdür. Bu durumda, kolluk görevlileri hakkında, adli görevleri dolayısıyla bu Kanun hükümleri uygulanır."

21. 01/06/2005 günlü ve 25832 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Yakalama, Gözaltına Alma ve İfade Alma Yönetmeliği'nin "Amaç" başlıklı 1. maddesi şöyledir:

"Bu Yönetmeliğin amacı, bütün adli kolluk görevlileri ile gerekliğinde veya Cumhuriyet savcısının talebi üzerine adli kolluk görevini ifa eden diğer kolluk görevlilerinin, Cumhuriyet savcılarının bilgi ve emirleri doğrultusunda yürütecekleri adli soruşturma sırasında kolluk tarafından gerçekleştirilen yakalama, gözaltına alma, muhafaza altına alma ve ifade alma işlemlerinin yürütülmesinde uyulacak usul ve esasları düzenlemektir."

22. Yönetmeliğin "Tanımlar" başlıklı 4. maddesi şöyledir:

"Bu Yönetmelikte geçen;

.....

Gözetilme alma: Kamunun verdiği yetkiye göre, yakalanan kişinin hakkındaki işlemlerin tamamlanması amacıyla, yetkili hâkim önüne çıkarılmasına veya serbest bırakılmasına kadar kamuî süre içinde sağlığına zarar vermeyecek şekilde özgürlüğünün geçici olarak kısıtlanıp alınmamasını,

Muhafaza altına alma: Kamunun yetki verdiği hâllerde yetkili merci önüne çıkarılması gereken kişilerin ilgili kurumlar veya kişilerce teslim alınana kadar sağlıklarına zarar vermeyecek şekilde ve zorunlu olduğu ölçüde özgürlüklerinin kısıtlanıp alınmamasını,

.....

ifade eder."

23. 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun "İdari dava türleri ve idari yargı yetkisinin sınırı" başlıklı 2. maddesinin birinci fıkrasının (a) ve (b) bentleri şöyledir:

"1. (Değişik: 10/6/1994 - 4001/1 md.) İdari dava türleri şunlardır:

a) (İptal: Anayasa Mahkemesinin 21/9/1995 tarihli ve E:1995/27, K:1995/47 sayılı kararı ile; Yeniden Düzeneleme: 8/6/2000-4577/5 md.) İdari işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için menfaatleri ihlâl edilenler tarafından açılan iptal davaları,

b) İdari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları doğrudan muhtel olanlar tarafından açılan tam yargı davaları

..."

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

A. İlk İnceleme

24. Uyuşmazlık Mahkemesinin Rıdvan GÜLEÇ'in Başkanlığında, Üyeler Nilgün TAŞ, Doğan AĞIRMAN, Eyüp SARICALAR, Ahmet ARSLAN, Mahmut BALLI ve Bilal ÇALIŞKAN'ın katılımlarıyla yapılan 22/09/2025 tarihli toplantısında; 2247 sayılı Kanun'un 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre, olay kısmında belirtildiği üzere tarafları, konusu ve sebebi aynı olan davada, idari ve adli yargı yerlerince karşılıklı verilmiş kesinleşmiş ve kesin kararlar bulunmakta olup, bunun üzerine kendine gelen davayı inceleyen adli yargı yerinin sahip olduğu seçenekler ile verdiği ek karar bakımından bir değerlendirme yapılması gerekmektedir.

25. 2247 sayılı Kanun'un 14. maddesinde yer alan, "Olumsuz görev uyuşmazlığının bulunduğu ileri sürülebilmesi için adli ve idari yargı mercilerinin tarafları, konusu ve sebebi aynı olan davada kendilerini görevsiz görmeleri ve bu yolda verdikleri kararların kesin veya kesinleşmiş olması gerekir.

Bu uyuşmazlığın giderilmesi istemi, ancak davanın taraflarınca (...) ileri sürülebilir." hükmüne göre, idare mahkemesinin kesinleşmiş görevsizlik kararı üzerine adli yargı yerince de görevsizlik kararı verilmesi ve bu kararın kesinleşmesi halinde olumsuz görev uyuşmazlığı doğmuş olacak, hukuk alanında doğmuş bulunan bu uyuşmazlığın giderilmesi istemi ise ancak davanın taraflarınca ileri sürülebilecektir.

26. 2247 sayılı Kanun'un 19. maddesindeki "Adli ve idari yargı mercilerinden birisinin kesin veya kesinleşmiş görevsizlik kararı üzerine kendisine gelen bir davayı incelemeye başlayan veya incelemekte olan bir yargı merci davada görevsizlik kararı veren mercinin görevli olduğu kanısına varırsa, gerekçeli bir karar ile görevli mercinin belirtilmesi için Uyuşmazlık Mahkemesine başvurur ve elindeki işin incelenmesini Uyuşmazlık Mahkemesinin karar vermesine değin erteler.

(Değişik ikinci fıkra: 23/7/2008-5791/9 md.) Yargı merciince, önceki görevsizlik kararına ilişkin dava dosyası da temin edilerek, gerekçeli başvuru kararı ile birlikte dava dosyaları Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilir..." hükmüne göre ise, adli yargı yer, davaya bakma görevinin daha önce görevsizlik kararı veren idari yargı yerine ait olduğunu belirten gerekçeli bir karar ile doğrudan Uyuşmazlık Mahkemesine başvurma olanağına sahiptir. Şu kadar ki, başvuru kararının, görev konusunda Uyuşmazlık Mahkemesince karar verilmesine değin işin incelenmesinin ertelenmesi hususunu da içermesi gerekir.

27. Kanun koyucu, 14. maddeye göre olumsuz görev uyuşmazlığı doğması durumunda her iki yargı merciince işten el çekilmiş olduğundan başvurma iradesini davanın taraflarına bırakmış iken, bu yöntemle oranla daha kısa zamanda çözüme ulaşılmasını amaçladığı 19. madde ile daha önce görevsizlik kararı veren yargı merciinden sonra davayı inceleyen yargı merciine, işten el çekmeden doğrudan Uyuşmazlık Mahkemesine başvurma olanağını tanıtmıştır.

28. Olayda, idari yargı yerince verilen görevsizlik kararından sonra dosyanın geldiği adli yargı yerince kesin olarak görevsizlik kararı verilmiş, ancak daha sonra davacı vekili tarafından dosyanın uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmesi yolundaki dilekçe üzerine Mahkemece bir üst yazı ile dava dosyalarının Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmesi gerekirken bir ek karar ile 2247 sayılı Kanun'un 19. Maddesi kapsamında dosyaların Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmesine ve Uyuşmazlık Mahkemesi tarafından görevli yargı yolunun belirlenmesine kadar baskı ile

mesale yapmasına karar verilmiştir. Bu haliyle, adli yargı yerince verilen ek karar, 2247 sayılı Kanun'da öngörülen yönetime uymamakta ve hukuken kabul edilebilir bir nitelik taşımamaktadır.

29. Buna göre Uyuşmazlık Mahkemesinin önüne gelen görev uyuşmazlığını 2247 sayılı Kanun'un 14. Maddesi kapsamında kabul etmek, gerek usul ekonomisine gerek Uyuşmazlık Mahkemesinin kuruluş amacına uygun olacaktır. Bu bağlamda, idari ve adli yargı yerleri arasında anılan Kanun'un 14. maddesinde öngörülen biçimde olumsuz görev uyuşmazlığı doğduğu, adli yargı dava dosyası ve idari yargı dava dosyasına esas belgelerin UYAP çıktılarının 15. maddede belirtilen yönetime uygun olarak davacı vekilinin istemi üzerine son görevsizlik kararını veren mahkemece Uyuşmazlık Mahkemesine gönderildiği ve usule ilişkin işlemlerde başka bir noksanlık da bulunmadığı anlaşıldığından, görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliğiyle karar verildi.

B. Esasın İncelenmesi

30. Raportör-Hâkim Şerife ÖZDOĞAN İŞİK'in, davanın çözümünde idari yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan, ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ'nin ve Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın davada idari yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra, gereği görüldüğü düşünüldü:

31. Dava, davacının Adana İl Emniyet Müdürlüğü Gasp Büro Amirliğinde 29/06/2020 tarihinde uygulanan gözaltı işlemi sonrasında, ifadesinin alındığı süreçte, maruz kaldığı kötü muamele, haksız ve hukuka aykırı eylemler nedeniyle uğrandığı ileri sürülen manevi zararın tazmini istemiyle açılmıştır.

32. Dava dosyasının incelenmesinden; davacının 29/06/2020 tarihinde gerçekleşen bir öldürmeye teşebbüs olayı nedeniyle ilk olarak bilgi sahibi sıfatıyla Adana İl Emniyet Müdürlüğü Gasp Büro Amirliğine getirildiği, ilerleyen süreçte ilgili cumhuriyet savcısının gözaltı kararı sonrasında ifadesinin alınması sırasında polis memurları tarafından onur ve haysiyet kırıcı muameleye, yoğun işkence ve enzyete maruz bırakıldığı, polis memurları O.Ö. ve M.A. tarafından görevleri sırasında davacıya karşı yaralama ve hakaret eylemlerini gerçekleştirmeleri nedeniyle Adana 31. Asliye Ceza Mahkemesinin E.2021/267, K.2023/225 sayılı dosyasında yapılan yargılama sonucu 30/05/2023 tarihli celsede sanıkların ayrı ayrı "*Zor Kullanma Yetkisine İlişkin Sınırın Aşılması Suretiyle Kasten Yaralama Suçundan*" cezalandırılmalarına karar verildiği, kararın kesinleştiği, bu süreçte duyulan elem ve ızdıraba karşılık gelmek üzere 75.000 TL manevi tazminatın olay tarihinden itibaren işletilecek yasal faiziyle birlikte davalı idareden tazminine karar verilmesi istemiyle bakılmakta olan davaların açıldığı anlaşılmaktadır.

33. Yukarıda belirtilen Anayasal düzenlemelere göre; "*kuvvetler ayrılığı*" ilkesi gereğince fonksiyonel bakımdan yargı organı yasama ve yürütmeden ayrı tutulmuş olup, bağımsız bir organ olan yargının yargılama süreci ile ilgili işlemlerinin Anayasa'nın 125. maddesinde öngörülen "*idari işlemler*" kapsamına girmediği ve bu nedenle yargısal işlemler dolayısıyla idari yargı yoluna başvurulamayacağı açıktır. Bu durum, Ülkemiz yargı sisteminin dayandığı "*yargı ayrılığı*" ve "*adli ve idari yargı organlarının birbirlerine karşı bağımsızlığı*" ilkelerinin de doğal bir sonucudur.

34. Yargısal faaliyet, soyut hukuk kurallarının bağımsız ve tarafsız yargı organları tarafından, yargısal usullere uyularak, somut bir olaya veya ilişkiye uygulanması şeklinde tanımlanmaktadır. Yukarıda yer alan mevzuata göre de, yargı erki içerisinde görev alan hakimlerin, mahkemelerin ve savcılarının her işlemi yargısal faaliyet değildir. Hâkim ve savcılar, yargısal fonksiyonlarını yerine getirirken bir kısım idari işleri ve işlemleri de yapmak zorundadırlar. Bunlardan birisi de, adli kolluğun gözetimi ve denetimidir.

35. Buna göre, yürütülen suç soruşturması kapsamında kolluk kuvvetlerince gözaltında bulunduğu sırada, davacının maruz kaldığı kötü muameleden dolayı uğradığını ileri sürdüğü zararın tazmini istemiyle açtığı davanın, hizmet kuruu esaslarına göre mi çözümleneceği, yoksa 5271 sayılı Kanun'un 141. maddesi kapsamında mı değerlendirileceğinin somut olayda açıklığa kavuşturulması gerekmektedir.

36. 5271 sayılı Kanun'un 142. maddesine göre ağır ceza mahkemelerince hükme bağlanacak olan tazminat davalarına ilişkin hâller, anılan Kanun'un 141. maddesinde sayma suretiyle belirlenmiş olup, yorum yoluyla bu hâllerin genişletilemeyeceği ve gözaltında iken işkence ve kötü muameleye maruz kalındığından bahisle tazminata hükmedilmesi istemiyle açılacak davaların bu madde gereğince Devlet aleyhine dava açılacak hâller arasında sayılmadığından, bu iddialarla açılan davalara ağır ceza mahkemelerince bakılamayacağı açıktır.

37. Olayda; davanın, haksız yakalama, gözaltı veya tutuklamadan değil, davacının gözaltında bulunduğu sırada gerçekleştiği iddia edilen kötü muameleden bahisle açıldığı anlaşılmıştır.

38. İdarenin, kendi eylem ve işlemlerinden doğan zararı ödemekle yükümlü olduğunu kurala bağlayan Anayasa'nın 125. maddesine göre, idare fonksiyonu kapsamında personelinin davranışları nedeniyle verilen zararları idarenin hizmet kuruu esasına göre tazmin etmesi gerekmektedir. İdarenin yürütmekle görevli olduğu bir hizmetin kuruluşunda, düzenlenişinde veya işleyişindeki nesnel nitelikli bozukluk veya aksaklık ile personeli üzerindeki gözetim ve

denetim görevinin gereği gibi yerine getirilmemesi sonucunda hizmetin kötü işlemesi, geç işlemesi veya hiç işlememesi idarenin hizmet kusuruna dayalı tazmin sorumluluğunun doğmasına yol açar. İdarenin bu hukuki sorumluluğundan kaynaklanan uyumsuzlukların görün ve çözümünde kural olarak idarî yargı mercileri görevlidir.

39. Bu itibarla, davacının yürütülen bir suç soruşturması esnasında ve gözaltında bulunduğu sırada işkence ve kötü muamele ve hakarete maruz kaldığından bahisle uğradığını ileri sürdüğü manevi zararın tazmini istemiyle açtığı davanın, hizmet kusuru esasına göre idarî yargı merciince çözülmesi gerekmektedir.

40. Yukarıda belirtilen hususlar göz önünde bulundurularak, Adana 3. İdare Mahkemesinin 10/01/2024 tarih ve E.2023/2445, K.2024/23 sayılı görevsizlik kararının kaldırılması gerekmektedir.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Davanın çözümünde İDARİ YARGININ GÖREVLİ OLDUĞUNA,

B. Adana 3. İdare Mahkemesinin 10/01/2024 tarih ve E.2023/2445, K.2024/23 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA,

22/09/2025 tarihinde OY BİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan
Rıdvan
GÜLEÇ

Üye
Nilgün
TAŞ

Üye
Doğan
AĞIRMAN

Üye
Eyüp
SARICALAR

Üye
Ahmet
ARSLAN

Üye
Mahmut
BALLI

Üye
Bilal
ÇALIŞKAN

Uyumsuzluk Mahkemesi Başkanlığından:

ESAS NO : 2025/337

KARAR NO : 2025/504

KARAR TR : 07/07/2025

ÖZET:Davacının kaldırırmda yürümekte iken sahipsiz köpeklerin saldırısı sonucu, kendisini yola atması sonrası, seyir halindeki motosikletin çarpmasıyla yaralanması nedeniyle, oluştuğu ileri sürülen maddi ve manevi zararın tazmini istemiyle açılan davanın, 2918 sayılı Kanun'un 110. maddesi kapsamında ADLİ YARGI YERİNDE çözülmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : D. H.
Vekili : Av. Y. S.
Davalılar : 1-İzmir Büyükşehir Belediye Başkanlığı
Vekili : Av. S. K.
2-Konak Belediye Başkanlığı
Vekili : Av. A. N. E.
3-İzmir Valiliği
Vekili : Av. A. K.

I. DAVA KONUSU OLAY

1. Davacı vekili, müvekkilinin 25/04/2022 tarihinde İzmir ili, Konak ilçesi, * Mahallesi, * Caddesi üzerinde kaldırırmda yürüdüğü esnada, başıboş bir sokak köpeğin saldırısından kurtulmaya çalışırken, seyir halindeki * plakalı motosikletin kendisine çarpması sonucu müvekkilinin ağır şekilde yaralandığını, hastanede tedavi altına alındığını, 6. derece

kırıklarının bulunduğunu; başboş köpeklerin sebep oldukları olaylarla ilgili yasal düzenlemeler ile birlikte idarelerin sorumluluğuna ilişkin emsal yargı kararlarının da bulunduğunu, belediyelerin başboş ve sahihsiz köpekleri toplayarak barınağa kapatması, bakımlarını sağlaması gerektiğini, olayın meydana gelmesinde davalıların hizmet kusuru bulunduğunu ve sorumlu olduklarını ileri sürerek, uğranılan cismani zarara karşılık, 5000 TL maddi ve 1.000.000 TL manevi olmak üzere toplam 1.005.000 TL tazminatın haksız fiilin vuku bulduğu tarihinden itibaren işleyecek faizi ile birlikte tahsili istemiyle idari yargı yerinde dava açmıştır.

II. UYUŞMAZLIĞA İLİŞKİN BAŞVURUSÜRECİ

A. İdari Yargıda

2. İzmir 5. İdare Mahkemesi 28/03/2024 tarih ve E.2024/340, K.2024/404 sayılı kararı ile, uyuşmazlığın çözümünde adli yargının görevli olduğu gerekçesiyle, 2577 sayılı Kanun'un 14/3-a ve 15/1-a maddeleri uyarınca davanın görev yönünden reddine karar vermiş ve bu karar kesinleşmiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

"...Uyuşmazlıkta, her ne kadar 25.04.2022 tarihinde İzmir ili, Konak ilçesi, * Mahallesi, * Caddesi üzerinde kaldırında yürüdüğü esnada başboş sokak köpeğinin üzerine saldırdığı, kurtulmaya çalıştığı sırada seyir halinde olan * plakalı aracın çarpması sonucu yaralandığı, kaza sebebiyle oluşan cismani zarar sebebiyle çalışma imkanının kalmadığı, bu olay neticesinde davalı idarelerin sahihsiz köpekler üzerinde denetim yükümlülüğünü gereği gibi yerine getiremediği ve hizmet kusuru bulunduğu bahisle şimdilik 5.000,00-TL maddi tazminat ile 1.000.000,00-TL manevi tazminatın 25.04.2022 tarihinden itibaren işleyecek yasal faiziyle birlikte tahsiline karar verilmesi istemiyle bakılmakta olan dava açılmış ise de, davacının uğradığını ileri sürdüğü zararın, başboş sokak köpeğinin davacıya saldırması sonrasında can haviyle karayoluna çıkması neticesinde yolda seyir halindeki araçla çarpışmasından kaynaklandığı, yani zararı doğuran olayın karayolunda meydana gelen kaza olduğu anlaşılmaktadır.

Bu çerçevede, 2918 sayılı Kanun'un 19/01/2011 tarihinde yürürlüğe giren 110. maddesi ve söz konusu maddenin yürürlük tarihinden sonra açılmış olduğu hususu gözetildiğinde, bahsi geçen Kanun maddesinin karayollarında, can ve mal güvenliği yönünden trafik düzeninin sağlanarak trafik güvenliğini ilgilendiren tüm konularda alınacak önlemleri kapsadığı ve Kanun'un, trafikle ilgili kuralları, şartları, hak ve yükümlülükleri, bunların uygulanmasını ve denetlenmesini, ilgili kuruluşları ve bunların görev yetki ve sorumlulukları ile çalışma usullerini kapsadığı, dolayısıyla oluşan trafik kazası nedeniyle açılacak sorumluluk davalarının görüm ve çözümünde adli yargının görevli olduğu, meydana gelen maddi ve manevi zararın tazmini istemiyle açılan bu davanın da adli yargı yerinde çözülmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

Nitekim, Uyuşmazlık Mahkemesinin benzer bir davada vermiş olduğu 08.01.2024 tarihli ve E:2023/589, K:2024/18 sayılı kararı ile Ankara Bölge Adliye Mahkemesi 26. Hukuk Dairesinin 20.10.2022 tarihli, E:2020/963 K:2022/2071 sayılı kararı da bu doğrultudadır..."

3. Davacı vekili, aynı istemle bu kez adli yargı yerinde dava açmıştır.

B. Adli Yargıda

4. İzmir 16. Asliye Hukuk Mahkemesi 08/10/2024 tarih ve E.2024/161, K.2024/415 sayılı kararı ile, dava şartı yokluğundan davanın usulden reddine karar vermiş, bu karara karşı istinaf talebinde bulunulmuştur. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

"...Dava; maddi ve manevi tazminat istemine ilişkindir.

Mahkemelerin Görevi Kamu Düzenine ilişkin olup, mahkemeye resen gözetilmesi gerekmektedir. Davacının uyuşmazlığa konu isteminin idari bir işleme dayandığı kanaati hasıl olmakla, davanın 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunun 2/1-b maddesi gereğince İdari Yargı'da görülmesi gerektiği anlaşıldığından HMK'nın 114/1-(b) ve 115/2 maddeleri gereğince dava şartı yokluğundan usulden REDDİNE"

5. İzmir Bölge Adliye Mahkemesi 4. Hukuk Dairesi 17/03/2025 tarih ve E.2025/14, K.2025/565 sayılı kararı ile, istinaf başvurusunun kabulü ile mahkeme kararının kaldırılmasına ve davanın yeniden görülmesi için dosyanın mahkemesine gönderilmesine karar vermiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

"...Uyuşmazlık, köpek saldırısından kaçarken düşme ve ardından gerçekleşen trafikkazası nedeniyle davalı kurumların sahihsiz ve başboş hayvanların denetim ve kontrolü hususunda yasanın kendilerine yüklediği görevleri gereği gibi yerine getirmedikleri iddiası ile maddi ve manevi tazminat isteminden kaynaklanmaktadır.

IDMnce yukarıda gösterilen gerekçeler ile davanın yargı yolu bakımından dava şartı yokluğundan usulden reddine karar verilmiş, bu karara karşı davacı vekili tarafından istinaf başvurusunda bulunulmuştur.

Somut olayda, davacının İzmir 5. İdare Mahkemesinde açtığı davanın 2024/340 esas 2024/404 karar sayılı 28/03/2024 tarihli karar ile "adli yargının görevli olduğu" gerekçesi ile görev yönünden reddine karar verildiği, davacının komusu tarafları ve sebebi aynı olan eldeki davayı açtığı anlaşılmıştır.

2247 sayılı Kanun'un Olumsuz görev uyumsuzluğu başlıklı 14. madde hükmü gereğince Uyuşmazlık Mahkemesi'ne başvurulabilmesi için adli ve idari yargı mercilerinin tarafları, konusu ve sebebi aynı olan davada kendilerini görevsiz görmeleri ve bu yolda verdikleri kararların kesin veya kesinleşmiş olması gerekir. Bu uyumsuzluğun giderilmesi istemi yine 14/2. fıkra gereğince ancak davanın taraflarınca ileri sürülebilir.

Somut olayda, İzmir 5. İdare Mahkemesinin 2024/340 esas 2024/404 karar sayılı 28/03/2024 tarihli tarafları, konusu, sebebi aynı olan davada adli yargının görevli olduğu gerekçesiyle davanın görev yönünden reddine ilişkin kararı 06/05/2024 tarihinde kesinleşmiştir. Diğer bir anlatımla, eldeki dava bakımından sadece kesinleşmiş bir karar mevcuttur. Bu durumda 2247 sayılı Kanun'un 14 ve 15. maddelerinin uygulanma imkanı yoktur. Öte yandan, 14/2. fıkra gereğince her iki kararın kesinleşmiş olması halinde uyumsuzluk mahkemesine sadece ve sadece taraflar başvurulabilir.

Bu durumda, uyumsuzlukta anılan Kanunun 19. maddesinin uygulanması zorunludur. Nitekim, 19/1. fıkraya göre; adli ve idari yargı mercilerinden birisinin kesin veya kesinleşmiş görevsizlik kararı üzerine kendisine gelen bir davayı incelemeye başlayan veya incelemekte olan bir yargı mercii davada görevsizlik kararı veren mercinin görevli olduğu kanısına varırsa gerekçeli bir karar ile görevli mercinin belirlenmesi için Uyuşmazlık Mahkemesi'ne başvurur ve elindeki işi incelemesini Uyuşmazlık Mahkemesi'nin karar vermesine değin erteler. 2. fıkraya göre yargı mercii önceki görevsizlik kararına ilişkin dava dosyası da temin edilerek, gerekçeli başvuru kararıyla birlikte dava dosyaları Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilir.

Bu başvuru yolu ile 14. madde de düzenlenen olumsuz görev uyumsuzluğuna göre, daha çabuk işleyen ve sonuca götüren bir yöntem oluşturarak görev sorununun bir an önce çözülmesi amaçlanmıştır. Bu maddenin uygulanabilmesi için görevli olduğuna işaret edilen yargı yerinde açılan davada verilmiş görevsizlik kararı bulunması, her iki yargı mercii açılan davanın tarafları, konusu ve sebebinin aynı olması, bu görevsizlik kararının kesin veya kesinleşmiş olması, görevli yargı mercinin belirlenmesi amacıyla Uyuşmazlık Mahkemesi'ne başvuran yargı mercinin dosya esas kaydını kapatmaması gerekir.

IDM'nce 2247 sayılı Kanun'un 19. maddesi gereğince eldeki uyumsuzluk yönünden idari yargı yolunun görevli olduğu belirtilerek, derdest bulunan dava dosyasındaki yargılamayı durdurmak suretiyle, küll halinde yargı yolu uyumsuzluğunun çözülmesi açısından Uyuşmazlık Mahkemesi'ne gönderilmesi, bu mahkemece verilerek kararı bekleyerek sonucuna göre karar verilmesi gerekirken; uygulama yeri bulunmayan 14. maddeye göre eksik incelemeyle yazılı şekilde karar verilmiş olması usul ve yasaya aykırı görülmüştür. (Yargıtay 17. HD 2018/4603 E-2018/12352 K sayılı 18/12/2018 tarihli kararı)

Bilindiği üzere, 7251 sayılı Kanunla Değişik 6100 Sayılı HMK'nun 353/1. fıkra (a-6) bendinde; "mahkemece uyumsuzluğun çözümünde etkili olabilecek ölçüde önemli delillerin toplanmamış veya değerlendirilmemiş olması ya da talebin önemli bir kısmı hakkında karar verilmemiş olması" halinde kararın esasının incelenmeden kararın kaldırılmasına, duruşma yapılmadan kesin olarak karar verileceği hüküm altına alınmıştır.

Yukarıda açıklanan nedenler ve tüm dosya içeriğine göre, Uyuşmazlık Mahkemesince hangi yargı mercinin görevli olduğunun belirlenmesi 6100 sayılı HMK'nun 355. maddesi gereğince kamu düzenine ilişkin olup; bu husus belirlenmeden davanın yargı yoluna ilişkin dava şartı yokluğu nedeniyle usulden reddine karar verilmiş olması usul ve yasaya aykırı bulunduğundan davacı vekilinin istinaf başvurusunun bu sebeple kabulüne, İlk Derece Mahkemesi kararının 6100 sayılı HMK'nun 353/1. fıkra (a-6) bendi gereğince esaslı incelenmeden kaldırılmasına ve davanın yeniden görülmesi için dosyanın kararı veren İlk Derece Mahkemesine gönderilmesine,"

6. İzmir 16. Asliye Hukuk Mahkemesi 13/04/2025 tarih ve E.2025/133 sayılı kararı ile, uyumsuzluğa konu olay idari bir işleme dayandığından, 2247 sayılı Kanun'un 19. maddesi uyarınca görevli yargı yerinin belirlenmesi için dosyanın Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmesine ve dosya incelemesinin bu konuda Uyuşmazlık Mahkemesince karar verilinceye kadar ertelenmesine karar vermiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

"...Davacının uyumsuzluğa konu isteminin idari bir işleme dayandığı kanaati hasıl olmakla,

İlgili karar ilamına konu, Mahkememizin 08/10/2024 tarih ve 2024/161 Esas 2024/415 sayılı kararının gerekçesinde de belirtildiği gibi davacının uyumsuzluğa konu isteminin idari bir işleme dayandığı kanaati hasıl olmakla, bu durumda Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanun'un 19. maddesi uyarınca işlem yapılması gerekirken, Mahkememizin 10.04.2025 tarihli tensip zaptının, sehven, karar ilamında gösterilen gerekçe ve usule uygun olarak tanzim edilip, onay sonrasında tebliğe çıkmış olduğu anlaşılmakla ilgili tensip zaptında yazılı olan ara kararlardan rücu edilerek, dosyanın görevli yargı mercinin belirlenmesi amacıyla Uyuşmazlık Mahkemesi'ne gönderilmesine ve Uyuşmazlık Mahkemesi'nce karar verilinceye kadar yargılamanın ertelenmesine karar vermek gerekmiş ve aşağıdaki şekilde hüküm kurulmuştur..."

7. İzmir 16. Asliye Hukuk Mahkemesince, 2247 sayılı Kanun'un 19. maddesi uyarınca görevli yargı yerinin belirlenmesi için dava dosyaları Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmiştir.

III. İLGİLİ HUKUK

A. Mevzuat

8. 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun "Amaç" başlıklı 1. maddesi şöyledir:

"Bu Kanunun amacı, karayollarında, can ve mal güvenliğı yönünden trafik düzenini sağlamak ve trafik güvenliğıni ilgilendiren tüm konularda alınacak önlemleri belirlemektir."

9. 2918 sayılı Kanun'un "Kapsam" başlıklı 2. maddesi şöyledir:

"Bu Kanun, trafikle ilgili kuralları, şartları, hak ve yükümlülükleri, bunların uygulanmasını ve denetlenmesini, ilgili kuruluşları ve bunların görev, yetki ve sorumluluk, çalışma usulleri ile diğer hükümleri kapsar."

Bu kanun karayollarında uygulanır.Ancak aksine bir hüküm yoksa;

a) Karayolu dışındaki alanlardan kamuya açık olanlar ile park, bahçe, park yeri, garaj, yolcu ve eşya terminali, servis ve akaryakıt istasyonlarında karayolu taşıt trafiğı için faydalanılan yerler ile,

b) Erişme kontrollü karayolunda ve para ödenerek yararlanılan karayollarının kamuya açık kesimlerinde ve belirli bir karayolunun bağlantısını sağlayan deniz, göl ve akarsular üzerinde kamu hizmeti gören araçların, karayolu araçlarına ayrılan kısımlarında da,

Bu Kanun hükümleri uygulanır."

10. 2918 sayılı Kanun'un, "Belediye trafik birimleri, görev ve yetkileri" başlıklı 10. maddesi şöyledir:

"(Değişik: 18/1/1985 - KHK 245/3 md.; Aynen kabul: 28/3/1985 - 3176/3 md.)

Bu Kanunla belediyelere verilen görevler il ve ilçe trafik komisyonları ve mahalli trafik birimleri ile işbirliğı yapılarakyürütülür.

a) Kuruluş: Her belediye başkanlığı bünyesinde, hizmet kapasitesi gözönünde tutularak İçişleri Bakanlığınca tespit edilecek ölçülere ve genel hükümlere göre, belediye trafik şube müdürlüğü, şefliğı veya memurluğu kurulur.

b) Görev ve yetkiler:

1. Yapım ve bakımından sorumlu olduğu yolları trafik düzeni ve güvenliğıni sağlayacak durumda bulundurmak,

2. Gerekli görülen kavşaklara ve yerlere trafik ışıklı işaretleri, işaret levhaları koymak ve yer işaretlemeleri yapmak,

3. Karayolu yapısında ve üzerinde yapılacak çalışmalarda gerekli tedbirleri almak, aldırarak ve denetlemek,

4. Karayolunda trafik için tehlike teşkil eden engelleri gece veya gündüze göre kolayca görülebilecek şekilde işaretlemek veya ortadan kaldırmak,

5. Yol yapısı veya işaretleme yetersizliğı yüzünden trafik kazalarının vukubulduğu yerlerde, yetkililerce

teklif edilen tedbirleri almak,

6. Çocuklar için trafik eğitim tesisleri yapmak veya yapılmasını sağlamak,

7. Bu Kanun ve bu Kanuna göre çıkarılan yönetmeliklerle verilen diğer görevleri yapmak."

11. 2918 sayılı Kanun'un "Görevli ve Yetkili Mahkeme" başlıklı 110. maddesi şöyledir:

"(Değişik: 11/1/2011-6099/14 md.)

İşleteni veya sahibi Devlet ve diğer kamu kuruluşları olan araçların sebebiyet verdiği zararlara ilişkin olanları dâhil, bu Kanundan doğan sorumluluk davaları, adli yargıda görülür. Zarar görenin kamu görevlisi olması, bu fıkra hükmünün uygulanmasını önlemez. Hemzemin geçitte meydana gelen tren-trafik kazalarında da bu Kanun hükümleri uygulanır.

Motorlu araç kazalarından dolayı hukuki sorumluluğına ilişkin davalar, sigortacının şubesinin veya sigorta sözleşmesini yapan acentenin bulunduğu yer mahkemelerinden birinde açılacağı gibi kazanın vuku bulduğu yer mahkemesinde de açılabilir."

12. 2918 sayılı Kanun'un geçici 21. maddesi şöyledir:

"(Ek: 11/1/2011-6099/15 md.)

Bu Kanunun 110 uncu maddesinin birinci fıkrasının göreve ilişkin hükmü, yürürlüğe girdiğı tarihten önce idari yargıda ve Askeri Yüksek İdare Mahkemesinde açılmış bulunan davalara uygulanmaz."

13. 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanunu'nun 09/07/2021 tarihli 7332 sayılı Kanun'un 13. maddesiyle eklenen "Belediyelerin sorumluluğı" başlıklı Ek 1. maddesi şöyledir:

"Büyükşehir belediyeleri, il belediyeleri ve nüfusu yirmi beş bini aşan büyükşehir ilçe belediyeleri ile diğer belediyeler, sahihsiz veya güçten düşmüş ya da tehlike arz eden hayvanların korunması ve bakımının yapılması ile rehabilitasyonunun sağlanması amacıyla hayvan bakımevleri karar.

Birinci fıkrada belirtilen hayvanlar, ilgili belediyeler tarafından hayvan bakımevine götürülür. Hayvan bakımevi kurma zorunluluğu olmayan belediyeler ise sorumluluk alanındaki bu hayvanları en yakın hayvan bakımevine götürür. Rehabilitate edilen hayvanlar Bakanlıkça oluşturulan veri tabanına kaydedilir. Rehabilitasyon süreci tamamlanan hayvanların, bakımevine getiren belediye tarafından öncelikle alındıkları ortama bırakılmaları esastır.

Rehabilitate edilmemiş sahihsiz köpekler, belediyelerce hayvan bakımevlerinde veya geçici ünitelerde kısırlaştırılarak veri tabanına kaydedilir. Geçici ünitelerde yapılan kısırlaştırmalar sonrasında, köpekler alındıkları ortama bırakılmadan önce sağlıklarına kavuşmaları için gerekli tedbirler alınır. Bakanlık da bu kapsamda köpeklerin kısırlaştırılmasına her türlü yardımda bulunur."

B. Yargı Kararı

14. 2918 sayılı Kanun'un 110. maddesinin birinci fıkrasının iptali istemiyle Bursa 3. Asliye Hukuk Mahkemesi ve Batman 2. Asliye Hukuk Mahkemesince yapılan itiraz başvuruları üzerine konuyu inceleyen Anayasa Mahkemesi, 26/12/2013 tarih ve E.2013/68, K.2013/165 sayılı kararında şu gerekçe ile anılan kuralı Anayasaya aykırı görmemiş ve iptal istemini oy birliğiyle reddetmiştir:

"...Anayasa Mahkemesi'nin daha önceki kimi kararlarında da belirtildiği üzere, tarihsel gelişime paralel olarak Anayasa'da adli ve idari yargı ayırımına gidilmemiş ve idari uyuşmazlıkların çözümünde idare ve vergi mahkemeleriyle Danıştay yetkili kılınmıştır. Bu nedenle, genel olarak idare hukuku alanına giren konularda idari yargı, özel hukuk alanına giren konularda adli yargı görevli olacaktır. Bu durumda, idari yargının görev alanına giren bir uyuşmazlığın çözümünde adli yargının görevlendirilmesi konusunda kamu koyucunun mutlak bir takdir yetkisinin bulunduğu söylemek olanaklı değildir. Ancak, idari yargının denetimine bağlı olması gereken idari bir uyuşmazlığın çözümü, haklı neden ve kamu yararının bulunması halinde kamu koyucu tarafından adli yargıya bırakılabilir. İtiraz konusu kural, trafik kazasında zarar görenin asker kişi ya da memur olmasına, aracın askeri hizmete ilişkin olmasına veya olayın hemzemin geçitte meydana gelmesi durumlarına göre farklı yargı kollarında görülmekte olan 2918 sayılı Kanun'dan kaynaklanan tüm sorumluluk davalarının adli yargıda görüleceğini öngörmektedir. İtiraz konusu düzenlemenin gerekçesinde de ifade edildiği gibi, askeri idari yargı, idari yargı veya adli yargı kolları arasında uygulamada var olan yargı yolu belirsizliği giderilerek söz konusu davalarla ilgili olarak yeknesak bir usul belirlenmektedir. Aynı tür davaların aynı yargı yolunda çözümlemesi sağlanarak davaların görülmesi ve çözümlemesinin hızlandırıldığı, bu suretle kısa sürede sonuç alınmasının olanaklı kaldığı ve bunun söz konusu davaların adli yargıda görüleceği yolunda getirilen düzenlemenin kamu yararına yönelik olduğu anlaşılmaktadır. Öte yandan, 2918 sayılı Kanun'da tanımlanan Karayolu seridi üzerindeki araç trafiğinden kaynaklanan sorumlulukların, özel hukuk alanına girdiği konusunda birtartışma bulunmamaktadır. İdare tarafından kamu gücünden kaynaklanan bir yetkinin kullanılması söz konusu olmadığı gibi, aynı karayolu üzerinde aynı seyir çizgisinde hareket eden, bu nedenle aynı tür risk üreten araçlar arasında özel-kamu ayırımı yapılmasını gerektiren bir neden de yoktur. Açıklanan nedenlerle, itiraz konusu kural Anayasa'nın 2., 125. ve 155. maddelerine aykırı değildir. İtirazı reddi gerekir..."

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

A. İlk İnceleme

15. Uyuşmazlık Mahkemesinin Rıdvan GÜLEÇ'in Başkanlığında, Üyeler Nilgün TAŞ, Doğan AĞIRMAN, Eyüp SARICALAR, Ahmet ARSLAN, Mahmut BALLI ve Bilal ÇALIŞKAN'ın katımlarıyla yapılan 07/07/2025 tarihli toplantısında; 2247 sayılı Kanun'un 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre, Asliye Hukuk Mahkemesince anılan Kanun'un 19. maddesine göre başvuruda bulunulmuş olduğu, Mahkemece adli yargı dosyasının ekinde idari yargı dosyası ile birlikte Uyuşmazlık Mahkemesine gönderildiği ve usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından, görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliği ile karar verildi.

B. Esasın İncelenmesi

16. Raportör-Hâkim Arzu ÇETİNDERE ŞAŞI'nın davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan, ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ'nin davada adli yargının, Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın ise davada idari yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra, gereği görüldüğü düşünüldü:

17. Dava, davacının cadde üzerinde kaldırımda yürümekte iken sahihsiz köpeklerin saldırısı sonucu, kendisini yola atması sonrası, seyir halindeki motosikletin çarpmasıyla yaralanması nedeniyle oluştuğu ileri sürülen maddi ve manevi zararın, sahihsiz hayvanlar üzerinde denetim ve gözetim yükümlüğü olduğundan bahisle, davalı idareler tarafından tazmin

edilmesi istemiyle açılmıştır.

18. Tazminatı konu edilen zararın bir trafik kazası sonucunda doğmuş olması nedeniyle, konuya ilişkin özel düzenleme içeren Karayolları Trafik Kanunu yönünden bir değerlendirme yapmak gerekmektedir. Uyuşmazlık Mahkemesinin; 2918 sayılı Kanun'un, 19/01/2011 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 6099 sayılı Kanun'un 14. maddesiyle değişik 110. maddesi ile 2918 sayılı Kanun'un 110. maddesinin birinci fıkrasının iptali istemiyle Bursa 3. Asliye Hukuk Mahkemesi ve Batman 2. Asliye Hukuk Mahkemesince yapılan itiraz başvuruları üzerine konuyu inceleyen Anayasa Mahkemesinin, anılan kuralı Anayasa'ya aykırı görmeyerek iptal istemini oy birliğiyle reddettiği 26/12/2013 tarih ve E.2013/68, K.2013/165 sayılı kararını gözeterek, bahsi geçen Kanun maddesinin karayollarında, can ve mal güvenliği yönünden trafik düzeninin sağlanarak trafik güvenliğini ilgilendiren tüm konularda alınacak önlemleri kapsadığı ve Kanun'un, trafikle ilgili kuralları, şartları, hak ve yükümlülükleri, bunların uygulanmasını ve denetlenmesini, ilgili kuruluşları ve bunların görev yetki ve sorumlulukları ile çalışma usullerini kapsadığı, dolayısıyla oluşan trafik kazası nedeniyle açılacak sorumluluk davalarının görüm ve çözümünde adli yargının görevli olduğu; meydana gelen zararın/zararların tazmini istemiyle açılan bu davaların da adli yargı yerinde çözülmesi gerektiği yolunda, istikrarlı kararları bulunmaktadır.

19. Anayasa Mahkemesinin yukarıda gerekçesine yer verilen kararı, kanun koyucunun idari yargının görevine giren bir konuyu adli yargının görevine verebileceğine, dolayısıyla 2918 sayılı Kanun'un 110. maddesinin birinci fıkrası ile öngörülen, bu Kanun'dan doğan tüm sorumluluk davalarının adli yargıda görülmesi düzenlemesinin Anayasa'ya aykırı bulunmadığına dair olup, esas itibarıyla görev konusunda verilmiş bir karardır ve Anayasa'nın 158. maddesi uyarınca, başta Uyuşmazlık Mahkemesi olmak üzere diğer yargı organları bakımından da uyulması zorunlu bir karar mesabesinde dir.

20. 2918 sayılı Kanun'un 19/01/2011 tarihinde yürürlüğe giren 110. maddesi ile Anayasa Mahkemesinin işaret edilen kararı ve tazminat istemine ilişkin davanın maddenin yürürlük tarihinden sonra açıldığı hususu gözetildiğinde, bahsi geçen Kanun maddesinin karayollarında, can ve mal güvenliği yönünden trafik düzeninin sağlanarak trafik güvenliğini ilgilendiren tüm konularda alınacak önlemleri kapsadığı ve Kanun'un, trafikle ilgili kuralları, şartları, hak ve yükümlülükleri, bunların uygulanmasını ve denetlenmesini, ilgili kuruluşları ve bunların görev yetki ve sorumlulukları ile çalışma usullerini kapsadığı, dolayısıyla oluşan trafik kazası nedeniyle açılacak sorumluluk davalarının görüm ve çözümünde adli yargının görevli olduğu; meydana gelen zararın tazmini istemiyle açılan bu davanın da adli yargı yerinde çözülmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

21. Yukarıda belirtilen hususlar gözönünde bulundurularak, İzmir 16. Asliye Hukuk Mahkemesinin 13/04/2025 tarih ve E.2025/133 sayılı başvurusunun reddi gerekmiştir.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Davanın çözümünde ADLİ YARGININ GÖREVLİ OLDUĞUNA,

B. İzmir 16. Asliye Hukuk Mahkemesinin 13/04/2025 tarih ve E.2025/133 sayılı BAŞVURUSUNUN REDDİNE,

07/07/2025 tarihinde Üyeler Eyüp SARICALAR, Ahmet ARSLAN ve Bilal ÇALIŞKAN'ın KARŞI OYLARI ve OY ÇOKLUĞU ile KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan
Rıdvan
GÜLEÇ

Üye
Nilgün
TAŞ

Üye
Doğan
AĞIRMAN

Üye
Eyüp
SARICALAR

Üye
Ahmet
ARSLAN

Üye
Mahmut
BALLI

Üye
Bilal
ÇALIŞKAN

KARŞI OY

Dava, davacının kaldırımında yürümekte iken sahihsiz köpeklerin saldırısı sonucu, kendisini yola atması sonrası, seyir halindeki motosikletin çarpmasıyla yaralanması nedeniyle oluştuğu ileri sürülen maddi ve manevi zararın, olayda kusurlu olduğu gerekçesiyle davalı idarelerden tazmini istemiyle açılmıştır.

2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun, "Belediye trafik birimleri, görev ve yetkileri" başlıklı 10. maddesi şöyledir :

"Bu Kanunla belediyelere verilen görevler il ve ilçe trafik komisyonları ve mahalli trafik birimleri ile işbirliği yapılarak yürütülür.

a) Kuruluş: Her belediye başkanlığı bünyesinde, hizmet kapasitesi gözönünde tutularak İçişleri Bakanlığınca tespit edilecek ölçülere ve genel hükümlere göre, belediye trafik şube müdürlüğü, şefliği veya memurluğu kurur.

b) Görev ve yetkiler:

- 1. Yapım ve bakımından sorumlu olduğu yolları trafik düzeni ve güvenliğini sağlayacak durumda bulundurmak,*
- 2. Gerekli görülen kavşaklara ve yerlere trafik ışıklı işaretleri, işaret levhaları koymak ve yer işaretlemeleri yapmak,*
- 3. Karayolu yapısında ve üzerinde yapılacak çalışmalarda gerekli tedbirleri almak, aldurmak ve denetlemek,*
- 4. Karayolunda trafik için tehlike teşkil eden engelleri gece veya gündüze göre kolayca görülebilecek şekilde işaretlemek veya ortadan kaldırmak,*
- 5. Yol yapısı veya işaretleme yetersizliği yüzünden trafik kazalarının vukubulduğu yerlerde, yetkililerce teklif edilen tedbirleri almak,*
- 6. Çocuklar için trafik eğitim tesisleri yapmak veya yapılmasını sağlamak,*
- 7. Bu Kanun ve bu Kanuna göre çıkarılan yönetmeliklerle verilen diğer görevleri yapmak."*

5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanunu'na 09/07/2021 tarihli 7332 sayılı Kanun'un 13. maddesiyle eklenen "Belediyelerin sorumluluğu" başlıklı Ek 1. maddesinde de;

"Büyükşehir belediyeleri, il belediyeleri ve nüfusu yirmi beş bini aşan büyükşehir ilçe belediyeleri ile diğer belediyeler, sahihsiz veya güçten düşmüş ya da tehlike arz eden hayvanların korunması ve bakımının yapılması ile rehabilitasyonunun sağlanması amacıyla hayvan bakımevleri kurar.

Birinci fıkrada belirtilen hayvanlar, ilgili belediyeler tarafından hayvan bakımevine götürülür. Hayvan bakımevi kurma zorunluluğu olmayan belediyeler ise sorumluluk alanındaki bu hayvanları en yakın hayvan bakımevine götürür. Rehabilit edilen hayvanlar Bakanlıkça oluşturulan veri tabanına kaydedilir. Rehabilitasyon süreci tamamlanan hayvanların, bakımevine getiren belediye tarafından öncelikle alındıkları ortama bırakılmaları esastır.

Rehabilit edilmiş sahihsiz köpekler, belediyelerce hayvan bakımevlerinde veya geçici ünitelerde kısırlaştırılarak veri tabanına kaydedilir. Geçici ünitelerde yapılan kısırlaştırmalar sonrasında, köpekler alındıkları ortama bırakılmadan önce sağlıklarına kavuşmaları için gerekli tedbirler alınır. Bakanlık da bu kapsamdaki köpeklerin kısırlaştırılmasına her türlü yardımda bulunur." hükmü yer almaktadır.

Davalı Büyükşehir Belediye Başkanlığı bir kamu tüzel kişisidir. Anılan tüzel kişiliğe bağlı olarak ve kamusal kurallar çerçevesinde faaliyet gösteren Belediye organlarının eylem ve işlemleri de kamusal nitelikte olup kamu hizmeti kavramı çerçevesindedir. İstemin ileri sürülüş ve olayın gerçekleşme biçimine göre davanın anılan davalıya yöneltilmesinin nedeni de davalı Büyükşehir Belediyesi'nin hizmet kusuruna ilişkindir.

İdarenin kusura dayanan sorumluluğu, uygulamada "hizmet kusuru" kavramı ile anlatılmaktadır. Hizmet kusurunun üç durumda varlığı hem yargı içtihatları hem de öğreti tarafından kabul edilmiştir. Bu üç durum; hizmetin hiç işlememesi, hizmetin geç işlemesi ve hizmetin kötü işlemesidir.

Buna göre idare, kural olarak yürüttüğü kamu hizmeti ile nedensellik bağı kurulabilen zararları tazminle yükümlü olup, idari Yargılama Usulü Kanunu'nun "İdari Dava Türleri ve idari Yargı Yetkisinin Sınırı" başlıklı 2. maddesinin 1. fıkrasının "b" bendi gereğince "idari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları doğrudan muhtel olanlar" idari yargı yerinde tam yargı davası açabilecekler.

İdarenin kendi kuruluş Kanunu'nda belirlenen ve 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanunu'nun "Belediyelerin sorumluluğu" başlıklı Ek 1. maddesi uyarınca yürütülen kamu hizmetlerinden kaynaklanan hukuki sorumluluğunun idare hukuku ilke ve kurallarına göre belirlenmesi; uyuşmazlığın, özel hukuktaki araç işletenin hukuki sorumluluğundan değil, davalı idareler tarafından görevlerinin tam ve eksiksiz yerine getirilmediği başboş sokak köpeklerinin davacıya saldırması üzerine davacının can haviyle karayoluna çıkması neticesinde yolda seyir halindeki taşıtın çarpmasından kaynaklandığı) dolayısıyla başboş köpeklerin toplanmaması sebebiyle yürütülen hizmetlerin kusurlu işletildiği, meydana gelen zararda

hizmet kusuru bulunduğu iddiasından kaynaklanması karşısında uyuşmazlığın çözümünün idari yargının görevinde bulunduğu sonucuna ulaşıldığından, uyuşmazlığın çözümünde adli yargıyı görevli kabul eden çoğunluğun kararına katılmıyoruz.

Üye
Eyüp SARICALAR

Üye
Ahmet ARSLAN

Üye
Bilal ÇALIŞKAN

Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanlığından:

ESAS NO : 2025/385
KARAR NO : 2025/814
KARAR TR : 22/12/2025

ÖZET: Davacının hükümlü olarak bulunduğu kapalı ceza infaz kurumunda eğitim, spor, haftalık telefon görüşmesi, aylık açık görüş vb. haklarının verilmemesi şeklindeki uygulamalardan dolayı zarara uğradığından bahisle, maddi ve manevi zararlarının giderilmesi istemiyle açtığı tazminat davasının, hizmet kusuru esaslarına göre, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2/1-a-b maddesi kapsamında İDARİ YARGI yerinde görülmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : Ş. Ö. adına vasisi F. Ö.
Vekili : Av. S. K.
Davalılar : 1- Adalet Bakanlığı (İdari Yargıda)
2- Hazine ve Maliye Bakanlığı (Adli Yargıda)
Vekili : Av. Z. L. B.

I. DAVA KONUSU OLAY

1. Davacı adına vasisi F. Ö., "*silahlı terör örgütüne üye olma suçundan*" Tekirdağ 1 Nolu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda hükümlü olarak bulunan davacının 27/07/2016 tarihinde Aksaray Sulh Ceza Hakimliğince tutuklanarak Kırşehir E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna gönderildiğini, 15/01/2017 tarihinde herhangi bir disiplin cezası ya da talebi bulunmamasına rağmen, ikametine ve davanın görüldüğü şehire yaklaşık 1.000 km uzaklıktaki Tekirdağ 1 Nolu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna nakledildiğini, gerçekleştirilen bu naklin hukuka aykırı olduğunu, gerçekleştirilen bu hukuka aykırı işlem nedeniyle maddi ve manevi zarara uğradığını, 15/01/2017 tarihinde şu anda bulunduğu Tekirdağ 1 Nolu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna nakledildikten sonra, 17/01/2017 tarihinde hiçbir bilgilendirme yapılmadan tek kişilik hücreye alındığını, yaklaşık iki yıl tekli odada tutulduğunu, bu süreçte normal koşula geçmek için defalarca dilekçe ile idareye, mahkemeye, savcılığa ve bakanlığa başvurmasına rağmen sonuç alamadığını, 06/11/2018 tarihinde yine herhangi bir bilgilendirme yapılmadan normal koşula alındığını, aylarca tek başına kalmasından dolayı psikolojik sorunlar yaşadığını, spor hakkından mahrum bırakıldığını, açık ve kapalı görüşler ile telefon görüşmeleri haklarının gereği gibi kullandırılmadığını, avukatı ile yaptığı görüşmede memurun yanında bulunmasından dolayı savunma hakkının kısıtlandığını, kendisine hiçbir şekilde eğitim hakkı tanınmadığını ve açılan kurslara katılma hakkı verilmediğini beyan ederek; Adalet Bakanlığına bu konularla ilgili olarak yaptığı 13/01/2020 tarihli maddi ve manevi tazminat talepli başvurusunun reddine ilişkin, 13/02/2020 tarih ve E.323/27571 sayılı işlemin iptaline ve uğradığı hak kayıplarını ile yaşadığı mağduriyetlerden oluşan maddi ve manevi zararlarının giderilmesi amacıyla, fazlaya ilişkin hakları saklı kalmak üzere şimdilik, 1.000 TL maddi ve 500.000 TL manevi tazminatın ödenmesi istemiyle idari yargı yerinde dava açmıştır.

II. UYUŞMAZLIĞA İLİŞKİN BAŞVURUSÜRECİ

A. İdari Yargıda

2. Ankara 13. İdare Mahkemesi 07/07/2020 tarih E.2020/616, K.2020/1260 sayılı kararı ile, vesayet makamından izin alınmadan doğrudan dava açıldığından bahisle, davanın ehliyet yönünden reddine karar vermiş, kararın istinaf edilmesi üzerine Ankara Bölge İdare Mahkemesi 10. İdari Dava Dairesi 18/02/2021 tarih E.2020/2667 K.2021/397 sayılı kararı ile, davacının istinaf başvurusunun kabulüne, Ankara 13. İdare Mahkemesince verilen 07/07/2020 Tarih E.2020/616 K.2020/1260 sayılı kararın kaldırılmasına, dava dosyasının yeniden bir karar verilme üzere mahkemesine iadesine hükmetmiştir.

3. **Ankara 13. İdare Mahkemesi 27/04/2021 tarih ve E.2021/765, K.2021/767 sayılı kararı** ile, uyuşmazlığın görüm ve çözümünde adli yargı yerinin görevli olduğu gerekçesiyle davanın görev yönünden reddine karar vermiş, kararın istinaf edilmesi üzerine, Ankara Bölge İdare Mahkemesi 10. İdari Dava Dairesinin 28/12/2021 tarihli ve E.2021/3462, K.2021/5029 sayılı kararıyla istinaf istemi reddedilmiş, bu karara karşı yapılan temyiz başvurusu da Danıştay Onuncu Dairesinin 23/01/2025 tarih ve E.2022/2547, K.2025/311 sayılı kararı ile reddedilerek görevsizlik kararı kesinleşmiştir. Görevsizlik kararının ilgili kısmı şöyledir :

"... Dosyanın incelenmesinden; hükümlü davacının eğitim, spor, haftalık telefon görüşmesi, aylık açık görüş, vb haklarının verilmemesi nedeniyle uğradığı zararlara karşılık olarak tarafına maddi ve manevi tazminat ödenmesi istemiyle yaptığı başvurunun reddi üzerine bakılmakta olan davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

Bakılan davanın, davacının hükümlü bulunduğu cezaevinde tutukluların/hükümlülerin günlük yaşamındaki hak ve yükümlülüklerle yönelik olarak eğitim, spor, haftalık telefon görüşmesi, aylık açık görüş, vb haklarından yararlandırılmadığı iddiasına dayanan maddi ve manevi tazminat istemine ilişkin olduğu, maddi ve manevi zararın doğmasına sebep olarak gösterilen eğitim, spor, haftalık telefon görüşmesi, aylık açık görüş, vb haklarından mahrum bırakılma işleminin yukarıda hükümlerine yer verilen 4675 sayılı İnfaz Hâkimliği Kanunun 4.maddesinde "...işlem ve faaliyetlere ilişkin şikâyetleri" karara bağlamanın İnfaz Hâkimliği'nin görevinde olduğu düzenlenmesine istinaden, bu konudaki şikâyetle bakmakla görevli olan Adli Yargı yerinin aynı şikâyetten kaynaklanan maddi ve manevi tazminat istemine de bakmaya görevli olduğu kanaatine varılmıştır.

Bu durumda, davacının "eğitim, spor, haftalık telefon görüşmesi, aylık açık görüş, vb" haklardan yararlandırılmadığından bahisle maddi ve manevi tazminat ödenmesi isteminden kaynaklanan dava konusu uyuşmazlığın görüm ve çözümünde adli yargı yerinin görevli olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Açıklanan nedenlerle, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 15/1-a maddesi uyarınca davanın görev yönünden reddine..."

4. Davacı vekili bu kez aynı istemle adli yargı yerinde dava açmıştır.

B. Adli Yargıda

5. Tekirdağ 1. İnfaz Hakimliği 19/10/2021 tarih ve E.2021/2147, K.2021/3144 sayılı kararı ile, konunun 4675 sayılı Kanun'da belirtilen İnfaz Hakimliğinin görevleri dışında kaldığı gerekçesiyle dilekçenin reddine, başvurunun tazminat talebi hakkında Ağır Ceza Mahkemelerine başvurusu hususunda muhtariyetine karar vermiş; söz konusu karara itiraz edilmiş, Tekirdağ 1. Ağır Ceza Mahkemesi'nin 30/12/2021 tarih ve 2021/2014 Değişik iş sayılı kararı ile itirazın kesin olarak reddine karar verilmiş, karar kesinleşmiştir.

6. Davacı Ş. Ö. 10/02/2022 havale tarihli dilekçesi ile; "Nakil, tek kişilik odada kalma, diğer mahkumlarla aynı ortamda ziyaret, telefon gibi uygulamaların yapılması, OHAL süresindeki uygulamalardan kaynaklı mahrumiyet nedeniyle maddi ve manevi tazminat ödenmesi istemiyle Tekirdağ 1. Ağır Ceza Mahkemesinden tazminat talebinde bulunmuştur.

7. Tekirdağ 1. Ağır Ceza Mahkemesi 22/02/2022 tarih E. 2022/85, K.2022/76 Karar sayılı ilamı ile, davacının ikametinin Aksaray'da olduğu gerekçesiyle, 5271 Sayılı CMK.nun 12/1 maddesi uyarınca yetkisizlik kararı vererek, tazminat dava dosyasının gerekli işlemlerin yapılmak üzere yetkili ve görevli Aksaray Nöbetçi Ağır Ceza Mahkemesine gönderilmesine hükmetmiş, söz konusu karar kesinleşmiştir.

8. Aksaray 1. Ağır Ceza Mahkemesi 25/04/2022 tarih ve E.2022/271, K.2022/289 sayılı kararı ile, davanın esastan reddine karar vermiş, kararın istinaf edilmesi üzerine, Konya Bölge Adliye Mahkemesi 2. Ceza Dairesi 28/09/2022 tarih ve E.2022/1011, K.2022/1141 sayılı kararı ile, görevsizlik kararı verilerek, dosyanın uyuşmazlık mahkemesine gönderilmesi gerektiği halde davanın esasına girilerek red kararı verilmesi nedeniyle hükmün bozulmasına kesin olarak karar vermiştir.

9. Aksaray 1. Ağır Ceza Mahkemesi 11/11/2022 tarih ve E.2022/573, K.2022/569 sayılı kararı ile, idarenin iş ve eylemlerinden doğan ağır hizmet kusurundan kaynaklı davalarda yargılama yapma görevinin idare mahkemelerine ait olduğu gerekçesiyle, mahkemenin yargı yolu bakımından görevsizliğine ve 2247 sayılı Kanun'un 19. maddesi uyarınca görevli yargı yerinin belirlenmesi için dosyanın Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmesine kesin olarak karar vermiştir.

10. Uyuşmazlık Mahkemesinin 08/01/2024 tarih ve E. 2023/117, K.2024/19 sayılı kararı ile 2247 sayılı Kanun'un 19. maddesinde belirtilen koşulları taşımayan Aksaray 1. Ağır Ceza Mahkemesinin 11/11/2022 tarih ve E.2022/573, K.2022/569 sayılı başvurusunun reddine karar vermiş, dosyanın gönderildiği Aksaray 1. Ağır Ceza Mahkemesi 08/03/2024 tarih ve E. 2024/251, K.2024/113 sayılı görevsizlik kararıyla idarenin iş ve işlemlerinden doğan ağır hizmet kusurundan kaynaklı davalarda yargılama yapma görevinin idare mahkemelerine ait olduğu gerekçesiyle görevsizlik kararı vererek dosyayı Ankara 13. İdare Mahkemesine göndermiştir.

11. Ankara 13. İdare Mahkemesi 25/04/2024 tarih ve E.2024/692, K.2024/764 sayılı kararı ile sözkonusu dosya ile ilgili yapılacak bir işlem bulunmadığını belirterek, dosyanın esas kaydını kapatarak, dosyayı Aksaray 1. Ağır Ceza

Mahkemesine iade etmiştir.

12. Aksaray 1. Ağır Ceza Mahkemesi 10/09/2024 tarih ve E.2024/483, K.2024/421 sayılı kararı ile, uyuşmazlığın esasını inceleyerek maddi ve manevi tazminat talebine ilişkin davanın ayrı ayrı reddine karar vermiş; kararın istinaf edilmesine üzerine, Konya Bölge Adliye Mahkemesi 2. Ceza Dairesi 15/01/2025 tarih ve E.2024/1086, K.2025/55 sayılı kararı ile, "*koruma tedbiri mahiyetinde olmayan ceza infaz kurumundaki disiplin cezaları veya hukuka aykırılıkların koruma tedbiri niteliğinde olmadığı, bu yöndeki hukuka aykırılıklar nedeniyle meydana gelen zararın idari yargı görev alanında kaldığı ve bu mahkemeler önünde tazminat talebinde bulunulabileceğinden bu konuda görevsizlik kararı verilerek dosyanın uyuşmazlık mahkemesine gönderilmesi gerektiği halde davacının maddi ve manevi tazminat talebinin yasal koşullar oluşmadığından bahisle davanın esasına girilerek red kararı...*" verildiği gerekçesiyle istinaf başvurusu yerinde görüldüğünden, 6100 sayılı HMK'nun 353/1. maddesinin a-6 bendi ile CMK'nun 280/1-d maddeleri uyarınca hükmün bozulmasına, dosyanın yeniden incelenmek üzere ilk derece mahkemesine gönderilmesine, kesin olarak karar vermiştir.

13. **Aksaray 1. Ağır Ceza Mahkemesi 27/05/2025 tarih ve E.2025/63, K.2025/378 sayılı kararı** ile, idarenin iş ve eylemlerinden doğan ağır hizmet kusurundan kaynaklı davalarda yargılama yapma görevinin İdare Mahkemelerine ait olduğu gerekçesiyle görevsizlik kararı vererek dosyanın kararın kesinleşmesine müteakip Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmesine karar vermiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

"... Davacı Ş. Ö.'nin dava dilekçesinde ileri sürdüğü "nakil, tek kişilik odada kalma, diğer mahkumlarla aynı ortamda ziyaret, telefon gibi yapılması, OHAL sürecindeki uygulamalardan kaynaklanan mahrumiyet ve dolayısı ile hak kaybına sebep olan işlemler" nedeni ile maddi ve manevi tazminat talebinin 5271 sayılı CMK' nın 141 ve devamı maddelerinde düzenlenen koruma tedbirleri nedeniyle tazminat nedenleri arasında düzenlenmediği sonucuna varılarak, idarenin iş ve eylemlerinden doğan ağır hizmet kusurundan kaynaklı davalarda yargılama yapma görevinin İdare Mahkemelerine ait olduğu anlaşılmakla Mahkememizin görevsizliğine,

Ankara 13. İdare Mahkemesinin 2021/765 Esas, 2021/767 Karar sayılı dosyası ile görevsizlik kararı da verildiği dikkate alınarak olumsuz görev uyuşmazlığının çözümü için dosyanın kararın kesinleşmesine müteakip uyuşmazlık mahkemesine gönderilmesine dair aşağıdaki şekilde karar verilmiştir.

KARAR: Gerekçesi yukarıda açıklandığı üzere;

Davacı Ş. Ö.'nin dava dilekçesinde ileri sürdüğü "nakil, tek kişilik odada kalma, diğer mahkumlarla aynı ortamda ziyaret, telefon gibi yapılması, OHAL sürecindeki uygulamalardan kaynaklanan mahrumiyet ve dolayısı ile hak kaybına sebep olan işlemler" nedeni ile maddi ve manevi tazminat talebinin 5271 sayılı CMK' nın 141 ve devamı maddelerinde düzenlenen koruma tedbirleri nedeniyle tazminat nedenleri arasında düzenlenmediği sonucuna varılarak, idarenin iş ve eylemlerinden doğan ağır hizmet kusurundan kaynaklı davalarda yargılama yapma görevinin İdare Mahkemelerine ait olduğu anlaşılmakla Mahkememizin GÖREVSİZLİĞİNE,

Ankara İdare Mahkemelerinin Görevli olduğuna,..."

14. Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanlığınca, 2247 sayılı Kanun'un 14., 16. ve 21. maddeleri uyarınca Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı ve Danıştay Başsavcılığının yazılı düşüncesi istenmiştir.

III. BAŞSAVCILIK DÜŞÜNCELERİ

A. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının Yazılı Düşüncesi

15. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı, davanın görüm ve çözümünün idari yargı yerine ait olduğu yönünde yazılı düşünce vermiştir. Yazılı düşüncenin ilgili kısmı şöyledir:

"...Uyuşmazlık konusu olayda dava, davacının hükümlü olarak bulunduğu ceza infaz kurumunda, eğitim, spor, haftalık telefon görüşmesi, aylık açık görüş vb. haklarının verilmemesi nedeniyle uğradığını iddia ettiği maddi ve manevi zararın tazmini istemiyle açılmıştır.

4675 sayılı Kanun ile infaz hakimliği, ceza infaz kurumları ve tutukevlerinde bulunan hükümlü ve tutuklular hakkında yapılan işlemlere veya bunlarla ilgili faaliyetlere ya da Cumhuriyet savcısının ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazına ilişkin verdiği kararlara yönelik şikâyetleri incelemek ve karara bağlamak ile görevli kılınmış ve görevi sadece şikâyetleri incelemekle sınırlı tutulmuş olmakla birlikte, bu işlemler sebebiyle uğranıldığı ileri sürülen zararın tazmini istemiyle açılacak tazminat davalarında hangi yargı kolunun görevli olduğu hususunda bir düzenleme yapılmamıştır. Ayrıca, 5271 sayılı Kanun'un 142. maddesine göre ağır ceza mahkemesince hükmü bağlanacak olan tazminat davalarına ilişkin hâller de anılan Kanun'un 141. maddesinde sayıya suretiliye belirlenmiştir.

Dava, davacının kapalı ceza infaz kurumunda eğitim, spor, haftalık telefon görüşmesi, aylık açık görüş vb. haklarının verilmemesi şeklindeki uygulamalardan dolayı zarara uğradığından bahisle açıldığından, bu talebin 5271 sayılı Kanun'un 141 vd. maddelerinde öngörülen koruma tedbirleri nedeniyle açılan bir dava veya 4675 sayılı Kanun'un uygulanmasından kaynaklanan bir şikâyet olarak değerlendirilmesi mümkün görülmemektedir. Ayrıca, 4675 sayılı Kanun kapsamında yapılmış olan bir şikâyet başvurusunun da, açılmış veya açılacak olan

tazminat davalarında yargı yolunu belirlemeye etki etmediği düşünülmektedir.

Bu durumda, dava konusu uyumsuzluğun hizmet kusuru esaslarına görülmesinin mümkün olup olmadığının irdelenmesi gerekmektedir. Bilindiği gibi, kamu hizmetini yürüten idarenin bu hizmeti yürüttüğü sırada verdiği zararın tazmini istemiyle açılan davada, idarenin personeli üzerindeki gözetim ve denetim görevini gereği gibi yerine getirmemesi neticesinde, kamu hizmetinin sunulması esnasında, hizmetin hiç işlememesi, geç işlemesi, kötü işlemesi gibi durumlar, idarenin hizmet kusuru olarak adlandırılır. Bu kapsamda bireyler nezdinde gerçekleşen zararlarında, idarenin kusura dayanan sorumluluğu veya kusursuz sorumluluğu sebebiyle tazmini gerekmektedir.

Davada, ceza infaz kurumlarında bulunan hükümlü ve tutuklulara yönelik olarak, Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifhaneleri Genel Müdürlüğüne kanunlarla verilen görev ve yetkilerin kullanılması ya da kullanılmaması nedeniyle, ortaya çıkan mahrumiyet ve dolayısı ile hak kaybına sebep olan işlem ve eylemlerinden kaynaklandığı ileri sürülen maddi ve manevi zararda, idarenin hizmet kusuru veya başka nedenle sorumluluğu bulunup bulunmadığının saptanması gerekmektedir.

Belirtilen bu durum karşısında, davanın idare aleyhine açıldığı, davalı idarenin kamu tüzel kişiliği olup, işlem ve eylemlerinin kamusal nitelik taşıdığı, bu kapsamda bünyesinde istihdam ettiği kamu görevlisinin, görevi sırasında ve yetkilerini kullanırken kusurlu davranışta bulunup bulunmadığı, kusurlu davranışta bulunması hâlinde bu kusurun hizmet kusuru mu, yoksa hizmetten ayrılabilen kişisel kusur mu olup olmadığı hususunun, idare hukuku esaslarına göre idari yargı yerinde çözümlenmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

Uyumsuzluk Mahkemesinin 13.10.2025 tarihli ve 2025/399 E., 2025/652 K. sayılı kararında da aynı hususlar vurgulanmıştır.

Bu nedenle, Aksaray 1. Ağır Ceza Mahkemesinin başvurusunun reddine karar verilmesi gerekmektedir ..."

B. Danıştay Başsavcılığının Yazılı Düşüncesi

16. Danıştay Başsavcısı, davanın görtüm ve çözümünün idari yargı yerine ait olduğu yönünde yazılı düşünce vermiştir. Yazılı düşüncenin ilgili kısmı şöyledir.

"...5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 141. maddesinde sayıma suretiyle belirlenen sebeplerle maddi ve manevi her türlü zararlarını Devlettten isteyebilecek olanlar tarafından açılacak davaların, anılan Kanunun 142. maddesinin 2. fıkrası uyarınca ağır ceza mahkemelerince çözümlenmesi gerekmektedir.

4675 sayılı İnfaz Hakimliği Kanunu, hükümlü ve tutukluların ceza infaz kurumları ve tutukevlerinde 4. maddesinde sayılan işlem veya faaliyetler ile ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazına ilişkin şikâyetleri incelemek ve karara bağlamakla infaz hakimliklerini görevlendirmiştir.

"Davacının ceza infaz kurumunda eğitim, spor, haftalık telefon görüşmesi, aylık açık görüş, vb haklarının verilmesi nedeniyle zarara uğradığından bahisle tazminat ödenmesi istemiyle yaptığı başvurusunun reddine ilişkin Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifhaneleri Genel Müdürlüğü işlemin iptali ile ileri sürdüğü zarara karşılık gelmek üzere maddi ve manevi tazminata hükmedilmesi istemiyle açtığı davanın hizmet kusuru esaslarına göre mi çözümleneceği yoksa Ceza Muhakemesi Kanununun 141. maddesi ya da 4675 sayılı İnfaz Hakimliği Kanunu kapsamında mı değerlendirileceğinin açıklığa kavuşturulması gerekmektedir.

5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 142. maddesine göre ağır ceza mahkemelerince hükmle bağlanacak olan tazminat davalarına ilişkin hâller anılan Kanunun 141. maddesinde sayıma suretiyle belirlenmiş olup, yorum yoluyla bu hâllerin genişletilemeyeceği hususunda tereddüt bulunmamaktadır. Ceza infaz kurumunda eğitim, spor, haftalık telefon görüşmesi, aylık açık görüş, vb haklarının verilmesi nedeniyle zarara uğradığından bahisle tazminata hükmedilmesi istemiyle açılacak davalar bu madde gereğince Devlet aleyhine dava açılacak hâller arasında sayılmadığından, bu iddialarla açılan davalara ağır ceza mahkemelerince bakılamayacağı açıktır.

Diğer yandan, ceza infaz kurumları ve tutukevlerinde hükümlü ve tutukluların 4675 sayılı Kanun'un 4. maddesinde sayılan işlem veya faaliyetler ile ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazına ilişkin şikâyetleri incelemek ve karara bağlamakla görevlendirilen infaz hakimliklerinin tazminat talepli olarak Adalet Bakanlığı'na yapılan başvurusunun reddi üzerine, hizmet kusuru esasına dayanılarak açılacak tazminat davalarını inceleme görevleri bulunmamaktadır.

Dava, davacının kapalı ceza infaz kurumunda eğitim, spor, haftalık telefon görüşmesi, aylık açık görüş, vb haklarının verilmesi şeklindeki uygulamalardan kaynaklanan mahrumiyet ve dolayısı ile hak kaybına sebep olan işlemler nedeniyle zarara uğradığından bahisle açıldığından, 5271 sayılı Ceza Muhakemeleri Kanunu'nun 141 ve devamı maddelerinde öngörülen koruma tedbirleri nedeniyle açılmış bir davadan söz edilemeyeceği gibi 4675 sayılı İnfaz Hakimliği Kanunu'nun amacı, kapsamı ve 4. maddesinde öngörülen şikâyetleri incelemekle sayıma suretiyle özel olarak görevlendirilen infaz hakimliğinin görevi kapsamında da bulunmamaktadır.

İdarenin, kendi eylem ve işlemlerinden doğan zararı ödemekle yükümlü olduğunu kurala bağlayan Anayasanın 125. maddesine göre; idare işlevi ifa edilirken personelinin davranışları nedeniyle verilen zararları idarenin hizmet kusuru esasına göre tazmin etmesi gerekmektedir.

İdarenin yürütmekle görevli olduğu bir hizmetin kuruluşunda, düzenlenişinde veya işleyişindeki nesnel nitelikli bozukluk veya aksaklık ile personeli üzerindeki gözetim ve denetim görevinin gereği gibi yerine getirilmesi sonucunda hizmetin kötü işlemesi, geç işlemesi veya hiç işlememesi idarenin hizmet kusuruna

dayalı tazmin sorumluluğunun doğmasına yol açar. İdarenin bu hukuki sorumluluğundan kaynaklanan uyumsuzlukların görüm ve çözümünde kural olarak İdari yargı mercileri görevlidir.

Bu itibarla, 1721 sayılı Kanun, 5275 sayılı Kanun ve 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ve ilgili mevzuat ile Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü'ne ceza infaz kurumları ve burada bulunan hükümlü ve tutuklulara yönelik olarak verilen görev ve yetkilerin kullanılması ya da kullanılmaması nedeniyle ortaya çıkan mahrumiyet ve dolayısı ile hak kaybına sebep olan işlem ve eylemlerinden kaynaklandığı ileri sürülen maddi ve manevi zararın, hizmet kusuru esasına göre tazmini istemiyle açılan davanın idare hukuku esaslarına göre İdari yargı mercince çözümlenmesi gerekmektedir.

SONUÇ : Açıklanan nedenlerle, uyumsuzluğun görüm ve çözümünde idari yargının görevli olduğu düşünülmektedir..."

17. Aksaray 1. Ağır Ceza Mahkemesince, görevli yargı yerinin belirlenmesi için, adli yargı dosyası ile kesinleşme şerhini havi idari yargı kararı, Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmiştir.

IV. İLGİLİ HUKUK

18. Anayasa'nın "B. Yargı yolu" başlıklı 125. maddesinin son fıkrası şöyledir:

"İdare, kendi eylem ve işlemlerinden doğan zararı ödemekle yükümlüdür."

19. 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun "İdari dava türleri ve idari yargı yetkisinin sınırı" başlıklı 2. maddesi şöyledir:

"1. (Değişik: 10/6/1994 - 4001/1 md.) İdari dava türleri şunlardır:

a) (İptal: Anayasa Mahkemesinin 21/9/1995 tarihli ve E:1995/27, K:1995/47 sayılı kararı ile; Yeniden Düzeltme: 8/6/2000-4577/5 md.) İdari işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için menfaatleri ihlâl edilenler tarafından açılan iptal davaları,

b) İdari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları doğrudan muhtel olanlar tarafından açılan tam yargı davaları,

c) (Değişik: 18/12/1999-4492/6 md.) Tahkim yolu öngörülen imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerinden doğan uyumsuzluklar hariç, kamu hizmetlerinden birinin yürütülmesi için yapılan her türlü idari sözleşmelerden dolayı taraflar arasında çıkan uyumsuzluklara ilişkin davalar.

2. İdari yargı yetkisi, idari eylem ve işlemlerin hukuka uygunluğunun denetimi ile sınırlıdır. İdari mahkemeler; yerindelik denetimi yapamazlar, yürütme görevinin kanunlarda ve Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinde gösterilen şekil ve esaslara uygun olarak yerine getirilmesini kısıtlayacak, idari eylem ve işlem niteliğinde veya idarenin takdir yetkisini kısıtlayacak biçimde yargı kararı veremezler.

3. (Mülga: 2/7/2018 - KHK-703/185 md.)"

20. 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun "Kişilerin uğradıkları zararlar" başlıklı 13. maddesinin değişik birinci fıkrası şöyledir:

"(Değişik: 12/5/1982 - 2670/6 md.)

(Değişik birinci fıkra: 6/6/1990 - 3657/1 md.) Kişiler kamu hukukuna tabi görevlerle ilgili olarak uğradıkları zararlardan dolayı bu görevleri yerine getiren personel aleyhine değil, ilgili kurum aleyhine dava açarlar. Ancak, Devlet dairelerine tevdi veya bu dairelerce tahsil veya muhafaza edilen para ve para hükmündeki değerli kağıtların ilgili personel tarafından zimmete geçirilmesi halinde, zimmete geçirilen miktar, cezai takibat sonucu beklenmeden Hazine tarafından hak sahibine ödenir. Kurumun, genel hükümlere göre sorumlu personele rücu hakkı saklıdır."

21. 5271 sayılı Kanun'un "Tazminat İstemi" başlıklı 141. maddesi şöyledir:

"(1) Suç soruşturması veya kovuşturması sırasında;

a) Kanunlarda belirtilen koşullar dışında yakalanan, tutuklanan veya tutukluluğunun devamına karar verilen,

b) Kanunî gözaltı süresi içinde hâkim önüne çıkarılmayan,

c) Kanunî hakları hatırlatılmadan veya hatırlatılan haklarından yararlanılma isteği yerine getirilmeden tutuklanan,

d) Kanuna uygun olarak tutuklandığı hâlde makul sürede yargılama mercii huzuruna çıkarılmayan ve bu süre içinde hakkında hüküm verilmeyen,

e) Kanuna uygun olarak yakalandıktan veya tutuklandıktan sonra haklarında kovuşturmayla yer olmadığına veya beraatlerine karar verilen,

f) Mahkûm olup da gözaltı ve tutuklulukta geçirdiği süreleri, hükümlülük sürelerinden fazla olan veya işlediği suç için kanunda öngörülen cezanın sadece para cezası olması nedeniyle zorunlu olarak bu cezayla

cezalandırılan,

g) Yakalama veya tutuklama nedenleri ve haklarındaki suçlamalar kendilerine, yazıyla veya bunun hemen olanaklı bulunmadığı hâllerde sözlü açıklanmayan,

h) Yakalanmaları veya tutuklanmaları yakınlarına bildirilmeyen,

i) Haklarındaki arama kararı ölçsüz bir şekilde gerçekleştirilen,

j) Eşyasına veya diğer malvarlığı değerlerine, koşulları oluşmadığı halde elkonulan veya korunması için gerekli tedbirler alınmayan ya da eşyası veya diğer malvarlığı değerleri amaç dışı kullanılan veya zamanında geri verilmeyen,

k) (Ek: 11/4/2013-6459/17 md.) Yakalama, adli kontrol veya tutuklama işlemine karşı Kamunda öngörülen başvuru imkânlarından yararlanılmayan,

l) (Ek: 2/3/2024-7499/12 md.) Konutunu terk etmemek veya uyuşturucu, uyarıcı veya uçucu maddeler ile alkol bağımlılığından arınmak amacıyla hastaneye yatmak dâhil, tedavi veya muayene tedbirlerine tâbi olmak ve bunları kabul etmek şeklindeki adli kontrol yükümlülükleri uygulandıktan sonra haklarında kovuşturmaya yer olmadığınca veya beraatlerine karar verilen,

Kişiler, maddî ve manevî her türlü zararlarını, Devletten isteyebilirler.

(2) Birinci fıkranın (e), (f) ve (l) bentlerinde belirtilen kararları veren merciler, ilgiliye tazminat hakları bulunduğunu bildirirler ve bu husus verilen karara geçirilir.

(3) (Ek: 18/6/2014-6545/70 md.) Birinci fıkrada yazan hâller dışında, suç soruşturması veya kovuşturması sırasında kişisel kusur, haksız fiil veya diğer sorumluluk hâlleri de dâhil olmak üzere hâkimler ve Cumhuriyet savcılarının verdikleri kararlar veya yaptıkları işlemler nedeniyle tazminat davaları ancak Devlet aleyhine açılabilir.

(4) (Ek: 18/6/2014-6545/70 md.) Devlet, ödediği tazminattan dolayı görevinin gereklerine aykırı hareket etmek suretiyle görevini kötüye kullanan hâkimler ve Cumhuriyet savcılarına bir yıl içinde rücu eder."

22. 5271 sayılı Kanun'un "Tazminat isteminin koşulları" başlıklı 142. maddesinin ilgili 1. ve 2. fıkraları şöyledir:

"(1) Karar veya hükümlerin kesinleştiğinin ilgisine tebliğinden itibaren üç ay ve her hâlde karar veya hükümlerin kesinleşme tarihini izleyen bir yıl içinde tazminat isteminde bulunulabilir.

(2) İstem, zarara uğrayanın oturduğu yer ağır ceza mahkemesinde ve eğer o yer ağır ceza mahkemesi tazminat konusu işlemlerle ilişkili ise ve aynı yerde başka bir ağır ceza dairesi yoksa, en yakın yer ağır ceza mahkemesinde karara bağlanır...."

23. 4675 sayılı İnfaz Hâkimliği Kanunu'nun "Amaç ve kapsam" başlıklı 1. maddesi şöyledir:

"Bu Kanunun amacı, infaz hâkimliklerinin kuruluş, görev, çalışma esas ve usullerini düzenlemektir.

(Değişik ikinci fıkra: 14/4/2020-7242/1 md.) Bu Kanun, ceza infaz kurumları ve tutukevlerinde bulunan hükümlü ve tutuklular hakkında yapılan işlemlere veya bunlarla ilgili faaliyetlere ya da Cumhuriyet savcısının ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazına ilişkin verdiği kararlarla yönelik şikâyetleri incelemek ve karara bağlamak, ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazına ilişkin hâkim veya mahkeme tarafından verilmesi gerekli kararları almak, işleri yapmak ve kanunlarla verilen diğer görevleri yerine getirmek üzere kurulan infaz hâkimliklerine ilişkin hükümleri kapsar.

(Mülga üçüncü fıkra: 2/7/2018 – KHK/700/133 md.)"

24. 4675 sayılı Kanun'un "İnfaz Hâkimliklerinin Görevleri" başlıklı 4. maddesinin ilgili kısımları şöyledir:

"İnfaz hâkimliklerinin görevleri şunlardır:

1. Hükümlü ve tutukluların ceza infaz kurumları ve tutukevlerine kabul edilmeleri, yerleştirilmeleri, barındırılmaları, ısıtılmaları ve giydirmeleri, beslenmeleri, temizliklerinin sağlanması, bedensel ve ruhsal sağlıklarının korunması amacıyla muayene ve tedavilerinin yaptırılması, dışarıyla ilişkileri, çalıştırılmaları gibi işlem veya faaliyetlere ilişkin şikâyetleri incelemek ve karara bağlamak.

2. Hükümlülerin cezalarının infazı, müşahadeye tâbi tutulmaları, açık cezaevlerine ayrılmaları, izin, sevk, nakil ve tahliyeleri; tutukluların sevk ve tahliyeleri gibi işlem veya faaliyetlere ilişkin şikâyetleri incelemek ve karara bağlamak.

3. Hükümlü ve tutuklular hakkında alınan disiplin tedbirleri ve verilen disiplin cezalarının kanun, veya diğer mevzuat hükümlerine aykırı olduğu iddiasıyla yapılan şikâyetleri incelemek ve karara bağlamak.

5. (Ek: 14/4/2020-7242/4 md.) Cumhuriyet savcısının ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazına ilişkin verdiği kararlara karşı yapılan şikâyetleri incelemek.

7. Kanunlarla verilen diğer görevleri yapmak.

Kanunlarda başka bir yargı mercine bırakılan konulara ilişkin hükümler saklıdır."

25. 4675 sayılı Kanun'un "İnfaz hâkimliğine şikâyet ve usulü" başlıklı 5. maddesi şöyledir:

"Ceza infaz kurumları ve tutukevlerinde hükümlü ve tutuklular hakkında yapılan işlemler veya bunlarla

ilgili faaliyetlerin ya da Cumhuriyet savcısının ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazına ilişkin verdiği kararların kanun veya diğer mevzuat hükümlerine aykırı olduğu gerekçesiyle bu karar, işlem veya faaliyetlerin öğrenildiği tarihten itibaren onbeş gün, herhalde yapıldığı tarihten itibaren otuz gün içinde şikâyet yoluyla infaz hâkimliğine başvurulabilir.

Şikâyet, dilekçe ile doğrudan doğruya infaz hâkimliğine yapılabileceği gibi; Cumhuriyet başsavcılığı veya ceza infaz kurumu ve tutukevi müdürlüğü aracılığıyla da yapılabilir. Infaz hâkimliği dışında yapılan başvurular hemen ve en geç üç gün içinde infaz hâkimliğine gönderilir. Sözlü yapılan şikâyet, tutanağa bağlanır ve bir sureti başvururana verilir.

Şikâyet yoluna, kendisi ile ilgili olmak kaydıyla hükümlü veya tutuklu ya da eşi, anası, babası, ayırt etme gücüne sahip çocuğu veya kardeşi, müdafii, kanunî temsilcisi veya ceza infaz kurumu ve tutukevi izleme kurulu başvurulabilir.

Şikâyet yoluna başvurulması, verilen kararın, yapılan işlem veya faaliyetin yerine getirilmesini durdurmaz. Ancak, infaz hâkimi giderilmesi güç veya imkansız sonuçların doğması ve karar, işlem veya faaliyetin açıkça hukuka aykırı olması koşullarının birlikte gerçekleşmesi durumunda karar, işlem veya faaliyetin ertelenmesine veya durdurulmasına karar verebilir."

26. 4675 sayılı Kanun'un "Infaz Hâkimliğince Şikâyet Üzerine Verilen Kararlar" başlıklı 6. maddesi şöyledir:

"Şikâyet başvurusu, 5 inci maddede yazılı sürenin geçmesinden sonra veya infaz hâkimliğinin görev ve yetki alanı dışında kalan bir karar, işlem veya faaliyete karşı ya da başvuru hakkı olmayan kimselerce yapılmışsa infaz hâkimi, başvuru dilekçesini esasa girmeden reddeder; şikâyet başvurusu başka bir yargı mercinin görevi içerisinde ise o mercie gönderir.

Şikâyet başvurusu üzerine infaz hâkimi, duruşma yapmaksızın dosya üzerinden bir hafta içinde karar verir; ancak, gerek gördüğünde karar vermeden önce şikâyet konusu işlem veya faaliyet hakkında re'sen araştırma yapabilir ve ilgililerden bilgi ve belge isteyebilir; ayrıca ceza infaz kurumu ve tutukevi ile ilgili Cumhuriyet savcısının da yazılı görüşünü alır. (Ek cümleler: 22/7/2010 - 6008/5 md.) Disiplin cezasına karşı yapılan şikâyet üzerine infaz hâkimi, hükümlü veya tutuklunun savunmasını aldıktan ve talep edilen diğer delilleri toplayıp değerlendirdikten sonra kararını verir. Hükümlü veya tutuklu, savunmasını, hazır bulunmak ve vekaletnamesini ibraz etmek koşuluyla avukatıyla birlikte veya avukatı aracılığıyla yapabilir. Infaz hâkimi gerekli görmesi durumunda hükümlü veya tutuklunun savunmasını ceza infaz kurumunda da alabilir.

Infaz hâkimi, inceleme sonunda şikâyeti yerinde görmezse reddine; yerinde görürse, verilen kararın veya yapılan işlemin iptaline ya da faaliyetin durdurulmasına veya ertelenmesine karar verir.

Infaz hâkimi, bu Kanunda hüküm bulunmayan hallerde 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu hükümlerine göre inceleme ve işlemlerini yürütür ve kararını verir.

(Değişik beşinci fıkra:14/4/2020-7242/6 md.) Infaz hâkiminin kararlarına karşı şikâyetçi veya ilgili Cumhuriyet savcısı tarafından, tebliğden itibaren yedi gün içinde Ceza Muhakemesi Kanunu hükümlerine göre itiraz yoluna gidilebilir. Kanunlarda infaz hâkiminin onayına tabi olduğu belirtilen hususlarda da bu hüküm uygulanır.

İtiraz, infaz hâkimliğinin yargı çevresinde bulunduğu ağır ceza mahkemesine (...) yapılır. Infaz hâkimi aynı zamanda bu mahkemenin üyesi olduğu takdirde itirazla ilgili karara katılamaz."

27. 1721 sayılı Hapishane Ve Tevkifhanelerin İdaresi Hakkında Kanun'un 2. maddesi şöyledir :

" (Değişik: 23/6/1941-4068/1 md.)

A) Mahpusların ceza evlerine dağıtılması,

B) (Değişik: 6/8/1997-4301/11 md.) Hükümlü ve tutuklular ile ceza infaz kurumu ve tutukevlerinde görevli personelin giydirilmesi, hükümlü ve tutukluların yatırılması, ısıtılması, temizliğinin sağlanması, okutulması, eğitilmesi, meslek veya zanaat sahibi yapılması ve çalıştırılması,

C) İş kazançlarının sanatlar ihtiyacına ve çalışanlara pay ve ailelerine nafaka ayrılması,

D) Mahpus ve mevkıflar hakkında kimler tarafından ne gibi inzibat muameleleri tatbik olunacağı,

E) Ceza evinin emniyeti bakımından mahkûmlara ait mektupların ve kendilerini ziyarete gelenlerle konuşmalarının ve haricî muhaberelerinin ne suretle tanzim ve kontrol edileceği,

F) Ceza ve tevkif evlerinin memur ve müstahdemlerinin vazife ve salahiyetleri ve haklarında kimler tarafından ne gibi inzibati muameleler yapılacağı hakkında Cumhurbaşkanı tarafından yönetmelik tanzim olunur.

(...)

(Ek: 6/8/1997-4301/11 md.) Hükümlü ve tutuklularla görev başında bulunan personel, 9.7.1956 tarih ve 6779 sayılı 14 Eylül 1330 tarihli Tayinat ve Yem Kanununa Ek Kanunun 1 inci maddesindeki hüküm çerçevesinde iae edilir.

(Ek: 6/8/1997-4301/11 md.) Hükümlü ve tutuklularla görevde bulunan personelin iaeşesine ilişkin usul ve esaslar yönetmelikte gösterilir."

28. 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin "Adalet Bakanlığı" üst başlıklı ve "Görev" başlıklı 38. maddesinin 1. fıkrasının ilgili kısımları şöyledir:

"(1) Adalet Bakanlığının görev ve yetkileri şunlardır:

a) Kanunlarda kurulması öngörülen mahkemeleri açmak ve teşkilatlandırmak, ceza infaz kurumları, icra ve iflas daireleri gibi her derece ve türdeki adalet kurumlarını planlamak, kurmak ve idari görevleri yönünden gözetim ve denetimini yapmak ve geliştirmek,

...

g) İlgili mevzuat hükümleri uyarınca infaz işlerini düzenlemek,

..."

29. 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin "Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü" başlığını taşıyan 43 .maddesinin 1. fıkrasının b bendi şöyledir:

"(1) Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünün görev ve yetkileri şunlardır:

...

b) Hükümlü ve tutukluların giydirilmesi, beslenmesi, yatırılması, eğitilmesi, çalıştırılması ve muhtaç durumda bulunanların tedavi giderlerinin karşılanması işleri ile 30/6/1934 tarihli ve 2548 sayılı Ceza Evleriyle Mahkeme Binaları İnşası Karşılığı Olarak Alınacak Harçlar ve Mahkûmlara Ödettirilecek Yiyecek Bedelleri Hakkında Kanunda gösterilen her türlü işlemleri yapmak,"

30. Daha önce yürürlükte bulunan 2922 Sayılı Adalet Bakanlığının Teşkilat Ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanunun "Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü" başlığını taşıyan 11. maddesinin 1. fıkrasının a ve b bendi şöyledir :

"Başlangıç cümlesi : (Değişik: 18/5/1994-KHK-529/14 md.; İptal: Ana.Mah.'nin 8/7/1994 tarih ve E.1994/55, K.1994/50 sayılı kararı ile.; Yeniden düzenleme; 15/5/2001 - 4674/2 md.) Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünün görevleri şunlardır:

a) (Değişik : 10/9/1993-KHK-524/14 md.;İptal:Ana.Mah.nin 6/10/1993 tarih ve E.1993/36, K.1993/35 sayılı Kararı ile.;Yeniden düzenleme: 18/5/1994 - KHK - 529/14 md.; İptal: Ana.Mah.'nin 8/7/1994 tarih ve E.1994/55, K.1994/50 sayılı Kararı ile.; Yeniden düzenleme; 15/5/2001 - 4674/2 md.) Ceza infaz kurumları ve tutuklevlerini yönetmek, denetlemek ve hesap işlerini izlemek, 4301 sayılı Ceza İnfaz Kurumları ile Tutuklevleri İşyurtları Kurumunun Kuruluş ve İdaresine İlişkin Kanunla verilen görevleri yerine getirmek.

b) (Değişik : 10/9/1993-KHK-524/14 md.;İptal:Ana.Mah.nin 6/10/1993 tarih ve E.1993/36, K.1993/35 sayılı Kararı ile.;Yeniden düzenleme: 18/5/1994 - KHK - 529/14 md.; İptal: Ana. Mah.'nin 8/7/1994 tarih ve E.1994/55, K.1994/50 sayılı Kararı ile.; Yeniden düzenleme; 15/5/2001 - 4674/2 md.) Hükümlü ve tutukluların giydirilmesi, beslenmesi, yatırılması, eğitilmesi, çalıştırılması ve muhtaç durumda bulunanların tedavi giderlerinin karşılanması işleri ile 2548 sayılı Ceza Evleriyle Mahkeme Binaları İnşası Karşılığı Olarak Alınacak Harçlar ve Mahkûmlara Ödettirilecek Yiyecek Bedelleri Hakkında Kanunda gösterilen her türlü işlemleri yapmak."

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

A. İlk İnceleme

31. Uyuşmazlık Mahkemesinin Rıdvan GÜLEÇ'in Başkanlığında, Üyeler Eyüp SARICALAR, Bayram ŞEN, Döndü Deniz BİLİR, Ahmet ARSLAN, Mahmut BALLI ve Bilal ÇALIŞKAN'ın katılımlarıyla yapılan 22/12/2025 tarihli toplantısında; 2247 sayılı Kanun'un 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre, olay kısmında belirtildiği üzere tarafları, konusu ve sebebi aynı olan davada; idari yargı yerine adli yargı yerinin görevli olduğu gerekçesiyle verilmiş ve kesinleşmiş bir görevsizlik kararı bulunmakta olup, bunun üzerine kendine gelen davayı inceleyen adli yargı yerinin sahip olduğu seçenekler ile verdiği karar bakımından bir değerlendirme yapılması gerekmektedir.

32. 2247 sayılı Kanun'un 14. maddesinde yer alan, "Olumsuz görev uyuşmazlığının bulunduğunun ileri sürülebilmesi için adli ve idari yargı mercilerinin tarafları konusu ve sebebi aynı olan davada kendilerini görevsiz görmeleri ve bu yolda verdikleri kararların kesin veya kesinleşmiş olması gerekir. Bu uyuşmazlığın giderilmesi istemi, ancak davanın taraflarınca ileri sürülebilir." hükmüne göre, idare mahkemesinin kesinleşmiş görevsizlik kararı üzerine adli yargı yerince de görevsizlik kararı verilmesi ve bu kararın kesinleşmesi halinde, olumsuz görev uyuşmazlığı doğmuş olacak; hukuk alanında doğmuş bulunan bu uyuşmazlığın giderilmesi istemi ise, ancak davanın taraflarınca ileri sürülebilecektir.

33. 2247 sayılı Kanun'un 19. maddesindeki "Adli ve idari yargı mercilerinden birisinin kesin veya kesinleşmiş görevsizlik kararı üzerine kendine gelen bir davayı incelemeye başlayan veya incelemekte olan bir yargı merci davada görevsizlik kararı veren mercii görevli olduğu kanısına varırsa, gerekçeli bir karar ile görevli mercii belirtilmesi için Uyuşmazlık Mahkemesine başvurur ve elindeki işin incelenmesini Uyuşmazlık Mahkemesinin karar vermesine değer erteler." hükmüne göre ise, adli yargı yeri, davaya bakma görevinin daha önce görevsizlik kararı veren idari yargı yerine ait olduğunu belirten gerekçeli bir karar ile doğrudan Uyuşmazlık Mahkemesine başvurma olanına sahiptir. Şu kadar ki,

başvuru kararının, görev konusunda Uyuşmazlık Mahkemesince karar verilmesine değin işin incelenmesinin ertelenmesi hususunu da ihtiva etmesi gerekir.

34. Kanun koyucu, 14. maddeye göre hukuk alanında olumsuz görev uyuşmazlığı doğması halinde her iki yargı merciince işten el çekilmiş olduğundan başvurma iradesini davanın taraflarına bırakmış iken, bu yönetme nazaran daha kısa zamanda çözüme ulaşılmasını amaçladığı 19. madde ile, daha önce görevsizlik kararı veren yargı merciinden sonra davayı inceleyen yargı merciine, işten el çekmeden doğrudan Uyuşmazlık Mahkemesine başvurma olanağını tanımıştır.

35. Olayda, adli yargı yerince, görevsizlik kararı verilmeyle birlikte, bununla yetinilmemiş ayrıca kararın kesinleşmesini müteakip görevli mercii belirtilmesi için dava dosyasının re'sen Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmesine de karar verilmiştir.

36. Bu haliyle, her ne kadar 2247 sayılı Kanun'da öngörülen yönetme uymamakta ise de, davanın taraflarınca başvuruda bulunulmadığı gözetilerek, adli yargı yerince re'sen yapılan başvurunun, 2247 sayılı Kanun'un 19. maddesi kapsamında olduğunun kabulü ile Uyuşmazlık Mahkemesinin önüne gelmiş bulunan görev uyuşmazlığının çözümü kavuşturulması, gerek dava ekonomisine gerek Uyuşmazlık Mahkemesinin kuruluşu amacına uygun olacağından ortaya çıkan olumsuz görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliğiyle karar verildi.

B. Esasın İncelenmesi

37. Raportör-Hakim Şerife ÖZDOĞAN IŞIK 'ın davanın çözümünde idari yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan, ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ ile Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın davada idari yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra gereği görüldüğü düşünüldü:

38. Dava; Tekirdağ 1 Nolu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'nda hükümlü olarak bulunan davacının, eğitim, spor, haftalık telefon görüşmesi, aylık açık görüş, vb haklarının verilmemesi nedeniyle zarara uğradığından bahisle tazminat ödenmesi istemiyle yaptığı başvurunun reddine ilişkin Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü'nün 13/02/2020 tarihli ve 27571 sayılı işlemi iptali ile fazlaya ilişkin hakları saklı kalmak kaydıyla uğradığı zararlara karşılık maddi ve manevi tazminat istemiyle açılmıştır .

39. Dava, davacının kapalı ceza infaz kurumunda eğitim, spor, haftalık telefon görüşmesi, aylık açık görüş vb. haklarının verilmemesi şeklindeki uygulamalardan dolayı zarara uğradığından bahisle açıldığından, bu talebin 5271 sayılı Kanun'un 141 vd. maddelerinde öngörülen koruma tedbirleri nedeniyle açılan bir dava veya 4675 sayılı Kanun'un uygulanmasından kaynaklanan bir şikâyet olarak değerlendirilmesi mümkün görülmemektedir. Ayrıca, 4675 sayılı Kanun kapsamında yapılmış olan bir şikâyet başvurusunun da, açılmış veya açılacak olan tazminat davalarında yargı yolunu belirlemeye etki etmediği düşünülmektedir.

40. 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 141. maddesinde sayma suretiyle belirlenen sebeplerle maddi ve manevi her türlü zararların Devletin isteyebilecek olanlar tarafından açılacak davaların, anılan Kanunun 142. maddesinin 2. fıkrası uyarınca ağır ceza mahkemelerince çözümlenmesi gerekmektedir. 4675 sayılı İnfaz Hakimliği Kanunu, hükümlü ve tutukluların ceza infaz kurumları ve tutukevlerinde 4. maddesinde sayılan işlem veya faaliyetler ile ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazına ilişkin şikâyetleri incelemek ve karara bağlamakla infaz hâkimliklerini görevlendirmiştir.

41. Davacının ceza infaz kurumunda eğitim, spor, haftalık telefon görüşmesi, aylık açık görüş, vb haklarının verilmemesi nedeniyle zarara uğradığından bahisle tazminat ödenmesi istemiyle yaptığı başvurunun reddine ilişkin Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü'nün işlemi iptali ile ileri sürdüğü zarara karşılık gelmek üzere maddi ve manevi tazminata hükmedilmesi istemiyle açtığı davanın hizmet kusuru esaslarına göre mi çözümleneceği yoksa Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 141. maddesi ya da 4675 sayılı İnfaz Hakimliği Kanunu kapsamında mı değerlendirileceğinin açıklığa kavuşturulması gerekmektedir.

42. 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 142. maddesine göre ağır ceza mahkemelerince hükme bağlanacak olan tazminat davalarına ilişkin hâller anılan Kanun'un 141. maddesinde sayma suretiyle belirlenmiş olup, yorum yoluyla bu hâllerin genişletilemeyeceği hususunda tereddüt bulunmamaktadır. Ceza infaz kurumunda eğitim, spor, haftalık telefon görüşmesi, aylık açık görüş, vb haklarının verilmemesi nedeniyle zarara uğradığından bahisle tazminata hükmedilmesi istemiyle açılacak davalar bu madde gereğince Devlet aleyhine dava açılabilen hâller arasında sayılmadığından, bu iddialarla açılan davalara ağır ceza mahkemelerince bakılamayacağı açıktır.

43. Diğer yandan, ceza infaz kurumları ve tutukevlerinde hükümlü ve tutukluların 4675 sayılı Kanun'un 4. maddesinde sayılan işlem veya faaliyetler ile ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazına ilişkin şikâyetleri incelemek ve karara bağlamakla görevlendirilen infaz hâkimliklerinin tazminat talepli olarak Adalet Bakanlığı'na yapılan başvurunun reddi üzerine, hizmet kusuru esasına dayanılarak açılacak tazminat davalarını inceleme görevleri bulunmamaktadır.

44. Dava, davacının kapalı ceza infaz kurumunda eğitim, spor, haftalık telefon görüşmesi, aylık açık görüş, vb haklarının verilmemesi şeklindeki uygulamalardan kaynaklanan mahrumiyet ve dolayısı ile hak kaybına sebep olan işlemler nedeniyle zarara uğradığından bahisle açıldığından, 5271 sayılı Ceza Muhakemeleri Kanunu'nun 141 ve devamı maddelerinde öngörülen koruma tedbirleri nedeniyle açılmış bir davadan söz edilemeyeceği gibi 4675 sayılı infaz Hakimliği Kanunu'nun amacı, kapsamı ve 4. maddesinde öngörülen şikayetleri incelemekle sayma suretiyle özel olarak görevlendirilen infaz hakimliğinin görevi kapsamında da bulunmamaktadır. .

45. İdarenin, kendi eylem ve işlemlerinden doğan zararı ödemekle yükümlü olduğunu kurala bağlayan Anayasa'nın 125. maddesine göre; idare işlevi ifa edilirken personelinin davranışları nedeniyle verilen zararları idarenin hizmet kusuru esasına göre tazmin etmesi gerekmektedir. İdarenin yürütmekle görevli olduğu bir hizmetin kuruluşunda, düzenlenişinde veya işleyişindeki nesnel nitelikli bozukluk veya aksaklık ile personeli üzerindeki gözetim ve denetim görevinin gereği gibi yerine getirilmemesi sonucunda hizmetin kötü işlemesi, geç işlemesi veya hiç işlememesi idarenin hizmet kusuruna dayalı tazmin sorumluluğunun doğmasına yol açar. İdarenin bu hukuki sorumluluğundan kaynaklanan uyumsuzlukların görün ve çözümünde kural olarak idari yargı mercileri görevlidir.

46. Bu itibarla, 1721 sayılı Kanun, 5275 sayılı Kanun ve 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Karamamesi ve ilgili mevzuat ile Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü'ne ceza infaz kurumları ve burada bulunan hükümlü ve tutuklulara yönelik olarak verilen görev ve yetkilerin kullanılması ya da kullanılmaması nedeniyle ortaya çıkan mahrumiyet ve dolayısı ile hak kaybına sebep olan işlem ve eylemlerinden kaynaklandığı ileri sürülen maddi ve manevi zararın, hizmet kusuru esasına göre tazmini istemiyle açılan davanın idare hukuku esaslarına göre idari yargı mercince çözülmesi gerekmektedir.

47. Yukarıda belirtilen hususlar gözönünde bulundurulduğunda, Aksaray 1. Ağır Ceza Mahkemesinin yönetime aykırı başvurusunun kabulü ile, Ankara 13. İdare Mahkemesinin 27/04/2021 tarih ve E.2021/765, K.2021/767 sayılı görevsizlik kararının kaldırılmasına karar verilmesi gerekmektedir. .

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Davanın çözümünde İDARİ YARGININ GÖREVLİ OLDUĞUNA,

B. Aksaray 1. Ağır Ceza Mahkemesinin BAŞVURUSUNUN KABULÜYLE, Ankara 13. İdare Mahkemesinin 27/04/2021 tarih ve E.2021/765, K.2021/767 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA,

22/12/2025 tarihinde OY BİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan
Rıdvan
GÜLEÇ

Üye
Eyüp
SARICALAR

Üye
Bayram
ŞEN

Üye
Döndü Deniz
BİLİR

Üye
Ahmet
ARSLAN

Üye
Mahmut
BALLI

Üye
Bilal
ÇALIŞKAN

Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanlığından:

ESAS NO : 2025/397

KARAR NO : 2025/557

KARAR TR : 22/09/2025

ÖZET: Davacının işlettiği internet cafede yasadışı bahis oynatılması nedeniyle, 7258 sayılı Kanun'un 5. maddesi uyarınca "iş yerinin 3 ay süreyle kapatılması..." gerektiğine ilişkin valilik işleminin iptal edilmesi istemiyle açılan davanın, iş yeri açma ve çalışma ruhsatının iptal edilmesine ilişkin işlemin de idari yargıda dava konusu yapılması karşısında İDARİ YARGI YERİNDE çözülmesi gerektiği hk.

KARAR

Davacı : M. E.
Vekili : Av. M. S. A.
Davalı : Batman Valiliği
Vekili : Av. Y. G.

I. DAVA KONUSU OLAY

1. Davacı vekili, müvekkilinin Batman İlinde bulunan Z. İ. C. isimli iş yerini işlettiğini, iş yerinde yasa dışı bahis oynandığından bahisle, 7258 sayılı Kanun'un 5. maddesinin (d) bendi uyarınca, iş yerinin 3 ay süreyle kapatılmasına ve iş yeri açma ve çalışma ruhsatının beş iş günü içinde yetkili idare tarafından iptalinin değerlendirilmesi gerektiğine ilişkin, Batman Valiliği'nin 20/02/2023 tarih ve 2023/2023021015123668027 sayılı işleminin iptal edilmesi istemiyle adli yargı yerinde dava açmıştır.

II. UYUŞMAZLIĞA İLİŞKİN BAŞVURU SÜRECİ

A. Adli Yargıda

2. **Batman 1. Sulh Ceza Hakimliği 10/04/2023 tarih ve D.İş No. 2023/1340 sayılı kararı** ile, yapılan başvuruda 5326 sayılı Kanun'un 28/1-b maddesi uyarınca, Hakimliklerinin görevli olmadığı, idari yargı yerinin görevli olduğu gerekçesiyle, Hakimliklerinin görevsizliğine karar vermiş, bu karara itiraz edilmesi üzerine Batman 2. Sulh Ceza Hakimliğinin 19/04/2023 tarih ve D.İş No: 2023/1731 sayılı kararı ile itirazın reddine karar verilmiş, bu karar kesinleşmiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

"...İtiraz dilekçesi ve idarenin cevabı yazısı ve ekleri birlikte incelendiğinde; muterizin talebinin iş yerinin kapatılması ve mühürlenmesi kararının iptaline ilişkin olduğu, ilgili işlemin idari işlem niteliğinde olduğu ve görevli mahkemenin idari yargı mahkemesi alanına girdiği anlaşıldığından İdare Mahkemelerinde dava açılması gerekirken Hakimliğimize başvurulmuş olması nedeniyle Hakimliğimizin görevsizliğine ..."

3. Davacı bu kez, aynı istemle idari yargı yerinde dava açmıştır.

B. İdari Yargıda

4. Batman İdare Mahkemesi 11/04/2023 tarih ve E.2023/228, K.2023/411 sayılı kararı ile, uyuşmazlıkta görevli yargı yerinin adli yargı mahkemeleri olduğu gerekçesiyle, 2577 sayılı Kanun'un 14/3-a ve 15/1-a maddeleri uyarınca davanın görev yönünden reddine karar vermiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

"...7258 sayılı Kanun'un mevcut halinde idari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin bir düzenleme yer almamaktadır.

Dava konusu olayda uyuşmazlık; 7258 sayılı Futbol ve Diğer Spor Müsabakalarında Bahis ve Şans Oyunları Düzenlenmesi Hakkında Kanun'un 5. maddesinin ihlali nedeniyle anılan Kanun'un 5. maddesinin beşinci fıkrası uyarınca iş yerinin 3 ay süre ile kapatılmasına ve işyeri açma ve çalışma ruhsatının 5 iş günü içinde iptal edilmesi için bildirimde bulunulmasına (işyeri açma ve çalışma ruhsatının iptal edilmesine ilişkin herhangi bir işlem mevcut değil) ilişkin işlemden kaynaklanmakta olup, bu haliyle dava konu işlemin 5326 sayılı Kanun'un 16. maddesinde belirtilen idari yaptırım niteliğinde bir işlem olduğu, 7258 sayılı Kanun'da ise, idari yaptırımlara karşı itiraz konusunda görevli Mahkemenin gösterilmediği, Kabahatler Kanunu'nun 5560 sayılı Kanunla değişik 3. maddesinde belirtildiği üzere idari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerin, diğer kanunlarda aksine bir hüküm bulunmaması halinde uygulanacağına açıkça belirtilmiş olması karşısında, uyuşmazlığın 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 3. ve 27/1. maddeleri gereği adli yargı bünyesinde bulunan Sulh Ceza Hakimliğiince çözümlenmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Nitekim, Uyuşmazlık Mahkemesinin 22/10/2018 günlü, E:2018/585, K:2018/647 sayılı kararı da bu tür uyuşmazlıklarda adli yargının görevli olduğu yönündedir..."

5. Bu karara karşı istinaf isteminde bulunulmuştur.

6. Gaziantep Bölge İdare Mahkemesi 2. İdari Dava Dairesi 07/03/2024 tarih ve E.2023/2421, K. 2024/431 sayılı kararı ile, "...Dosyadaki belgeler ile istinaf dilekçesindeki iddiaların incelenmesinden; istinaf başvurusuna konu kararın ve dayandığı gerekçenin hukuka ve usule uygun olduğu, kararın kaldırılmasını gerektirecek yasal bir sebebin bulunmadığı sonucuna varılmıştır.

Öte yandan, dava dilekçesinde; işyeri açma ve çalışma ruhsatının iptal edilmesine için gerekli Olur'un verilmesine ilişkin işlemin de iptalinin istendiği görülmekte ise de, söz konusu işlemin doğrudan hukuki sonuç doğuracak nitelikte olmadığı, sadece iş yeri hakkında ilgili yaptırımların yetkili olan Belediyece uygulanabilmesi amacıyla ilgili Belediyeye

yapılan bildirim niteliğinde bir işlem olduğu, bu haliyle de idari davaya konu olabilecek kesin ve icrai nitelikte bir işlem olmadığı anlaşılmaktadır. Açıklanan nedenlerle, Batman İdare Mahkemesince verilen 11/04/2023 gün ve E:2023/228, K:2023/411 sayılı karara karşı yapılan istinaf başvurusunun reddine..." karar vermiştir.

7. Bu kararın temyizen incelenerek bozulması istenilmiştir.

8. Danıştay 10. Dairesi 21/11/2024 tarih ve E.2024/3656, K.2024/5213 sayılı kararı ile, temyiz isteminin kabulüne ve Bölge İdare Mahkemesinin kararının bozulmasına karar vermiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

"...Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanun'un yukarıda yer verilen hükmü uyarınca, adli yargı mercisinin kesin veya kesinleşmiş görevsizlik kararı üzerine kendisine gelen bir davayı incelemeye başlayan veya incelemekte olan bir yargı mercisinin, davada görevsizlik kararı veren mercinin görevli olduğu kanısına varırsa, gerekçeli bir karar ile görevli mercinin belirtilmesi için Uyuşmazlık Mahkemesine başvurması ve elindeki işin incelenmesini Uyuşmazlık Mahkemesinin karar vermesine değin ertelemesi gerekmektedir.

Dava dosyasının incelenmesinden, davacı tarafından dava konusu işlemin kaldırılması istemiyle Batman 1. Sulh Ceza Hakimliğine itiraz edildiği, Batman 1. Sulh Ceza Hakimliğinin Değişik İş No:2023/1340 sayılı dosyasında 10/04/2023 tarihli kararla idari yargının görevli olduğu gerekçesiyle görevsizlik kararı verildiği ve bu kararın 19/04/2023 tarihinde, temyize konu karar verilmeden önce kesinleştiği anlaşıldığından Bölge İdare Mahkemesince davacının istinaf başvurusu hakkında karar verilmeden önce 2247 sayılı Kanun'un 19. maddesinin işletilmesi suretiyle Uyuşmazlık Mahkemesine başvurulması ve işin incelenmesinin Uyuşmazlık Mahkemesinin karar vermesine değin ertelenmesi gerektiği sonucuna varılmaktadır.

Bu itibarla, davanın görev yönünden reddi yolundaki Batman İdare Mahkemesi kararına karşı davacı tarafından yapılan istinaf başvurusunun reddine ilişkin temyize konu Gaziantep Bölge İdare Mahkemesi 2. İdari Dava Dairesi kararında hukuki isabet bulunmamaktadır..."

9. Gaziantep Bölge İdare Mahkemesi 2. İdari Dava Dairesi 15/05/2025 tarih ve E.2025/130 sayılı kararı ile, uyuşmazlığın 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 3. maddesi ve 27. maddesinin 1. fıkrası uyarınca adli yargı bünyesinde bulunan sulh ceza mahkemesince çözülmesi gerektiği, uyuşmazlığa ilişkin davanın idari yargı yerinin görevi dışında olduğu gerekçesiyle, 2247 sayılı Kanun'un 19. maddesi uyarınca görevli yargı yerinin belirlenmesi için dosyanın Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmesine ve dosya incelemesinin bu konuda Uyuşmazlık Mahkemesince karar verinceye kadar ertelenmesine karar vermiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

"...Dosyanın incelenmesinden; Batman İl Emniyet Müdürlüğüne gelen ihbar üzerine davacının işlettiği Z. İ. C. adlı iş yerinde denetim yapıldığı, yapılan denetimde 10 mumaralı bilgisayar üzerinden yasa dışı bahis oynatıldığının tespit edildiğinden bahisle Batman Valiliği tarafından iş yerinin 7258 sayılı Kanun'un 5. maddesi uyarınca 3 ay süreyle kapatılmasına ve iş yeri açma ve çalışma ruhsatının beş iş günü içerisinde iptalini sağlanması için gerekli olan bildirimin yapılmasına ilişkin 20/02/2023 tarih ve E-(...)-91244-(...) sayılı işlemin tesis edildiği, akabinde davacı tarafından, 16.03.2023 tarihli dilekçe ile anılan işlemin iptali istemiyle Batman İdare Mahkemesi'nin 2023/228 esasına kayden dava açıldığı, daha sonra işlemin kaldırılması istemiyle 21.03.2023 tarihinde Batman 1. Sulh Ceza Hakimliğine itiraz edildiği, Batman 1. Sulh Ceza Hakimliğinin Değişik İş No:2023/1340 sayılı dosyasında 10/04/2023 tarihli kararla idari yargının görevli olduğu gerekçesiyle görevsizlik kararı verildiği, öte yandan Batman İdare Mahkemesine açılan davada ise Batman İdare Mahkemesinin 11.04.2023 tarihli kararı ile davanın görev yönünden reddine karar verildiği, verilen kararın davacı tarafından istinaf edilmesi üzerine Dairemizin 07.03.2024 tarih ve E:2023/2421, K:2024/431 sayılı kararı ile istinaf başvurusunun reddine karar verildiği, Dairemiz kararının davacı tarafından temyiz edilmesine anılan dosyanın temyiz aşamasında iken Batman 1. Sulh Ceza Hakimliği'nin Değişik İş No:2023/1340 sayılı kararının 19/04/2023 tarihinde kesinleştiği, Dairemiz kararının temyiz incelenmesi sonucunda "temyize konu karar verilmeden önce Batman 1. Sulh Ceza Hakimliği'nin Değişik İş No:2023/1340 sayılı kararının kesinleştiği anlaşıldığından Bölge İdare Mahkemesince davacının istinaf başvurusu hakkında karar verilmeden önce 2247 sayılı Kanun'un 19. maddesinin işletilmesi suretiyle Uyuşmazlık Mahkemesine başvurulması ve işin incelenmesinin Uyuşmazlık Mahkemesinin karar vermesine değin ertelenmesi gerektiği" gerekçesiyle Dairemiz kararının bozulması üzerine bozma kararına uyularak ara karar yapılarak Batman 1.Sulh Ceza Hakimliği dosyasının dosyamız içerisine katılması sağlanmıştır.

Yukarıda yer alan hükümlerin birlikte değerlendirilmesinden, Kabahatler Kanunu'nun; idari yaptırım kararlarına karşı, açıkça idari yargı mercisinde dava açılabilmesine ilişkin herhangi bir hüküm bulunmaması durumunda adli yargının görevli olduğu, yargı yoluna ilişkin açıkça idari yargı mercisinde dava açılabilmesine ilişkin hüküm bulunması durumunda veya aynı kişiyle ilgili olarak, idari yaptırım kararının verildiği işlem kapsamında idari yargının görev alanına giren kararların da verilmiş olması halinde idari yargı mercisinde dava açılacağı açıktır.

Diğer bir ifadeyle, Kabahatler Kanunu'nun, idari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerinin, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanacağı; diğer kanunlarda görevli

mahkemenin gösterilmesi durumunda ise uygulanmayacağı anlaşılmaktadır.

Uyuşmazlık; davacıya ait iş yerinde yasa dışı bahis oynatıldığından bahisle 7258 sayılı Futbol ve Diğer Spor Müsabakalarında Bahis ve Şans Oyunları Düzenlenmesi Hakkında Kanun'un 5. maddesine istinaden iş yerinin 3 ay süre ile kapatılmasına ve iş yeri açma ve çalışma ruhsatının beş iş günü içerisinde iptalinin sağlanması için gerekli olan bildirim yapılmasına ilişkin işlemlerden kaynaklanmıştır.

5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun yayımından sonra, dava konusu İş yerinin kapatılması işleminde dayanak teşkil eden 7258 sayılı Kanun'un yukarıda yer verilen hükümlerinde iş yerlerinin kapatılmasına ilişkin işlemlerin hangi şartlarda yapılabileceği belirtilmiş, ancak bu işlemlere karşı başvurulabilecek kanun yoluna ilişkin düzenleme yapılmamıştır.

Bu haliyle dava konusu işlemin 5326 sayılı Kanun'un 16. maddesinde belirtilen idari yaptırım niteliğinde olduğu, 7258 sayılı Kanun'da idari yaptırımlara karşı itiraz konusunda görevli mahkemenin gösterilmediği, Kabahatler Kanunu'nun 5560 sayılı Kanunla değişik 3. maddesinde ise idari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerin, diğer kanunlarda aksine bir hüküm bulunmaması halinde uygulanacağı açıkça belirtildiği dikkate alındığında uyuşmazlığın 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 3. maddesi ve 27. maddesinin 1. fıkrası uyarınca adli yargı bünyesinde bulunan sulh ceza mahkemesince çözülmesi gerektiği sonucuna varılmıştır..."

10. Gaziantep Bölge İdare Mahkemesi 2. İdari Dava Dairesince, 2247 sayılı Kanun'un 19. maddesi uyarınca görevli yargı yerinin belirlenmesi için dava dosyaları Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmiştir.

III. İLGİLİ HUKUK

11. 7258 sayılı Futbol ve Diğer Spor Müsabakalarında Bahis ve Şans Oyunları Düzenlenmesi Hakkında Kanun'un 5. maddesi şöyledir:

"(Değişik: 12/7/2013-6495/3 md.)

Kanunun verdiği yetkiye dayalı olmaksızın;

a) Spor müsabakalarına dayalı sabit ihtimalli ve müşterek bahis veya şans oyunlarını oynatanlar ya da oynanmasına yer veya imkân sağlayanlar üç yıldan beş yıla kadar hapis ve on bin güne kadar adli para cezasıyla cezalandırılır.

b) Yurt dışında oynatılan spor müsabakalarına dayalı sabit ihtimalli veya müşterek bahis ya da şans oyunlarının internet yoluyla ve sair suretle erişim sağlayarak Türkiye'den oynanmasına imkân sağlayan kişiler, dört yıldan altı yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırılır.

c) Spor müsabakalarına dayalı sabit ihtimalli veya müşterek bahis ya da şans oyunları ile bağlantılı olarak para nakline aracılık eden kişiler, üç yıldan beş yıla kadar hapis ve beş bin güne kadar adli para cezasıyla cezalandırılır.

ç) Kişileri reklam vermek ve sair surette spor müsabakalarına dayalı sabit ihtimalli veya müşterek bahis ya da şans oyunlarını oynamaya teşvik edenler, bir yıldan üç yıla kadar hapis ve üç bin güne kadar adli para cezasıyla cezalandırılır.

d) Spor müsabakalarına dayalı sabit ihtimalli veya müşterek bahis veya şans oyunlarını oynayanlar mahallin en büyük mülki idare amiri tarafından beş bin liradan yirmi bin liraya kadar idari para cezası ile cezalandırılır.

Bu madde kapsamına giren suçlarla bağlantılı olarak, spor müsabakalarına dayalı sabit ihtimalli veya müşterek bahis veya şans oyunlarının oynanmasına tahsis edilen veya oynanmasında kullanılan ya da suçun komusunu oluşturan eşya ile bu oyunların oynanması için ortaya konulan veya oynanması suretiyle elde edilen her türlü mal varlığı değeri, 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun eşya ve kazanç müsadereğine ilişkin hükümlerine göre müsadere edilir.

Bu madde kapsamına giren suçlardan dolayı, tüzel kişiler hakkında bunlara özgü güvenlik tedbirlerine hükmolunur.

Bu madde kapsamına giren suçlarla ilgili olarak, 4/5/2007 tarihli ve 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanunun erişimin engellenmesine ilişkin hükümleri uygulanır.

Bu madde kapsamına giren suçların işlendiği işyerleri mahallin en büyük mülki idare amiri tarafından ihbarda bulunmaksızın üç ay süreyle mühürlenerek kapatılır. İş yeri açma ve çalışma ruhsatına sahip işyerlerinin ruhsatları mahallin en büyük mülki idare amirinin bildirimi üzerine ruhsat vermeye yetkili idare tarafından beş iş günü içinde iptal edilir.

(Ek fıkra: 15/8/2017-KHK-694/23 md.; Aynen kabul: 1/2/2018-7078/23 md.)

Birinci fıkranın (a), (b), (c) ve (ç) bentlerinde düzenlenen suçlar ile 5237 sayılı Kanunun 228 inci maddesinin üçüncü ve dördüncü fıkralarında düzenlenen suç bakımından 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun;

a) 128 inci maddesinde yer alan taşınmazlara, hak ve alacaklara elkoyma,

b) 135 inci maddesinde yer alan iletişimin tespiti, dinlenmesi ve kayda alınması,

ç) Örgüt faaliyeti çerçevesinde işlenip işlenmediğine bakılmaksızın 139 uncu maddesinde yer alan gizli

soruşturmacı görevlendirilmesi,

ç) 140 ıncı maddesinde yer alan teknik araçlarla izleme, tedbirlerine ilişkin hükümler uygulanabilir.

(Ek fıkra: 22/4/2022-7405/48 md.) Bu Kanunda tanımlanan suçlara ilişkin delil veya emarelerin tespiti hâlinde Spor Toto Teşkilat Başkanlığı, doğrudan Cumhuriyet başsavcılığına başvuruda bulunabilir. Soruşturma sonunda verilecek kovuşturmayla yer olmadığı kararları Spor Toto Teşkilat Başkanlığına tebliğ edilir ve Spor Toto Teşkilat Başkanlığı bu kararlara itiraz edebilir.

(Ek fıkra: 22/4/2022-7405/48 md.) Bu Kanunda tanımlanan suçlar dolayısıyla açılan davalarda mahkeme, iddianamenin bir örneğini Spor Toto Teşkilat Başkanlığına tebliğ eder. Başvuru yapılması hâlinde Spor Toto Teşkilat Başkanlığı açılan davaya katılan olarak kabul edilir."

12. 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun "Amaç ve kapsam" başlıklı 1. maddesi şöyledir:

"(1) Bu Kanunda; toplum düzenini, genel ahlâkı, genel sağlığı, çevreyi ve ekonomik düzeni korumak amacıyla;

a) Kabahatlere ilişkin genel ilkeler,

b) Kabahatler karşılığında uygulanabilecek olan idari yaptırımların türleri ve sonuçları,

c) Kabahatler dolayısıyla karar alma süreci,

d) İdari yaptırma ilişkin kararlara karşı savunma yolu,

e) İdari yaptırım kararlarının yerine getirilmesine ilişkin esaslar,

Belirlenmiş ve çeşitli kabahatler tanımlanmıştır."

13. 5326 sayılı Kanun'un "Tanım" başlıklı 2. maddesi şöyledir:

"(1) Kabahat deyiminden; kanunun, karşılığında idari yaptırım uygulanmasını öngördüğü haksızlık anlaşılr."

14. 5326 sayılı Kanun'un "Yaptırım türleri" başlıklı 16. maddesi şöyledir:

"(1) Kabahatler karşılığında uygulanacak olan idari yaptırımlar, idari para cezası ve idari tedbirlerden ibarettir.

(2) İdari tedbirler, mülkiyetin kamuya geçirilmesi ve ilgili kanunlarda yer alan diğer tedbirlerdir."

15. 5326 sayılı Kanun'un "Saklı tutulan hükümler" başlıklı 19. maddesi şöyledir:

"(1) Diğer kanunlarda kabahat karşılığında öngörülen belirli bir süre için;

a) Bir meslek ve sanatın yerine getirilmemesi,

b) İşyerinin kapatılması,

c) Ruhsat veya ehliyetin geri alınması,

d) Kara, deniz veya hava nakil aracının trafikten veya seyrüseferden alınması,

gibi yaptırımlara ilişkin hükümler, ilgili kanunlarda bu Kanun hükümlerine uygun değişiklik yapıncaya kadar saklıdır."

16. 5326 sayılı Kanun'un "Başvuru yolu" başlıklı 27. maddesinin 1. ve 8. fıkraları şöyledir:

"(1) İdari para cezası ve mülkiyetin kamuya geçirilmesine ilişkin idari yaptırım kararına karşı, kararın tebliği veya tefhimi tarihinden itibaren en geç onbeş gün içinde, sulh ceza mahkemesine başvurulabilir. Bu süre içinde başvurunun yapılmaması halinde idari yaptırım kararı kesinleşir.

...

(8) (Ek: 6/12/2006-5560/34 md.) İdari yaptırım kararının verildiği işlem kapsamında aynı kişi ile ilgili olarak idari yargının görev alanına giren kararların da verilmiş olması halinde; idari yaptırım kararına ilişkin hukuka aykırılık iddiaları bu işlemin iptali talebiyle birlikte idari yargı merciine götürülür."

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

A. İlk İnceleme

17. Uyuşmazlık Mahkemesinin Rıdvan GÜLEÇ'in Başkanlığında, Üyeler Nilgün TAŞ, Doğan AĞIRMAN, Eyüp SARICALAR, Ahmet ARSLAN, Mahmut BALLI ve Bilal ÇALIŞKAN'ın katılmalarıyla yapılan 22/09/2025 tarihli toplantısında; 2247 sayılı Kanun'un 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre, bölge idare mahkemesince, anılan Kanun'un 19. maddesine göre başvuruda bulunulmuş olduğu, idari yargı dosyasının, ekinde adli yargı dosyası ile birlikte Uyuşmazlık Mahkemesine gönderildiği ve usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından, görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliği ile karar verildi.

B. Esasın İncelenmesi

18. Raportör-Hâkim Gülşen AKAR PEHLİVAN'ın davanın çözümünde idari yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan, ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ ile Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın davada idari yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra, gereği görüldüğü düşünüldü:

19. Dava, * bulunan ve davacı tarafından internet salonu olarak işletilen Z. İ. C. unvanlı iş yerinde yasadışı bahis oynandığı tespit edildiğinden, 7258 sayılı Kanun'un 5. maddesi uyarınca *"iş yerinin 3 ay süre ile kapatılması ve iş yeri açma ve çalışma ruhsatının beş iş günü içinde yetkili idare tarafından iptalinin değerlendirilmesi için gerekli bildirimin yapılmasına"* ilişkin Batman Valiliğinin 20/02/2023 tarih ve 2023021015123668027 sayılı işleminin iptali istemiyle açılmıştır.

20. Yukarıda izah edilen düzenlemelere göre; Kabahatler Kanunu'nun, idari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerinin, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanacağı; diğer kanunlarda görevli mahkemenin gösterilmesi durumunda ise uygulanmayacağı anlaşılmaktadır.

21. Kabahatler Kanunu'nun 27. maddesine, 5560 sayılı Kanun ile eklenen sekizinci fıkrasında; idari yaptırım kararının verildiği işlem kapsamında aynı kişi ile ilgili olarak idari yargının görev alanına giren kararların da verilmiş olması halinde; idari yaptırım kararına ilişkin hukuka aykırılık iddialarının, bu işlemin iptali talebiyle birlikte idari yargı merciinde görüleceği kurala bağlanmış, bu maddenin gerekçesinde de bu hükümle, Kabahatler Kanunu'ndaki düzenlemelerin ortaya çıkardığı bağlantı sorununa çözüm getirilmesinin amaçlandığı ifade edilmiştir.

22. 19/12/2006 tarihinde yürürlüğe giren bu düzenlemeye göre, Kabahatler Kanunu'nun, idari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerinin, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanacağı, diğer kanunlarda görevli mahkemenin gösterilmesi durumunda ise uygulanmayacağı ancak idari yaptırım kararının verildiği işlem kapsamında aynı kişi ile ilgili olarak idari yargının görev alanına giren kararların da verilmiş olması halinde, idari yaptırım kararına ilişkin hukuka aykırılık iddialarının, bu işlemin iptali talebiyle birlikte idari yargı merciinde görüleceği anlaşılmaktadır.

23. Uyuşmazlık Mahkemesince de, idari yaptırım yönünden oluşan olumsuz görev uyuşmazlıklarının çözümünde, idari yaptırma konu işlem kapsamında aynı kişi ile ilgili olarak idari yargının görev alanına giren kararın da verilmiş olması ve dosya içeriğinden bu kararın idari yargı yerinde dava konusu edildiğinin anlaşılması halinde; idari yaptırma ilişkin kararın hukuka aykırılığı iddiasının da, idari yargı yerinde görüleceği sonucuna varılarak, idari yargı yerince verilen görevsizlik kararlarının kaldırılmasına karar verilmiştir.

24. Dava dosyasının incelenmesinden, 27/01/2023 günü saat 19:30 sıralarında Batman İl Emniyet Müdürlüğü ekiplerince yapılan çalışmalar neticesinde, Z. İ. C. isimli iş yerinde 7258 sayılı Kanun'un Yasadışı Bahis olayı ile ilgili olarak Batman Cumhuriyet Başsavcılığının 28/01/2023 tarih ve 2023/2110 sayılı soruşturması ve Batman 1. Sulh Ceza Hâkimliğinin 28/01/2023 tarihli 2023/518 D.İş karar sayısı ile el koyma ve inceleme kararı alındığı, konu ile ilgili olarak yasadışı bahis oynandığı tespit edildiğinden, 7258 sayılı Kanun gereği belirtilen iş yerinin 3 (üç) ay süre ile kapatılması ve iş yeri açma ve çalışma ruhsatının beş iş günü içinde yetkili idare tarafından iptalinin değerlendirilmesi için gerekli bildirimin yapılmasının uygun görüldüğüne ilişkin, Batman Valiliği İl Emniyet Müdürlüğünün işleminin iptali istemiyle adli yargı yerinde açılan davada, Batman 1. Sulh Ceza Hâkimliğinin 10/04/2023 tarih ve D.İş.2023/1340 sayılı kararı ile idari yargı yerinin görevli olduğuna karar verildiği; idari yargı yerinde açılan davada ise Gaziantep Bölge İdare Mahkemesi 2. İdari Dava Dairesince Batman İdare Mahkemesince verilen görevsizlik kararına karşı yapılan istinaf başvurusunun reddine karar verildiği ancak bu kararın Danıştay 10. Dairesi tarafından bozulması üzerine, Gaziantep Bölge İdare Mahkemesi 2. İdari Dava Dairesince dosyaların Uyuşmazlık Mahkemesine gönderildiği anlaşılmıştır.

25. Mahkememizce yapılan incelemede dosya içeriğinde, Z.İ. C. unvanlı iş yerinin 15/03/2023 tarih ve E.115725 sayılı Batman Belediye Başkanlığı onayı ile iş yeri açma ve çalışma ruhsatının iptal edildiği tespit edilerek, bu işlemin iptali istemiyle, davacı M. E tarafından Batman İdare Mahkemesinde açılan bir dava bulunup bulunmadığı Mahkemelerinden sorulmuş, 09/07/2025 tarih ve E.2023/776 sayılı gelen cevabı yazıda *"davacı M. E. olan Mahkememiz 2023/776 esas sayılı dosyasında 28/03/2024 tarihinde davanın kısmen iptal, kısmen reddine karar verilmiş, davacı ve davalı tarafından yapılan istinaf başvurusu üzerine dava dosyası Gaziantep Bölge İdare Mahkemesi 2.İdari Dava Dairesinin 2024/961 esasına kaydedilmiş ve istinaf başvurusunun reddine karar verilerek yapılan temyiz başvurusu üzerine dosya Danıştay 4. Daire Başkanlığına gönderilmiş 2025/3303 esasına kaydedilmiştir. Dava dosyasında temyiz incelemesi devam etmektedir."* denildiği görülmüştür.

26. İncelenen uyuşmazlıkta, uygulanan 3 ay süreyle iş yerinin kapatılmasının 5326 sayılı Kanun'un 16. maddesinde belirtilen idari yaptırım türlerinden biri olduğu, buna karşılık iş yerinin sürekli kapatılmasına konu işlem kapsamında aynı kişi ile ilgili olarak (aynı maddi olay nedeniyle) iş yeri açma ve çalışma ruhsatının da iptaline karar

verildiği ve bunun idari yargı yerinde dava konusu edildiği anlaşıldığından; iş yerinin 3 ay süreyle kapatılmasına ilişkin bu kararın hukuka aykırılığı iddiasının da idari yargı yerinde görüleceği kuşkusuzdur.

27. Bu durumda, Kabahatler Kanunu'nun 5560 sayılı Kanun'la değişik 19. maddesi ve aynı Kanun'un 27. maddesine 5560 sayılı Kanun'la eklenen sekizinci fıkra hükmü bir arada değerlendirildiğinde, 5580 sayılı Kanun'un 19. maddesi uyarınca verilen iş yerinin 3 ay süreyle kapatılmasına karşı açılacak davanın çözümünde idari yargı yerinin görevli olduğu sonucuna varılmıştır.

28. Yukarıda belirtilen hususlar göz önünde bulundurularak, Gaziantep Bölge İdare Mahkemesi 2. İdari Dava Dairesinin 15/05/2025 tarih ve E.2025/130 sayılı başvurusunun reddi gerekmiştir.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Davanın çözümünde İDARİ YARGININ GÖREVLİ OLDUĞUNA,

B. Gaziantep Bölge İdare Mahkemesi 2. İdari Dava Dairesinin 15/05/2025 tarih ve E.2025/130 sayılı BAŞVURUSUNUN REDDİNE,

22/09/2025 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan	Üye	Üye	Üye
Rıdvan	Nilgün	Doğan	Eyüp
GÜLEÇ	TAŞ	AĞIRMAN	SARICALAR

Üye	Üye	Üye
Ahmet	Mahmut	Bilal
ARSLAN	BALLI	ÇALIŞKAN

Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanlığından:

ESAS NO : 2025/414
KARAR NO : 2025/599
KARAR TR : 13/10/2025

ÖZET: Cumhuriyet Başsavcılığınca yürütülen soruşturma sırasında suça konu senet aslının kaybolması nedeniyle, olușan maddi zararın tazmini istemiyle açılan davanın, ADLİ YARGI YERİNDE görülmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : İ. Ö.
Vekili : Av. M. S.
Davalı : Adalet Bakanlığı
Vekili : Av. N. F.

I. DAVA KONUSU OLAY

1. Davacı vekili, alacaklı müvekkili adına başlatılan İstanbul 3. İcra Müdürlüğünün 2022/21244 esas sayılı icra dosyasına teslim ettikleri senet aslının, imza itirazı ve sahtelik iddiası sebebiyle açılan soruşturma kapsamında İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı Sahtecilik ve Dolandırıcılık Bürosu 2022/169964 soruşturma dosyasında kaybolması sonucunda, icra dosyasında takibe devam ile tahsil imkanı kalmadığından bahisle, icra dosyası kapak hesabı tutarındaki 3.645.100,71 TL'nin en yüksek banka mevduat faiziyle birlikte davalı idareden tazmini istemiyle idari yargı yerinde dava açmıştır.

II. UYUŞMAZLIĞA İLİŞKİN BAŞVURU SÜRECİ

A. İdari Yargıda

2. İstanbul 14. İdare Mahkemesi 08/08/2024 tarih ve E.2024/1392, K.2024/1125 sayılı kararı ile, davanın görev yönünden reddine karar vermiş, bu karar kesinleşmiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

"...2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'nun 5.maddesinde; "İcra ve İflas Dairesi görevlilerinin kusurlarından doğan tazminat davaları, ancak idare aleyhine açılabilir. Devletin, zararın meydana gelmesinde kusuru bulunan görevlilere rücu hakkı saklıdır. Bu davalara adliye mahkemelerinde bakılır." düzenlemesi yer almaktadır.

Dava dilekçesi ve eklerinin incelenmesinden, davacı tarafından, İstanbul 3. İcra Müdürlüğü'nün 2022/21244 E. Sayılı icra dosyasına teslim ettikleri senet aslının İcra Müdürlüğü'nce İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı Sahtecilik ve Dolandırıcılık Bürosu 2022/169964 soruşturma dosyasında kaybolması neticesinde icra dosyasında takibe devam ile tahsil imkanı kalmadığından bahisle İstanbul 3. İcra Müdürlüğü 2022/214244 E. Sayılı dosya kapak hesabı 3.645.100,71 TL'nin enyüksek banka mevduat faizi ile birlikte davalı Bakanlıktan alınarak davacıya verilmesi istemiyle bakılan davanın açıldığı, yukarıda alıntısı verilen mevzuatın açık hükmü uyarınca işbu uyuşmazlığın adli yargının komisuna giren bir dava olduğu anlaşılmaktadır. ..."

3. Davacı vekili, bu kez aynı istemle adli yargı yerinde dava açmıştır.

B. Adli Yargıda

4. İstanbul 27. Asliye Hukuk Mahkemesi 27/05/2025 tarih ve E.2024/295 sayılı kararı ile, davalı Bakanlığa karşı açılan davadaki uyuşmazlığın çözümünde idari yargının görevli olduğu kanaatine varıldığından, 2247 sayılı Kanun'un 19. maddesi gereğince görevli yargı yerinin belirlenmesi için dosyanın Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmesine ve dosya incelemesinin bu konuda Uyuşmazlık Mahkemesince karar verileceye kadar ertelenmesine karar vermiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

"...Kamu görevlilerinin yetkilerini kullanırken veya görevlerini yaparken kişilere zarar vermesi, ilgili kamu kurumunun hizmet kusurunu oluşturur. Bu durumda sorumlu, kamu görevlisinin emrinde çalışmakta olduğu kamu kurumu olup dava o kurum aleyhine açılmalıdır. (TC Anayasası 40/III, 129/V, 657 Sy. K.13, HGK 2011/4-592 E., 2012/25 K.)

Tüm dosya kapsamına göre; davacı tarafından kaybolduğu bildirilen senedin İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı Sahtecilik ve Dolandırıcılık Bürosu'na teslim edildikten sonra ve senedin savcılıkta bulunduğu sırada kaybedildiği, dava dilekçesinde de bu hususun açıkça belirtildiği, İstanbul 3. İcra Dairesi görevlilerinin senedin kaybedilmesi ile herhangi bir ilgisi bulunmadığından iş bu davanın da İİK'nın 5. maddesinde zikredilen icra ve iflas daireleri görevlilerinin kusurlarından kaynaklanan bir dava olmadığı, bu nedenle İstanbul 14. İdare Mahkemesi'nin 08/08/2024 gün 2024/1392 Esas 2024/1125 Karar sayılı kararında belirtilen gerekçeye katılma olanağı bulunmadığı, iş bu davanın davalı nezdinde görev yapan dava dışı zabıt katibinin görevi sırasında ve görevi kapsamında yetkilerini kullanırken gerçekleştirilen eylemlere ilişkin açıldığı, bu nedenle anılan kamu görevlisinin yetkilerini kullanıp görevini yaparken davacı tarafından iddia edilen zarar verilmesi hususunun, davalı kamu kurumunun hizmet kusurunu oluşturduğu, istemin idare hukuku kuralları çerçevesinde ve idari yargı yerinde değerlendirilmesi gerektiği, idarenin hizmet kusuru niteliğindeki eylemi sonucu meydana gelen zararlardan dolayı; İdari Yargılama Usulü Yasası'nın 2/1-b maddesi gereğince İdareye karşı, idari yargı yerinde tam yargı davası açılması gerektiği anlaşılmakla aşağıdaki şekilde karar verilmiştir. ..."

5. İstanbul 27. Asliye Hukuk Mahkemesince, 2247 sayılı Kanun'un 19. maddesi uyarınca görevli yargı yerinin belirlenmesi için dava dosyaları Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmiştir.

III. İLGİLİ HUKUK

6. Anayasa'nın "Temel hak ve hürriyetlerin korunması" başlıklı 40. maddesinin üçüncü fıkrası şöyledir:

"Kişinin, Resmî görevliler tarafından vaki haksız işlemler sonucu uğradığı zararda, kanuna göre, Devletçe tazmin edilir. Devletin sorumlu olan ilgili görevliye rücu hakkı saklıdır."

7. 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun "Koruma Tedbirleri Nedeniyle Tazminat" üst başlığı altında düzenlenen "Tazminat istemi" başlıklı 141. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"(1) Suç soruşturması veya kovuşturması sırasında;

...

j) Eşyasına veya diğer malvarlığı değerlerine, koşulları oluşmadığı halde elkonulan veya korunması için gerekli tedbirler alınmayan ya da eşyası veya diğer malvarlığı değerleri amaç dışı kullanan veya zamanında geri verilmeyen,

Kişiler, maddi ve manevi her türlü zararlarını, Devletten isteyebilirler.

(2) Birinci fıkranın (e) ve (f) bentlerinde belirtilen kararları veren merciler, ilgiliye tazminat hakları

bulunduğunu bildirirler ve bu husus verilen karara geçirilir.

(3) (Ek: 18/6/2014-6545/70 md.) Birinci fıkrada yazan hâller dışında, suç soruşturması veya kovuşturması sırasında kişisel kusur, haksız fiil veya diğer sorumluluk hâlleri de dâhil olmak üzere hâkimler ve Cumhuriyet savcılarının verdikleri kararlar veya yaptıkları işlemler nedeniyle tazminat davaları ancak Devlet aleyhine açılabilir.”

8. 5271 sayılı Kanun'un “Tazminat isteminin koşulları” başlıklı 142. maddesinin ilgili fıkraları şöyledir:

“ (1) Karar veya hükümlerin kesinleştiğinin ilgisine tebliğinden itibaren üç ay ve her hâlde karar veya hükümlerin kesinleşme tarihini izleyen bir yıl içinde tazminat isteminde bulunulabilir.

(2) İstem, zarara uğrayanın oturduğu yer ağır ceza mahkemesinde ve eğer o yer ağır ceza mahkemesi tazminat konusu işlemle ilişkili ise ve aynı yerde başka bir ağır ceza dairesi yoksa, en yakın yer ağır ceza mahkemesinde karara bağlanır.

....”

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

A. İlk İnceleme

9. Uyuşmazlık Mahkemesinin Rıdvan GÜLEC'in Başkanlığında, Üyeler Nilgün TAŞ, Doğan AĞIRMAN, Eyüp SARICALAR, Ahmet ARSLAN, Mahmut BALLI ve Bilal ÇALIŞKAN'ın katılımlarıyla yapılan 13/10/2025 tarihli toplantısında; 2247 sayılı Kanun'un 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre, adli yargı yerince, anılan Kanun'un 19. maddesine göre başvuruda bulunulmuş olduğu, Mahkemece adli yargı dosyasının ekinde idari yargı dosyası ile birlikte Uyuşmazlık Mahkemesine gönderildiği ve usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından, görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliği ile karar verildi.

B. Esasın İncelenmesi

10. Raportör-Hâkim Murat UÇUR'un, davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan, ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ ile Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın davada adli yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra, gereği görüldüğü düşünüldü:

11. Dava, yargısal faaliyet niteliğindeki soruşturma sırasında imza incelemesine gönderilmesi gereken suça konu kıymetli evrakin kaybolması nedeniyle, uğrاندığı ileri sürülen maddi zararın tazmini istemiyle açılmıştır

12. Anayasa'nın başlangıç kısmında öngörülen “Kuvvetler ayrımı” ilkesi ile yargı ile ilgili 9. ve 138. maddeleri dikkate alındığında, bağımsız bir erk olan yargının yargılama faaliyeti ile ilgili işlemlerinin, Anayasa'nın 125. maddesinde öngörülen “idari işlemler” kapsamında değerlendirilmesi mümkün olmayıp, bu “yargısal işlemler” nedeniyle idari yargı yoluna başvurulabilmesine imkan yoktur. Esasen bu durum, kuvvetler ayrılığı ilkesinin tabii bir sonucudur. Yukarıda işaret edildiği üzere, Cumhuriyet Savcılarıyla onlar adına işlem yapan kolluk personelinin yargılamadaki fonksiyonu geniş çerçevede bir kamu hizmeti olarak değerlendirilse de, somut olarak, ifa edilen yargı faaliyetinin bir parçası olduğunda ve yargısal işlem mahiyetini taşıdığından kuşku bulunmamaktadır. Yargılama sürecine katkıda bulunan işlemler ya da faaliyetler nedeniyle Devletin sorumlu tutulmasında da bu sorumluluğun denetiminin aynı yargı düzeni içinde yapılması ve yargısal nitelikli bir işlemin idari yargı denetimi dışında tutulması gerektiği açıktır.

13. Dosyanın incelenmesinden; davacının müteveffa üçüncü kişiden olan alacağı nedeniyle, İstanbul 3. İcra Müdürlüğünün 2022/21244 esas sayılı icra dosyasına teslim ettikleri senet aslının, mirasçılar tarafından yapılan imza itirazı ve sahtelik iddiası sebebiyle açılan soruşturma kapsamında İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı Sahtecilik ve Dolandırıcılık Bürosu 2022/169964 soruşturma dosyasında kaybolduğu, zararın tazmini için davalı Bakanlığa yapılan başvurunun da idareye atfedilecek bir kusur bulunmadığı ya da kusursuz sorumluluğun söz konusu olmadığı gerekçesiyle reddedildiği, icra dosyasında takibe devam ile tahsil imkanı kalmadığından bahisle icra dosyası kapak hesabı tutarının en yüksek banka mevduat faiziyle birlikte davalı idareden tazmini isteniyse davanın açıldığı, adli yargı yerinde davalı idare yanında soruşturma bürosu sorumlu memurunun da dava edildiği ve ona ilişkin olarak ayırma kararı verildiği anlaşılmıştır.

14. Somut olayda, davacı adına başlatılan icra takip dosyasına alacak konusu senet aslının teslim edildiği, yapılan imza itirazı ve sahtelik iddiası sebebiyle başlatılan soruşturma kapsamında senet aslının istenilip soruşturma dosyası içerisine konulduğu ve ardından soruşturma sürecinde kaybolduğu, yargı faaliyeti kapsamındaki ceza soruşturması sırasında el konulan ve yediemin olarak bırakıldığı yerden çıkan senet aslından kaynaklı tazmin isteminin dayanağının 5271 sayılı Kanun'un 141. maddesinde düzenlenen “koruma tedbirleri” kapsamında olduğu ve aynı Kanun'un 142. maddesi hükmü uyarınca bu davanın görüm ve çözümünde adli yargının görevli olduğu, ancak, Uyuşmazlık Mahkemesinin adli yargı içerisinde hangi yargı mercii için bu davalara bakmakla görevli olduğu hususunda karar verme yetkisi bulunmadığı

gözetildiğinde, bu belirlemenin ilgili yargı kolunun kendi içerisinde yapılması gerektiği sonucuna varılmıştır.

15. Yukarıda belirtilen hususlar göz önünde bulundurularak, İstanbul 27. Asliye Hukuk Mahkemesinin 27/05/2025 tarih ve E.2024/295 sayılı başvurusunun reddi gerekmiştir.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Davanın çözümünde ADLİ YARGININ GÖREVLİ OLDUĞUNA,

B. İstanbul 27. Asliye Hukuk Mahkemesinin 27/05/2025 tarih ve E.2024/295 sayılı BAŞVURUNUN REDDİNE,

13/10/2025 tarihinde OY BİRLİĞİYLE KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan
Rıdvan
GÜLEÇ

Üye
Nilgün
TAŞ

Üye
Doğan
AĞIRMAN

Üye
Eyüp
SARICALAR

Üye
Ahmet
ARSLAN

Üye
Mahmut
BALLI

Üye
Bilal
ÇALIŞKAN

Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanlığından:

ESAS NO : 2025/428

KARAR NO : 2025/761

KARAR TR : 22/12/2025

ÖZET: Davacının satın aldığı ithal aracın, yurt dışından getirildikten sonra, Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından yürütülen soruşturma kapsamında gümrük kaçağı olduğu gerekçesiyle el konulması olayında; aracın mevzuata aykırı olarak ülkeye getirilmesi, ülkede kalması ve devrinin engellenmemesinde davalıların müteselsilen sorumlu oldukları ileri sürülerek, uğranılan maddi zararın tazmini istemiyle açılan davanın, İDARİ YARGI YERİNDE çözülmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : M. O.
Vekili : Av. İ. M. T.
Davalılar
İdari Yargıda : Ticaret Bakanlığı
Vekili : Av. F. K. S.
Adli Yargıda : 1-Yeşilköy Gümrük Müdürlüğüne ve Samsun Gümrük
Müdürlüğüne izafeten Ticaret Bakanlığı
2-Emniyet Genel Müdürlüğü
Vekili : Av. M. E. G.

I. DAVA KONUSU OLAY

1. Davacı vekili, müvekkilinin * plakalı 1996 model Mercedes-Benz marka aracı, resmi trafik kayıtlarına güvenerek 04/12/2017 tarihinde noter satış sözleşmesiyle satın aldığını, daha sonra Bakırköy 1. Ağır Ceza Mahkemesinin E.2014/594, K.2015/240 sayılı müsadere kararına istinaden aracına Yeşilköy Gümrük Müdürlüğü tarafından 05/10/2018 tarihli yakalama kararı konulduğunu, müvekkilin bu davada taraf olmadığını ve iyi niyetli üçüncü kişi olduğunu, aracın uzun yıllar trafikte kullanılması ve el değiştirmesine rağmen idarenin gerekli denetim ve tedbirleri almaması nedeniyle hizmet kusurunun bulunduğunu, yakalama kararı nedeniyle aracın rayiç bedeli ile araç kullanılmamasından doğan zarara uğrandığını ileri sürerek, şimdilik 51.500 TL maddi zararın 12/11/2018 tarihinden itibaren işleyecek yasal faiziyle birlikte

davalı idareden tazminine karar verilmesi istemiyle Yeşilköy Gümrük Müdürlüğüne karşı idari yargı yerinde dava açmış; Mahkemece hasım düzeltme kararıyla anılan müdürlük yerine davanın Ticaret Bakanlığı husumetiyle incelenmesine karar verilmiştir.

II. UYUŞMAZLIĞA İLİŞKİN BAŞVURU SÜRECİ

A. İdari Yargıda

2. Ankara 3. İdare Mahkemesi 03/02/2020 tarih ve E.2020/159, K.2020/286 sayılı kararı ile, davanın, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 15. maddesinin 1. fıkrasının (a) bendi hükmü uyarınca görev yönünden reddine karar vermiş, bu karar kesinleşmiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir.

"...2918 sayılı Yasanın 19.01.2011 tarihinde yürürlüğe giren 110. maddesi ile Anayasa Mahkemesi'nin işaret edilen kararı gözetildiğinde, belirtilen Kanun maddesinin 2918 sayılı Kanun'un uygulanmasından kaynaklanan sorumluluk davalarını kapsadığı ve Kanunun, trafikte ilgili kuralları, şartları, hak ve yükümlülükleri, bunların uygulanmasını ve denetlenmesini, ilgili kuruluşları ve bunların görev yetki ve sorumlulukları ile çalışma usullerini kapsadığı, dolayısıyla 2918 sayılı Kanun'un uygulanmasından doğan sorumluluk davalarının görüm ve çözümünde adli yargının görevli olduğu; meydana gelen zararın tazmini istemiyle açılan bu davanın da adli yargı yerinde çözülmesi gerektiği sonucuna varılmıştır...."

3. Davacı vekili bu kez 3.500 TL maddi tazminat istemiyle adli yargı yerinde dava açmıştır.

B. Adli Yargıda

4. Ankara 36. Asliye Hukuk Mahkemesi 08/02/2022 tarih ve E.2021/395, K.2022/87 sayılı kararı ile, davanın kabulüne, fazlaya ilişkin haklar saklı kalmak üzere 3.500 TL tazminatın el koyma tarihi olan 05/02/2020 tarihinden itibaren işleyecek yasal faiziyle müştereken ve müteselsilen davalılardan alınarak davacıya verilmesine karar vermiş, bu karara karşı istinaf isteminde bulunulması üzerine, Ankara Bölge Adliye Mahkemesi 25. Hukuk Dairesi 11/10/2023 tarih ve E.2022/1191, K.2023/2174 sayılı kararı ile, Ankara 36. Asliye Hukuk Mahkemesinin kararının kaldırılmasına, davanın yeniden görülmesi için dosyanın kararı veren Mahkemesine gönderilmesine karar vermiştir. Bölge Adliye Mahkemesi kararının ilgili kısmı şöyledir:

"...Araç tescili, mahiyeti itibarıyla idari bir işlem olup, trafik kaydındaki tescilin iptali ile yeni kayıt ve tescil karar verilmesi sonucunu doğuracak mahiyettedir. Bu görevin 2918 sayılı Kanunda verilmiş olması, bu görevden kaynaklı kamu hizmetinin kusurlu olması nedeniyle oluşacak zarardan dolayı İdarenin özel hukuk hükümlerine tabi olacağı sonucunu doğurmaz. İdarenin hizmet kusurundan kaynaklanan zararlar yönünden idareye karşı idare yargı yerinde tam yargı davası açılması gereklidir.

Şu durumda, yukarıda yapılan açıklamalar doğrultusunda eldeki davanın görüm ve çözüm yeri idari yargıdır. İlk derece mahkemesince yargı yolunun caiz olmaması nedeniyle davanın usulden reddine karar verilmesi gerekirken için esasına girilerek yazılı şekilde hüküm kurulması isabetli görülmemiştir. (Yargıtay 4. Hukuk Dairesinin 27/12/2021 tarihli, 2021/24487 esas, 2021/11120 karar sayılı ilamı; Danıştay 15. Dairesinin 2013/1608 Esas 2017/1575 Karar sayılı, 2013/1869 Esas 2016/5967 Karar sayılı ilamları).

Yukarıda açıklanan nedenlerle, 6100 sayılı HMK'nın 353/1-a.4 maddesi uyarınca ilk derece mahkemesi kararının kaldırılmasına ve davanın yeniden görülmesi için dosyanın mahkemesine gönderilmesine, kaldırma nedenine göre tarafların istinaf nedenlerinin bu aşamada incelenmesine yer olmadığına karar vermek gerekmiş ve aşağıdaki şekilde hüküm kurulmuştur.

HÜKÜM: Yukarıda açıklanan gerekçelerle;

1)Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 353. maddesinin 1. fıkrası (a) bendinin 4. maddesi uyarınca Ankara 36. Asliye Hukuk Mahkemesinin 08/02/2022 gün ve 2021/395 Esas, 2022/87 Karar sayılı kararının KALDIRILMASINA..."

5. Ankara 36. Asliye Hukuk Mahkemesi E.2023/293 esasına kayıtlı dosyada, 02/04/2024 celse tarihli duruşmasında, "...2247 Sayılı Kanunun 19. maddesi gereğince, gerekçeli karar ile görevli mercii belirlenmesi için Uyuşmazlık Mahkemesine BAŞVURULMASINA,

2-Ankara 3. İdare Mahkemesinin 2020/159 Esas 2020/286 Karar ve İstanbul 11. İdare Mahkemesinin 2019/294 Esas 2019/2334 Karar sayılı dosyalarının, iş bu dosya arasına alınmasından sonra, dosyanın Uyuşmazlık Mahkemesine GÖNDERİLMESİNE,

3-Uyuşmazlık Mahkemesinin karar vermesine kadar davanın ERTELENMESİNE ve mahkememiz esasının AÇIK KALMASINA..." şeklinde karar vermiş, Uyuşmazlık Mahkemesinin 07/10/2024 tarih, E.2024/317, K.2024/309 sayılı kararı ile, kararın gerekçeli olmadığından bahisle "2247 sayılı Kanun'un 19. maddesinde öngörülen koşulu taşımayan Ankara 36. Asliye Hukuk Mahkemesinin 02/04/2024 tarih ve E.2023/293 sayılı BAŞVURUSUNUN, aynı Kanun'un 27. maddesi uyarınca REDDİNE" karar verilmiştir.

6. Ankara 36. Asliye Hukuk Mahkemesi 20/11/2024 tarih ve E.2023/293 sayılı kararı ile, açılan davanın görüm ve çözümünde idari yargı yerinin görevli olduğu gerekçesiyle, 2247 sayılı Kanun'un 19. maddesi uyarınca görevli yargı yerinin belirlenmesi için Uyuşmazlık Mahkemesine başvurulmasına ve davanın incelenmesinin Uyuşmazlık Mahkemesince karar verileceye kadar ertelenmesine karar vermiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

“..**GEREKÇE:**

Dava, ithal ve trafik tescil işlemlerinin hatalı olmasından (gümrük kaçacağından) kaynaklanan maddi tazminat istemine ilişkindir.

Yargı yolu kavramı, bir hukuk sisteminde herhangi bir davanın o hukuk sistemine dâhil yargı haklarından hangisinde bakılacağını ifade eder. Uyuşmazlığın hangi yargı kolunda bakılacağı hususu, davanın genel şartlarında olup, mahkemece resen dikkate alınması gerekir.

Somut olaydaki uyuşmazlığın çözümü bakımından hizmet kusuru kavramı ve uyuşmazlığa ilişkin yasal düzenlemelerin açıklanmasında yarar bulunmaktadır.

2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın “Yargı Yolu” başlıklı 125. maddesinin 1. fıkrası “İdarenin her türlü eylem ve işlemlerine karşı yargı yolu açıktır” hükmünü, son fıkrası ise “İdare, kendi eylem ve işlemlerinden doğan zararları ödemekle yükümlüdür” düzenlemesini içermektedir. İdare hukukunda idarenin iki tür sorumluluğu kabul edilmektedir. Biri idarenin özel hukuk ilkeleri doğrultusunda yaptığı sözleşmelerden kaynaklanan özel hukuk sorumluluğu; diğeri ise idarenin idare hukuku ilkeleri doğrultusunda yapmış olduğu sözleşmeler ve idarenin her türlü işlem ve eyleminden kaynaklanan kamu hukuku ilkeleri doğrultusunda oluşmuş idare hukukuna özgü sorumluluk türüdür. İdarenin kişilere verdiği zararları tazmin yükümlülüğü, idarenin “hizmet kusuruna (kusurlu sorumluluk)” ve “kusursuz sorumluluğuna” dayanmaktadır. İdarenin kusura dayanan sorumluluğu, uygulamada “hizmet kusuru” kavramı ile anlatılmaktadır. Hizmet kusurunun tam ve kapsamlı bir tanımını yapmak zor olmakla birlikte genel olarak doktrinde hizmet kusuru; idarenin ifa ile mükellef olduğu herhangi bir kamu hizmetinin kuruluşunda, düzenlenmesinde veya teşkilatında, bünyesinde, personeline yahut işleyişinde bir takım aksaklık, hukuka aykırılık, bozukluk, düzensizlik, eksiklik, sakatlık veya ihmalin ortaya çıkması şeklinde tanımlanmaktadır.

Hizmet kusurunun üç durumda varlığı hem yargı içtihatları hem de öğreti tarafından kabul edilmiştir. Bu üç durum; hizmetin hiç işlememesi, hizmetin geç işlemesi ve hizmetin kötü işlemesidir. Buna göre idare kural olarak yürüttüğü kamu hizmeti ile nedensellik bağı kurulabilen zararları tazminle yükümlü olup, İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun “İdari Dava Türleri ve İdari Yargı Yetkisinin Sınırı” başlıklı 2. maddesinin 1. fıkrasının “b” bendi gereğince “İdari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları doğrudan muhtel olanlar” idari yargı yerinde tam yargı davası açabilecektir. Yine İYUK 15/A maddesinde ise adli yargının görevli olduğu konularda açılan davalara reddine karar verileceği de hükmüne bağlanmıştır.

Hizmet kusuruna ilişkin bu açıklamalardan sonra 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun (KTK) 110. maddesindeki düzenlemeye değinmekte yarar bulunmaktadır.

2918 sayılı KTK'nın 11/01/2011 tarih ve 6099 sayılı Kanun'un 14. maddesi ile değişik “Görevli ve Yetkili Mahkeme” başlıklı 110. maddesinin 1. fıkrası “İşleteni veya sahibi Devlet ve diğer kamu kuruluşları olan araçların sebebiyet verdiği zararlara ilişkin olanları dâhil, bu Kanundan doğan sorumluluk davaları, adli yargıda görülür. Zarar görenin kamu görevlisi olması, bu fıkra hükmünün uygulanmasını önlemez. Hemzemin geçitte meydana gelen tren-trafik kazalarında da bu Kanun hükümleri uygulanır” hükmünü içermektedir.

Özellikle maddede metninde geçen “bu Kanun'dan doğan sorumluluk davaları” ibaresinin farklı yorumlanmasının yargı yoluna ilişkin ihtilafı doğurduğu görülmektedir.

Buradan hareketle 2918 sayılı KTK'da sorumluluğa ilişkin düzenlemelerin hangi hallerde, kime/kimlere yönelik olduğunu belirlenmesi gerekmektedir.

2918 sayılı KTK'da hukuki sorumluluğa ilişkin düzenlemeler “Hukuki Sorumluluk ve Sigorta” başlıklı 8. kısımda 85 ve devamı maddelerinde yer almaktadır. 85. maddenin 1. fıkrası “Bir motorlu aracın işletilmesi bir kimsenin ölümüne veya yaralanmasına yahut bir şeyin zarara uğramasına sebep olursa motorlu aracın bir teşebbüsün unvanı veya işletme adı altında veya bu teşebbüs tarafından kesilen biletle işletilmesi halinde, motorlu aracın işleteni ve bağlı olduğu teşebbüsün sahibi, doğan zarardan müştereken ve müteselsilen sorumlu olurlar” şeklindedir.

Bunun yanında yine Kanunun “Devlete ve Kamu Kuruluşlarına Ait Araçlar” başlıklı 106. maddesi “Genel bütçeye dâhil dairelerle katma bütçeli idarelere, il özel idarelerine ve belediyelere, kamu iktisadi teşebbüslerine ve kamu kuruluşlarına ait motorlu araçların sebep oldukları zararlardan dolayı, bu Kanunun işletenin hukuki sorumluluğuna ilişkin hükümleri uygulanır. Bu kuruluşlar, 85'inci maddenin birinci fıkrasına göre olan sorumluluklarının karşılamanını sağlamak üzere 101'inci maddedeki şartları haiz milli sigorta şirketlerine mali sorumluluk sigortası yaptırmakla yükümlüdürler” hükmünü içermektedir.

Görüldüğü gibi KTK'da sorumluluğa yönelik düzenlemeler 85 ve devamı maddelerinde yer almakta olup, sorumlu olarak motorlu araç işleteni (gerçek ya da farazi işleten olabilir) ve araç işleticisinin bağlı olduğu teşebbüs sahibi belirlenmiştir. Buna göre bir motorlu aracın işletilmesi bir kimsenin ölümüne veya yaralanmasına yahut bir şeyin zarara uğramasına sebep olursa motorlu aracın bir teşebbüsün unvanı veya işletme adı altında veya bu teşebbüs tarafından kesilen biletle işletilmesi halinde, “motorlu aracın işleteni ve bağlı olduğu teşebbüsün sahibi, doğan zarardan müştereken ve müteselsilen sorumlu olacaklardır”. Özellikle 106. maddede belirtildiği üzere kamu kuruluşlarına ait araçların neden olduğu zararlara ilişkin sorumluluk da

85 ve devamı maddeleri gereğince işletenin hukuki sorumluluğuna ilişkin hükümlere tabi kılınmıştır.

Anlaşılmaktadır ki, yapılan değişiklik ile 2918 sayılı Kanun'dan doğan sorumluluk davalarının, işleteni veya sahibi Devlet ve diğer kamu kuruluşları olan araçların neden olduğu zararlara ilişkin olanları da dâhil olmak üzere işleteni, sahibi, sürücüsü kim olursa olsun, zarar görenin kimliğine bakılmaksızın, ister tek tarafı isterse iki tarafı olsun veya yol kusuraından kaynaklansın, karayolu üzerinde gerçekleşmesi şartıyla adli yargı yerinde kusurundan kaynaklansın, karayolu üzerinde gerçekleşmesi şartıyla adli yargı yerinde görüleceği öngörülmüştür.

KTK'nun 110. maddesindeki 6099 sayılı Kanunun 14. maddesi ile yapılan değişikliğin genel gerekçesinde "Karayolları Trafik Kanunu, kamuya ait araçların karayolu üzerindeki seyrini (m.85, 86, 90, 106, 109 ve diğ.) kendi kapsamına almış ve bu nevi araçların sebebiyet verdikleri zararların tazmini davaları -doğru olarak- adli yargıda görülmüştür..."; madde gerekçesinde ise "...Komisyon; Kanun'un kamu araçlarının karayolundaki seyrini ve bu sırada oluşan haksız fiilleri özel hukuka bağlı kılması karşısında (m.106), bu tür fiillerden kaynaklanan davaların adli yargıda görülmesini, bu kabulün kaçınılmaz sonucu olarak görmektedir... Sonuç olarak, kamuya ait olan araçların sebebiyet verdiği trafik kazaları ile hemzemin geçitlerde meydana gelen tren-trafik kazaları Karayolları Trafik Kanununa bağlı kılınmış, bu uyumsuzluklardan görevin adli yargıda olduğu yönünde düzenleme yoluna gidilmiştir..." şeklinde kanun koyucunun amacı ortaya konulmuştur.

Bu düzenleme, Anayasa'ya aykırı olduğu iddiası ile somut norm denetimi yoluyla Anayasa Mahkemesi (AYM) önüne taşınmış, Anayasa'nın 2, 125 ve 155. maddeleri bağlamında inceleme yapan mahkeme, düzenlemeyi de şu gerekçelerle Anayasa'ya aykırı bulmayarak iptal istemini reddetmiştir. (AYM'nin 26/12/2013 tarihli ve 2013/68-165 E-K sayılı kararı):

"İtiraz konusu kural, trafik kazasında zarar görenin asker kişi ya da memur olmasına, aracın askeri hizmete ilişkin olmasına, kamu ya da özel araç olmasına veya olayın hemzemin geçitte meydana gelmesi durumlarına göre farklı yargı kollarında görülmekte olan 2918 sayılı Kanun'dan kaynaklanan tüm sorumluluk davalarının adli yargıda görüleceğini öngörmektedir. İtiraz konusu düzenlemenin gerekçesinde de ifade edildiği gibi, askeri idari yargı, idari yargı veya adli yargı kolları arasında uygulamada var olan yargı yolu belirsizliği giderilerek, söz konusu davaların ilgili olarak yeknesak bir usul belirlenmektedir. Aynı tür davaların aynı yargı yolunda çözümlenmesi sağlanarak davaların görülmesi ve çözümlenmesinin hızlandırıldığı, bu suretle kısa sürede sonuç alınmasının olanaklı kılındığı ve bunun söz konusu davaların adli yargıda görüleceği yolunda getirilen düzenlemenin kamu yararına yönelik olduğu anlaşılmaktadır.

Öte yandan, 2018 sayılı Kanun'da tanımlanan karayolu şeridi üzerindeki araç trafiğinden kaynaklanan sorumlulukların, özel hukuk alanına girdiği konusunda bir tartışma bulunmamaktadır. İdare tarafından kamu gücünden kaynaklanan bir yetkinin kullanılması söz konusu olmadığı gibi aynı karayolu üzerinde aynı seyir çizgisinde hareket eden, bu nedenle aynı tür risk üreten araçlar arasında özel-kamu ayrımı yapılmasını gerektiren bir neden de yoktur".

Ayrıca değinilmesi gereken diğer önemli husus KTK'da kuruluşlar ve komisyonlara verilen görev ve yetkilere ilişkin sorumluluğun bu Kanun kapsamında değerlendirilmesi gerekip gerekmediğidir.

2918 sayılı KTK'nın 1. maddesinde, bu Kanun'un amacının karayollarında, can ve mal güvenliği yönünden trafik düzenini sağlamak ve trafik güvenliğini ilgilendiren tüm konularda alınacak önlemleri belirlemek olduğu belirtilmiştir.

KTK'da kamu kurum kuruluşlarının ve ilgili komisyonların karayollarında can ve mal güvenliği yönünden trafik düzen ve güvenliğini sağlamak, trafik güvenliğini ilgilendiren gerekli önlemleri belirlemek amacıyla görev ve yetkileri sayılmıştır.

KTK'dan doğan sorumluluk davaları, 85 ve devamı maddelerinde düzenlenen, motorlu aracın işletilmesinin sonucu doğan zararlar nedeni ile motorlu aracın işleteni ve bağlı olduğu teşebbüs sahibinin sorumluluğu olduğu davalar olup; somut uyumsuzlukta ise davacı, satın aldığı araca el konulması sebebiyle uğradığı zararda, görevini gereği gibi yerine getirmeyen ve tescilli yapan idarelerin sorumluluğu bulunduğu ileri sürmektedir.

Kamu idareleri ve kuruluşlarının trafik kazasıyla ilgili olmayan, kamu hizmetinin görülmesi sırasında ve hizmet kusurundan doğan zararların gideriminden doğan sorumlulukları 2918 sayılı Kanun'da düzenlenmiş değildir. Bir başka deyişle, davacının davalı idarelerin hizmet kusuruna dayandığı olayda, davalıların kendi görev alanlarındaki kamu hizmetini, idare hukuku ilke ve kurallarına göre yürütüleceği ve idari işlem ve eylemlerinden doğan uyumsuzlukların da Anayasanın 125. maddesi ve 2577 sayılı İYUK'un 2. maddesine göre idari yargı yerinde çözümlenmesi gerektiği noktasında bir duraksama bulunmamaktadır.

Araç tescili, mahiyeti itibarıyla idari bir işlem olup, trafik kaydındaki tescilin iptali ile yeni kayıt ve tescile karar verilmesi sonucunu doğuracak mahiyettedir. Bu görevin 2918 sayılı Kanunda yerleştirilmiş olması, bu görevden kaynaklı kamu hizmetinin kusurlu olması nedeniyle oluşacak zarardan dolayı İdarenin özel hukuk hükümlerine tabi olacağı sonucunu doğurmaz. İdarenin hizmet kusurundan kaynaklanan zararlar yönünden idareye karşı idare yargı yerinde tam yargı davası açılması gereklidir. (Yargıtay 4. Hukuk Dairesinin 27/12/2021 tarihli, 2021/24487 esas, 2021/11120 karar sayılı ilamı, Danıştay 15. Dairesinin 2013/1608 Esas 2017/1575 Karar sayılı, 2013/1869 Esas 2016/5967 Karar sayılı ilamları).

Şu durumda, Ankara Bölge Adliye Mahkemesi 25 HD 2022/1191 Esas 2023/2174 Karar sayılı kaldırma ilamı ile, eldeki davanın görüm ve çözüm yeri idari yargı olduğu belirtilmiştir.

2247 sayılı Uyumsuzluk Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanunun 19'uncu maddesinde; "Adli

ve idari yargı mercilerinden birisinin kesin veya kesinleşmiş görevsizlik kararı üzerine kendisine gelen bir davayı incelemeye başlayan veya incelemekte olan bir yargı mercii davada görevsizlik kararı veren mercin görevli olduğu kanısına varırsa, gerekçeli bir karar ile görevli mercinin belirlenmesi için Uyuşmazlık Mahkemesine başvurulur ve elinde için incelemesini Uyuşmazlık Mahkemesinin karar vermesine değin erteler.

Yargı merciiince, önceki görevsizlik kararına ilişkin dava dosyası da temin edilerek, gerekçeli başvuru kararı ile birlikte dava dosyaları Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilir." şeklinde düzenleme gereğince, araç tescili, mahiyeti itibarıyla idari bir işlem olup, trafik kaydındaki tescilin iptali ile yeni kayıt ve tescile karar verilmesi sonucunu doğuracak mahiyettedir. Bu görevin 2918 sayılı Kanunda verilmiş olması, bu görevden kaynaklı kamu hizmetinin kusurlu olması nedeniyle oluşacak zarardan dolayı İdarenin özel hukuk hükümlerine tabi olacağı sonucunu doğurmaz. İdarenin hizmet kusurundan kaynaklanan zararlar yönünden idareye karşı idare yargı yerinde tam yargı davası açılması gereklidir. (Yargıtay 4. Hukuk Dairesinin 27/12/2021 tarihli, 2021/24487 esas, 2021/11120 karar sayılı ilamı, Danıştay 15. Dairesinin 2013/1608 Esas 2017/1575 Karar sayılı, 2013/1869 Esas 2016/5967 Karar sayılı ilamları) gerekçesi ile, görevli yargı mercinin belirlenmesi amacıyla dosyanın, idari yargıda görülen dava dosyası da celbedilmek suretiyle, yargı mercinin belirlenmesi amacıyla Uyuşmazlık Mahkemesi'ne gönderilmesine dair karar verilerek aşağıdaki şekilde ara karar verilmiştir.

GEREĞİ DÜŞÜNÜLDÜ:

1-2247 Sayılı Kanunun 19. maddesi gereğince, iş bu gerekçeli karar ile görevli mercinin belirlenmesi için Uyuşmazlık Mahkemesine BAŞVURULMASINA,

2-Uyuşmazlık Mahkemesinin karar vermesine kadar davanın ERTELENMESİNE ve mahkememiz esasının AÇIK KALMASINA,

Dair tarafların yokluğunda dosya üzerinde yapılan inceleme neticesinde karar verildi."

7. Ankara 36. Asliye Hukuk Mahkemesince 2247 sayılı Kanun'un 19. maddesi uyarınca görevli yargı yerinin belirlenmesi için adli ve idari yargı dava dosyalarının asılları Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmiştir.

III. İLGİLİ HUKUK

8. 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun "İdari Yaptırımlar" ana başlıklı Üçüncü Bölümünün "Yaptırım türleri" ana başlıklı 16. maddesi şöyledir:

"(1) Kabahatler karşılığında uygulanacak olan idari yaptırımlar, idari para cezası ve idari tedbirlerden ibarettir.

(2) İdari tedbirler, mülkiyetin kamuya geçirilmesi ve ilgili kanunlardayla alan diğer tedbirlerdir."

9. 5326 sayılı Kanun'un "Mülkiyetin kamuya geçirilmesi" başlıklı 18. maddesi şöyledir:

(1) Kabahatin konusunu oluşturan veya işlenmesi suretiyle elde edilen eşyanın mülkiyetinin kamuya geçirilmesine, ancak kanunda açık hüküm bulunan hallerde karar verilebilir.

(2) Mülkiyetin kamuya geçirilmesine ilişkin karar, eşyanın;

a) Kullanılmaz hale getirilmesi,

b) Niteliğinin değiştirilmesi,

c) Ancak belli bir surette kullanılması,

Koşullarından birinin yerine getirilmesine bağlı olarak belli bir süre geciktirebilir. Belirlenen süre zarfında koşullar yerine getirilmemesi halinde eşyanın mülkiyetinin kamuya geçirilmesine karar verilir.

(3) Mülkiyetin kamuya geçirilmesine ilişkin karar kesinleşinceye kadar ilgili kamu kurum ve kuruluşu tarafından eşya elkonulabileceği gibi; eşya, kişilerin muhafazasına da bırakılabilir.

(4) Eşyanın mülkiyeti, kanunda açık hüküm bulunan hallerde ilgili kamu kurum ve kuruluşuna, aksi takdirde Devlete geçer.

(5) Eşyanın mülkiyetinin kamuya geçirilmesine karar verilebilmesi için fail hakkında idari para cezası veya başka bir idari yaptırım kararı verilmiş olması şart değildir.

(6) Kaim değer mülkiyetinin kamuya geçirilmesine de karar verilebilir.

(7) Mülkiyeti kamuya geçirilen eşya, başka suretle değerlendirilmesi mümkün olmazsa imha edilir.

(8) Mülkiyetin kamuya geçirilmesine ilişkin karar, kesinleşmesi halinde yerine getirilir."

10. Bakanlar Kurulunun 20/12/1995 tarih ve 95/7606 sayılı İthalat Rejimi Kararı'nın "Genel hükümler" ana başlıklı 7. maddesi şöyledir:

"Eski, kullanılmış, yenileştirilmiş, kusurlu (defolu) ve yatık (zamanla dayanıklılığını yitirmiş) malların ithali izne tabidir."

11. 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu'nun "Kaçakçılık suçları" başlıklı 3. maddesinin ilgili kısımları şöyledir:

(Değişik: 28/3/2013-6455/54 md.)

(1) Eşyayı, gümrük işlemlerine tabi tutmaksızın ülkeye sokan kişi, bir yıldan beş yıla kadar hapis ve on bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır. Eşyanın, gümrük kapıları dışından ülkeye sokulması halinde, verilecek ceza üçte birinden yarısına kadar artırılır.

(2) Eşyayı, aldatıcı işlem ve davranışlarla gümrük vergileri kısmen veya tamamen ödenmesizin ülkeye sokan kişi, iki yıldan beş yıla kadar hapis ve on bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır.

(3) Transit rejimi çerçevesinde taşınan serbest dolaşımda bulunmayan eşyayı, rejim hükümlerine aykırı olarak gümrük bölgesinde bırakan kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis ve beş bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır.

(4) Belli bir amaç için kullanılmak veya işlenmek üzere ülkeye geçici ithalat ve dahilde işleme rejimi çerçevesinde getirilen eşyayı, hile ile yurt dışına çıkarmış gibi işlem yapan kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis ve beş bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır.

(5) Birinci ila dördüncü fıkralarda tanımlanan fiillerin işlenmesine iştirak etmesizin, bunların konusunu oluşturan eşyayı, bu özelliğini bilerek ve ticari amaçla satın alan, satışa arz eden, satan, taşıyan veya saklayan kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis ve beş bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır.

(6) Özel kanunları gereğince gümrük vergilerinden kısmen veya tamamen muaf olarak ithal edilen eşyayı, ithal amacı dışında başka bir kullanıma tahsis eden, satan veya devreden ya da bu özelliğini bilerek satın alan veya kabul eden kişi, altı aydan iki yıla kadar hapis ve beş bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır.

(7) İthalat kanun gereği yasak olan eşyayı ülkeye sokan kişi, fiil daha ağır bir cezayı gerektiren suç oluşturmadiği takdirde, iki yıldan altı yıla kadar hapis ve yirmi bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır. İthalat yasak eşyayı, bu özelliğini bilerek satın alan, satışa arz eden, satan, taşıyan veya saklayan kişi, aynı ceza ile cezalandırılır.

(8) İhracat kanun gereği yasak olan eşyayı ülkeden çıkaran kişi, fiil daha ağır cezayı gerektiren başka bir suç oluşturmadiği takdirde bir yıldan üç yıla kadar hapis ve beş bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır.

(9) İlgili kanun hükümlerine göre teşvik, sübvansiyon veya parasal idadelerden yararlanmak amacıyla ihracat gerçekleştirmediği hâlde gerçekleştirmiş gibi gösteren ya da gerçekleştiren ihracata konu malın cins, miktar, esnaf veya fiyatını değişik gösteren kişi, bir yıldan beş yıla kadar hapis ve on bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır. Beyanname ve eki belgelerde gösterilen ile gerçekte ihracat edilen eşya arasında yüzde onu aşmayan bir fark bulunması halinde, sadece 27/10/1999 tarihli ve 4458 sayılı Gümrük Kanunu hükümlerine göre işlem yapılır.

...

(23) (Ek: 18/6/2014-6545/89 md.) Yukarıdaki fıkralarda tanımlanan suçların konusunu oluşturan eşyanın değerinin fahiş olması hâlinde, verilecek cezalar yarısından bir katına kadar artırılır. (Ek cümle: 14/4/2020-7242/61 md.) Eşyanın değerinin hafif olması hâlinde verilecek cezalar yarısına kadar, pek hafif olması hâlinde ise üçte birine kadar indirilir."

12. 5607 sayılı Kanun'un "Tasfiye" başlıklı 16. maddesi şöyledir:

"(1) (Değişik: 28/3/2013-6455/58 md.) Bu Kanunda tanımlanan suçların konusunu oluşturmada dolayısıyla müsadere yaptırımının uygulanabileceği eşya, sahibine iade edilemez. Kaçak şüphesiyle el konulan kaçak akaryakıt hariç her türlü eşya hakkında, el koyma tarihinden itibaren altı ay, ancak eşyanın zarara uğraması veya değerinde esaslı ölçüde kayıp meydana gelme tehlikesinin varlığı veya muhafazasının ciddi külfet oluşturmada bir ay içinde, gerekli tespitler yaptırılarak soruşturma aşamasında hâkim, kovuşturma aşamasında mahkeme tarafından tasfiye kararı verilir. Bu süreler içinde karar verilmesi halinde eşya derhal tasfiye edilir. Bu fıkra kapsamında tasfiye edilecek eşyadan tasfiye edilmeden önce numune alınması mümkün olan durumlarda numune alınır, tasfiye alınması mümkün olmayan durumlarda eşyanın her türlü ayırt edici özellikleri tespit edilir.

(2) (Değişik: 28/3/2013-6455/58 md.) Satılarak tasfiye edilen eşya veya taşınarın satış bedeli emanet hesabına alınır. Tasfiye edilen eşya veya taşınarın sahibine iadesine karar verilmesi halinde, satış bedeli Gümrük Kanununun 180 inci maddesi hükümleri çerçevesinde el koyma tarihinden iade tarihine kadar geçen süre için kanuni faizi ile birlikte hak sahibine ödenir. Emanet hesabında bulunan tutarın hak sahibine yapılacak ödemeyi karşılamaması halinde aradaki fark, eşyanın imha edilmiş olması halinde ise imha edilen eşyanın bedeli, gümrük idaresince genel bütçenin ilgili tertibinden karşılanarak hak sahibine ödenir.

(3) Elkonulan eşyanın iadesine karar verilmesi halinde, bu kararların uygulanmasında yürürlükte olan gümrük ve dış ticaret mevzuatı uyarınca işlem yapılır.

(4) Bu Kanunun uygulamasında tasfiye, tasfiye idaresi tarafından Gümrük Kanunu hükümlerine göre yapılır."

13. 5607 sayılı Kanun'un geçici 10. maddesi şöyledir:

"(Ek: 18/1/2017-6770/31 md.)

(1) Bu Kanunun 3 üncü maddesinin ikinci fıkrası uyarınca gümrük vergilerinin kısmen eksik ödenmesi nedeniyle açılan kamu davalarında, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce el konulan ve müsadere kararı verilmemiş kara taşıtları ile ilgili olarak;

a) Taşıtın tasfiyesinin tamamlanmamış olması,

b) Bu maddenin yürürlüğe girdiği ayı takip eden altıncı ayın sonuna kadar ilgili gümrük idaresine başvurulması ve taşıtın ilk itisatında ödenmesi gereken özel tüketim vergisinin %25'ine tekabül eden tutarın başvuru tarihinden itibaren bir ay içinde ilgili tahsil dairesine ödenmesi, şartlarının birlikte gerçekleşmesi halinde el koyma kararı kaldırılır ve el konulan aracın sahibine iade edilmesine karar verilir.

(2) Birinci fıkra da belirtilen kamu davalarında, eşyanın müsadereyi yerine eşyanın gümrükleşmiş değerinin ödenmesine karar verilir.

(3) Birinci fıkranın uygulanmasına ilişkin usul ve esasları tespit etmeye Adalet Bakanlığı ve Gümrük ve Ticaret Bakanlığı ile Maliye Bakanlığı müştereken yetkilidir."

14. 4458 sayılı Gümrük Kanunu'nun "Vergi kaybına neden olan işlemlere uygulanacak cezalar" ana başlıklı İkinci Bölümü'nün 235. maddesinin somut olayla ilgili kısımları şöyledir:

"Değişik :28/3/2013-6455/12 md.)

1. Serbest dolaşıma giriş rejimine tabi tutulan eşyaya ilişkin olarak, yapılan beyan ile muayene ve denetleme veya teslimden sonra kontrol sonucunda;

...

c) (Değişik:24/10/2019-7190/12 md.) Eşyanın ithali, belli kuruluşların vereceği ve gümrük idaresine ibrazı veya beyanı zorunlu olan lisans, izin, uygunluk belgesi veya bu belgeler yerine geçen bilgiye bağlı olmasına rağmen, eşya belge veya bilgiye tabi değilmiş ya da belge veya bilgi alınmış gibi beyanda bulunulduğunun tespit edilmesi halinde, varsa eşyanın farkgümrük vergilerinin alınmasının yanı sıra, gümrükleşmiş değerinin iki katı idari para cezası verilir.

...

4. (Değişik:24/10/2019-7190/12 md.) Cezai hükümler saklı kalmak üzere;

a) Birinci fıkranın (a) bendinde belirtilen eşya, yükümlü talebi doğrultusunda otuz gün içinde mahrecine iade ya da ilgili kurum ya da kuruluşun uygun görüşü ile doğrudan üçüncü ülkeye transit edilir. Bu süre içerisinde mahrecine iade veya üçüncü ülkeye transit edilmeyen eşya, ihraç kaydıyla satış ya da masrafları sahibince karşılanmak koşuluyla imha suretiyle tasfiye edilmek üzere bulunduğu gümrük idaresine terk edilir.

b) Birinci fıkranın (c) bendinde belirtilen eşya, yükümlü talebi doğrultusunda mahrecine iade, ilgili kurum ya da kuruluşun uygun görüşü ile doğrudan ya da serbest bölge üzerinden üçüncü ülkeye transit veya ihraç kaydıyla satış ya da masrafları sahibince karşılanmak koşuluyla imha suretiyle tasfiye edilmek üzere bulunduğu gümrük idaresine terk edilir.

c) Teslimden sonra kontrol sonucunda uygunsuzluğu tespit edilen ancak bulunamayan eşyanın gümrükleşmiş değerinin kamuya geçirilmesine karar verilir.

..."

15. 4458 sayılı Kanun'un "İtirazlar" başlıklı 242. maddesi şöyledir:

"(Değişik: 18/6/2009-5911/64 md.)

1. Yükümlüler kendilerine tebliğ edilen gümrük vergileri, cezalar ve idari kararlara karşı tebliğ tarihinden itibaren onbeş gün içinde bir üst makama, üst makam yoksa aynı makama verecekleri bir dilekçe ile itiraz edebilir.

2. İdareye intikal eden itirazlar otuz gün içinde karara bağlanarak ilgili kişiye tebliğ edilir.

3. İtiraz dilekçelerinin süresi içinde yanlış makama verilmesi halinde, itiraz süresinde yapılmış sayılır ve idareye yetkili makama ulaştırılır.

4. İtirazın reddi kararlarına karşı işlemin yapıldığı yerdeki idari yargı mercilerine başvurulabilir."

16. 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun "İdari Dava Türleri ve İdari Yargı Yetkisinin Sınırı" başlıklı 2. maddesinin değişik 1 numaralı fıkrası şöyledir:

"1. (Değişik: 10/6/1994-4001/1 md.) İdari dava türleri şunlardır:

a) (İptal: Anayasa Mahkemesinin 21/9/1995 tarihli ve E:1995/27, K:1995/47 sayılı kararı ile; Yeniden Düzenleme: 8/6/2000-4577/5 md.) İdari işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için menfaatleri ihlâl edilenler tarafından açılan iptal davaları,

b) İdari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları doğrudan muhtel olanlar tarafından açılan tam yargı davaları,

c) (Değişik: 18/12/1999-4492/6 md.) Tahkim yolu öngörülen imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerinden doğan uyuşmazlıklar hariç, kamu hizmetlerinden birinin yürütülmesi için yapılan her türlü idari sözleşmelerden dolayı taraflar arasında çıkan uyuşmazlıklara ilişkin davalar."

17. 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun "Araçların satış, devir ve tescili ile bu işlemlerle ilgili yetki ve sorumluluk" başlıklı 20. maddesi şöyledir:

(Değişik: 18/1/1985 - KHK 245/7 md.; Değiştirilerek kabul: 28/3/1985-3176/7 md.)
Tescil süreleri, satış ve devirler, noterlerin sorumluluğu ile ilgili esaslar şunlardır:

a) Araç sahipleri,

1. (Değişik: 13/2/2011-6111/55 md.) Tescili zorunlu ve ilk tescili yapılacak olan araçların satın alma veya gümrükten çekme tarihinden itibaren üç ay içinde tescili için; bunların hurda durumuna gelmesi hâlinde ise bir ay içinde tescilin silinmesi için ilgili trafik tescil kuruluşuna veya Emniyet Genel Müdürlüğü'nün belirleyeceği kamu kurum veya kuruluşları ile gerçek veya özel hukuk tüzel kişilerine başvurmak,

2. (Değişik: 2/4/1998 - 4358/3 md.) Tescilin yapılması veya silinmesi için vergi kimlik numarası ile yönetimlikte belirtilen bilgi ve belgeleri sağlamak,
Zorundadırlar.

b) Araçların giriş işlemlerini yapan gümrük idareleri bu durumu 15 gün içinde araç sahiplerinin beyan ettikleri tescil kuruluşuna bildirmekle yükümlüdürler.

c) Tescil belgesi, aracın başkasına satış veya devrine, hurdaya çıkarılmasına veya araçta, yönetmelikte belirtilen niteliklerin değişmesine kadar geçerli sayılır.

d) (Değişik: 24/12/2009-5942/1 md.) Tescil edilmiş araçların her çeşit satış ve devirleri, satış ve devri yapılacak araçtan dolayı motorlu taşıtlar vergisi, gecikme faizi, gecikme zammı, vergi cezası ve trafik idari para cezası borcu bulunmadığının tespit edilmesi ve taşıt üzerinde satış ve devri kısıtlayıcı herhangi bir tedbir veya kayıt bulunmaması halinde, araç sahibi adına düzenlenmiş tescil belgesi veya trafik tescil kayıtları esas alınarak noterler tarafından yapılır. Noterler tarafından yapılmayan her çeşit satış ve devirler geçersizdir.

Satış ve devir işlemi, siciline işlenmek üzere üç işgünü içerisinde ilgili trafik tescil kuruluşu ile vergi dairesine bildirilir. Bu bildirime birlikte alıcı adına trafik tescil işlemi gerçekleşmiş sayılır. Satış ve devir tarihi itibarıyla, 197 sayılı Motorlu Taşıtlar Vergisi Kanunu hükümleri uyarınca eski malikin vergi mükellefiyeti sona erer, yeni malikin vergi mükellefiyeti başlar.

Yapılan satış ve devir işlemi üzerine noterler tarafından yeni malik adına bir ay süreyle geçerli tescile ilişkin geçici belge düzenlenir.

197 sayılı Kanunun 13 üncü maddesinde yer alan sorumluluk hükümleri saklı kalmak kaydıyla, anılan maddede ve bu bentte yer alan isteme ve bildirmeleri elektronik ortamda yaptırmaya ve bu konuda yükümlülük getirmeye, elektronik bildirmelere ilişkin usul ve esasları belirlemeye Gelir İdaresi Başkanlığı ve Emniyet Genel Müdürlüğü yetkili olup, bu kurumlar satış, devir ve tescile ilişkin işlemlerin gerçekleştirilmesi için gerekli elektronik veri akışını sağlarlar. Satış ve devir işlemlerini yapanlar, bu işlemler sırasında edindikleri bilgileri ifşa ettikleri takdirde Türk Ceza Kanununun 239 uncu maddesi uyarınca cezalandırılırlar.

Satış ve devir işleminin bildiriminden itibaren bir aylık süre içerisinde ilgili trafik tescil kuruluşu veya Emniyet Genel Müdürlüğü'nün uygun gördüğü kamu kurum veya kuruluşları tarafından yeni malik adına tescil belgesi düzenlenerek elden veya posta aracılığıyla teslim edilir. Tescil belgesinin bir ay içerisinde teslim edilememesi halinde yeni malike sorumluluk yüklenemez.

Bu bentte düzenlenen satış ve devir işlemleri her türlü harçtan, bu işlemlere ilişkin düzenlenen kağıtlar damga vergisi ve değerli kağıt bedellerinden istisnadır. Trafik tescil kuruluşunda yeni malik adına yapılacak tescil nedeniyle düzenlenmesi gereken değerli kağıtların bedelleri, satış ve devir esnasında noterler tarafından tahsil edilir ve 1512 sayılı Noterlik Kanununun 119 uncu maddesi uyarınca beyan edilerek ödenir. Bu bentte yer alan işlemler sebebiyle noterlere herhangi bir pay veya aidat ödenmez.

1512 sayılı Kanunun 112 nci maddesi uyarınca belirlenen ücret uygulanmaksızın satış ve devre ilişkin her türlü işlem karşılığında toplam 20 Türk Lirası maktu ücret alınır. Söz konusu ücret, her takvim yılı başından geçerli olmak üzere önceki yılda uygulanan ücret tutarının o yıl için 213 sayılı Vergi Usul Kanunu uyarınca tespit ve ilan olunan yeniden değerlendirme oranında artırılması suretiyle hesaplanır.

Haciz, müsadere, zapt, buluntu, trafikten men gibi nedenlerle; icra müdürlükleri, vergi dairesi müdürlükleri, millî emlak müdürlükleri ile diğer yetkili kamu kurum ve kuruluşları tarafından satış yapılan araçların satış tutanağının bir örneği aracın kayıtlı olduğu trafik tescil kuruluşlarına üç işgünü içerisinde gönderilir. Aracı satın alanlar gerekli bilgi ve belgeleri sağlayarak ilgili trafik tescil kuruluşundan bir ay içerisinde adlarına tescil belgesi almak zorundadırlar. Alıcıların tescil belgesi almak için süresinde başvurumaları halinde bu araçları alıcıları adına re'sen kayıt ve tescil ettirmeye Emniyet Genel Müdürlüğü yetkilidir.

Bu bendin uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye İçişleri ve Maliye Bakanlıkları yetkilidir.

e) (Değişik: 24/12/2009-5942/1 md.) Araç satın alıp, bu maddenin birinci fıkrasının (a) bendinin (1) numaralı alt bendine uymayanlar ile (d) bendinin sekizinci paragrafı hükümlerine göre bir ay içerisinde tescil belgesi almayan alıcılara 130 Türk Lirası, (d) bendi hükümlerine uymayan noterlere ise her bir işlem için 1.000 Türk Lirası idari para cezası verilir. Tescil yapılmadan trafiğe çıkarılan araçlar, tescil yapılınca kadar trafikten men edilir."

18. 2918 sayılı Kanun'un "Belge ve plaka vermeye yetkili kuruluşlar" başlıklı 22. maddesi şöyledir:

“(Değişik: 18/1/1985-KHK 245/8 md.; Aynen kabul: 28/3/1985-3176/8 md.)

Yönetmelikte gösterilen esaslara göre:

- a) Askeri maksatlarla kullanılan Türk Silahlı Kuvvetlerine ait bütün araçlar ile çeşitli anlaşmalara göre askeri amaçla yurtdışında bulunan kuruluşlara ait araçların tescilleri Türk Silahlı Kuvvetlerince,
- b) Raylı sistemle çalışan araçların tescilleri, kullanıldığı yerlere göre ait olduğu kuruluşlarca,
- c) İş makinesi türünden araçların tescilleri;

1. Kamu kuruluşlarına ait olanlar ilgili kuruluşlarınca,

2. (Değişik: 17/10/1996-4199/10 md.) Özel veya tüzelkişilere ait olanlardan; tarım kesiminde kullanılanlar ziraat odalarında, tarım kesiminde kullanılanların dışında kalan ve sanayi, bayındırlık ve diğer kesimlerde kullanılanların tescilleri, üyesi oldukları ticaret, sanayi veya ticaret ve sanayi odalarının,

d) Tarım kesiminde kullanılanlar hariç, İl Trafik Komisyonlarından karar alınmak şartı ile motorsuz taşıtlardan gerekli görülenlerin tescilleri belediyelerce,

e) (Mülga: 13/2/2011-6111/57 md.; Yeniden düzenleme: 2/1/2017-KHK-680/52 md.; Aynen kabul: 1/2/2018-7072/51 md.) Jandarma Genel Komutanlığı ile Sahil Güvenlik Komutanlığına ait bütün araçların tescilleri Emniyet Genel Müdürlüğünce,

Yapılır, belge ve plakaları verilir.

(Ek fıkra: 13/2/2011-6111/57 md.) Birinci fıkrada sayılanlar dışında kalan bütün araçların tescilleri, araca ait belgelerin düzenlenmesi, kişiselleştirilmesi, kişiselleştirilen belgelerin basımı ve ilgililerine elden veya posta aracılığı ile teslimi işlemleri Emniyet Genel Müdürlüğü veya bağlı trafik tescil kuruluşlarınca yapılır. Emniyet Genel Müdürlüğü; ilk tescili yapılacak araçların tesciline esas teşkil edecek işlemleri elektronik ortamda bilgi paylaşımı yoluyla yapmak üzere, elektronik ortamda oluşturduğu bir ay süre ile geçerli tescile ilişkin geçici belgeyi basmak ve araç sahibine vermek üzere kamu kurum veya kuruluşları ile gerçek veya özel hukuk tüzel kişilerini yetkilendirebilir. Yetkilendirilen bu gerçek veya özel hukuk tüzel kişileri, yapacakları işlemleri aralarında düzenleyecekleri protokol çerçevesinde başka gerçek veya özel hukuk tüzel kişilerine de yaptırabilirler. Araca ait kişiselleştirilen belgelerin basımı ve ilgililerine elden veya posta yoluyla teslimi, Emniyet Genel Müdürlüğü tarafından belirlenen kamu kurum veya kuruluşları ile özel hukuk tüzel kişilerine de yaptırılabilir. Bu işlemlerin yapılmasına dair usul ve esaslar yönetmelikte belirlenir. (

Ek fıkra: 13/2/2011-6111/57 md.) Tescil belgesinin bir ay içinde teslim edilememesi hâlinde, buna ilişkin olarak araç sahibine sorumluluk yüklenemez.

(Ek fıkra: 13/2/2011-6111/57 md.) Genel hükümlerden kaynaklanan sorumlulukları saklı kalmak üzere, ikinci fıkra hükmüne göre yetkilendirilmiş gerçek veya özel hukuk tüzel kişilerine, belirlenen usul ve esaslara aykırı hareket etmeleri halinde tescitin yapıldığı yerin mülki amiri veya bu konu ile ilgili olarak yetkilendireceği trafik tescil birim amiri tarafından on bin Türk Lirası idari para cezası verilir.

(Ek fıkra: 13/2/2011-6111/57 md.) Tescile ilişkin geçici belge, 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun uygulanmasında resmi belge sayılır.”

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

A. İlk İnceleme

19. Uyuşmazlık Mahkemesinin Rıdvan GÜLEÇ'in Başkanlığında, Üyeler Eyüp SARICALAR, Bayram ŞEN, Döndü Deniz BİLİR, Ahmet ARSLAN, Mahmut BALLI ve Bilal ÇALIŞKAN'ın katılımlarıyla yapılan 22/12/2025 tarihli toplantısında; 2247 sayılı Kanun'un 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre, adli yargı yerince, anılan Kanun'un 19. maddesine göre başvuruda bulunulmuş olduğu, adli ve idari yargı yerlerinde ortak davalı olan Ticaret Bakanlığı yönünden görev uyuşmazlığı doğduğu, Mahkemece adli yargı dosyasının, ekinde idari yargı dosyası ile birlikte Uyuşmazlık Mahkemesine gönderildiği ve usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından, görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliği ile karar verildi.

B. Esasın İncelenmesi

20. Raportör-Hâkim Süleyman ARIDURU'nun davanın çözümünde idari yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan, ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ ile Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın davada idari yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dindikten sonra, gereği görüldüğü düşünüldü:

21. Dava, davacının satın aldığı hususi araca, aracın yurt dışından getirildikten sonra Bakırköy 1. Ağır Ceza Mahkemesinin E.2014/594, K.2015/240 sayılı kararına istinaden gümrük kaçağı olduğu gerekçesiyle el konulması olayında; aracın mevzuata aykırı olarak ülkeye getirilmesi, ülkede kalması ve devrinin engellenmemesinde davalıların müteselsilen sorumlu oldukları ileri sürülerek, uğranılan maddi zararın tazmini istemiyle açılmış; davalılardan Ticaret Bakanlığı yönünden olumsuz görev uyuşmazlığı doğmuştur.

22. Dava dosyalarının incelenmesinden, 25/04/1996 tarihli, 1790 tescil sayılı gümrük giriş beyannamesi ile ithal

edilen 1996 model E 200 tipi * şase ve * motor numaralı otomobilin beyan ve fatura edilen toplam kıymeti 61.050 DM iken 11/04/1996 tarihli onaylı orijinal faturaya göre toplam kıymetin 75.329,54 DM olduğunun T.C. Başbakanlık Gümrük Müsteşarlığı Teftiş Kurulunun 23/11/2001 tarih ve 3 sayılı soruşturma raporu ve eklerinden anlaşılması üzerine, ithalatı gerçekleştiren Otisa Otomotiv İthalat ve Satış Ltd. Şti. Şirketinin sorumluları hakkında Bakırköy Cumhuriyet Başsavcılığının 30/01/2002 tarih ve E.2002/1833 sayılı iddianamesi ile teşekkül halinde ithal kaçakçılığı suçundan dava açıldığı, açılan dava sonucunda Bakırköy 1. Ağır Ceza Mahkemesinin 24/12/2015 tarih, E.2014/594, K.2015/240 sayılı kararına istinaden ilgili aracın müsaderesine karar verildiği, bu kararın da Yargıtay 7. Ceza Dairesinin 15/01/2018 tarih, E.2016/17058, K.2018/331 sayılı kararı ile onanarak kesinleştiği, davacının uğramış olduğu 51.500 TL maddi zararın davacının mağduriyetinin başladığı 12/11/2018 tarihinden itibaren işleyecek yasal faizi ile birlikte tazminine karar verilmesi istemiyle dava açıldığı anlaşılmıştır.

23. Davalı idareler, kamu tüzel kişiliğini haiz olup, kural olarak, işlem ve eylemleri idari nitelik taşır. 5326 sayılı Kanun hükümlerinde düzenlendiği şekliyle, aracın mülkiyetinin kamuya geçirilmesi kararı, idari tedbir niteliğinde bir idari yaptırımdır. Uyuşmazlığın, gümrük mevzuatından kaynaklandığı dikkate alındığında, 4458 sayılı Kanun'un yukarıda anılan 242. maddesi gereğince, bu idari yaptırıma karşı itiraz yolunun nihai olarak idari yargı yerine yapılacağı düzenlenmiş olmakla birlikte, uyuşmazlık konusu olayda, davacı tarafca idari yaptırıma karşı bir itiraz ya da başvuru yapılmamış, bu yaptırımdan dolayı uğranılan maddi zararın tazmini talep edilmiştir.

24. Olayda, 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu kapsamında davalı idarenin sorumluluğuna ilişkin bir iddia, olgu ya da düzenleme bulunmadığından, bu Kanun'un uygulanması söz konusu değildir. Bu durumda, aynı zamanda bir idari işlem olan ve idari tedbir niteliğindeki mülkiyetin kamuya geçirilmesi kararından dolayı, mülkiyet hakkı ihlal edilen ("*kişisel hakkı doğrudan muhtel olan*") davacının açtığı tazminat (tam yargı) davasının, 2577 sayılı Kanun'un 2/1-b maddesi uyarınca idari yargı yerinde görülmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

25. Yukarıda belirtilen hususlar göz önünde bulundurularak; Ankara 36. Asliye Hukuk Mahkemesinin başvurusunun kabulü ile Ankara 3. İdare Mahkemesinin 03/02/2020 tarih ve E.2020/159, K.2020/286 sayılı görevsizlik kararının kaldırılması gerekmiştir.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Davanın çözümünde İDARİ YARGININ GÖREVLİ OLDUĞUNA,

B. Ankara 36. Asliye Hukuk Mahkemesinin BAŞVURUSUNUN KABULÜ ile Ankara 3. İdare Mahkemesinin 03/02/2020 tarih ve E.2020/159, K.2020/286 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA,

22/12/2025 tarihinde, OY BİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan
Rıdvan
GÜLEÇ

Üye
Eyüp
SARICALAR

Üye
Bayram
ŞEN

Üye
Döndü Deniz
BİLİR

Üye
Ahmet
ARSLAN

Üye
Mahmut
BALLI

Üye
Bilal
ÇALIŞKAN

Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanlığından:

ESAS NO : 2025/459

KARAR NO : 2025/634

KARAR TR : 13/10/2025

ÖZET: İdari yargı yerinde açılan davanın öncesinde adli yargı yerinde aynı konuda verilmiş kesin veya kesinleşmiş bir görevsizlik kararının bulunmadığı anlaşıldığından, 2247 sayılı Kanun'un 19. maddesinde belirtilen koşulların oluşmaması nedeniyle, aynı Kanun'un 27. maddesi uyarınca yöntemine uygun bulunmayan BAŞVURUNUN REDDİ gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : Sağlık Bakanlığı
Vekili : Av. Ö. Ç. M.
Davalı : O. C.
Vekili : Av. H. G. U. A.

I. DAVA KONUSU OLAY

1. Davacı vekili, Eyüpsultan Kaymakamlığı İlçe Sağlık Müdürlüğü'ne bağlı G. A. S. M. * No'lu Aile Hekimliği Biriminde aile hekimi olarak görev yapan davalının, 01/07/2022 tarihinde 1 (bir) gün göreve gelmemesi nedeniyle hakkında inceleme yapıldığını ve yersiz maaş ödemesinin iadesi amacıyla 1.533,31 TL kişi borcu çıkarıldığını, söz konusu borcun davalı tarafından rızaen ödenmemesi üzerine, aleyhine alacağın tahsilatı için İstanbul 23. İcra Müdürlüğü'nün E.2023/34134 sayılı dosyasıyla takibe geçildiğini ancak bu takibin itiraz üzerine durduğunu belirterek, haksız itirazın iptali ile ana parası ve işlemler faiz üzerinden takibin devamına ve %20'den az olmamak üzere icra inkar tazminatına hükmedilmesi istemiyle adli yargı yerinde dava açmıştır.

II. UYUŞMAZLIĞA İLİŞKİN BAŞVURU SÜRECİ

A. Adli Yargıda

2. İstanbul 46. Asliye Hukuk Mahkemesi 19/11/2024 tarih ve E.2024/90, K.2024/273 sayılı kararı ile, yargı yolunun caiz olmaması nedeniyle 6100 sayılı Kanun'un 114/1-b maddesi uyarınca, dava şartı yokluğundan davanın usulden reddine karar vermiş, Mahkemesine kararın kesinleşip kesinleşmediği sorulmuş, Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilen cevabi yazıda kararın kesinleşmediği belirtilmiş olup, Mahkememizce UYAP üzerinden yapılan kontrolde de görevsizlik kararının kesinleşmediği teyit edilmiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

"...Mahkememizde yargılaması yapılan işbu dava ile benzer ve emsal nitelikteki İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 18. Hukuk Dairesi'nin 2023/1325 Esas-2023/1099 Karar sayılı ilamındaki "...Davalı H. A.'ın İstanbul İl Sağlık Müdürlüğü'ne bağlı S. İlçesi A. Aile Sağlığı Merkezi * nolu Aile Hekimliği biriminde Aile Hekimi olarak görev yapmakta iken 03.04.2019 tarihinde 1(bir) gün izinsiz göreve gitmediği, İstanbul İl Sağlık Müdürlüğü Disiplin Biriminin 31.08.2019 tarih ve 39847 E. Sayılı yazısı ile tespit edildiği gerekçesiyle 2019 yılı Nisan ayı maaş ve Aile Sağlığı Gider ödemelerinin yeniden hesaplandığı ve 1 günlük izinsiz göreve gelmeme nedeniyle Nisan ayı maaş ve gider ödemesi için toplam 528,03 TL fazla ve yersiz ödemenin iadesi talebine ilişkindir. 2577 s.İdari Yargılama Usulü Kanununun 1.m.s.i hükmüne göre; idari yargının Kapsam ve niteliği; "1. Danıştay, bölge idare mahkemeleri, idare mahkemeleri ve vergi mahkemelerinin görevine giren uyuşmazlıkların çözümü, bu Kanunda gösterilen usullere tabidir. 2. Danıştay, bölge idare mahkemeleri, idare mahkemeleri ve vergi mahkemelerinde yazılı yargılama usulü uygulanır ve inceleme evrak üzerinde yapılır. 2 şeklinde düzenlenmiştir. İdari dava türleri ve idari yargı yetkisinin sınırı 2577 s.idari yargılama usulü kanununun 2.m.sinde; "1. (Değişik: 10/6/1994-4001/1 md.) İdari dava türleri şunlardır: a) (İptal: Anayasa Mahkemesinin 21/9/1995 tarihli ve E:1995/27, K:1995/47 sayılı kararı ile; Yeniden Düzenleme: 8/6/2000-4577/5 md.) İdari işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için menfaatleri ihlâl edilenden tarafından açılan iptal davaları, b) İdari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları doğrudan muhtel olanlar tarafından açılan tam yargı davaları, c) Tahkim yolu öngörülen imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerinden doğan uyuşmazlıklar hariç, kamu hizmetlerinden birinin yürütülmesi için yapılan her türlü idari sözleşmelerden dolayı taraflar arasında çıkan uyuşmazlıklara ilişkin davalar. 2. İdari yargı yetkisi, idari eylem ve işlemlerin hukuka uygunluğunun denetimi ile sınırlıdır. İdari mahkemeler; yerindelik denetimi yapamazlar, yürütme görevinin kanunlarda ve Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinde gösterilen şekil ve esaslara uygun olarak yerine getirilmesini kısıtlayacak, idari eylem ve işlem niteliğinde veya idarenin takdir yetkisini kaldırarak biçimde yargı kararı veremezler. 2 şeklindeki yasal düzenleme kapsamına ve dava konusu uyuşmazlığın konusuna göre ilk derece mahkemesinin kararı usul ve yasaya uygundur, davacı kurumun istinaf istemi yerinde değildir. Bu değerlendirmeler ile dava konusu uyuşmazlığa ilişkin yasal düzenlemeler doğrultusunda; davacının istinaf başvurusunun HMK m.353/1-b-1 uyarınca oybirliğiyle esastan reddine karar verilmesi sonuç ve kanaatine varılmakla aşağıdaki hüküm kurulmuştur..." gerekçeleriyle istinaf başvurusunun esastan reddine dair karar verilmiş, mezkur istinaf incelemesine konu ilk derece mahkemesi olan İstanbul 30. Asliye Hukuk Mahkemesi'nin 2022/7 Esas- 2022/22 Karar sayılı kararıyla mevcut "...Mahkememizce yapılan değerlendirmede; davalının aile hekimi olarak görev yapmakta iken bir günlük izinsiz göreve gitmemesi nedeniyle bu gün için ödenen maaş ve gider ödemesinin tahsilatı için davacı kurum tarafından icra takibi başlatıldığı, ilamsız icra takibine davalının itirazı üzere itirazın iptali talepli adli yargıda dava açtığı, Danıştay İBKG. 22.12.1973, 8/14 mezkûr içtihadı kapsamında yersiz ödemenin sınırlarının belirlendiği, dava konusu ve sebebi değerlendirilmek ile iş bu davanın İdare Mahkemelerinde görülmesi gerektiği sonuç ve kanaatine ulaşılarak davanın yargı yolunun caiz olmaması sebebiyle usulden reddine karar vermek gerekmiş ve aşağıdaki

şekilde hüküm kurulmuştur..." aynı gerekçelerle icra takibine konu olacak yönünden yargılamanın idare mahkemesinde görülmesi gerektiğinden davanın yargı yolunun caiz olmaması nedeniyle HMK 114/1-b maddesi uyarınca dava şartı yokluğu nedeniyle usulden reddine karar vermek gerekmiştir..."

3. Davacı vekili bu kez, aynı istemle idari yargı yerinde dava açmıştır.

B. İdari Yargıda

4. **İstanbul 2. İdare Mahkemesi 11/07/2025 tarih ve E.2025/1392 sayılı kararı** ile, uyuşmazlığın çözümünde adli yargı yerinin görevli olduğu gerekçesiyle, 2247 sayılı Kanun'un 19. maddesi uyarınca görevli yargı yerinin belirlenmesi için dosyanın Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmesine ve dosya incelemesinin bu konuda Uyuşmazlık Mahkemesince karar verilinceye kadar ertelenmesine karar vermiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

*"...Dosyanın incelenmesinden, davacı Sağlık Bakanlığı tarafından, G. Sağlık Merkezi *nolu Aile Hekimliği Biriminde Aile Hekimi olarak görev yapan davalı O. C.'un 01.07.2022 tarihinde 1 (bir) gün izinsiz göreve gitmesinden dolayı adına fazladan ödenen 1.533,31-TL yersiz ödemenin davalıdan faizi ile birlikte tahsili amacıyla İstanbul 23. İcra Müdürlüğü'nün 2023/34134 esas sayılı dosyasından başlatılan icra takibine itiraz edilmesi üzerine İstanbul 23. İcra Müdürlüğü'nün 16.10.2023 sayılı kararı ile icra takibinin durdurulmasına karar verildiği, söz konusu itirazın iptali istemli olarak İstanbul 46. Asliye Hukuk Mahkemesi'nin 2024/90 esasına kayden açılan davada verilen 19.11.2024 tarihli, 2024/273 sayılı kararıyla uyuşmazlıkta idari yargının görevli olduğundan bahisle davanın usulden reddi kararı (kesinleşen) üzerine aynı istemle bakılmakta olan davanın açıldığı anlaşılmaktadır.*

Tüm bu açıklamalar ışığında, davalının özel şahıs olması ve davalıya yersiz ve fazladan ödendiği iddia edilen tutarın tahsiline yönelik başlatılan icra takibine yapılan itiraz üzerine itirazın iptali istemiyle hukuk mahkemesine açılan dava konusu alacak kaleminin davacı idare tarafından davacı aile hekimine ödenmiş olduğu gözetildiğinde, söz konusu alacak kalemine ilişkin tahsil işlemlerinin özel hukuk alanına girdiği, öte yandan davalının özel hukuk kişisi olduğu da gözetildiğinde ortada idari yargıyı ilgilendiren bir davanın bulunmadığı kanaatine ulaşıldığından, uyuşmazlığın adli yargı yerinde görülmesi gerektiği sonucunu varılmıştır..."

5. İstanbul 2. İdare Mahkemesince 2247 sayılı Kanun'un 19. maddesi uyarınca görevli yargı yerinin belirlenmesi için dava dosyaları Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmiştir.

III. İLGİLİ HUKUK

6. Anayasa'nın "F. Uyuşmazlık Mahkemesi" başlıklı 158. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Uyuşmazlık Mahkemesi adli ve idari yargı mercileri arasındaki görev ve hüküm uyuşmazlıklarını kesin olarak çözümlemeye yetkilidir..."

7. 2247 sayılı Kanun'un "Mahkemenin görevi" başlıklı 1. maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

"Uyuşmazlık Mahkemesi; Türkiye Cumhuriyeti Anayasası ile görevlendirilmiş, adli ve idari yargı mercileri arasındaki görev ve hüküm uyuşmazlıklarını kesin olarak çözmeye yetkili ve bu kanunla kurulup görev yapan bağımsız bir yüksek mahkemedir."

8. 2247 sayılı Kanun'un "Yargı mercilerinin uyuşmazlık mahkemesine başvurmaları" başlıklı 19. maddesi şöyledir:

"Adli ve idari yargı mercilerinden birisinin kesin veya kesinleşmiş görevsizlik kararı üzerine kendisine gelen bir davayı incelemeye başlayan veya incelemekte olan bir yargı mercii davada görevsizlik kararı veren mercin görevli olduğu kanısına varırsa, gerekçeli bir karar ile görevli mercin belirtilmesi için Uyuşmazlık Mahkemesine başvurur ve elindeki işin incelenmesini Uyuşmazlık Mahkemesinin karar vermesine değin erteler.

(Değişik ikinci fıkra: 23/7/2008 – 5791/9 md.) Yargı mercince, önceki görevsizlik kararına ilişkin dava dosyası da temin edilerek, gerekçeli başvuru kararı ile birlikte dava dosyaları Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilir."

9. 2247 sayılı Kanun'un "İncelemede izlenecek sıra" başlıklı 27. maddesi şöyledir:

"Uyuşmazlık Mahkemesi, uyuşmazlık çıkarmaya veya görev uyuşmazlıklarına ilişkin istemleri önce şekil ve süre açısından inceler; yöntemine uymayan veya süresi içinde ileri sürülmemiş istemleri reddeder."

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

10.Uyuşmazlık Mahkemesinin Rıdvan GÜLEÇ'in Başkanlığında, Üyeler Nilgün TAŞ, Doğan AĞIRMAN, Eyüp SARICALAR, Ahmet ARSLAN, Mahmut BALLI ve Bilal ÇALIŞKAN'ın katılımlarıyla yapılan 13/10/2025 tarihli toplantısında; Raportör-Hâkim Gülşen AKAR PEHLİVAN'ın, 2247 sayılı Kanun'da öngörülen koşulları taşımayan başvurunun reddi gerektiği yolundaki raporu ve dosyadaki belgeler okunduktan, ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ ile Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın davada başvurunun reddi gerektiği yolundaki sözlü açıklamaları dinlendikten sonra, gereği görüşülüp düşünüldü:

11.Dosyanın incelenmesinden; G. A. S. M. nde aile hekimi olarak görev yapan davalıya, eksik çalışılan günlere ilişkin 1.533,31 TL ödenen ücretin iadesi amacıyla yürütülen takibine yapılan itirazın iptali ile icra inkar tazminatına hükmedilmesi istemiyle açılan davada, İstanbul 46. Asliye Hukuk Mahkemesince görevsizlik kararı verildiği, kararın kesinleşip kesinleşmediğinin dosya kapsamından anlaşılamaması üzerine, mahkemesine kararın kesinleşip kesinleşmediğinin sorulduğu, Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilen 10/09/2025 tarih ve E.2024/90 sayılı cevabi yazıda kararın kesinleşmediğinin belirtildiği, Mahkememizce UYAP üzerinden yapılan kontrolde de görevsizlik kararının kesinleşmediğinin teyit edildiği, davacı vekilinin, adli yargıda verilen görevsizlik kararı kesinleşmeden aynı istemle idari yargı yerinde dava açtığı ve ardından idari yargı yerince dava dosyalarının 2247 sayılı Kanun'un 19. maddesi kapsamında Uyuşmazlık Mahkemesine gönderildiği anlaşılmıştır.

12. İstanbul 2. İdare Mahkemesince 2247 sayılı Kanun'un 19. maddesi uyarınca Uyuşmazlık Mahkemesine başvurulabilmesi için, adli yargı yerince aynı konuda verilmiş kesin veya kesinleşmiş bir görevsizlik kararı bulunması gerektiği açıktır. Oysa olayda, adli yargı yerince davacı hakkında aynı konuya ilişkin olarak verilmiş bir görevsizlik kararı bulunduğu halde bu kararın kesinleşmediği, böylece ortada Kanunda öngörülen biçimde, idari yargı yerinde açılan davanın öncesinde, adli yargı yerince aynı konuda verilmiş kesin veya kesinleşmiş bir görevsizlik kararının bulunmadığı görülmektedir.

13. Yukarıda belirtilen hususlar göz önünde bulundurulduğunda, İstanbul 2. İdare Mahkemesince yapılan başvurunun öncesinde adli yargı yerince aynı konuda verilmiş ve kesinleşmiş bir görevsizlik kararı bulunmadığı anlaşıldığından, 2247 sayılı Kanun'un 19. maddesinde belirtilen koşulları taşımayan İstanbul 2.İdare Mahkemesinin 11/07/2025 tarih ve E.2025/1392 sayılı başvurusunun reddi gerekmiştir.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

2247 sayılı Kanun'un 19. maddesinde belirtilen koşulları taşımayan İstanbul 2. İdare Mahkemesinin 11/07/2025 tarih ve E.2025/1392 sayılı BAŞVURUSUNUN REDDİNE,

13/10/2025 tarihinde OY BİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan	Üye	Üye	Üye
Rıdvan	Nilgün	Doğan	Eyüp
GÜLEÇ	TAŞ	AĞIRMAN	SARICALAR

Üye	Üye	Üye
Ahmet	Mahmut	Bilal
ARSLAN	BALLI	ÇALIŞKAN

Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanlığından:

ESAS NO : 2025/461

KARAR NO : 2025/658

KARAR TR : 24/11/2025

ÖZET: 375 sayılı KHK'ya 696 sayılı KHK ile eklenen geçici 23. madde uyarınca, 01/04/2018 tarihinden itibaren sürekli işçi kadrosuna atamasının yapılarak sosyal hizmet uzmanı-ASDEP görevlisi olarak çalışan davacının, 5395 sayılı Çocuk

Koruma Kanunu uyarınca tarafına Ek-49 ödeneği yapılması için davalı idareye yapmış olduğu başvurusunun reddine dair işlemin iptali ve 2020 yılından itibaren ödenmemiş olan ödemelerin faizi ile birlikte tahsili istemiyle açtığı davanın, ADLİ YARGI YERİNDE görülmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : M. Ş.
Vekili : Av. M. K.
Davalı : İzmir Valiliği (İzmir Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü)
Vekili : Av. M. Ç.

I. DAVA KONUSU OLAY

1. Davacı vekili, müvekkilinin K. Sosyal Hizmet Merkezi Müdürlüğü bünyesinde 2020 yılı Ocak ayından bu yana Sosyal Hizmet Uzmanı-ASDEP görevlisi olarak çalıştığını, 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu uyarınca Ek-49 ödeneği hak etmiş olduğu halde ödeme alamadığını, ödemenin yapılması için yaptıkları 23/12/2024 tarihli başvurunun, İzmir Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü'nün 02/01/2025 tarihli yazısıyla reddedildiğini, ödenmeme işleminin hatalı olduğunu ileri sürerek; başvurunun reddine ilişkin işlemin iptali ile 2020 yılından itibaren ödenmemiş ek ödeneklerin, faizi ile birlikte tahsili istemiyle idari yargı yerinde dava açmıştır.

2. Davalı vekili cevap dilekçesinde, davanın görüm ve çözümünde adli yargının görevli olduğunu ileri sürerek, yargı yolu itirazında bulunmuştur.

II. UYUŞMAZLIĞA İLİŞKİN BAŞVURUSÜRECİ

A. İdari Yargıda

3. **İzmir 5. İdare Mahkemesi 18/06/2025 tarih ve E.2025/420 sayılı kararı** ile, davacının kamu işçisi olduğu, dava konusu edilen işlemin idare hukuku alanında kamu gücüne dayalı olarak resen ve tek yanlı irade sonucu tesis edildiği, uyuşmazlığın iptal davasına konu edilebilecek nitelikte bir idari işlem niteliği taşıdığı, bu davanın görüm ve çözümünün idari yargının görevinde bulunduğu gerekçesiyle, davalının görev itirazının reddine ve mahkemelerinin görevliliğine karar vermiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

"...2577 sayılı Yasanın 2. maddesinde; "İdari dava türleri, idari işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı açılan iptal davaları; idari işlem ve eylemlerden dolayı kişisel hakları doğrudan muhtel olanlar tarafından açılan tam yargı davaları; kamu hizmetlerinden birinin yürütülmesi için yapılan her türlü idari sözleşmelerden dolayı açılan davalar olarak sayılmış; idari yargının idari eylem ve işlemlerin hukuka uygunluğunun denetimini yapmakla görevli olduğu kurala bağlanmıştır.

İdari işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için menfaatleri ihlal edilenler tarafından açılan iptal davalarının; idari dava türlerinden biri olduğu idare hukukunun bilinen ilkelerindendir.

İdare, idare hukuku alanında kamu gücüne dayalı olarak re-sen ve tek yanlı irade açıklamaları sonucutesis etmiş olduğu işlemlere, hukuk alanında yeni durumlar oluşurmasıyla idari işlem kimliği kazandırmakta ve kural olarak bu işlemler özel yasal düzenlemeler dışında, idari yargı denetimine tabi bulunmaktadır.

Dosyanın incelenmesinden, İzmir ili, K. Sosyal Hizmet Merkezi Müdürlüğünde kamu işçisi statüsünde sosyal hizmet uzmanı olarak görev yapan davacı M. Ş. vekili Av. M. K. tarafından, tarafına 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanununun Ek 49. maddesi uyarınca danışmalık tedbiri uygulama ücreti ödemesi yapılması istemiyle yapılan 23.12.2024 tarihli başvurunun reddine ilişkin işlemin iptali istemiyle bakılan davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

Olayda; davacının kamu işçisi olduğu ve dava konusu edilen işlemin de idare hukuku alanında kamu gücüne dayalı olarak re'sen ve tek yanlı irade sonucu tesis edilmiş olduğu, yukarıda belirtilen 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2. maddesinin 1. fıkrasının (a) bendinde tanımlanan iptal davasına konu edilebilecek nitelikte bir idari işlem niteliği taşıdığı anlaşıldığından söz konusu işlemlerin iptali istemiyle açılan davanın görüm ve çözümünde idari yargı görevli olup davalı idarenin görev itirazı yerinde görülmemiştir..."

4. Davalı vekilinin olumlu görev uyuşmazlığı çıkarılması talebiyle başvurusu üzerine dilekçe, dava dosyası ile birlikte Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilmiştir.

B. Olumlu Görev Uyuşmazlığı Çıkarılmasına İlişkin Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı Talebi

5. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı, uyuşmazlığın özel hukuk hükümlerine göre yargısal denetimin, adli yargı yerince yapılması gerektiği görüşüyle, 2247 sayılı Kanun'un 10. ve 13. maddeleri uyarınca olumlu görev uyuşmazlığı

çıkarılmasına karar vererek, dosyayı Uyuşmazlık Mahkemesine göndermiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

"..Bilindiği gibi, Anayasa'nın 128. maddesinde, "Devletin, diğer kamu iktisadi kamu teşebbüsleri tüzelkişilerinin ve genel idare esaslarına göre yürütmekle yükümlü hizmetlerinin oldukları gerektirdiği asli kamu ve sürekli görevler, memurlar ve diğer kamu Memurların görevleri eliyle görülür. / Memurların ve diğer kamu görevlilerinin nitelikleri, atanmaları, görev ve yetkileri, hakları ve yükümlülükleri, aylık ve ödenekleri ve diğer özlük işleri kanunla düzenlenir." hükmüne yer verilmiş; 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun "İstihdam Şekilleri" başlıklı 4. maddesinde, "Kamu hizmetleri; memurlar, sözleşmeli personel, geçici personel ve işçiler eliyle görürülür." denilmiş ve ilk üç istihdam şeklinin dışında kalan ve ilgili mevzuatı gereğince tahsis edilen sürekli işçikadrolarında belirsiz süreli iş sözleşmeleriyle çalıştırılan sürekli işçiler ile mevsimlik veya kampanya işlerinde ya da orman yangınıyla mücadele hizmetlerinde ilgili mevzuatına göre geçici iş pozisyonlarında altı aydan az olmak üzere belirlenmiş süreli iş sözleşmeleriyle çalıştırılan geçici işçiler bu Kanun hükümlerinin uygulanmayacağına işaret edilmiş suretiyle, kamu kurum ve kuruluşlarında statü hukuku dışında kalan istihdam şekli de benimsenmiş olup, kamuda çalışan işçiler hakkında özel bir yasal düzenleme de öngörülmemiştir. Bu sebeple bu kişilerin iş hukukuna tabi oldukları kabul edilmektedir.

Uyuşmazlık konusu olayda, davacının 2020 yılının Ocak ayından itibaren 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Geçici 23. maddesi uyarınca sürekli işçi kadrosunda Karabağlar Sosyal Hizmet Merkezi Müdürlüğünde Sosyal Hizmet Uzmanı-ASDEP görevlisi olarak görev yaptığı, bu görevini sürdürürken 5395 sayılı Kanun kapsamında hak ettiği ücreti almadığından bahisle söz konusu ücretin kendisine ödemesi istemiyle yaptığı başvurunun reddi üzerine, bu işlemin iptali ve Ocak 2020 tarihinden itibaren hak edilmiş olan ödemelerin faiziyle birlikte yapılması istemiyle görev uyuşmazlığına konu davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

Yukarıda belirtilen mevzuat hükümleri dikkate alındığında, davalı idare ile davacı arasındaki ilişki İş Kanunu'na tabi hizmet sözleşmesine dayalı olarak kurulmuş bir iş hukuku ilişkisi niteliğini taşıdığından, davacının kendisine danışmanlık tedbiri uygulama ücreti ödemesi talebinin reddine ilişkin dava konusu işlemin, idarenin yetkili organı tarafından işveren sıfatıyla tesis edilmiş bir özel hukuk işlemi olduğu açıktır.

Aksinin kabulü, işverenin salt bir kamu kuruluşu olması nedeniyle, statü hukukuna tabi olmayan personeli hakkındaki tüm işlemlerinin idari işlem niteliğinde görülerek, özel hukuk alanına dahil bulunan uyuşmazlıkların da idari yargı denetimine tabi kılınması sonucunu doğurur.

Belirtilen tüm bu hususlara görev ve İş Kanunu'nda düzenlenen belirsiz süreli hizmet sözleşmesine tabi işçiler ile işveren veya işveren vekilleri arasında, iş ilişkisi nedeniyle sözleşmeden veya kanundan doğan her türlü hukuk ve uyuşmazlıklarına iş mahkemelerinin bakacak olması karşısında, işçi olan davacı ile işvereni arasında iş akdinden doğan davanın görüm ve çözümünde adli yargı yeri görevli bulunmaktadır.

Uyuşmazlık Mahkemesinin 28.05.2020 tarihli ve 2020/80 Esas, 2020/337 Karar sayılı kararında da benzer hususlar vurgulanmıştır.

Yukarıdaki açıklamalara göre, davacının, tarafına danışmanlık tedbiri uygulama ücreti ödemesi yapılması istemiyle yaptığı başvurunun reddine ilişkin işlemin iptaliyle söz konusu ödemenin faiziyle birlikte yapılması istemine ilişkin uyuşmazlığın özel hukuk hükümlerine göre adli yargı yerinde görülmesi gerektiği düşünülmektedir..."

6. Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanlığınca, 2247 sayılı Kanun'un 13. maddesine göre Danıştay Başsavcısının da yazılı düşüncesi istenilmiştir.

III. BAŞSAVCILIK DÜŞÜNCESİ

7. Danıştay Başsavcısı, uyuşmazlığın kamu gücüne dayalı bir idari işlemten kaynaklanması nedeniyle, açılan davanın görüm ve çözümünün idari yargı mercine ait olduğu ve 2247 sayılı Kanun'un 13. maddesi uyarınca yapılan başvurunun reddi gerektiği, yolunda yazılı düşünce vermiştir. Yazılı düşüncenin ilgili kısmı şöyledir:

"...2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 2. maddesinde: idari işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için menfaatleri ihlâl edilenler tarafından açılan iptal davaları idari dava türleri arasında sayılmıştır.

İdare tarafından, bir kamu hizmetinin yürütülmesi dolayısıyla kamu gücü kullanılarak tek tarafı iradeyle tesis edilen icrai işlemler veya eylemlerden doğan uyuşmazlıkların idari yargı mercisinde çözülmesi gerekmektedir. İçtihat ve öğretide, kamu idarelerinin, kamu hizmetinin yürütülmesi sırasında, kamu gücü kullanarak tek yanlı irade açıklamalarıyla yapmış oldukları işlemler, "idari işlem"; herhangi bir idari işleme dayalı olmaksızın gerçekleştirildikleri maddi faaliyetleri ve görevleriyle ilgili hareketlilikleri "idari eylem" olarak tanımlanmaktadır.

Bir uyuşmazlığın çözümünde idari yargı yerlerinin görevli olabilmesi için, öncelikle ortada bir idari uyuşmazlığın bulunması gerekmektedir. Bir uyuşmazlığın idari sayılabilmesi için ise, tesis eden makamın idari makam olması ve uyuşmazlığın idari nitelikteki faaliyetten doğmuş bulunması gerekmektedir. İdarenin bir faaliyetinin idari faaliyet sayılabilmesi için de faaliyetin kamu hukuku kurallarına göre kamu hizmetinin yürütülmesine ilişkin olması gerekmektedir.

Olayda, sürekli işçi statüsünde olan davacının sözleşme veya İş Kanunu kapsamında bir talebinin

bulunmadığı, uyumsuzluğun 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu kapsamındaki tedbirleri uygulayan sosyal çalışma görevlileri ile adli destek ve mağdur hizmetleri müdürlüğü bünyesinde görev yapmakta olup da mahkemelere görevlendirilen sosyal çalışma görevlilerine yapılan ödemeden yararlandırılması talebiyle yaptığı başvurusunun reddine ilişkin işlemden kaynaklandığı açıktır.

Bu itibarla, sözleşme veya İş Kanunu kapsamına olmayan, 5395 sayılı Kanun ve kamu hukuku usul ve esasları çerçevesinde incelenmesi gereken uyumsuzluğun kamu gücüne dayalı bir idari işlemden kaynaklanması nedeniyle davanın yargısal denetiminin idari yargı yerlerinde yapılması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır."

III. İLGİLİ HUKUK

8. Anayasa'nın "1. Genel ilkeler" başlıklı 128. maddesi şöyledir:

"Devletin, kamu iktisadi teşebbüsleri ve diğer kamu tüzelkişilerinin genel idare esaslarına göre yürütmekle yükümlü oldukları kamu hizmetlerinin gerektirdiği asli ve sürekli görevler, memurlar ve diğer kamu görevlileri eliyle görülür.

Memurların ve diğer kamu görevlilerinin nitelikleri, atanmaları, görev ve yetkileri, hakları ve yükümlülükleri, aylık ve ödenekleri ve diğer özlük işleri kanunla düzenlenir.(Ek cümle: 7/5/2010-5982/12 md.) Ancak, mali ve sosyal haklara ilişkin toplu sözleşme hükümleri saklıdır.

Üst kademe yöneticilerinin yetiştirilme usul ve esasları, kanunla özel olarak düzenlenir."

9. 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun "İstihdam şekilleri" başlıklı 4. maddesinin ilgili kısımları şöyledir:

"(Değişik: 30/5/1974- KHK-12; Değiştirilerek kabul: 15/5/1975- 1897/1 md.)

Kamu hizmetleri; memurlar, sözleşmeli personel, geçici personel ve işçiler eliyle gördürülür.

...

D) İşçiler:

(Değişik birinci cümle: 4/4/2007 - 5620/4 md.) (A), (B) ve (C) fıkralarında belirtilenler dışında kalan ve ilgili mevzuatı gereğince tahsis edilen sürekli işçi kadrolarında belirsiz süreli iş sözleşmeleriyle çalıştırılan sürekli işçiler ile mevsimlik veya kampanya işlerinde ya da orman yangınıyla mücadele hizmetlerinde ilgili mevzuatına göre geçici iş pozisyonlarında altı aydan az olmak üzere belirli süreli iş sözleşmeleriyle çalıştırılan geçici işçilerdir. Bunlar hakkında bu Kanun hükümleri uygulanmaz."

10. 7079 sayılı Kanun ile Kanunlaşan, 696 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 127. maddesi ile eklenen 375 sayılı KHK'nın geçici 23. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"(Ek: 20/11/2017-KHK-696/127 md.; Aynen kabul: 1/2/2018-7079/118 md.)

5018 sayılı Kanuna ekli (I), (II), (III) ve (IV) sayılı cetvellerde yer alan kamu idareleri (MİT Müsteşarlığı hariç) ile bunlara bağlı döner sermayeli kuruluşlar, bu Kanun Hükmünde Kararnameye ekli (I) sayılı listede yer alan idarelerin merkez ve taşra teşkilatlarında; ödemeleri merkezi yönetim, sosyal güvenlik kurumu, fon, kefalet sandığı, yatırım izleme ve koordinasyon başkanlığı, gençlik hizmetleri ve spor il müdürlüğü bütçelerinden veya döner sermaye bütçelerinden, anılan liste kapsamındaki diğer idareler için ise kendi bütçelerinden karşılanan 4734 sayılı Kanun ve diğer mevzuattaki hükümler uyarınca personel çalıştırılmasına dayalı hizmet alım sözleşmeleri kapsamında yükleniciler tarafından 4/12/2017 tarihi itibarıyla çalıştırılmakta olanlar;

a) 657 sayılı Kanunun 48 inci maddesinin (A) bendinin (1), (4), (5), (6), (7) ve (8) numaralı alt bentlerinde belirtilen şartları taşımak,

b) Herhangi bir sosyal güvenlik kurumundan emeklilik, yaşlılık veya malullük aylığı almaya hak kazanmamış olmak,

c) Bu kapsamda çalıştırılmalarına ilişkin olarak açtıkları davalardan ve/veya icra takiplerinden feragat etmediğine dair yazılı beyanda bulunmak,

ç) En son çalıştığı idare ile daha önce kamu kurum ve kuruluşlarında altı yılveren işçisi olarak çalıştığı iş sözleşmelerinden dolayı bu madde ile tanınan haklar karşılığında herhangi bir hak ve alacak talebinde bulunmayacağını ve bu haklarından feragat ettiğine dair yazılı bir sulh sözleşmesi yapmayı kabul ettiğini yazılı olarak beyan etmek,kaydıyla, bu fıkranın yürürlüğe girdiği tarihten itibaren on gün içinde idaresinin hizmet alım sözleşmesinin yapıldığı birimine, sürekli işçi kadrolarında istihdam edilmek üzere yazılı olarak başvurabilirler. Başvuranların şartları taşıyıp taşımadıklarının tespiti, bu tespiti itirazların karara bağlanması, şartları taşıyanların idarelerince belirlenen usul ve esaslara göre yapılacak yazılı ve/veya sözlü ya da uygulamalı sınavda alınması, sınav sonuçlarına itirazların karara bağlanması ve sınavda başarılı olanların kadroya geçirilmesine ilişkin süreç bu fıkranın yürürlüğe girdiği tarihten itibaren doksan gün içinde idarelerince sonuçlandırılır. Snavlarda başarılı olanlar, varsa bu fıkranın (c) bendinde öngörülen davalardan feragat ettiklerini tevsik eden belgeyi ve/veya icra takibine konu alacaktan feragat ettiğine dair icra müdürlüğünden alınacak belgeyi ibraz etmek, bu fıkranın (ç) bendinde öngörülen sulh sözleşmesini ibraz etmek ve öngörülen şartları taşımaya devam etmek kaydıyla, sınav sonuçlarının kesinleşmesini müteakip, her bir sözleşme itibarıyla, yüklenicinin hakedişlerinin ödendiği bütçe, teşkilat ve birim/yerleşim yeri adına vize edilmiş sayılan sürekli işçi kadrolarına

idarelerince topluca geçirilir. Bu fıkra kapsamında feragat edilen davalara veya takiplere ilişkin yargılama ve takip giderleri davacı veya takip eden üzerinde bırakılır ve taraflar lehine vakalet ücretine hükmolunmaz, hükmedilenler tahsil edilmez ve bu fıkranın yürürlüğe girdiği tarihe kadar tahsil edilenler ise iade edilmez. Bu fıkra kapsamında yapılacak sulh sözleşmelerinden damga vergisi alınmaz.

Birinci fıkroda yer alan 4/12/2017 tarihi itibarıyla çalışıyor olmak şartının tespitinde, Sosyal Güvenlik Kurumuna verilmiş olan sigortalı işe giriş bildirgeleri, işten ayrılış bildirgesi ve aylık prim ve hizmet belgeleri esas alınır. Ancak söz konusu tarihe ilişkin olarak anılan Kuruma yasal süresi dışında verilen belgelere dayanılarak bu madde hükmünden yararlanılamaz. 4/12/2017 tarihi itibarıyla çalıştırılmakta olduğu idarelerince tespit edilenlerden, hakkında bu tarihten sonra işten ayrılış bildirgesi verilenler bu madde hükümlerinden yararlanabilir.

Süreklili işçi kadrolarına geçirileceklerin kadroları, başka bir işleme gerek kalmaksızın geçiş işleminin yapıldığı tarihi itibarıyla süreklili işçi unvanı ile ihdas edilmiş sayılır. İhdas edilen kadrolar ilgili idarelerce adedi, bütçe ve teşkilat ile birimi/yerleşim yeri belirtmek suretiyle geçiş işlemlerinin yapıldığı tarihten itibaren iki ay içinde Devlet Personel Başkanlığı ve Maliye Bakanlığına bildirilir. Sözleşmeleri askıya alınanlar ile askerde bulunanların kadroları hariç olmak üzere bu şekilde ihdas edilen süreklili işçi kadroları, herhangi bir sebeple boşalması halinde hiçbir işleme gerek kalmaksızın iptal edilmiş sayılır.

Süreklili işçi kadrolarına geçirilenler, birinci fıkroda öngörülen şartları taşıdıkları sürece ve çalıştırıldıkları teşkilat ve birimde geçiş işlemi yapılmadan önceki ihale sözleşmesi kapsamındaki hizmetleri yürütmek üzere istihdam edilebilir. Bunların istihdam süreleri hiçbir şekilde sosyal güvenlik kurumlarından emeklilik, yaşlılık veya malullük aylığı almaya hak kazandıkları tarihi geçemez. Özel güvenlik görevlilerinden bu madde kapsamında geçiş işlemleri yapılanlar, 5188 sayılı Kanun hükümlerine de tabi olmaya devam eder.

Süreklili işçi kadrolarına geçirilenlerden, geçiş işlemi yapılırken mevcut işyerinin girdiği işkolunda kurulu işyerinden bildirilenlerin ücreti ile diğer mali ve sosyal hakları, bu madde kapsamındaki idarelerce geçişten önce alt işveren işçilerini kapsayan, Yüksek Hakem Kurulu tarafından karara bağlanan ve süresi en son sona erecek toplu iş sözleşmesinin bitimine kadar bu toplu iş sözleşmesinin uygulanması suretiyle oluşan ücret ile diğer mali ve sosyal haklardan fazla olamaz. Süreklili işçi kadrolarına geçirilenlerden; geçişten önce toplu iş sözleşmesi bulunmadığından kadroya geçirildiği tarihte yürürlükte olan bireysel iş sözleşmesi hükümlerinin geçerli olduğu işçiler ile geçiş işleminden önce yapılan ve geçişten sonra yararlanmaya devam ettiği toplu iş sözleşmesi bulunmakla birlikte bu madde kapsamındaki idarelerde alt işveren işçilerini kapsayan, Yüksek Hakem Kurulu tarafından karara bağlanan ve süresi en son sona erecek toplu iş sözleşmesinin bitiminden önce toplu iş sözleşmesi sona eren işçilerin ücreti ile diğer mali ve sosyal hakları, bu madde kapsamındaki idarelerde geçişten önce alt işveren işçilerini kapsayan, Yüksek Hakem Kurulu tarafından karara bağlanan ve süresi en son sona erecek toplu iş sözleşmesine göre belirlenir. Bu madde kapsamındaki idarelerde; 6356 sayılı Kanunun geçici 7 nci maddesinde belirtilen mevcut işyerleri bakımından anılan Kanuna uygun olarak yetki başvurusunda bulunulabilir, ancak geçişi yapılan işçiler için yeni tescil edilen işyerlerinde, geçişten önce alt işveren işçilerini kapsayan, Yüksek Hakem Kurulu tarafından karara bağlanan ve süresi en son sona erecek toplu iş sözleşmesinin sona erme tarihinden sonra yetki başvurusunda bulunulabilir..."

11. 4857 sayılı İş Kanunu'nun "Amaç ve kapsam" başlıklı 1. maddesi şöyledir:

"Bu Kanunun amacı işverenler ile bir iş sözleşmesine dayanarak çalıştırılan işçilerin çalışma şartları ve çalışma ortamına ilişkin hak ve sorumluluklarını düzenlemektir.

Bu Kanun, 4 üncü Maddedeki istisnalar dışında kalan bütün işyerlerine, bu işyerlerinin işverenleri ile işveren vekillerine ve işçilerine faaliyet konularına bakılmaksızın uygulanır.

İşyerleri, işverenler, işveren vekilleri ve işçiler, 3 üncü maddedeki bildirim gününe bakılmaksızın bu Kanun hükümleri ile bağlı olurlar."

12. 4857 sayılı Kanun'un "Tanımlar" başlıklı 2. maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

"Bir iş sözleşmesine dayanarak çalışan gerçek kişiye işçi, işçi çalıştıran gerçek veya tüzel kişiye yahut tüzel kişiliği olmayan kurum ve kuruluşlara işveren, işçi ile işveren arasında kurulan ilişkiye iş ilişkisi denir. İşveren tarafından mal veya hizmet üretmek amacıyla maddi olan ve olmayan unsurlar ile işçinin birlikte örgütlendiği birime işyeri denir."

13. 6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu'nun geçici 7. maddesi şöyledir:

"(Ek: 20/11/2017-KHK-696/113 md.; Aynen kabul: 1/2/2018-7079/106 md.)

(I) 5018 sayılı Kanuna ekli (I), (II), (III) ve (IV) sayılı cetvellerde yer alan kamu idareleri ile bunlara bağlı döner sermayeli kuruluşlar, 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye ekli (I) sayılı listede yer alan idareler ile birlikte veya ayrı ayrı sermayesinin yarısından fazlası il özel idareleri, belediyeler ve bağlı kuruluşlarına ait şirketler, anılan Kanun Hükmünde Kararnamenin geçici 23 üncü ve geçici 24 üncü maddeleri uyarınca süreklili işçi kadrolarına, geçici işçi pozisyonlarına veya işçi statüsüne geçirilen işçilerinden; geçişten önce işçinin çalıştığı alt işveren işyerinin girdiği işkolu mevcut işyerinin girdiği işkolu ile aynı olanları o işkolundaki mevcut

işyerinden, farklı olanları ise geçişten önce işçinin çalıştığı alt işveren işyerinin girdiği işkolunda yeni tescil edilecek işyerlerinden Sosyal Güvenlik Kurumuna bildirir.

(2) Birinci fıkra kapsamındaki işyerlerinin her biri bu Kanunun uygulanması bakımından bağımsız bir işyeri sayılır.

(3) Birinci fıkra kapsamında yeni tescil edilen işyerlerinden bildirilen işçiler, bu madde kapsamındaki idarelerde geçiş işleminden önce alt işveren işçileri için Yüksek Hakem Kurulu tarafından karara bağlanan ve en son sona erecek olan toplu iş sözleşmesinin sona ermesiyle birlikte 4 üncü maddeye uygun şekilde Sosyal Güvenlik Kurumuna bildirilir.

(4) Bu maddenin uygulanmasında bu Kanunun bu maddeye aykırı diğer hükümleri uygulanmaz."

14. 7036 sayılı İş Mahkemeleri Kanunu'nun "Görev" başlıklı 5. maddesi şöyledir:

"(1) İş mahkemeleri;

a) 5953 sayılı Kanuna tabi gazeteciler, 854 sayılı Kanuna tabi gemiadamları, 22/5/2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanununa veya 11/1/2011 tarihli ve 6098 sayılı Türk Borçlar Kanununun İkinci Kısımının Altıncı Bölümünde düzenlenen hizmet sözleşmelerine tabi işçiler ile işveren veya işveren vekilleri arasında, iş ilişkisi nedeniyle sözleşmeden veya kanundan doğan her türlü hukuk uyumsuzluklarına,

b) İdari para cezalarına itirazlar ile 5510 sayılı Kanunun geçici 4 üncü maddesi kapsamındaki uyumsuzluklar hariç olmak üzere Sosyal Güvenlik Kurumu veya Türkiye İş Kurumunun taraf olduğu iş ve sosyal güvenlik mevzuatından kaynaklanan uyumsuzluklara,

c) Diğer kanunlarda iş mahkemelerinin görevli olduğu belirtilen uyumsuzluklara, ilişkin dava ve işlere bakar."

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

A. İlk İnceleme

15. Uyumsuzluk Mahkemesinin Kenan YAŞAR'ın Başkanlığında, Üyeler Eyüp SARICALAR, Bayram ŞEN, Dündü Deniz BİLİR, Ahmet ARSLAN, Mahmut BALLI ve Recep KILIÇ'ın katılımlarıyla yapılan 24/11/2025 tarihli toplantısında; başvuru yazısı ve dava dosyası üzerinde 2247 sayılı Kanun'un 27. maddesi gereğince yapılan incelemeye göre, davalı vekilinin anılan Kanun'un 10/2. maddesinde öngörülen yönetime uygun olarak yaptığı görev itirazının reddedilmesi ve 12/1. maddede belirtilen süre içinde başvuruda bulunması üzerine Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının, 10. maddede öngörülen biçimde olumlu görev uyumsuzluğu çıkarıldığı ve usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından, görev uyumsuzluğunun esasının incelenmesine oy birliğiyle karar verildi.

B. Esasın İncelenmesi

16. Raportör-Hâkim Arzu ÇETİNDERE ŞAŞI'nın, davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan, ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ'nin davada adli yargının, Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın ise davada idari yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra, gereği görüşülüp düşünüldü:

17. Dava, 375 sayılı KHK'ya 696 sayılı KHK ile eklenen geçici 23. madde uyarınca 01/04/2018 tarihinden itibaren sürekli işçi kadrosuna atamasının yapılarak sosyal hizmet uzmanı-ASDEP görevlisi olarak çalışan davalının, 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu uyarınca hak etmiş olduğu Ek-49 ödeneğini alamadığından bahisle, ödememenin yapılması için davalı idareye yapmış olduğu başvurusunun reddine dair işlemin iptali ve 2020 yılından itibaren ödenmemiş olan ödemelerin faizi ile birlikte tahsilini istemiyle açılmıştır.

18. Dava dosyasının incelenmesinden; davalının 11/07/2016 tarihinden itibaren İzmir Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğüne bağlı K. Sosyal Hizmet Merkezi Müdürlüğünde işçi olarak görev yapmakta iken, 375 sayılı KHK'ya 696 sayılı KHK ile eklenen geçici 23. madde uyarınca 01/04/2018 tarihinden itibaren sürekli işçi kadrosuna atamasının yapılarak sosyal hizmet uzmanı-ASDEP olarak çalışmaya devam ettiği, bu görevini sürdürürken 23/12/2024 tarihinde davalı idareye başvurarak 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu uyarınca tarafına Ek-49 ödeneği yapılmasını talep ettiği, başvurunun reddedilmesi üzerine, ödememe işleminin hatalı olduğunu ileri sürerek; başvurusunun reddine ilişkin işlemin iptali ile 2020 yılından itibaren ödenmemiş ek ödeneklerin tahsil tarihinden itibaren işleyecek faiziyle birlikte ödenmesi istemiyle bakılmakta olan davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

19. 657 sayılı Kanun'da ilk üç istihdam şeklinin dışında kalan kişiler olarak belirtilen işçiler hakkında bu Kanun hükümlerinin uygulanmayacağına işaret edilmek suretiyle, kamu kurum ve kuruluşlarında statü hukuku dışında kalan istihdam şekli de benimsenmiş olup, kamuda çalışan işçiler hakkında özel bir yasal düzenleme de öngörülmemiş bulunduğundan, bunların iş hukukuna tabi oldukları kuşkusuzdur.

20. Davalı idare ile davacı arasındaki hukuki ilişki İş Kanunu'na tabi hizmet sözleşmesine dayalı olarak kurulmuş bir iş hukuku ilişkisi niteliğini taşıdığından, davacının isteminin reddedilmesine ilişkin dava konusu işlemin, idarenin yetkili organı tarafından işveren sıfatıyla tesis edilmiş bir özel hukuk işlemi olduğu açıktır.

21. Aksine bir düşünce, işverenin salt bir kamu kuruluşu olması nedeniyle, statü hukukuna tabi olmayan personeli hakkındaki tüm yazılı irade beyanlarının idari işlem niteliğinde görülerek, özel hukuk alanına dahil bulunan uyumsuzlukların da idari yargı denetimine tabi kılınması sonucunu doğurur.

22. Belirtilen tüm bu hususlara göre, İş Kanunu'na göre işçi sayılan kimselerle işveren veya işveren vekilleri arasında iş akdinden veya İş Kanunu'na dayanan her türlü hak iddialarından doğan hukuk uyumsuzluklarının çözümünde iş mahkemelerinin görevli kılınmış olması, 7306 sayılı İş Mahkemeleri Kanunu'nun 5. maddesi ile de 4857 sayılı İş Kanunu'nda düzenlenen hizmet sözleşmelerine tabi işçiler ile işveren veya işveren vekilleri arasında, iş ilişkisi nedeniyle sözleşmeden veya kanundan doğan her türlü hukuk uyumsuzluklarına iş mahkemelerinin bakanak olması karşısında, işçi olan davacı ile işvereni arasında iş akdinden doğan iş bu davanın da görüm ve çözümünde adli yargı yerinin görevli olduğu sonucuna varılmıştır.

23. Yukarıda belirtilen hususlar göz önünde bulundurularak, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısınca yapılan başvurunun kabulü ile davalı vekilinin görev itirazının reddine ilişkin İzmir 5. İdare Mahkemesinin 18/06/2025 tarih ve E.2025/420 sayılı görevlilik kararının kaldırılması gerekmektedir.

VI. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Davanın çözümünde ADLİ YARGININ GÖREVLİ OLDUĞUNA,

B. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısınca yapılan BAŞVURUNUN KABULÜ ile davalı vekilinin görev itirazının reddine ilişkin İzmir 5. İdare Mahkemesinin 18/06/2025 tarih ve E.2025/420 sayılı GÖREVLİLİK KARARININ KALDIRILMASINA,

24/11/2025 tarihinde, Üyeler Ahmet ARSLAN ve Recep KILIÇ'ın KARŞI OYLARI ve OY ÇOKLUĞU İLE KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan Vekili
Kenan
YAŞAR

Üye
Eyüp
SARICALAR

Üye
Bayram
ŞEN

Üye
Döndü Deniz
BİLİR

Üye
Ahmet
ARSLAN

Üye
Mahmut
BALLI

Üye
Recep
KILIÇ

KARŞI OY

Dava, İzmir Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğüne bağlı K. Sosyal Hizmet Merkezi Müdürlüğünde sürekli işçi olarak görev yapan davacının (sosyal hizmet uzmanı-ASDEP görevlisi olarak çalıştığı), 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu uyarınca danışmanlık tedbiri uygulama ücreti olan Ek-49 ödeneğinin tarafına da ödenmesi talebiyle yaptığı başvurusunun reddine ilişkin işlemin iptali, Ocak 2020 tarihinden itibaren hak edilmiş ödemelerin faiziyle birlikte ödenmesine karar verilmesi istemiyle açılmıştır.

4857 sayılı İş Kanunu'nun 1. maddesinde; "Bu Kanunun amacı işverenler ile bir iş sözleşmesine dayanarak çalıştırılan işçilerin çalışma şartları ve çalışma ortamına ilişkin hak ve sorumluluklarını düzenlemektir. Bu Kanun, 4 üncü maddedeki istisnalar dışında kalan bütün işyerlerine, bu işyerlerinin işverenleri ile işveren vekillerine ve işçilerine faaliyet konularına bakılmaksızın uygulanır. İşyerleri, işverenler, işveren vekilleri ve işçiler, 3 üncü maddedeki bildirim gününe bakılmaksızın bu Kanun hükümleri ile bağlı olurlar." hükmüne yer verilmiştir.

7036 sayılı İş Mahkemeleri Kanunu'nun 5. maddesinde iş mahkemelerinin; 5953 sayılı Kanuna tabi gazeteciler, 854 sayılı Kanuna tabi gemi adamları, 22/5/2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanununa veya 11/01/2011 tarihli ve 6098 sayılı

Türk Borçlar Kanununun İkinci Kısımının Altıncı Bölümünde düzenlenen hizmet sözleşmelerine tâbi işçiler ile işveren veya işveren vekilleri arasında, iş ilişkisi nedeniyle sözleşmeden veya kanundan doğan her türlü hukuk uyumsuzluklarına ilişkin dava ve işlere bakacağı belirtilmiştir.

5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu'nun "Sosyal çalışma görevlileri" başlıklı 33. maddesinde, "(1) Adalet Bakanlığınca en az lisans öğrenimi görmüş olanlar arasından yeterli sayıda sosyal çalışma görevlisi mahkemelere görevlendirilmek üzere adli destek ve mağdur hizmetleri müdürlüğüne atanır. Atamada; çocuk ve aile sorunları ile çocuk hukuku ve çocuk suçluluğunun önlenmesi alanlarında lisanüstü eğitim yapmış olanlar tercih edilir.

(2) Bu Kanun kapsamındaki tedbirleri uygulayan sosyal çalışma görevlileri ile adli destek ve mağdur hizmetleri müdürlüğü bünyesinde görev yapmakta olup da mahkemelere görevlendirilen sosyal çalışma görevlilerine almakta oldukları aylıklarının (ek gösterge dahil) brüt tutarının yüzde elli oranında ödeme yapılır. Bu ödeme aynı veya benzer ünvanlı memur kadrosunda çalışan, hizmet yılı ve öğrenim durumu aynı olan emsalı personel esas alınmak suretiyle bu kapsamda görev yapan sözleşmeli personele de yapılır. Bu ödeme, söz konusu personelin kadro veya pozisyonunun bulunduğu kurum tarafından yapılır.

(3) Birinci fıkra kapsamındaki sosyal çalışma görevlilerinin bulunmaması, görevin bunlar tarafından yapılmasında fiili veya hukuki bir engel bulunması ya da başka bir uzmanlık dalına ihtiyaç duyulması gibi durumlarda, diğer kamu kurum ve kuruluşlarında çalışanlar ile serbest meslek icra eden birinci fıkra da öngörülen nitelikleri haiz kimseler de sosyal çalışma görevlisi olarak görevlendirilebilirler. Bu şekilde görevlendirilenlere ayrıca ikinci fıkra kapsamında ödeme yapılmaz.

(4) Hakkında sosyal inceleme yapılacak çocuğun, incelemeye tâbi tutulacak çevresi mahkemenin yetki alanı dışında ise, davayı gören mahkemenin talimatına bağlı olarak çocuğun bulunduğu yerdeki mahkemece inceleme yaptırılır. Büyükşehir belediye sınırları içinde kalan yerlerde bu inceleme, davayı gören mahkemeye bağlı olarak çalışan sosyal çalışma görevlilerince yapılabilir." hükmü yer almıştır.

2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 2. maddesinde: İdari işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için menfaatleri ihlâl edilenler tarafından açılan iptal davaları İdari dava türleri arasında sayılmıştır. İdare tarafından, bir kamu hizmetinin yürütülmesi dolayısıyla kamu gücü kullanılarak tek taraflı iradeyle tesis edilen icrai işlemler veya eylemlerden doğan uyumsuzlukların idari yargı merciinde çözülmesi gerekmektedir. İhtilaf ve öğretiler, kamu idarelerinin, kamu hizmetinin yürütülmesi sırasında, kamu gücü kullanarak tek yanlı irade açıklamalarıyla yapmış oldukları işlemler, "idari işlem"; herhangi bir idari işleme dayalı olmaksızın gerçekleştirildikleri maddî faaliyetleri ve görevleriyle ilgili hareketsizlikleri "idari eylem" olarak tanımlanmaktadır.

Bir uyumsuzluğun çözümünde idari yargı yerlerinin görevli olabilmesi için, öncelikle ortada bir idari uyumsuzluğun bulunması gerekmektedir. Bir uyumsuzluğun idari sayılabilmesi için ise, tesis eden makamın idari makam olması ve uyumsuzluğun idari nitelikteki faaliyetten doğmuş bulunması gerekmektedir. İdarenin bir faaliyetinin idari faaliyet sayılabilmesi için de faaliyetin kamu hukuku kurallarına göre kamu hizmetinin yürütülmesine ilişkin olması gerekmektedir.

Olayda, sürekli işçi statüsünde olan ve sosyal hizmet uzmanı-ASDEP görevlisi olarak çalışan davacının sözleşme veya İş Kanunu kapsamında bir talebinin bulunmadığı, uyumsuzluğun 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu kapsamındaki tedbirleri uygulayan sosyal çalışma görevlileri ile adli destek ve mağdur hizmetleri müdürlüğü bünyesinde görev yapmakta olup da mahkemelere görevlendirilen sosyal çalışma görevlilerine 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu uyarınca ödenen danışmanlık tedbir uygulama ücreti olan Ek-49 ödeneğinin kendisine de ödenmesi talebiyle yaptığı başvurusunun reddine ilişkin işlemten kaynaklandığı açıktır.

Bu durumda, sözleşme veya İş Kanunu kapsamında olmayan 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu'nu kapsamında ödenen danışmanlık tedbir uygulama ücretinin ödenmesi istemiyle yapılan başvurusunun reddine ilişkin işlemi iptali istemiyle açılan ve kamu gücüne dayalı olarak tesis edilen bir idari işlemten kaynaklanan davanın yargısal denetiminin idari yargı yerlerinde yapılması gerekmektedir.

Açıklanan nedenlerle, uyumsuzluğun çözümünün idari yargının görevinde bulunduğu ve uyumsuzluğun çözümünde adli yargıyı görevli kabul eden çoğunluğun kararına katılmıyoruz.

Üye
Ahmet ARSLAN

Üye
Recep KILIÇ

Uyumsuzluk Mahkemesi Başkanlığından:

ESAS NO : 2025/501

KARAR NO : 2025/756

KARAR TR : 22/12/2025

ÖZET: Elektrik dağıtımı yapan özel hukuk tüzel kişisi şirket tarafından, EPDK'nin durdurma kararına istinaden davacı adına düzenlenen çağrı mektuplarının hükümsüz hale geldiğinden bahisle iptal edilmesi işleminin iptali davasının, davalı şirketin hukuki statüsü dikkate alınarak ADLİ YARGI YERİNDE görülmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : N. P. S. v. T. A.
Vekili : Av. Ş. K. Ş.
Davalılar : 1- A. E. D. A. (AKEDAŞ)
Vekili : Av. T. T.
2- Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu (EPDK)
Vekili : Av. F. K.

I. DAVA KONUSU OLAY

1. Davacı vekili tarafından, Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu'nun (EPDK) 09/11/2023 tarih ve 12175 sayılı durdurma kararının ve 01/12/2022 - 31/07/2023 tarihleri arasında yapılan lisanssız elektrik üretim başvurularına, ilgili mevzuat kapsamında belirlenen sınırlama ve Türkiye Elektrik Üretim İletim A.Ş.'nin (TEİAŞ) 21/02/2024 tarih ve 861210 sayılı yazısı doğrultusunda işlem tesisine ilişkin 22/02/2024 tarih ve 12460 sayılı EPDK kararının ve bu karar uyarınca AKEDAŞ tarafından 05/10/2023 tarih ve 191541, 191544 sayılı çağrı mektuplarının hükümsüz hale geldiğinden bahisle iptaline ilişkin 26/03/2024 tarih ve 202333, 202345 sayılı işlemlerin iptali ile iptal kararı verilmezse şimdilik 100.000 TL maddi tazminatın ödenmesi istemiyle EPDK ile AKEDAŞ aleyhine idari yargı yerinde dava açmıştır.

2. Ankara 5. İdare Mahkemesi 07/06/2024 tarih ve E.2024/857, K.2024/1006 sayılı kararı ile, idari işlemlerin iptali ile tazminat istemleri için ayrı ayrı dava açılması gerektiği ve terditli dava açılmayacağı gerekçesiyle, 2577 sayılı Kanun'un 3. ve 5. maddeleri uyarınca dava dilekçesinin reddine karar vermiş; maddi tazminata ilişkin tam yargı davası aynı Mahkemenin E.2024/1006 sayılı esasına, durdurma kararı ile çağrı mektuplarının iptal edilmesine ilişkin iptal davası da eldeki uyumsuzluğu konu E.2024/1249 sayılı esasına kaydedilmiştir.

3. Davalılardan AKEDAŞ vekili, iptal davasında, süresinde sunduğu savunma dilekçesinde davanın görüm ve çözümünde adli yargının görevli olduğunu ileri sürerek yargı yolu itirazında bulunmuştur.

II. UYUŞMAZLIĞA İLİŞKİN BAŞVURU SÜRECİ

A. İdari Yargıda

4. Ankara 5. İdare Mahkemesi 13/05/2025 tarih ve E.2024/1249 sayılı kararı ile, uyumsuzluğun çözümünde idari yargının görevli olduğu gerekçesiyle, davalılardan şirket vekilinin yargı yoluna ilişkin itirazının reddine karar vermiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

"...Olayda; dava konusu işlemler ve görev itirazında bulunan tarafın idari işlem yetkileri incelendiğinde, lisanssız elektrik üretim başvurularının davalı AKEDAŞ A.Ş.'ye yapıldığı, her ne kadar anılan şirket özel hukuk tüzel kişisi olsa da, davalının başkaca idari kurumlarla birlikte kamu hizmeti niteliğinde olan işlemlerde yer aldığı ve bu işlemlere katkıda bulunduğu, dava konusu edilen işlemlerde tek taraflı olarak işlem tesisinde bulunduğu bu haliyle her ne kadar kamu tüzel kişiliğine haiz olmasa da lisanssız elektrik üretim başvuru işlemlerine katkıda bulunarak izin işleminin tesisinde yer alarak idare hukuku ilkelere tabi bir işlem tesisine katkıda bulunduğu anlaşılmıştır.

Buna göre, davalı AKEDAŞ A.Ş.'nin davacı şirkete bağlantı anlaşmasına davet mektubu düzenlediği, bu mektupların işlerliğinin öncelikle Enerji Piyasası Düzenleme Kurumunun 09/11/2023 günlü 12175 sayılı kararı ile durdurularak gerekli işlemlerin yapılmasını davalı AKEDAŞ A.Ş.'ye bildirildiği, sonrasında yine EPDK tarafından 02.02.2024 tarihinde ve 12460 sayısıyla TEİAŞ'ın 21.02.2024 tarihli ve 861210 sayılı yazısında sunulan olumlu ve olumsuz olarak sonuçlandırılacak başvuruların bulunduğu listelere göre işlem yapılmasına karar verildiği, bu kararın da gereğinin yapılması için AKEDAŞ A.Ş.'ye bildirildiği, bunun üzerine AKEDAŞ A.Ş. tarafından davacıya yapılan tebligatla bağlantı anlaşmasına davet mektuplarının EPDK tarafından alınan kararla hükümsüz kaldığından bahisle iptal edildiğinin bildirildiği görülmüştür.

Uyumsuzlukta; yukarıda safahatına yer verilen işlemler dikkate alındığında, AKEDAŞ A.Ş.'nin idari işlemlerin tesisinde yer aldığı, EPDK tarafından alınan kararları yerine getirdiği, dava konusu edilen işlemlerin silsile halinde gerçekleştirildiği ve niteliği itibarıyla bütünlük arz ettiği göz önünde bulundurulduğunda, özel faaliyetler için söz konusu olamayacak üstün ayrıcalıklara sahip olan, yükümlülükler rejimine tabi tutulan ve sorumluluğu ile denetimi son tahlilde bir kamu otoritesi tarafından üstlenilen kamu hizmeti niteliğindeki elektrik dağıtım faaliyetini yürüten davalı AKEDAŞ Elektrik Dağıtım Anonim Şirketi ile davacı şirket arasındaki bağlantı anlaşmasının hükümsüzlüğüne yönelik işlemlerden kaynaklanan uyumsuzluğun ticari bir ilişki olarak değerlendirilemeyeceği, bu kapsamda kamu gücü kullanılarak tek yönlü irade açıklamasıyla tesis edilen dava konusu işlemin yargısal denetimini yapma görevinin idari yargı merciiine ait olduğu sonucuna ulaşılarak davalı idarenin görev itirazı yerinde görülmemiştir.

Nitekim benzer bir uyumsuzlukta, Danıştay 13. Dairesi'nin 05/12/2016 tarih ve E:2016/911, K:2016/4093 sayılı kararı ile 24/05/2018 tarih ve E:2016/4066, K:2018/1851 sayılı kararında görüldüğü gibi, mezkur idari yargı içtihatlarının da bu yönde olduğu anlaşılmaktadır. ..."

5. Davahlardan AKEDAŞ vekili tarafından süresi içerisinde verilen dilekçe ile olumlu görev uyumsuzluğu çıkarılması istemiyle başvuruda bulunulması üzerine dilekçe, dava dosyası ile birlikte Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilmiştir.

B. Olumlu Görev Uyumsuzluğu Çıkarılmasına İlişkin Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı Talebi

6. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı, davanın adli yargı yerinde görülmesi gerektiğinden bahisle, 2247 sayılı Kanun'un 10. ve 13. maddeleri gereğince olumlu görev uyumsuzluğu çıkarılmasına karar vererek dosyayı Uyumsuzluk Mahkemesine göndermiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

"...Elektrik dağıtım faaliyetlerinin özelleştirilmesi çerçevesinde; 3096 sayılı Türkiye Elektrik Kurumu Dışındaki Kuruluşların Elektrik Üretimi, İletimi, Dağıtımı ve Ticareti ile Görevlendirilmesi Hakkında Kanun kapsamında, Kayseri ve Cıvırı Elektrik Türk A.Ş. (Kayseri), Aydem EDAŞ (Denizli, Muğla, Aydın) ve AKEDAŞ (Adıyaman, Kahramanmaraş) elektrik dağıtım bölgeleri özel sektöre devredilmiştir. Bu bağlamda, Adıyaman ve Kahramanmaraş illerini kapsayan bölgeden sorumlu olan Göksu Elektrik Dağıtım A.Ş., A. E. D. A.'ye devredilmiştir. Böylece davalı şirketin devir ve dava tarihi itibarıyla kamu kurumu yani idare olma vasfını kaybederek, özel şirket statüsüne dönüştüğü anlaşılmıştır. Bu itibarla, davalı şirketin özel hukuk tüzel kişisi sıfatında bir tereddüt bulunmamaktadır.

Buna göre, davanın açıldığı tarihte davalı mevkiinde bulunan A. E. D. A.'nin kamu kuruluşu niteliği taşımayan özel hukuk tüzel kişisi niteliğinde olması karşısında; bu şirket bakımından idari yargı yetkisi kapsamında açılmış bir idari dava bulunduğundan söz etmek olanaksız olduğundan, uyumsuzluğun, davalı A. E. D. A. ile ilgili kısmının özel hukuk hükümlerine göre adli yargı yerinde görülmesi gerektiği düşünülmektedir.

Uyumsuzluk Mahkemesinin 27.01.2020 tarihli ve 2019/811 Esas, 2020/21 Karar sayılı kararında da benzer hususların vurgulandığı görülmektedir. ..."

7. Uyumsuzluk Mahkemesi Başkanlığınca, 2247 sayılı Kanun'un 13. maddesine göre Danıştay Başsavcısının da yazılı düşüncesi istenilmiştir.

C. BAŞSAVCILIK DÜŞÜNCESİ

8. Danıştay Başsavcısı, uyumsuzlukta idari yargının görevli olduğu düşüncesiyle, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığınca 2247 sayılı Kanun'un 10. maddesi uyarınca yapılan başvurunun reddi gerektiği yönünde düşünce vermiştir. Yazılı düşüncenin ilgili kısmı şöyledir:

"...Kamu hizmetlerine şu ya da bu ölçüde doğrudan doğruya katılan bütün özel örgütler, tamamen özel hukuk rejimine tâbi olmakla birlikte, kamusal yetkiler kullanarak yaptıkları işlem ve eylemler konusunda, kamu hukuku ilke ve kurallarına ve idare yargısına tâbi tutulurlar.'" (Lütfi DURAN, İdare Hukuku Ders Notları, 1982, s.344-345).

"Türksat A.Ş.'nin şirket statüsünde kurulmuş olması ve 406 sayılı Kanun'da özel hukuk kurallarına tâbi olduğunun belirlenmesi, kamusal yetki kullandığı ölçüde idare hukuku kurallarının uygulanmasından bağımsızlık kazandırmayacaktır. Bu durum, Türksat A.Ş.'nin rutin faaliyetlerinin yürütülmesinde, personel istihdam rejiminde ve benzeri hususlarda özel hukuk kurallarının uygulanmasına engel değildir." (Ali D. ULUSOY, Yeni Türk İdare Hukuku, 2019, s. 211)

"Adli-idari yargı görev ayrımının kıstaslarının neler olduğu mer'i mevzuatımızda düzenlenmemiştir. Ancak, doktrinde kabul edilen bazı kıstaslar mevcuttur. Bu kıstaslardan biri de, maddî olaya uygulanacak kanunun niteliğidir. Eğer uyumsuzluk konusu olaya uygulanması gereken kanun, kamu hizmetlerinin ihdas ve yürütülmesi ile ilgiliyse bu davanın idari yargıda görülmesi gerekir." (Aydın H. TUNCAY, Orhan ÖZDEŞ, Recep BAŞPINAR, Yüzyıl Boyunca Danıştay, 1968, s. 652)

Bilimsel görüşler ile adli yargı-idari yargı ayrımına ilişkin yüksek mahkeme kararları birlikte değerlendirildiğinde, kamu hizmeti yapmakla görevlendirilen özel hukuk tüzel kişilerinin bu hizmetleri yerine getiren tesis etikleri işlemler hakkında uygulanacak hukukî rejimin tespiti açısından idare işlevinin belirleyici olduğu, idare işlevine ilişkin ayrıncı kıstasların; kamu gücü ve kamu hizmeti olduğu, idari karar alma yetkisiyle donatılmış olmalarına karşılık, gerek statüleri ve gerekse teşkilatlanmaları ve yönetimleri bakımından özel hukuk tüzel kişisi olup da, kamu hizmeti görenlerin, bu hizmetleri yerine getirirken kamu gücü kullanmaları veya olaya ilişkin mevzuatın, kamu hizmetlerinin ihdas ve yürütülmesi ile ilgili olması hâlinde bu işlemlerinin idare hukuku kurallarına tâbi olduğu ve idari yargının görev alanı içinde yer aldığı sonucuna varılmaktadır.

Bu itibarla, özel hukuk tüzel kişisi tarafından tesis edilmiş olsa da bir hukukî işlemin idari işlem olup olmadığının belirlenebilmesi için işlemin tesisi sırasında özel hukuk tüzel kişisi tarafından uygulanan mevzuatın kamu hizmetinin yürütülmesine ilişkin olup olmadığının, kamu gücü ayrıcalığından yararlanılıp

yararlanılmadığını tespiti gerekir. Bir başka ifadeyle işlemi tesis edenin özel hukuk tüzel kişisi olması, sadece bu sebeple işlemi özel hukuk işlemi haline getirmeyeceğinden, işlemin hukuki mahiyeti değerlendirilmelidir.

Kamu hizmetlerinin tamamının Devlet ve diğer kamu tüzel kişilerine yerine getirildiği dönemlerde özel hukuk tüzel kişilerinin idari işlem tesis etmesi ve idari davalarda davalı mevkiye alınması söz konusu olmazdı. Bu nedenle idari işlem tanımı yapılırken organik kistas esas alınmak suretiyle işlemin Devlet ve diğer kamu tüzel kişilerinden biri tarafından tesis edilmiş bulunması idari işlemin zorunlu unsuru olarak kabul edilirdi.

İmtiyaz sözleşmeleri ve özelleştirmeye ilişkin Anayasal ve kanunî düzenlemeler uyarınca tekel niteliğindeki bazı kamu hizmetlerinin sunumunun işleme hakkının belirli bir süreyle özel hukuk tüzel kişilerine devredilmesi, yap-işlet-devret modeli çerçevesinde bazı yatırım ve hizmetlerin kamunun gözetim ve denetimi altında özel hukuk tüzel kişilerine yerine getirilmesinin benimsenmesi ve ekonomik kolluk işlemlerinin bir kısmının mevzuatla özel hukuk tüzel kişilerine bırakılması üzerine kamu hizmetlerini bu usullerle yerine getiren özel hukuk tüzel kişilerine kamu gücü kullanılarak idari işlem tesis etme yetkisi verilmesi nedeniyle idari işlemin tanımında organik kistas zorunlu unsur olmaktan çıkmıştır.

Ekonomik gelişmelere bağlı olarak yaşanan bu hukuki değişimler sonucunda özel hukuk tüzel kişilerinin hiç bir suretle idari işlem tesis edemeyeceğine ilişkin kabulün artık geçerliliğini kalmadığı bilimsel ve yargısal içtihatlarla ortaya konulduğundan, özel hukuk alanına ilişkin işlemlerinin adli yargıda dava edilebileceği konusunda tereddüt bulunmayan elektrik dağıtım şirketlerinin, idarenin gözetim ve denetiminde, kamu gücü kullanarak tesis ettiği işlemlerin fonksiyonel anlamda idari işlem olması nedeniyle bu işlemlerin hukuki denetiminin idari yargı mercilerince yapılması gerekmektedir.

6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu'nda, piyasada faaliyet gösterecek tüzel kişilerin faaliyetlerinde uymaları gereken usul ve esasların yönetmelikle düzenleneceği kurala bağlanmış, bu kurala dayanılarak hazırlanan "Elektrik Piyasası Lisans Yönetmeliği" ile üretim faaliyetinde bulunmak isteyen tüzel kişilerin, önlisans başvurularında uygulanacak usul ve esaslar belirlenmiştir.

Yukarıda metnine yer verilen mevzuat hükümleri de dikkate alındığında, Uyuşmazlık Mahkemesinin E:1999/1, K:1999/11 sayılı kararında belirtilen gerekçelere benzer şekilde, görülmekte olan davada da, idare hukuku alanına ilişkin bulunan "Elektrik Piyasası" mevzuatı ile önceden düzenlenmiş objektif kurallara göre yapılan değerlendirme sonucunda re'sen ve tek yanlı biçimde tesis edilen işlemlerin tüm unsurları bakımından idari işlem niteliği taşıdığı, elektrik dağıtım şirketlerinin özel hukuk tüzel kişisi olmasının, bu şirketlerin, sınırları ve çerçevesi kamu hukuku alanındaki mevzuat ile belirlenmiş olan ve idari usul ve esaslara göre tesis edilen işlemlerinin, idari niteliğini ortadan kaldırmayacağı, bu itibarla, davanın görüm ve çözümünde idari yargı mercisinin görevli olduğu açıktır.

Kaldı ki uyuşmazlıkta dava konusu edilerek iptali istenilen işlemlerden birisi, Enerji Piyasası Kurulunca alınan karar olup, bu işlemin oluşturulması bakımından zincir işlemlerden biri olan ve hazırlayıcı işlem olarak kabul edilmesi gereken Akedaş Elektrik Dağıtım A.Ş. tarafından tesis edilen işlemin tek başına davaya konu edilmeyeceği de dikkatten kaçırılmamalıdır. Nitekim, yukarıda da açıklandığı üzere uyuşmazlıkta, davalılardan Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ile irtibatlı şekilde Kahramanmaraş bölgesindeki elektrik dağıtım projeleriyle ilgili yeniden değerlendirme kararı alarak, olumlu değerlendirilecek depolu üretim tesisleri ile olumsuz değerlendirilecek lisanssız üretim başvurularını belirlemiş; bu yönde üretim tesis edilmesi yine EPDK tarafından diğer davalı Akedaş'a gönderilen 24.02.2024 günlü yazıyla istenilmiş; EPDK kararının gereğini yerine getiren Akedaş AŞ tarafından ise, bağlantı anlaşmasına çağrı mektupları iptal edilmiş, başka bir deyişle, bağlantı anlaşmasına çağrı mektupları, Akedaş AŞ. tarafından bizzat değil, doğrudan EPDK'nın iptal talimatı üzerine ve talimat gereğinin yerine getirilmesi amacıyla tesis edilmiştir. Bu itibarla; Akedaş AŞ tarafından bağlantı anlaşmalarına çağrı mektuplarının iptali kararının EPDK kararından ayrı bir yargılamaya tabi tutulması mümkün görülmemektedir.

Bu doğrultuda, davalı Elektrik Dağıtım Şirketinin, elektrik üretimi yapmak isteyen tüzel kişinin başvurusunun değerlendirilmesine yönelik işlemi, özel hukuk hükümlerine göre değil, Kanun ve Yönetmelikle belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde ve Enerji Piyasası Düzenleme Kurumunun gözetim ve denetiminde kendisine tanınan kamu gücünü kullanarak, karşı tarafın rızasını aramadan tesis ettiğinden, fonksiyonel anlamda "idari işlem" niteliğinde olup, bu hazırlayıcı işlem sonrasında kamu kurumu olan Enerji Piyasası Düzenleme Kurumunun karar organı Kurul tarafından alınan kararın iptali istemiyle açılan davanın görüm ve çözümü idari yargının görev alanına girmektedir. ..."

III. İLGİLİ HUKUK

9. 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu'nun "Kapsam" 2. maddesi şöyledir:

" Bu Kanun; elektrik üretimi, iletimi, dağıtımı, toptan veya perakende satışı, ithalat ve ihracatı, piyasa işletimi ile bu faaliyetlerle ilişkili tüm gerçek ve tüzel kişilerin hak ve yükümlülüklerini kapsar. "

10. 6446 sayılı Kanun'un "Dağıtım faaliyetleri" başlıklı 9. maddesinin ilgili fıkraları şöyledir:

"(1) Dağıtım faaliyeti, lisansı kapsamında, dağıtım şirketi tarafından lisansında belirlenen bölgede yürütülür. Dağıtım şirketi, lisansında belirlenen bölgede sayaçların okunması, bakımı ve işletilmesi hizmetlerinin

yerine getirilmesinden sorumludur. Piyasa faaliyeti gösteren tüzel kişiler bir dağıtım şirketine ve dağıtım şirketi piyasa faaliyeti gösteren tüzel kişilere doğrudan ortak olamaz. Dağıtım şirketi, dağıtım faaliyeti dışında bir faaliyetle iştigal edemez. Dağıtım faaliyetiyle birlikte yürütülmesi verimlilik artışı sağlayacak nitelikteki piyasa dışı bir faaliyetin yürütülmesine ilişkin usul ve esaslar Kurum tarafından çıkarılan yönetmelikle düzenlenir. Genel aydınlatma, dağıtım sistemi teknik ve teknik olmayan kayıplarını karşılamak amacıyla kullanılmak üzere elektrik enerjisi satın alınması ile sistem teknik ve teknik olmayan kayıplarını karşılamak için sözleşmeye bağlanan enerjinin gerçekleşmeler nedeniyle fazlasının satışı bu hükmün istisnasıdır.

(2) Dağıtım şirketi, lisansında belirlenen bölgedeki dağıtım sistemini elektrik enerjisi üretimi ve satışında rekabet ortamına uygun şekilde işletmek, bu tesisleri yenilemek, kapasite ikame ve artırım yatırımlarını yapmak, dağıtım sistemine bağlı ve/veya bağlanacak olan tüm dağıtım sistemi kullanıcılarına ilgili mevzuat hükümleri doğrultusunda eşit taraflar arasında ayırım gözetmeksizin hizmet sunmakla yükümlüdür.

(3) Dağıtım şirketi, ilgili yönetmelik hükümleri doğrultusunda yan hizmetleri sağlamakla yükümlüdür.

(4) Dağıtım lisansında belirlenen bölgelerde talep tahminlerinin hazırlanması ve TEİAŞ'a bildirilmesi görevi dağıtım şirketine aittir. Kurul bu talep tahminlerini onaylar ve tahminler TEİAŞ tarafından yayımlanır.

(5) Kurul tarafından onaylanan talep tahminleri doğrultusunda yatırım planlarının hazırlanması ve Kurul onayına sunulması, onaylanan yatırım planı uyarınca yatırım programına alınan dağıtım tesislerinin projelerinin hazırlanması ile gerekli iyileştirme ve kapasite artırımı yatırımlarının yapılması ve/veya yeni dağıtım tesislerinin inşa edilmesi görevi ilgili dağıtım sistemini işleten dağıtım şirketine aittir.

(...)

(15) (Ek:25/11/2020-7257/34 md.) 4628 sayılı Kanunun mülga geçici 14 üncü maddesi kapsamında bağlantı görüşü oluşturularak tesis edilmiş ve/veya edilecek enerji nakil hatları ile ilgili olarak, ön lisans veya lisans sahibi tüzel kişiler tarafından Kuruma başvuruda bulunularak, dağıtım sisteminden bağlantı talep edilmesi halinde, bağlantı talebi meri mevzuat kapsamında değerlendirilir. Bu kapsamda TEİAŞ ile yapılan bağlantı anlaşması sonlandırılmak suretiyle dağıtım şirketiyle bağlantı anlaşması düzenlenir. TEİAŞ ile yapılan bağlantı anlaşması uyarınca tesis edilmiş olan enerji nakil hatları ile diğer şebeke unsurları, işletme ve bakım hizmetleri karşılığında, ilgisine göre ilgili dağıtım şirketi veya TEİAŞ tarafından iz bedelle devralınır.

...

11. 6446 sayılı Kanun'un "Lisanssız yürütülebilecek faaliyetler" başlıklı 14. maddesinin 1. fıkrasının (b) bendi şöyledir:

"(1) Lisans alma ve şirket kurma yükümlülüğünden muaf faaliyetler şunlardır:

...

b) Kurulu gücü azami bir megavatlık yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı üretim tesisi

(...) "

12. 6446 sayılı Kanun'un Ek 1. maddesi şöyledir:

"(Ek: 2/7/2018-KHK-703/9 md.) (Değişik: 29/5/2025-7549/27 md.)

(1) Elektrik üretim, iletim, dağıtım ve tüketim tesislerinin milli menfaatlere ve modern teknolojiye uygun şekilde kurulması ve işletilmesi için gerekli yükümlülükleri ile ilgili olarak inceleme, tespit, raporlama, proje onay ve kabul işlemleri yapmak üzere; ihtisas sahibi kamu kurum ve kuruluşlarını, bu Kanun kapsamında dağıtım lisansı sahibi tüzel kişileri veya özel hukuk tüzel kişilerini görevlendirme, yetkilendirme veya bu tüzel kişilerden hizmet satın alma ve bu tüzel kişilerin nitelikleri, yetkilendirilmesi, hak ve yükümlülükleri ile bu tüzel kişilere uygulanacak yaptırımlar ve diğer hususlar Bakanlık tarafından çıkarılan yönetmelikle düzenlenir.

(2) Birinci fıkra kapsamında yetki verilen veya görevlendirilenler, yetki ve görevleri kapsamında yürüttükleri iş ve işlemleri bedeli mukabilinde yapabilirler. Yürütülen bu iş ve işlemler için; ihtisas sahibi kamu kurum ve kuruluşlarının uygulayacakları bedeller kendileri tarafından, dağıtım lisansı sahibi tüzel kişilerin uygulayacakları bedeller Kurum tarafından, özel hukuk tüzel kişilerinin uygulayacakları bedeller ise Bakanlık tarafından belirlenir."

13. 6446 sayılı Kanun'un "Lisanssız üretim projelerinde tüketim bağı kurulması" başlıklı geçici 25. maddesi şöyledir:

"(Ek:17/7/2019-7186/31 md.)

Bu Kanunun 14 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde yer alan faaliyetler kapsamındaki bağlantı anlaşması süreleri; çağrı mektubu tarihinden bağlantı anlaşması süresi sonuna kadar tüketim-üretim bağı kopmuş olanlar için, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren otuz gün içinde çağrı mektubuna esas abonelik ile en az aynı özellikleri haiz eski ve/veya yeni bir tüketim tesisi aboneliği ihdas ederek ilgili şebeke işletmecisine bildirmesi halinde söz konusu bildirim tarihini izleyen yüz yirmi günü; bağlantı anlaşması süresi bittiği hâlde geçici kabulü yapılmamış olanlar ve henüz bağlantı anlaşması süresi bitmemiş olanlar için ise bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren yüz yirmi günü kapsayacak şekilde kendiliğinden uzamış kabul edilir."

14. 30/12/2014 tarihli ve 29221 mükerrer sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Enerji Tesisleri Proje Yönetmeliği'nin "Kapsam" başlıklı 2. maddesinin 1. fıkrası şöyledir:

"(Değişik:RG-10/5/2021-31480) Bu Yönetmelik; kurulacak veya tadil edilecek elektrik tesislerine ilişkin proje hazırlama ve onay işlemleri ile bu faaliyetleri yapacak kurum, kuruluş ve tüzel kişilerin belirlenmesi, yetkilendirilmesi, bunların hak ve yükümlülükleri ile onaylı projelerdeki tesislerin kabul işlemlerini ve tutanak onayını (Ek ibare: RG-9/2/2025-32808) /teslimini yapacak kurum ve kuruluşların ve/veya elektrik dağıtım lisansı sahibi olanlar da dahil olmak üzere tüzel kişilerin yetkilendirilmesine ilişkin usul ve esasları kapsar.
(...)"

15. Yönetmeliğin "Yetki devri" başlıklı 8. maddesinin 1. fıkrası şöyledir:

"(1) Bu Yönetmelik kapsamındaki elektrik tesislerinin proje onay ve onaylı projelerine göre yapılan tesislerin kabul işlemleri ve tutanak onay (Ek ibare:RG-9/2/2025-32808) /teslim işlemleri yetkisi Bakanlık aittir. (Değişik cümle:RG-10/5/2021-31480) Bu yetki Bakanlık tarafından doğrudan kullanılabilceği gibi bu işlemler, ihtisas sahibi kurum/kuruluş ve/veya tüzel kişilerle birlikte yapılabilir veya ihtisas sahibi kurum/kuruluş ve/veya tüzel kişilere yetki devretmek suretiyle yaptırılabilir.
(...)"

16. 12/05/2019 tarihli ve 30772 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Elektrik Piyasasında Lisanssız Elektrik Üretim Yönetmeliği'nin "Kapsam" başlıklı 2. maddesi şöyledir:

"(1) Bu Yönetmelik;

a) 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanununun 14 üncü maddesi çerçevesinde kurulması öngörülen üretim tesislerinin sisteme bağlanmasına ilişkin usul ve esaslar ile bu üretim tesislerinin kurulmasına ilişkin başvuruların değerlendirilmesine,

b) Lisanssız üretim kapsamında elektrik enerjisi üreten gerçek ve tüzel kişilerin ihtiyaçlarının üzerinden ürettikleri elektrik enerjisinin sisteme verilmesi halinde yapılacak uygulamaya,

c) Lisanssız üretim ile ilgili üretim tesisi devri ve üretim faaliyetinde bulunan gerçek veya tüzel kişiler ile ilgili şebeke işletmecilerinin hak ve yükümlülüklerine,

ç) Lisanssız üretim yapan kişilerin bu Yönetmelik kapsamındaki faaliyetleri ile kurulan üretim tesislerinin denetlenmesine,
ilişkin usul ve esasları kapsar."

17. Yönetmeliğin "Lisans alma ile şirket kurma faaliyeti" başlıklı 5. maddesinin 1. fıkrasının (h) bendi şöyledir:

"(1) Önlisans ve lisans alma ile şirket kurma yükümlülüğünden muaf olarak kurulabilecek üretim tesisleri şunlardır:

(...)

h) (Ek:RG-9/5/2021-31479) (Değişik:RG-11/8/2022-31920) Belediyeler ve bunların bağlı kuruluşları ile sanayi tesisleri ve tarımsal sulama amaçlı tesisler tarafından bağlantı anlaşmasındaki sözleşme gücünün iki katı ve diğer kişiler bağlantı anlaşmasındaki sözleşme gücü ile sınırlı olmak kaydıyla, tüketim tesisi ile aynı ya da farklı ölçüm noktasında kurulan yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı üretim tesisi,

(...)"

18. Yönetmeliğin "Bağlantı anlaşması başvurusu" başlıklı 17. maddesi şöyledir:

"(1) (Değişik:RG-14/5/2024-32546) Kendisine bağlantı anlaşmasına çağrı mektubu tebliğ edilenlere, bağlantı anlaşmasına çağrı mektubunun tebliğ tarihinden itibaren bir yıl süre verilir. Bağlantı anlaşmasına çağrı mektubu sahiplerinin, söz konusu süre içerisinde üretim tesisi ve varsa bağlantı hattı projesini Bakanlık veya Bakanlığın yetki verdiği kurum ve/veya tüzel kişilere onaylatması zorunludur.

(2) İlgili gerçek veya tüzel kişilerin aşağıdaki belgeleri ilgili şebeke işletmecisine birinci fıkrada belirtilen süre içerisinde eksiksiz ve usulüne uygun olarak sunmaları halinde, ilgili şebeke işletmecisi kendileriyle otuz gün içerisinde bağlantı anlaşması imzalamakla yükümlüdür:

a) Üretim tesisinin inşaatına başlanabilmesi için ilgili teknik mevzuat çerçevesinde alınması gereken proje onayı.

b) Hidrolik kaynaklara dayalı başvurularda su kullanım hakkı anlaşması.

c) (Ek:RG-11/8/2022-31920) (Mülga:RG-14/5/2024-32546)

(3) (Değişik:RG-11/8/2022-31920) (Mülga:RG-14/5/2024-32546)

(4) (Değişik:RG-14/5/2024-32546) Birinci fıkrada tanımlanan süre içerisinde söz konusu belgeleri ilgili şebeke işletmecisine sunamamaları halinde ilgili gerçek veya tüzel kişiler, bağlantı anlaşması imzalama hakkını kaybeder ve mevcut belgeleri kendilerine iade edilir.

(5) Bağlantıya ilişkin mülkiyet ve işletme sınırları, bağlantı anlaşmasında belirlenir.

(6) Bu Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla yapılacak başvurular neticesinde bağlantı anlaşmasına çağrı mektubu almaya hak kazanan ve bağlantı anlaşması imzalanan üretim tesislerinde kurulu güç artışı talebinde bulunulması halinde, ilgili talep söz konusu talebin yapıldığı ayda yapılan diğer tüm başvurular ile birlikte değerlendirilir. Bu kapsamda;

a) Söz konusu talebe komisyon tarafından olumsuz görüş verilmesi halinde, başvuru sahibine ait mevcut (Ek ibare:RG-9/5/2021-31479) bağlantı anlaşmasına çağrı mektubu ile bağlantı anlaşmasının geçerliliği devam eder.

b) (Değişik:RG-9/5/2021-31479) Bağlantı anlaşmasına çağrı mektubu verilen üretim tesisleri için kurulu güç artışı talebinde bulunulması ve söz konusu talebe komisyon tarafından olumlu görüş verilmesi halinde, güç artışı kapsamındaki revize bağlantı anlaşmasına çağrı mektubunun başvuru sahibine tebliğ edildiği tarihten itibaren ikinci fıkra kapsamındaki yükümlülüklerini tamamlaması için birinci fıkra da yer alan sürele doksan gün ilave süre verilir. Süresi içerisinde bağlantı anlaşması imzalanması için ilgili şebeke işletmecisine başvuruda bulunulmaması halinde bağlantı anlaşması imzalama hakkı kaybedilir ve ilgili tüm belgeler güç artışı talebinde bulunan kişiye iade edilir.

c) (Değişik:RG-9/5/2021-31479) Bağlantı anlaşması imzalayan veya kabulü tamamlanan üretim tesislerinde kurulu güç artışı talebinde bulunulması ve söz konusu talebe komisyon tarafından olumlu görüş verilmesi halinde, güç artışı kapsamındaki revize bağlantı anlaşmasına çağrı mektubunun başvuru sahibine tebliğ edildiği tarihten itibaren revize bağlantı anlaşmasına çağrı mektubuna ilişkin ikinci fıkra kapsamındaki yükümlülüklerinin ve üretim tesisinin kabul işlemlerinin tamamlanması için ilave bir yıl süre verilir.

(7) (Ek:RG-14/5/2024-32546) 12/5/2019 tarihinden önce bağlantı anlaşmasına çağrı mektubu almaya hak kazanan üretim tesisleri için talep edilen mekanik kurulu güç artışı, elektriksel kurulu gücün yüzde yirmisinden fazla olamaz. 12/5/2019 tarihinden sonra bağlantı anlaşmasına çağrı mektubu almaya hak kazanan üretim tesisleri için talep edilen mekanik kurulu güç, elektriksel kurulu gücün iki katını aşamaz. "

19. 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun "İdari Dava Türleri ve İdari Yargı Yetkisinin Sınırı" başlıklı 2. maddesinin 1. fıkrası şöyledir:

" 1. (Değişik: 10/6/1994-4001/1 md.) İdari dava türleri şunlardır:

a) (İptal: Anayasa Mahkemesinin 21/9/1995 tarihli ve E:1995/27, K:1995/47 sayılı kararı ile; Yeniden Düzeltme: 8/6/2000-4577/5 md.) İdari işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için menfaatleri ihlâl edilenler tarafından açılan iptal davaları,

b) İdari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları doğrudan muhtel olanlar tarafından açılan tam yargı davaları,

c) (Değişik: 18/12/1999-4492/6 md.) Tahkim yolu öngörülen imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerinden doğan uyuşmazlıklar hariç, kamu hizmetlerinden birinin yürütülmesi için yapılan her türlü idari sözleşmelerden dolayı taraflar arasında çıkan uyuşmazlıklara ilişkin davalar."

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

A. İlk İnceleme

20. Uyuşmazlık Mahkemesinin Rıdvan GÜLEC'in Başkanlığında, Üyeler Eyüp SARICALAR, Bayram ŞEN, Döndü Deniz BİLİR, Ahmet ARSLAN, Mahmut BALLI ve Bilal ÇALIŞKAN'ın katılımlarıyla yapılan 22/12/2025 tarihli toplantısında; 2247 sayılı Kanun'un 27. maddesi gereğince yapılan incelemeye göre, davalılardan AKEDAŞ vekilinin, anılan Kanun'un 10/2. maddesinde öngörülen yöntemle uygun olarak yaptığı görev itirazının reddedilmesi ve 12/1. maddede belirtilen süre içinde başvuruda bulunması üzerine Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısınınca, 10. maddede öngörülen biçimde, anılan davalı yönünden olumlu görev uyuşmazlığı çıkarıldığı ve usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından, görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliğiyle karar verildi.

B. Esasın İncelenmesi

21. Raportör-Hâkim Murat UÇUR'un davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan, ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ'nin davada adli yargının, Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın ise davada idari yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra, gereği görüştülüp düşünüldü:

22. Dava, Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu'nun 09/11/2023 tarih ve 12175 sayılı kararı ile "...AKEDAŞ'ın dağıtım bölgesine dağıtım seviyesinden yapılan depolamalı üretim tesislerine ilişkin ön lisans başvuruları hakkında yeniden bağlantı görüşü oluşturulmasına karar verilmesi sebebiyle; Elektrik Piyasasında Lisanssız Elektrik Üretim Yönetmeliği uyarınca Adıyaman ve Kahramanmaraş illerinde kurulması planlanan ve bu kapsamda 02/03/2023 tarihinden itibaren bağlantı anlaşmasına çağrı mektubu düzenlenen projeler ile ilgili AKEDAŞ tarafından yürütülen tüm işlemlerin durdurulmasına ve bahsi geçen projeler ile ilgili proje onay ve kabul süreçlerine ilişkin işlemlerin de durdurulmasına..." karar verildiği; EPDK tarafından Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığına yazılan 25/01/2024 tarih ve 842349 sayılı yazı ile

de, başvuruların yeniden değerlendirilerek, lisanssız üretim başvuruları ile depolama ön lisans başvuruları arasındaki değerlendirmeler için sıralama yapıldığı hususunun Bakanlığa bildirildiği, Bakanlıkça, kendisine bildirilen sıralamaya göre yapılan çalışma neticesinin 21/02/2024 tarih ve 861210 sayılı yazıyla EPDK'ya bildirildiği, bu yazıda hangi başvuruların halen değerlendirildiği, hangi başvuruların olumlu, hangi başvuruların ise olumsuz olduğunun liste halinde belirtilirken, davacı şirketin adına *"Olumsuz Değerlendirilecek Lisansız Projeler"* kısmında yer verildiği, EPDK'nın dava konusu 22/02/2024 tarih ve 12460 sayılı Kurul kararında başvuruların nasıl değerlendirileceğinin davalı Şirkete bildirilmesi üzerine de, söz konusu Kurul kararının gereğinin yerine getirilmesi amacıyla, davalı AKEDAŞ'ın yine dava konusu 4602202.E sayılı işlemi ile, davacı adına daha önce çağrı mektubu düzenlenmiş olmakla birlikte, Kurulun 09/11/2023 tarihli kararı gereği durdurulan projelerle ilgili olarak iptal kararı alındığı belirtilerek çağrı mektubunun iptal edildiği bildiriminin yapıldığı, bilahare bağlantı anlaşmasına çağrı mektubunun iptal edildiğine dair işlem ile bu işlemin dayanağı Kurul kararının iptali istemiyle açılmıştır.

23. Öncelikle olumlu görev uyumazlığı talebinde bulunan davalı AKEDAŞ'ın hukuki statüsüne bakılması gerekmektedir. Türkiye Elektrik Dağıtım A.Ş. tüzel kişiliğe sahip, özel hukuk hükümlerine tabi, faaliyetlerinde özerk ve sorumluluğu sermayesi ile sınırlı, elektrik dağıtım faaliyeti, elektrğin tüketicilere perakende satış ve tüketicilere perakende hizmeti verilmesiyle iştigal eden bir iktisadi devlet teşekkülüdür. Doğal tekel niteliğindeki elektrik dağıtım faaliyeti 4628 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu öncesinde TEDAŞ tarafından gerçekleştirilmekte iken, 4628 sayılı Kanun uyarınca, dağıtım sektörünün, EPDK tarafından verilen dağıtım lisanslarıyla bölgesel tekeller olarak işletilmesi öngörülmüştür. 17/03/2004 tarihinde Yüksek Planlama Kurulunun 2004/3 sayılı kararıyla onaylanarak yürürlüğe giren *"Elektrik Enerjisi Sektörü Reformu ve Özelleştirme Stratejisi Belgesi"* ile elektrik dağıtım ve üretim alanları için özelleştirme girişimi başlatılarak özelleştirme uygulamalarına dağıtım sektöründen başlanacağı belirtilmiş, Strateji Belgesindeki eylem planına uygun olarak Özelleştirme Yüksek Kurulunun 02/04/2004 tarihli ve 2004/22 sayılı kararıyla TEDAŞ, özelleştirme programına alınmıştır.

24. Bu kapsamda, söz konusu Yüksek Planlama Kurulu kararı ekinde yer alan dağıtım bölgelerinin şirketleştirilmesinin tamamlanarak TEDAŞ'ın hissedarı olduğu ve dağıtım, perakende satış hizmeti yürüten 20 dağıtım şirketi oluşturulmuştur. İşlem tarihinde yürürlükte haliyle 4628 sayılı Kanun'un mülga 14. maddesinin ikinci fıkrasında yer alan, *"TEDAŞ'ın faaliyet alanında yer alan ve dağıtım faaliyeti için gerekli olan işletme ve varlıklar üzerinde, mülkiyeti saklı kalmak kaydı ile TEDAŞ'ı belirleyen dağıtım bölgelerinde faaliyet göstermek üzere kurulan elektrik dağıtım şirketleri arasında işletme hakkı devir sözleşmesi düzenlenebilir."* kuralı uyarınca, TEDAŞ ile %100 hisселerine sahip olduğu 20 elektrik dağıtım şirketi arasında dağıtım varlıklarının işletilmesine yönelik idarî sözleşme niteliğine sahip *"İşletme Hakkı Devir Sözleşmesi"* imzalanmış ve Özelleştirme Yüksek Kurulunun 07/11/2005 tarihli ve 2005/125 sayılı kararıyla da, sermayesinin %100'ü TEDAŞ'a ait olan ve elektrik dağıtım bölgelerinde dağıtım lisansı ile TEDAŞ'ın uhdesinde bulunan dağıtım sisteminin işletme hakkına sahip olan veya ileride sahip olacak dağıtım şirketlerinin hisselerinin blok olarak satış yöntemi ile özelleştirilmesine karar verilmiştir. Davalı AKEDAŞ da bu kapsamda belirlenen 20 dağıtım bölgesinden birinde (Kahramanmaraş ve Adıyaman illerinde) kurulan bir dağıtım şirkettir.

25. 4628 sayılı Kanun'un mülga 1. maddesi ile, elektrğin yeterli, kaliteli, sürekli, düşük maliyetli ve çevreyle uyumlu bir şekilde tüketicilerin kullanımına sunulması için, rekabet ortamında özel hukuk hükümlerine göre faaliyet gösteren, mali açıdan güçlü, istikrarlı ve şeffaf bir elektrik enerjisi piyasasının oluşturulması ve bu piyasada bağımsız bir düzenleme ve denetim yapılmasının sağlanmasına amaçlanmıştır. 2. maddesinde, elektrik piyasası faaliyetleri, bu kanun hükümlerine göre, piyasada faaliyet gösterecek tüzel kişilerin üretim, iletim, dağıtım, toptan satış, perakende satış faaliyetleridir şeklinde tanımlanmıştır. 4. madde ile de piyasada faaliyet gösterebilecek özel hukuk hükümlerine tabi tüzel kişilerin, Türk Ticaret Kanunu hükümlerine göre, anonim şirket veya limited şirket olarak kurulmaları koşulları öngörülmüş, elektrik enerjisi dağıtım faaliyetlerinin, dağıtım şirketleri tarafından lisanslarla belirlenen bölgelerde yürütüleceği hüküm altına alınmıştır. Aynı maddeye göre, bu işlemler için lisans alınması zorunlu kılınmıştır.

26. Yine, Elektrik Piyasası Düzenleme Kurumunun 27/09/2012 tarihli ve 28424 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 12/09/2012 tarihli ve 4019 sayılı Kurul Kararı ile Elektrik Piyasası Kanunu'nun 3. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi hükmü çerçevesinde, dağıtım ve perakende satış faaliyetlerinin dağıtım şirketleri tarafından 01/01/2013 tarihinden itibaren ayrı tüzel kişilikler altında yürütülmesine ilişkin hazırlanan, *"Dağıtım Ve Perakende Satış Faaliyetlerinin Hukuki Ayrıştırılması İlişkin Usul ve Esaslar"* kabul edilerek, dağıtım lisansı sahibi tüzel kişiler tarafından dağıtım ve perakende satış faaliyetlerinin 01/01/2013 tarihinden itibaren ayrı tüzel kişilikler altında yürütülmesine karar verilmiştir.

27. Bu bağlamda, 4628 sayılı Kanun uyarınca dağıtım lisansı sahibi tüzel kişiler tarafından dağıtım ve perakende satış faaliyetlerinin 01/01/2013 tarihinden itibaren ayrı tüzel kişilikler altında yürütülmesine ilişkin olarak Adıyaman ve Kahramanmaraş bölgesindeki Göksu EDAŞ'a mahsus perakende satış ve perakende satış faaliyetleri, 1970 yılında kurulmuş olan ve özelleştirmesinin tamamlandığı 2011 yılına kadar bir kamu kurumu olarak faaliyet gösteren AKEDAŞ'a devredilmiş; böylece davalı dağıtım şirketinin devir ve dava tarihi itibarıyla kamu kurumu yani idare olma vasfını kaybederek, özel şirket statüsüne dönüştüğü anlaşılmıştır. Bu itibarla davalı şirketin özel hukuk tüzel kişisi sıfatında bir tereddüt yoktur.

28. Buna göre, davanın açıldığı tarihte davalı mevkiinde bulunan özel hukuk tüzel kişisi AKEDAŞ'a karşı idari yargı yetkisi kapsamında idari dava açılması imkânsız olduğundan, yine davacı ile davalı şirket arasında bir imtiyaz ya da idari sözleşme akdedilemeyeceğinden, bu davalı yönünden uyumsuzluğun özel hukuk hükümlerine göre görüm ve çözümünde

adli yargı yerinin görevli olduğu sonucuna varılmıştır.

29. Yukarıda belirtilen hususlar göz önünde bulundurularak, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının başvurusunun kabulü ile Ankara 5. İdare Mahkemesince davalılardan AKEDAŞ yönünden verilen 13/05/2025 tarihli ve E.2024/1249 sayılı görevlilik kararının kaldırılması gerektiği sonucuna varılmıştır.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Davanın çözümünde ADLİ YARGININ GÖREVLİ OLDUĞUNA,

B. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının BAŞVURUSUNUN KABULÜ ile, Ankara 5. İdare Mahkemesince davalılardan AKEDAŞ yönünden verilen 13/05/2025 tarih ve E.2024/1249 sayılı GÖREVLİLİK KARARININ KALDIRILMASINA,

22/12/2025 tarihinde, Üye Ahmet ARSLAN'ın KARŞI OYU ve OY ÇOKLUĞU İLE KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan Rıdvan GÜLEÇ	Üye Eyüp SARICALAR	Üye Bayram ŞEN	Üye Döndü Deniz BİLİR
	Üye Ahmet ARSLAN	Üye Mahmut BALLI	Üye Bilal ÇALIŞKAN

KARŞI OY

Dava, EPDK'nin durdurma kararına istinaden davacı adına düzenlenen çağrı mektuplarının hükümsüz hale geldiğinden bahisle iptal edilmesi işleminin iptali istemine ilişkindir.

2577 sayılı Kanun'un 2.1.a maddesinde; İdarî işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için menfaatleri ihlâl edilenler tarafından açılan iptal davaları İdarî dava türleri arasında sayılmış olup, idare tarafından, bir kamu hizmetinin yürütülmesi dolayısıyla kamu gücü kullanılarak tek taraflı iradeyle tesis edilen kesin ve yürütülmesi zorunlu İdarî işlemlere karşı açılacak davalarda İdarî yargı yeri görevli bulunmaktadır.

Elektrik enerjisine ilişkin faaliyetleri, temel olarak "üretim", "iletim", "dağıtım" ve "ticaret" başlıkları altında toplamak mümkündür. Hizmetin kesintiye uğramasının alternatif maliyetleri çok yüksek olduğu için bütün bu faaliyetlerin bir koordinasyon içinde yürütülmesi şarttır. Bu amaçla, 4628 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu ile, 2001 yılında kamu tüzel kişiliğini haiz, İdarî ve mali özerkliğe sahip ve bu Kanun ile kendisine verilen görevleri yerine getirmek, enerji piyasasını düzenlemek ve denetlemek üzere Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu (EPDK) kurulmuştur.

Elektrik piyasası faaliyetleri, 4628 sayılı Kanun ve ilgili mevzuatında detaylı olarak düzenlenmiş, 4628 sayılı Kanun'un mülga 2. maddesi, elektrik piyasası faaliyetlerini: "piyasada faaliyet gösterecek tüzel kişilerin üretim, iletim, dağıtım, toptan satış, perakende satış, perakende satış hizmeti, ticaret, ithalat ve ihracat faaliyetleri" olarak sıralamıştır. Kanun'da elektrik enerjisi "iletim" faaliyetinin ancak tekel niteliğinde ve Türkiye Elektrik İletim Anonim Şirketi tarafından yürütülebileceği düzenlenmiştir. Diğer faaliyetlerde ise, kamu tüzel kişilerinin yanında, özel hukuk tüzel kişilerinin de hizmetlerin yürütülmesine katılabileceği öngörülmüştür. Elektrik piyasası faaliyetlerinin yürütülmesinde kamu-özel ayrımı yapılmaksızın, kural olarak, lisans alınması zorunluluğu getirilmiştir. Belirtilen yaklaşım, 30/03/2013 tarihli ve 28603 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu ile de sürdürülmüştür.

Bu itibarla, elektrik piyasası faaliyetlerinin, arz güvenliğini ve kamu hizmeti gerekliliklerini sağlayacak bir uyum içinde yürütülmesi için düzenleme, denetleme ve kolluk faaliyetlerinde bulunma işlevlerinin kamu gücüyle yerine getirildiği bir kamu hizmeti faaliyeti olduğu sonucuna ulaşılmaktadır.

Öte yandan, elektriğin kamu hizmeti özelliği, "dağıtım" faaliyeti açısından ele alındığında, 6446 sayılı Kanun'un "Dağıtım Faaliyeti" başlıklı 9. maddesi, dağıtım şirketlerinin lisanslarında belirtilen bölgelerdeki tesislerde yenileme, ikame ve kapasite artırımı yatırımlarını yapma, dağıtım sistemine bağlı ve/veya bağlanacak olan tüm sistem kullanıcılarına, eşit

taraflar arasında ayırım gözetmeksizin elektrik enerjisi dağıtım ve bağlantı hizmeti sunma yükümlüğü getirmiştir. Kanun'da ve ilgili yönetmeliklerde "dağıtım" faaliyetini yerine getirecek işletmelerin uyması gereken yükümlülükler açıkça düzenlenmiştir.

Elektrik dağıtım piyasasının en temel aktörü Türkiye Elektrik Dağıtım AŞ (TEDAŞ); tüzel kişiliğe sahip, özel hukuk hükümlerine tabi, faaliyetlerinde özerk ve sorumluluğu sermayesi ile sınırlı, elektrik dağıtımıyla, elektriğin tüketicilere perakende satışı ve tüketicilere perakende hizmeti verilmesiyle iştigal eden bir iktisadi devlet teşekkülüdür. Doğal tekel niteliğindeki elektrik dağıtım faaliyeti 4628 sayılı Kanun öncesinde TEDAŞ tarafından gerçekleştirilmekte iken, 4628 sayılı Kanun uyarınca, dağıtım sektörünün, EPDK tarafından verilen dağıtım lisanslarıyla bölgesel tekeller olarak işletilmesi öngörülmüştür. 17/03/2004 tarihinde Yüksek Planlama Kurulu'nun 2004/3 sayılı kararıyla onaylanarak yürürlüğe giren "Elektrik Enerjisi Sektörü Reformu ve Özelleştirme Stratejisi Belgesi" (Strateji Belgesi) ile elektrik dağıtım ve üretim alanları için özelleştirme girişimi başlatılarak özelleştirme uygulamalarına dağıtım sektöründen başlanacağı belirtilmiş; Strateji Belgesi'ndeki eylem planına uygun olarak Özelleştirme Yüksek Kurulu'nun 02.04.2004 tarihli ve 2004/22 sayılı kararıyla TEDAŞ özelleştirme programına alınmıştır. Bu kapsamda, söz konusu Yüksek Planlama Kurulu kararı ekinde yer alan dağıtım bölgelerinin şirketleştirilmesinin tamamlanarak TEDAŞ'ın hissedarı olduğu ve dağıtım ve perakende satış hizmeti yürüten 20 dağıtım şirketi oluşturulmuştur. 4628 sayılı Kanun'un 14.2. maddesinde yer verilen, "TEDAŞ'ın faaliyet alanında yer alan ve dağıtım faaliyeti için gerekli olan işletme ve varlıklar üzerinde, mülkiyeti saklı kalmak kaydı ile TEDAŞ ile belirlenen dağıtım bölgelerinde faaliyet göstermek üzere kurulan elektrik dağıtım şirketleri arasında işletme hakkı devir sözleşmesi düzenlenebilir." kuralı uyarınca, TEDAŞ ile % 100 hisselerine sahip olduğu 20 elektrik dağıtım şirketi arasında dağıtım varlıklarının işletilmesine yönelik İdari sözleşme niteliğine sahip "İşletme Hakkı Devir Sözleşmesi" imzalanmış ve Özelleştirme Yüksek Kurulu'nun 07/11/2005 tarihli ve 2005/125 sayılı kararıyla da; sermayesinin % 100'ü TEDAŞ'a ait olan ve elektrik dağıtım bölgelerinde dağıtım lisansı ile TEDAŞ'ın uhdesinde bulunan dağıtım sisteminin işletme hakkına sahip olan veya ileride sahip olacak dağıtım şirketlerinin hisselerinin blok olarak satış yöntemi ile özelleştirilmesine karar verilmiştir.

Öte yandan, 14/02/2018 tarihli, 30332 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Türkiye Elektrik Dağıtım A.Ş. Ana Statüsünün 5. maddesinde, TEDAŞ'ın tüzel kişiliğe sahip faaliyetlerinde özerk ve sorumluluğu sermayesiyle sınırlı bir iktisadi devlet teşekkülü olduğu hükme yer verilmiştir.

Her ne kadar davalı şirketin özel hukuk tüzel kişisi ve dava konusu işlemlerin de özel hukuk işlemi olduğu ifade edilmişse de, özel faaliyetler için söz konusu olamayacak üstün ayrıcalıklara sahip olan, yükümlülükler rejimine tabi tutulan ve sorumluluğu ile denetimi son tahlilde bir kamu otoritesi tarafından üstlenilen kamu hizmeti niteliğindeki elektrik dağıtım faaliyetini yürüten davalı şirketin yürüttüğü hizmetin kamu hizmeti olduğu kuşkusuz olup; dava konusu idari işlemin idari sözleşmeye dayanmış olması karşısında, kamu hizmetini yöntemine ve hukuka uygun olarak yürütülüp yürütülmediğinin yani idari sözleşme hükümlerinin veya başka nedenle idarenin sorumluluğunun bulunup bulunmadığının yargısal denetimini yapma ve doğan zarardan dolayı tazminat istemini karara bağlama görevinin idari yargı mercine ait olduğu açıktır.

Bu itibarla, kamu hizmetinin yürütülmesinden doğan ve idari sözleşmeye dayalı olarak açılan iptal davasının çözümünün idari yargının görevinde bulunduğu sonucuna ulaşıldığından, uyumsuzluğun çözümünde adli yargıyı görevli kabul eden çoğunluğun kararına katılmıyorum. 22/12/2025

Üye
 Ahmet ARSLAN

 Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanlığından:

ESAS NO : 2025/503
 KARAR NO : 2025/757
 KARAR TR : 22/12/2025

ÖZET: Hizmet kusuruna dayalı olduğu iddiasıyla "*Şike Kumpası*" sonucunda uğramış olduğu belirtilen zararlara istinaden davalı futbol kulübünün UEFA'dan elde edilemeyen gelirlerine karşılık olarak maddi ve maruz kalınan manevi zararlarının tazmini istemiyle açılan davanın, idare hukuku esaslarına göre İDARİ YARGI YERİNDE çözümü gerektiği.

K A R A R

Davacı : F. F. A. Ş.
 Vekili : Av. E. G.
 Davalılar
 (İdari Yargıda) : İçişleri Bakanlığı
 (Adli Yargıda) : 1- İçişleri Bakanlığı
 Vekili : Av. D. M. , Av. G. K. B.
 2- Maliye Hazinesi
 Vekili : Av. F. N. D.

I. DAVA KONUSU OLAY

1. Davacı futbol kulübü vekili, o dönem emniyet mensubu olan FETÖ/PDY üyelerinin organize ettiği "3 Temmuz Şike Kumpası" sonucunda, UEFA'dan elde edilemeyen gelirlerin karşılığı olarak şimdilik 100.000 Avro ve elde edilemeyen bilet, bahis ve sponsorluk gelirlerinin karşılığı olarak, şimdilik 100.000 TL tutarında maddi tazminat ile yaşanan büyük sıkıntının ve itibar kaybının tazmini için de şimdilik 100.000.000 TL tutarında manevi tazminatın, idarenin hizmet kusuru kapsamında, faiziyle birlikte ödenmesi istemiyle idari yargı yerinde dava açmıştır.

II. UYUŞMAZLIĞA İLİŞKİN BAŞVURU SÜRECİ

A. İdari Yargıda

2. İstanbul 6. İdare Mahkemesi 09/09/2022 tarih ve E.2022/1797, K.2022/1423 sayılı kararı ile, davanın görev yönünden reddine karar vermiş, bu karara karşı yapılan istinaf başvurusu İstanbul Bölge İdare Mahkemesi 10. İdari Dava Dairesinin 12/07/2023 tarih ve E.2023/221, K.2023/1214 sayılı kararı ile esastan reddedilmiş, bu karara karşı yapılan temyiz başvurusu da Danıştay Onuncu Dairesinin 12/12/2023 tarih ve E.2023/5199, K.2023/8082 sayılı kesin kararı ile reddedilerek karar onanmış ve ilk derece mahkemesince verilen görevsizlik kararı kesinleşmiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

"...5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 2., 141., ve 142. maddelerindeki düzenlemeler ile Adli Kolluk Yönetmeliğinin yukarıda anılan maddeleri kapsamında dava konusu olay ele alındığında; 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 2.maddesinde, soruşturmanın; kanuna göre yetkili mercilerce suç şüphesinin öğrenilmesinden iddianamenin kabulüne kadar geçen evreyi, kovuşturmanın, iddianamenin kabulüyle başlayıp, hükmün kesinleşmesine kadar geçen evreyi ifade ettiğinin belirtildiği, davacının tazminat talebine dayanak hukuka aykırılık iddialarının; İçişleri Bakanlığına bağlı İstanbul Emniyet Müdürlüğü tarafından hazırlanan B.05.1.EGM.4-34-33022 sayılı Emniyet Fezlekesi (Polis Fezlekesi) doğrultusunda savcılık tarafından soruşturmanın başlatılması, İstanbul 16. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından iddianamenin kabul edilmesiyle birlikte ceza yargılanmasına (Sözde Şike Davası olarak nitelendirilen dava) başlanılması ve 2 Temmuz 2012 tarihinde mahkeme kararının açıklanarak F.li yöneticiler hakkında değişen miktarlarda hapis cezalarına hükmedilmesi, FETÖ üyesi emniyet mensuplarının 3 Temmuz kumpas sürecinde davacının adil yargılanma hakkının ihlal edilmesi, resmi belgelerde sahtecilik yapılması, iftira atılması, FETÖ Silahlı Terör Örgütüne üye olunması, haksız yere F. başkanı ve yöneticilerinin işa edilmesi, mevzuata aykırı bir süreç yönetilmesi şeklindeki eylemlerinin açıkça hizmet kusurunu oluşturması, Temmuz Şike Kumpası sürecinde kolluk kuvvetleri tarafından sahte ve hukuka aykırı olarak üretilen deliller ile F. hakkında soruşturma yürütülmesi, suçluluğu ispatlanmadan hakkında miyeyide uygulanması ve savunma haklarının kısıtlanması ve haberleşme gizliliğinin ihlal edilmesi gerekçelerine dayandırıldığı, ancak ileri sürülen bahsi geçen iddiaların soruşturma ve kovuşturma süreçlerine ilişkin olarak adli yargıda yürütülen yargı faaliyetine yönelik olduğu görülmektedir.

Bu durumda; davacının tazminat istemlerine dayanak olduğunu ileri sürdüğü hukuka aykırılık iddialarının esasen savcılık tarafından yürütülen soruşturma ve ceza mahkemesince yürütülen kovuşturma sürecine yönelik olduğu, anılan işlem ve eylemlerin hukuki denetiminin ise bu süreci yürüten adli yargı organlarınca yapılması gerektiği, kaldı ki davacının yargılama sürecine katkıda bulunan işlemler ve faaliyetler nedeniyle Devletin sorumlu tutulmasına yönelik iddialarının denetiminin de aynı yargı düzeni içinde yapılması ve yargısal nitelikli bu işlem ve eylemlerin idari yargı denetimi dışında tutulması gerektiği anlaşılmakla, uyuşmazlığın görüm ve çözümünde, 5271 sayılı Kanun'un 141 ve 142 nci maddeleri uyarınca adli yargı yerinin görevli olduğu sonucuna varılmıştır. ..."

3. Davacı vekili, bunun üzerine aynı istemle adli yargı yerinde dava açmıştır.

B. Adli Yargıda

4. İstanbul Anadolu 6. Ağır Ceza Mahkemesi 13/06/2025 tarih ve E.2024/350, K.2025/361 sayılı kararı ile, davanın görüm ve çözümünde idari yargı yerinin görevli olduğu gerekçesiyle, 5271 sayılı Kanun'un 3., 4., 141 ve 142 maddeleri gereğince mahkemenin görevsizliğine ve görev uyuşmazlığının giderilmesi için dosyanın Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmesine karar vermiş, bu karar kesinleşmiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir :

"... Tüm dosya kapsamı davacı tarafından ibraz edilen hukuki mütalaalar ve mahkememizce alınan bilirkişi raporları ile birlikte değerlendirildiğinde; Davacı F. F. A.Ş.'nin tazminat taleplerinin, hakkında soruşturma ve kovuşturma yapılan F. AŞ yetkili ve yöneticilerinin hak ihlali iddiasından ziyade soruşturma ve kovuşturma içindeki ve dışındaki işlem ve eylemleri de kapsamı içine alan İçişleri Bakanlığına bağlı görevliler tarafından olayda yürütülen faaliyette hizmet kusuru olduğu iddiasına dayandığı, dava konusunun salt soruşturma veya kovuşturma sürecindeki savcı, hakim veya mahkeme kararlarına dayanmayıp, adli sürecin öncesini de kapsar nitelikteki idari eylemlere ilişkin olduğu anlaşılmıştır.

Anayasaya göre idari yargının görev alanında bulunan idari davalar, 2577 sayılı İYUK'nun 2.maddesinde idari işlem, eylem ve sözleşmelerden doğan davalar olarak tanımlanmaktadır.Bu davalar arasında yer alan ve 2577 sayılı İYK'nun 2.maddesinin 1/b bendinde "İdari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları doğrudan muhtel olanlar tarafından açılan tam yargı davaları" şeklinde ifade edilen davalar, Devletin ve idarenin hukuki sorumluluğunu işletilme amacıyla idari yargı düzeninde açılan davalardır.

Bununla birlikte kanun koyucu, belli koşullarda Devletin ve idarenin sorumluluğuna ilişkin bir uyumsuzluğun görülmesini ve çözümünü adli yargı düzenine bırakabilir. Fakat bu şekilde kanunla belirli iş ve uyumsuzlukların adli yargının görevine bırakılması istisnai niteliktedir. İstisna kapsamına girmeyen iş ve uyumsuzlukların ise idari davaların genel ve doğal yargı düzeni olan idari yargı düzeninin görevinde bulunduğu kabulü gerekir.

...5271 sayılı CMK'nın 141.maddesinde suç soruşturması veya kovuşturması sırasında haklarında soruşturma veya kovuşturma yürütülen ve gerçekleştirilen işlem ve eylemlerin doğrudan muhatapları olan kişilerin bu işlem ve eylemlerin hukuka aykırılığı sebebiyle uğradıkları zararın Devletçe tazmin edileceği ve bu davanın da ağır ceza mahkemesinde görüleceği belirtilmektedir.

Her ne kadar İstanbul 6. İdare Mahkemesi tarafından görevsizlik kararı verilmiş ise de; davacı tarafından açılan davanın sebebi, konusu ve esası ile mevzuat ve özellikle CMK'nın 141. ve 142. maddeleri dikkate alındığında olaydaki soruşturma ve kovuşturmanın davacı F. Futbol A.Ş. hakkında olmadığı, F. Kulübünün o dönemde görevde bulunan başkanı ve bir kısım yöneticisi hakkında yürütülen soruşturma ve kovuşturma olduğu, dolayısıyla bu minvalde hukuka aykırı olarak gerçekleşen tüm işlem ve eylemlerin doğrudan muhataplarının da F. kulübünün o dönemki başkanı ve bir kısım yöneticisi olduğu, mahkememize açılan işbu davanın ise bu kişiler tarafından açılan bir dava olmadığı anlaşılmıştır. Davacı, olaydaki soruşturma ve kovuşturma işlem ve eylemlerinin doğrudan muhatapları olmadığından CMK'nın 141. ve 142. maddeleri uyarınca davacının doğrudan bir nedensellik bağı içinde zararı bulunmadığı ve davanın salt soruşturma veya kovuşturma sürecindeki savcı, hakim veya mahkeme kararlarına dayanmayıp, adli sürecin öncesinde de kapsar nitelikteki idari eylemlere ilişkin olduğu, İşleri Bakanlığının başlı Emniyet Genel Müdürlüğü mensuplarının adli kolluk hizmetiyle bağı bulunmayan ve hukuka aykırılık teşkil eden hizmet kusuru niteliğindeki işlem ve eylemlerine dayandığı anlaşılmakla davacının bahse konu bu işlem ve eylemlerden doğan zararları için Devletin hukuki sorumluluğuna başvurmasını konu edinen davasının idari yargıda görülmesi gereken bir tam yargı davası olduğu kanaatine varılarak görev uyumsuzluğunun giderilmesi için dosyanın Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmesine ve davanın incelenmesinin Uyuşmazlık Mahkemesince karar verinceye kadar ertelenmesine karar verilerek aşağıdaki şekilde hüküm kurulmuştur. ..."

5. Davacı vekilinin talebi üzerine, görevli yargı yerinin belirlenmesi için, İstanbul Anadolu 6. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından dava dosyaları Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmiştir.

6. Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanlığınca, 2247 sayılı Kanun'un 16.maddesi uyarınca Danıştay Başsavcısının ve Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının yazılı düşünceleri istenilmiştir.

C. BAŞSAVCILIK DÜŞÜNCELERİ

7. Danıştay Başsavcısı, uyuşmazlıkta adli yargının görevli olduğu yönünde yazılı düşünce bildirmiştir. Düşüncenin ilgili kısmı şöyledir:

"...2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2. maddesinde, idari dava türlerinin; idari işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için menfaatleri ihlal edilenler tarafından açılan iptal davaları, idari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları doğrudan muhtel olanlar tarafından açılan tam yargı davaları ve tahkim yolu öngörülen imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerinden doğan uyuşmazlıklar hariç, kamu hizmetlerinden birinin yürütülmesi için yapılan her türlü idari sözleşmelerden dolayı taraflar arasında çıkan uyuşmazlıklara ilişkin davalar olduğu belirtilmiş ve idari yargı yetkisinin, idari eylem ve işlemlerin hukuka uygunluğunun denetimi ile sınırlı olduğu belirtilmiştir.

İdari işlemler, idari makam ve mercilerin idari faaliyet alanında idare hukuku çerçevesinde, tek taraflı irade açıklamasıyla hukuk âleminde sonuç doğuran kesin ve yürütülmesi zorunlu nitelikte tasarruflardır.

Cumhuriyet Savcılarıyla onlar adına işlem yapan kolluk personelinin yargılamadaki fonksiyonu geniş çerçevede bir kamu hizmeti olarak değerlendirilse de, somut olarak, ifa edilen yargı faaliyetinin bir parçası olduğunda ve yargısal işlem mahiyetini taşıdığından kuşku bulunmamaktadır. Esasen bu durum, kuvvetler ayrılığı ilkesinin tabii bir sonucu olup bağımsız bir erk olan yargının yargılama faaliyeti ile ilgili işlemlerin, Anayasa'nın 125. maddesinde öngörülen idari işlemler kapsamında değerlendirilmesine olanak bulunmamaktadır. Bu itibarla yargılama sürecine katkıda bulunan işlemler ya da faaliyetler nedeniyle Devletin sorumlu tutulmasında da bu sorumluluğun denetiminin aynı yargı düzeni içinde yapılması ve yargısal nitelikli bir işlem idari yargı denetimi dışında tutulması gerektiği açıktır.

Dosyanın ve ilgili mevzuatın bir bütün olarak incelenip değerlendirilmesinden, somut olayda,

soruşturmanın Cumhuriyet Savcılığı emrinde ve talimatıyla yapıldığı, tazminat istemine dayanak olduğu ileri sürülen hukuka aykırılık iddialarının savcılık tarafından yürütülen soruşturma ve kovuşturma sürecine yönelik olduğu, adli kolluk görevlilerince adli otoritelerin direktifleri altında yürütülen adli işlere mütaallik tahkikata ilişkin işlemler ile Cumhuriyet Savcılığının kamu davası açılması ya da açılmaması yönündeki kararlarının yargısal faaliyet kapsamında olduğunda kuşku bulunmadığı cihetle, yargılama sürecine katkıda bulunan işlemler ya da faaliyetler nedeniyle uğranıldığı ileri sürülen maddi ve manevi zararların tazmini istemiyle açıldığı anlaşılan davanın görünüm ve çözümünün adli yargının görev alanına girdiği sonucuna varılmıştır. ..."

8. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı, uyusmazlıkta idari yargının görevli olduğu yönünde yazılı düşünce bildirmiştir. Düşüncenin ilgili kısmı şöyledir:

"... Uyuşmazlık konusu olayda dava, F. Spor Kulübünün bir kısım yöneticilerinin de aralarında bulunduğu çok sayıda kişi hakkında yürütülen soruşturma ve kovuşturma sürecinde, adı geçen kulübün itibarının zedelenmesi ve kulübün UEFA Şampiyonlar Ligi'ne katılmamasına karar verilmesi gibi birtakım kararlar nedeniyle maddi ve manevi zarara uğramasına iddiasına dayanmaktadır.

5271 sayılı Kanun'un 142. maddesine göre ağır ceza mahkemelerince hükme bağlanacak olan tazminat davaları istisna düzenleme niteliğinde olup hangi hallerde bu davanın görüleceği anılan Kanun'un 141. maddesinde sayma suretiyle belirlenmiştir.

5271 sayılı Kanun'un 141. maddesinin birinci fıkrası incelendiğinde, uyusmazlığa konu davanın konusunun bu fıkra da sayılan koruma tedbirlerinden hiçbirine dayanmadığı hususunda bir tereddüt bulunmamaktadır. Ancak, davanın aynı maddenin üçüncü fıkrası kapsamında kalıp kalmadığının da irdelenmesi gerekmektedir.

Bu kapsamda, bir davanın 5271 sayılı Kanun'un 141. maddesinin üçüncü fıkrası kapsamında görülebilmesi için, suç soruşturması veya kovuşturması sırasında hakimler ve Cumhuriyet savcılarının verdikleri kararlar veya yaptıkları işlemler nedeniyle bir zararın doğmuş olması, diğer bir ifadeyle, tazminat talebine konu zararın bu karar veya işlemlerin sonucu olması gerekmektedir.

Somut olayda dava, F. Spor Kulübünün bir kısım yöneticileri hakkında yürütülen soruşturma ve kovuşturma sürecinde, Cumhuriyet savcısı ve hakimlerin bu kapsamda verdikleri kararlar dışında, Kulüp hakkında kolluk, Türkiye Futbol Federasyonu ve diğer kurumlar, yapılan işlemler ve verilen kararlardan dolayı F. Futbol A.Ş.'nin zarara uğradığından bahisle açıldığından, bu talebin 5271 sayılı Kanun'un 141. maddesinin üçüncü fıkrasında belirtilen kararlar veya işlemler nedeniyle uğranılan zararın tazmini istemiyle açılan bir dava olarak değerlendirilmesi mümkün görülmemektedir.

Bu durumda, dava konusu uyusmazlığın hizmet kusuru esaslarına göre görülmesinin mümkün olup olmadığının irdelenmesi gerekmektedir. Bilindiği gibi, kamu hizmetini yürüten idarenin bu hizmeti yürüttüğü sırada verdiği zararın tazmini istemiyle açılan davada, idarenin personeli üzerindeki gözetim ve denetim görevini gereği gibi yerine getirmemesi neticesinde, kamu hizmetinin sunulması esnasında, hizmetin hiç işlememesi, geç işlemesi, kötü işlemesi gibi durumlar, idarenin hizmet kusuru olarak adlandırılır. Bu kapsamda bireyler nezdinde gerçekleşen zararlarında, idarenin kusura dayanan sorumluluğu veya kusursuz sorumluluğu sebebiyle tazmini gerekmektedir.

Davada, F. F. A.Ş.'ye yönelik olarak, kolluğa ve Türkiye Futbol Federasyonuna kanunlarla ve diğer ikincil mevzuatla verilen görev ve yetkilerin kullanılması ya da kullanılmaması nedeniyle, ortaya çıkan mahrumiyet ve dolayısıyla hak kaybına sebep olan işlem ve eylemlerinden kaynaklandığı ileri sürülen maddi ve manevi zararda, idarenin hizmet kusuru veya başka nedenle sorumluluğu bulunup bulunmadığının saptanması gerekmektedir.

Belirtilen bu durum karşısında, davanın idare aleyhine açıldığı, davalı idarenin kamu tüzel kişiliği olup, işlem ve eylemlerinin kamusal nitelik taşıdığı, bu kapsamda bünyesinde istihdam ettiği kamu görevlisinin, görevi sırasında ve yetkilerini kullanırken kusurlu davranışta bulunup bulunmadığı, kusurlu davranışta bulunması halinde bu kusurun hizmet kusuru mu, yoksa hizmetten ayrılabilen kişisel kusur mu olup olmadığı hususunun, idare hukuku esaslarına göre idari yargı yerinde çözümlenmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

Uyuşmazlık Mahkemesinin 13.10.2025 tarihli ve 2025/399 E., 2025/652 K. sayılı, 03.03.2025 tarihli ve 2025/18 E., 2025/164 K. sayılı kararlarında da benzer hususlar vurgulanmıştır. ..."

III. İLGİLİ HUKUK

9. T.C. Anayasası'nın "Temel Hak ve Hürriyetlerin Korunması" başlıklı 40. maddesi şöyledir:

"Anayasa ile tanınmış hak ve hürriyetleri ihlal edilen herkes, yetkili makama geciktirilmeden başvurma imkanının sağlanmasını isteme hakkına sahiptir.

(Ek fıkra: 3/10/2001-4709/16 md.) Devlet, işlemlerinde, ilgili kişilerin hangi kamu yolları ve mercilere başvuracağını ve sürelerini belirtmek zorundadır.

Kişinin, Resmî görevliler tarafından vaki haksız işlemler sonucu uğradığı zarar da, kanuna göre, Devlete tazmin edilir. Devletin sorumlu olan ilgili görevliye rücu hakkı saklıdır."

10. Anayasa'nın "Yargı yolu" başlıklı 125. maddesinin 7. fıkrası şöyledir:

"İdare, kendi eylem ve işlemlerinden doğan zararı ödemekle yükümlüdür."

11. Anayasa'nın "Görev ve sorumlulukları, disiplin kovuşturulmasında güvence" başlıklı 129. maddesinin 5. fıkrası şöyledir:

"Memurlar ve diğer kamu görevlilerinin yetkilerini kullanırken işledikleri kusurlardan doğan tazminat davaları, kendilerine rücu edilmek kaydıyla ve kanunun gösterdiği şekil ve şartlara uygun olarak, ancak idare aleyhine açılabilir."

12. 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun "Kişilerin uğradıkları zararlar" başlıklı 13. maddesinin değişik 1. fıkrası şöyledir:

"(Değişik: 12/5/1982 - 2670/6 md.)

(Değişik birinci fıkra: 6/6/1990 - 3657/1 md.) Kişiler kamu hukukuna tabi görevlerle ilgili olarak uğradıkları zararlardan dolayı bu görevleri yerine getiren personel aleyhine değil, ilgili kurum aleyhine dava açarlar. Ancak, Devlet dairelerine tevdi veya bu dairelerce tahsil veya muhafaza edilen para ve para hükmündeki değerli kağıtların ilgili personel tarafından zimmete geçirilmesi halinde, zimmete geçirilen miktar, cezai takibat sonucu beklenmeden Hazine tarafından hak sahibine ödenir. Kurumun, genel hükümlere göre sorumlu personele rücu hakkı saklıdır."

13. 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun "Korumaya Tedbirleri Nedeniyle Tazminat" üst başlığı altında yer alan ve "Tazminat İstemi" başlıklı 141. maddesi şöyledir:

"(1) Suç soruşturması veya kovuşturması sırasında;

a) Kanunlarda belirtilen koşullar dışında yakalanan, tutuklanan veya tutukluluğunun devamına karar verilen,

b) Kanunî gözetli süresi içinde hâkim önüne çıkarılmayan,

c) Kanunî hakları hatırlatılmadan veya hatırlatılan haklarından yararlanılma isteği yerine getirilmeden tutuklanan,

d) Kanuna uygun olarak tutuklandığı hâlde makul sürede yargılamaya mercii huzuruna çıkarılmayan ve bu süre içinde hakkında hüküm verilmeyen,

e) Kanuna uygun olarak yakalandıktan veya tutuklandıktan sonra haklarında kovuşturmaya yer olmadığına veya beraatlerine karar verilen,

f) Mahkûm olup da gözetli ve tutuklulukta geçirdiği süreleri, hükümlülük sürelerinden fazla olan veya işlediği suç için kanunda öngörülen cezanın sadece para cezası olması nedeniyle zorunlu olarak bu cezayla cezalandırılan,

g) Yakalama veya tutuklama nedenleri ve haklarındaki suçlamalar kendilerine, yazıyla veya bunun hemen olanaklı bulunmadığı hâllerde sözle açıklanmayan,

h) Yakalanmaları veya tutuklanmaları yakınlarına bildirilmeyen,

i) Hakındaki arama kararı ölçüsüz bir şekilde gerçekleştirilen,

j) Eşyasına veya diğer malvarlığı değerlerine, koşulları oluşmadığı halde elkonulan veya korunması için gerekli tedbirler alınmayan ya da eşyası veya diğer malvarlığı değerleri amaç dışı kullanılan veya zamanında geri verilmeyen,

k) (Ek: 11/4/2013-6459/17 md.) Yakalama, adli kontrol veya tutuklama işlemine karşı Kanunda öngörülen başvuru imkânlarından yararlanılmayan,

l) (Ek: 2/3/2024-7499/12 md.) Konutunu terk etmemek veya uyuşturucu, uyarıcı veya uçucu maddeler ile alkol bağımlılığından arınmak amacıyla hastaneye yatmak dâhil, tedavi veya muayene tedbirlerine tâbi olmak ve bunları kabul etmek şeklindeki adli kontrol yükümlülükleri uygulandıktan sonra haklarında kovuşturmaya yer olmadığına veya beraatlerine karar verilen,

Kişiler, maddî ve manevî her türlü zararlarını, Devletten isteyebilirler.

(2) Birinci fıkranın (e), (f) ve (l) bentlerinde belirtilen kararları veren merciler, ilgiliye tazminat hakları bulunduğunu bildirirler ve bu husus verilen karara geçirilir.

(3) (Ek: 18/6/2014-6545/70 md.) Birinci fıkrada yazan hâller dışında, suç soruşturması veya kovuşturması sırasında kişisel kusur, haksız fiil veya diğer sorumluluk hâlleri de dâhil olmak üzere hâkimler ve Cumhuriyet savcılarının verdikleri kararlar veya yaptıkları işlemler nedeniyle tazminat davaları ancak Devlet aleyhine açılabilir.

(4) (Ek: 18/6/2014-6545/70 md.) Devlet, ödediği tazminattan dolayı görevinin gereklerine aykırı hareket etmek suretiyle görevini kötüye kullanan hâkimler ve Cumhuriyet savcılarına bir yıl içinde rücu eder."

14. 5271 sayılı Kanun'un "Tazminat isteminin koşulları" başlıklı 142. maddesinin 1. ve 2. fıkraları şöyledir:

"(1) Karar veya hükümlerin kesinleştiğinin ilgisine tebliğinden itibaren üç ay ve her hâlde karar veya hükümlerin kesinleşme tarihini izleyen bir yıl içinde tazminat isteminde bulunulabilir.

(2) İstem, zarara uğrayanın oturduğu yer ağır ceza mahkemesinde ve eğer o yer ağır ceza mahkemesi tazminat konusu işlemle ilişkili ise ve aynı yerde başka bir ağır ceza dairesi yoksa, en yakın yer ağır ceza mahkemesinde karara bağlanır."

15. 5271 sayılı Kanun'un "Cumhuriyet savcısının görev ve yetkileri" başlıklı 161. maddesinin ilgili ilk beş fıkrası şöyledir:

"(1) Cumhuriyet savcısı, doğrudan doğruya veya emrindeki adli kolluk görevlileri aracılığı ile her türlü araştırma yapabilir; yukarıdaki maddede yazılı sonuçlara varmak için bütün kamu görevlilerinden her türlü bilgiyi isteyebilir. Cumhuriyet savcısı, adli görevi gereğince nezdinde görev yaptığı mahkemenin yargı çevresi dışında bir işlem yapmak ihtiyacı ortaya çıkınca, bu hususta o yer Cumhuriyet savcısından söz konusu işlemi yapmasını ister.

(2) Adli kolluk görevlileri, el koydukları olayları, yakalanan kişiler ile uygulanan tedbirleri emrinde çalıştıkları Cumhuriyet savcısına derhâl bildirmek ve bu Cumhuriyet savcısının adliyeyle ilişkin bütün emirlerini gecikmeksizin yerine getirmekle yükümlüdür.

(3) Cumhuriyet savcısı, adli kolluk görevlilerine emirleri yazılı; acele hâllerde, sözlü olarak verir. (Ek cümle: 25/5/2005 - 5353/24 md.) Sözlü emir, en kısa sürede yazılı olarak da bildirilir.

(4) Diğer kamu görevlileri de, yürütülmekte olan soruşturma kapsamında ihtiyaç duyulan bilgi ve belgeleri, talep eden Cumhuriyet savcısına vakit geçirmeksizin temin etmekle yükümlüdür.

(5) Kanun tarafından kendilerine verilen veya kanun dairesinde kendilerinden istenen adliye ile ilgili görev veya işlerde kötüye kullanma veya ihmalleri görülen kamu görevlileri ile Cumhuriyet savcılarının sözlü veya yazılı istem ve emirlerini yapmakta kötüye kullanma veya ihmalleri görülen kolluk amir ve memurları hakkında Cumhuriyet savcılarınca doğrudan doğruya soruşturma yapılır. Vali ve kaymakamlar hakkında 2.12.1999 tarihli ve 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun hükümleri, en üst dereceli kolluk amirleri hakkında ise, hâkimlerin görevlerinden dolayı tâbi oldukları yargılama usulü uygulanır.

..."

16. 5271 sayılı Kanun'un "Adli kolluk ve görevi" başlıklı 164. maddesi şöyledir:

"(1) Adli kolluk; 4.6.1937 tarihli ve 3201 sayılı Emniyet Teşkilatı Kanununun 8, 9 ve 12 nci maddeleri, 10.3.1983 tarihli ve 2803 sayılı Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Kanununun 7 nci maddesi, 2.7.1993 tarihli ve 485 sayılı Gümrük Müsteşarlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 8 inci maddesi ve 9.7.1982 tarihli ve 2692 sayılı Sahil Güvenlik Komutanlığı Kanununun 4 üncü maddesinde belirtilen soruşturma işlemlerini yapan güvenlik görevlilerini ifade eder.

(2) Soruşturma işlemleri, Cumhuriyet savcısının emir ve talimatları doğrultusunda öncelikle adli kolluğa yaptırılır. Adli kolluk görevlileri, Cumhuriyet savcısının adli görevlere ilişkin emirlerini yerine getirir.

(3) Adli kolluk, adli görevlerin haricindeki hizmetlerde, üstlerinin emrindedir."

17. 5271 sayılı Kanun'un "Diğer kolluk birimlerinin adli kolluk görevi" başlıklı 165. maddesi şöyledir:

"(1) Gerektiğinde veya Cumhuriyet savcısının talebi halinde, diğer kolluk birimleri de adli kolluk görevini yerine getirmekle yükümlüdür. Bu durumda, kolluk görevlileri hakkında, adli görevleri dolayısıyla bu Kanun hükümleri uygulanır."

18. 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun "İdari dava türleri ve idari yargı yetkisinin sınırı" başlıklı 2. maddesinin 1. fıkrası şöyledir :

"1. (Değişik: 10/6/1994-4001/1 md.) İdari dava türleri şunlardır:

a) (İptal: Anayasa Mahkemesinin 21/9/1995 tarihli ve E:1995/27, K:1995/47 sayılı kararı ile; Yeniden Düzeltme: 8/6/2000-4577/5 md.) İdari işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için menfaatleri ihlâl edilenler tarafından açılan iptal davaları,

b) İdari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları doğrudan muhtel olanlar tarafından açılan tam yargı davaları,

c) (Değişik: 18/12/1999-4492/6 md.) Tahkim yolu öngörülen imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerinden doğan uyuşmazlıklar hariç, kamu hizmetlerinden birinin yürütülmesi için yapılan her türlü idari sözleşmelerden dolayı taraflar arasında çıkan uyuşmazlıklara ilişkin davalar."

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

A. İlk İnceleme

19. Uyuşmazlık Mahkemesinin Rıdvan GÜLEÇ'in Başkanlığında, Üyeler Eyüp SARICALAR, Bayram ŞEN, Döndü Deniz BİLİR, Ahmet ARSLAN, Mahmut BALLI ve Bilal ÇALIŞKAN'ın katılmalarıyla yapılan 22/12/2025 tarihli toplantısında; 2247 sayılı Kanun'un 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre, olay kısmında belirttiği üzere tarafları, konusu ve sebebi aynı olan davada; idari yargı yerince adli yargı yerinin görevli olduğu gerekçeyle verilmiş ve kesinleşmiş bir görevsizlik kararı bulunmakta olup, bunun üzerine kendine gelen davayı inceleyen adli yargı yerinin sahip olduğu seçenekler ile verdiği karar bakımından bir değerlendirme yapılması gerekmektedir.

20. 2247 sayılı Kanun'un 14. maddesinde yer alan, *"Olumsuz görev uyuşmazlığının bulunduğuın ileri sürülebilmesi için adli ve idari yargı mercilerinin tarafları konusu ve sebebi aynı olan davada kendilerini görevsiz görmeleri ve bu yolda verdikleri kararların kesin veya kesinleşmiş olması gerekir. Bu uyuşmazlığın giderilmesi istemi, ancak davanın taraflarınca ileri sürülebilir."* hükmüne göre, idare mahkemesinin kesinleşmiş görevsizlik kararı üzerine adli yargı yerince de görevsizlik kararı verilmesi ve bu kararın kesinleşmesi halinde, olumsuz görev uyuşmazlığı doğmuş olacak; hukuk alanında doğmuş bulunan bu uyuşmazlığın giderilmesi istemi ise, ancak davanın taraflarınca ileri sürülebilecektir.

21. 2247 sayılı Kanun'un 19. maddesindeki *"Adli ve idari yargı mercilerinden birisinin kesin veya kesinleşmiş görevsizlik kararı üzerine kendine gelen bir davayı incelemeye başlayan veya incelemekte olan bir yargı merci davada görevsizlik kararı veren mercin görevli olduğu kanısına varırsa, gerekçeli bir karar ile görevli mercin belirtilmesi için Uyuşmazlık Mahkemesine başvurur ve elindeki işin incelenmesini Uyuşmazlık Mahkemesinin karar vermesine değin erteler."* hükmüne göre ise, adli yargı yeri, davaya bakma görevinin daha önce görevsizlik kararı veren idari yargı yerine ait olduğunu belirten gerekçeli bir karar ile doğrudan Uyuşmazlık Mahkemesine başvurma olanağına sahiptir. Şu kadar ki, başvuru kararının, görev konusunda Uyuşmazlık Mahkemesince karar verilmesine değin işin incelenmesinin ertelenmesi hususunu da ihtiva etmesi gerekir.

22. Kanun koyucu, 14. maddeye göre hukuk alanında olumsuz görev uyuşmazlığı doğması halinde her iki yargı merciince işten el çekilmiş olduğundan başvurma iradesini davanın taraflarına bırakmış iken, bu yönetime nazaran daha kısa zamanda çözüme ulaşılmaması amaçladığı 19. maddede, daha önce görevsizlik kararı veren yargı mercinden sonra davayı inceleyen yargı merciine, işten el çekmeden doğrudan Uyuşmazlık Mahkemesine başvurma olanağını tanımıştır.

23. Olayda, adli yargı yerince, görevsizlik kararı verilmeyle birlikte, bununla yetinilmemiş ayrıca görevli mercinin belirtilmesi için dava dosyasının re'sen Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmesine de karar verilmiştir.

24. Bu haliyle, her ne kadar 2247 sayılı Kanun'da öngörülen yönetime uymamakta ise de, davanın taraflarınca da başvuruda bulunulduğu gözetilerek, adli yargı yerince kararın ve sonrasında yapılan başvurunun 2247 sayılı Kanun'un 19. maddesi kapsamında olduğunun kabulü ile Uyuşmazlık Mahkemesinin önüne gelmiş bulunan görev uyuşmazlığının çözüme kavuşturulması, gerek dava ekonomisine gerek Uyuşmazlık Mahkemesinin kuruluş amacına uygun olacağından, görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliğiyle karar verildi.

B. Esasın İncelenmesi

25. Raportör-Hâkim Murat UÇUR'un, davanın çözümünde idari yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan, ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ'nin davada idari yargının, Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın ise davada adli yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra, gereği görüldüğü düşünüldü:

26. Dava, o dönem emniyet mensubu olan FETÖ/PDY üyelerinin gerçekleştirildiği *"3 Temmuz Şike Kumpası"* sonucunda, davacı futbol kulübünün UEFA'dan elde edilemeyen gelirlerinin karşılığı olarak maddi tazminat ile uğranılan manevi zararlara karşılık olarak da manevi tazminatın, idarenin hizmet kusuru kapsamında tahsili istemiyle açılmıştır.

27. Dava dosyası incelendiğinde, dava dilekçesinde özetle; davacı futbol kulübünün şampiyonluğu ve UEFA Şampiyonlar Ligine doğrudan katılmasının tescilini takiben 03/07/2011 tarihi ve devamında İstanbul Özel Yetkili Cumhuriyet Savcılığı tarafından 6222 sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun kapsamında yürütülen soruşturmalar çerçevesinde, 2011 yılının muhtelif tarihlerinde Türkiye Spor Toto Süper Liginde oynanan bazı maçlar bakımından F. ile bağlantılı kişilerce şike ya da teşvik primi faaliyetlerinde bulunulduğunun iddia edildiği, soruşturmanın (dönemin Özel Yetkili Cumhuriyet Savcısı) FETÖ/PDY üyesi Z. Ö. tarafından başlatıldığı, (dönemin Savcısı) FETÖ/PDY üyesi M. B. tarafından soruşturmaya devam edilerek operasyonların başlatıldığı ve iddianame hazırladığı, İçişleri Bakanlığına bağlı İstanbul Emniyet Müdürlüğü tarafından hazırlanan B.05.1.EGM.4-34-33022 sayılı Emniyet (Polis) Fezlekesi doğrultusunda savcılık tarafından soruşturmanın başlatılmasının ardından, 05/07/2011 tarihinde F.yönetimi tarafından soruşturma ve operasyonlara ilişkin yayın yasağı getirilmesinin talep edildiği, ancak davacının bu yayın yasağı talebinin reddedildiği, aynı tarihte UEFA'nın, F.nin Şampiyonlar Ligine katılabileceğini açıkladığı, 07/07/2011 tarihinde

dönemin F. yönetiminde yer alan kimi isimler ile 09/07/2011 tarihinde dönemin F. Başkanı A. Y. 'ın tutuklandığı, davacı futbol kulübü hakkında yapılan disiplin soruşturmalarından bağımsız olarak 09/12/2011 tarihinde İstanbul 16. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından iddianamenin kabul edilmesiyle birlikte ceza yargılamasının (Sözde Şike Davası) başladığı ve 02/07/2012 tarihinde mahkeme kararını açıklayarak F.li yöneticiler hakkında değişen miktarlarda hapis cezalarına hükmedildiği, bu dönemde her ne kadar davacı F. kulübü tarafından 3 Temmuz sürecinin bir kumpasından ibaret olduğu, F.ye operasyon yapıldığı ve verilen kararların haksız ve hukuka aykırı olduğu çokça kez dile getirilmiş olmasına rağmen, idare ve mahkemeler tarafından bu açıklamaların dikkate alınmadığı, yapılan soruşturma ve yargılama sürecinde yer alan polis, savcı ve hakimlerin paralel devlet yapılması (FETÖ) içerisinde yer aldığını ortaya çıkması üzerine F. yöneticilerinin yeniden yargılanması yönündeki talebin kabul edildiği, İstanbul 13. Ağır Ceza Mahkemesince yapılan yeniden yargılama sonucunda tüm F. yöneticilerinin işledikleri iddia edilen tüm suçlardan nihai olarak beraat ettiği, F. yöneticilerinin sanık olarak yer aldıkları "sözde şike" davasının beraat etmeleri bir kenara, 3 Temmuz Şike Kumpasını gerçekleştiren İçişleri ve Adalet Bakanlığına bağlı polis, savcı ve hakimlerin FETÖ içerisinde yer aldığı iddiasıyla başlayan, davacı F.nin müsteki sıfatıyla yer aldığı, soruşturma ve 5 yıl süren kovuşturma sürecinin de sona erdiği ve 88 sanığın yargılandığı İstanbul 23. Ağır Ceza Mahkemesinin E.2016/62 sayılı dosyasında (Kumpas Davası), mahkeme tarafından; birçok kişi hakkında çeşitli suçlardan (haberleşmenin gizliliğini ihlal, resmi belgede sahtecilik, iftira, silahlı terör örgütüne bilek ve isteyerek yardım etme) mahkumiyete karar verildiği, davacı futbol kulübünün aklanmış olsa da, 3 Temmuz Şike Kumpasının vuku bulması dolayısıyla madden ve manen büyük yara aldığı, davacının marka değerinin telafisi güç derecede zarar gördüğü, sporcular kaybedildiği, finansal açıdan büyük kayıplar yaşandığı, ilgili dönemde, İçişleri Bakanlığının FETÖ üyesi oldukları tescillen çalışanların yürütüldüğü olduğu işbu haksız ve tamamıyla F.yi ele geçirme amaçlı operasyonun sonucunda TFF Men Kararı ve UEFA Nihai Men Kararları verildiği ve F.nin sırasıyla 2011 - 2012 ve 2014 -2015 sezonlarında katılmaya hak kazandığı UEFA Şampiyonlar Ligine katılmadığı, bu nedenle de haksız şekilde bu katılmılardan doğacak tüm gelirlerden mahrum kaldığı, bu süreçte; TFF tarafından F.ye karşı olan yükümlülüklerin ağır şekilde ihlal edilerek; F.nin adil yargılanma, hukuki dinlenilme haklarının hiçe sayılarak, yalnızca F.ye kumpas düzenleyen şahıslar tarafından düzenlendiği anlaşılan Polis Fezlekesine dayanılarak 23 Ağustos 2011 tarihli kararı ile F. Futbol A Takımı'nı 2011 - 2012 yılında UEFA Şampiyonlar Ligine katılmaktan men edilmesine karar verildiği, 2011 - 2012 yılında ilişkin haksız men kararı TFF tarafından verilmiş olduğundan, (zararın İçişleri Bakanlığının personelinin hukuka aykırı eylemleri sonucunda oluştuğunun aksinin kabulü anlamına gelmemek kaydıyla) F. tarafından 2011-2012 yılında UEFA Şampiyonlar Liginde mücadele edilememesi nedeniyle uğranılan zararın TFF'den tazmininin talep edildiği, derdest olan bu talebin Ankara 8. Asliye Hukuk Mahkemesinin E:2021/356 sayılı dosyası nezdinde görülmekte olduğu, belirsiz alacak davası olarak ikame edilen davanın harca esas değerinin şimdilik 23.680.000 Euro ve 20.000.000 TL olduğu, davacı tarafından 31/05/2022 tarihinde 659 sayılı Genel Bütçe Kapsamındaki Kamu İdareleri ve Özel Bütçeli İdarelerde Hukuk Hizmetlerinin Yürütülmesine İlişkin KHK'nın 11. ve 12. maddeleri uyarınca davalı idareye karşı idari sulh başvurusunda bulunduğu, 3 Temmuz Şike Kumpasını düzenledikleri ortaya çıkan emniyet mensuplarının İçişleri Bakanlığına bağlı devlet görevlileri olduğu, hizmet kusuruna örnek teşkil edecek davranış şekillerinin şüphe halinde olduğu; konuyla ilgili mevzuata, yerleşmiş içtihat ve uygulamalara uyulmaması, meslek ilke ve kurallarına ve hizmet gereklerine uyulmaması, gerekli teşkilatın tam olarak kurulmamış olması, yeterli sayıda ve kalitede personelin istihdam edilmemiş olması, personelin gerekli eğitime sahip olmaması, gerekli denetimlerin yeterince yapılmaması olması, hizmeti yürüten personelin, gerekli özen ve dikkati göstermemesi, İçişleri Bakanlığına bağlı kolluk görevlilerinin görevleri sırasında işledikleri sabit olan ağır hizmet kusurları sonucunda kişi ve kurumların zarar görmesi halinde, bu durum bir hizmet kusuru olarak değerlendirilecek ve hizmet kusuru mağdurunun maddi ve manevi zararlarının karşılanmamasının davalı idarenin sorumluluğunda olacağı, FETÖ üyesi emniyet mensuplarının 3 Temmuz kumpas sürecinde davacının adil yargılanma hakkını ihlal etmesi, resmi belgelerde sahtecilik yapmaları, iftira atmaları, FETÖ Silahlı Terör Örgütüne üye olmaları, haksız yere F. başkanı ve yöneticilerini ifşa etmeleri, mevzuata aykırı bir süreç yönetmesi şeklindeki eylemlerinin açıkça hizmet kusurunu oluşturduğu, bu eylemlerin yukarıda yer alan; konuyla ilgili mevzuata, yerleşmiş içtihat ve uygulamalara uyulmaması, meslek ilke ve kurallarına ve hizmet gereklerine uyulmaması ve hizmeti yürüten personelin, gerekli özen ve dikkati göstermemesi şeklindeki davranış şekillerine girdiği, 3 Temmuz Şike Kumpasını düzenleyen İçişleri Bakanlığı mensubu şahısların FETÖ üyesi olduğu, Devlet tarafından FETÖ üyesi kimselerin 15 Temmuz 2016 tarihinde vermiş olduğu tahribatlarla yönelik olarak ortaya çıkan zararları tazmin edilmeye çalışılmakta olduğu ve Devletin bu konuda oldukça hassas davrandığı, bu doğrultuda düzenlenen 667 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Alınan Tedbirlere İlişkin Kanun Hükmünde Karamame'de (KHK) FETÖ üyesi kimseler tarafından verilen zararlar neticesinde malul/gazi olanlara veya hayatını kaybeden sivillerin yakınlarına aylıklar bağlanması, nakdi tazminat ve çeşitli yardımların yapılması gibi düzenlemelerin yer aldığı, Devletin, FETÖ üyeleri tarafından oluşturulan zararları tazmin etme gibi bir eğilimi olduğu işbu KHK'dan da açıkça anlaşıldığı, davacının da doğrudan FETÖ üyesi emniyet mensuplarının resmi belgede sahtecilik, iftira, haberleşmenin gizliliğini ihlal ve ifşa teşkil eden eylemleri neticesinde zararları uğradığı, Kumpas Davasında tesis edilen karar incelendiğinde, idarenin "ağır hizmet kusuru" teşkil eden eylemleri sonucunda davacı F.nin "şikeci kulp" damgası yediği, 3 Temmuz Şike Kumpası sürecinde, kolluk kuvvetleri tarafından sahte ve hukuka aykırı olarak üretilen deliller ile F. hakkında soruşturma yürütülmesi, suçluluğu ispatlanmadan hakkındaki mevzuide uygulanması ve savunma haklarının kısıtlanması, haberleşme gizliliğinin ihlal edilmesi gibi hususlar bir arada değerlendirildiğinde davacının AİHS ile güvence altına alınan en temel haklarının hiçe sayıldığı, tüm bu hususların başvuru konu idari eylemlerin haksızlığı ve hukuka aykırılığı AİHS bağlamında da ortaya koyar nitelikte olduğu, somut durumda olduğu gibi eylemin idariğinin öğrenilmesinin ceza mahkemesi yargılamalarıyla ortaya çıktığı durumlarda, 2577 sayılı Kanun'un 13. maddesinde (dolayısıyla 656 sayılı KHK'nın 12. maddesinde) belirtilen idareye başvuru süresinin bu ceza yargılamalarında verilen ceza kararlarının kesinleştiği tarihte başlayacağı konusunda herhangi bir tartışma bulunmadığı, Damısta yerleşik görüşleri somut duruma uygulandığında idareye yapılan sulh başvurusunun kanuni süresinde açıldığını anlaşıldığı,

tazminat talebine konu zarara sebebiyet veren İçişleri Bakanlığı mensuplarının yargılandığı ve cezaya mahkum edildikleri Kumpas Davasında kararın 04/06/2021 tarihinde verilmeyle, henüz kesinleşmemiş durumda olduğu, F.ye kumpas kurarak mağduriyetine yol açan ve sonradan FETÖ üyesi oldukları mahkeme kararı ile tescillenmiş İçişleri Bakanlığına bağlı ve birçok kaçak durumdaki emniyet mensuplarının haksız ve kasıtlı şekilde yerine getirmiş oldukları, ağır hizmet kusuru niteliğindeki idari işlem ve eylemler sonucunda davacının telafisi imkansız zararları uğradığı iddia edilerek maddi ve manevi tazminatın ödenmesi ile davacıya itibarın iadesi istemiyle bakılmakta olan davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

28. Dava dilekçesinde görüldüğü üzere; davacının müspet zararın tazmini istemiyle zarara doğrudan sebebiyet veren kararları alan Türkiye Futbol Federasyonuna karşı adli yargıda ayrı bir dava açıldığı ve davanın halen görülmekte olduğu, davacının özellikle FETÖ/PDY üyesi oldukları kesinleşmiş yargı kararları ile tespit edilen o dönemki bir kısım emniyet personelinin ağır hizmet kusurundan kaynaklanan maddi ve manevi zararların tazmini istemiyle, tahsilde tekkerrüre sebep olmayacak şekilde, bu personelin bağlı bulunduğu İçişleri Bakanlığına karşı ayrı/müstakil bir dava açıldığı ve Uyuşmazlık Mahkemesi önündeki olumsuz görev uyuşmazlığının, bu dava kapsamında ortaya çıktığı görülmektedir. Bu durumda, açılan soruşturma kapsamında adli kolluk olarak görevlendirilen emniyet personelinin eylem ve işlemlerinin yargusal faaliyet kapsamında olup olmadığı, bu belirlemeye göre de meydana gelen zarar ile bu eylem ya da işlemler arasında uygun illiyet bağının bulunup bulunmadığı, eğer yargusal faaliyet olduğu kanaatine varılırsa bunun koruma tedbirlerine ilişkin olup olmadığı ve TFF'nin zararı doğuran kararları ile bunun arasında bağlantı olup olmadığı ortaya konulmalıdır.

29. Kamu hizmetini yürüten davalının bu hizmeti yürüttüğü sırada verdiği zararın tazmini istemiyle açılan davada, idarenin personeli üzerindeki gözetim ve denetim görevini gereği gibi yerine getirmemesi neticesinde, kamu hizmetinin sunulması esnasında, hizmetin hiç işlememesi, geç işlemesi, kötü işlemesi gibi durumlar, idarenin hizmet kusuru olarak adlandırılır. Bu kapsamda bireyler nezdinde gerçekleşen zararların da, idarenin kusura dayanan sorumluluğu veya kusursuz sorumluluğu sebebiyle tazmini gerekmektedir.

30. Yukarıda belirtilen Anayasal düzenlemelere göre; *"kuvvetler ayrılığı"* ilkesi gereğince fonksiyonel bakımdan yargı organı yasama ve yürütmeden ayrı tutulmuş olup, bağımsız bir organ olan yargının yargılama süreci ile ilgili işlemlerinin Anayasa'nın 125. maddesinde öngörülen *"idari işlemler"* kapsamına girmediği ve bu nedenle yargusal işlemler dolayısıyla idari yargı yoluna başvurulamayacağı açıktır. Bu durum, Ülkemiz yargı sisteminin dayandığı *"yargı ayrılığı"* ve *"adli ve idari yargı organlarının birbirlerine karşı bağımsızlığı"* ilkelerinin de doğal bir sonucudur.

31. Yargusal faaliyet, soyut hukuk kurallarının bağımsız ve tarafsız yargı organları tarafından, yargusal usullere uyularak, somut bir olaya veya ilişkiye uygulanması şeklinde tanımlanmaktadır. Yukarıda yer alan mevzuata göre de, yargı erki içerisinde görev alan hakimlerin, mahkemelerin ve savcılarının her işlemi yargusal faaliyet değildir. Hâkim ve savcılar, yargusal fonksiyonlarını yerine getirirken bir kısım idari işleri ve işlemleri de yapmak zorundadırlar. Bunlardan birisi de, adli kolluğun gözetimi ve denetimidir.

32. Yukarıda aktarılan 5271 sayılı Kanun'un ilgili hükümleriyle, yalnızca ceza soruşturması veya kovuşturması sırasında yargusal faaliyetten veya yargı kararına istinaden gerçekleştirilen adli kolluk işlem ve eylemlerinden kaynaklanan zararların tazminine yönelik davaların adli yargı yerince çözülmesi amaçlanmıştır. Dolayısıyla adli kolluk hizmetiyle bağı kesilen, hizmet sunumundaki kusurlardan ve hizmet kusuru olarak nitelenen eylem ve işlemlerden doğduğu iddia edilen zararların tazminine ilişkin uyuşmazlıkların, idari faaliyet alanına ilişkin olması ve özel bir yasa hükmü bulunmaması nedeniyle idare hukuku ilke ve kuralları çerçevesinde idari yargı yerlerince çözülmesi gerekmektedir. Nitekim, Kanun gerekçesinde ve bölümün madde başlığında da (koruma tedbirleri nedeniyle tazminat) bu hususa vurgu yapılmaktadır. Somut olayda da, TFF'nin zararı doğuran kararlarının polis fezlekesindeki sözde maddi olgular göz önünde bulundurularak alındığı söylenebilir de, kararların re'sen alındığı, bir başka deyişle, herhangi bir savcılık ya da mahkeme kararına dayanılmadığı, dolayısıyla da 5271 sayılı Kanun'da düzenlenen *"koruma tedbirleri nedeniyle"* bir zararın doğmadığı anlaşılmaktadır.

33. Davalı idareye o dönem bağlı olan ve FETÖ/PDY üyesi oldukları belirlenen adli kolluk görevlilerince hazırlanan polis fezlekesine dayanılarak uğrılan zararların tazmini istemiyle açılan bu davada; davacı tarafından idareye atfedilen kusurun, yargılama faaliyetine bağlı adli kolluk hizmetinden değil, tamamen yargılama faaliyeti dışında ve adli kolluk hizmetinden bağımsız olarak, idarenin yapmakla yükümlü olduğu bir kamu hizmetinin kuruluşunda, personelde ya da işleyişinde gereken emir, direktif ve talimatların verilmesi, gözetim ve denetiminin yapılmaması, gereken tedbirlerin alınmaması sonucu oluşan bir takım aksaklık ve özensizlik sonucu ortaya çıktığı ve bu haliyle bir hizmet kusuru niteliğinde olduğunun öne sürüldüğü anlaşılmaktadır.

34. Belirtilen bu durum karşısında, davanın idare aleyhine açıldığı, davalı idarenin kamu tüzel kişiliği olup, işlem ve eylemlerinin kamusal nitelik taşıdığı, bu kapsamda bünyesinde istihdam ettiği kamu görevlisinin, görevi sırasında ve yetkilerini kullanırken kusurlu davranışta bulunup bulunmadığı, kusurlu davranışta bulunması halinde bu kusurun hizmet kusuru mu, yoksa hizmetten ayrılabilen kişisel kusur mu olup olmadığı hususunun, idare hukuku esaslarına göre idari yargı yerinde çözülmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

35. Yukarıda belirtilen hususlar göz önünde bulundurularak; İstanbul Anadolu 6. Ağır Ceza Mahkemesinin yönetime aykırı başvurusunun kabulü ile İstanbul 6. İdare Mahkemesince verilen 09/09/2022 tarih ve E.2022/1797, K.2022/1423 sayılı görevsizlik kararının kaldırılması gerekmiştir.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Davanın çözümünde İDARİ YARGININ GÖREVLİ OLDUĞUNA,

B.İstanbul Anadolu 6. Ağır Ceza Mahkemesinin yönetime aykırı BAŞVURUSUNUN KABULÜ ile İstanbul 6. İdare Mahkemesince verilen 09/09/2022 tarih ve E.2022/1797, K.2022/1423 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA,

22/12/2025 tarihinde, Başkan Rıdvan GÜLEÇ, Üyeler Ahmet ARSLAN ve Mahmut BALLI'nın KARŞI OYLARI ve OY ÇOKLUĞU ile KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan	Üye	Üye	Üye
Rıdvan	Eyüp	Bayram	Döndü Deniz
GÜLEÇ	SARICALAR	ŞEN	BİLİR
	Üye	Üye	Üye
	Ahmet	Mahmut	Bilal
	ARSLAN	BALLI	ÇALIŞKAN

KARŞI OY

Dava, 3 Temmuz 2011 tarihi ve devamında İstanbul Özel Yetkili Cumhuriyet Savcılığı tarafından 6222 sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında yürütülen soruşturmalar sürecinde uğranıldığı iddia edilen zarara karşılık UEFA'dan elde edilemeyen gelirler için şimdilik 100.000 Euro'nun 3095 sayılı Kanun'un 4/a maddesi uyarınca işleyecek faizi ile birlikte, fiili ödeme tarihindeki kur üzerinden hesaplanacak TL karşılığının ödenmesine, elde edilemeyen bilet, bahis ve sponsorluk gelirleri için şimdilik 100.000 TL maddi tazminat ve 100.000.000 TL manevi tazminatın işleyecek yasal faizi ile birlikte ödenmesine ve itibarın iadesine karar verilmesi istemiyle açılmıştır.

Anayasa'nın "Temel hak ve hürriyetlerin korunması" başlıklı 40. maddesinin üçüncü fıkrasında "Kişinin, Resmî görevliler tarafından vaki haksız işlemler sonucu uğradığı zarar da, kanuna göre, Devletçe tazmin edilir. Devletin sorumlu olan ilgili görevliye rücu hakkı saklıdır." hükmüne,

5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun tanımlar başlıklı 2. maddesinin 1. fıkrasında Bu Kanunun uygulanmasında;... e) Soruşturma: Kanuna göre yetkili mercilerce suç şüphesinin öğrenilmesinden iddianamenin kabulüne kadar geçen evreyi, f) Kovuşturma: İddianamenin kabulüyle başlayıp, hükmün kesinleşmesine kadar geçen evreyi, ifade eder, "Birsuçun işlendiğini öğrenen Cumhuriyet savcısının görevi" başlıklı 160. maddesinde "(1) Cumhuriyet savcısı, ihbar veya başka bir suretle bir suçun işlendiği izlenimini veren bir hâli öğrenir öğrenmez kamu davasını açmaya yer olup olmadığına karar vermek üzere hemen işin gerçeğini araştırmaya başlar. (2) Cumhuriyet savcısı, maddi gerçeğin araştırılması ve adil bir yargılamanın yapılabilmesi için, emrindeki adli kolluk görevlileri marifetiyle, şüphelinin lehine ve aleyhine olan delilleri toplayarak muhafaza altına almakla ve şüphelinin haklarını korumakla yükümlüdür.";

"Cumhuriyet savcısının görev ve yetkileri" başlıklı 161. maddesinde "(1) Cumhuriyet savcısı, doğrudan doğruya veya emrindeki adli kolluk görevlileri aracılığı ile her türlü araştırmayı yapabilir; yukarıdaki maddede yazılı sonuçlara varmak için bütün kamu görevlilerinden her türlü bilgiyi isteyebilir. Cumhuriyet savcısı, adli görevi gereğince nezdinde görev yaptığı mahkemenin yargı çevresi dışında bir işlem yapmak ihtiyacı ortaya çıkınca, bu hususta o yer Cumhuriyet savcısından söz konusu işlemi yapmasını ister.

(2) Adli kolluk görevlileri, elyokudukları olayları, yakalanan kişiler ile uygulanan tedbirleri emrinde çalıştıkları Cumhuriyet savcısına derhâl bildirmek ve bu Cumhuriyet savcısının adliyeyle ilişkin bütün emirlerini gecikmeksizin yerine getirmekle yükümlüdür.

(3) Cumhuriyet savcısı, adli kolluk görevlilerine emirleri yazılı; acele hâllerde, sözlü olarak verir. (Ek cümle: 25/5/2005 - 5353/24 md.) Sözlü emir, en kısa sürede yazılı olarak da bildirilir.

(4) Diğer kamu görevlileri de, yürütülmekte olan soruşturma kapsamında ihtiyaç duyulan bilgi ve belgeleri, talep eden Cumhuriyet savcısına vakit geçirmeksizin temin etmekle yükümlüdür.

(5) Kanun tarafından kendilerine verilen veya kanun dairesinde kendilerinden istenen adliye ile ilgili görev veya işlerde kötüye kullanma veya ihmalleri görülen kamu görevlileri ile Cumhuriyet savcılarının sözlü veya yazılı istem ve

emirlerini yapmakta kötüye kullanma veya ihmalleri görülen kolluk âmir ve memurları hakkında Cumhuriyet savcılarınca doğrudan doğruya soruşturma yapılır. Vali ve kaymakamlar hakkında 2.12.1999 tarihli ve 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun hükümleri, en üst dereceli kolluk amirleri hakkında ise, hâkimlerin görevlerinden dolayı tâbi oldukları yargılama usulü uygulanır. (....)";

Adli kolluk ve görevi" başlıklı 164. maddesinde "(1) Adli kolluk; 4.6.1937 tarihli ve 3201 sayılı Emniyet Teşkilatı Kanununun 8, 9 ve 12 nci maddeleri, 10.3.1983 tarihli ve 2803 sayılı Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Kanununun 7 nci maddesi, 2.7.1993 tarihli ve 485 sayılı Gümrük Müsteşarlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükümünde Kararname 8 nci maddesi ve 9.7.1982 tarihli ve 2692 sayılı Sahil Güvenlik Komutanlığı Kanununun 4 üncü maddesinde belirtilen soruşturma işlemlerini yapan güvenlik görevlilerini ifade eder.

(2) Soruşturma işlemleri, Cumhuriyet savcısının emir ve talimatları doğrultusunda öncelikle adli kolluğa yaptırılır. Adli kolluk görevlileri, Cumhuriyet savcısının adli görevlere ilişkin emirlerini yerine getirir.

(3) Adli kolluk, adli görevlerin haricindeki hizmetlerde, üstlerinin emrindedir." hükümlerini yer verilmiştir.

3201 sayılı Emniyet Teşkilat Kanunu'nun "Emniyet Teşkilatı Bölümleri" başlıklı 8. maddesinin 1. fıkrasında " Polis: İdari, siyasi ve adli kısımlara ayrılır.,"

9.maddesinde "A) İdari polis, içtimai ve umumi intizamı temin etmekle mükellef olan kısımdır. B) Siyasi polis, Devletin umumi emniyetine taallük eden işlerle mükellef olan kısımdır.

C) Adli polis; asgari tam teşekküllü bir polis karakolu bulunan yerlerde, adli işlerle uğraşmak üzere Emniyet Umum Müdürlüğünce kadrodan ayrılan bir kısımdır.

Tam teşekküllü bir kadrodan daha az kuvvette olan polis teşekküllerinin tamamı veya bir kısmı adli polis olarak tefrik edilebilir.,"

10.maddesinde " Adli polis toplu olarak veya mıntakalara ihtiyaç nisbetinde tevzi edilmiş bir halde bulundurulur.

Adli polis, adli tahkikat vazifeleri haricindeki hizmetlerde, mafevklerinin emrindedir.," 12. maddesinde "Adli işlere mütataallik tahkikat; salahiyyetli adli otoritelerin direktifleri altında ve kanunlarına tevfi kanun yalnız adli zabıtaba yaptırılır. Polis teşkilatı yapılmıyan yerlerde teşkilat yapılcıaya kadar adli polis vazifeleri diğ er zabıta tarafından yapılır. İdari zabıta adli zabıtaba icabında veya Cumhuriyet Müddeiumumisinin talebi üzerine yardımla mükelleftir.

İdari polis adli zabıta vazifesini tahrik eden herhangi bir hal karşısında kaldığı takdirde bir taraftan adli zabıta vazifesini ifa etmekle beraber, diğ er taraftan adli zabıtabı haberdar eder ve adli zabıta gelince işi ona devreder. Adli zabıta vazifesini gerek aslen ve gerek yardım suretile gören zabıta memurları hakkında bu vazifeden mütevellit suçlardan dolayı Ceza Mahkemeleri Usulü Kanununa göre takibat yapılır." hükümleri yer almıştır.

2559 sayılı Polis Vazife ve Salâhiyet Kanunu'nun 2. maddesinde " Polisin genel emniyetle ilgili görevleri iki kısımdır.

A) Kanunlara, Cumhurbaşkanlığı kararnamelelerine, yönetmeliklere, Hükümet emirlerine ve kamu düzenine uygun olmıyan hareketlerin işlenmesinden önce bu kanun hükümleri dairesinde önünü almak,

B) İşlenmiş olan bir suç hakkında Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu ile diğ er kanunlarda yazılı görevleri yapmak " hükmüne yer verilmiştir.

5271 sayılı Kanun'un "Korumaya Tedbirleri Nedeniyle Tazminat" üst başlığı altında düzenlenen "Tazminat istemi" başlıklı 141. maddesinde "(1) Suç soruşturması veya kovuşturması sırasında;

(3)(Ek:18/6/2014-6545/70 md.) Birinci fıkrada yazan hâller dışında, suç soruşturması veya kovuşturması sırasında kişisel kusur, haksız fiil veya diğ er sorumluluk hâlleri de dâhil olmak üzere hâkimler ve Cumhuriyet savcılarının verdikleri kararlar veya yaptıkları işlemler nedeniyle tazminat davaları ancak Devlet aleyhine açılabilir.

(4)(Ek: 18/6/2014-6545/70 md.) Devlet, ödediği tazminattan dolayı görevinin gereklerine aykırı hareket etmek suretiyle görevini kötüye kullanan hâkimler ve Cumhuriyet savcılarına bir yıl içinde rücu eder.,"

"Tazminat isteminin koşulları" başlıklı 142. maddesinde "(1) Karar veya hükümlerin kesinleştiğ inin ilgisine tebliğ inden itibaren üç ay ve her hâlde karar veya hükümlerin kesinleş me tarihini izleyen bir yıl içinde tazminat isteminde bulunulabilir.

(2) İstem, zarara uğrayanın oturduğu yer ağır ceza mahkemesinde ve eğer o yer ağır ceza mahkemesi tazminat konusu işlemlerle ilişkili ise ve aynı yerde başka bir ağır ceza dairesi yoksa, en yakın yer ağır ceza mahkemesinde karara bağlanır." kuralı yer almıştır.

2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2. maddesinde, idari dava türlerinin; idari işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için menfaatleri ihlal edilenler tarafından açılan iptal davaları, idari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları doğrudan muhtel olanlar tarafından açılan tam yargı davaları ve tahkim yolu öngörülen ihtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerinden doğan uyumsuzluklar hariç, kamu hizmetlerinden birinin yürütülmesi için yapılan her türlü idari sözleşmelerden dolayı taraflar arasında çıkan uyumsuzluklara ilişkin davalar olduğu belirtilmiş ve idari yargı yetkisinin, idari eylem ve işlemlerin hukuka uygunluğunun denetimi ile sınırlı olduğu belirtilmiştir.

İdari işlemler, idari makam ve mercilerin idari faaliyet alanında idare hukuku çerçevesinde, tek taraflı irade açıklamasıyla hukuk âleminde sonuç doğuran kesin ve yürütülmesi zorunlu nitelikte tasarruflardır.

5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 2., 141., ve 142. maddelerindeki düzenlemeler ile Adli Kolluk Yönetmeliği kapsamındaki dava konusu olay ele alındığında; 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 2.maddesinde, soruşturmanın; kanuna göre yetkili mercilerce suç şüphesinin öğrenilmesinden iddianamenin kabulüne kadar geçen evreyi, kovuşturmanın, iddianamenin kabulüyle başlayıp, hükmün kesinleşmesine kadar geçen evreyi ifade ettiğ inin belirtildiğ i, davacının tazminat talebine dayanak hukuka aykırılık iddialarının; İçişleri Bakanlığına bağlı İstanbul Emniyet Müdürlüğ ü tarafından hazırlanan B.05.1.EGM.4-34- 33022 sayılı Emniyet Fezlekesi (Polis Fezlekesi) doğrultusunda savcılık tarafından

soruşturmanın başlatılması, İstanbul 16. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından iddianamenin kabul edilmesiyle birlikte ceza yargılanmasına (Sözde Şike Davası olarak nitelendirilen dava) başlanması ve 2 Temmuz 2012 tarihinde mahkeme kararının açıklanarak F.li yöneticiler hakkında değişen miktarlarda hapis cezalarına hükmedilmesi, FETÖ üyesi emniyet mensuplarının 3 Temmuz kumpas sürecinde davacının adil yargılanma hakkının ihlal edilmesi, resmi belgelerde sahtecilik yapılması, iftira atılması, FETÖ Silahlı Terör Örgütüne üye olunması, haksız yere F. başkanı ve yöneticilerinin ifşa edilmesi, mevzuata aykırı bir süreç yönetilmesi şeklindeki eylemlerinin açıkça hizmet kusurunu oluşturması, Temmuz Şike Kumpası sürecinde kolluk kuvvetleri tarafından sahte ve hukuka aykırı olarak üretilen deliller ile F. hakkında soruşturma yürütülmesi, suçluluğu ispatlanmadan hakkında müeyyide uygulanması ve savunma haklarının kısıtlanması ve haberleşme gizliliğinin ihlal edilmesi gerekçelerine dayandırıldığı, ancak ileri sürülen bahsi geçen iddiaların soruşturma ve kovuşturma süreçlerine ilişkin olarak adli yargıda yürütülen yargı faaliyetine yönelik olduğu görülmektedir.

Dosyanın ve ilgili mevzuatın bir bütün olarak incelenip değerlendirilmesinden, davacının tazminat istemlerine dayanak olduğunu ileri sürdüğü hukuka aykırılık iddialarının esasen savcılık tarafından yürütülen soruşturma ve ceza mahkemesince yürütülen kovuşturma sürecine yönelik olduğu, anılan işlem ve eylemlerin hukuki denetiminin ise bu süreci yürüten adli yargı organlarıncı yapılması gerektiği, kaldı ki davacının yargılama sürecine katkıda bulunan işlemler ve faaliyetler nedeniyle Devletin sorumlu tutulmasına yönelik iddialarının denetiminin de aynı yargı düzeni içinde yapılması ve yargısal nitelikli bu işlem ve eylemlerin idari yargı denetimi dışında tutulması gerektiği anlaşılmaktadır.

Bu durumda, davanın yargısal denetiminin 5271 sayılı Kanun'un 141 ve 142 nci maddeleri uyarınca adli yargı yerlerinde yapılması gerekmektedir.

Açıklanan nedenlerle, uyusmazlığın çözümünün adli yargının görevinde bulunduğundan uyusmazlığın çözümünde idari yargıyı görevli kabul eden çoğunluğun kararına katılmıyoruz.

Başkan
Rıdvan GÜLEÇ

Üye
Ahmet ARSLAN

Üye
Mahmut BALLI

Uyusmazlık Mahkemesi Başkanlığından:

ESAS NO : 2025/508

KARAR NO : 2025/690

KARAR TR : 24/11/2025

ÖZET: Davacının bina önünde park halindeki aracının üzerine, kaldırırında bulunan ağacın devrilmesi sonucu oluşan zararın tazmini istemiyle açılan davanın, 2918 sayılı Kanun'un 110. maddesi kapsamında ADLİ YARGI YERİNDE çözülmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : H. A.
Vekilleri : Av.İ. H. G.
Davalı : Muratpaşa Belediye Başkanlığı
Vekili : Av. Z. T.

I. DAVA KONUSU OLAY

1. Davacı vekili, * ta park halinde bulunan müvekkiline ait aracın üzerine ağaç devrilmesi nedeniyle, ortaya çıkan zararda gerekli önlemleri almayan idarenin hizmet kusuru bulunduğundan bahisle, araç hasar bedeli 44.400,00 TL ve 20.000,00 TL değer kaybı olmak üzere toplam 64.400,00 TL'nin, olay tarihi olan 07/06/2024 tarihinden itibaren işleyecek yasal faizi ile birlikte ödemesi istemiyle idari yargı yerinde dava açmıştır.

2. Davalı vekili, süresinde sunduğu cevap dilekçesinde, davanın görüm ve çözümünde adli yargının görevli olduğunu ileri sürerek, yargı yolu itirazında bulunmuştur.

II. UYUŞMAZLIĞA İLİŞKİN BAŞVURU SÜRECİ

A. İdari Yargıda

3. **Antalya 3. İdare Mahkemesi 28/04/2025 tarihli ve E.2024/1413 sayılı kararı** ile, idarelerin hizmet kusuruna veya kusursuz sorumluluğuna dayanan tazminat istemli davaların idari yargının görev alanına girdiği gerekçesiyle davalı vekilinin görev itirazını reddederek, görevlilik kararı vermiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir :

"...2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2.maddesinin (a) bendinde "idari işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için menfaatleri ihlal edilenden tarafından açılan iptal davaları." (b) bendinde ise "idari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları doğrudan muhtel olanlar tarafından açılan tam yargı davaları" idari dava türleri arasında sayılmıştır.

-576 sayılı Bölge İdare Mahkemeleri, İdare Mahkemeleri ve Vergi Mahkemelerinin Kuruluşu ve Görevleri Hakkında Kanun'un 5.maddesinin (a) bendinde ise. Vergi Mahkemelerinin görevine giren davalarla ilk derece Danıştay'da çözümlenecek olanlar dışındaki iptal ve tam yargı davalarının çözümlenmek idare mahkemelerinin görevleri arasında sayılmıştır.

Dava dosyasının incelenmesinden: davacı tarafından; Antalya İli Muratpaşa İlçesi Şirinyalı Mahallesi 1511 Sok. No:4 önünde park halinde olan 32ADD006 plakalı aracının üzerine 07/06/2024 tarihinde sokakta bulunan ağacın düşmesi sonucu zarar görmesi nedeniyle ödenen araç hasar bedeli 44.400,00-TL ve 20.000,00-TL değer kaybı olmak üzere toplam 64.400,00-TL nin, olayda davalı idarenin hizmet kusuru bulunduğundan bahisle tazmini istemiyle davanın açıldığı anlaşıldığından, idarelerin hizmet kusuruna veya kursuz sorumluluğuna dayanan tazminat istemli davaların idari yargının görev alanına girmesi nedeniyle, açılan davanın görüm ve çözüm yerinin idare mahkemesi olduğu sonucu ulaşılmıştır.

Açıklanan nedenlerle, davalı idarenin görev itirazının reddine, davaya bakmakla Mahkememizin görevli olduğuna, kararın taraflara tebliğine. 2247 sayılı Kanun'un 10 ve 12. maddeleri uyarınca, davalı idarenin kararın tebliğinden itibaren 15 gün içerisinde uyumsuzluk çıkarılmasını istemeye Mahkememiz aracılığıyla yetkili makam olan Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına başvurmakta serbest bulunduğu bildirilmesine, kararın taraflara tebliğine..."

4. Davalı idare vekili tarafından süresi içerisinde verilen dilekçe ile olumlu görev uyumsuzluğu çıkarılması istemiyle başvuruda bulunulması üzerine dilekçe, dava dosyası ile birlikte Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilmiştir.

B. Olumlu Görev Uyumsuzluğu Çıkarılmasına İlişkin Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı Talebi

5. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı, kanun koyucunun idari yargının görevine giren bir konuyu adli yargının görevine verebileceği, dolayısıyla 2918 sayılı Kanun'un 110. maddesinin birinci fıkrasının uyarınca oluşan trafik hasarı nedeniyle açılacak sorumluluk davalarının çözümünde adli yargının görevli olduğu gerekçesiyle olumlu görev uyumsuzluğu çıkarılmasına karar vererek dosyayı Uyumsuzluk Mahkemesine göndermiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

"...Davacı tarafından, Antalya ili, Muratpaşa ilçesi, * mahallesi, *Sokak üzerinde park hâlinde bulunan * plakalı aracının üzerine kaldırım üzerinde bulunan ağacın devrilmesi sonucu zarar gördüğünden bahisle, 64.400,00 maddi tazminatın ödenmesi istemiyle davalı idareye karşı açılan davada, davalı idare tarafından görev itirazında bulunulmuş, itirazın reddi üzerine davalı vekili tarafından Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığından adli yargı lehine olumlu görev uyumsuzluğu çıkarılması talebinde bulunduğu anlaşılmıştır.

Bilindiği gibi, 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun 1. maddesinde, Kanun'un amacının karayollarında can ve mal güvenliğini yönünden trafik düzenini sağlayacak ve trafik güvenliğini ilgilendiren tüm konularda alınacak önlemleri belirlemek olduğu; "Kapsam" başlıklı 2. maddesinde, bu Kanun'un trafikle ilgili kuralları, şartları, hak ve yükümlülükleri bunların uygulamasını ve denetlenmesini ilgili kuruluşları ve bunların görev, yetki ve sorumluluk, çalışma usulleri ile diğer hükümleri kapsadığı ve bu Kanun'un karayollarında uygulanacağı belirtilmiş, "Tanımlar" başlıklı 3. maddesinde trafik; yolların, hayvanların ve araçların karayolları içindeki hal ve hareketleri olarak, karayolu; trafik için kamunun yararlanmasına açık olan arazi şeridi, köprüler ve alanlar olarak tanımlanmıştır. Kanun'un 10. maddesinde, yapım ve bakımından sorumlu olduğu yolları trafik düzeni ve güvenliğini sağlayacak durumda bulundurmamanı, gerekli görülen kavşaklara ve yerlere trafik işkili işaretleri, işaret levhaları koymak ve yer işaretlemeleri yapmanın, karayolu yapısında ve üzerinde yapılacak çalışmalarda gerekli tedbirleri almak, kaldırmak ve denetlemenin, karayolunda trafik için tehlike teşkil eden engelleri gece veya gündüze göre kolayca görülebilecek şekilde işaretlemek veya ortadan kaldırmamanın, yol yapısı veya işaretleme yetersizliği yüzünden trafik kazalarının vukubulduğu yerlerde, yetkililerce teklif edilen tedbirleri almanın Belediye birimlerinin görev ve yetkileri arasında olduğu belirtilmiştir.

Ayrıca, 2918 sayılı Kanun'un 85. maddesinin birinci fıkrasında; "Bir motorlu aracın işletilmesi bir kimsenin ölümüne veya yaralanmasına yahut bir şeyin zarara uğramasına sebep olursa, motorlu aracın bir teşebbüsün unvanı veya işletme adı altında veya bu teşebbüs tarafından kesilen biletle işletilmesi halinde, motorlu aracın işleteni ve bağlı olduğu teşebbüsün sahibi, doğan zarardan müştereken ve müteselsilen sorumlu olurlar." hükmüne, beşinci fıkrasında; " İşleten ve araç işleticisi teşebbüsün sahibi, aracın sürücüsünün veya aracın kullanılmasıyla yardımcı kişilerin kusurundan kendi kusuru gibi sorumludur." hükmüne; 106. maddesinde ise "Genel bütçeyle dahil dairelere katma bütçeli idarelere, il özel idarelerine ve belediyelere, kamu iktisadi teşebbüslerine ve kamu kuruluşlarına ait motorlu araçların sebep oldukları zararlardan dolayı, bu Kanunun işletenin hukuki sorumluluğuna ilişkin hükümleri uygulanır." hükmüne yer verilmiştir.

Öte yandan. 2918 sayılı Kanun'un 6099 sayılı Kanun'un 14. maddesiyle değişik I 10. maddesinde; "İşleteni veya sahibi Devlet ve diğer kamu kuruluşları olan araçların sebebiyet verdiği zararlara ilişkin olanları

dâhil, bu Kanundan doğan sorumluluk davaları, adli yargıda görülür. Zarar görenin kamu görevlisi olması, bu fıkra hükmünün uygulanmasını önlemez. Hemzemin geçitte meydana gelen tren-trafik kazalarında da bu Kanun hükümleri uygulanır. / Motorlu araç kazalarından dolayı hukuki sorumluluğa ilişkin davalar, sigortacının merkez veya şubesinin veya sigorta sözleşmesini yapan acentenin bulunduğu yer mahkemelerinden birinde açılabileceği gibi kazanın vuku bulduğu yer mahkemesinde de açılabilir." hükmü bulunmaktadır.

Dava, davacının sokakta park hâlindeki aracının üzerine kaldırırda bulunan ağacın düşmesi sonucu hasar görmesi nedeniyle oluşan zararın tazmini talebiyle açılmıştır.

Somut olayda araçta meydana gelen maddi hasar, kaldırırda bulunan ağacın davacının aracının üzerine devrilmesi sonucu meydana gelmiştir. Karayolunda meydana gelen bu hasarın, aracın karayolu niteliğindeki sokak üzerinde park hâlindeyken gerçekleştiği, aracın karayolu üzerinde kısa veya uzun süreli park edilmesi eyleminin Kanun'un 3. maddesinde belirtilen; "Karayolu üzerindeki hal ve hareketleri," kapsamına girdiği, yani trafikten kaynaklandığı açık olduğundan, davalı idarenin sorumluluğunun 2918 sayılı Kanun kapsamında değerlendirilmesi gerekmektedir.

Kamu hizmeti yürüten idarenin bu hizmeti yürüttüğü sırada verdiği zararın tazmini istemiyle açılan davada, kamu hizmetinin yönetimine ve hukuka uygun olarak yürütülüp yürütülmediğinin, bu hizmetin yürütülmesinde hizmet kusuru veya başka nedenle idarenin sorumluluğu bulunup bulunmadığının saptanmasının gerektiği, bu hususların saptanmasının ise idare hukuku ilkelerine göre yapılabileceği kuşkusuzdur.

Bununla birlikte, kanun koyucunun idari yargının görevine giren bir konuyu adli yargının görevine verebileceği, dolayısıyla 2918 sayılı Kanun'un 110. maddesinin birinci fıkrasının karayollarında, can ve mal güvenliği yönünden trafik düzeninin sağlanarak trafik güvenliğini ilgilendiren tüm konularda almak üzere kapsadığı ve Kanun'un, trafik ile ilgili kuralları, şartları, hak ve yükümlülükleri, bunların uygulanmasını ve denetlenmesini, ilgili kuruluşları ve bunların görev yetki ve sorumlulukları ile çalışma usullerini kapsadığı, dolayısıyla oluşan trafik hasarı nedeniyle açılacak sorumluluk davalarının çözümünde adli yargının görevli olduğu, meydana gelen zararın tazmini istemiyle açılan bu davanın da adli yargı yerinde çözülmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

Uyuşmazlık Mahkemesinin 23.01.2023 tarihli ve 2022/588 Esas, 2023/84 Karar sayılı kararında da bu tür davaların çözümünde adli yargının görevli olduğu vurgulanmıştır.

Yukarıdaki açıklamalara göre, somut olaya ilişkin davanın da adli yargı yerinde görülmesi gerektiği düşünülmektedir.

KARAR : Yukarıda açıklanan nedenlerle 2247 sayılı Kanun'un 10. ve 13. maddeleri gereğince, olumlu görev uyumsuzluğu çıkarılmasına, dosyanın Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanlığına gönderilmesine karar verildi. ..."

6. Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanlığınca 2247 sayılı Kanun'un 13. maddesine göre Danıştay Başsavcısının da yazılı düşüncesi istenilmiştir.

C. DANIŞTAY BAŞSAVCILIK DÜŞÜNCESİ

7. Danıştay Başsavcısı, davanın çözümünde idari yargı yerlerinin görevli olduğu sonucuna varıldığından, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının 2247 sayılı Kanun'un 10. maddesi gereğince yapmış olduğu başvurunun reddi yönünde yazılı düşüncemi vermiştir. Düşüncemin ilgili kısmı şöyledir:

"...2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununda hukuki sorumluluğa ilişkin düzenlemeler "Hukuki Sorumluluk ve Sigorta" başlıklı 8. kısımda 85 ve devamı maddelerinde yer almakta olup, sorumlu olarak motorlu araç işleteni ve araç işleticisinin bağlı olduğu teşebbüs sahibi belirlenmiştir. Buna göre, bir motorlu aracın işletilmesi bir kimsenin ölümüne veya yaralanmasına yahut bir şeyin zarara uğramasına sebep olursa, motorlu aracın bir teşebbüsün unvanı veya işletme adı altında veya bu teşebbüs tarafından kesilen biletle işletilmesi hâlinde, motorlu aracın işleteni ve bağlı olduğu teşebbüsün sahibi, doğan zarardan müstereken ve müteselsilen sorumlu olacaklardır. Kanun'un 106. maddesinde, kamu kuruluşlarına ait araçların neden olduğu zararlara ilişkin sorumluluk da 85 ve devamı maddeleri gereğince işletenin hukuki sorumluluğuna ilişkin hükümlere tâbi kılınmıştır. Özel hukuk ya da kamu hukuku kişisi olması fark etmeksizin Karayolları Trafik Kanunu gereğince sorumluluk, motorlu araç işleteni ve araç işleticisinin bağlı olduğu teşebbüs sahibi sıfatı ile sınırlı tutulmuştur. Dolayısıyla kanun koyucu, idarenin hizmet kusurunu kapsam dışında bırakmıştır.

2918 sayılı Kanunun 110. maddesinin başlığı daha önce "Yetkili mahkeme iken, bu başlık 11/01/2011 tarihli ve 6099 sayılı Kanun'un 14. maddesi ile "Görevli ve Yetkili Mahkeme" olarak değiştirilmiştir. Maddemin taslak gerekçesinde; "...İdari ve adli yargı kolları arasındaki görev uyumsuzlukları, trafik kazalarından kaynaklanan davaların görülmesinde sürekli bir belirsizliğe, gecikmelere ve hak kayıplarına yol açmaktadır. Teklif, sözü edilen belirsizlikleri, hukuk devletinin ve trafik/tehlike sorumluluğunun yapsal özelliği içinde gidermektedir. Zarar görenin kamu görevlisi olması, adli yargı görevini etkilemez. Karayolları Trafik Kanunu, ne kamu araçları ve ne de o araçlar içinde bulunan zarar gören kamu görevlileri bakımından-doğru olarak- bir ayırım yapmamıştır. Yasanın amacı, karayolu trafiğinin ve araçların ürettikleri risklere dayalı hukuka yeknesak çözüm düzeni oluşturmaktır. Yargısal görev (usûl) de bu amacın dışında değildir. Bir başka yönüyle teklif, yargı

sistemdeki "görevsizlik tartışmalarının yükünü" ortadan kaldırmakta ve hak arama özgürlüğü ile adil yargılanma hakkını güçlendirmektedir. Görev kuralını üretme münhasır yetkisi, Anayasaya aykırı olmamak kaydı ile yasama organına aittir (Any.m.142)... " ibarelerine yer verilmiş, komisyonun değişiklik gerekçesinde ise değişikliğin amacı açık bir şekilde belirtilerek; "... Sonuç olarak, kamuya ait olan araçların sebebiyle verdiği trafik kazaları ile hemzemin geçitlerde meydana gelen tren-trafik kazaları Karayolları Trafik Kanununa bağlı kılınmış, bu uyumsuzluklarda görevin adli yargıda olduğu yönünde düzenleme yoluna gidilmiştir. Ayrıca Karayolları Trafik Kanununun sorumluluk hukuku yönünden benimsediği "işleten" terimi ile (m. 85) yine aynı Kanunda kamuya ait araçlar yönünden benimsenen "aidiyet" terimi (m.106) arasında sorumluluk bağı yönünden bir ayrıma gidilemeyeceği hususunun Kanun düzeyinde açıklığa kavuşturulması ve kamuya aidiyetin kategorik farklılığı (mülkiyet, sınırlı aynı hak, sözleşmeye dayalı kullanım vb.) işleten kavramıyla bağdaştığı süreçte ayrı bir sonuç doğurmayaacağı hususları göz önünde bulundurulmuş ve mülkiyetin yanında diğer tiplerin de kapsanması amacıyla Karayolları Trafik Kanununun değiştirilmesi öngörülen 110 uncu maddesinin birinci fıkrasında geçen "İşleteni" ibaresinden sonra gelmek üzere "veya sahibi" ibaresi eklenmiştir. Komisyon, bu tür kazalarda, zarar görenin kamu görevlisi olması hallerinde, farklı bir görev kuralı üretilmesinin özel hukukun sağladığı daha avantajlı duruma karşın, eşitlik ilkesine aykırı olacağı düşüncesiyle farklı bir düzenlemeye gitmemiştir..." ifadelerine yer verilmiştir.

2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun, 6099 sayılı Kanun'un 14. maddesiyle değiştirilen 110. maddesinin birinci fıkrasının Anayasaya aykırı olduğu iddiasıyla açılan davada, Anayasa Mahkemesinin 26/12/2013 tarih ve E:2013/68, K:2012/165 sayılı kararıyla "İtiraz konusu kural, trafik kazasında zarar görenin asker kişi ya da memur olmasına, aracın askeri hizmete ilişkin olmasına, kamu yada özel araç olmasına veya olayın hemzemin geçitte meydana gelmesi durumlarına göre farklı yargı kollarında görülmekte olan 2918 sayılı Kanun'dan kaynaklanan tüm sorumluluk davalarının adli yargıda görüleceğini öngörmektedir. İtiraz konusu düzenlemenin gerekçesinde de ifade edildiği gibi, askeri İdari yargı, İdari yargı veya adli yargı kolları arasında uygulamada var olan yargı yolu belirsizliği giderilerek, söz konusu davalarla ilgili olarak yeknesak bir usul belirlenmektedir. Aynı tür davaların aynı yargı yolunda çözülmesi sağlanarak davaların görülmesi ve çözülmesinin hızlandırıldığı, bu suretle kısa sürede sonuç alınarak olanağı kaldırıldığı ve bunun söz konusu davaların adli yargıda görüleceği yolunda getirilen düzenlemenin kamu yararına yönelik olduğu anlaşılmaktadır." gerekçesiyle itiraz reddedilmiştir.

Öte yandan, 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun "Ölüm veya vücut bütünlüğünün yitirilmesinden doğan zararların tazmini davalarında görev başlıklı 3. maddesi, Anayasa Mahkemesinin 16/02/2012 tarih ve E:2011/35, K:2012/23 sayılı kararı ile "...Dava konusu kuralla, sadece kişinin vücut bütünlüğüne verilen maddi zararlar ile buna bağlı manevi zararların ve ölüm nedeniyle oluşan maddi ve manevi zararların tazmini konusu kapsama alınmakta ve bu tazminat davalarına bakma görevi aslie hukuk mahkemelerine verilmektedir. Buna göre, aynı İdari eylem ve işlemler ile idarenin sorumlu olduğu diğer sebeplerden kaynaklanan zararlar kapsama alınmadığından, sorumluluk sebebi aynı olsa da bu zararların tazmini davaları İdari yargıda görülmesi devam edecek, bu durumda, idarenin aynı yapı içinde aldığı kararın bir bölümünün İdari yargıda bir bölümünün adli yargıda görülmesi yargılamanın bütünlüğünü bozacaktır. Ayrıca iki ayrı yargı kolunda görülen davalarda, idarenin sorumluluğu, bu sorumluluğun kapsamı, idarenin tazmin yükümlülüğü konularında farklı sonuçlara ulaşılabilir. Esasen idare hukukunda var olan hizmet kusuru ve kusursuz sorumluluk kavramları, kişilerin gördüğü zararların tazmininde kullanılan ve kişilerin idare karşısında korunma kapsamını genişleten kavramlardır, idare hukukunda, idarenin hiçbir kusuru olmasa da sosyal risk, terör eylemleri, fedakarlığı denkleştirilmesi gibi kusursuz sorumluluğa ilişkin kavramlara dayanarak kişilerin uğradığı zararların tazmin edilmesi mümkündür. Özel hukuk alanındaki kusursuz sorumluluk halleri ise belirli konular için düzenlenmiş olup sınırlıdır, idarenin idare hukuku esaslarına dayanarak tesis ettiği tartışmasız bulunan eylem ve işlemler ile idarenin sorumlu olduğu diğer sebeplerden kaynaklanan zararlara ilişkin davaların İdari yargı yerlerinde görülmesi gerektiği kuşkusuzdur. Bu nedenle, yukarıda belirtildiği gibi aynı İdari eylem, işlem veya sorumluluk sebebinden kaynaklanan zararların tazminine ilişkin davaların farklı yargı yerlerinde görülmesinde kamu yararı ve haklı neden olduğu söylenemez..." gerekçesiyle Anayasaya aykırı bulunarak iptal edilmiştir.

110. maddede yapılan değişiklik ile "kamu araçlarının" verdiği zararlar nedeniyle işletenin sorumluluğuna ilişkin olarak 2918 sayılı Kanun'un amacına uygun biçimde adli yargıda görüm ve çözüm esası benimsenmiş, bu çözümün adli ve İdari yargı görev ayrımına ilişkin anayasal kuralarla da uyum içinde olduğu vurgulanmış, düzenlemede, taslak ve komisyon gerekçelerinde ve Anayasa Mahkemesi kararlarında, hizmet kusurundan kaynaklanan hukuki uyumsuzlukların da bu kapsamda değerlendirileceğine yönelik herhangi bir ifadeye yer verilmemiştir.

İdari dava türleri ve idari yargı yetkisinin sınırları düzenleyen 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2. maddesinde, "İdari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları doğrudan muhtel olanlar" tarafından İdari yargı yerinde tam yargı davası açılabilirceği kurala bağlanmıştır.

İdare hukukunda idarenin iki tür sorumluluğu kabul edilmektedir. Bir idarenin özel hukuk ilkeleri doğrultusunda yaptığı sözleşmelerden kaynaklanan özel hukuk sorumluluğu, diğeri ise idarenin idare hukuku ilkeleri doğrultusunda yaptığı olduğu sözleşmeler ve idarenin her türlü işlem ve eyleminden kaynaklanan kamu hukuku ilkeleri doğrultusunda oluşmuş idare hukukuna özgü sorumluluk türüdür, idarenin kişilere verdiği zararları tazmin yükümlülüğü, idarenin "hizmet kusuruna (kusurlu sorumluluk)" ve "kusursuz sorumluluğuna

dayanmaktadır.

İdarenin kusura dayanan sorumluluğu, "hizmet kusuru" olaraklandırılmaktadır. Genel olarak içtihat ve öğretide hizmet kusuru, idarenin ifa ile mükellef olduğu herhangi bir kamu hizmetinin kuruluşunda, düzenlenmesinde veya teşkilatında, bünyesinde, personelinde yahut işleyişinde birtakım aksaklık, hukuka aykırılık, bozukluk, düzensizlik, eksiklik, sakatlık veya ihmalin ortaya çıkması şeklinde tanımlanmaktadır.

Hizmet kusurunun üç durumda varlığı hem yargı içtihatları hem de öğretide kabul edilmiştir. Bunlar; hizmetin hiç işlememesi, geç işlemesi ve kötü işlemesidir.

İdari eylem, kamu idare ve kurumlarının kamu görevine ilişkin, idare hukuku kural ve gereklerine göre yaptığı olumlu veya olumsuz davranış ve fiillerden ibarettir. İdari işlem ise, kamu hukuku kurallarına dayanılarak yapılan muamelelerdir. İdarenin eylem ve işlemleri, onun kamu hukuku alanındaki kamu gücünü kullanarak, idare hukuku kural ve gereklerine göre yaptığı faaliyetlerin, hukukî ve maddî hayattaki görünümüdür. 2577 sayılı Kanun'un 2. maddesine göre, idari eylem ve işlemlerden dolayı zarar gören kişiler tarafından açılacak "tam yargı" davaları İdari yargı yerinde görülür ve çözümlenir.

Kamu tüzel kişilerinin, kamu hizmetlerine ilişkin olmakla beraber özel hukuk kurallarına göre, özel hukuk tüzel kişisi gibi yaptığı eylem ve işlemler ise özel hukuk alanına ilişkin olduğundan, bunlar idari eylem ve işlem olarak nitelendirilemezler. Kamu idare ve kurumlarının, egemenlik hakkının bir temsilcisi olarak yaptığı faaliyetlerinde veya ondan doğan eylemlerinde hizmet unsuru söz konusu olduğu hâlde, özel hukuk tüzel kişisi olarak yürütülen faaliyetler sırasında meydana gelen zararlardan dolayı ilgili kamu tüzel kişinin sorumluluğundan özel hukuk hükümleri ve ilkeleri uyarınca belirlenmesi gerekir.

2918 sayılı Kanun'un, 6099 sayılı Kanun ile değişik "Görevli ve Yetkili Mahkeme" başlıklı 110. maddesinde "bu kanundan doğan sorumluluk davaları" ifadesiyle, 2918 sayılı Kanunda yer alan hukukî sorumluluğa ilişkin kurallardan uygulanacağı davalarla sınırlı biçimde görevli yargı yerinin belirlendiği vurgulanmaktadır. Dolayısıyla, görevli yargı yeri belirlenirken, Kanunda motorlu taşıt araçlarının verdiği zararla sınırlı biçimde düzenlenen sorumluluk kurallarının, dava konusu uyuşmazlığa uygulanıp uygulanamayacağının belirlenmesi gerekir.

Karayolları Trafik Kanunu 13 kısımdan oluşan bir kanundur ve her kısımda farklı konular düzenlenmiştir. "Hukukî Sorumluluk ve Sigorta" başlığını taşıyan 8. kısım da 4 bölüme ayrılmış, I. bölümde işletenin hukukî sorumluluğu, 2. bölümde sigorta, 3. bölümde özel durumlar ve 4. bölümde ortak hükümler düzenlenmiştir. Sistematik açıdan bakıldığında, Kanun'un 110. maddesindeki göreve ilişkin düzenlemenin 8. kısımda düzenlenen işletenin sorumluluğuna ilişkin olması gerekir. Dolayısıyla "bu Kanundan doğan sorumluluk davaları" ifadesinden kastedilen, Kanun'un 8. kısmında 85 ve devamı maddelerinde düzenlenen sorumluluklara ilişkin davalar olup, bu davalarda adli yargı görevli kılınmıştır. Kamu tüzel kişilerine ait araçların sebep olduğu zararlara ilişkin sorumluluğu düzenleyen 106. maddenin de özel durumları düzenleyen 3. bölümde yer alması, ardından gelen 4 bölümdeki 110. maddenin sadece böyle bir sorumluluğa (işletenin sorumluluğuna) ilişkin görev kuralları düzenlediğini göstermektedir.

Karayolları Trafik Kanunu'nun 110. maddesinin birinci fıkrasının konuluş amacı, hükümün gerekçesinde de belirtildiği üzere, kamu tüzel kişilerini Karayolları Trafik Kanunu'nda belirtilen tüm sorumluluk halleri bakımından adli yargıya tâbi kılmak değil, sadece işletenin sorumluluğuna ilişkin davaların adli yargıda görülmesini sağlamaktır. Hükümün, Uyuşmazlık Mahkemesinin anladığı şekilde uygulanması idare hukukunun kuralları ve Kanun'un 106. maddesiyle uyuşmayacağı gibi, kanun koyucuyu böyle bir sisteme değişikliği yapmaya sevkedecek (kamu hizmeti niteliğindeki karayollarının yapımı ve bakımı gibi faaliyetlerin yoldan açtığı zararlardan tazminine ilişkin davalar hizmet kusuru sebebiyle idari yargıya tâbiyen, artık bu tür davaların adli yargıda görülmesini haklı kılacak) bir gereklilik de bulunmamaktadır. (Doç. Dr. Haşan Petek, Kamu Tüzel Kişilerinin Karayolları Trafik Kanunu'na Göre Hukukî Sorumluluğu, Dokuz Eylül Hukuk Fakültesi Dergisi C:16 Özel Sayı:2014, s. 3319, 3322)

Karayollarında can ve mal güvenliğini yönünden trafik güvenliğini sağlama ve trafik güvenliğini ilgilendiren tüm tedbirleri belirleme amacını taşıyan 2918 sayılı Kanun, Emniyet Genel Müdürlüğü, Milli Eğitim Bakanlığı, Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, Ulaştırma Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı yanında Karayolları Genel Müdürlüğü'nün de trafik güvenliğini yönünden görev ve yetkilerini sayma yoluyla belirlemiştir. Ancak Kanunda, diğer kamu idarelerinin trafik düzeni ve trafik güvenliğini ile ilgili olarak üstlendikleri kamu hizmetlerinden dolayı hukukî sorumlulukları düzenlenmiş değildir.

2918 sayılı Kanun'un hukukî sorumluluk ve sigorta başlıklı sekizinci kısmında; araç işleticisinin bağlı olduğu teşebbüs sahibinin hukukî sorumluluğu; başka bir anlatımla motorlu araçların karıştığı trafik kazaları sonucu ortaya çıkan zarar nedeniyle araç sahiplerinin ve işletenlerin hukukî sorumluluğu düzenlenmiştir.

2918 sayılı Kanun'un hukukî sorumluluğa ilişkin sekizinci kısmında yer alan hükümler birlikte değerlendirildiğinde; Devlet ve diğer kamu kuruluşlarına ait motorlu araçların karıştığı kazalar nedeniyle araç işleticisi sıfatıyla kamu idareleri ve kuruluşlarına karşı açılacaklarda dahil bütün araç sahibi ve işleticilerine karşı açılan davaların gördüm ve çözümü adli yargının görev alanına girmektedir. Fakat kamu idareleri ve kuruluşlarının, trafik güvenliğini ve düzenini sağlamak amacıyla gerek kendi kuruluş kanunları, gerekse 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununa göre yürüttükleri hizmetlerin, kamu hizmeti niteliğini taşımaları ve 2918 sayılı Kanun'da da kamu idare ve kuruluşlarının sorumluluklarının ayrıca düzenlenmemiş olması karşısında; trafik düzeni ve güvenliğini hizmetlerinden kaynaklandığı öne sürülen zararların tazmini istemiyle, ilgili idarelere karşı açılan davaların gördüm ve çözümü İdari yargının görev alanına girmektedir.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nda belirlenen, 2918 sayılı Kanun'da tekrarlanan belediyelerin görevlerinden, yani; yol ve kaldırım yapım, bakım, işletme, trafik güvenliğini sağlamaya yönelik olarak yürüttüğü kamu hizmetinden kaynaklanan hukuki sorumluluğun idare hukuku ilke ve kurallarına göre belirlenmesi, bu sebeple açılacak tam yargı davalarının da İdari yargı yerine çözümlenmesi gerekmektedir.

2918 sayılı Kanunda tanımlanan karayolu şeridi üzerindeki araç trafiğinden kaynaklanan ve karayolu şeridinde meydana gelen kazalara ilişkin sorumlulukların özel hukuk alanına girdiği ve buna ilişkin uyuşmazlıkların adli yargı yerlerinde çözümlenmesi gerektiği konusunda tereddüt bulunmamakla birlikte olumlu görev uyuşmazlığı çıkarılması talebine konu edilen ve aracın üzerine ağaç devrilmesi şeklinde tezahür eden kazanın, taşıtların bir dizi halinde güvenle seyretmeleri için ayrılmış taşıt yolunun herhangi bir bölümünde çarpışmaları neticesinde meydana gelmediği; belediye hizmet birimlerinin yapım ve bakımından sorumlu olduğu yaya kaldırımında bulunan ağacın devrilmesi sonucu zararın meydana geldiği hususunda taraflar arasında ihtilaf bulunmamaktadır.

Davacı tarafından, park halindeki aracının üzerine belediyenin sorumluluğunda olan sokakta bulunan ağacın devrilmesi sonucunda oluşan zararın davalı idarenin hizmet kusuru nedeniyle meydana geldiğinden bahisle, zararın tazmini istemiyle bakılan dava açıldığına, karayolu şeridinde meydana gelen bir trafik kazasından söz edilemeyeceğine ve bu itibarla araç sahibi veya işletenin sorumluluğuna ilişkin kurallar uygulanamayacağına göre, hizmet kusuruna dayalı olarak kamu hizmetinden kaynaklanan hukuki sorumluluğun idare hukuku ilke ve kurallarına göre belirlenmesi, bu sebeple tazminat talebiyle açılan işbu davanın tam yargı davalarına bakmakla görevli idari yargı yerine çözümlenmesi gerekmektedir.

Nitekim Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulunun 08/03/2017 tarih ve E:2015/1143, K:2017/1070 sayılı kararı ile Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 06/04/2021 tarihli ve E:2018/826, K2021/426 sayılı kararı da bu görüşü destekler niteliktedir.

Açıklanan nedenlerle, 2247 sayılı Kanunun 13. maddesi uyarınca, yapılan başvurunun reddi gerektiği düşünülmektedir."

III. İLGİLİ HUKUK

A. Mevzuat

8. 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun "Amaç" başlıklı 1. maddesi şöyledir :

"Bu Kanunun amacı, karayollarında, can ve mal güvenliğini yönünden trafik düzenini sağlamak ve trafik güvenliğini ilgilendiren tüm konularda alınacak önlemleri belirlemektir."

9. 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun "Kapsam" başlıklı 2. maddesi şöyledir :

"Bu Kanun, trafik ile ilgili kuralları, şartları, hak ve yükümlülükleri, bunların uygulanmasını ve denetlenmesini, ilgili kuruluşları ve bunların görev, yetki ve sorumluluk, çalışma usulleri ile diğer hükümleri kapsar.

Bu Kanun, karayollarında uygulanır. Ancak aksine bir hüküm yoksa;

a) Karayolu dışındaki alanlardan kamuya açık olanlar ile park, bahçe, park yeri, garaj,yolcu ve eşya terminali, servis ve akaryakıt istasyonlarında karayolu taşıt trafiği için faydalanılan yerler ile,

b) Erişime kontrollü karayolunda ve para ödenerek yararlanılan karayollarının kamuya açık kesimlerinde ve belirli bir karayolunun bağlantısını sağlayan deniz, göl ve akarsular üzerinde kamu hizmeti gören araçların, karayolu araçlarına ayrılan kısımlarında da,

Bu Kanun hükümleri uygulanır."

10. 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun "Tanımlar" başlıklı 3. maddesinin ilgili kısımları şöyledir:

"...

Trafik: Yayaalan, hayvanların ve araçların karayolları üzerindeki hal ve hareketleridir.

Karayolu: Trafik için, kamunun yararlanmasına açık olan arazi şeridi, köprüler ve alanlardır.

"...

Park yeri: Araçların park etmesi için kullanılan açık veya kapalı alandır.

Karayolu üzeri park yeri: Taşıt yolundaki veya buna bitişik alanlardaki park yeridir."

11. 2918 sayılı Kanun'un, "Belediye trafik birimleri, görev ve yetkileri" başlıklı 10. maddesi şöyledir:

" Bu Kanunla belediyelere verilen görevler il ve ilçe trafik komisyonları ve mahalli trafik birimleri ile işbirliği yapılarak yürütülür.

a) Kuruluş

Her belediye başkanlığı bünyesinde, hizmet kapasitesi gözönünde tutularak İçişleri Bakanlığınca tespit edilecek ölçülere ve genel hükümlere göre, belediye trafik şube müdürlüğü, şefliği veya memurluğu kurulur.

b) Görev ve yetkiler

1. Yapım ve bakımından sorumlu olduğu yolları trafik düzeni ve güvenliğini sağlayacak durumda bulundurmak,
2. Gerekli görülen kavşaklara ve yerlere trafik ışıklı işaretleri, işaret levhaları koymak ve yer işaretlemeleri yapmak,
3. Karayolu yapısında ve üzerinde yapılacak çalışmalarda gerekli tedbirleri almak, aldırarak ve denetlemek,
4. Karayolunda trafik için tehlike teşkil eden engelleri gece veya gündüzte göre kolayca görülebilecek şekilde işaretlemek veya ortadan kaldırmak,
5. Yol yapısı veya işaretleme yetersizliği yüzünden trafik kazalarının vukubulduğu yerlerde, yetkililerce teklif edilen tedbirleri almak,
6. Çocuklar için trafik eğitim tesisleri yapmak veya yapılmasını sağlamak,
7. Bu Kanun ve bu Kanuna göre çıkarılan yönetmeliklerle verilen diğer görevleri yapmak."

12. 2918 sayılı Kanun'un, "İşleten ve araç işleticisinin bağlı olduğu teşebbüs sahibinin hukuki sorumluluğu" başlıklı 85.maddesinin 1.fıkrası ve 5. fıkrası şöyledir:

"(Değişik birinci fıkra: 17/10/1996-4199/28 md.) Bir motorlu aracın işletilmesi bir kimsenin ölümüne veya yaralanmasına yahut bir şeyin zarara uğramasına sebep olursa, motorlu aracın bir teşebbüsün unvanı veya işletme adı altında veya bu teşebbüs tarafından kesilen biletle işletilmesi halinde, motorlu aracın işleteni ve bağlı olduğu teşebbüsün sahibi, doğan zarardan müştereken ve müteselsilen sorumlu olurlar.

...

(Değişik: 17/10/1996-4199/28 md.) İşleten ve araç işleticisi teşebbüsün sahibi, aracın sürücüsünün veya aracın kullanılmasına katılan yardımcı kişilerin kusurundan kendi kusuru gibi sorumludur."

13. 2918 sayılı Kanun'un "Görevli ve yetkili mahkeme" başlıklı 110. maddesi şöyledir:

"(Değişik: 11/1/2011-6099/14 md.)

İşleteni veya sahibi Devlet ve diğer kamu kuruluşları olan araçların sebebiyet verdiği zararlara ilişkin olanları dâhil, bu Kanundan doğan sorumluluk davaları, adli yargıda görülür. Zarar görenin kamu görevlisi olması, bu fıkra hükmünün uygulanmasını önlemez. Hemzemin geçitte meydana gelen tren-trafik kazalarında da bu Kanun hükümleri uygulanır.

Motorlu araç kazalarından dolayı hukuki sorumluluğa ilişkin davalar, sigortacının şubesinin veya sigorta sözleşmesini yapan acentenin bulunduğu yer mahkemelerinden birinde açılabilirdiği gibi kazanın vuku bulduğu yer mahkemesinde de açılabilir."

B. Yargı Kararı

14. 2918 sayılı Kanun'un 110. maddesinin birinci fıkrasının iptali istemiyle Bursa 3.Asliye Hukuk Mahkemesi ve Batman 2.Asliye Hukuk Mahkemesince yapılan itiraz başvuruları üzerine konuyu inceleyen Anayasa Mahkemesi, 26/12/2013 tarih ve E.2013/68, K.2013/165 sayılı kararında şu gerekçe ile anılan kuralı Anayasaya aykırı görmemiş ve iptal istemini oy birliğiyle reddetmiştir:

"... Anayasa Mahkemesi'nin daha önceki kimi kararlarında da belirtildiği üzere, tarihsel gelişime paralel olarak Anayasa'da adli ve idari yargı ayırımına gidilmemiş ve idari uyuşmazlıklar çözümünde idare ve vergi mahkemeleriyle Danıştay yetkili kılınmıştır. Bu nedenle, genel olarak idare hukuku alanına giren konularda idari yargı, özel hukuk alanına giren konularda adli yargı görevli olacaktır. Bu durumda, idari yargının görev alanına giren bir uyuşmazlığın çözümünde adli yargının görevlendirilmesi konusunda kanun koyucunun mutlak bir takdir yetkisinin bulunduğunu söylemek olanaklı değildir. Ancak, idari yargının denetimine bağlı olması gereken idari bir uyuşmazlığın çözümü, haklı neden ve kamu yararının bulunması halinde kanun koyucu tarafından adli yargıya bırakılabilir. İtiraz konusu kural, trafik kazasında zarar görenin asker kişi ya da memur olmasına, aracın askeri hizmete ilişkin olmasına veya olayın hemzemin geçitte meydana gelmesi durumlarına göre farklı yargı kollarında görülmekte olan 2918 sayılı Kanun'dan kaynaklanan tüm sorumluluk davalarının adli yargıda görülebileceğini öngörmektedir. İtiraz konusu düzenlemenin gerekçesinde de ifade edildiği gibi, askeri idari yargı, idari yargı veya adli yargı kolları arasında uygulamada var olan yargı yolu belirsizliği giderilerek söz konusu davalarla ilgili olarak yeknesak bir usul belirlenmektedir. Aynı tür davaların aynı yargı yolunda çözülmesinin sağlanarak davaların görülmesi ve çözülmesinin hızlandırıldığı, bu suretle kısa sürede sonuç alınmasının olanaklı kılındığı ve bunun söz konusu davaların adli yargıda görüleceği yolunda getirilen düzenlemenin kamu yararına yönelik olduğu anlaşılmaktadır. Öte yandan, 2918 sayılı Kanun'da tanımlanan Karayolu seridi üzerindeki araç trafiğinden kaynaklanan sorumlulukların, özel hukuk alanına girdiği konusunda bir tartışma bulunmamaktadır. İdare tarafından kamu gücünden kaynaklanan bir yetkinin kullanılması söz konusu olmadığı gibi, aynı karayolu üzerinde aynı seyir çizgisinde hareket eden, bu nedenle aynı tür risk üreten araçlar arasında özel-kamu ayırımı yapılmasını gerektiren bir neden de yoktur. Açıklanan nedenlerle, itiraz konusu kural Anayasa'nın 2.,125. ve 155. maddelerine aykırı değildir. İtirazı reddi gerekir..."

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

A. İlk İnceleme

15. Uyuşmazlık Mahkemesinin Kenan YAŞAR'ın başkanlığında, Üyeler Eyüp SARICALAR, Bayram ŞEN, Döndü Deniz BİLİR, Ahmet ARSLAN, Mahmut BALLI ve Recep KILIÇ'ın katılımlarıyla yapılan 24/11/2025 tarihli toplantısında; 2247 sayılı Kanun'un 27. maddesi gereğince yapılan incelemeye göre, davalı vekilinin, anılan Kanun'un 10/2. maddesinde öngörülen yönteme uygun olarak yaptığı görev itirazının reddedilmesi ve 12/1. maddede belirtilen süre içinde başvuruda bulunması üzerine Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısınınca, 10. maddede öngörülen biçimde olumlu görev uyuşmazlığı çıkarıldığı ve usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından, görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliğiyle karar verildi.

B. Esasın İncelenmesi

16. Raportör-Hakim Şerife ÖZDOĞAN IŞIK 'ın davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan, ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ'nin davada adli yargının, Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın ise davada idari yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

17. Dava, davacının sokakta park hâlindeki aracının üzerine kaldırırmda bulunan ağacın düşmesi sonucu hasar görmesi nedeniyle oluşan maddî zararın tazmini talebiyle açılmıştır.

18. Somut olayda aracıta meydana gelen maddî hasar, kaldırırmda bulunan ağacın davacının aracının üzerinde devrilmesi sonucu meydana gelmiştir. Karayolunda meydana gelen bu hasarın, aracın karayolu niteliğindeki sokak üzerinde park hâlindeyken gerçekleştiği, aracın karayolu üzerinde kısa veya uzun süreli park edilmesi eyleminin Kanun'un 3. maddesinde belirtilen; "*Karayolu üzerindeki hal ve hareketleri,*" kapsamına girdiği, yani trafikten kaynaklandığı açık olduğundan, davalı idarenin sorumluluğunun 2918 sayılı Kanun kapsamında değerlendirilmesi gerekmektedir.

19. Kamu hizmeti yürüten idarenin bu hizmeti yürüttüğü sırada verdiği zararın tazmini istemiyle açılan davada, kamu hizmetinin yönetimine ve hukuka uygun olarak yürütülüp yürütülmediğinin, bu hizmetin yürütülmesinde hizmet kusuru veya başka nedenle idarenin sorumluluğu bulunup bulunmadığının saptanmasının gerektiği, bu hususların saptanmasının ise idare hukuku ilkelerine göre yapılabileceği kuşkusuzdur.

20. Bununla birlikte, Anayasa Mahkemesinin yukarıda gerekçesine yer verilen kararı, kanun koyucunun idari yargının görevine giren bir konuyu adli yargının görevine verebileceğine, dolayısıyla 2918 sayılı Kanun'un 110. maddesinin birinci fıkrası ile öngörülen, bu Kanun'dan doğan tüm sorumluluk davalarının adli yargıda görülmesi düzenlemesinin Anayasa'ya aykırı bulunmadığına dair olup, esas itibarıyla görev konusunda verilmiş bir karardır ve Anayasa'nın 158. maddesi uyarınca, başta Uyuşmazlık Mahkemesi olmak üzere diğer yargı organları bakımından da uyulması zorunlu bir karar mesabesindeir.

21. 2918 sayılı Kanun'un 19/01/2011 tarihinde yürürlüğe giren 110. maddesi ile Anayasa Mahkemesinin işaret edilen kararı ve tazminat istemine ilişkin davanın maddenin yürürlük tarihinden sonra açıldığı hususu gözetildiğinde, bahsi geçen Kanun maddesinin karayollarında, can ve mal güvenliği yönünden trafik düzeninin sağlanarak trafik güvenliğini ilgilendiren tüm konularda alınacak önlemleri kapsadığı ve Kanun'un, trafikle ilgili kuralları, şartları, hak ve yükümlölükleri, bunların uygulanmasını ve denetlenmesini, ilgili kuruluşları ve bunların görev yetki ve sorumlulukları ile çalışma usullerini kapsadığı, dolayısıyla oluşan maddî hasar nedeniyle açılacak sorumluluk davalarının görüm ve çözümünde adli yargının görevli olduğu, meydana gelen maddî zararın tazmini istemiyle açılan bu davanın da adli yargı yerinde çözölmenmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

22. Yukarıda belirtilen hususlar göz önünde bulundurularak, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının başvurusunun kabulü ile Antalya 3. İdare Mahkemesinin 28/04/2025 tarih ve E.2024/1413 sayılı görevlilik kararının kaldırılmasına karar vermek gerekmiştir.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Davanın çözümünde ADLİ YARGININ GÖREVLİ OLDUĞUNA,

B. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının BAŞVURUSUNUN KABULÜ ile Antalya 3. İdare Mahkemesinin 28/04/2025 tarih ve E.2024/1413 sayılı GÖREVLİLİK KARARININ KALDIRILMASINA,

24/11/2025 tarihinde, Üyeler Ahmet ARSLAN ve Recep KILIÇ'ın KARŞI OYLARI ve OY ÇOKLUĞU ile KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan Vekili
Kenan
YAŞAR

Üye
Eytüp
SARICALAR

Üye
Bayram
ŞEN

Üye
Döndü Deniz
BİLİR

Üye
Ahmet
ARSLAN

Üye
Mahmut
BALLI

Üye
Recep
KILIÇ

KARŞI OY

İdarenin kendi kuruluş kanununda belirlenen ve 2918 sayılı Kanun'da tekrarlanan görevlerinden, yani; yol yapım, bakım, işletme, trafik güvenliğini sağlama şeklinde yürütülen kamu hizmetlerinden kaynaklanan hukuki sorumluluğunun idare hukuku ilke ve kurallarına göre belirlenmesi; uyuşmazlığın, özel hukuktaki araç işletenin hukuki sorumluluğundan değil, davalı idare tarafından görevlerinin tam ve eksiksiz yerine getirilmediği, dolayısıyla yürütülen hizmetlerin kusurlu işletildiği, meydana gelen zararda hizmet kusuru bulunduğu iddiasından kaynaklanması karşısında uyuşmazlığın çözümünün idari yargının görevinde bulunduğu sonucuna ulaşıldığından, uyuşmazlığın çözümünde adli yargıyı görevli kabul eden çoğunluğun kararına katılmıyoruz.

Üye
Ahmet ARSLAN

Üye
Recep KILIÇ

Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanlığından:

ESAS NO : 2025/523
KARAR NO : 2025/610
KARAR TR : 13/10/2025

ÖZET: Uluslararası koruma başvuru sahibi kimlik belgesi bulunan davacının, resmi kayıtlarda yer alan isminin, gündelik hayatta kullandığı isimle değiştirilmesi istemiyle açılan davanın, İDARİ YARGI YERİNDE görülmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : F. A.
Davalı : Denizli Valiliği İl Göç İdaresi Müdürlüğü
Vekili : Av. F. Ç. A.
Davalı : Merkezefendi Kaymakamlığı İlçe Nüfus Müdürlüğü

I. DAVA KONUSU OLAY

1. Davacı, İran uyruklu olup Türkiye'de uluslararası koruma kimliği ile yasal olarak ikamet ettiğini, sosyal çevresinde Athena ismiyle tanındığını, Fatemeh ismini kullanmadığını, sosyal ismi ile resmi isminin farklı olması nedeniyle, resmi kurumlar nezdinde zorluk yaşadığını, bu durumun kendisini kötü hissetmesine sebep olduğunu ileri sürerek, isim değişikliği talebinin kabulü ile Fatemeh olan adının, Athena olarak değiştirilmesi, nüfus müdürlüğü ile il göç idaresi müdürlüğü tarafından tutulan kimlik bilgilerinin buna göre düzeltilmesi ve yeni düzenlenen kimlik belgesinin tarafına verilmesi istemiyle adli yargı yerinde dava açmıştır.

II. UYUŞMAZLIĞA İLİŞKİN BAŞVURUSÜRECİ

A. Adli Yargıda

2. Denizli 2. Asliye Hukuk Mahkemesi 06/03/2025 tarih ve E.2025/17, K.2025/49 sayılı kararı ile, yargı yolunun caiz olmaması nedeniyle 6100 sayılı Kanun'un 14/1-b ve 115/2 maddeleri uyarınca davanın usulden reddine karar vermiş ve karar kesinleşmiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

"...DELİLLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ VE GEREKÇE:

Dosya kapsamında yapılan incelemede Uluslararası Koruma Başvuru sahibi davacının isim değişikliği talebinde bulunduğu, davacının Türk vatandaşı olmadığı, uluslararası Koruma Başvuru sahibi olduğu davacıya ilgili kurum tarafından Uluslararası Koruma Başvuru sahibi kimlik belgesi verildiği, bu yapılan işlemin idari işlem niteliğinde olduğu, bu nedenle davacının isim değişikliği talebinin idari nitelikte yapılacak bir işlemle akıbet kazanacağı anlaşılarak eldeki davanın yasal olarak idari yargı alanında görülmesi gerektiğine kanaat edilmiş ve aşağıdaki şekilde hüküm kurulmuştur.

HÜKÜM: Gerekçesi yukarıda açıklandığı üzere;

1-6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu(HMK)'nın 114/1-c maddesinde "Mahkemenin görevli olması" şeklinde hüküm altına alınan dava şartının yokluğu nedeniyle, 6100 sayılı HMK'nın 115/2. Maddesi gereğince, DAVANIN USULDEN REDDİNE, Mahkememizin GÖREVSİZLİĞİNE,

2. Görevsizlik kararı kesinleştikten sonra, 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Yasası'nın 20/1. Maddesinde belirtilen iki (2) haftalık süre içinde, taraflardan birinin talebi halinde, dava dosyasının davayı bakmaya görevli DENİZLİ İDARE MAHKEMESİNE gönderilmesine, yargılama gideri, harç, vekalet ücretleri, gider avansı vb. Hususların 6100 sayılı HMK'nın 331/2. maddesi gereğince görevli mahkemeye değerlendirilmesine..."

3. Davacının talebi üzerine, adli yargı dava dosyası Denizli 2. İdare Mahkemesine gönderilmiştir.

B. İdari Yargıda

4. Denizli 2. İdare Mahkemesi 25/06/2025 tarih ve E.2025/732, E.2025/958 sayılı kararı ile, Hâkimler ve Savcılar Kurulu Birinci Dairesinin 21/01/2014 tarih ve 160 sayılı kararı gereğince işbu dosyanın, Denizli 1. İdare Mahkemesine tevzi edilmesi gerekirken sehven Mahkemeleri esasına kaydedildiği anlaşıldığından, dosya esas kaydının kapatılarak dava dosyasının Denizli 1. İdare Mahkemesine gönderilmesine karar vermiştir.

5. Denizli 1. İdare Mahkemesi 05/09/2025 tarih ve E.2025/785 sayılı kararı ile, açılan davanın adli yargı yerinde çözülmesi gerektiği, mahkemelerinin görevli olmadığı gerekçesiyle, 2247 sayılı Kanunun 19. maddesi uyarınca görevli yargı yerinin belirlenmesi için dosyanın Uyuşmazlık Mahkemesi'ne gönderilmesine, işin incelenmesinin Uyuşmazlık Mahkemesi'nce karar verilinceye kadar ertelenmesine karar vermiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

"...Dava dosyasının incelenmesinden, davacı tarafından "FatemeH" olan isminin "Athena" olarak değiştirilmesine karar verilmesi istemiyle adli yargı yerinde açılan davada Denizli 2. Asliye Hukuk Mahkemesinin 06/03/2025 tarih ve E:2025/17, K:2025/49 sayılı kararıyla "davanın görev yönünden reddine ve dosyanın görevli Denizli İdare Mahkemesine gönderilmesine" karar verildiği; dosyanın gönderilmesi üzerine kayda alınarak Denizli 2. İdare Mahkemesine tevzi edildiği; Denizli 2. İdare Mahkemesinin 25/06/2025 tarih ve E:2025/732, K:2025/958 sayılı kararıyla dosya esas kaydının kapatılarak dosyanın Mahkememize gönderilmesi üzerine Mahkememiz E:2025/785 sayılı esasına kaydedildiği anlaşılmaktadır.

Uyuşmazlık konusu olayda, ilgili idarelerce davacının menşe ülkesindeki bilgilerine göre kayıt tutulduğu, ülkemizde tutulan kayıtlarla davacının menşe ülkesindeki kayıtlar arasında farklılık bulunmadığı, davacının kimlik bilgilerinin yanlış kaydedilmesinden kaynaklanan bir hatanın düzeltilmesinin talep edilmediği, bilakis davacının menşe ülkesindeki kayıtlarla uyumlu olan isminin, Türkiye'de Athena olarak tanındığından bahisle Athena olarak değiştirilmesinin talep edildiği, bu haliyle davanın konusunun nüfus kaydının düzeltilmesine ilişkin olduğu, 5490 sayılı Yasanın 36. maddesindeki nüfus kaydının düzeltilmesine ilişkin davaların asliye hukuk mahkemesinde görüleceğine ilişkin hüküm karşısında, açılan davanın adli yargı yerinde çözülmesi gerektiği, mahkememizin görevli olmadığı sonucuna varılmış, 2247 Sayılı Yasanın 19. maddesi uyarınca görevli mahkemenin belirlenmesi için Uyuşmazlık Mahkemesi'ne başvurulması gerekmektedir..."

6. Denizli 1. İdare Mahkemesi tarafından 2247 sayılı Kanun'un 19. maddesi uyarınca görevli yargı yerinin belirlenmesi için adli ve idari yargı dava dosyalarının asılları Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmiştir.

III. İLGİLİ HUKUK

A. Mevzuat

7. 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun "İdari dava türleri ve idari yargı yetkisinin sınırı" başlıklı 2.

maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

"1. (Değişik: 10/6/1994-4001/1 md.) İdari dava türleri şunlardır:

- a) (İptal: Anayasa Mahkemesinin 21/9/1995 tarihli ve E:1995/27, K:1995/47 sayılı kararı ile; Yeniden Düzelenme: 8/6/2000-4577/5 md.) İdari işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için menfaatleri ihlâl edilenler tarafından açılan iptal davaları,
- b) İdari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları doğrudan mühtel olanlar tarafından açılan tam yargı davaları,
- c) (Değişik: 18/12/1999-4492/6 md.) Tahkim yolu öngörülen imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerinden doğan uyuşmazlıklar hariç, kamu hizmetlerinden birinin yürütülmesi için yapılan her türlü idari sözleşmelerden dolayı taraflar arasında çıkan uyuşmazlıklara ilişkin davalar.."

8. 5490 sayılı Nüfus Hizmetleri Kanunu'nun "Kapsam" başlıklı 2. maddesi şöyledir:

"Bu Kanun, Türk vatandaşları, doğumla Türk vatandaşı olup da çıkma izni almak suretiyle Türk vatandaşlığını kaybedenler ve bunların altsoyları ile Türkiye'de bulunan yabancıların nüfus hizmetlerinin düzenlenmesine, yürütülmesine ve geliştirilmesine ilişkin esas ve usul hükümlerini kapsar."

9. 5490 sayılı Kanun'un "Tanımlar" başlıklı 3. maddesinin ilgili kısımları şöyledir:

- ...
- Aile: Aynı soydan olup, bir aile sıra numarası altında kayıtlı olan kişiler ile onların eş ve çocuklarını,
 - Dayanak belgesi: Aile kütüğüne işlenen nüfus olaylarının dayanağı olan form, tutanak, mahkeme kararı, noter senedi, doğum veya ölüm raporu gibi resmi belgeler ile bunların yedeklerini,
 - Nüfus kaydı: Aile kütüğüne işlenmiş kişisel bilgileri,
 - Nüfus olayı: Doğum, ölüm, evlenme, boşanma, evlât edinme, tanıma, kayıt düzeltme, soybağının düzeltilmesi, gaiplik gibi kişisel durumlarda değişiklik meydana getiren olayı,
 - Nüfus hizmetleri: Nüfus olaylarına ve kişinin nüfusa ve yerleşim yeri adresine ilişkin bilgilerinin toplanmasına, nüfus kütüklerine geçirilmesine, korunmasına ve gerektiğinde tasnif edilerek değerlendirilmesine dair iş ve işlemleri,
 - Yabancılar kütüğü: Kimlik numarası verilen yabancıların kayıtlarının elektronik ortamda tutulduğu kütüğü,
 - Değerli kâğıtlar: Kimlik kartını, uluslararası aile cüzdanını ve mavi kartı,
- ..."

10. 5490 sayılı Kanun'un "Yabancıların kayıtlarının tutulması" başlıklı 8. maddesi şöyledir:

"(Başlığı ile Birlikte Değişik: 18/10/2018-7148/32 md.)

(1) 4/4/2013 tarihli ve 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu kapsamındaki yabancılara kimlik numarası vermeye, bunları yabancılar kütüğüne kaydetmeye ve herhangi bir işlem sebebiyle Türkiye'de bir kamu kurumuna veya dış temsilciliklerimize müracaat eden yabancıları, talep etmeleri hâlinde yabancı kimlik numarası (YKN) vermeye Bakanlık yetkilidir. Diplomatik misyon mensupları bu hükmün kapsamı dışındadır.

(2) Yabancı kimlik numarasının geçerlilik süresi, başvuru esnasında ve sonrasında istenilecek belgeler ile diğer hususlar İçişleri Bakanlığınca çıkarılacak yönetmelikle belirlenir."

11. 5490 sayılı Kanun'un "Kayıt düzeltilmesi" başlıklı 35. maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

"Kesinleşmiş mahkeme hükmü olmadıkça nüfus kütüklerinin hiçbir kaydı düzeltilemez ve kayıtların anlamını ve taşıdığı bilgileri değiştirecek şerhler konulamaz. Ancak olayların aile kütüklerine tescili esnasında yapılan maddî hatalar nüfus müdürlüğüince dayanak belgesine uygun olarak düzeltilir."

12. 5490 sayılı Kanun'un "Nüfus davaları" başlıklı 36. maddesi şöyledir:

"(1) Mahkeme kararı ile yapılan kayıt düzeltmelerinde aşağıdaki usullere uyulur:

- a) Nüfus kayıtlarına ilişkin düzeltme davaları, düzeltmeyi isteyen şahıslar ile ilgili resmi dairenin göstereceği lüzum üzerine Cumhuriyet savcılığı tarafından yerleşim yeri adresinin bulunduğu yerdeki görevli asliye hukuk mahkemesinde açılır. Kayıt düzeltme davaları (...) nüfus müdürü veya görevlendireceği nüfus memuru huzuru ile görülür ve karara bağlanır.
- b) (Değişik: 19/10/2017-7039/9 md.) Haklı sebeplerin bulunması hâlinde aynı konuya ilişkin düzeltme yapılması hâkimden istenebilir. Ad değişikliği hâlinde, nüfus müdürlüğü bu kişinin çocuklarının baba veya ana adına ilişkin kaydı, soyadı değişikliğinde ise eşin ve ergin olmayan çocukların soyadını da düzeltir.
- c) Tespit davaları, kaydın iptali veya düzeltilmesi için açılacak davalara karine teşkil eder.
- (2) Kişilerin başkasına ait kaydı kullandıklarına ilişkin başvurular Bakanlıkça incelenip sonuçlandırılır."

13. 5490 sayılı Kanun'un "Maddi hatalar" başlıklı 38. maddesi şöyledir:

"Bu Kanunun 7 nci maddesinde sayılan aile kütüklerine tescil edilmesi gereken bilgilerden; dayanak belgesinde bulunduğu halde nüfus kütüklerine hatalı veya eksik olarak tescil edilen ya da hiç yazılmayan bilgiler veya mükerrer kayıtlar maddi hata kapsamında değerlendirilir. Bu tür maddi hatalar Genel Müdürlükçe ya da nüfus müdürlükleri tarafından düzeltilir veya tamamlanır."

14. 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'nun "Amaç" başlıklı 1. maddesi şöyledir:

"(1) Bu Kanunun amacı; yabancıların Türkiye'ye girişleri, Türkiye'de kalışları ve Türkiye'den çıkışları ile Türkiye'den koruma talep eden yabancılara sağlanacak korumanın kapsamına ve uygulanmasına ilişkin usul ve esasları ... düzenlemektir."

15. 6458 sayılı Kanun'un "Tanımlar" başlıklı 3. maddesinde belirtilen bazı tanımlar şöyledir:

"...

i) Göç: Yabancıların, yasal yollarla Türkiye'ye girişini, Türkiye'de kalışını ve Türkiye'den çıkışını ifade eden düzenli göç ile yabancıların yasa dışı yollarla Türkiye'ye girişini, Türkiye'de kalışını, Türkiye'den çıkışını ve Türkiye'de izinsiz çalışmasını ifade eden düzensiz göçü ve uluslararası korumayı,

"...

r) Uluslararası koruma: Mülteci, şartlı mülteci veya ikincil koruma statüsünü,

"...

ü) Yabancı: Türkiye Cumhuriyeti Devleti ile vatandaşlık bağı bulunmayan kişiyi,

v) Yabancı kimlik numarası: 25/4/2006 tarihli ve 5490 sayılı Nüfus Hizmetleri Kanunu uyarınca yabancılara verilen kimlik numarasını,

"...

16. 6458 sayılı Kanun'un "Uluslararası koruma başvuru sahibi kimlik belgesi" başlıklı 76. maddesi şöyledir:

"(1) Kayıt işlemleri tamamlanan başvuru sahibine ve varsa birlikte geldiği aile üyelerine, uluslararası koruma talebinde bulunduğunu belirten ve yabancı kimlik numarasını içeren Uluslararası Koruma Başvuru Sahibi Kimlik Belgesi düzenlenir. (Değişik cümle: 6/12/2019-7196/83 md.) Kimlik belgesinin geçerlilik süresi ile uzatılmasına ilişkin usul ve esaslar Bakanlıkça düzenlenir.

(2) (Mülga: 6/12/2019-7196/83 md.)

(3) Kimlik belgesinin şekli ve içeriği Genel Müdürlükçe belirlenir.

(4) Kimlik belgesi, hiçbir harca tabi olmayıp ikamet izni yerine geçer."

B. Yargı Kararı

17. Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulunun, Bölge idare mahkemesi kararları arasındaki ayrıklığın giderilmesine yönelik 15/06/2022 tarihli ve E.2022/30, K.2022/39 sayılı kararıyla, geçici koruma kimlik belgelerinde yer alan kayıtların düzeltilmesine talebiyle yapılan başvuruların reddine ilişkin işlemlere karşı açılacak davalarda, idari yargı mercilerinin görevli olduğu sonucuna varılmıştır. Söz konusu kararın Mahkememiz öntündeki uyumlaşma ışık tutacak gerekçesi şöyledir:

"...5490 sayılı Nüfus Hizmetleri Kanunu uyarınca, dayanak belgelerindeki bilgilerin kayıtlara işlenmesi sırasında yapılmış bir maddi hata söz konusu değilse; nüfus kütüğünün herhangi bir kaydında düzeltme veya değişikliğin, kesinleşmiş mahkeme kararı ile yapılacağı, nüfus kayıtlarına ilişkin düzeltme davalarının ise, düzeltmeyi isteyen şahıslar ile ilgili resmi dairenin göstereceği lüzum üzerine Cumhuriyet savcıları tarafından yerleşim yeri adresinin bulunduğu yerdeki görevli asliye hukuk mahkemesinde açılacağı, söz konusu davaların nüfus müdürü veya görevlendirileceği nüfus memuru huzuru ile görüleceği ve karara bağlanacağı, ancak Geçici Koruma Yönetmeliği kapsamındaki yabancıların kaydının, yeterli donanımına sahip ve kayıt işlemlerinin kesintiye uğramadan tamamlanmasını sağlayacak ayrı bir yerde, kayıt usulleri ve gereklilikleri konusunda eğitim almış Göç İdaresi Genel Müdürlüğü personeli tarafından yapılacağı, anılan Yönetmeliğin 22. maddesi uyarınca, kayıt işlemleri tamamlananlara, valilikler tarafından, şekli ve içeriği Göç İdaresi Genel Müdürlüğü tarafından belirlenen geçici koruma kimlik belgesi düzenleneceği, geçici koruma kimlik belgesi verilenlere, 5490 sayılı Kanun kapsamında yabancı kimlik numarası da verileceğine ilişkin kurallar karşısında, Geçici Koruma Yönetmeliği kapsamındaki yabancılar için tesis edilen geçici koruma kimlik belgelerinin 5490 sayılı Kanun ile bağlantısının sadece yabancı kimlik numaralarının verilmesi esnasında kurulduğu, bunun da, anılan belgelerdeki kayıtların düzeltilmesine yönelik taleplerin, 5490 sayılı Kanun kapsamında nüfus hizmeti olarak değerlendirilmesine imkan sağlamadığı anlaşılmaktadır.

Bu durumda, 5490 sayılı Kanun kapsamında olmadığı anlaşılan geçici koruma kimlik belgelerinde yer

alan kayıtların düzeltilmesi talebiyle yapılan başvuruların reddine ilişkin işlemlere karşı açılacak davaların, anılan Kanun'un 36. maddesinde düzenlenen nüfus davaları olarak kabul edilemeyeceği, bu davaların 2577 sayılı Kanun'un 2. maddesinde belirtilen dava türlerinden olduğu, dolayısıyla söz konusu uyuşmazlığın görünüm ve çözümünde idari yargı yerlerinin görevli olduğu sonucuna varılmıştır..."

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

A. İlk İnceleme

18. Uyuşmazlık Mahkemesinin Rıdvan GÜLEÇ'in Başkanlığında, Üyeler Nilgün TAŞ, Doğan AĞIRMAN, Eyüp SARICALAR, Ahmet ARSLAN, Mahmut BALLI ve Bilal ÇALIŞKAN'ın katılımlarıyla yapılan 13/10/2025 tarihli toplantısında; 2247 sayılı Kanun'un 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre, İdare Mahkemesince, anılan Kanun'un 19. maddesine göre başvuruda bulunulmuş olduğu, Mahkemece idari yargı dosyasının, ekinde adli yargı dosyası ile birlikte Uyuşmazlık Mahkemesine gönderildiği ve usule ilişkin başka bir noksanlık da bulunmadığı anlaşıldığından, görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliğiyle karar verildi.

B. Esasın İncelenmesi

19. Raportör-Hâkim Süleyman ARIDURU'nun davanın çözümünde idari yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ ile Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın davada idari yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra, gereği görüldüğü düşünüldü:

20. Dava, uluslararası koruma başvuru sahibi kimlik belgesi bulunan davacının, resmi kayıtlarda yer alan isminin gündelik hayatta kullandığı isimle değiştirilmesi istemiyle açılmıştır.

21. Somut olayda, davacının talebinin nüfus kütüklerindeki kayıtların düzeltilmesine yönelik olmadığı, Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'nun 76. maddesi uyarınca düzenlenen ve nüfus kütüğüyle ilgisi bulunmayan bilgilerin düzeltilmesine yönelik olduğu, bu yönüyle talebin 5490 sayılı Nüfus Hizmetleri Kanunu kapsamında nüfus hizmeti olarak değerlendirilmesinin mümkün olmadığı görülmektedir.

22. Bu durumda, 5490 sayılı Kanun kapsamında olmadığı anlaşılan ve 6458 sayılı Kanun kapsamında düzenlenen kimlik belgelerinde yer alan kayıtların düzeltilmesi talebiyle açılan davanın, nüfus davası olarak kabul edilemeyeceği, bu davanın 2577 sayılı Kanun'un 2. maddesinde belirtilen dava türlerinden olması nedeniyle, uyuşmazlığın idari yargı yerinde çözülmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

23. Yukarıda belirtilen hususlar göz önünde bulundurularak, Denizli 1. İdare Mahkemesinin 05/09/2025 tarih ve E.2025/785 sayılı başvurusunun reddi gerekmiştir.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Davanın çözümünde İDARİ YARGININ GÖREVLİ OLDUĞUNA,

B. Denizli 1. İdare Mahkemesinin 05/09/2025 tarih ve E.2025/785 sayılı BAŞVURUSUNUN REDDİNE,

13/10/2025 tarihinde, Üyeler Eyüp SARICALAR ve Ahmet ARSLAN'ın KARŞI OYU ve OY ÇOKLUĞU İLE KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan Rıdvan GÜLEÇ	Üye Nilgün TAŞ	Üye Doğan AĞIRMAN	Üye Eyüp SARICALAR
	Üye Ahmet ARSLAN	Üye Mahmut BALLI	Üye Bilal ÇALIŞKAN

Dava, uluslararası koruma başvuru sahibi kimlik belgesi bulunan davacının resmi kayıtlarda yer alan isminin gündelik hayatta kullandığı isimle değiştirilmesi istemiyle açılmıştır.

5490 sayılı Nüfus Hizmetleri Kanunu, "Kapsam" başlıklı 2. maddesinde; "Bu Kanun, Türk vatandaşları, doğumla Türk vatandaşı olup da çıkma izni almak suretiyle Türk vatandaşlığını kaybedenler ve bunların altsoyları ile Türkiye'de bulunan yabancıların nüfus hizmetlerinin düzenlenmesine, yürütülmesine ve geliştirilmesine ilişkin esas ve usul hükümlerini kapsar.", "Tanımlar" başlıklı 4. maddesinde, ",s)Nüfus hizmetleri; Nüfus olaylarına ve kişinin nüfusa ve yerleşim yeri adresine ilişkin bilgilerin toplanmasına, nüfus kütüklerine geçirilmesine, korunmasına ve gerektiğinde tasnif edilerek değerlendirilmesine dair iş ve işlemleri, ... çç) Yabancılar kütüğü; Kimlik numarası verilen yabancıların kayıtlarının elektronik ortamda tutulduğu kütüğü, ... ifade eder", "Yabancıların kayıtlarının tutulması" başlıklı 8. maddesinde, "(1) 4/4/2013 tarihli ve 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu kapsamındaki yabancılara kimlik numarası vermeye, bunları yabancılar kütüğüne kaydetmeye ve herhangi bir işlem sebebiyle Türkiye'de bir kamu kurumuna veya dış temsilciliklerimize müracaat eden yabancılara, talep etmeleri hâlinde yabancı kimlik numarası (YKN) vermeye Bakanlık yetkilidir. Diplomatik misyon mensupları bu hükmün kapsamı dışındadır. (2) Yabancı kimlik numarasının geçerlilik süresi, başvuru esasında ve sonrasında istenilecek belgeler ile diğer hususlar İçişleri Bakanlığınca çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.", "Nüfus Davaları" başlıklı 36. maddesinin 1. fıkrasının (4) bendinde; "(1) Mahkeme kararı ile yapılan kayıt düzeltmelerinde aşağıdaki usullere uyulur; a) Nüfus kayıtlarına ilişkin düzeltme davaları, düzeltmeyi isteyen şahıslar ile ilgili resmi dairenin göstereceği lüzum üzerine Cumhuriyet savcılar tarafından yerleşim yeri adresinin bulunduğu yerdeki görevli asliye hukuk mahkemesinde açılır. Kayıt düzeltme davaları nüfus müdürü veya görevlendireceği nüfus memuru huzuru ile görülür ve karara bağlanır, b) Hakkı sebeplerin bulunması hâlinde aynı konuya ilişkin düzeltme yapılması hâkimden istenebilir. Ad değişikliği hâlinde, nüfus müdürlüğü bu kişinin çocuklarının baba veya ana adına ilişkin kaydı, soyadı değişikliği ile eşin ve ergin olmayan çocukların soyadını da düzeltir, c) Tespit davaları, kaydın iptali veya düzeltilmesi için açılacak davalara karine teşkil eder. (2) Kişilerin başkasına ait kaydı kullandıklarına ilişkin başvurular Bakanlığınca İncelenip sonuçlandırılır." hükmüne yer verilmiştir.

6458 sayılı Yabancılar Ve Uluslararası Koruma Kanunu'nun 3. maddesinde "Yabancı kimlik numarası; 25/4/2006 tarihli ve 5490 sayılı Nüfus Hizmetleri Kanunu uyarınca yabancılara verilen kimlik numarasını, ifade eder." tanımı yer almaktadır.

20/10/2006 tarih ve 26325 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Türkiye'de Oturan Yabancıların Nüfus Kayıtlarının Tutulması Hakkında Yönetmeliğin "Amaç" başlıklı 1. maddesinde, bu Yönetmeliğin amacının; Türkiye'de herhangi bir amaçla en az altı ay süreli yabancılara mahsus ikamet tezkeresi olan yabancıların kimlik bilgilerinin ve beyan edecekleri nüfus olaylarının yabancılar kütüğünde tutulmasına ilişkin esas ve usulleri düzenlemek olduğu; "Kapsam" başlıklı 2. maddesinde, bu Yönetmeliğin, Türkiye'de herhangi bir amaçla en az altı ay süreli ikamet eden yabancıların kayıtlarının tutulmasına ilişkin yabancılar kütüğünün ve bu kütüğe yazılacak bilgilere dayanak olan belgelerden meydana gelen özel kütüklerin oluşturulmasına ve düzenlenmesine ilişkin hükümleri kapsadığı; "Tanımlar" başlıklı 4. maddesinin (f) bendinde, "Nüfus olayı : Doğum, ölüm, evlenme, boşanma, velayet edinme, tanıma, kayıt düzeltme, soybağının düzeltilmesi, gaiplik gibi kişisel durumda değişiklik meydana getiren olayı ifade eder; "Maddi hataların düzeltilmesi" başlıklı 21. maddesinin 2. fıkrasında, Kütüğe kayıtlı kişilerin kimlik bilgilerinin ilgili kişi veya emniyet makamlarınca yanlış olduğunun bildirilmesi halinde, yanlış olan kimlik bilgilerinin nüfus mevzuatının öngördüğü usule göre yabancılar veri giriş formu ile düzeltileceği hükmü yer almaktadır.

22.10.2014 tarih ve 29153 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Geçici Koruma Yönetmeliği'nin; "Sevk merkezlerinde yapılacak ilk işlemler" başlıklı 19. maddesinde, "(1) Sevk merkezlerinde, geçici koruma amacıyla ülkemize gelen yabancıların kimlik tespiti ve kayıt işlemleri, Genel Müdürlük tarafından yapılır. ..., "Geçici koruma kimlik belgesi" başlıklı 22. maddesinde "(1) Kayıt işlemleri tamamlananlara, valilikler tarafından geçici koruma kimlik belgesi düzenlenir. 8 inci maddenin birinci fıkrası kapsamına girenlere geçici koruma kimlik belgesi verilmez, verilmişse iptal edilir. (2) Geçici koruma kimlik belgesi verilenlere, 25/4/2006 tarihli ve 5490 sayılı Nüfus Hizmetleri Kanunu kapsamında yabancı kimlik numarası da verilir. 3) Geçici koruma kimlik belgesinin şekli ve içeriği Genel Müdürlük tarafından belirlenir, bu belge süreli veya süresiz olarak hiçbir ücretle tabi olmaksızın düzenlenir. (4) Geçici koruma kimlik belgesinin yıpranması ya da kaybedilmesi durumunda ilgiliden açıklama istenir ve bu durum kayıt altına alınır. Belgenin yıpranması halinde belge iptal edilir. Yıpranan ya da kaybedilen belgenin yerine yenisi düzenlenir. (5) Geçici korumanın sona ermesi halinde geçici koruma kimlik belgesi geçerliliğini kaybeder ve yabancından geri alınır", "Hizmetler" başlıklı 26. maddesinde, "... (3) Bu Yönetmelik kapsamındaki yabancılar, geçici koruma kimlik belgeleriyle elektronik haberleşme hizmeti dâhil diğer hizmetler için abonelik sözleşmesi yapabilir." hükmü; "İş piyasasına erişim hizmetleri" başlıklı 29. maddesinde, "(1) Geçici korunanların çalışmalarına ilişkin usul ve esaslar Bakanlığın görüşü alınarak Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının teklifi üzerine Cumhurbaşkanınca belirlenir. (2) Geçici koruma kimlik belgesine sahip olanlar, Cumhurbaşkanınca belirlenecek sektörlerde, iş kollarında ve coğrafi alanlarda (il, ilçe veya köylerde) çalışma izni almak için Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına başvurabilir." hükmü yer almaktadır.

Uyuşmazlıkta, davacının İran uyruklı olduğu, 6458 sayılı Kanun kapsamında geçici koruma statüsünde ülkemize giriş yaptığı, 6458 sayılı Kanun kapsamındaki yabancılara 5490 sayılı Nüfus Hizmetleri Kanunu uyarınca yabancı kimlik numarası verileceği, bunlar için yabancılar kütüğünün tutulacağı; yabancılara adresleri, nüfus kayıtları ile yabancı kimlik

bilgilerinin emniyet ve asayiş, çalışma hayatı, eğitim ve sağlık gibi pek çok alanda kullanılıyor olmasının kamu düzeni, sağlığı ve güvenliği açısından hassas bir durum meydana getirdiği, yabancıların kayıtlarına ilişkin hata ve düzeltmelerin basit bir kayıt düzeltme olarak ele alınması halinde kamu düzeni, sağlığı ve güvenliği açısından sakıncalar oluşabileceği gibi Türkiye'de Oturan Yabancıların Nüfus Kayıtlarının Tutulması Hakkında Yönetmelikte de, nüfus olaylarında yapılacak düzeltmeler konusunda uygulanacak usul hususunda 5490 sayılı Nüfus Hizmetleri Kanunu'na atıf yapıldığı da dikkate alındığında, 5490 sayılı Kanun'un 36. maddesi uyarınca, kimlik kaydının düzeltilmesine ilişkin işbu uyuşmazlığın çözümünde adli yargının görevli olduğu sonucuna varılmaktadır.

Açıklanan nedenlerle, uyuşmazlığın çözümünde adli yargı yerleri görevli olduğundan idari yargı yerlerini görevli kabul eden çoğunluğun kararına katılmıyoruz

Üye
Eyüp SARICALAR

Üye
Ahmet ARSLAN

Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanlığından:

ESAS NO : 2025/528
KARAR NO : 2025/654
KARAR TR : 24/11/2025

ÖZET: Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü bünyesinde işçi statüsünde çalışmakta iken, 692 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile kamu görevinden ihraç edilen ve Olağanüstü Hal İşlemleri İnceleme Komisyonu kararı ile kamu görevine iadesine karar verilen davacının, ilgili idarece işe başlatılmaması nedeniyle, ihraç edildiği tarih ile işe başlatılma talebinin reddedildiği tarih arasındaki döneme ait alacaklarının tazmini istemiyle açtığı davanın, **IDARI YARGI YERİNDE** görülmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : F. Y.
Vekili : Av. T. E. Y.
Davalı : Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü
Vekilleri : Av. N. E. Y. - Av. M. Ç.

I. DAVA KONUSU OLAY

1. Davacı vekili, 27/03/2023 tarihli dilekçe ile müvekkilinin davalı kurumda işçi olarak çalışmaktayken 14/07/2017 tarihli 692 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Tedbirler Alınması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (KHK) ile iş akdi feshedilerek kamu görevinden ihraç edildiğini, bu kararın iptali için Olağanüstü Hal İşlemleri (OHAL) İnceleme Komisyonuna başvurduğunu, Komisyonun 03/11/2022 tarihli ve 2022/29493 sayılı kararı ile başvurusu kabul edilerek göreve iadesine karar verildiğini, bu kararın 30/11/2022 tarihinde tebliğ edildiğini, bunun üzerine 07/12/2022 tarihinde davalı kuruma başvurarak işe başlama ve ihraç süresince yoksun kaldığı mali ve özlük haklarının iadesini talep ettiğini, Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü Strateji Daire Başkanlığının Personel Daire Başkanlığına sunduğu 23/12/2022 tarihli görüş yazısında "... *Ohal Komisyonunun iptali kararı nedeniyle 7145 sayılı Kanun'un 22/1. Maddesindeki ... Tebliğ tarihini takip eden 10 gün içerisinde göreve başlamayanların bu maddeden doğan atanma hakkı ile mali hakkı düşer.*" hükmünün gerekçe gösterilerek müvekkilin özlük haklarının ödenmeyeceğine karar verildiğini, bu yazıya müteakip Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü Personel Daire Başkanlığına 27/01/2023 tarihli yazı ile Tapu ve Kadastro 15. Van Bölge Müdürlüğüne müvekkilinin işe başlatılmaması gerektiğini bildirildiğini, Tapu ve Kadastro 15. Van Bölge Müdürlüğünce 02/02/2023 tarihli yazı ile Personel Daire Başkanlığı yazısının *Maddeden doğan atanma hakkı ile mali hakkı düşer.* yazılının Muş Kadastro Müdürlüğünce müvekkile gönderildiğini ve 10/02/2023 tarihinde tebliğ edildiğini, bu tebliğ yazısından sonra 15/02/2023 tarihinde arabulucuya başvurdıklarını ancak arabulucunun alacak taleplerini reddettiğini, müvekkilinin idom tazminatı ve ihbar tazminatından doğan alacak haklarının ödenmemesinin İş Kanunu' ve Yargıtay içtihatlarına aykırı olduğunu, davalı kurumun OHAL Komisyonunun işe iade kararını işleme koymadığını ve müvekkilinin işe başlamasının açıkça engellendiğini belirterek, iş akdi haksız olarak feshedilen müvekkilinin 100.000 TL kıdem tazminatı, 15.000 TL ihbar tazminatı olmak üzere toplam 115.000 TL'nin sözleşmenin feshedildiği tarihten itibaren uygulanacak en yüksek banka mevduat faizi ile birlikte davalıdan tahsil istemiyle Muş İl Mahkemesinin E.2025/329 sayılı dosyasında dava açmıştır.

2. Davacı vekili 27/03/2023 tarihli ikinci bir dilekçe ile ayrıca, müvekkilinin davaya konu alacak kalemlerinin ihraç tarihi ile işe başlatılma talebinin reddedildiği tarih arasındaki dönem için fazlaya dair dava ve talep hakları saklı kalmak kaydıyla, 130.000 TL ücret alacağı, 7.000 TL iş güclüğü tazminatı, 17.000 TL ilave tediye alacağı, 2.000 TL vasıta yardımı, 20.000 TL ikramiye alacağı, 17.000 TL sosyal yardım alacağı, 12.000 TL yemek yardımı, 7.000 TL AĞI alacağı,

10 TL doğum yardımı, 10 TL tahsilli işçiliği teşvik primi, 10 TL hastalık yardımı alacağı, 10 TL giyim yardımı alacağı, 10 TL ek ödeme alacağı, 10 TL yıllık izin alacağı, 10 TL hizmet zammı alacağı, 10 TL denge ödeneği tazminatı olmak üzere toplam 212.080 TL alacağın, hakkın doğumu tarihinden itibaren işçi alacaklarına uygulanacak en yüksek banka mevduat faizi ile davadan tahsiline karar verilmesi istemiyle Muş İş Mahkemesinin E.2025/330 sayılı dosyasında dava açmıştır.

II. UYUŞMAZLIĞA İLİŞKİN BAŞVURU SÜRECİ

A. Adli Yargıda

3. Muş İş Mahkemesi 05/06/2023 tarih ve E.2023/330, K.2023/778 sayılı kararı ile, Muş İş Mahkemesinin E.2023/329 sayılı dosyası ile iş bu dosyasının, taraflarının aynı olması, dava konularının işçilik alacaklarına ilişkin olması; asıl davanın kıdem tazminatı ile ihbar tazminatına ilişkin olup, birleşen dava ise ücret alacağı, iş güclüğü tazminatı, ilave tediye alacağı, vasıta yardımı, ikramiye alacağı, sosyal yardım alacağı, yemek yardımı alacağı, asgari geçim indirimi alacağı, doğum yardımı alacağı, tahsilli işçiliği teşvik primi alacağı, hastalık yardımı alacağı, giyim yardımı alacağı, ek ödeme alacağı, yıllık izin alacağı, hizmet zammı alacağı ve denge ödeneğine ilişkin alacak davası olup, her iki davanın da temelindeki hukuki ilişkinin birbirine benzer sebeplerden doğması ve biri hakkında verilecek hükmün diğerini etkileyecek nitelikte olması, neticeten dosyalar arasında bağlantı bulunması sebebiyle HMK'nun 166/1 ve 166/4 maddeleri gereği birleştirilmesine, dosyanın Muş İş Mahkemesinin E.2023/329 sayılı dosyasının içerisine konulmasına ve yargılamaya eski tarihli olan Muş İş Mahkemesi'nin E.2023/329 sayılı dosyası üzerinden devam edilmesine karar vermiştir.

4. Davacı vekili 28/10/2024 tarihli ıslah dilekçesi ile, 185.630,80 TL ücret alacağı, 7.000 TL iş güclüğü tazminatı, 17.000 ilave tediye alacağı, 2.000 TL vasıta yardımı, 36.878,92 TL ikramiye alacağı, 15.108,25 TL sosyal yardım alacağı, 12.000 TL yemek yardımı, 15.392,21 TL AGİ alacağı, 75,99 TL doğum yardımı, 4.567,49 TL tahsilli işçiliği teşvik primi, 883,73 TL giyim yardımı alacağı, 3.684,80 TL ek ödeme alacağı, 40.316,07 TL yıllık izin alacağı, 144.512,38 TL kıdem tazminatı alacağı, 16.304,85 ihbar tazminatı alacağının tahsilini talep etmiştir.

5. **Muş İş Mahkemesi 22/04/2025 tarih ve E.2023/329, K.2025/255 sayılı kararı** ile, 6100 sayılı Kanun'un 114/1-b ve 115. maddeleri uyarınca asıl ve birleşen davaların ayrı ayrı yargı yolunun caiz olmaması sebebiyle dava şartı yokluğundan usulden reddine karar vermiş, bu karar kesinleşmiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

"...Dava dilekçesinde ekinde bulunan ve davacı tarafından davalı tarafa sunulan dilekçede özetle; sözleşmesinin 14/07/2017 tarihinde feshedildiğini, Olağanüstü Hâl İşlemleri İnceleme Komisyonu tarafından talebinin kabul edildiğini, Muş Ağır Ceza Mahkemesinin kesinleşen 05/07/2021 tarihine kadar geçen süre içerisinde haklarının kendisine ödenmesini talep ettiği anlaşılmaktadır.

Davacı taraf asıl ve birleşen davalarda, davacının kamu görevinden çıkarıldığı süre boyunca yoksun kaldığı hakların iadesini talep etmektedir.

Öncelikle asıl ve birleşen davalara konu alacaklar yönünden çözülmesi gereken husus, uyumsuzluğun çözüm yerinin adli yargı mı yoksa idari yargı mı olduğudur. Hukukumuzda yargı yolu için de görev tâbiri kullanılmaktadır. Görev gibi, yargı yolu da kamu düzenine ilişkindir. Bu sebeple, yargılamanın her aşamasında mahkemenin davada yargı yolunun caiz olup olmadığını kendiliğinden gözetmesi gerekir.

Somut uyumsuzlukta kamu görevinden çıkarılan davacı, kamu görevine iade talebiyle Olağanüstü Hâl Komisyonuna başvurmuş, yapılan değerlendirme sonucunda Komisyon kararı ile kamu görevine iade talebi yerinde görülerek başvurusu kabul edilmiştir.

Davacı taraf komisyon kararı gereğince işe başlatılması gerektiğini ve kendisi hakkında Muş 1. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından verilen kararın kesinleşme tarihine kadar geçen süreye ilişkin yoksun kaldığı mali hakların davalıdan tahsilini talep etmiş ise de davacının komisyon kararıyla kamu görevine iade edilmesi işlemi idari bir işlemdir. Davacının idari işlemle işe başlatılmasına karar verildiğine göre idari işlemin mali sonuçlarına ilişkin uyumsuzluğun da idari yargıda çözüme kavuşturulması gerekir. (Benzer Yönde Yargıtay 9. Hukuk Dairesi 2024/9151 Esas, 2024/15025 Karar)

Asıl ve birleşen davalara konu uyumsuzluğun çözüm yeri idari yargı olup mahkememizce davanın, 6100 sayılı Kanun'un 114/1-b ve 115. Maddeleri uyarınca yargı yolunun caiz olmaması sebebiyle dava şartı yokluğundan usulden reddine..."

6. Davalı vekili bu kez 185.630,80 TL ücret alacağı, 36.878,92 TL ikramiye alacağı, 15.108,25 TL sosyal yardım alacağı, 15.392,21 TL AGİ alacağı, 75,99 TL doğum yardımı, 4.567,49 TL tahsilli işçiliği teşvik primi, 883,73 TL giyim yardımı alacağı, 3.684,80 TL ek ödeme alacağı, 40.316,07 TL yıllık izin alacağı, 144.512,38 TL kıdem tazminatı alacağı, 16.304,85 ihbar tazminatı alacağının hakkın doğumu tarihinden itibaren işçi alacaklarına uygulanacak en yüksek banka mevduat faizi ile tahsilini istemiyle idari yargıda dava açmıştır.

B. İdari Yargıda

7. **Van 2. İdare Mahkemesi 21/08/2025 tarih ve E.2025/1211 sayılı kararı** ile, uyumsuzluğun çözümünde adli yargı yerinin görevli olduğu gerekçesiyle, 2247 sayılı Kanun'un 19. maddesi uyarınca görevli yargı yerinin belirlenmesi için

dosyanın Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmesine ve dosya incelemesinin bu konuda Uyuşmazlık Mahkemesince karar verilmeye kadar ertelenmesine karar vermiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

"...Dava dosyasının incelenmesinden; davacı tarafından, Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü'nde işçi olarak çalışmakta iken 692 sayılı KHK ile iş akdinin feshedildiği, akabinde Komisyon kararı ile göreve iadesine karar verildiğinden bahisle yoksun kaldığı ücret alacağı için 185.630,80-TL, ikramiye alacağı için 36.878,92-TL, sosyal yardım alacağı için 15.108,25-TL, AGİ alacağı için 15.392,21-TL, doğum yardımı için 75,99-TL, tahsilli işçilik teşvik primi için 4.567,49-TL, giyim yardımı için 883,73-TL, ek ödeme alacağı için 3.684,80-TL, yıllık izin alacağı için 40.316,07-TL, kıdem tazminatı için 144.512,38-TL, ihbar tazminatı için 16.304,86-TL'nin işçi alacaklarına uygulanacak en yüksek banka mevduat faizi ile birlikte ödenilmesine karar verilmesi istemiyle bakılmakta olan davanın açıldığı anlaşılmaktadır..

Uyuşmazlığın, idari yargıda görülmesi gereken idari bir işlem veya hizmetten kaynaklanmadığı; hukuki niteliği itibarıyla özel hukuk sözleşmesi olan davacı ile işvereni arasında, İş Kanunu'na tabi hizmet sözleşmesinin feshi sonrası alacaklara yönelik parasal haklardan kaynaklandığı açıktır.

Bu durumda; davacı ile işvereni arasında İş Kanunu hükümlerine tabi hizmet sözleşmesinin feshine dayalı olarak işe iadesine karar verilmesi üzerine açtıkları geçiren sürede mahrum kaldığı bir takım işçi alacaklarına karşılık parasal hakların ödenmesine karar verilmesi istemiyle açılan işbu davanın görüm ve çözümünde adli yargı mahkemelerinin görevli olduğu sonucuna varılmıştır..."

8. Van 2. İdare Mahkemesince 2247 sayılı Kanun'un 19. maddesi uyarınca görevli yargı yerinin belirlenmesi için idari yargı dava dosyası, ekinde adli yargı dosyası ile birlikte Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmiştir.

III. İLGİLİ HUKUK

9. Anayasa'nın "Yargı yolu" başlıklı 125. maddesinin yedinci fıkrası şöyledir:

"İdare, kendi eylem ve işlemlerinden doğan zararı ödemekle yükümlüdür."

10. 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun "İdari dava türleri ve idari yargı yetkisinin sınırı" başlıklı 2. maddesinin birinci fıkrası şöyledir :

"1. (Değişik: 10/6/1994-4001/1 md.) İdari dava türleri şunlardır:

a) (İptal: Anayasa Mahkemesinin 21/9/1995 tarihli ve E:1995/27, K:1995/47 sayılı kararı ile; Yeniden Düzenleme: 8/6/2000-4577/5 md.) İdari işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için menfaatleri ihlâl edilenler tarafından açılan iptal davaları,

b) İdari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları doğrudan muhtel olanlar tarafından açılan tam yargı davaları,

c) (Değişik: 18/12/1999-4492/6 md.) Tahkim yolu öngörülen imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerinden doğan uyuşmazlıklar hariç, kamu hizmetlerinden birinin yürütülmesi için yapılan her türlü idari sözleşmelerden dolayı taraflar arasında çıkan uyuşmazlıklara ilişkin davalar.

11. 7036 sayılı İş Mahkemeleri Kanunu'nun "Görev" başlıklı 5. maddesi şöyledir:

"(1) İş mahkemeleri;

a) 5953 sayılı Kanuna tabi gazeteciler, 854 sayılı Kanuna tabi gemiadamları, 22/5/2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanununa veya 11/1/2011 tarihli ve 6098 sayılı Türk Borçlar Kanununun İkinci Kısımının Altıncı Bölümünde düzenlenen hizmet sözleşmelerine tabi işçiler ile işveren veya işveren vekilleri arasında, iş ilişkisi nedeniyle sözleşmeden veya kanundan doğan her türlü hukuk uyuşmazlıklarına,

b) İdari para cezalarına itirazlar ile 5510 sayılı Kanunun geçici 4 üncü maddesi kapsamındaki uyuşmazlıklar hariç olmak üzere Sosyal Güvenlik Kurumu veya Türkiye İş Kurumunun taraf olduğu iş ve sosyal güvenlik mevzuatından kaynaklanan uyuşmazlıklara,

c) Diğer kanunlarda iş mahkemelerinin görevli olduğu belirtilen uyuşmazlıklara, ilişkin dava ve işlere bakar."

12. 7075 sayılı Olağanüstü Hal İşlemleri İnceleme Komisyonu Kurulması Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabul Edilmesine Dair Kanun'un "İnceleme ve karar" başlıklı 9. maddesi şöyledir:

"(1) Komisyon incelemelerini dosya üzerinden yapar. Komisyon, inceleme sonucunda başvurunun reddine veya kabulüne karar verebilir."

13. 7075 sayılı Kanun'un "Kararların uygulanması" başlıklı 10. maddesi şöyledir :

"(1) (Değişik: 25/7/2018-7145/22 md.) Kamu görevinden, meslekten veya görev yapılan teşkilattan çıkarılan ya da ilişkisi kesilenlere ilişkin başvurunun kabulü hâlinde karar, kadro veya pozisyonunun bulunduğu

kuruma, yükseköğretim kurumlarında kamu görevinden çıkarılan öğretim elemanları için Yükseköğretim Kurulu Başkanlığına bildirilir. Kamu görevine iade edilmesine karar verilenlerin eski kadro veya pozisyonuna atanması esastır. (İptal üçüncü cümle: Anayasa Mahkemesi'nin 24/12/2019 tarihli ve E.: 2018/159, K.: 2019/93 sayılı kararı ile.) Yükseköğretim Kurulu Başkanlığına bildirilenlerin atama teklifleri; (...) [5] önceki kadro unvanlarına uygun olarak on beş gün içinde yapılır. Kurumlar, bildirim veya atama teklif tarihini takip eden otuz gün içerisinde atama işlemlerini tamamlar. Bu kapsamda yer alan personele ilişkin kadro ve pozisyonlar, ilgililere ilişkin atama onaylarının alındığı tarih itibarıyla diğer kanunlardaki hükümlere bakılmaksızın ve başka bir işleme gerek kalmaksızın ilgili mevzuatı uyarınca ihdas, tahsis ve vize edilmiş sayılır. Söz konusu kadro ve pozisyonlar, herhangi bir şekilde boşalmaları hâlinde başka bir işleme gerek kalmaksızın iptal edilmiş sayılır. Atama emri, ilgili kamu kurum ve kuruluşu tarafından 11/2/1959 tarihli ve 7201 sayılı Tebliğat Kanunu hükümlerine göre ilgililere tebliğ edilir. Tebliğ tarihini takip eden on gün içerisinde göreve başlamayanların bu maddeden doğan atanma hakkı (...) [6] düşer. Kamu kurum ve kuruluşları atama ve göreve başlatma işlemlerinin sonucunu, işlemlerin tamamlanmasını takip eden on beş gün içinde Devlet Personel Başkanlığına bildirirler. İlgililerin kamu görevinden çıkarılmasına ilişkin kanun hükmünde kararname hükümleri, bu fıkra belirtilen kişiler bakımından tüm hüküm ve sonuçlarıyla birlikte ortadan kalkmış sayılır. Bu kapsamda göreve başlayanlara, kamu görevinden çıkarılma tarihlerini takip eden aybaşından göreve başladıkları tarihe kadar geçen süreyle tekbül eden mali ve sosyal hakları ödenir. (İptal cümle: Anayasa Mahkemesi'nin 30/6/2022 tarihli ve E.: 2018/137, K.: 2022/86 sayılı Kararı ile.)

(2) Kapatılan kurum ve kuruluşlara ilişkin başvurunun kabulü halinde ilgili kanun hükmünde kararname hükümleri, söz konusu kurum ve kuruluş bakımından tüm hüküm ve sonuçlarıyla birlikte söz konusu kanun hükmünde kararnamenin yayımı tarihinden geçerli olmak üzere ortadan kalkmış sayılır. Buna ilişkin işlemler ilgisine göre İçişleri Bakanlığı, Maliye Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı veya Vaktılar Genel Müdürlüğü tarafından yerine getirilir.

(3) Komisyonun karara bağladığı dosyaya ilişkin olarak Komisyonunda bulunan tüm evrak, birinci fıkra kapsamına giren dosyalarda ilgilinin son görev yaptığı kurum veya kuruluşa, ikinci fıkra kapsamına giren dosyalarda ilgili kurum veya kuruluşa, diğer dosyalarda ise ek 1 inci maddeye göre husumetin yöneltileceği kurum veya kuruluşa devredilir."

14. 7089 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Tedbirler Alınması Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Kabul Edilmesine Dair Kanun'un (692 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin aynen kabul edildiği) "Kamu personeline ilişkin tedbirler" başlıklı 1. maddesinin birinci fıkrası şöyledir :

"Terör örgütlerine veya Milli Güvenlik Kurulunca Devletin milli güvenliğine karşı faaliyette bulunduğuna karar verilen yapı, oluşum veya gruplara (...) iltisakı yahut bunlarla irtibatı olan ve ekli (1) sayılı listede yer alan kişiler kamu görevinden başka hiçbir işleme gerek kalmaksızın çıkarılmıştır. Bu kişilere ayrıca herhangi bir tebliğat yapılmaz. Haklarında ayrıca özel kanun hükümlerine göre işlem tesis edilir."

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

A. İlk İnceleme

15. Uyuşmazlık Mahkemesinin Kenan YAŞAR'ın Başkanlığında, Üyeler Eyüp SARICALAR, Bayram ŞEN, Döndü Deniz BİLİR, Ahmet ARSLAN, Mahmut BALLI ve Recep KILIÇ'ın katılımlarıyla yapılan 24/11/2025 tarihli toplantısında; 2247 sayılı Kanun'un 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre, idare mahkemesince, anılan Kanun'un 19. maddesine göre başvuruda bulunulmuş olduğu, idari yargı dosyasının ekinde adli yargı dosyası ile birlikte Uyuşmazlık Mahkemesine gönderildiği ve usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından, görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliği ile karar verildi.

B. Esasın İncelenmesi

16. Raportör-Savcı Dr. Berrak YILMAZ'ın davanın çözümünde idari yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan, ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ ile Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın davada idari yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra, gereği görüldüğü düşünüldü:

17. Dava, Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğünde işçi olarak çalışmaktayken 692 sayılı KHK ile iş akdi feshedilerek kamu görevinden ihraç edilen davacının, anılan kararın iptali hakkında başvurduğu OHAL Komisyonunun göreve iade kararı sonrasında, davalı kurumca işe başlatılmaması üzerine ihraç edildiği tarih ile işe başlatılma talebinin reddedildiği tarih arasındaki süreçte yoksun kaldığı parasal haklarının, hakkın doğumu tarihinden itibaren işçi alacaklarına uygulanacak en yüksek banka mevduat faizi ile davalıdan tahsiline karar verilmesi istemiyle açılmıştır.

18. Anayasa'nın 125. maddesinin son fıkrasında, idarenin kendi eylem ve işlemlerinden doğan zararı ödemekle yükümlü bulunduğu kurala bağlanmış; 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2. maddesinin birinci fıkrasının (b)

bendi gereğince idari eylem ve işlemlerden dolayı zarara uğrayanlar tarafından açılan tam yargı davaları idari dava türleri arasında sayılmıştır.

19. Dava dosyasının incelenmesinden; Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğünde işçi olarak çalışmakta iken 692 sayılı KHK ile terör örgütleri ile Millî Güvenlik Kurulunca devletin millî güvenliğe karşı faaliyette bulunduğu karar verilen yapı, oluşum veya gruplara üyeliği, mensubiyeti veya iltisakı yahut bunlarla irtibatı olduğu gerekçesiyle kamu görevinden çıkarılan davacının OHAL Komisyonuna başvurduğu, Komisyonun 03/11/2022 tarihli kararı ile davacı hakkında terör örgütüne üye olma suçu kapsamında yürütülen herhangi bir soruşturma ve kovuşturma bulunmadığı gerekçesiyle kamu görevine iade talebinin yerinde görülerek 7075 sayılı Kanun'un 9. maddesi uyarınca başvurusunun kabul edildiği, kararın 7075 sayılı Kanun'un 10/1 maddesi uyarınca kurumuna bildirildiği, Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü Personel Dairesi Başkanlığının 06/12/2022 tarih ve7047913 sayılı yazısı ile davacının Muş Ağır Ceza Mahkemesinin 07/06/2021 tarihinde kesinleşen "*kamu görevlisinin resmi belgede sahteciliği*" suçundan 3 yıl 1 ay 15 gün hapis cezası bulunduğu ve bu cezanın infaz süresince kamu hizmetlerinden yasaklılık getirilmesine karar verildiğinden bahisle OHAL Komisyon kararının işleme konulmamasına karar verildiği ve bu kararın davacıya 07/12/2022 tarih ve ...7103246 tarihli yazı ile bildirildiği, Komisyon kararının yerine getirilmemesi nedeniyle davacının ihraç edildiği tarih ile işe başlatılma talebinin reddedildiği tarih arasındaki dönemde yoksun kaldığı ücret alacağı için 185.630,80 TL, ikramiye alacağı için 36.878,92 TL, sosyal yardım alacağı için 15.108,25 TL, AGİ alacağı için 15.392,21 TL, doğum yardımı için 75,99 TL, tahsilli işçilik teşvik primi için 4.567,49TL, giyim yardımı için 883,73TL, ek ödeme alacağı için 3.684,80 TL, yıllık izin alacağı için 40.316,07 TL, kıdem tazminatı için 144.512,38 TL, ihbar tazminatı için 16.304,86 TL'nin işçi alacaklarına uygulanacak en yüksek banka mevduat faizi ile birlikte ödenilmesine karar verilmesi istemiyle adli ve idari yargı yerlerinde dava açıldığı anlaşılmaktadır.

20. Olayda Muş Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğünde işçi olarak çalışmakta iken 692 sayılı KHK ile millî güvenliğe tehdit oluşturduğu tespit edilen yapı, oluşum veya gruplara ya da terör örgütlerine üyeliği veya iltisakı ya da bunlara irtibatı belirlenen personel listesinde adına yer vermek suretiyle kamu görevinden çıkarılmasına karar verilen davacının, bu kararın iptali için başvurduğu OHAL Komisyonunun söz konusu isnatların yersiz olduğunu kabul etmek suretiyle işe iadesine verdiği kararın davalı kurumca yerine getirilmeyerek hizmet kusuru işlendiğinden bahisle uğradığı maddi zararının davalı idarece tazmin edilmesi olduğu, uyumsuzluğun işçi ile işveren arasındaki sözleşmeden veya kanundan doğmadığı anlaşılmaktadır.

21. Bu itibarla, 4857 sayılı Kanun'dan kaynaklanmayan, idarenin hizmet kusuruna dayanaklar uğranılan zararların tazmini amacına yönelik tam yargı davası niteliğinde olan iş bu dâvânın, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2. maddesi uyarınca idari davaların görünüm ve çözümüne göre görevli olan idari yargı merciiince karara bağlanması gerektiği sonucuna varılmıştır.

22. Yukarıda belirtilen hususlar göz önünde bulundurularak, Van 2. İdare Mahkemesinin 21/08/2025 tarih ve E.2025/1211 sayılı başvurusunun reddi gerekmiştir.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Davanın çözümünde İDARİ YARGININ GÖREVLİ OLDUĞUNA,

B. Van 2. İdare Mahkemesinin 21/08/2025 tarih ve E.2025/1211 sayılı BAŞVURUSUNUN REDDİNE

24/11/2025 tarihinde, OY BİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan Vekili
Kenan
YAŞAR

Üye
Eyüp
SARICALAR

Üye
Bayram
ŞEN

Üye
Döndü Deniz
BİLİR

Üye
Ahmet
ARSLAN

Üye
Mahmut
BALLI

Üye
Recep
KILIÇ

ESAS NO : 2025/538
KARAR NO : 2025/758
KARAR TR : 22/12/2025

ÖZET: Başvurusu geçersiz sayılarak vakıf üniversitesindeki öğrenci kaydının iptaline ilişkin fakülte yönetim kurulu kararının (idari işlemin) idari yargı yerince denetimi sonrası, idari işleminden kaynaklı maddi ve manevi zararların tazminine ilişkin davanın **IDARİ YARGI YERİNDE** görülmesi gerektiği hk.

KARAR

Davacı : L. T.
Vekili : Av. H. N. Y.
Davalı : Atılım Üniversitesi Rektörlüğü
Vekili : Av. Y. G.

I. DAVA KONUSU OLAY

1. Davacı vekili, yabancı öğrenci kontenjanından faydalanmak suretiyle 01/09/2020 tarihinde davalı üniversiteye kaydı yapılan müvekkilinin, Yükseköğretim Kurulunca belirlenen Yurtdışından Öğrenci Kabulüne İlişkin Esasların B/b-5 bendi ile Atılım Üniversitesi Uluslararası Öğrenci Kabulüne İlişkin Usul ve Esaslar Yönergesinin "*başvurusu geçersiz adaylar*" başlıklı 6/1-d bendi hükümlerine aykırı olarak kaydının yapıldığından bahisle, üniversitedeki öğrenci kayıt işleminin geri alınarak iptal edilmesine ilişkin Atılım Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Yönetim Kurulunun 07/01/2021 tarih ve 01 sayılı kararı, dolayısıyla idarenin kusuru nedeniyle uğranılan 10.000 USD doları eğitim ücreti ile fazlaya ilişkin hakları saklı kalmak şartıyla 100 TL maddi ve 25.000 TL manevi zararın tazmini istemiyle adli yargı yerinde dava açmıştır.

2. Davalı vekili, yasal süresi içinde yargı yolu yönünden görev itirazında bulunmuştur.

II. UYUŞMAZLIĞA İLİŞKİN BAŞVURU SÜRECİ

A. Adli Yargıda

3. **Ankara 11. Tüketici Mahkemesi 23/05/2025 tarih ve E.2024/278 sayılı ara kararı** ile, görev itirazlarının reddine karar verilmiş ve yargılamaya devam etmiştir.

4. Davalının 2247 sayılı Kanun'un 12. maddesinde belirlenen yasal süre içinde olumlu görev uyuşmazlığı çıkarılması istemiyle başvuruda bulunması üzerine de talep doğrultusunda dava dosyası Danıştay Başsavcılığına gönderilmiştir.

B. Olumlu Görev Uyuşmazlığı Çıkarılmasına İlişkin Danıştay Başsavcılığı Talebi

5. Danıştay Başsavcılığınca, 2247 sayılı Kanun'un 10. maddesi uyarınca olumlu görev uyuşmazlığı çıkarılmasına karar verilerek, dosya Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmiştir.

"...vakıf üniversiteleri, kazanç amacı olmamak şartı ile mali ve idari konular dışında akademik çalışmalar, öğretim elemanlarının sağlanması ve güvenlik yönlerinden Devlet eliyle kurulan yükseköğretim kurumları için Anayasada belirtilen hükümlere tabi olarak Yükseköğretim Kurulunun görüş ve önerisi üzerine kanunla, tüzelkişiliği haiz olmak üzere kurulmakta olup; bu tüzel kişiliğin de, gerek 2809 sayılı Kanun hükümleri ve gerekse Anayasa Mahkemesi kararı uyarınca kamu tüzel kişiliği niteliğinde olduğu tartışmasızdır.

İdari rejime dayalı olarak düzenlenmiş bulunan Türkiye'nin yönetim yapısında, "kamu tüzel kişiliği" idari yargının görev alanının belirlenmesinde kullanılan ölçütlerden bir tanesidir. Kamu tüzel kişilerinin kuruluş amacı kamu yararı; faaliyet konuları ise, kamu hizmetidir. Bu bağlamda, Kamu Tüzel Kişileri, özel hukuk tüzel kişilerine nazaran üstün ve ayrıcalıklı kamu gücüne sahiptirler ve tek taraflı işlemlerle yeni hukuki durum yaratabilirler. Bu nedenle de kamu hukukuna tabidirler.

Bu haliyle; kamu tüzel kişisi olarak kanunla kuruldukları ve kamu hizmeti sundukları tartışmasız olan vakıf üniversitelerinin, Devlet üniversitelerinden farklı tutulması hukuken olanaksızdır.

Dosyanın incelenmesinden, Atılım Üniversitesi, Güzel Sanatlar Tasarım ve Mimarlık Fakültesi, Grafik Tasarımı Bölümüne yabancı öğrenci kontenjanından faydalanmak suretiyle kayıt yaptırılan davacının kaydının, Yükseköğretim Kurulunca belirlenen Yurtdışından Öğrenci Kabulüne İlişkin Esasların B/b-5 bendi ile Atılım Üniversitesi Uluslararası Öğrenci Kabulüne İlişkin Usul ve Esaslar Yönergesinin "*başvurusu geçersiz adaylar*" başlıklı 6/1-d bendi hükümlerine aykırı olarak yapıldığından bahisle Atılım Üniversitesi Rektörlüğü Öğrenci Dekanlığının 11/01/2021 tarih ve 623 sayılı yazısı ile bildirilen anılan üniversitedeki öğrenci kayıt işleminin geri alınarak iptal edilmesine ilişkin işlemin iptali istemiyle Ankara 17. İdare Mahkemesinin E:2021/211 sayılı esasında açtığı davanın 28/09/2022 tarihli ve K:2022/1873 sayılı kararıyla reddedilmesi ve anılan kararın istinaf ve temyiz aşamalarından geçerek kesinleşmesi üzerine, idarenin kusuru nedeniyle uğranılan 10.000 USD

doları eğitim ücreti ile fazlaya ilişkin hakları saklı kalmak şartıyla 100 TL maddi ve 25.000 TL manevi zararın tazmini talebiyle bakılan davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

Dava konusu işlemin dayanağı, Yükseköğretim Kurulunca belirlenen Yurtdışından Öğrenci Kabulüne İlişkin Esasların B/b-5 bendi ile Atılım Üniversitesi Senatosunun 09.10.2018 tarih ve 11 sayılı kararıyla kabul edilen Atılım Üniversitesi Uluslararası Öğrenci Kabulüne İlişkin Usul ve Esaslar Yönergesinin "**başvurusu geçersiz adaylar**" başlıklı 6. maddesinde yer alan;

"(1) Aşağıda yazılı bulunan durumlardan herhangi birine sahip olan öğrencilerin başvurusu kabul edilmez.

a) T.C. uyruklu olanların, KKTC uyruklu olanların, uyruğundan birisi T.C. veya KKTC olan çift uyruklu (lise öğreniminin tamamını KKTC hariç yabancı bir ülkede tamamlayanlar hariç)

b) Çift uyruklu iken T.C. veya KKTC vatandaşlığından çıkanlardan lise öğrenimlerinin tamamını Türkiye'de veya KKTC'de tamamlayanlar

c) T.C. uyruklu olup lise öğrenimini KKTC'de tamamlayanlar

ç) Türkiye'deki bir yükseköğretim kurumundan disiplin suçu nedeni ile çıkarma cezası alanlar

d) Türkiye'deki bütyükelçilikler bünyesinde bulunan okullar ile Türkiye'de bulunan yabancı liselerde öğrenimini tamamlayan T.C. veya K.K.T.C. uyruklu veya ilk uyruğu T.C. olan çift uyruklu" hükmüdür.

Bu bağlamda, davalı Vakıf Üniversitesinin eğitim-öğretim hizmetini yürütürken yukarıdaki mevzuat doğrultusunda aldığı beyan ettiği kararlar ve bu kararlar sonucunda doğduğu ileri sürülen zararlara ilişkin davaya konu öğretim ücretinin idadesi ve maddi-manevi zararlar ilgili hususların saptanması da, kamu hizmetinin yönetime ve hukuka uygun bulunup-bulunmadığı yönleriyle ilgili olarak, idare hukuku ilkelerine göre yapılabileceğinden; 2577 sayılı Kanunun 2. maddesinin 1. fıkrasının (b) bendi kapsamında bulunan tam yargı davasının görüm ve çözümünde idari yargı yerlerinin görevli olduğu sonucuna ulaşılmıştır...."

6. Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanlığınca, 2247 sayılı Kanun'un 13. maddesine göre Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının yazılı düşüncesi istenilmiştir.

C. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı Düşüncesi

7. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı, dava konusu uyuşmazlıkta idari yargının görevli olduğu ve Danıştay Başsavcılığının başvurusunun kabulüne karar verilmesi gerektiği yönünde yazılı düşünce bildirmiştir. Yazılı düşüncenin ilgili kısmı şöyledir:

"... İdari rejime dayalı olarak düzenlenmiş bulunan Türkiye'nin idari yapısında, kamu tüzel kişiliği idari yargının görev alanının belirlenmesinde kullanılan ölçütlerden birisidir. Kamu tüzel kişilerinin kuruluş amacı kamu yararı, faaliyet konulan ise kamu hizmetidir. Bu bakımdan, Kamu Tüzel Kişileri, özel hukuk tüzel kişilerine göre üstün ve ayrıcalıklı kamu gücüne sahiptirler ve tek taraflı işlemlerle yeni hukuki durum yaratabilirler. Bu nedenle de kamu hukukuna tabidir.

Somut olayda, davacının yabancı öğrenci kontenjanından faydalanmak suretiyle Atılım Üniversitesi Güzel Sanatlar Tasarım ve Mimarlık Fakültesi, Grafik Tasarım Bölümüne kayıt yaptırdığı, daha sonra Atılım Üniversitesi Uluslararası Öğrenci Kabulüne İlişkin Usul ve Esaslar Yönergesine aykırı kayıt yapıldığını fark edilmesine üzerine kaydının iptal edildiği, bu işlemin iptali istemiyle idari yargıda açılan davanın Ankara 17. İdare Mahkemesinin 28.09.2022 tarihli ve 2021/211 E., 2022/1873 K. sayılı kararıyla reddedilmesi üzerine, işlem nedeniyle uğranıldığı ileri sürülen zarara karşılık 10.000\$ eğitim ücreti, şimdilik 100,00TL maddi ve 25.000TL manevi tazminatın ödenmesi istemiyle bakılmakta olan davanın açıldığı anlaşılmıştır.

Dolayısıyla, davalı üniversitenin eğitim-öğretim hizmetini yürütürken yukarıda açıklanan mevzuat uyarınca tesis ettiği, davacının lisans kaydının iptali işleminin, üniversitelerin kamu gücü kullanılarak resen ve tek yanılt biçimde yaptığı işlemlerden olduğunda kuşku bulunmamaktadır. Buna göre, davacının kaydının iptali sebebiyle oluştuğu ileri sürülen zararın tazmini istemiyle açılan bu davada, kamu hizmetinin yönetime ve hukuka uygun olarak yürütülmesi yürütemediğinin tespiti, hizmet kusuru veya başka nedenle vakıf üniversitelerinin sorumluluğunun bulunup bulunmadığı hususunun saptanması idare hukuku ilkelerine göre yapılabileceğinden, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında bulunan tam yargı davasının çözümünde idari yargı yerleri görevlidir.

Uyuşmazlık Mahkemesinin 16.09.2022 tarihli ve 2022/71 E., 2022/450 K. sayılı kararında da benzer hususlar vurgulanmıştır. ..."

III. İLGİLİ HUKUK

8. Anayasa'nın "Yükseköğretim Kurumları" başlıklı 130. maddesinin 1., 2. ve 10. fıkraları şöyledir:

"Çağdaş eğitim-öğretim esaslarına dayanan bir düzen içinde milletin ve ülkenin ihtiyaçlarına uygun insan gücü yetiştirmek amacı ile; ortaöğretime dayalı çeşitli düzeylerde eğitim-öğretim, bilimsel araştırma, yayın ve danışmanlık yapmak, ülkeye ve insanlığa hizmet etmek üzere çeşitli birimlerden oluşan kamu tüzelkişiliğine ve bilimsel özerkliğe sahip üniversiteler Devlet tarafından kanunla kurulur..

Kanunda gösterilen usul ve esaslara göre, kazanç amacına yönelik olmamak şartı ile vakıflar tarafından, Devletin gözetim ve denetimine tabi yükseköğretim kurumları kurulabilir.

...

Vakıflar tarafından kurulan yükseköğretim kurumları, mali ve idari konuları dışındaki akademik çalışmaları, öğretim elemanlarının sağlanması ve güvenlik yönlerinden, Devlet eliyle kurulan yükseköğretim kurumları için Anayasada belirtilen hükümlere tabidir."

9. 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'na 5772 sayılı Kanun ile eklenen ve vakıflarla kurulacak yükseköğretim kurumları ile ilgili düzenlemeler getiren Ek 2. maddesi şöyledir:

"(Ek: 17/8/1983 - 2880/32 md.; Değişik : 18/6/2008-5772/7 md.)

Vakıflar; kazanç amacına yönelik olmamak şartıyla ve mali ve idari hususlar dışında, akademik çalışmalar, öğretim elemanlarının sağlanması ve güvenlik yönlerinden bu Kanunda gösterilen esas ve usullere uymak kaydıyla, Yükseköğretim kurumları veya bunlara bağlı birimlerden birini veya birden fazlasını ya da bir üniversite veya yüksek teknoloji enstitüsüne bağlı olmaksızın, ekonominin ihtiyaç duyduğu alanlarda yüksek nitelikli işgücü yetiştirmek amacıyla, bu Kanun hükümleri çerçevesinde kalmak şartıyla meslek yüksekokulu kurabilir. Bu meslek yüksekokulu, kamu tüzel kişiliğini haiz olup, Cumhurbaşkanî kararı ile kurulur. Kurulacak meslek yüksekokullarına, meslek ve teknik eğitim bölgesinde gereksinim duyulması esastır."

10. 2547 sayılı Kanun'un Ek 5. maddesi şöyledir:

"(Ek :17/8/1983-2880/32 md.)

(Değişik: 28/12/1999 - 4498/1 md.) Vakıflarla kurulacak yükseköğretim kurumlarının, vakıf yönetim organı dışında en az yedi kişiden oluşan bir mütevelli heyeti bulunur. Mütevelli heyet üyeleri, vakıf yönetim organı tarafından dört yıl için seçilir, süresi biten üyeler yeniden seçilebilir. Mütevelli heyet üyelerinin yaş sınırlaması hariç Devlet memuru olma niteliklerine sahip bulunmaları ve en az üçte ikisinin lisans düzeyinde yükseköğrenim görmüş olması gerekir. Mütevelli heyet üyeleri kendi aralarından bir başkan seçer.

Mütevelli heyet vakıf yükseköğretim kurumunun tüzelkişiliğini temsil eder. Vakıf yükseköğretim kurumlarının yöneticileri Yükseköğretim Kurulunun olumlu görüşü alınarak mütevelli heyet tarafından atanır. Mütevelli heyet; vakıf yüksek öğretim kurumu yöneticilerine uygun gördüğü ölçüde yetkilerini devredebilir. Yükseköğretim kurumunda görevlendirilecek yöneticiler ve öğretim elemanları ile diğer personelin sözleşmelerini yapar, atamalarını ve görevden alınmalarını onaylar, yükseköğretim kurumunun bütçesini onaylar ve uygulamaları izler, ayrıca vakıfça hazırlanan yönetmelik hükümlerine göre diğer görevleri yürütür.

Mütevelli heyetin toplantı nisabı ve karar alınması ile ilgili hususlarda bu Kanunun 61 inci maddesi hükmi uygulanır."

11. 2809 sayılı Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Kanunu'nun "Atılım Üniversitesi" başlıklı Ek 40. maddesi şöyledir:

"(Ek: 9/7/1997-4281/1 md.)

Ankara'da Atılım Vakfı tarafından 2547 sayılı Kanunun vakıf yükseköğretim kurumlarına ilişkin hükümlerine tabi olmak üzere, kamu tüzelkişiliğine sahip "Atılım Üniversitesi" adıyla yeni bir vakıf üniversitesi kurulmuştur.

Bu Üniversite, Rektörlüğe bağlı olarak;

- a) Fen-Edebiyat Fakültesi,*
- b) İşleme Fakültesi,*
- c) Mühendislik Fakültesi,*
- d) Fen Bilimleri Enstitüsü,*
- e) Sosyal Bilimler Enstitüsü'nden,*
- Oluşur."*

12. 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun "İdari dava türleri ve idari yargı yetkisinin sınırı" başlıklı 2. maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

"İdari dava türleri şunlardır:

- a) İdari işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için menfaatleri ihlâl edilenler tarafından açılan iptal davaları,*
- b) İdari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları doğrudan muhtel olanlar tarafından açılan tam yargı davaları,*
- c) Tahkim yolu öngörülen imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerinden doğan uyuşmazlıklar hariç, kamu hizmetlerinden birinin yürütülmesi için yapılan her türlü idari sözleşmelerden dolayı taraflar arasında çıkan uyuşmazlıklara ilişkin davalar."*

13. 2577 sayılı Kanun'un "İptal ve tam yargı davaları" başlıklı 12. maddesi şöyledir:

"İlgililer haklarını ihlâl eden bir idari işlem dolayısıyla Danıştaya ve idare ve vergi mahkemelerine doğrudan doğruya tam yargı davası veya iptal ve tam yargı davalarını birlikte açabilecekleri gibi ilk önce iptal davası açarak bu

davanın karara bağlanması üzerine, bu husustaki kararın veya kanun yollarına başvurulması halinde verilecek kararın tebliği veya bir işlemin icrası sebebiyle doğan zararlardan dolayı icra tarihinden itibaren dava süresi içinde tam yargı davası açabilirler. Bu halde de ilgililerin 11 nci madde uyarınca idareye başvurma hakları saklıdır."

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

A. İlk İnceleme

14. Uyuşmazlık Mahkemesinin Rıdvan GÜLEÇ'in Başkanlığında, Üyeler Eyüp SARICALAR, Bayram ŞEN, Döndü Deniz BİLİR, Ahmet ARSLAN, Mahmut BALLI ve Bilal ÇALIŞKAN'ın katımlarıyla yapılan 22/12/2025 tarihli toplantısında; 2247 sayılı Kanun'un 27. maddesi gereğince yapılan incelemeye göre, davalı vekilinin anılan Kanun'un 10/2. maddesinde öngörülen yönetme uygun olarak yaptığı görev itirazının reddedilmesi ve 12/1. maddede belirtilen süre içinde başvuruda bulunması üzerine Danıştay Başsavcısınca 10. maddede öngörülen biçimde olumlu görev uyuşmazlığı çıkarıldığı ve usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından, görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliğiyle karar verildi.

B. Esasın İncelenmesi

15. Raportör-Hâkim Murat UÇUR'un davanın çözümünde idari yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ ile Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın davada idari yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra, gereği görüldüğü düşünüldü:

16. Dava, davalı vakıf üniversitelerine öğrenci kaydı yapıldıktan sonra, başvurusu geçersiz adaylardan sayılarak kayıt işlemi fakülte yönetim kuruluna iptal edilen davanın, bu işlemin iptali istemiyle idari yargı yerinde açtığı davanın reddi ve bu ret kararının kesinleşmesi üzerine, idarenin geçersiz kayıt yaparak kusurlu olduğundan bahisle uğradığını ileri sürdüğü maddi ve manevi zararlarının tazmini istemiyle açılmıştır.

17. Dosyanın incelenmesinden; Atılım Üniversitesi, Güzel Sanatlar Tasarım ve Mimarlık Fakültesi, Grafik Tasarımı Bölümüne yabancı öğrenci kontenjanından faydalanmak suretiyle kayıt yaptıran davanın öğrenci kaydının, Yükseköğretim Kurulunca belirlenen Yurtdışından Öğrenci Kabulüne İlişkin Esasların B/b-5 bendi ile Atılım Üniversitesi Uluslararası Öğrenci Kabulüne İlişkin Usul ve Esaslar Yönergesinin "başvurusu geçersiz adaylar" başlıklı 6/1-d bendi hükümlerine aykırı olarak yapıldığından bahisle, Atılım Üniversitesi Rektörlüğü Öğrenci Dekanlığının 11/01/2021 tarih ve 623 sayılı yazısı ile bildirilen öğrenci kayıt işleminin geri alınarak iptal edilmesine ilişkin Atılım Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Yönetim Kurulunun 07/01/2021 tarih ve 01 sayılı işlemin iptali istemiyle Ankara 17. İdare Mahkemesinin 2021/211 sayılı esasında açılan davanın 28/09/2022 tarihli ve K.2022/1873 sayılı kararıyla reddedilmesi ve anılan kararın kesinleşmesi üzerine, idarenin geçersiz kayıttaki hizmet kusuru nedeniyle uğranılan 10.000 USD doları eğitim ücreti ile fazlaya ilişkin hakları saklı kalmak şartıyla 100 TL maddi ve 25.000 TL manevi zararın tazmini istemiyle adli yargı yerinde (tüketici mahkemesi) dava açıldığı anlaşılmıştır.

18. Bu durumda, dava konusunun özel eğitim-öğretim sözleşmesinden veya eğitim ücretinden kaynaklanmadığı, kamu tüzelkişiliğini haiz davalı vakıf üniversitesindeki geçersiz kayda ilişkin idari işlemden kaynaklandığı ve bu işlemin idari yargı yerince denetlendiği gözetildiğinde, bu işlemden kaynaklanan tazmin isteminin de 2577 sayılı Kanun'un 2. maddesinin (b) fıkrasında belirtilen; "idari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları doğrudan muhtel olanlar tarafından açılan tam yargı davaları" kapsamında idari yargı yerinde görülmesi gerekmektedir.

19. Yukarıda belirtilen hususlar göz önünde bulundurularak, Danıştay Başsavcısının başvurusunun kabulü ile davalı vekilinin görev itirazının reddine ilişkin Ankara 11. Tüketici Mahkemesi 23/05/2025 tarih, E.2024/278 sayılı kararının kaldırılması gerekmiştir.

V. HÜKÜM

Açıklanan nedenlerle;

A. Davanın çözümünde İDARI YARGININ GÖREVLİ OLDUĞUNA,

B. Danıştay Başsavcısının BAŞVURUSUNUN KABULÜ ile Ankara 11. Tüketici Mahkemesinin 23/05/2025 tarih ve E.2024/278 sayılı davalı vekilinin yaptığı görev itirazının reddine ilişkin KARARININ KALDIRILMASINA,

22/12/2025 tarihinde, OY BİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan	Üye	Üye	Üye
Rıdvan	Eyüp	Bayram	Döndü Deniz
GÜLEÇ	SARICALAR	ŞEN	BİLİR

Üye
Ahmet
ARSLAN

Üye
Mahmut
BALLI

Üye
Bilal
ÇALIŞKAN

Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanlığından:

ESAS NO : 2025/540
KARAR NO : 2025/660
KARAR TR : 24/11/2025

ÖZET: Antalya Büyükşehir Belediye Başkanlığı bünyesinde memur olarak görev yapan davalıya ödenen banka promosyonunun, yersiz ödendiği ve iade edilmesi gerektiği ileri sürülerek açılan davanın, ADLİ YARGI YERİNDE çözümlenmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : Antalya Büyükşehir Belediye Başkanlığı
Vekili : Av. E. Y.
Davalı : E. K.
Vekili : Av. Ş. G. Ç.

I. DAVA KONUSU OLAY

1. Davacı vekili, Belediye Başkanlığı İşletme ve İştirakler Dairesi Başkanlığı bünyesinde memur olarak görev yapan davalı tarafından, müvekkili belediye ile Türk Ekonomi Bankası arasında yapılan sözleşme uyarınca belediyeye ödenen banka promosyon bedelinden hissesine düşen meblağın tarafına ödenmesi talebinin zımnen reddine ilişkin işlemin iptali talebiyle açılan davada, Antalya 3. İdare Mahkemesinin E.2023/838-K.2024/605 sayılı kararı ile “dava konusu işlemin iptaline, davacıya promosyon tutarının başvuru tarihi olan 09.05.2023 tarihinden itibaren işleyecek yasal faizi ile ödenmesi” karar verildiğini, karar gereği 30.000 TL promosyon bedelinin ve 3.422,56 TL faizin (TEB) tarafından davalıya ödendiğini; daha evvel Halk Bankası A.Ş. ile yapılan anlaşma uyarınca çalışanlara ödenen ve sözleşme iptali nedeniyle iade edilmesi gereken 6.160 TL promosyon bedelinin, Büyükşehir Belediye Başkanlığı bünyesinde görev yapan tüm personel tarafından iadesi kabul edilmediğinden, yeni promosyonların bu şartla çalışanlara ödendiğini ancak, davalı tarafından söz konusu bedelin iadesi kabul edilmediğinden yeni promosyon ödemesinin yapılmadığını, mahkeme kararı uyarınca söz konusu promosyonun davalı tarafa ödendiğini; davalı tarafca iadesi gereken 6.160 TL bedelin ödenmemesinin hakkaniyetle bağdaşmadığını, bu bedelin belediye tarafından ödenmesinin kamu zararına sebep olacağını belirterek, 6.160 TL promosyon bedelinin yasal faiziyle birlikte davalıdan tahsili istemiyle adli yargı yerinde dava açmıştır.

II. UYUŞMAZLIĞA İLİŞKİN BAŞVURU SÜRECİ

A. Adli Yargıda

2. Antalya 17. Asliye Hukuk Mahkemesi 08/07/2025 tarih ve E.2024/651, K.2025/327 sayılı kararı ile, yargı yolunun caiz olmaması nedeniyle, 6100 sayılı Kanun'un 114/1-b ve 115/2 maddeleri uyarınca, dava şartı yokluğundan davanın usulden reddine karar vermiş ve karar kesinleşmiştir. Görevsizlik kararının ilgili kısmı şöyledir:

“...Somut olayda; davalının Antalya Büyükşehir Belediyesi Kaynak Geliştirme ve İştirakler Dairesi Başkanlığına Terminaller Şube Müdürlüğünde bilgisayar işletmeni kadrosunda görev yaptığı, 2022 yılında promosyon tutarına ilişkin Türk Ekonomi Bankası tarafından en avantajlı teklif verilmesi nedeniyle davacı idare tarafından Halk Bankası ile kurum maaş ödemesi protokolü cezaî şart ödenmek koşuluyla tek taraflı 20/12/2022 tarihinde feshedildiği, aynı tarihte Türk Ekonomi Bankası ile sözleşme imzalandığı, Halk Bankası ile imzalanan protokolün süresinden önce feshi nedeniyle cezaî şart olarak, 2221 adet personelin verdiği dilekçeye istinaden 15/01/2023 tarihinde ödenen aylık ve ücretlerden 6.160,00-TL kesinti yapıldığı ve 23/01/2023 tarihinde Halk Bankasına defaten 12.221,236-TL ödeme yapıldığı, davacının dilekçe vermediği ve cezaî şart tutarını geri ödemediğinden bahisle güncel sözleşme kapsamına alınmadığı, akabinde davacı tarafından davalı idare ile banka arasında imzalanan protokol uyarınca ödenen promosyon bedelinden payına düşen kısımın ödenmesi istemiyle 09/05/2023 tarihinde yapılan başvurunun zımnen reddedilmesi üzerine, Antalya 3. İdare Mahkemesi'nin 2023/838 esas 2024/605 karar sayılı ilamı ile davalının davasının kabulüne karar verildiği,

eldeki davada da davacı belediye Halk Bankası ile imzalanan protokolün süresinden önce feshi nedeniyle cezai şart olarak ödenen 6.160,00 TL'nin davalı tarafından davacı belediyeye iadesine talep etmektedir. Davacı idare ile davalı kamu görevlisi arasındaki promosyon ödemesine ilişkin ihtilafı çözüme görevli idari yargı mercilerine aittir. Çünkü davalı, davacı idarenin kamu görevlisi olarak personeli olup kamu görevlisi ile idare arasındaki uyumsuzluklarda idare mahkemeleri görevlidir. Uyumsuzluk hususunda idari yargı mercileri görevli olduğundan HMK'nın 114/1-b maddesi uyarınca dava şartı olan yargı yolunun caiz olmaması nedeniyle açılan davanın usulden reddine..."

3. Davacı vekili bu kez, aynı istemle idari yargı yerinde dava açmıştır.

B. İdari Yargıda

4. Antalya 2. İdare Mahkemesi 04/09/2025 tarih ve E.2025/1123 sayılı kararı ile, uyumsuzluğun çözümünde adli yargı yerinin görevli olduğu gerekçesiyle, 2247 sayılı Kanun'un 19. maddesi uyarınca görevli yargı yerinin belirlenmesi için dosyanın Uyumsuzluk Mahkemesine gönderilmesine ve dosya incelenmesine bu konuda Uyumsuzluk Mahkemesince karar verinceye kadar ertelenmesine karar vermiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

"...Dava dosyasının incelenmesinden; Antalya Büyükşehir Belediye Başkanlığı İşletme ve İştirakler Dairesi Başkanlığı bünyesinde memur olarak görev yapan davalı E. K. tarafından Antalya 3. İdare Mahkemesinin 2023/838 E. sayılı dosyasıyla davacı idare ile banka arasında yapılan sözleşme uyarınca İdareye ödenen banka promosyon bedelinden hissesine düşen meblağın tarafına ödenmesi isteğinin zımnen reddine ilişkin açılan davada, Mahkemenin 2024/605 K. sayılı kararı ile "dava konusu işlemin iptaline, davacıya promosyon tutarının başvuru tarihi olan 09.05.2023 tarihinden itibaren işleyecek yasal faizi ile ödenmesine" hükmedildiği, anılan mahkeme kararı gereği 30.000,00-TL promosyon bedelinin Türk Ekonomi Bankası (TEB) tarafından 28.06.2024 tarihinde, söz konusu kararda belirtilen faiz miktarı olan 3.422,56-TL nin de, 17.07.2024 tarihinde davalıya öndendiği, akabinde davacı tarafından, Halk Bankası ile yapılan promosyon sözleşmesi kapsamında promosyon bedelinin tamamının tüm personele dağıtıldığı, ancak Halk Bankası ile yapılan sözleşmenin personel lehine feshedilmesi nedeniyle sözleşme gereği ödenmesi gereken bir cezai şart olduğu açık olduğu, Halk Bankası A.Ş. tarafından ödenen ve sözleşme iptali nedeniyle iade edilmesi gereken 6.160,00-TL promosyon bedelinin Büyükşehir Belediye Başkanlığı bünyesinde görev yapan Memur-Sözleşmeli-Sözleşmeli Sanatçı ve İşçi tüm personel tarafından iade edilmesinin kabul edildiği ve bahsi geçen promosyon miktarının da bu şartla Belediye çalışanlarına öndendiği, ancak davalı taraf söz konusu bedeli iade etmeyi kabul etmediği için promosyon ödemesi yapılmadığı, idare mahkemesi kararı gereği söz konusu promosyon bedeli davalı tarafa ödenmiş olmakla birlikte, davalı tarafta 6.160,00-TL bedelin ödenmesinin (iadesinin) hakkaniyetle bağdaşmadığı, bu bedelin Belediye tarafından ödenmesinin kamu zararına sebep olacağı gibi, personel için de Belediye zararına sebepsiz zenginleştirme oluşturma iddiaları ile şimdilik 6.160,00-TL bedelin yasal faiziyle birlikte davalıdan tahsil için Antalya 17. Asliye Hukuk Mahkemesinin 2024/651 esasına kaydedilen açılan davada, Mahkemenin 08.07.2025 tarih ve K:2025/327 sayılı kararı ile "...davacı idare ile davalı kamu görevlisi arasındaki promosyon ödemesine ilişkin ihtilafı çözüme görevli idari yargı mercilerine aittir. Çünkü davalı, davacı idarenin kamu görevlisi olarak personeli olup kamu görevlisi ile idare arasındaki uyumsuzluklarda idare mahkemeleri görevlidir. Uyumsuzluk hususunda idari yargı mercileri görevli olduğundan HMK'nın 114/1-b maddesi uyarınca dava şartı olan yargı yolunun caiz olmaması nedeniyle açılan davanın usulden reddine karar verildiği, bunun üzerine davacı idare tarafından Halk Bankası A.Ş. tarafından ödenen ve sözleşme iptali nedeniyle geri iade edilmesi gereken 6.160,00 TL promosyon bedelinin davacının tahsil istemiyle bakılan davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

Yukarıda ayrıntılı olarak aktarılan düzenlemelerden; mevzuatında öngörülmediği halde ödeme yapılmasının kamu zararı niteliğini taşıdığı, kontrol, denetim, inceleme, kesin hükme bağlama veya yargılama sonucu tespit edilen kamu zararının ilgililere tebliğ edileceği, ilgililerin buna itiraz haklarının bulunduğu, bundan sonra da söz konusu zararın rızaen ve sulh yoluyla ödenmek, Borçlar Kanunu hükümlerine göre takas yapılmak veya 2004 sayılı Kanun hükümleri uygulanmak suretiyle tahsil edilebileceği anlaşılmaktadır.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu ve Uygulama Yönetmeliği'nin birlikte değerlendirilmesinden, borcun rızaen ödenmemesi durumunda 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'na göre takip yapılacağı, 2004 sayılı Kanuna göre ilamlı icra yoluna başvurulabilmesi için de öncelikle alacaklar bir alacak davası sonunda adli yargı yerince verilecek bir ilamın bulunması gerektiği, 2004 sayılı Kanun'a göre yapılacak ilamsız takiplerde ise borcunun ödeme emrine itiraz etmesi durumunda, alacaklının asliye hukuk mahkemesinde dava açması gerektiği, öte yandan borçlu tarafından da ilamsız takip sürecinde borçlu olmadığının tespiti amacıyla menfi tespit davası açılabilceği, borçlu olmadığının bir parayı tamamen ödemek mecburiyetinde kalan şahsın, ödediği tarihten itibaren bir sene içinde, umumi hükümler dairesinde mahkemeye başvurarak paranın geriye alınmasını isteyebileceğinin açık olduğu, diğer bir deyişle bu kanun kapsamında tahsil amaçlanan kamu zararlarının tahsili sürecinde adli yargının görevli kılındığı sonucuna ulaşılmaktadır..."

5. Antalya 2. İdare Mahkemesince, 2247 sayılı Kanun'un 19. maddesi uyarınca görevli yargı yerinin belirlenmesi için dava dosyaların Uyumsuzluk Mahkemesine gönderilmiştir.

III. İLGİLİ HUKUK

6. 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun "İdari dava türleri ve idari yargı yetkisinin sınırı" başlıklı 2. maddesi şöyledir:

"1. (Değişik: 10/6/1994-4001/1 md.) İdari dava türleri şunlardır:

a) (İptal: Anayasa Mahkemesinin 21/9/1995 tarihli ve E:1995/27, K:1995/47 sayılı kararı ile; Yeniden Düzenleme: 8/6/2000-4577/5 md.) İdari işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için menfaatleri ihlâl edilenler tarafından açılan iptal davaları,

b) İdari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları doğrudan muhtel olanlar tarafından açılan tam yargı davaları,

c) (Değişik: 18/12/1999-4492/6 md.) Tahkim yolu öngörülen imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerinden doğan uyuşmazlıklar hariç, kamu hizmetlerinden birinin yürütülmesi için yapılan her türlü idari sözleşmelerden dolayı taraflar arasında çıkan uyuşmazlıklara ilişkin davalar.

2. İdari yargı yetkisi, idari eylem ve işlemlerin hukuka uygunluğunun denetimi ile sınırlıdır. İdari mahkemeler; yerindelik denetimi yapamazlar, yürütme görevinin kanunlarda ve Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinde gösterilen şekil ve esaslara uygun olarak yerine getirilmesini kısıtlayacak, idari eylem ve işlem niteliğinde veya idarenin takdir yetkisini kaldıracak biçimde yargı kararı veremezler.

3. (Mülga: 2/7/2018 - KHK-703/185 md.)"

7. 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun "Sebepsiz Zenginleşmeden Doğan Borç İlişkileri" üst başlıklı, "A. Koşulları" ve "I. Genel olarak" başlıklı 77. maddesi şöyledir:

"Haklı bir sebep olmaksızın, bir başkasının malvarlığından veya emeğinden zenginleşen, bu zenginleşmeyi geri vermekle yükümlüdür.

Bu yükümlülük, özellikle zenginleşmenin geçerli olmayan veya gerçekleşmemiş ya da sona ermiş bir sebebe dayanması durumunda doğmuş olur."

8. 6098 sayılı Kanun'un "B. Geri vermenin kapsamı" ve "I. Zenginleşenin yükümlülüğü" başlıklı 79. maddesi şöyledir:

"Sebepsiz zenginleşen, zenginleşmenin geri istenmesi sırasında elinden çıkmış olduğunu ispat ettiği kısmın dışından kalanı geri vermekle yükümlüdür.

Zenginleşen, zenginleşmeyi iyiniyetli olmaksızın elden çıkarmışa veya elden çıkarırken ileride geri vermek zorunda kalabileceğini hesaba katması gerekiyorsa, zenginleşmenin tamamını geri vermekle yükümlüdür."

9. 20/07/2007 tarihli ve 26588 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 2007/21 sayılı Başbakanlık Genelgesi'nin birinci paragrafı şöyledir:

"Kamu görevlilerinin aylık ve ücretleri, Maliye Bakanlığı Muhasebat Genel Müdürlüğü'nün (6) sıra Nolu Genel Tebliğinde belirtilen esas ve usuller çerçevesinde bankalar vasıtasıyla ödenebilmektedir. Bu amaçla kamu kurum ve kuruluşları ile bankalar arasında aylık ve ücret ödeme protokolleri yapılmakta, bu protokoller uyarınca verilecek bankacılık hizmetlerinin yanı sıra "promosyon" adı altında aynı ve/veya nakdi ek mali imkânlar da sağlanabilmektedir."

10. Genelge'nin 1. maddesi şöyledir:

"I-Kamu görevlilerinin aylık ve ücretlerinin Maliye Bakanlığının mezkur Tebliğinde belirtilen esas ve usuller çerçevesinde bankalar vasıtasıyla ödenmesine devam edilecektir"

11. Genelge'nin 4. maddesi şöyledir:

"(Değişik: 10.8.2010/27668 sayılı RG) Banka tarafından verilecek promosyon miktarının tamamı personele dağıtılacaktır."

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

A. İlk İnceleme

12. Uyuşmazlık Mahkemesinin Kenan YAŞAR'ın Başkanlığında, Üyeler Eyüp SARICALAR, Bayram ŞEN, Döndü Deniz BİLİR, Ahmet ARSLAN, Mahmut BALLI ve Recep KILIÇ'ın katılımlarıyla yapılan 24/11/2025 tarihli toplantısında 2247 sayılı Kanun'un 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre, İdare Mahkemesince, anılan Kanun'un

19. maddesine göre başvuruda bulunulmuş olduğu, Mahkemece idari yargı dosyasının ekinde adli yargı dosyası ile birlikte Uyuşmazlık Mahkemesine gönderildiği ve usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından, görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliği ile karar verildi.

B. Esasın İncelenmesi

13. Raportör-Hâkim Arzu ÇETİNDERE ŞAŞI'nın, davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan, ilgili Başsavcılara görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ ile Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın davada adli yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra, gereği görüldüğü düşünüldü:

14. Dava, Antalya Büyükşehir Belediye Başkanlığı İşletme ve İştirakler Dairesi Başkanlığı bünyesinde memur olarak görev yapan davalıya banka tarafından ödenen ancak sözleşme iptali nedeniyle iade edilmesi gereken 6.160 TL tutarındaki banka promosyon bedelinin tahsili istemiyle açılmıştır.

15. Dosyanın incelenmesinden; Antalya Büyükşehir Belediye Başkanlığı İşletme ve İştirakler Dairesi Başkanlığında memur olarak görev yapan davalı tarafından, idareye ödenen banka promosyon bedelinden hissesine düşen meblağın tarafına ödenmesi isteğinin zmnren reddine ilişkin açılan dava sonucu Türkiye Ekonomi Bankası tarafından davalıya 30.000 TL banka promosyon bedeli ve 3.422,45 TL faizin ödendiği, Halk Bankası A.Ş. tarafından ödenen ve sözleşme iptali nedeniyle iade edilmesi gereken 6.160 TL banka promosyon bedelinin davalı tarafından geri ödenmediğinden bahisle, 6.160 TL banka promosyon bedelinin yasal faiziyle birlikte davalıdan tahsili istemiyle dava açıldığı anlaşılmıştır.

16. İdari yargıda husumet kamu düzenindendir ve kendisine karşı dava açılan taraf, yani davalı idare olmalıdır. Uyuşmazlık konusu davada husumet yöneltilen davalının gerçek kişi olduğu, idareye husumet yöneltilmesini gerektiren bir konu bulunmadığı ve bu bakımdan asıl olarak sebepsiz zenginleşmeye dayalı alacağa ilişkin davanın idari yargı yerinde görülmeyeceği açıktır.

17. Tüm bu hususlar birlikte değerlendirildiğinde, idari işlemin iptali veya tam yargı davası niteliğinde olmayan, gerçek şahsa karşı açılan ve idareye husumet yöneltilmesini gerektirecek nitelikte olmayan davanın götüml ve çözümünde adli yargı yerinin görevli olduğu sonucuna varılmıştır.

18. Yukarıda belirtilen hususlar göz önünde bulundurularak, Antalya 2. İdare Mahkemesinin başvurusunun kabulü ile, Antalya 17. Asliye Hukuk Mahkemesinin 08/07/2025 tarih ve E.2024/651, K.2025/327 sayılı görevsizlik kararının kaldırılması gerekmektedir.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Davanın çözümünde ADLİ YARGININ GÖREVLİ OLDUĞUNA,

B. Antalya 2. İdare Mahkemesinin BAŞVURUSUNUN KABULÜ ile Antalya 17. Asliye Hukuk Mahkemesinin 08/07/2025 tarih ve E.2024/651, K.2025/327 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA,

24/11/2025 tarihinde, gerekçede Üyeler Ahmet ARSLAN ve Recep KILIÇ'ın KARŞI OYLARI ve OY ÇOKLUĞU, esasta OY BİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan Vekili
Kenan
YAŞAR

Üye
Eyüp
SARICALAR

Üye
Bayram
ŞEN

Üye
Döndü Deniz
BİLİR

Üye
Ahmet
ARSLAN

Üye
Mahmut
BALLI

Üye
Recep
KILIÇ

KARŞI OY

Dava, Antalya Büyükşehir Belediye Başkanlığı İşletme ve İştirakler Dairesi Başkanlığı bünyesinde memur olarak görev yapan davalıya banka tarafından ödenen ancak sözleşme iptali nedeniyle iade edilmesi gereken 6.160 TL tutarındaki banka promosyon bedelinin tahsili istemiyle açılmıştır.

İdari yargı düzeninde bir uyuşmazlığın görülebilmesi için öncelikle idari bir işlem veya eylemin mevcut olması gerekmektedir. Yersiz ödeme yapıldığından bahisle açılan alacak davası 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nda yer almamaktadır.

Dosyanın incelenmesinden, davacı belediye bünyesinde memur olarak görev yapan davalı tarafından, belediye ile Türk Ekonomi Bankası arasında yapılan sözleşme uyarınca belediyeye ödenen banka promosyon bedelinden hissesine düşen meblağın tarafına ödenmesi talebinin zımnen reddine ilişkin işlemin iptali talebiyle açılan davada, Antalya 3. İdare Mahkemesinin E.2023/838, K.2024/605 sayılı kararı ile "dava konusu işlemin iptaline, davacıya promosyon tutarının başvuru tarihi olan 09.05.2023 tarihinden itibaren işleyecek yasal faizi ile ödenmesine" karar verildiği, karar gereği promosyon bedelinin ve faizin (TEB) tarafından davalıya ödendiği; daha evvel Halk Bankası A.Ş. ile yapılan anlaşma uyarınca çalışanlara ödenen ve sözleşme iptali nedeniyle iade edilmesi gereken 6.160 TL promosyon bedelinin, davacı Büyükşehir Belediye Başkanlığı bünyesinde görev yapan tüm personel tarafından iadesi kabul edildiğinden, yeni promosyonların bu şartla çalışanlara ödendiği ancak davalı tarafından söz konusu bedelin iadesi kabul edilmediğinden yeni promosyon ödemesinin yapılmadığı, mahkeme kararı uyarınca söz konusu promosyonun davalı tarafa ödendiği; davacı tarafından, bu bedelin belediye tarafından ödemesinin kamu zararına sebebiyet vereceği belirtilerek, 6.160 TL promosyon bedelinin yasal faiziyle birlikte davalıdan tahsili amacıyla dava açıldığı görülmektedir.

Bu durumda, ortada idari bir işlem veya eylemin olmaması ve alacak davası olarak açılan davanın 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nda yer almaması nedeniyle bu davanın çözümünde adli yargı yerleri görevli olduğundan karara geçke yönünden katılmıyoruz.

Üye
Ahmet ARSLAN

Üye
Recep KILIÇ

Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanlığından:

ESAS NO : 2025/583

KARAR NO : 2025/725

KARAR TR : 24/11/2025

ÖZET: Deprem sonrası, davacının yıkılan binada yer alan dükkanına karşılık Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığınca yapılacak inşaat sonrasında aynı yerden dükkan verilmesine ilişkin olarak sözleşme düzenlenmesi ve davacı tarafından, 6306 sayılı Kanun ve Yönetmelik uyarınca, yıkılan yerle ilgili olarak davalı idarece yapılan kıymet takdiri ile kendisine verilecek dükkana ilişkin öngörülen gayrimenkul bedeli arasında oluşan borçlandırma bedelinin fahiş belirlendiğinden bahisle, açılan davanın, İDARİ YARGI YERİNDE görülmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : R. Y.
Vekili : Av. A. Y.
Davalı : Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı
(İzmir Altyapı ve Kentsel Dönüşüm İl Müdürlüğü)
Vekili : Av. C. A.

I. DAVA KONUSU OLAY

1. Davacı vekili, müvekkilinin maliki olduğu İzmir ili, Bayraklı ilçesi, * de, Y. E. A. A Blok No:19 adresindeki dükkanın bulunduğu binanın 30/10/2020 tarihinde meydana gelen depremde yıkılması nedeniyle, müvekkilinin Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığınca 5 numaralı Rezerv Yapı Alanı olarak belirlenen alanda yeniden inşa edilen ve tamamlanan konutlardan, kura sonrası hak sahibi sayıldığını ifade ederek, * ada, * parselde yer alan * numaralı bağımsız bölüm için 26/05/2023 tarihinde imzalanan Gayri Menkul Devir Sözleşmesinde yer alan borç bedelinin iptali ile borçlanma bedelinin yeniden belirlenmesi istemiyle idari yargı yerinde dava açmıştır.

II. UYUŞMAZLIĞA İLİŞKİN BAŞVURU SÜRECİ

A. İdari Yargıda

2. İzmir 6. İdare Mahkemesi 10/05/2024 tarih ve E.2023/1327, K.2024/751 sayılı kararı ile, davanın adli

yargıda çözümlenmesi gerektiğinden bahisle, 2577 sayılı Kanun'un 15/1-a maddesi uyarınca görev yönünden reddine karar vermiş, bu karar kesinleşmiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

"...Gerek doktrin gerekse yerleşik Danıştay içtihatlarına göre, idari sözleşmelerin imzalanması aşamasına kadar ki süreçte oluşan uyumsuzlukların idari yargıda, sözleşmenin imzalanmasından sonra sözleşme hükümlerinin uygulanmasından kaynaklanan uyumsuzlukların adli yargıda görülmesi ve çözülmesi kabul görmektedir.

Bakılan davada, proje alanında Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığınca inşa edilen konut bağımsız bölümünün, davacının yıkılan taşınmazının kıymet takdirine karşılık hak sahibi olan davacıya devrine ilişkin olarak davacıyla Gayrimenkul Devir Sözleşmesi imzalandığı, uyumsuzluğun da sözleşmeyle belirlenen borç bedelinden kaynaklandığı, anılan sözleşmenin idari nitelikte olmayan bir sözleşme olduğu, bu kapsamda hukuki niteliği itibarıyla özel hukuk sözleşmesi niteliğindeki bir sözleşmeyeden kaynaklanan işbu davanın görüm ve çözümünde adli yargı yerinin görevli olduğu sonucuna varılmıştır..."

3. Davacı vekili bu kez, 26/05/2023 tarihli Gayri Menkul Devir Sözleşmesi kapsamında belirlenen borçlanma bedeli miktarının tespiti istemiyle adli yargı yerinde dava açmıştır.

B. Adli Yargıda

4. İzmir 5. Asliye Hukuk Mahkemesi 12/06/2025 tarih ve E.2024/304, K.2025/250 sayılı kararı ile, emsal Uyumsuzluk Mahkemesi kararı üzerine uyumsuzluğun idari yargıda çözümlenmesi gerektiğinden bahisle, davanın yargı yolu yönünden reddine karar vermiş ve bu karar kesinleşmiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

"...Davada çözümlenecek olan ilk husus davaya bakmakla görevli mahkemelerin Adli Yargı mı yoksa İdari Yargı mı olduğu hususudur. Davacının açmış olduğu İdare Mahkemesi'ndeki dava yargı yolu yönünden red edilmiştir. Davacı bunun üzerine davayı mahkememizde açmıştır.

Uyumsuzluk Mahkemesi'nin 2024/455 Esas, 2025/170 Karar sayılı ilamında "deprem sonrası, davacının yıkılan binada Çevre Ve Şehircilik İklim Değişikliği Bakanlığınca yapılacak inşaat sonrasında aynı yerden dükkan verilmesine ilişkin olarak sözleşme düzenlenmesi ve davacı tarafından 6306 sayılı kanun ve yönetmelik uyarınca yıkılan dükkan ile ilgili olarak davalı idarece yapılan kıymet takdiri ile kendisine verilecek dükkana ilişkin öngörülen gayrimenkul bedeli arasında oluşan borçlandırma bedelinin fahiş belirlendiğinden bahisle açılan davanın idari yargı yerinde görülmesi" şeklinde karar verilerek bu tür davalarda yargı yolunun idari yargı olduğunu belirtmiştir..."

5. Davacı vekilinin, 2247 sayılı Kanun'un 14. maddesine göre doğduğunu öne sürdüğü olumsuz görev uyumsuzluğunun giderilmesi istemiyle başvurması üzerine, İzmir 5. Asliye Hukuk Mahkemesince dava dosyası ekinde idari yargı dosya sureti ile birlikte Uyumsuzluk Mahkemesine gönderilmiştir.

III. İLGİLİ HUKUK

6. 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun "İdari dava türleri ve idari yargı yetkisinin sınırı" başlıklı 2. maddesi şöyledir:

"1. (Değişik: 10/6/1994-4001/1 md.) İdari dava türleri şunlardır:

a) (İptal: Anayasa Mahkemesinin 21/9/1995 tarihli ve E:1995/27, K:1995/47 sayılı kararı ile; Yeniden Düzenleme: 8/6/2000-4577/5 md.) İdari işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için menfaatleri ihlâl edilenler tarafından açılan iptal davaları,

b) İdari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları doğrudan muhtel olanlar tarafından açılan tam yargı davaları,

c) (Değişik: 18/12/1999-4492/6 md.) Tahkim yolu öngörülen imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerinden doğan uyumsuzluklar hariç, kamu hizmetlerinden birinin yürütülmesi için yapılan her türlü idari sözleşmelerden dolayı taraflar arasında çıkan uyumsuzluklara ilişkin davalar.

2. İdari yargı yetkisi, idari eylem ve işlemlerin hukuka uygunluğunun denetimi ile sınırlıdır. İdari mahkemeler; yerindekî denetimi yapamazlar, yürütme görevinin kanunlarda ve Cumhurbaşkanlığı kararnamelelerinde gösterilen şekil ve esaslara uygun olarak yerine getirilmesini kısıtlayacak, idari eylem ve işlem niteliğinde veya idarenin takdir yetkisini kaldırarak biçimde yargı kararı veremezler.

3. (Mülga: 2/7/2018 - KHK-703/185 md.)"

7. 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkındaki Kanun'un "Uygulama işlemleri" başlıklı 6. maddesinin 7. ve 9. fıkrası şöyledir:

"(7) Bu Kanun çerçevesinde dönüştürmeye tabi tutulan taşınmazların, üzerindeki köhnemiş yapılar da dâhil olmak üzere, muhdesatı ile birlikte değer tespiti işlemleri ve dönüşüm ile oluşacak taşınmazların değerlemeleri

...

(9) Bu Kanun uyarınca tesis edilen idari işlemlere karşı tebliğ tarihinden otuz gün içinde 6/1/1982 tarihli ve 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu uyarınca dava açılabilir. (İptal ikinci cümle: Anayasa Mahkemesinin 1/3/2014 tarihli ve 27/2/2014 tarihli E.: 2012/87 ve K.:2014/41 sayılı Kararı ile.) (...) "

8. 6306 sayılı Kanun'un "Uygulamaların Resen Yapılması " başlıklı 6/A maddesinin ilgili fıkraları şöyledir:

"(Ek:4/7/2019-7181/25 md.)

(1) Yıkılacak derecede riskli olan yapıların bulunduğu alanlar ile kendiliğinden çöken veya zeminin kayması, heyelan, su baskını, kaya düşmesi, yangın, patlama gibi sebeplerle ağır hasar gören veya ağır hasar görme riski bulunan yapıların bulunduğu alanlarda dönüşüm uygulamaları maliklerin ve ilgililerin muvafakati aranmaksızın Başkanlıkça resen yapılabilir veya yaptırılabilir. Uygulama yapılacak alanın sınırları uygulama bütünlüğü gözetilerek belirlenir.

...

(4) Tapuda yapılacak satış, devir, ipotek tesisi işlemleri ile tapu kaydındaki hakların ve şerhlerin terkin işlemleri de dâhil olmak üzere bütün tapu ve kadastro işlemleri, yıkım ve yapım ile ilişkin her türlü izin ve ruhsat iş ve işlemleri, diğer idareler nezdinde yürütülecek iş ve işlemler, maliklerin ve ilgililerin muvafakati aranmaksızın Başkanlığın talebine istinaden yapılır.

(5) Uygulama yapılacak alanda bulunan kamu kurum ve kuruluşlarına ait taşınmazlardan dönüşüm uygulamasına dâhil edilecek olanlar ile özel mülkiyete tabi diğer bütün taşınmazlar, Başkanlığın talebine istinaden Hazine adına tescil olunur. Yapılacak yeni yapılar için inşaat ruhsatı Hazine adına düzenlenir ve hak sahiplerine haklarına karşılık gelecek bağımsız bölümlerin devri yapılmıyaya kadar kat irtifakı ile kat mülkiyeti Hazine adına kurulur. (Ek cümle: 7/11/2023-7471/11 md.) Bu madde kapsamında yürütülen uygulamalarda uygulama projesi aranmaksızın ihaleye çıkılabilir.

(6) Uygulama yapılacak alan sınırları içerisinde bulunan taşınmazlarla ilgili daha önce imzalanmış olan inşaat yapımına ilişkin sözleşmeler, bu sözleşmelerin taraflarının ve diğer ilgililerin muvafakati aranmaksızın, uygulamaların Başkanlıkça yürütülmesinin uygun görüldüğü tarih itibarıyla feshedilmiş sayılır. Taşınmazların siciline şerh edilmiş olan inşaat yapımına ilişkin sözleşmeler Başkanlığın talebi üzerine terkin edilir. Feshedilmiş sayılan sözleşmelerle istinaden herhangi bir iş ve uygulama yapılmış ise, bu iş ve uygulamaları yapan müteahhit ile Başkanlık arasında mahsuplaşma yapılır. Kira yardımı ödemeleri hariç olmak üzere, sözleşmenin taraflarından biri tarafından, diğer tarafa herhangi bir ödeme yapılmış ise, taraflar yapılan ödemeleri genel hükümler çerçevesinde karşılıklı olarak birbirlerinden talep etme hakkına sahiptir. (Ek cümle:10/6/2022-7410/27 md.) Uygulama yapılacak alandaki taşınmazlar, feshedilmiş sayılan sözleşmelere istinaden tapuda müteahhide devredilmiş ise, uygulama neticesinde meydana gelen yeni taşınmazlar hak sahipliği çalışmaları gözetilerek müteahhide devir yapan eski malikleri adına resen tescil olunur.

(7) Yapılacak konut ve işyerlerinin niteliği ve büyüklüğü Başkanlıkça belirlenir. (Değişik ikinci cümle: 7/11/2023-7471/11 md.) Hak sahipliği çalışmaları, hak sahibinin mevcut taşınmazının değeri ile yeni yapıda hak sahibine verilecek konut veya işyerinin değeri gözetilerek veya Başkanlıkça karar alınması halinde kat karşılığı, hasılat paylaşımı ve benzeri usullerle yürütülür. (Değişik üçüncü cümle: 7/11/2023-7471/11 md.) Hak sahibinin borçlanmasının gerekmesi durumunda, borçlanma bedeli üzerinden hak sahibi ile sözleşme yapılır ve borçlanma bedelinin tamamı ödenmeden tapuda ferağı verilmez. Hak sahibine düşecek bağımsız bölümün/bölümlerin Başkanlıkça belirlenen süreler içerisinde teslim alınmaması durumunda, hak sahibinin bu bağımsız bölüm/bölümler üzerindeki hakkı sona erer; dönüşümden önceki taşınmazının değeri güncellenerek hak sahibi adına açılacak vadeli bir hesaba yatırılır; hak sahibinin dönüşümden önceki taşınmazının tapu kaydında yer alan ipotek, ihtiyati haciz, haciz ve intifa hakkı gibi haklar ve şerhler hak sahibi adına yatırılan taşınmazın bedeli üzerinde devam ettirilir; tapu kaydındaki haklar ve şerhler Başkanlığın talebi üzerine tapu müdürlüğüne resen terkin edilir ve durum hak sahibine bildirilir. (Ek cümle: 7/11/2023-7471/11 md.) Hazine adına kayıtlı bu bağımsız bölüm/bölümler Başkanlığa devredilir. "

9. 6306 sayılı Kanun'un Uygulama Yönetmeliğinin "Amaç ve Kapsam" başlıklı 1. maddesi şöyledir:

"Bu Yönetmeliğin amacı; 16/5/2012 tarihli ve 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun uyarınca, riskli yapılar ile riskli alan ve rezerv yapı alanlarının tespitine, riskli yapıların yıkılmasına, yapılacak planlamaya, dönüştürmeye tabi tutulacak taşınmazların değerinin tespitine, hak sahibi olanlarla yapılacak anlaşmaya ve yapılacak yardımlara, yeniden yapılacak yapılara ve 6306 sayılı Kanun kapsamındaki diğer uygulamalara ilişkin usul ve esasları belirlemektir."

10. Yönetmeliğin "Uygulama alanında hak sahipliği ve diğer uygulamalar" başlıklı 13. maddesinin 1. fıkrası ile 2. fıkrasının ilk cümlesi şöyledir:

"(Değişik: RG-21/5/2024-32552)

(1) Yapılacak konut ve işyerlerinin niteliği ve büyüklüğü ilgili kurumca belirlenmek kaydıyla, uygulama

alanındaki taşınmaz maliklerine öncelikle uygulama alanında yapılacak olan konut ve işyerlerinden verilerek üzere bunlarla sözleşme akdedilir. Gerekmesi halinde uygulama alanındaki taşınmaz maliklerine arsa veya Kanun kapsamında kullanılmak üzere Başkanlık satın alınan hazır konut ve işyerlerinden verilerek üzere sözleşme yapılabilir.

(2) Uygulama alanındaki taşınmazın 12 nci maddeye göre tespit edilen bedeli, malike verilecek konut veya işyerinin yapım maliyet bedelinden/raiyç değeriinden düşüldür. ..."

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

A. İlk İnceleme

11. Uyuşmazlık Mahkemesinin Kenan YAŞAR'ın Başkanlığında, Üyeler Eyüp SARICALAR, Bayram ŞEN, Döndü Deniz BİLİR, Ahmet ARSLAN, Mahmut BALLI ve Recep KILIÇ'ın katılımlarıyla yapılan 24/11/2025 tarihli toplantısında; 2247 sayılı Kanun'un 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre, adli ve idari yargı yerleri arasında anılan Kanun'un 14. maddesinde öngörülen biçimde olumsuz görev uyumsuzluğu doğduğu, adli yargı dosyası ve ekinde idari yargı dosyasının (UYAP üzerinden) 15. maddede belirtilen yöntemle uygun olarak davacı vekilinin istemi üzerine son görevsizlik kararını veren mahkemeye Uyuşmazlık Mahkemesine gönderildiği ve usule ilişkin işlemlerde herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından, görev uyumsuzluğunun esasının incelenmesine oy birliği ile karar verildi.

B. Esasın İncelenmesi

12. Raportör-Hâkim Gülşen AKAR PEHLİVAN'ın davanın çözümünde idari yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan, ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ ile Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın davada idari yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra, gereği görüldüğü düşüldü:

13. Dava, maliki olduğu dükkanının bulunduğu binanın 30/10/2020 tarihinde meydana gelen depremde yıkılması üzerine, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığınca Rezerv Yapı Alanı olarak belirlenen alanda inşa edilen ve tamamlanan konutlardan kura sonrası hak sahibi sayılan davacının yeni bağımsız bölüm için 26/05/2023 tarihinde imzalanan Gayri Menkul Devir Sözleşmesinde yer alan borçlanma bedelinin yeniden belirlenmesi istemiyle açılmıştır.

14. Riskli yapılar ile riskli alan ve rezerv yapı alanlarının tespitine, riskli yapıların yıktırılmasına, yapılacak planlamaya, dönüştürmeye tabi tutulacak taşınmazların değerinin tespitine, hak sahibi olacaklarla yapılacak anlaşmaya ve yapılacak yardımlara, yeniden yapılacak yapılara ve 6306 sayılı Kanun kapsamındaki diğer uygulamalara ilişkin usul ve esasları belirlemek amacıyla bu Kanun'a dayanılarak hazırlanan 6306 sayılı Kanun'un Uygulama Yönetmeliği'nin 13. maddesinde, yapılacak konut ve işyerlerinin niteliği ve büyüklüğü ilgili kurumca belirlenmek kaydıyla, uygulama alanındaki taşınmaz maliklerine öncelikle uygulama alanında yapılacak olan konut ve işyerlerinden verilerek üzere bunlarla sözleşme akdedileceği hüküm altına alınmış, bu maddede ve Yönetmelik'in diğer maddelerinde bu sözleşmeyle ilgili hükümlere yer verilmiştir.

15. Dava dosyasının incelenmesinden, 30/10/2020 tarihinde İzmir ilinde meydana gelen depremden sonra, Bayraklı ilçesi, * sayılı taşınmaz üzerindeki binanın yıkılması üzerine, davacının bu binada yer alan dükkanına karşılık Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığınca yapılacak inşaat sonrasında aynı yerden dükkan verilmesine ilişkin olarak 23/06/2023 tarihinde dava konusu Sözleşmenin düzenlendiği, davacı tarafından, 6306 sayılı Kanun ve Yönetmelik uyarınca, yıkılan dükkanla ilgili olarak davalı idarece yapılan kıymet takdiri ile davacıya verilecek dükkana ilişkin belirlenen gayrimenkul bedeli arasında oluşan 5.019.684 TL borçlandırma bedelinin fahiş belirlendiğinden bahisle, 26/05/2023 tarihli, İzmir ili, Bayraklı ilçesi, Adalet, Bayraklı, Manavkuyu, Mansuroğlu Mahalleleri, Gayrimenkul Devir Sözleşmesi (ticaret) kapsamında, Borçlanma bedeli miktarının tespiti amacıyla bakılmakta olan davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

16. Davacı ile davalı Bakanlık arasında imzalanan İzmir ili, Bayraklı ilçesi, Adalet (Salhane), Bayraklı, Manavkuyu, Mansuroğlu Mahalleleri Gayrimenkul Devir Sözleşmesi (Ticaret)'nin, "Sözleşmenin Konusu" başlıklı 2. maddesinde "İşbu Gayrimenkul Devir Sözleşmesi İzmir ili, Bayraklı ilçesi, Adalet (Salhane), Bayraklı, Manavkuyu, Mansuroğlu Mahallelerinde yer alan ve 6306 sayılı Kanun kapsamında rezerv yapı alanı olarak belirlenen toplamda yaklaşık 382,5 hektar büyüklüğündeki 8 adet proje alanında Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığınca inşa edilen ticaret bağımsız bölümlerinin, söz konusu alanlarda yıkılan taşınmazların kıymet takdiri bedeline karşılık hak sahibine devrine dair şartları belirler", "Borç Bakıyesi Ödemesine İlişkin Esaslar" başlıklı 5. maddesinde, 5.1 "Taksitlendirilen borç bakiyesi, ödemeleri tamamlanana kadar hak sahibine ait gayrimenkulün tapu kaydına birinci dereceden ipotek tesis edilir...", 5.4 "Hak sahibi taksitlendirilen borç bakiyesini aylık taksitler halinde ve en fazla aşağıda belirtilen vade boyunca ödemeyi kabul ve taahhüt eder", 5.8 "Hak sahibinin ard arda iki taksidi ödemesine halinde, Bakanlık ödeme konusunda hak sahibine süre vererek ıhtarda bulunur, verilen süre sonunda ödeme yapılmaması halinde ise Bakanlık tüm borcu muaccel kılabilir veya işbu sözleşmeyi feshedebilir..." "Sözleşmenin Feshedilmesi" başlıklı 6. maddesinde ise, 6.1 "Hak sahibi işbu sözleşmeden veya mevzuattan doğan yükümlülüklerini yerine getirmez ve Bakanlık'ın yazılı ıhtarına rağmen, ıhtarda belirtilen süre içerisinde yükümlülüklerini yerine getirmezse veya belirtilen süre içerisinde yerine getirebile bir durum bir

takvim yılı içinde iki kez tekrar ederse Bakanlık işbu Sözleşmeyi feshedebilir." 6.2. " Hak sahibi, Sözleşmenin feshi halinde gayrimenkulü 15 (onbeş) gün içinde tahliye ederek Bakanlık'a teslim ile yükümlüdür." hükümlerine yer verilmiştir.

17. Buna göre, Davalı Bakanlık ile davacı arasında imzalanan Gayrimenkul Devir Sözleşmesi, 6306 sayılı Kanun ve Yönetmeliğin emredici hükümlerine göre yürütülen kentsel dönüşüm uygulamalarına ilişkin kamu hizmetinin zorunlu bir sonucu olarak imzalandığından ve idareye özel hukuku aşan üstün hak ve yetkiler tanındığından, idari sözleşme niteliğindedir.

18. Bu itibarla, söz konusu idari sözleşme hükümlerine göre davalı idare tarafından belirlenen borçlanma bedeline yönelik davada yargısal denetimin, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2. maddesinin (1/c) işaretli bendi uyarınca, kamu hizmetlerinden birinin yürütülmesi için yapılan her türlü idari sözleşmelerden dolayı taraflar arasında çıkan uyuşmazlıklara ilişkin davaların görüm ve çözümüyle görevli bulunan idari yargı merciince karara bağlanması gerektiği sonucuna varılmıştır.

19. Yukarıda belirtilen hususlar göz önünde bulundurularak, İzmir 6. İdare Mahkemesinin 10/05/2024 tarih ve E.2023/1327, K.2024/751 sayılı görevsizlik kararının kaldırılması gerekmiştir.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Davanın çözümünde İDARİ YARGININ GÖREVLİ OLDUĞUNA,

B. İzmir 6. İdare Mahkemesinin 10/05/2024 tarih ve E.2023/1327, K.2024/751 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA,

24/11/2025 tarihinde, OY BİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan Vekili
Kenan
YAŞAR

Üye
Eyüp
SARICALAR

Üye
Bayram
ŞEN

Üye
Döndü Deniz
BİLİR

Üye
Ahmet
ARSLAN

Üye
Mahmut
BALI

Üye
Recep
KILIÇ

Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanlığından:

ESAS NO : 2025/585

KARAR NO : 2025/820

KARAR TR : 22/12/2025

ÖZET: Davacının motosikleti ile seyir halinde iken, karayoluna aniden sokak köpeğinin çıkması nedeniyle meydana gelen trafik kazası neticesinde uğranılan maddi ve manevi zararın tazmini istemiyle açılan davanın, 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun 110. maddesi kapsamında ADLİ YARGI YERİNDE görülmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : F. Ş.

Vekili : Av. Ö. F. G.

Davahılar : 1- Ayancık Belediye Başkanlığı

Vekili : Av. M. A.

2- Sinop Valiliği

Vekili : Av. S. A.

I. DAVA KONUSU OLAY

1. Davacı vekili, müvekkilinin 04/01/2023 tarihinde saat 17:20 sıralarında kendi sevk ve idaresindeki * plaka

sayılı motosiklet ile seyir halinde iken * kesişimine geldiğinde yol kenarlarına park edilen turların yanından geçtiği esnada, tırın altında yatan başıboş bir köpeğin önüne çıkması ve saldırmaması sonucu korkması ve aracın hakimiyetini kaybetmesi sonucunda tek taraflı, yaralanmalı ve maddi hasarlı trafik kazası geçirdiğini, kasının yarıldığını ve kasına dikiş atıldığını, ayrıca omzunun kırılması sonucu omzunun 45 gün boyunca sargıda kaldığını, bu sebeple hastaneye sürekli kontrole gittiğini ve kaza sebebiyle kalıcı maluliyet oluştuğunu, maddi ve manevi zararlarının tazmini için davalı idarelere yaptığı başvuruların sonuçsuz kaldığını belirterek, fazlaya ilişkin hakları saklı kalmak kaydıyla 100 TL (sürekli iş göremezlik) maddi ve 100.000 TL manevi tazminatın kaza tarihinden itibaren işleyecek yasal faizi ile birlikte davalılardan tahsili istemiyle adli yargı yerinde dava açmıştır.

II. UYUŞMAZLIĞA İLİŞKİN BAŞVURU SÜRECİ

A. Adli Yargıda

2. Sinop Valiliğince dosyanın takibi için Tarım ve Orman Bakanlığı 10. Bölge Müdürlüğüne bildirimde bulunması üzerine, Tarım ve Orman Bakanlığı 10. Bölge Müdürlüğü vekili, birinci savunma dilekçesinde görev itirazında bulunmuştur.

3. **Ayancık Asliye Hukuk Mahkemesi 21/05/2024 tarih ve E.2023/101, K.2024/77 sayılı kararı** ile, uyuşmazlığın çözümünde idari yargının görevli olduğu gerekçesiyle, 6100 sayılı HMK'nun 114/1-b ve 115. maddeleri gereğince dava şartı yokuğu sebebiyle davanın usulden reddine karar vermiş, bu kararın istinaf edilmesi üzerine Samsun Bölge Adliye Mahkemesi 3. Hukuk Dairesi 06/11/2024 tarih ve E.2024/1648, K.2024/1866 sayılı karar ile istinaf başvurusunun esaslan reddine karar vermiş ve mahkeme kararı kesinleşmiştir. Görevsizlik kararının ilgili kısmı şöyledir:

"...Yukarıda belirtilen mevzuat hükümlerinin birlikte değerlendirilmesinden; sahihsiz hayvanların, başta köpekler olmak üzere, korunması, bakım ve gözetimi, saldırgan olanların eğitilmesi ve sahiplendirilmeleri, hayvan bakımevlerinin kurulması vb. birtakım görev ve sorumlulukların valiliklere, büyükşehir ve ilçe belediyelerine ait olduğu anlaşılmaktadır.

Bu durumda; sahihsiz hayvanların, başta köpekler olmak üzere, korunması, bakım ve gözetimi, saldırgan olanların eğitilmesi ve sahiplendirilmeleri, hayvan bakımevlerinin kurulması vb. birtakım görev ve sorumlulukların davalı idarelere ait olduğu, idarelerin mevzuattan kaynaklanan görevlerini tam ve eksiksiz yerine getirmemesi sebebiyle başı boş olarak yolda gezen köpeğin saldırısı sebebiyle davanın motosikletiyle yere düşüş yaralandığı ileri sürülerek maddi ve manevi tazminat talebinde bulunulmasından kaynaklanan uyuşmazlığın 2918 sayılı Kanunda yer alan düzenlemeye ilgisinin bulunmadığı, davalı idarelerin yukarıda yer alan mevzuat hükümleriyle kendilerine verilen vazifelerini gereğince yerine getirip getirmediğinin irdelenmesi görevinin idari yargıya ait olduğu..."

4. Davacı vekili bu kez, aynı istemle idari yargı yerinde dava açmıştır.

B. İdari Yargıda

5. **Samsun 2. İdare Mahkemesi 18/09/2025 tarih ve E.2024/1068 sayılı kararı** ile, uyuşmazlığın adli yargının görev alanına girdiği gerekçesiyle, 2577 sayılı Kanun'un 14/3-a ve 15/1-a maddeleri uyarınca davanın görev yönünden reddine, 2247 sayılı Kanun'un 19. maddesi uyarınca görevli yargı yerinin belirlenmesi için dosyanın Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmesine ve dosya incelemesinin bu konuda Uyuşmazlık Mahkemesince karar verilmeye kadar ertelenmesine karar vermiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

*"...Dava dosyasının incelenmesinden; davanın 04.01.2023 tarihinde kendi sevk ve idaresindeki * plakalı motosiklet ile seyir halinde iken başıboş köpeğin önüne çıkması sonucu aracın hakimiyetini kaybederek kaza yapması ve yaralanması nedeniyle uğradığı zararın davalı idarelerden tazmini talebiyle ilk olarak Ayancık Asliye Hukuk Mahkemesinin E.2023/101 esasına kaydeden dava açıldığı, bu davada anılan Mahkemenin 21/05/2024 tarih ve K.2024/77 sayılı kararı ile idari yargının görevli olduğu gerekçesiyle davanın dava şartı yokuğu sebebiyle usulden reddine karar verildiği, söz konusu kararın davacıya tebliğ edilmesi üzerine Mahkememizin 2024/1068 sayılı esasına kaydeden bakılmakta olan davanın açıldığı anlaşılmaktadır.*

Anayasa Mahkemesinin yukarıda gerekçesine yer verilen kararı, kanun koyucunun idari yargının görevine giren bir konuyu adli yargının görevine verebileceğini, dolayısıyla 2918 sayılı Kanun'un 110. maddesinin birinci fıkrası ile öngörülen, bu Kanun'da doğan tüm sorumluluk davalarının adli yargıda görülmesi düzenlemesinin Anayasa'ya aykırı bulunmadığına dair olup, esas itibarıyla görev konusunda verilmiş bir karardır ve Anayasa'nın 158. maddesi uyarınca, başta Uyuşmazlık Mahkemesi olmak üzere diğer yargı organları bakımından da uygulanması zorunlu bir karar mesabesindedir.

2918 sayılı Kanun'un 19/01/2011 tarihinde yürürlüğe giren 110. maddesi ile Anayasa Mahkemesinin işaret edilen kararı ve tazminat istemine ilişkin davanın maddenin yürürlük tarihinden sonra açıldığı hususu gözetildiğinde, bahsi geçen Kanun maddesinin karayollarında, can ve mal güvenliği yönünden trafik düzeninin sağlanarak trafik güvenliğini ilgilendiren tüm konularda alınacak önlemleri kapsadığı ve Kanun'un, trafikle ilgili

kuralları, şartları, hak ve yükümlülükleri, bunların uygulanmasını ve denetlenmesini, ilgili kuruluşları ve bunların görev yetki ve sorumlulukları ile çalışma usullerini kapsadığı, dolayısıyla oluşan trafik kazası nedeniyle açılacak sorumluluk davalarının görüm ve çözümünde adli yargının görevli olduğu; meydana gelen zararın tazmini istemiyle açılan bu davanın da adli yargı yerinde çözülmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

Nitekim; benzer uyumsuzlukta Uyuşmazlık Mahkemesinin 08/07/2024 tarih ve E:2024/213, K:2024/279 sayılı kararı da bu yöndedir..."

6. Samsun 2. İdare Mahkemesince, 2247 sayılı Kanun'un 19. maddesi uyarınca görevli yargı yerinin belirlenmesi için idari yargı dava dosyası, ekinde adli yargı dava dosyası ile birlikte Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmiştir.

IV. İLGİLİ HUKUK

A. Mevzuat

7. 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun "Amaç" başlıklı 1. maddesi şöyledir:

"Bu Kanunun amacı, karayollarında, can ve mal güvenliği yönünden trafik düzenini sağlamak ve trafik güvenliğini ilgilendiren tüm konularda alınacak önlemleri belirlemektir."

8. 2918 sayılı Kanun'un "Kapsam" başlıklı 2. maddesi şöyledir:

"Bu Kanun, trafik ile ilgili kuralları, şartları, hak ve yükümlülükleri, bunların uygulanmasını ve denetlenmesini, ilgili kuruluşları ve bunların görev, yetki ve sorumluluk, çalışma usulleri ile diğer hükümleri kapsar.

Bu kanun karayollarında uygulanır. Ancak aksine bir hüküm yoksa;

a) Karayolu dışındaki alanlardan kamuya açık olanlar ile park, bahçe, park yeri, garaj, yolcu ve eşya terminali, servis ve akaryakıt istasyonlarında karayolu taşıt trafiği için faydalanılan yerler ile,

b) Erişme kontrollü karayolunda ve para ödenerek yararlanılan karayollarının kamuya açık kesimlerinde ve belirli bir karayolunun bağlantısını sağlayan deniz, göl ve akarsular üzerinde kamu hizmeti gören araçların, karayolu araçlarına ayrılan kısımlarında da,

Bu Kanun hükümleri uygulanır."

9. 2918 sayılı Kanun'un, "Belediye trafik birimleri, görev ve yetkileri" başlıklı 10. maddesi şöyledir:

(Değişik: 18/1/1985 - KHK 245/3 md.; Aynen kabul: 28/3/1985 - 3176/3 md.)

"Bu Kanunla belediyelere verilen görevler il ve ilçe trafik komisyonları ve mahalli trafik birimleri ile işbirliği yapılarak yürütülür.

a) Kuruluş: Her belediye başkanlığı bünyesinde, hizmet kapasitesi gözönünde tutularak İçişleri Bakanlığınca tespit edilecek ölçülere ve genel hükümlere göre, belediye trafik şube müdürlüğü, şefliği veya memurluğu kurulur.

b) Görev ve yetkiler:

1. Yapımı ve bakımından sorumlu olduğu yolları trafik düzeni ve güvenliğini sağlayacak durumda bulundurmak,

2. Gerekli görülen kavşaklara ve yerlere trafik ışıklı işaretleri, işaret levhaları koymak ve yer işaretlemeleri yapmak,

3. Karayolu yapısında ve üzerinde yapılacak çalışmalarda gerekli tedbirleri almak, kaldırmak ve denetlemek,

4. Karayolunda trafik için tehlike teşkil eden engelleri gece veya gündüz göre kolayca görülebilecek şekilde işaretlemek veya ortadan kaldırmak,

5. Yol yapısı veya işaretleme yetersizliği yüzünden trafik kazalarının vukubulduğu yerlerde, yetkililerce teklif edilen tedbirleri almak,

6. Çocuklar için trafik eğitim tesisleri yapmak veya yapılmasını sağlamak,

7. Bu Kanun ve bu Kanuna göre çıkarılan yönetmeliklerle verilen diğer görevleri yapmak.

(Ek fıkra: 25/6/1988 - KHK 330/2 md.)"

10. 2918 sayılı Kanun'un "Karayolu trafik güvenliği" başlıklı 13. maddesi şöyledir:

"(Değişik birinci fıkra: 25/6/2010-6001/34 md.)

Karayolunun yapımı, bakımı, işletilmesi ile görevli ve sorumlu bütün kuruluşlar, karayolu yapısını, trafik güvenliğini sağlayacak durumda bulundurmakla yükümlüdür.

Çeşitli kişi, kurum ve kuruluşlar, karayolu yapısında yapacakları ve esasları yönetmelikte belirtilen çalışmalarda;

- a) Yolun yapım ve bakımı ile görevli kuruluştan izin almak,
b) Çalışmaları, gerekli önlemleri alarak, aldirarak ve devamlılığını sağlayarak, trafik akımını ve güvenliğini bozmayacak tarzda yapmak,
c) Zorunlu nedenlerle meydana gelen arıza, engel ve benzerlerini en kısa zamanda ortadan kaldırarak karayolunu kullananlara ve araçlara zarar vermeyecek duruma getirmek,
d) Şehirçi karayolu kenarında çeşitli tesislerin yapımı süresince; kaldırımlarda, tünel, tünel aydınlatılması ve benzerlerini yaparak güvenli geçiş sağlamak ve yaya yollarını trafiğe açık bulundurmak, Zorundadırlar.
- Bu çalışmalar sırasında meydana getirilen tehlikeli durum ve engeller bütün sorumluluk, bunları yaratan kişilere ait olmak üzere zabıta kaldırılır, yapılan masraflar sorumlulara ödetilir.
(Dördüncü fıkra mülga: 18/1/1985 - KHK 245/16 md.)
(Değişik: 21/5/1997-4262/4 md.) Bu madde hükümlerine uymayanlar fiil başka bir suç oluştursa bile ayrıca 7 200 000 lira para cezası ile cezalandırılır."

11. 2918 sayılı Kanun'un "Görevli ve Yetkili Mahkeme" başlıklı 110. maddesi şöyledir:

"(Değişik: 11/1/2011-6099/14 md.)

İşleteni veya sahibi Devlet ve diğer kamu kuruluşları olan araçların sebebiyet verdiği zararlara ilişkin olanları dâhil, bu Kanundan doğan sorumluluk davaları, adli yargıda görülür. Zarar görenin kamu görevlisi olması, bu fıkra hükmünün uygulanmasını önlemez. Mezemin geçitte meydana gelen tren-trafik kazalarında da bu Kanun hükümleri uygulanır.

Motorlu araç kazalarından dolayı hukuki sorumluluğa ilişkin davalar, sigortacının şubesinin veya sigorta sözleşmesini yapan acentenin bulunduğu yer mahkemelerinden birinde açılabilceği gibi kazanın vuku bulduğu yer mahkemesinde de açılabilir."

12. 2918 sayılı Kanun'un geçici 21. maddesi şöyledir:

"(Ek: 11/1/2011-6099/15 md.)

Bu Kanunun 110 uncu maddesinin birinci fıkrasının göreve ilişkin hükmü, yürürlüğe girdiği tarihten önce idari yargıda ve Askeri Yüksek İdare Mahkemesinde açılmış bulunan davalara uygulanmaz."

13. 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanunu'nun 09/07/2021 tarihli 7332 sayılı Kanun'un 13. maddesiyle eklenen "Belediyelerin sorumluluğu" başlıklı Ek 1. maddesi şöyledir:

"(Ek:9/7/2021-7332/13 md.)

Büyükşehir belediyeleri, il belediyeleri ve nüfusu yirmi beş bini aşan büyükşehir ilçe belediyeleri ile diğer belediyeler, sahihsiz veya gücünden düşmüş ya da tehlike arz eden hayvanların korunması ve bakımının yapılması ile rehabilitasyonunun sağlanması amacıyla hayvan bakımevleri kurar.

Birinci fıkrada belirtilen hayvanlar, ilgili belediyeler tarafından hayvan bakımevine götürülür. Hayvan bakımevi kurma zorunluluğu olmayan belediyeler ise sorumluluk alanındaki bu hayvanları en yakın hayvan bakımevine götürür. Rehabilitate edilen hayvanlar Bakanlıkça oluşturulan veri tabanına kaydedilir. Rehabilitasyon süreci tamamlanan hayvanların, bakımevine getiren belediye tarafından öncelikle alındıkları ortama bırakılması esastır.

Rehabilitate edilmemiş sahihsiz köpekler, belediyelerce hayvan bakımevlerinde veya geçici ünitelerde kısırlaştırılarak veri tabanına kaydedilir. Geçici ünitelerde yapılan kısırlaştırmalar sonrasında, köpekler alındıkları ortama bırakılmadan önce sağlıklarına kavuşmaları için gerekli tedbirler alınır. Bakanlık da bu kapsamdaki köpeklerin kısırlaştırılmasına her türlü yardımda bulunur."

B. Yargı Kararı

14. 2918 sayılı Kanun'un 110. maddesinin birinci fıkrasının iptali istemiyle Bursa 3. Asliye Hukuk Mahkemesi ve Batman 2. Asliye Hukuk Mahkemesince yapılan itiraz başvuruları üzerine konuyu inceleyen Anayasa Mahkemesi, 26/12/2013 tarih ve E.2013/68, K.2013/165 sayılı kararında şu gerekçe ile anılan kuralı Anayasaya aykırı görmemiş ve iptal istemini oy birliğiyle reddetmiştir:

"... Anayasa Mahkemesi'nin daha önceki kimi kararlarında da belirtildiği üzere, tarihsel gelişime paralel olarak Anayasa'da adli ve idari yargı ayrımına gidilmemiş ve idari uyumsuzlukların çözümünde idare ve vergi mahkemeleriyle Danıştay yetkili kılınmıştır. Bu nedenle, genel olarak idare hukuku alanına giren konularda idari yargı, özel hukuk alanına giren konularda adli yargı görevli olacaktır. Bu durumda, idari yargının görev alanına giren bir uyumsuzluğun çözümünde adli yargının görevlendirilmesi konusunda kanun koyucunun mutlak bir takdir yetkisinin bulunduğunu söylemek olanaklı değildir. Ancak, idari yargının denetimine bağlı olması gereken idari bir uyumsuzluğun çözümü, haklı neden ve kamu yararının bulunması halinde kanun koyucu tarafından adli yargıya bırakılabilir. İtiraz konusu kural, trafik kazasında zarar görenin asker kişi ya da memur

olmasına, aracın askeri hizmete ilişkin olmasına veya olayın hemzemin geçitte meydana gelmesi durumlarına göre farklı yargı kollarında görülmekte olan 2918 sayılı Kanun'dan kaynaklanan tüm sorumluluk davalarının adli yargıda görüleceğini öngörmektedir. İtiraz konusu düzenlemenin gerekçesinde de ifade edildiği gibi, askeri idari yargı, idari yargı veya adli yargı kolları arasında uygulamada var olan yargı yolu belirsizliği giderilerek söz konusu davalarla ilgili olarak yeknesak bir usul belirlenmektedir. Aynı tür davaların aynı yargı yolunda çözülmesi sağlanarak davaların görülmesi ve çözülmesinin hızlandırıldığı, bu suretle kısa sürede sonuç alınmasının olanaklı kılındığı ve bunun söz konusu davaların adli yargıda görüleceği yolunda getirilen düzenlemenin kamu yararına yönelik olduğu anlaşılmaktadır. Öte yandan, 2918 sayılı Kanun'da tanımlanan Karayolu şeridi üzerindeki araç trafiğinden kaynaklanan sorumlulukların, özel hukuk alanına girdiği konusunda birtartışma bulunmamaktadır. İdare tarafından kamu gücünden kaynaklanan bir yetkinin kullanılması söz konusu olmadığı gibi, aynı karayolu üzerinde aynı seyir çizgisinde hareket eden, bu nedenle aynı tür risk üreten araçlar arasında özel-kamu ayırımı yapılmasını gerektiren bir neden de yoktur. Açıklanan nedenlerle, itiraz konusu kural Anayasa'nın 2. 125. ve 155. maddelerine aykırı değildir. İtirazın reddi gerekir..."

V. İNCELEME VE GEREKÇE

A. İlk İnceleme

15. Uyuşmazlık Mahkemesinin Rıdvan GÜLEC'in Başkanlığında, Üyeler Eyüp SARICALAR, Bayram ŞEN, Döndü Deniz BİLİR, Ahmet ARSLAN, Mahmut BALLI ve Bilal ÇALIŞKAN'ın katılımlarıyla yapılan 22/12/2025 tarihli toplantısında; 2247 sayılı Kanun'un 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre, idare mahkemesince, anılan Kanun'un 19. maddesine göre başvuruda bulunulmuş olduğu, idari yargı dosyasının, ekinde adli yargı dosyası ile birlikte Uyuşmazlık Mahkemesine gönderildiği ve usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından, görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliği ile karar verildi.

B. Esasın İncelenmesi

16. Raportör-Hâkim Gülşen AKAR PEHLİVAN'ın, davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan, ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ'nin davada adli yargının, Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın ise davada idari yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra, gereği görüşülüp düşünüldü:

17. Dava, davacının motosikleti ile karayolunda seyir halindeyken, aniden yola çıkan sokak köpeği nedeniyle kaza yapması ve yaralanması sonucu uğradığı zararın tazmin edilmesini istemiyle açılmıştır.

18. Tazminatı konu edilen zararın bir trafik kazası sonucunda doğmuş olması nedeniyle, konuya ilişkin özel düzenleme içeren Karayolları Trafik Kanunu'ndan bir değerlendirme yapmak gerekmektedir. Uyuşmazlık Mahkemesinin 2918 sayılı Kanun'un, 19/01/2011 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 6099 sayılı Kanun'un 14. maddesiyle değişik 110. maddesinin birinci fıkrasının iptali istemiyle Bursa 3. Asliye Hukuk Mahkemesi ve Batman 2. Asliye Hukuk Mahkemesince yapılan itiraz başvuruları üzerine konuyu inceleyen Anayasa Mahkemesinin, anılan kuralı Anayasa'ya aykırı görmeyerek iptal istemini oy birliğiyle reddettiği 26/12/2013 tarih ve E.2013/68, K.2013/165 sayılı kararını gözeterek, bahsi geçen Kanun maddesinin karayollarında, can ve mal güvenliği yönünden trafik düzeninin sağlanarak trafik güvenliğini ilgilendiren tüm konularda alınacak önlemleri kapsadığı ve Kanun'un, trafikle ilgili kuralları, şartları, hak ve yükümlülükleri, bunların uygulanmasını ve denetlenmesini, ilgili kuruluşları ve bunların görev yetki ve sorumlulukları ile çalışma usullerini kapsadığı, dolayısıyla oluşan trafik kazası nedeniyle açılacak sorumluluk davalarının görüm ve çözümünde adli yargının görevli olduğu; meydana gelen zararın/zararların tazmini istemiyle açılan bu davaların da adli yargı yerinde çözülmesi gerektiği yolunda, istikrarlı kararları bulunmaktadır.

19. Anayasa Mahkemesinin yukarıda gerekçesine yer verilen kararı, kanun koyucunun idari yargının görevine giren bir konuyu adli yargının görevine verebileceğine, dolayısıyla 2918 sayılı Kanun'un 110. maddesinin birinci fıkrası ile öngörülen, bu Kanun'dan doğan tüm sorumluluk davalarının adli yargıda görülmesi düzenlemesinin Anayasa'ya aykırı bulunmadığına dair olup, esas itibariyle görev konusunda verilmiş bir karardır ve Anayasa'nın 158. maddesi uyarınca, başta Uyuşmazlık Mahkemesi olmak üzere diğer yargı organları bakımından da uyulması zorunlu bir karar mesabesindedir.

20. 2918 sayılı Kanun'un 19/01/2011 tarihinde yürürlüğe giren 110. maddesi ile Anayasa Mahkemesinin işaret edilen kararı ve tazminat istemine ilişkin davanın maddenin yürürlük tarihinden sonra açıldığı hususu gözetildiğinde, bahsi geçen Kanun maddesinin karayollarında, can ve mal güvenliği yönünden trafik düzeninin sağlanarak trafik güvenliğini ilgilendiren tüm konularda alınacak önlemleri kapsadığı ve Kanun'un, trafikle ilgili kuralları, şartları, hak ve yükümlülükleri, bunların uygulanmasını ve denetlenmesini, ilgili kuruluşları ve bunların görev yetki ve sorumlulukları ile çalışma usullerini kapsadığı, dolayısıyla oluşan trafik kazası nedeniyle açılacak sorumluluk davalarının görüm ve çözümünde adli yargının görevli olduğu; karayolunda meydana gelen trafik kazası sonucu oluşan zararın tazmini istemiyle açılan bu davanın da adli yargı yerinde çözülmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

21. Yukarıda belirtilen hususlar göz önünde bulundurularak; Samsun 2. İdare Mahkemesinin başvurusunun kabulü ile, Ayancık Asliye Hukuk Mahkemesinin 21/05/2024 tarih ve E.2023/101, K.2024/77 sayılı görevsizlik kararının kaldırılması gerekmiştir.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Davanın çözümünde ADLİ YARGININ GÖREVLİ OLDUĞUNA,

B. Samsun 2. İdare Mahkemesinin BAŞVURUSUNUN KABULÜ ile, Ayancık Asliye Hukuk Mahkemesinin 21/05/2024 tarih ve E.2023/101, K.2024/77 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA,

22/12/2025 tarihinde, Üyeler Bayram ŞEN, Ahmet ARSLAN ve Bilal ÇALIŞKAN'ın KARŞI OYLARI ve OY ÇOKLUĞU ile KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan
Rıdvan
GÜLEÇ

Üye
Eyüp
SARICALAR

Üye
Bayram
ŞEN

Üye
Döndü Deniz
BİLİR

Üye
Ahmet
ARSLAN

Üye
Mahmut
BALLI

Üye
Bilal
ÇALIŞKAN

KARŞI OY

Dava, davalı idarelerin sorumluluk sahasında kalan yolda davacının motosikleti ile seyir halindeyken, sahihsiz köpeklerin saldırısı sonucu motorun hakimiyetini kaybederek kaza yapması ve yaralanması nedeniyle oluştuğu ileri sürülen maddi ve manevi zararın, olayda kusurlu olduğu gerekçesiyle idarelerden tazmini istemiyle açılmıştır. 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun, "Belediye trafik birimleri, görev ve yetkileri" başlıklı 10. maddesi şöyledir :

"Bu Kanunla belediyelere verilen görevler il ve ilçe trafik komisyonları ve mahalli trafik birimleri ile işbirliği yapılarak yürütülür.

a) Kuruluş: Her belediye başkanlığı bünyesinde, hizmet kapasitesi gözönünde tutularak İçişleri Bakanlığınca tespit edilecek ölçülere ve genel hükümlere göre, belediye trafik şube müdürlüğü, şefliği veya memurluğu kurulur.

b) Görev ve yetkiler:

1. Yapım ve bakımdan sorumlu olduğu yolları trafik düzeni ve güvenliğini sağlayacak durumda bulundurmak,

2. Gerekli görülen kavşaklara ve yerlere trafik ışıklı işaretleri, işaret levhaları koymak ve yer işaretlemeleri yapmak,

3. Karayolu yapısında ve üzerinde yapılacak çalışmalarda gerekli tedbirleri almak, aldırma ve denetlemek,

4. Karayolunda trafik için tehlike teşkil eden engelleri gece veya gündüz göre kolayca görülebilecek şekilde işaretlemek veya ortadan kaldırmak,

5. Yol yapısı veya işaretleme yetersizliği yüzünden trafik kazalarının vukubulduğu yerlerde, yetkililerce teklif edilen tedbirleri almak,

6. Çocuklar için trafik eğitim tesisleri yapmak veya yapılmasını sağlamak,

7. Bu Kanun ve bu Kanuna göre çıkarılan yönetmeliklerle verilen diğer görevleri yapmak."

5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanununa 09/07/2021 tarihli 7332 sayılı Kanun'un 13. maddesiyle eklenen "Belediyelerin sorumluluğu" başlıklı Ek 1. maddesinde de;

"Büyükşehir belediyeleri, il belediyeleri ve nüfusu yirmi beş bini aşan büyükşehir ilçe belediyeleri ile diğer belediyeler, sahihsiz veya güçten düşmüş ya da tehlike arz eden hayvanların korunması ve bakımının yapılması ile rehabilitasyonunun sağlanması amacıyla hayvan bakımevleri kurar.

Birinci fıkırdaki belirtilen hayvanlar, ilgili belediyeler tarafından hayvan bakımevine götürülür. Hayvan

bakimevi kurma zorunluluğu olmayan belediyeler ise sorumluluk alanındaki bu hayvanları en yakın hayvan bakimevine götürür. Rehabilit edilen hayvanlar Bakanlıkça oluşturulan veri tabanına kaydedilir. Rehabilitasyon süreci tamamlanan hayvanların, bakimevine getiren belediye tarafından öncelikle alındıkları ortama bırakılmaları esastır.

Rehabilit edilmiş sahihsiz köpekler, belediyelerce hayvan bakimevlerinde veya geçici ünitelerde kısırlaştırılarak veri tabanına kaydedilir. Geçici ünitelerde yapılan kısırlaştırmalar sonrasında, köpekler alındıkları ortama bırakılmadan önce sağlıklarına kavuşmaları için gerekli tedbirler alınır. Bakanlık da bu kapsamdaki köpeklerin kısırlaştırılmasına her türlü yardımda bulunur." hükmü yer almaktadır.

Davalı Belediye Başkanlığı bir kamu tüzel kişisidir. Anılan tüzel kişiliğe bağli olarak ve kamusal kurallar çerçevesinde faaliyet gösteren Belediye organlarının eylem ve işlemleri de kamusal nitelikte olup kamu hizmeti kavramı çerçevesindedir. İstemin ileri sürülüş ve olayın gerçekleşme biçimine göre davanın anılan davalıya yöneltilmesinin nedeni davalı Belediyenin hizmet kusuruna ilişkindir.

İdarenin kusura dayanan sorumluluğu, uygulamada "hizmet kısıru" kavramı ile anlatılmaktadır. Hizmet kusurunun üç durumda varlığı hem yargı içtihatları hem de öğreti tarafından kabul edilmiştir. Bu üç durum; hizmetin hiç işlememesi, hizmetin geç işlemesi ve hizmetin kötü işlemesidir.

Buna göre idare, kural olarak yürüttüğü kamu hizmeti ile nedensellik bağı kurulabilen zararları tazminle yükümlü olup, idari Yargılama Usulü Kanunu'nun "İdari Dava Türleri ve idari Yargı Yetkisinin Sınırı" başlıklı 2. maddesinin 1. fıkrasının "b" bendi gereğince "idari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları doğrudan muhtel olanlar" idari yargı yerinde tam yargı davası açabilecektir.

İdarenin kendi kuruluş Kanunu'nda belirlenen ve 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanunu'nun "Belediyelerin sorumluluğu" başlıklı Ek 1. maddesi uyarınca yürütölen kamu hizmetlerinden kaynaklanan hukuki sorumluluğunun idare hukuku ilke ve kurallarına göre belirlenmesi; uyuşmazlığın, özel hukuktaki araç işletenin hukuki sorumluluğundan değil, davalı idareler tarafından görevlerinin tam ve eksiksiz yerine getirilmediğı başboş sokak köpeklerinin motorsikletleyle seyir halinde bulunan davacıya saldırması üzerine meydana gelen kazadan kaynaklandığı) dolayısıyla başboş köpeklerin toplanmaması sebebiyle yürütölen hizmetlerin kusurlu işletildiğı, meydana gelen zararda hizmet kusuru bulunduğuna iddiasından kaynaklanması karşısında uyuşmazlığın çözümünün idari yargının görevinde bulunduğu sonucuna ulaşıldığından, uyuşmazlığın çözümünde adli yargıyı görevli kabul eden çoğunluğun kararına katılmıyoruz.

Üye
Bayram ŞEN

Üye
Ahmet ARSLAN

Üye
Bilal ÇALIŞKAN

Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanlığından:

ESAS NO : 2025/590
KARAR NO : 2025/701
KARAR TR : 24/11/2025

ÖZET: 2918 sayılı Kanun'un 48. maddesi uyarınca düzenlenen idari para cezası ile geçici olarak sürücü belgesi geri alma tutanağına karşı yapılan itirazın, aynı Kanun'un 112. maddesinde yapılan değişiklik nedeniyle, ADLİ YARGI YERİNDE çözömlenmesi gerektiğı hk.

KARAR

Davacı : D. A.
Davalı : Bodrum İlçe Jandarma Komutanlığı

I. DAVA KONUSU OLAY

1.Davacı, 06/07/2024 tarihinde Bodrum Jandarma Trafik Birimi görevlileri tarafından alkolmetreyi üflemesinin talep edildiğı halde avukatlık kimliğini göstererek bunu reddettiğı gerekçesiyle, Bodrum İlçe Jandarma Komutanlığının 06/07/2024 tarih ve JA* seri sıra numaralı işlemi ile adına trafik idari para cezası düzenlendiğini ve 2 yıl süreyle sürücü belgesinin geri alındığını, adına düzenlenen ödeme emri sonrasında bu cezadan haberdar olduğunu, işlemlerin yasal dayanaktan yoksun olduğunu ileri sürerek, dava konusu idari yaptırım kararının iptali istemiyle adli yargı yerine

II. UYUŞMAZLIĞA İLİŞKİN BAŞVURU SÜRECİ

A. Adli Yargıda

2. **Bodrum 2. Sulh Ceza Hâkimliği 25/11/2024 tarih ve D.İş No. 2024/4201 sayılı kararı** ile, itiraza konu işlemlerin idari yargı yerinde çözümlenmesi gerektiğinden 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 28/1-b maddesine istinaden davanın görev yönünden reddine karar vermiş, bu karara karşı yapılan itiraz da Bodrum 1. Sulh Ceza Hakimliğinin 17/12/2024 tarih ve D.İş No. 2024/6079 sayılı kesin kararı ile reddedilerek, görevsizlik kararı kesinleşmiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

"...Tüm işlem dosyası birlikte değerlendirildiğinde; itiraz eden tüm dosya kapsamında ödeme emrine karşı hem vergi mahkemesine başvuruda bulunmuş hem de Hakimliğimizce itiraz edilmiş olup ödeme emrine itiraz hususunda karar verme yetkisinin vergi mahkemesine ait olduğundan başvurunun reddine dair..."

3. Davacı bu kez, aynı istemle idari yargı yerinde dava açmıştır.

B. İdari Yargıda

4. Mersin 2. Vergi Mahkemesinin 12/02/2025 tarih ve E.2025/127, K.2025/173 sayılı, uyuşmazlıkta idare mahkemelerinin görevli olduğu gerekçesiyle verdiği görevsizlik kararının ardından Mersin 2. İdare Mahkemesinin 2025/331 esasına kaydedilen dava, aynı Mahkemenin 05/03/2025 tarih ve E.2025/331, K.2025/239 sayılı kararıyla yetki yönünden reddedilmiş ve dosya yetkili Muğla İdare Mahkemelerine gönderilmiştir.

5. **Muğla 4. İdare Mahkemesi 17/06/2025 tarih ve E.2025/328 sayılı kararı** ile, sürtücü belgesinin geçici süreyle geri alınması ve idari para cezası yaptırımına karşı açılacak davalarda, adli yargı merciinin görevli olduğu olduğu gerekçesiyle, 2247 sayılı Kanun'un 19. maddesi uyarınca görevli merciin belirlenmesi için dosyanın Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmesine, başvuru sonuçlanıncaya kadar yargılamanın ertelenmesine karar vermiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

"...Yukarıda aktarılan Kanun hükümleri ile bu hükümlerin gerekçelerinin birlikte değerlendirilmesinden; Karayolları Trafik Kanunu'nda öngörülen sürtücü belgesinin geçici olarak geri alınması yaptırımının idari bir tedbir olarak Kabahatler Kanunu kapsamında bulunduğu, sürtücü belgelerinin geri alınması yaptırımını bir süre istisna tutan Kabahatler Kanunu'nun 19'uncu maddesinde bahsi geçen yasal düzenlemenin 6487 ve 6495 sayılı Kanunlar ile yaptığı, ancak bu Kanunlar ile de, sürtücü belgelerinin geri alınması yönündeki idari yaptırım kararlarına karşı açılacak davalarda idari yargıyı görevli kılan bir düzenleme getirilmediği, dolayısıyla artık idari yaptırım kararlarına karşı yapılacak kanun yolu başvurusuna ilişkin Kabahatler Kanunu'nun 3'üncü maddesindeki genel düzenlemenin sürtücü belgesinin geri alınması yaptırımında da uygulanacağı, buna göre de 2918 sayılı Kanun'a ve diğer başka bir kanunda kanun yoluna ilişkin aksine bir hüküm bulunmadığından sürtücü belgesinin geri alınmasına ve idari para cezasına dair idari yaptırımlara karşı yapılacak kanun yolu başvurularında da Sulh Ceza Hakimliklerinin görevli olduğu kanaatine varılmaktadır.

Dava dosyasının incelenmesinden; davacı tarafından hakkında tesis edilen trafik para cezası ve ehliyetine el konulmasına ilişkin işleme karşı 20/08/2024 tarihli dilekçe ile Bodrum Sulh Ceza Hakimliğine itiraz edildiği, Bodrum 2. Sulh Ceza Hakimliğinin 2024/4201 Değişik İş Nolu dosyasında "...itiraz eden tüm dosya kapsamında ödeme emrine karşı hem vergi mahkemesine başvuruda bulunulmuş hem de Hakimliğimizce itiraz etmiş olup, ödeme emrine itiraz hususunda karar verme yetkisinin Vergi Mahkemesine ait olduğundan başvurunun reddine dair aşağıdaki şekilde karar vermek gerekmiştir.... Sulh Ceza Hakimlikleri Görevli Olmadığından Talebin Görev Yönünden Reddine" kararı verildiği; söz konusu karara karşı davacı tarafından 13/12/2024 tarihli dilekçe ile itiraz edildiği ve görevsizlik kararının kaldırılmasının talep edildiği, bu talebe ilişkin yapılan yargılama sonucunda Bodrum 1. Sulh Ceza Hakimliğinin 2024/6079 Değişik İş Nolu dosyasında 17/12/2024 tarihinde "itirazın reddine" kesin olarak karar verildiği, bu kararın tebliği üzerine davacı tarafından 2918 sayılı Kanunun 48/9 maddesi uyarınca hakkında idari para cezası verilmesi ve ehliyetine iki yıl süreyle el konulmasına ilişkin işlemlerin iptali talebiyle bakılmakta olan davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

Açıklanan nedenlerle, davanın adli yargının görev alanına girdiği sonucuna varıldığından, 2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanun'un 19'uncu maddesi uyarınca görevli yargı yerinin belirlenmesi için işbu dosyanın, Bodrum 2. Sulh Ceza Hakimliği'nin 25/11/2024 tarih ve 2024/4201 değişik iş sayılı dava dosyası Hakimliğinden temin edildikten sonra Uyuşmazlık Mahkemesi'ne gönderilmesine, dosya incelemesinin Uyuşmazlık Mahkemesince karar verilinceye kadar ertelenmesine..."

6. Muğla 4. İdare Mahkemesince, 2247 sayılı Kanun'un 19. maddesi uyarınca görevli yargı yerinin belirlenmesi için idari yargı dava dosyası ile kesinleşme şerhini havi adli yargı kararı Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmiştir.

III. İLGİLİ HUKUK

7. 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun, "Trafik zabıtasının görev ve yetki sınırı ile genel zabitanın trafik hizmetlerini yürütmeye ilişkin yetkisi" başlıklı 6. maddesi şöyledir:

"Trafik zabıtası ve genel zabitanın görev ve yetki sınırı;

a) Trafik zabıtası:

(Birinci fıkra mülga: 17/10/1996-4199/4 md.)

Trafik zabıtası görevi sırasında karşılaştığı acil ve zorunlu hallerde genel zabıta görevi yapmakla da yetkilidir.

Mülki idare amirlerince, emniyet ve asayiş bakımından zorunlu görülen haller dışında, trafik zabıtasına genel zabıta görevi verilemez, araç, gereç ve özel teçhizatı trafik hizmetleri dışında kullanılamaz.

b) (Değişik: 21/5/1997-4262/1 md.) Genel Zabıta:

Trafik zabıtasının bulunmadığı veya yeterli olmadığı yerlerde polis; polisin ve trafik teşkilatının görev alanı dışında kalan yerlerde de jandarma, trafik eğitimi almış subay, astsubay ve uzman jandarmalar eliyle yönetmelikte belirtilen esas ve usullere uygun olarak trafiği düzenlemeye ve trafik suçlarına el koymaya görevli ve yetkilidir."

8. 2918 sayılı Kanun'un "Alkol, uyuşturucu veya uyarıcı maddelerin etkisi altında araç sürme yasağı" başlıklı 48. maddesinin ilgili fıkraları şöyledir:

"(Değişik: 24/5/2013 - 6487/19 md.)

Uyuşturucu veya uyarıcı maddeleri almış olan sürücüler ile alkolü olan sürücülerin kara yolunda araç sürmeleri yasaktır.

Uyuşturucu veya uyarıcı maddelerin kullanılıp kullanılmadığı ya da alkolün kandaki miktarını tespit amacıyla, kollukça teknik cihazlar kullanılır.

...

Uyuşturucu veya uyarıcı maddelerin kullanılıp kullanılmadığı ya da alkolün kandaki miktarını tespit amacıyla, kollukça teknik cihazlar kullanılmaması kabul etmeyen sürücülere 2000 Türk Lirası idari para cezası verilir ve sürücü belgesi iki yıl süreyle geri alınır.

..."

9. 2918 sayılı Kanun'un "Sürücü belgelerinin geri alınmasında ve iptalinde yetki" başlıklı 112. maddesi şöyledir:

"(Değişik: 12/7/2013-6495/20 md.)

Bu Kanunun 6 ncı maddesinde sayılan görevlilerin ve trafik tescil kuruluşlarının yetkilendirildiği haller hariç olmak üzere, sürücü belgelerinin geri alınmasına ve iptaline sulh ceza mahkemeleri karar verir.

Bu Kanunun 51 inci maddesinin ihlali ve 118 inci maddesinin ikinci ve üçüncü fıkralarında yazılı "100 ceza puanını doldurmak" eylemi nedeniyle sürücü belgelerinin geri alınmasına yine bu Kanunun 6 ncı maddesinde sayılan görevliler yetkilidir.

Sürücü belgelerinin geçici olarak geri alınması veya iptaline dair verilen kesinleşmiş mahkeme kararı örnekleri, sürücülerin sicillerine işlenmek üzere mahkemelerce ilgili trafik birimlerine gönderilir.

Bu Kanuna göre görülen davalar, diğer kanunlara göre görülen davalarla birleştirilemez.

Askeri araçları süren kişiler ile asker kişilerin bu Kanunda yazılı suçlarla ilgili davalarına da bu mahkemelerde bakılır.

Askeri görev ve hizmetlerin yürütülmesi sırasında askeri araç sürücülerinin asker kişilere karşı işledikleri trafik kazalarıyla ilgili suçlarda 25/10/1963 tarihli ve 353 sayılı Askeri Mahkemeler Kuruluşu ve Yargılama Usulü Kanunu hükümleri saklıdır."

10. 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun "Genel kanun niteliği" başlıklı 3. maddesi şöyledir:

"(Değişik: 6/12/2006-5560/31 md.)

(1) Bu Kanun'un;

a) İdari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümleri, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde,

b) Diğer genel hükümleri, idari para cezası veya mülkiyetin kamuya geçirilmesi yaptırımını gerektiren bütün fiiller hakkında, uygulanır."

11. 5326 sayılı Kanun'un "Yaptırım türleri" başlıklı 16. maddesi şöyledir:

"(1) Kabahatler karşılığında uygulanacak olan idari yaptırımlar, idari para cezası ve idari tedbirlerden ibarettir.

12. 5326 sayılı Kanun'un "Saklı tutulan hükümler" başlığını taşıyan 19. maddesi şöyledir:

"(1) Diğer kanunlarda kabahat karşılığında öngörülen belirli bir süre için;

a) Bir meslek ve sanatın yerine getirilmemesi,

b) İşyerinin kapatılması,

c) Ruhsat veya ehliyetin geri alınması,

d) Kara, deniz veya hava nakil aracının trafikten veya seyrisferden alınmaması,

gibi yaptırımlara ilişkin hükümler, ilgili kanunlarda bu Kanun hükümlerine uygun değişiklik yapılmıyca kadar saklıdır."

13. 5326 sayılı Kanun'un "Başvuru yolu" başlıklı 27. maddesinin 1. ve 8. fıkraları şöyledir:

"(1) İdari para cezası ve mülkiyetin kamuya geçirilmesine ilişkin idari yaptırım kararına karşı, kararın tebliği veya tefhimi tarihinden itibaren en geç onbeş gün içinde, sulh ceza mahkemesine başvurulabilir. Bu süre içinde başvurunun yapılmaması halinde idari yaptırım kararı kesinleşir.

...

(8) (Ek: 6/12/2006-5560/34 md.) İdari yaptırım kararının verildiği işlem kapsamında aynı kişi ile ilgili olarak idari yargının görev alanına giren kararların da verilmiş olması halinde; idari yaptırım kararına ilişkin hukuka aykırılık iddiaları bu işlemin iptali talebiyle birlikte idari yargı merciinde görülür."

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

A. İlk İnceleme

14. Uyuşmazlık Mahkemesinin Kenan YAŞAR'ın Başkanlığında, Üyeler Eyüp SARICALAR, Bayram ŞEN, Döndü Deniz BİLİR, Ahmet ARSLAN, Mahmut BALI ve Recep KILIÇ'ın katılımlarıyla yapılan 24/11/2025 tarihli toplantısında; 2247 sayılı Kanun'un 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre, idare mahkemesince, anılan Kanun'un 19. maddesine göre başvuruda bulunulmuş olduğu, mahkemeye idari yargı dosyasının ekinde adli yargı yeri kararı ile birlikte Uyuşmazlık Mahkemesine gönderildiği ve usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından, görev uyuşmazlığının esasının incelenmesince oy birliği ile karar verildi.

B. Esasın İncelenmesi

15. Raportör-Hâkim Murat UÇUR'un davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan, ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ'nin davada adli yargının, Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın ise davada idari yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra, gereği görüldüğü düşüldü:

16. Dava, davacının trafik idari para cezası ile sürücü belgesine iki yıl süreyle el konulmasına ilişkin işlemin iptali istemiyle açılmıştır.

17. Dosyanın incelenmesinden; davacının Jandarma Trafik Birimi görevlileri tarafından alkolmetreyi üflemesinin talep edildiği halde, avukatlık kimliğini göstererek bunu reddettiği gerekçesiyle, dava konusu işlem ile adına trafik idari para cezası düzenlendiği ve 2 yıl süreyle sürücü belgesinin geri alındığı, adına düzenlenen ödeme emri sonrasında bu cezadan haberdar olduğunun beyan edildiği, davacı tarafından idari para cezasının tahsiline yönelik ödeme emrinin iptali istemiyle ayrıca, Mersin 2. Idare Mahkemesinin 2024/1296 esas sayılı dosyasında dava açtığı ve "trafik cezasına itiraz süreci kesinleşmeden tahsil aşamasına geçilemeyeceği ve ödeme emri düzenlenemeyeceği" gerekçesiyle, 27/12/2024 tarih ve K.2024/1957 sayılı kararı ile ödeme emrinin iptal edildiği, olumsuz görev uyuşmazlığına konu uyuşmazlığın da ödeme emrinin iptaline değil, idari yaptırımın esasına itiraza ilişkin olduğu anlaşılmaktadır.

18. Uyuşmazlık Mahkemesi, sürücü belgesi geri alma tutanağına ilişkin istikrarlı kararlarında; 2918 sayılı Kanun'un 12/07/2013 tarih ve 6495 sayılı Kanun'un 20. maddesi ile yapılan değişiklikten önceki 112. maddesi ve 5326 sayılı Kanun uyarınca, 2918 sayılı Kanun'un, bu Kanun'daki suçlarla ilgili davalara bakacak mahkemeler ve yetkilerinin düzenlendiği 112. maddesi uyarınca, sürücü belgelerinin geçici olarak geri alınmasına ilişkin davaların sulh ceza mahkemelerinin görevine dahil edilmediği ve 5326 sayılı Kanun'un 19. maddesinde, diğer kanunlarda kabahat karşılığında öngörülen belirli bir süre için ehliyetin geri alınmasına ilişkin hükümlerin geçici istisnalar içinde sayıldığını dikkate alarak, sürücü belgelerinin geçici olarak geri alınmasına ilişkin davalara bakma görevinin idari yargıya ait olduğu sonucuna varmıştır.

19. İncelenen uyuşmazlıkta, idari para cezası gibi, sürücü belgesi geri alma tutanağının da 5326 sayılı Kanun'un 16. maddesinde belirtilen idari yaptırım türlerinden biri olduğu, 12/07/2013 tarih ve 6495 sayılı Kanun'un 20. maddesiyle

2918 sayılı Kanun'un 112. maddesinde yapılan değişiklik ile maddenin yeniden dzenlendiği ve bu karara karşı kanun yoluna ilişkin bir dzenlemeye yer verilmediği anlaşılmıştır.

20. Bu durumda, Kabahatler Kanunu'nun 5560 sayılı Kanun'la değişik 3. maddesinde, bu Kanun'un idari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin htkmlerinin, diğer kanunlarda aksine htkm bulunmaması halinde uygulanacağı belirtildiğinden, dava konusu idari para cezası ile stürcü belgesini geçici olarak geri alma tutanağına karşı açılan davanın görüm ve çözümlünde, anılan Kanun'un 27. maddesinin (8) numaralı bendinin uygulama alanının bulunmadığı ve aynı maddenin (1) numaralı bendi uyarınca adli yargı yerinin görevli olduğu sonucuna varılmıştır.

21. Yukarıda belirtilen hususlar göz öndünde bulundurularak, Muğla 4. İdare Mahkemesinin başvurusunun kabulü ile, Bodrum 2. Sulh Ceza Hâkimliğinin 25/11/2024 tarih ve D.İş No. 2024/4201 sayılı görevsizlik kararının kaldırılması gerekmiştir.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Davanın çözümünde ADLİ YARGININ GÖREVLİ OLDUĞUNA,

B. Muğla 4. İdare Mahkemesinin BAşVURUSUNUN KABULÜ ile, Bodrum 2. Sulh Ceza Hâkimliğinin 25/11/2024 tarih ve D.İş No. 2024/4201 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA,

24/11/2025 tarihinde, Üyeler Ahmet ARSLAN ve Recep KILIÇ'ın KARŞI OYLARI ve OY ÇOKLUĞU İLE KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan Vekili
Kenan
YAŞAR

Üye
Eyüp
SARICALAR

Üye
Bayram
ŞEN

Üye
Döndü Deniz
BİLİR

Üye
Ahmet
ARSLAN

Üye
Mahmut
BALLI

Üye
Recep
KILIÇ

KARŞI OY

2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu' ve 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun dava konusu uyuşmazlık ile ilgili htkmleri bir bütün halinde değerlendirildiğinde, bir idari işlem olan stürcü belgesinin geri alınmasına ilişkin işlemlerden doğan uyuşmazlıklarda görevli mahkemelerin idari yargı mercii olduğu tartışmasız olup, 5326 sayılı Kanun'un 27/8. maddesinde yer alan "idari yaptırım kararının verildiği işlem kapsamında aynı kişi ile ilgili olarak idari yargının görev alanına giren kararların da verilmiş olması halinde, idari yaptırım kararına ilişkin hukuka aykırılık iddialarının bu işlemin iptal talebiyle birlikte idari yargı mercii de görüleceği" dzenlemesi uyarınca da dava konusu işlemlerden doğan uyuşmazlığın çözümünün idari yargının görevinde bulunduğu sonucuna ulaşıldığından, uyuşmazlığın çözümünde adli yargıyı görevli kabul eden çoğunluğun kararına katılmıyoruz.

Üye
Ahmet ARSLAN

Üye
Recep KILIÇ

Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanlığından:

ESAS NO : 2025/597

KARAR NO : 2025/663

KARAR TR : 24/11/2025

ÖZET: Hakkındaki kovuşturmada uygulanan yurt dışına çıkamama şeklindeki adli kontrol kararının mahkemeye verilen

kovuşturmaya yer olmadığına kararının kesinleşmesi dolayısıyla kalkmasına rağmen, bilgisayar sisteminde gözükmesinden dolayı davacının yurt dışına çıkamaması nedeniyle maddi ve manevi zarara uğradığından bahisle ve belirtilen zararın tazmini istemiyle açılan davanın, ADLİ YARGI YERİNDE görülmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : Y. G.
Vekili : Av. S. T.
Davalılar : 1- Adalet Bakanlığı (Adli Yargıda)
2- Maliye Hazinesi (İdari Yargıda)
Vekili : Av. İ. D.

I. DAVA KONUSU OLAY

1. Davacı vekili, müvekkili hakkında Muğla Ağır Ceza Mahkemesinin E.2017/186 sayılı dosyasında yurtdışına çıkış yasağı verildiğini, 16/12/2019 tarihinde müvekkilinin beraat ettiğini, yasağın kaldırıldığını, yurtdışına çıkması gerektiğinden durumu 21/09/2021 tarihinde İçişleri Bakanlığına bildirdiğini, 12/10/2022 tarihinde Almanya'ya gitmek isterken havaalanında pasaportuna el konulduğunu, Muğla Savcılığının aranarak çıkış yasağının kaldırıldığının Emniyet Müdürlüğüne bildirilmesinin talep edilmesi üzerine sistemde gereken düzeltilmenin yapıldığını, yurt dışına çıkış yasağının kaldırılmasına ilişkin kararın resen adli mercilerce takip edilmesi gerektiğini, işin takibi sırasında adli mercilerce müvekkilinin dosyası ile ilgili gereken takip, entegre ve düşün işlemleri yapılmadığını, kovuşturmanın bitmesi ve üzerinden bir yıl geçmesine rağmen yasağın sistemden kaldırılmadığını, bu nedenle müvekkilinin mağdur olduğunu, maddi ve manevi zarara uğradığını, idareye yapılan başvurunun sonuçsuz kaldığını belirterek, 28.415 TL maddi ve 50.000 TL manevi tazminatın idareye başvurduğu tarihten itibaren işletilecek yasal faiziyle ödenmesi istemiyle idari yargı yerinde dava açmıştır.

II. UYUŞMAZLIĞA İLİŞKİN BAŞVURU SÜRECİ

A. İdari Yargıda

2. Ankara 23. İdare Mahkemesi 09/02/2023 tarih ve E.2023/161, K.2023/235 sayılı kararı ile, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 15. maddesinin 1. fıkrasının (d) bendi gereğince, kararın tebliği tarihini izleyen günden itibaren (30) gün içinde 3. maddeye uygun şekilde düzenlenerek yeniden dava açmakta serbest olmak üzere, dava dilekçesinin reddine karar vermiştir.

3. Davacı vekili, bu kez 50 Euro (980 TL) yakıt parası, 800 Euro (15.690 TL) uçak bilet parası, 38 Euro (745 TL) ek bagaj ile 11.000 TL avukatlık ücreti olmak üzere toplam 28.415 TL maddi ve 50.000 TL manevi tazminat istemiyle idari yargı yerinde dava açmıştır.

4. Ankara 23. İdare Mahkemesi 14/03/2023 tarih ve E.2023/321, K.2023/509 sayılı kararı ile, 2577 sayılı Kanun'un 15/1-a maddesi uyarınca davanın yetki yönünden reddine, dava dosyasının yetkili Muğla İdare Mahkemesine gönderilmesine karar vermiştir.

5. Muğla 1. İdare Mahkemesi 17/04/2023 tarih ve E.2023/618, K.2023/931 sayılı kararı ile, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 15. maddesinin 1. fıkrasının (d) bendi gereğince, kararın tebliği tarihini izleyen günden itibaren (30) gün içinde 3. maddeye uygun şekilde düzenlenerek yeniden dava açmakta serbest olmak üzere, dava dilekçesinin reddine karar vermiştir.

6. Davacı vekili, bu kez fazlaya ilişkin hakları saklı kalmak üzere 16.121,90 (800 Euro) uçak bileti parası ve 38 Euro (765,80 TL) ek bagaj ödemesi olmak üzere toplam 16.887 TL maddi ve 50.000 TL manevi tazminat istemiyle idari yargı yerinde dava açmıştır.

7. **Muğla 1. İdare Mahkemesi 30/10/2023 tarih ve E.2023/1078, K.2023/2204 sayılı kararı** ile, adli yargının görev alanına giren davada Mahkemelerinin görevli olmadığı sonucuna vararak, davanın görev yönünden reddine karar vermiş, bu karar kesinleşmiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

"... Dava dosyasının incelenmesinden; silahlı terör örgütüne üye olmak suçundan dolayı başlatılan kovuşturma sonunda Muğla 2. Ağır Ceza Mahkemesinin E.2017/186 K.2019/543 sayılı dosyasında davacı hakkında ceza verilmesine yer olmadığına ve kararın kesinleşmesine kadar yurt dışına çıkış yasağının devamına dair kararın verildiği, kararın istinaf incelemesi sonucunda 21/12/2020 tarihinde kesinleştiği, buna rağmen davacının 12/10/2022 tarihinde eşi ve çocuklarıyla birlikte Almanya'ya gitmek isterken sistemde yurtdışı çıkış yasağı bulunduğu gerekçesiyle İzmir Havalimanında çıkışına izin verilmediği, akabinde 12/12/2022 tarihli dilekçe ile Adalet Bakanlığına başvurarak maddi ve manevi zararlarının giderilmesinin istendiği, Adalet

Bakanlık Bilgi İşlem Genel Müdürlüğü'nün 26/12/2022 tarihli yazısı ile talebin reddedildiği, bunun üzerine davacı tarafından yurt dışına çıkış yasağının ceza mahkemesince sistemden kaldırılmaması nedeniyle oluşan 16.887,00-TL maddi ve 50.000,00-TL manevi olmak üzere toplam 66.887,00-TL tazminatın idareye başvuru tarihinden itibaren işletilecek yasal faiziyle birlikte ödenmesine karar verilmesi istemiyle bakılmakta olan davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

İdarenin hukuki sorumluluğu kendi işlem ve eylemleriyle sınırlı bulunmaktadır. Yargı mercileri ise, idari işlevin dışında yer alan ve yargı yetkisi kullanan bağımsız organlar olup, bu haliyle hakim ve savcılar ile bunların kararlarına bağlı olarak hareket eden yetkililerin yargılama etkinlikleri kapsamında yaptıkları görev nedeniyle idarenin ahamı sayılmaları hukuken mümkün değildir.

Anayasanın Başlangıç kısmında öngörülen 'Kuvvetler ayrımı' ilkesi ile yargı ile ilgili 9. ve 138.maddeleri dikkate alındığında, bağımsız bir erk olan yargının yargılama faaliyeti ile ilgili işlemlerinin, Anayasanın 125.maddesinde öngörülen 'idari işlemler' kapsamında değerlendirilmesi mümkün olmayıp, bu 'yargısal işlemler' nedeniyle idari yargı yoluna başvurulabilmesine imkân yoktur. Esasen bu durum, kuvvetler ayrılığı ilkesinin tabii bir sonucudur. Hakim ve Cumhuriyet Savcılarıyla onlar adına işlem yapan kolluk personelinin yargılamadaki fonksiyonu geniş çerçevede bir kamu hizmeti olarak değerlendirilse de, somut olarak, ifa edilen yargı faaliyetinin bir parçası olduğunda ve yargısal işlem mahiyetini taşıdığına kuşku bulunmamaktadır. Yargılama sürecine katkıda bulunan işlemler ya da faaliyetler nedeniyle Devletin sorumlu tutulmasında da, bu sorumluluğun denetiminin aynı yargı düzeni içinde yapılması ve yargısal nitelikli bir işlemin idari yargı denetimi dışında tutulması gerekmektedir.

Buna göre, Ceza Mahkemesince sanık hakkındaki yurt dışı çıkış yasağının kaldırılması üzerine Mahkemenin talimatı üzerine karar gereğinin yerine getirilerek sistemden de kaldırılması durumları yargılama faaliyetine bağlı adli kolluk hizmeti kapsamında değerlendirilmesi gerekmekte olup; bu süreç nedeniyle uğranıldığı ileri sürülen zararların tazmininde 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununda 'Koruma Tedbirleri Nedeniyle Tazminat' başlıklı bölümde gösterilen esas ve usullerin izleneceği tabiidir.

Bu durumda; kendisine uygulandığını belirttiği yurt dışına çıkamama şeklindeki adli kontrol tedbirine karar verilmesi ve bu kararın kaldırılması adli yargı mercisinin işlemleri olup bu işlemlerin ve bu işlemlerden kaynaklandığı belirtilen sonucun idari bir işlem olarak değerlendirilmesi, bir yargı koluna ait işlemin başka bir yargı kolu tarafından denetimi anlamına geleceği için, yurt dışına çıkamama şeklindeki koruma tedbirinin haksız ve hukuka aykırı olarak uygulanması neticesinde ortaya çıktığı belirtilen zararın tazmini istemiyle açılan davanın görüm ve çözümünde adli yargı yerinin görevli olduğu sonucuna varılmaktadır.

Nitekim, Uyusmazlık Mahkemesinin 28/09/2020 tarih ve E:20219/892, K:20220/556 sayılı kararı da aynı yöndedir ..."

8. Davacı vekili, bu kez fazlaya ilişkin hakları saklı kalmak üzere 800 Euro (17.000 TL) uçak bileti parası ve 38 Euro (812 TL) ek bagaj ödemesi olmak üzere toplam 17.812 TL maddi ve 50.000 TL manevi tazminat istemiyle Maliye Hazinesine karşı adli yargı yerinde dava açmıştır.

A. Adli Yargıda

9. İzmir 12. Ağır Ceza Mahkemesi 21/11/2024 tarih ve E.2024/27, K.2024/571 sayılı kararı ile, davanın kesinleşmesinin ilgisinesine tabii tarihinden itibaren üç ay ve her halde kesinleşme tarihinden itibaren bir yıl içerisinde açılması gerektiği, davacı vekilinin kanun yolunda yandığı, süresinde idari yargıdan da Mahkemelerine bir gönderme talebinde bulunulmadığı gerekçesiyle, süresinde açılmayan davanın reddine karar vermiş, istinaf yoluna başvurulması üzerine İzmir Bölge Adliye Mahkemesi 19. Ceza Dairesi 16/04/2025 tarih ve E.2025/320, K.2025/1067 sayılı karar ile hükmün bozulmasına dosyanın yeniden incelenmek ve karar verilerek üzere ilk derece mahkemesine gönderilmesine karar vermiştir.

10. **İzmir 12. Ağır Ceza Mahkemesi 04/07/2025 tarih ve E.2025/372, K.2025/670 sayılı kararı** ile, davacının yurt dışına çıkışına ilişkin uygulamanın ve engelini mahkemece verilen koruma tedbiri kapsamında değerlendirilemeyeceği, davacının tazminat talebi konusunda yargılama görevinin idari yargıya ait olduğu gerekçesiyle Mahkemelerinin görevsizliğine karar vermiş ve bu karar kesinleşmiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir :

"... Davacı vekili dilekçesinde özetle; davanın kabulünü, fazlaya ilişkin hakları saklı kalmak kaydıyla, 12/10/2022 tarihli olay nedeniyle 800 Euro (17.000,00 TL) uçak bileti ve 38 Euro (812,00 TL) ek bagaj ödemesi olmak üzere toplam 17.812,00 TL maddi tazminat ile 50.000,00 TL manevi tazminatın, olay tarihinden itibaren yasal faiziyle birlikte davadan tahsiline, yargılama giderleri ve vekalet ücretinin davalıya yükletilmesine karar verilmesini talep etmiştir.

Davalı Maliye Hazinesi vekili Av. H. E. 15/02/2024 tarihli cevabi dilekçesinde ayrıntılı olarak beyanlarda bulunulduğu, talep ve sonuç kısmında sayın mahkemenizce re'sen takdir edilecek sair nedenlerle davanın reddine, yargılama giderleri ve vekalet ücretinin davacı tarafa yükletilmesine karar verilmesine karar verilmesini talep ettiği görülmüştür.

Davacı vekili tarafından 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunun 141 ve 142. Maddeleri uyarınca maddi ve manevi tazminat talebine ilişkin dava açılmıştır.

Davacı silahlı terör örgütüne üye olmaktan Muğla 2. Ağır Ceza Mahkemesinde 2017/186 esas sayılı

dosyasında yargılanmış.03.03.2017-07.03.2017 tarihleri arasında gözaltında kalmış, mahkemece yapılan yargılamada davacının fetö /pdy örgütü ile davacının hiyerarjik bağ kurduğu, örgütün yapısı, faaliyetleri ve üyeleri hakkında samimi bilgiler verdiğinden TCK221/4 (ilk cümle) ve CMK'nın223/4-a maddeleri gereğince ceza verilmesine yer olmadığına 16.12.2019 tarihinde karar verildiği, kararın 21/12/2020 tarihinde kesinleştiği anlaşılmıştır. Davacı hakkında imzaya ilişkin adli kontrol 17/12/2019 tarihinde kaldırılmıştır.

İzmir Muhakemat müdürlüğü dava konusu dışında başkaca tazminat davasının olmadığını beyan etmiştir.

Muğla 1. İdare Mahkemesi 2023/1078 esas 2023/2204 karar numarası ile 30.10.2023 tarihinde davanın görev nedeni ile reddine karar vermiştir.

Davacı Y. G. vekilinin dava dilekçesi ile tazminat talebinde bulunmuş ise de;

Mahkememizin 2024/27 Esas, 2024/571 Karar sayılı kararı ile, davacı hakkında Muğla 2. Ağır Ceza Mahkemesi'nce verilen kararın davacının yüzüne karşı okunduğu, 21/11/2020 tarihinde kesinleştiği, davacının süresinin teftih ile başlamasına karşın 03/04/2023 tarihinde idare mahkemesine açılan davanın Muğla 1. İdare Mahkemesinin 2023/1078 - 2204 E-K sayılı 30/10/2023 tarihli kararı ile görevsizlik kararı verildiği, kararın istinaf yolu açık olmak üzere verildiği, bu yargı yolunda da davanın mahkememize gönderilmesine yönelik bir talepte bulunmadığı bu kararın üzerine, 12/01/2024 tarihinde Mahkememize dava açılmış olduğu, (CGK'nın 07/04/2015, 2013/12-837, 2015/90 esas, karar sayılı emsal kararlarında) belirttiği üzere dava açma süresinin hükmün kesinleştiğini öğrendiği tarihten itibaren başladığının değerlendirilmesinde dahi mahkememize süresinde dava açılmadığı (davanın kesinleşmesinin ilgisine tebliğ tarihinden itibaren 3 ay ve herhalde kesinleşme tarihinden itibaren 1 yıl içerisinde açılması gerektiği, davacı vekilinin yasa yolunda yanlışlığı süresinde idari yargıdan da mahkememize bir gönderme talebinde bulunmadığı, bu itibarla davanın süresinde açılmadığı) anlaşılmakla, süresinde açılmayan davanın reddine dair karar verilmiştir.

İlgili karara karşı davacı vekili tarafından istinaf kanun yoluna başvurulmuştur. İzmir Bölge Adliye Mahkemesi 19. Ceza Dairesi'nin 2025/320 Esas, 2025/1067 Karar sayılı ilamı ile mahkememizin ilgili kararı bozularak 2025/372 Esas sırasına kaydedilmiştir.

Yapılan yargılama neticesinde; Muğla 2.Ağır Ceza Mahkemesi'nin E.913656549 sayılı cevabı yazısında, ilgili mahkemenin 2017/186 Esas sayılı dosyasında sanık Y. G. hakkında mahkemenin 16.12.2019 tarihli ve 2017/186 Esas ve 2017/543 Karar sayılı kararı ile Ceza Verilmesine Yer Olmadığına Dair Karar verilmiş, anılan kararın 10. fıkrasında sanık hakkında dosya kapsamında CMK 109/3-a maddesi gereğince verilen yurt dışı çıkış yasağına ilişkin adli kontrol tedbirinin kesinleşme müteakip kaldırılması, CMK 109/3-b maddesi gereğince verilen imza yükümlülüğüne ilişkin adli kontrol tedbirinin derhal kaldırılmasına karar verildiği, imza yükümlülüğüne ilişkin adli kontrol tedbirinin derhal kaldırılmasına karar verildiği, imza yükümlülüğüne ilişkin adli kontrol tedbirinin kaldırılması için dağıtım olarak Bodrum Cumhuriyet Başsavcılığı İlamat ve İnfaz Bürosu ile Muğla Cumhuriyet Başsavcılığı İlamat ve İnfaz Bürosuna yazı yazıldığı, kararın 08.01.2021 tarihinde (tasnif kararı ile) kesinleştiği ve Muğla Cumhuriyet Başsavcılığı İlamat ve İnfaz Bürosuna yazı yazıldığı, UYAP (Tarafların bir e-imza ile imzalanmış yazılara erişimi) üzerinden 25.01.2021 tarihli yazı ile ve fiziken 25.01.2021 tarihinde, imzaya ilişkin adli kontrol tedbirinin kaldırıldığına dair yazı Bodrum Cumhuriyet Başsavcılığı'na gönderildiği ve Muğla Cumhuriyet Başsavcılığı'na da gönderildiği, sanık hakkında yurt dışı çıkış yasağına ilişkin adli kontrol tedbirinin kaldırılması için gerekli yazışmaların yapıldığı belirtildiğinden davacının yurt dışına çıkışına ilişkin uygulamanın ve engelin mahkemece verilen koruma tedbiri kapsamında değerlendirilemeyeceğinden, davacının tazminat talebi konusunda yargılama yapmak ve karar vermek görevinin idari yargı yerine ait olduğu anlaşılmakla mahkememizin görevsizliğine dair karar verilerek aşağıdaki şekilde hükmün kurulmuştur.

HÜKÜM: Yukarıda açıklanan ve tartışılan nedenlerle;

1-Muğla 2.Ağır Ceza Mahkemesi'nin E.913656549 sayılı cevabı yazısında, ilgili mahkemenin 2017/186 Esas sayılı dosyasında sanık Y. G. hakkında mahkemenin 16.12.2019 tarihli ve 2017/186 Esas ve 2017/543 Karar sayılı kararı ile Ceza Verilmesine Yer Olmadığına Dair Karar verilmiş, anılan kararın 10. fıkrasında sanık hakkında dosya kapsamında CMK 109/3-a maddesi gereğince verilen yurt dışı çıkış yasağına ilişkin adli kontrol tedbirinin kesinleşme müteakip kaldırılması, CMK 109/3-b maddesi gereğince verilen imza yükümlülüğüne ilişkin adli kontrol tedbirinin derhal kaldırılmasına karar verildiği, imza yükümlülüğüne ilişkin adli kontrol tedbirinin derhal kaldırılmasına ilişkin mahkeme kararı 17.12.2019 tarihinde, imzaya ilişkin adli kontrol tedbirinin kaldırılması için dağıtım olarak Bodrum Cumhuriyet Başsavcılığı İlamat ve İnfaz Bürosu ile Muğla Cumhuriyet Başsavcılığı İlamat ve İnfaz Bürosuna yazı yazıldığı, kararın 08.01.2021 tarihinde (tasnif kararı ile) kesinleştiği ve Muğla Cumhuriyet Başsavcılığı İlamat ve İnfaz Bürosuna yazı yazıldığı, UYAP (Tarafların bir e-imza ile imzalanmış yazılara erişimi) üzerinden 25.01.2021 tarihli yazı ile ve fiziken 25.01.2021 tarihinde, imzaya ilişkin adli kontrol tedbirinin kaldırıldığına dair yazı Bodrum Cumhuriyet Başsavcılığı'na gönderildiği ve Muğla Cumhuriyet Başsavcılığı'na da gönderildiği, sanık hakkında yurt dışı çıkış yasağına ilişkin adli kontrol tedbirinin kaldırılması için gerekli yazışmaların yapıldığı belirtildiğinden davacının yurt dışına çıkışına ilişkin uygulamanın ve engelin mahkemece verilen koruma tedbiri kapsamında değerlendirilemeyeceğinden, davacının tazminat talebi konusunda yargılama yapmak ve karar vermek görevinin idari yargı yerine ait olduğu anlaşılmakla MAHKEMEMİZİN GÖREVSİZLİĞİNE, ..."

11. Davacı vekili dilekçesi ile 2247 sayılı Kanun'un 14. maddesine göre doğduğunu öne sürdüğü olumsuz görev uyumsuzluğunun giderilmesi istemiyle başvurması üzerine, İzmir 12. Ağır Ceza Mahkemesince dava dosyaları Uyuşmazlık

III. İLGİLİ HUKUK

12. Anayasa'nın "Yargı yetkisi" başlıklı 9. maddesi şöyledir:

"Yargı yetkisi, Türk Milleti adına bağımsız ve tarafsız mahkemelerce kullanılır."

13. Anayasa'nın "Temel hak ve hürriyetlerin korunması" başlıklı 40. maddesinin üçüncü fıkrası şöyledir:

"Kişinin, Resmî görevliler tarafından vaki haksız işlemler sonucu uğradığı zarar da, kanuna göre, Devletçe tazmin edilir. Devletin sorumlu olan ilgili görevliye rücu hakkı saklıdır."

14. 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun "Koruma Tedbirleri Nedeniyle Tazminat" üst başlığı altında düzenlenen "Tazminat istemi" başlıklı 141. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"(1) Suç soruşturması veya kovuşturması sırasında;

...

Kişiler, maddî ve manevî her türlü zararlarını, Devletten isteyebilirler.

...

(3) (Ek:18/6/2014-6545/70 md.) Birinci fıkrafta yazan hâller dışında, suç soruşturması veya kovuşturması sırasında kişisel kusur, haksız fiil veya diğer sorumluluk hâlleri de dâhil olmak üzere hâkimler ve Cumhuriyet savcılarının verdikleri kararlar veya yaptıkları işlemler nedeniyle tazminat davaları ancak Devlet aleyhine açılabilir."

15. 5271 sayılı Kanun'un "Tazminat isteminin koşulları" başlıklı 142. maddesinin ilgili kısımları şöyledir:

"(1) Karar veya hükümlerin kesinleştiğinin ilgisine tebliğinden itibaren üç ay ve her hâlde karar veya hükümlerin kesinleşme tarihini izleyen bir yıl içinde tazminat isteminde bulunulabilir.

(2) İstem, zarara uğrayanın oturduğu yer ağır ceza mahkemesinde ve eğer o yer ağır ceza mahkemesi tazminat konusu işlemlerle ilişkili ise ve aynı yerde başka bir ağır ceza dairesi yoksa, en yakın yer ağır ceza mahkemesinde karara bağlanır.

...."

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

A. İlk İnceleme

16. Uyuşmazlık Mahkemesinin Kenan YAŞAR'ın Başkanlığında, Üyeler Eytüp SARICALAR, Bayram ŞEN, Döndü Deniz BİLİR, Ahmet ARSLAN, Mahmut BALLI ve Recep KILIÇ'ın katılımlarıyla yapılan 24/11/2025 tarihli toplantısında; 2247 sayılı Kanun'un 27. maddesi gereğince yapılan incelemeye göre, adli ve idari yargı yerleri arasında anılan Kanun'un 14. maddesinde öngörülen biçimde olumsuz görev uyuşmazlığı doğduğu, idari ve adli yargı dosyalarının 15. maddede belirtilen yöntemle uygun olarak davacı vekilinin istemi üzerine son görevsizlik kararını veren mahkemece Uyuşmazlık Mahkemesine gönderildiği ve usule ilişkin işlemlerde herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından, görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliği ile karar verildi.

B. Esasın İncelenmesi

17. Raportör-Savcı Dr. Berrak YILMAZ'ın, davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan, ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ'nin davada adli yargının, Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın ise davada idari yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra, gereği görüldüğü düşüldü:

18. Dava, yargısal faaliyet niteliğindeki kovuşturmada mahkemece davacı hakkında verilen yurt dışına çıkamama şeklindeki adli kontrol kararının, mahkemece verilen kovuşturmaya yer olmadığı kararının kesinleşmesi dolayısıyla kalkmasına rağmen, bilgisayar sisteminde gözükmesinden dolayı davacının yurt dışına çıkamaması nedeniyle maddî ve manevî zarara uğradığından bahisle ve belirtilen zararın tazmini istemiyle açılmıştır.

19. Anayasa'nın başlangıç kısmında öngörülen "Kuvvetler ayrımı" ilkesi ve yargı ile ilgili 9. ve 138. maddeleri dikkate alındığında, bağımsız bir erk olan yargının yargılama faaliyeti ile ilgili işlemlerinin, Anayasa'nın 125. maddesinde öngörülen "idari işlemler" kapsamında değerlendirilmesi mümkün olmayıp, bu "yargısal işlemler" nedeniyle idari yargı yoluna başvurulabilmesi imkân yoktur. Esasen bu durum, kuvvetler ayrılığı ilkesinin tabii bir sonucudur. Yukarıda işaret edildiği üzere, Cumhuriyet Savcılarıyla onlar adına işlem yapan kolluk personelinin yargılamadaki fonksiyonu geniş çerçevede bir kamu hizmeti olarak değerlendirilse de, somut olarak, ifa edilen yargı faaliyetinin bir parçası olduğunda ve

yargısal işlem mahiyetini taşıdığından kuşku bulunmamaktadır. Yargılama sürecine katkıda bulunan işlemler ya da faaliyetler nedeniyle Devletin sorumlu tutulmasında da bu sorumluluğun denetiminin aynı yargı düzeni içinde yapılması ve yargısal nitelikli bir işlemin idari yargı denetimi dışında tutulması gerektiği açıktır.

20. Dosyanın incelenmesinden, davacının Muğla 2. Ağır Ceza Mahkemesinin E.2017/186 sayılı dosyasında silahlı terör örgütüne üye olma suçundan yargılandığı davada, hakkında CMK 221/4-ilk cümle uyarınca ceza verilmesine yer olmadığına ve CMK 109/3-a maddesi uyarınca yurt dışına çıkamamasına ilişkin adli kontrolün karar kesinleşinceye kadar devamına karar verildiği, Muğla 2. Ağır Ceza Mahkemesinin 14/02/2024 tarih ve E.91365549-2017/186 sayılı yazısı ile kararın 08/01/2021 tarihinde istinaf kararı ile kesinleştiği ve kesinleşmeye müteakip davacı hakkında yurt dışı çıkış yasağının kaldırılması için Mahkemenin 25/01/2021 tarihli yazısı ile dağıtımli olarak Muğla Cumhuriyet Savcılığı İlamat ve İnfaz Bürosu ile Bodrum Cumhuriyet Başsavcılığı İlamat ve İnfaz Bürosuna yazı yazıldığı, UYAP ekranında yapılan kontrolde yurt dışına çıkış yasağına ilişkin adli kontrol tedbirinin 25/01/2021 tarihinde kaldırıldığı görüldüğünün belirtildiği, Almanya'ya gitmek isteyen davacının ise yurt dışına çıkamama kararının sistemden kaldırılmaması nedeniyle havaalanında pasaportuna el konulduğu iddiasıyla uğradığı maddi ve manevi zararın tazmini istemiyle adli ve idari yargı yerlerinde dava açtığı anlaşılmıştır.

21. 5271 sayılı Ceza Muhakemeleri Kanunu'nun 109. maddesine göre verilen "*yurt dışına çıkamamak*" adli kontrol kararının yargısal bir faaliyet niteliğinde olduğu gözetildiğinde, söz konusu kararın sisteme işlenmesiyle ilgili meydana gelen zararların tazmini istemiyle açılan davanın görüm ve çözümünde adli yargının görevli olduğu sonucuna varılmakla birlikte, Mahkememizin adli yargı içerisinde hangi yargı yerinin bu davalara bakmakla görevli olduğu hususunda karar verme yetkisi bulunmamakta olup, bu belirleme ilgili yargı kolunun kendi içerisinde yapılabilir

22. Yukarıda belirtilen hususlar göz önünde bulundurularak, İzmir 12. Ağır Ceza Mahkemesinin 04/07/2025 tarih ve E.2025/372, K.2025/670 sayılı görevsizlik kararının kaldırılması gerekmiştir.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Davanın çözümünde ADLİ YARGININ GÖREVLİ OLDUĞUNA,

B. İzmir 12. Ağır Ceza Mahkemesinin 04/07/2025 tarih ve E.2025/372, K.2025/670 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA,

24/11/2025 tarihinde OY BİRLİĞİYLE KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan Vekili
Kenan
YAŞAR

Üye
Eyüp
SARICALAR

Üye
Bayram
ŞEN

Üye
Döndü Deniz
BİLİR

Üye
Ahmet
ARSLAN

Üye
Mahmut
BALLI

Üye
Recep
KILIÇ

Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanlığından:

ESAS NO : 2025/603

KARAR NO : 2025/702

KARAR TR : 24/11/2025

ÖZET: Davacının tutuklu olarak bulunduğu ceza ve infaz kurumundaki infaz sürecinde, kapalı ve açık görüş imkanlarından yararlanılmaması nedeniyle manevi zarara uğradığı ileri sürülerek açılan manevi tazminat davası ile infaz şikayetleri sürecinde yapılan masrafların tazmini istemiyle açılan maddi tazminat davasının, İDARİ YARGI YERİNDE çözülmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : R. Y.
Vekili : Av. M. E. Y.
Davalı : Adalet Bakanlığı (Maliye Hazinesi)
Vekili : Av. A. Ö., Av. T. K.

I. DAVA KONUSU OLAY

1. Davacı vekili, Sincan T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda tutuklu bulunan müvekkilinin açık görüş haklarının kullandırılmaması ve kapalı görüş haklarının kısıtlanması nedeniyle uğradığını ileri sürdüğü manevi zarara karşılık 71.000 TL manevi tazminatın tahsili istemiyle idari yargı yerinde dava açmıştır.

II. UYUŞMAZLIĞA İLİŞKİN BAŞVURU SÜRECİ

A. İdari Yargıda

2. **Ankara 15. İdare Mahkemesi 02/07/2018 tarih ve E.2017/1557, K.2018/1353 sayılı kararı** ile, davanın görev yönünden reddine karar vermiş, bu karara karşı yapılan istinaf başvurusu Ankara Bölge İdare Mahkemesi 10. İdari Dava Dairesinin 12/09/2018 tarih ve E.2018/1041, K.2018/836 sayılı kesin kararı ile esastan reddedilmiş ve bu karar kesinleşmiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

"...Dava dosyasının incelenmesinden, 21.07.2016 tarihinde tutuklanarak Sincan T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna yerleştirilen davacının, kapalı görüş hakkının kısıtlandığı, açık görüş hakkının ise hiç kullandırılmadığı iddiası ile Ankara Batı İnfaz Hakimliğine yaptığı şikâyet başvurusu neticesinde 16.03.2017 tarih ve E:2017/1303, K:2017/1364 sayılı karar ile "karar verilmesine yer olmadığına, tutuklunun 2 ayda bir açık görüş yaptırılması yönündeki talebinin kabulüne" karar verildiği, bu karara karşı Ankara Batı Ağır Ceza Mahkemesine yaptığı itirazın 19.04.2017 tarih ve 2017/979 D.İş sayılı karar ile kabul edilerek anılan infaz hakimliği kararının kaldırılarak tutuklunun en geç iki ayda biri açık olmak üzere haftada bir kapalı görüş imkanından faydalandırılmasına karar verildiği, anılan Ağır Ceza Mahkemesi kararından önce kapalı görüş haklarının kısıtlandığı, açık görüş haklarının ise hiç kullandırılmadığından bahisle toplamda 71.000,00-TL manevi tazminatın ödenmesi istemiyle bakılmakta olan davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

Görüldüğü üzere 4675 sayılı İnfaz Hakimliği Kanunu ile, hükümlü ve tutukluların açık ve kapalı görüşten faydalanmaları, izin, sevk, nakil ve tahliyeleri gibi işlem veya faaliyetlere ilişkin şikâyetleri incelemek ve karara bağlamak üzere infaz hakimliği görevli kılınmış, infaz hakimliğinin kararlarına karşı itiraz mercii de belirlenmek suretiyle bu Kanun uygulamasında takip edilmesi gereken süreç düzenlenmiş bulunmaktadır.

Bakılan uyuşmazlıkta davacının, kapalı ve açık görüş yaptırılması taleplerinin yerine getirilmemesi hakkında yaptığı şikâyet ve itiraz 4675 sayılı Kanun hükümleri uyarınca adli yargı yerlerinde incelenerek sonuçlandırılmış ve bu süreç sonrasında açık ve kapalı görüş hakları düzenlenmiştir. Dolayısıyla anılan taleplerin yerine getirilmesinde bir hakkın ihlali iddiasına dayalı maddi veya manevi tazminat istemiyle açılan davaların görümü ve çözümü görevi de adli yargı yerlerine ait bulunmaktadır. ..."

3. Davacı vekili, bu kez 71.000 TL manevi tazminat ile birlikte İnfaz Hakimliği sürecinde yaptığını ileri sürdüğü 2.000 TL maddi tazminatın tahsili istemiyle adli yargı yerinde dava açmıştır.

B. Adli Yargıda

4. Adli yargı kolunda, sırasıyla;

-Ankara 1. İnfaz Hakimliğinin 23/05/2022 tarih ve E.2022/3158, K.3203 sayılı kararı ile "hukuk mahkemelerinin görevli olduğuna" karar verilmiş ve bu karara karşı yapılan itiraz da Ankara Batı 1. Ağır Ceza Mahkemesinin 08/06/2022 tarih ve D.İş.2022/2952 sayılı kesin kararı ile reddedilmiş;

-İstanbul Anadolu 10. Asliye Hukuk Mahkemesinin 06/04/2023 tarih ve E.2022/434 K.2023/217 sayılı kararı ile, davanın kısmen kabulüne karar verilmiş; bu karara karşı yapılan istinaf başvurusu İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 4. Hukuk Dairesinin 19/07/2023 tarih ve E.2023/2440, K.2023/2369 sayılı kesin kararı ile, "ağır ceza mahkemesinin görevli olduğu" gerekçesiyle esastan kabul edilerek ve kararın kaldırılmasına karar verilerek mahkemesine gönderilmiş; İstanbul Anadolu 10. Asliye Hukuk Mahkemesinin 23/01/2024 tarih ve E.2023/416, K.2024/38 sayılı kararı ile, istinaf kararı doğrultusunda davanın usulden reddine, uyuşmazlıkta uyuşmazlıkta Ağır Ceza Mahkemesinin görevli olduğuna karar verilmiş;

-İstanbul Anadolu 15. Ağır Ceza Mahkemesinin 06/06/2024 tarih ve E.2024/334, K.2024/294 sayılı kararı ile, "infaz hakimliğinin görevli olduğu" gerekçesiyle görevsizlik kararı verilmiş;

-İstanbul Anadolu 2. İnfaz Hakimliğinin 24/09/2024 tarih ve E.2024/8125, K.2024/8368 sayılı kararı ile, "Ankara Batı İnfaz Hakimliğinin yetkili olduğu" gerekçesiyle yetkisizlik kararı verilmiş;

-Ankara Batı 2. İnfaz Hakimliğinin 15/11/2024 tarih ve E.2024/7969, K.2024/9405 sayılı kararı ile, "*Ankara Batı Ağır Ceza Mahkemesinin görevli olduğu*" gerekçesiyle görevsizlik kararı verilmiş;
-Ankara Batı 5. Ağır Ceza Mahkemesinin 23/12/2024 tarih ve E.2024/571, K.2024/103 sayılı kararı ile, "*İstanbul Anadolu Ağır Ceza Mahkemesinin yetkili olduğu*" gerekçesiyle yetkisizlik kararı verilmiş;
-İstanbul Anadolu 16. Ağır Ceza Mahkemesinin 25/03/2025 tarih ve E.2025/212, K.2025/188 sayılı kararı ile, "*İstanbul Anadolu 15. Ağır Ceza Mahkemesinin görevli ve yetkili olduğu*" gerekçesiyle dosyanın adı geçen Mahkemeye gönderilmesine kesin olarak karar verilmiştir.

5. **İstanbul 15. Ağır Ceza Mahkemesi 09/05/2025 tarih ve E.2025/367, K.2025/268 sayılı kararı ile,** uyuşmazlığın 5271 sayılı CMK'nın 141. ve devamı maddelerinde düzenlenen, koruma tedbirleri nedeniyle tazminat kapsamında olmadığı anlaşıldığından Mahkemelerinin görevsizliğine, ortaya çıkan olumsuz görev uyuşmazlığının giderilmesi için dosyanın Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmesine karar vermiş, bu karar kesinleşmiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

"...Dava; davacının Adalet Bakanlığı Sincan T Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'nda tutuklu bulunduğu 22/07/2016 - 14/04/2017 tarihleri arasında yaptırılmayan 13 adet kapalı, 9 adet açık görüş nedeniyle duymuş olduğu manevi üzüntünün kısmen karşılanmasına yönelik olarak 71.000,00 TL manevi, idare mahkemesi ve infaz hakimliği sürecinde yapılan masraflara yönelik 2.000,00 TL maddi tazminata, dava açma tarihi olan Haziran 2017 tarihinden itibaren işleyecek yasal faizi ile birlikte ödenmesi talebine ilişkindir.

Anayasanın 142. maddesinde de belirtildiği üzere; mahkemelerin kuruluşu, görev ve yetkileri, işleyişi ve yargılama usulleri kanunla düzenlenir.

Davacının, Sincan T Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'nda tutuklu bulunduğu 22/07/2016 - 14/04/2017 tarihleri arasında yaptırılmayan 13 adet kapalı, 9 adet açık görüş nedeniyle duymuş olduğu manevi üzüntünün kısmen karşılanmasına yönelik olarak 71.000,00 TL manevi, idare mahkemesi ve infaz hakimliği sürecinde yapılan masraflara yönelik 2.000,00 TL maddi tazminata hükmedilmesine ilişkin talebi; 5271 sayılı CMK'nın 141. maddesinde düzenlenen "Tazminat İstemi" başlıklı maddede sınırlı olarak sayılan Ağır Ceza Mahkemesince tazminata hükmedilmesini gerektirir şartlardan herhangi birisi değildir. Herhangi bir yargısal faaliyet nedeniyle uğranılan zarar söz konusu olmayıp, ilgili ceza infaz kurumu idaresi tarafından gerçekleştirilen bir idari eylem sonucunda davacının zararının meydana geldiği açıktır.

Davanın, Anayasanın 125. maddesi de gözetilmek suretiyle idari yargıda idari eylem nedeniyle tam yargı davası olarak görülmesi gerektiği, mahkemelerin görev ve yetki hususlarının kanunla düzenlenmesinin doğal bir sonucudur.

Açıklanan tüm bu nedenlerle; Mahkememiz ile Ankara 15. İdare Mahkemesi arasında Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanun'un 14. maddesi gereğince olumsuz görev uyuşmazlığı çıkartılmasına ve dosyanın aynı kanunun 15. maddesi gereğince görevli yargı yerinin belirlenmesi için Uyuşmazlık Mahkemesi'ne gönderilmesine dair aşağıda yazılı olduğu şekilde hüküm kurmak gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. ..."

6. İstanbul 15. Ağır Ceza Mahkemesince, görevli yargı yerinin belirlenmesi için dava dosyaları re'sen Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmiştir.

III. İLGİLİ HUKUK

7. T.C. Anayasası'nın "Temel Hak ve Hürriyetlerin Korunması" başlıklı 40. maddesi şöyledir:

"Anayasa ile tanınmış hak ve hürriyetleri ihlal edilen herkes, yetkili makama geciktirilmeden başvuruma imkanının sağlanmasını isteme hakkına sahiptir.

(Ek fıkra: 3/10/2001-4709/16 md.) Devlet, işlemlerinde, ilgili kişilerden hangi kanun yolları ve mercilere başvuracağını ve sürelerini belirtmek zorundadır.

Kişinin, Resmi görevliler tarafından vaki haksız işlemler sonucu uğradığı zarar da, kanuna göre, Devlete tazmin edilir. Devletin sorumlu olan ilgili görevliye rücu hakkı saklıdır."

8. Anayasa'nın "Yargı yolu" başlıklı 125. maddesinin yedinci fıkrası şöyledir:

"İdare, kendi eylem ve işlemlerinden doğan zararını ödemekle yükümlüdür."

9. Anayasa'nın "Görev ve sorumlulukları, disiplin kovuşturulmasında güvence" başlıklı 129. maddesinin beşinci fıkrası şöyledir:

"Memurlar ve diğer kamu görevlilerinin yetkilerini kullanırken işledikleri kusurlardan doğan tazminat davaları, kendilerine rücu edilmek kaydıyla ve kanunun gösterdiği şekil ve şartlara uygun olarak, ancak idare aleyhine açılabilir."

10. 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun "İdari dava türleri ve idari yargı yetkisinin sınırı" başlıklı 2. maddesinin 1. fıkrası şöyledir :

"1. (Değişik: 10/6/1994-4001/1 md.) İdari dava türleri şunlardır:

a) (İptal: Anayasa Mahkemesinin 21/9/1995 tarihli ve E:1995/27, K:1995/47 sayılı kararı ile; Yeniden Düzenleme: 8/6/2000-4577/5 md.) İdari işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için menfaatleri ihlâl edilenler tarafından açılan iptal davaları,

b) İdari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları doğrudan muhtel olanlar tarafından açılan tam yargı davaları,

c) (Değişik: 18/12/1999-4492/6 md.) Tahkim yolu öngörülen imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerinden doğan uyuşmazlıklar hariç, kamu hizmetlerinden birinin yürütülmesi için yapılan her türlü idari sözleşmelerden dolayı taraflar arasında çıkan uyuşmazlıklara ilişkin davalar.

11. 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun "Kişilerin uğradıkları zararlar" başlıklı 13. maddesinin değişik birinci fıkrası şöyledir:

"(Değişik: 12/5/1982 - 2670/6 md.)

(Değişik birinci fıkra: 6/6/1990 - 3657/1 md.) Kişiler kamu hukukuna tabi görevlerle ilgili olarak uğradıkları zararlardan dolayı bu görevleri yerine getiren personel aleyhine değil, ilgili kurum aleyhine dava açarlar. Ancak, Devlet dairelerine tevdi veya bu dairelerce tahsil veya muhafaza edilen para ve para hükmündeki değerli kağıtların ilgili personel tarafından zimmete geçirilmesi halinde, zimmete geçirilen miktar, cezai takibat sonucu beklenmeden Hazine tarafından hak sahibine ödenir. Kurumun, genel hükümlere göre sorumlu personele rücu hakkı saklıdır."

12. 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun "Koruma Tedbirleri Nedeniyle Tazminat" üst başlığı altında yer alan ve "Tazminat İstemi" başlıklı 141. maddesi şöyledir:

"(1) Suç soruşturması veya kovuşturması sırasında;

a) Kanunlarda belirtilen koşullar dışında yakalanan, tutuklanan veya tutukluluğunun devamına karar verilen,

b) Kanunî gözaltı süresi içinde hâkim önüne çıkarılmayan,

c) Kanunî hakları hatırlatılmadan veya hatırlatılan haklarından yararlanırlama isteği yerine getirilmeden tutuklanan,

d) Kanuna uygun olarak tutuklandığı hâlde makul sürede yargılamaya mercii huzuruna çıkarılmayan ve bu süre içinde hakkında hüküm verilmeyen,

e) Kanuna uygun olarak yakalandıktan veya tutuklandıktan sonra haklarında kovuşturmayaya yer olmadığına veya beraatlerine karar verilen,

f) Mahkûm olup da gözaltı ve tutuklulukta geçirdiği süreleri, hükümlülük sürelerinden fazla olan veya işlediği suç için kanunda öngörülen cezamnı sadece para cezası olması nedeniyle zorunlu olarak bu cezaıyla cezalandırılan,

g) Yakalama veya tutuklama nedenleri ve haklarındaki suçlamalar kendilerine, yazıyla veya bunun hemen olanaklı bulunmadığı hâllerde sözle açıklanmayan,

h) Yakalanmaları veya tutuklanmaları yakınlarına bildirilmeyen,

i) Haklarındaki arama kararı ölçüsüz bir şekilde gerçekleştirilen,

j) Eşyasına veya diğer malvarlığı değerlerine, koşulları oluşmadığı halde elkonulan veya korunması için gerekli tedbirler alınmayan ya da eşyası veya diğer malvarlığı değerleri amaç dışı kullanılan veya zamanında geri verilmeyen,

k) (Ek: 11/4/2013-6459/17 md.) Yakalama, adli kontrol veya tutuklama işlemine karşı Kanunda öngörülen başvuru imkânlarından yararlanılmayan,

l) (Ek: 2/3/2024-7499/12 md.) Konutunu terk etmemek veya uyuşturucu, uyarıcı veya uçucu maddeler ile alkol bağımlılığından arınmak amacıyla hastaneye yatmak dâhil, tedavi veya muayene tedbirlerine tâbi olmak ve bunları kabul etmek şeklindeki adli kontrol yükümlülükleri uygulandıktan sonra haklarında kovuşturmayaya yer olmadığına veya beraatlerine karar verilen,

Kişiler, maddî ve manevî her türlü zararlarını, Devlettten isteyebilirler.

(2) Birinci fıkranın (e), (f) ve (l) bentlerinde belirtilen kararları veren merciler, ilgiliye tazminat hakları bulunduğunu bildirirler ve bu husus verilen karara geçirilir.

(3) (Ek: 18/6/2014-6545/70 md.) Birinci fıkrada yazan hâller dışında, suç soruşturması veya kovuşturması sırasında kişisel kusura, haksız fiil veya diğer sorumluluk hâlleri de dâhil olmak üzere hâkimler ve Cumhuriyet savcılarının verdikleri kararlar veya yaptıkları işlemler nedeniyle tazminat davaları ancak Devlet aleyhine açılabilir.

(4) (Ek: 18/6/2014-6545/70 md.) Devlet, ödediği tazminattan dolayı görevinin gereklerine aykırı hareket etmek suretiyle görevini kötüye kullanan hâkimler ve Cumhuriyet savcılarına bir yıl içinde rücu eder."

13. 5271 sayılı Kanun'un "Tazminat isteminin koşulları" başlıklı 142. maddesinin 1. ve 2. fıkraları şöyledir:

"(1) Karar veya hükümlerin kesinleştiğinin ilgisine tebliğinden itibaren üç ay ve her hâlde karar veya hükümlerin kesinleşme tarihini izleyen bir yıl içinde tazminat isteminde bulunulabilir.

(2) İstem, zarara uğrayanın oturduğu yer ağır ceza mahkemesinde ve eğer o yer ağır ceza mahkemesi tazminat konusu işlemle ilişkili ise ve aynı yerde başka bir ağır ceza dairesi yoksa, en yakın yer ağır ceza mahkemesinde karara bağlanır."

14. 4675 sayılı İnfaz Hâkimliği Kanunu'nun "Amaç ve kapsam" başlıklı 1. maddesi şöyledir:

"Bu Kanunun amacı, infaz hâkimliklerinin kuruluş, görev, çalışma esas ve usullerini düzenlemektir.

(Değişik ikinci fıkra:14/4/2020-7242/1 md.) Bu Kanun, ceza infaz kurumları ve tutukevlerinde bulunan hükümlü ve tutukular hakkında yapılan işlemlere veya bunlarla ilgili faaliyetlere ya da Cumhuriyet savcısının ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazına ilişkin verdiği kararlara yönelik şikâyetleri incelemek ve karara bağlamak, ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazına ilişkin hâkim veya mahkeme tarafından verilmesi gerekli kararları almak, işleri yapmak ve bunlarla verilen diğer görevleri yerine getirmek üzere kurulan infaz hâkimliklerine ilişkin hükümleri kapsar.

(Mülga üçüncü fıkra: 2/7/2018 – KHK/700/133 md.)"

15. 4675 sayılı Kanun'un "İnfaz Hâkimliklerinin Görevleri" başlıklı 4. maddesinin ilgili kısımları şöyledir:

"İnfaz hâkimliklerinin görevleri şunlardır:

1. Hükümlü ve tutukuların ceza infaz kurumları ve tutukevlerine kabul edilmeleri, yerleştirilmeleri, barındırılmaları, ısıtılmaları ve giydirilmeleri, beslenmeleri, temizliklerinin sağlanması, bedensel ve ruhsal sağlığının korunması amacıyla muayene ve tedavilerinin yaptırılması, dışarıyla ilişkileri, çalıştırılmaları gibi işlem veya faaliyetlere ilişkin şikâyetleri incelemek ve karara bağlamak.

2. Hükümlülerin cezalarının infazı, müşahadeye tâbi tutulmaları, açık cezaevlerine ayrılımları, izin, sevk, nakil ve tahliyeleri; tutukuların sevk ve tahliyeleri gibi işlem veya faaliyetlere ilişkin şikâyetleri incelemek ve karara bağlamak.

...."

16. 4675 sayılı Kanun'un "İnfaz Hâkimliğince Şikâyet Üzerine Verilen Kararlar" başlıklı 6. maddesi şöyledir:

"Şikâyet başvurusu, 5 inci maddede yazılı sürenin geçmesinden sonra veya infaz hâkimliğinin görev ve yetki alanı dışında kalan bir karar, işlem veya faaliyete karşı ya da başvuru hakkı olmayan kimselerce yapılmıyorsa infaz hâkimi, başvuru dilekçesini esasa girmeden reddeder; şikâyet başvurusu başka bir yargı mercinin görevi içerisinde ise o mercie gönderir.

Şikâyet başvurusu üzerine infaz hâkimi, duruşma yapmaksızın dosya üzerinden bir hafta içinde karar verir; ancak, gerek gördüğünde karar vermeden önce şikâyet konusu işlem veya faaliyet hakkında re'sen araştırma yapabilir ve ilgililerden bilgi ve belge isteyebilir; ayrıca ceza infaz kurumu ve tutukevi ile ilgili Cumhuriyet savcısının da yazılı görüşünü alır. (Ek cümleler: 22/7/2010 - 6008/5 md.) Disiplin cezasına karşı yapılan şikâyet üzerine infaz hâkimi, hükümlü veya tutuklunun savunmasını aldıktan ve talep edilen diğer delilleri toplayıp değerlendirdikten sonra kararını verir. Hükümlü veya tutuklu, savunmasını, hazır bulunmak ve vekaletnamesini ibraz etmek koşuluyla avukatıyla birlikte veya avukatı aracılığıyla yapabilir. İnfaz hâkimi gerekli görmesi durumunda hükümlü veya tutuklunun savunmasını ceza infaz kurumunda da alabilir.

İnfaz hâkimi, inceleme sonunda şikâyeti yerinde görmese reddine; yerinde görürse, verilen kararın veya yapılan işlemin iptaline ya da faaliyetin durdurulmasına veya ertelenmesine karar verir.

İnfaz hâkimi, bu Kanunda hüküm bulunmayan hallerde 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu hükümlerine göre inceleme ve işlemlerini yürütür ve kararını verir.

(Değişik beşinci fıkra:14/4/2020-7242/6 md.) İnfaz hâkiminin kararlarına karşı şikâyetçi veya ilgili Cumhuriyet savcısı tarafından, tebliğden itibaren yedi gün içinde Ceza Muhakemesi Kanunu hükümlerine göre itiraz yoluna gidilebilir. Kanunlarda infaz hâkiminin onayına tabi olduğu belirtilen hususlarda da bu hüküm uygulanır.

İtiraz, infaz hâkimliğinin yargı çevresinde bulunduğu ağır ceza mahkemesine (...) yapılır. İnfaz hâkimi aynı zamanda bu mahkemenin iyesi olduğu takdirde itirazla ilgili karara katılmaz."

17. 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin "Adalet Bakanlığı" üst başlıklı ve "Görev" başlıklı 38. maddesinin 1. fıkrasının ilgili kısımları şöyledir:

"(1) Adalet Bakanlığının görev ve yetkileri şunlardır:

a) Kanunlarda kurulması öngörülen mahkemeleri açmak ve teşkilatlandırmak, ceza infaz kurumları, icra ve iflas daireleri gibi her derece ve türdeki adalet kurumlarını planlamak, kurmak ve idari görevleri yönünden gözetim ve denetimi yapmak ve geliştirmek,

...
g) İlgili mevzuat hükümleri uyarınca infaz işlerini düzenlemek,
..."

18. Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin "Ceza ve Tevkiflevleri Genel Müdürlüğü" başlıklı 43. maddesinin 1. fıkrasının (b) bendi şöyledir:

"(1) Ceza ve Tevkiflevleri Genel Müdürlüğünün görev ve yetkileri şunlardır:

...

b) Hükümlü ve tutukluların giydirilmesi, beslenmesi, yatırılması, eğitilmesi, çalıştırılması ve muhtaç durumda bulunanların tedavi giderlerinin karşılanması işleri ile 30/6/1934 tarihli ve 2548 sayılı Ceza Evleriyle Mahkeme Binaları İnşası Karşılığı Olarak Alınacak Harçlar ve Mahkûmlara Ödettirilecek Yiyecek Bedelleri Hakkında Kanunda gösterilen her türlü işlemleri yapmak"

19. 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un "İnfazda temel ilke" başlıklı 2. maddesi şöyledir:

"(1) Ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazına ilişkin kurallar hükümlülerin ırk, dil, din, mezhep, milliyet, renk, cinsiyet, doğum, felsefi inanç, milli veya sosyal köken ve siyasi veya diğer fikir yahut düşünceleri ile ekonomik güçleri ve diğer toplumsal konumları yönünden ayırım yapılmaksızın ve hiçbir kimseye ayrıcalık tanınmaksızın uygulanır.

(2) Ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazında zalimane, insanlık dışı, aşağılayıcı ve onur kırıcı davranışlarda bulunulamaz."

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

A. İlk İnceleme

20. Uyuşmazlık Mahkemesinin Kenan YAŞAR'ın Başkanlığında, Üyeler Eyüp SARICALAR, Bayram ŞEN, Döndü Deniz BİLİR, Ahmet ARSLAN, Mahmut BALLI ve Recep KILIÇ'ın katılımlarıyla yapılan 24/11/2025 tarihli toplantısında; dosya üzerinde 2247 sayılı Kanun'un 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre, olay kısmında belirtildiği üzere, tarafları, konusu ve nedeni aynı olan davada; idari yargı yerince adli yargı yerinin görevli olduğu gerekçesiyle verilmiş bir görevsizlik kararı bulunmakta olup, bunun üzerine kendine gelen davayı inceleyen adli yargı yerinin sahip olduğu seçenekler ile verdiği karar bakımından bir değerlendirme yapılması gerekmektedir.

21. 2247 sayılı Kanun'un 14. maddesinde yer alan, "Olumsuz görev uyuşmazlığının bulunduğuun ileri sürülebilmesi için adli ve idari yargı mercilerinin tarafları, konusu ve sebebi aynı olan davada kendilerini görevsiz görmeleri ve bu yolda verdikleri kararların kesin veya kesinleşmiş olması gerekir.

Bu uyuşmazlığın giderilmesi istemi, ancak davanın taraflarınca (...) ileri sürülebilir." hükmüne göre, idare mahkemesinin kesinleşmiş görevsizlik kararı üzerine adli yargı yerince de görevsizlik kararı verilmesi ve bu kararın kesinleşmesi halinde olumsuz görev uyuşmazlığı doğmuş olacak, hukuk alanında doğmuş bulunan bu uyuşmazlığın giderilmesi istemi ise ancak davanın taraflarınca ileri sürülebilecektir.

22. Kanun'un 19. maddesindeki "Adli ve idari yargı mercilerinden birisinin kesin veya kesinleşmiş görevsizlik kararı üzerine kendisine gelen bir davayı incelemeye başlayan veya incelemekte olan bir yargı mercii davada görevsizlik kararı veren mercinin görevli olduğu kanısına varırsa, gerekçeli bir karar ile görevli mercinin belirtilmesi için Uyuşmazlık Mahkemesine başvurur ve elindeki işin incelenmesini Uyuşmazlık Mahkemesinin karar vermesine değin erteler.

(Değişik ikinci fıkra: 23/7/2008-5791/9 md.) Yargı mercince, önceki görevsizlik kararına ilişkin dava dosyası da temin edilerek, gerekçeli başvuru kararı ile birlikte dava dosyaları Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilir..." hükmüne göre ise, adli yargı yeri, davaya bakma görevinin daha önce görevsizlik kararı veren idari yargı yerine ait olduğunu belirten gerekçeli bir karar ile doğrudan Uyuşmazlık Mahkemesine başvurma olanağına sahiptir. Şu kadar ki, başvuru kararının, görev konusunda Uyuşmazlık Mahkemesince karar verilmesine değin işin incelenmesinin ertelenmesi hususunu da içermesi gerekir.

23. Kanun koyucu, 14. maddeye göre olumsuz görev uyuşmazlığı doğması durumunda her iki yargı mercinece işten el çekilmiş olduğundan başvurma iradesini davanın taraflarına bırakmış iken, bu yöneme oranla daha kısa zamanda çözüme ulaşılmasını amaçladığı 19. madde ile daha önce görevsizlik kararı veren yargı mercinden sonra davayı inceleyen yargı mercine, işten el çekmeden doğrudan Uyuşmazlık Mahkemesine başvurma olanağını tanımıştır.

24. Olayda, adli yargı yerince, davanın görevsizlik nedeniyle reddi kararı verilip karar numarası alındıktan ve karar kesinleştikten sonra ayrıca görevli mercinin belirtilmesi için re'sen Uyuşmazlık Mahkemesine başvurulmasına da karar verilmiştir.

25. Bu haliyle, her ne kadar 2247 sayılı Kanun'da öngörülen yönteme uyulmamağa ise de, davanın taraflarınca başvuru bulunulmadığı gözetilerek, adli yargı yerince re'sen yapılan başvurunun 2247 sayılı Kanun'un 19. maddesi kapsamında olduğunun kabulü ile Uyuşmazlık Mahkemesinin önüne gelmiş bulunan görev uyuşmazlığının çözüme kavuşturulması, gerek usul ekonomisine gerek Uyuşmazlık Mahkemesinin kuruluş amacına uygun olacağından, görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliğiyle karar verildi.

B. Esasın İncelenmesi

26. Raportör-Hâkim Murat UÇUR'un davanın çözümünde idari yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan, ilgili Başsavcılara görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ ile Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın davada idari yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra, gereği görüştülüp düşünüldü:

27. Dava, davacının tutuklu olarak bulunduğu ceza infaz kurumunda, açık görüş haklarının kullandırılmaması ve kapalı görüş haklarının kısıtlanması nedeniyle uğradığını ileri sürdüğü maddi ve manevi zararlarının tazmini istemiyle açılmıştır.

28. Dosyanın incelenmesinden; 21/07/2016 tarihinde tutuklanarak Sincan T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna yerleştirilen davacının, kapalı görüş hakkının kısıtlandığı, açık görüş hakkının ise hiç kullandırılmadığı iddiasıyla Ankara Batı İnfaz Hakimliğine yaptığı şikâyet başvurusu sonucunda 16/03/2017 tarih ve E.2017/1303, K.2017/1364 sayılı karar ile *"karar verilmesine yer olmadığına, tutuklunun 2 ayda bir açık görüş yaptırılması yönündeki talebinin kabulüne"* karar verildiği, bu karara karşı Ankara Batı Ağır Ceza Mahkemesine yaptığı itirazın 19/04/2017 tarih ve D.İş.2017/979 sayılı karar ile kabul edilerek, anılan İnfaz Hakimliği kararının kaldırılarak tutuklunun en geç iki ayda bir açık olmak üzere, haftada bir kapalı görüş imkanından faydalandırılmasına karar verildiği, anılan Ağır Ceza Mahkemesi kararından önce kapalı görüş haklarının kısıtlandığı, açık görüş haklarının ise hiç kullandırılmadığından bahisle uğrandığı ileri sürülen maddi ve manevi zararların tazmini istemiyle uyuşmazlık konusu davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

29. Yukarıda belirtilen mevzuat uyarınca, 4675 sayılı Kanun ile infaz hakimliği; ceza infaz kurumları ve tutukevlerinde bulunan hükümlü ve tutuklular hakkında yapılan işlemlere veya bunlarla ilgili faaliyetlere ya da Cumhuriyet savcısının ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazına ilişkin verdiği kararlara yönelik şikâyetleri incelemek ve karara bağlamak ile görevli kılınmış olmasına rağmen, cumhuriyet savcılığı veya infaz hakimliği kararlarına uygun olduğu/uygun olmadığı ileri sürülen infaz işlemleri sebebiyle zarar gördüğünü iddia edenlerce açılacak tazminat davaları için hangi mahkemenin/yargı kolunun görevli olduğu hususu meri mevzuatta düzenlenmemiştir.

30. Bu kapsamda, 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 142. maddesine göre ağır ceza mahkemelerince hükme bağlanacak olan tazminat davalarına ilişkin hâller anılan Kanunun 141. maddesinde sayma suretiyle belirlenmiş yine 4675 sayılı Kanun'un amaç, kapsam ve 4. maddesi ile de infaz hakimliğinin görevi bu maddede öngörülen şikâyetleri incelemek ve karara bağlamak ile sınırlı tutulmuştur.

31. Dava, davacının kapalı ceza infaz kurumunda açık ve kapalı görüş haklarının kısıtlanması şeklindeki uygulamadan kaynaklanan mahrumiyet ve dolayısı ile hak kaybına sebep olan işlemler nedeniyle zarara uğradığından bahisle açıldığından, yargısal faaliyetten kaynaklanmayan bu talep, 5271 sayılı Kanun'un 141 ve devamı maddelerinde öngörülen koruma tedbirleri nedeniyle açılan bir dava veya 4675 sayılı Kanunun uygulanmasından kaynaklanan bir şikâyet olarak değerlendirilememektedir. Kaldı ki, 4675 sayılı Kanun kapsamında yapılmış olan bir şikâyet başvurusu, açılmış yahut açılacak olan maddi ve manevi tazminat davalarında, yargı yolunu belirlemeye de etki etmemektedir.

32. Kamu hizmetini yürüten davalının bu hizmeti yürüttüğü sırada verdiği zararın tazmini istemiyle açılan davada, idarenin personeli üzerindeki gözetim ve denetim görevini gereği gibi yerine getirmemesi neticesinde, kamu hizmetinin sunulması esnasında, hizmetin hiç işlememesi, geç işlemesi, kötü işlemesi gibi durumlar, idarenin hizmet kusuru olarak adlandırılır. Bu kapsamda bireyler nezdinde gerçekleşen zararların da, idarenin kusura dayanan sorumluluğu veya kusursuz sorumluluğu sebebiyle tazmini gerekmektedir.

33. Davada, 1721 sayılı Kanun, 5275 sayılı Kanun ve 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile ceza infaz kurumlarında bulunan hükümlü ve tutuklulara yönelik olarak, Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü'ne verilen görev ve yetkilerin kullanılması ya da kullanılmaması nedeniyle, ortaya çıkan mahrumiyet ve dolayısı ile hak kaybına sebep olan işlem ve eylemlerinden kaynaklandığı ileri sürülen maddi ve manevi zararda, idarenin hizmet kusuru veya başka nedenle sorumluluğu bulunup bulunmadığının saptanması gerekmektedir.

34. Belirtilen bu durum karşısında, davanın idare aleyhine açıldığı, davalı idarenin kamu tüzel kişiliği olup, işlem ve eylemlerinin kamusal nitelik taşıdığı, bu kapsamda bünyesinde istihdam ettiği kamu görevlisinin, görevi sırasında ve yetkilerini kullanırken kusurlu davranışta bulunup bulunmadığı, kusurlu davranışta bulunması halinde bu kusurun hizmet kusuru mu, yoksa hizmetten ayrılabilen kişisel kusur mu olup olmadığı hususunun, idare hukuku esaslarına göre idari yargı yerinde çözülmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

35. Yukarıda belirtilen hususlar göz önünde bulundurularak, İstanbul 15. Ağır Ceza Mahkemesince yöntemine uygun olmaksızın yapılan başvurunun kabulü ile Ankara 15. İdare Mahkemesinin 02/07/2018 tarih ve E.2017/1557, K.2018/1353 sayılı görevsizlik kararının kaldırılması gerekmektedir.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Davanın çözümünde İDARİ YARGININ GÖREVLİ OLDUĞUNA,

B. İstanbul 15. Ağır Ceza Mahkemesince yöntemine uygun olmaksızın yapılan BAŞVURUNUN KABULÜ ile Ankara 15. İdare Mahkemesinin 02/07/2018 tarih ve E.2017/1557, K.2018/1353 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA,

24/11/2025 tarihinde, OY BİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan Vekili
Kenan
YAŞAR

Üye
Eyüp
SARICALAR

Üye
Bayram
ŞEN

Üye
Döndü Deniz
BİLİR

Üye
Ahmet
ARSLAN

Üye
Mahmut
BALLI

Üye
Recep
KILIÇ

Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanlığından:

ESAS NO : 2025/610

KARAR NO : 2025/797

KARAR TR : 22/12/2025

ÖZET: Ticari dava şartı arabuluculuk dosyasına ilişkin arabuluculuk ücretinin ödenmesi istemiyle yapılan başvurunun zımnen reddine ilişkin, İstanbul Anadolu Arabuluculuk Bürosunun işleminin iptali istemiyle açılan davanın, ADLİ YARGI YERİNDE görülmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : M. B. D.
Vekili : Av. H. S. V.
Davalı : Adalet Bakanlığı
Vekili : Av. T. Ö.

I. DAVA KONUSU OLAY

1. Davacı vekili, arabuluculuk yapan müvekkili tarafından, İstanbul Anadolu Arabuluculuk Bürosunun 2025/22016 ticari dava şartı arabuluculuk dosyasında 4.600 TL olan arabuluculuk ücretinin ödenmesi istemiyle yapılan başvuruya cevap verilmediğini ödemenin de yapılmadığını ileri sürerek, başvurunun zımnen reddine ilişkin İstanbul Anadolu Arabuluculuk Bürosunun işleminin iptali istemiyle idari yargı yerinde dava açmıştır.

2. Davalı vekili süresinde sunduğu cevap dilekçesi ile, davanın görüm ve çözümünde adli yargının görevli olduğunu ileri sürerek, yargı yolu itirazında bulunmuştur.

II. UYUŞMAZLIĞA İLİŞKİN BAŞVURU SÜRECİ

A. İdari Yargıda

3. İstanbul 14. İdare Mahkemesi 17/07/2025 tarih ve E.2025/1001 sayılı kararı ile, arabuluculuk hizmetinin kamu hizmetinin yürütülmesine ilişkin bir hizmet olması ve bu hizmet bedelinin 6325 sayılı Kanun gereğince Adalet

Bakanlığı bütçesinden ödenmesinin gerekmesi karşısında, davalı idarece tek yanlı kamu gücü kullanılarak tesis edilen dava konusu işlemin iptali istemiyle açılan iş bu davanın görüm ve çözümünün idari yargının görev alanına girdiği gerekeceğiyle davalı idarenin görev itirazının reddine, mahkemelerinin görevliliğine karar vermiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

"... Dava dosyasının incelenmesinden; 38238 sicil numaralı arabulucu olan davacının İstanbul Anadolu Arabuluculuk Bürosu'nun 2025/22016 dosya ve 2025/2652 başvuru numaralı ticari dava şartı arabuluculuk dosyasında ifa etmiş olduğu arabuluculuk faaliyeti neticesinde arabuluculuk ücretinin ödenmesi için serbest meslek mabzuzu ve 13.04.2025 tarihinde ücret talep dilekçesi düzenlendiği, buna rağmen herhangi bir ödeme yapılmayıp ücret talebinin zımnen reddedildiği, bunun üzerine çakılmakta olan davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

Uyuşmazlıkta; davacı tarafından kamu hizmeti niteliğinde olan arabuluculuk faaliyeti neticesinde kanun tarafından ödenmesi öngörülen arabuluculuk ücretinin talep edildiği, arabulucu ile dava dışı üçüncü kişi arasında herhangi bir sözleşme ilişkisinin bulunmadığı, davacının ücret talebinin zımnen reddedilmesine ilişkin işlemin idarece tek taraflı irade beyanı ve kamu gücü kullanılarak tesis edildiği, idare tarafından henüz ödenmeyen arabuluculuk ücretinin yargılama gideri olarak kabul edilmesine olanak bulunmadığı gibi mevzuatta da arabuluculuk ücretinin ödenmemesinden kaynaklanan uyuşmazlıkların adli yargıda görüleceğine dair bir hüküm bulunmamaktadır.

Bu durumda, davacı tarafından kamu hizmeti niteliğinde olan arabuluculuk faaliyeti neticesinde kanun tarafından Adale Bakanlığı bütçesinden ödenmesi öngörülen arabuluculuk ücretinin ödenmesine ilişkin talebinin idarece tek taraflı irade beyanı ve kamu gücü kullanılarak zımnen reddedilmesine ilişkin işlemin iptali istemiyle açılan işbu davanın idari yargının görev alanına girdiği sonucuna ulaşılmıştır..."

4. Davalı vekili tarafından, süresi içinde verilen dilekçe ile olumlu görev uyuşmazlığı çıkarılması istemiyle başvuruda bulunulması üzerine dilekçe, dava dosyası ile birlikte Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilmiştir.

B. Olumlu Görev Uyuşmazlığı Çıkarılmasına İlişkin Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı Talebi

5. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı, somut olaya ilişkin davanın özel hukuk hükümlerine göre adli yargı yerinde görülmesi gerektiği gerekeceğiyle olumlu görev uyuşmazlığı çıkarılmasına karar vererek, dosyayı Uyuşmazlık Mahkemesine göndermiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

"...Somut olayda, davacı tarafından, arabulucu olarak görev yaptığı 2025/2652 Büro Başvuru sayılı ticari dava şartı arabuluculuk dosyasında, 4.600,00 TL olan arabuluculuk ücretinin ödenmesi istemiyle yapılan başvurunun, bir karar verilememek suretiyle reddine ilişkin işlemin iptali istemiyle bakılmakta olan davanın açıldığı görülmüştür.

Yukarıda paylaşılan düzenlemeler ve açıklamalar kapsamında dava konusu olay ele alındığında, arabuluculuk ücretinin, ancak bir yargısal faaliyet sonucunda hükmedilebilecek ücretlerden olan yargılama gideri olarak kabul edilmesi ve dava konusu zımnen redde konu işlemin hâkim tarafından tesis edilmiş olması hususu da dikkate alındığında, söz konusu işlemin yargılama faaliyetinin bir parçası olduğu ve yargısal işlem mahiyetini taşıdığında kuşku bulunmamaktadır. Yargılama sürecine katkıda bulunan işlemler ya da faaliyetler nedeniyle Devletin sorumlu tutulmasında da, bu sorumluluğun denetiminin aynı yargı düzeni içinde yapılması ve yargısal nitelikli bir işlemin idari yargı denetimi dışında tutulması gerekmektedir.

Yukarıdaki açıklamalara göre, somut olaya ilişkin davanın da özel hukuk hükümlerine göre adli yargı yerinde görülmesi gerektiği düşünölmektedir.

Uyuşmazlık Mahkemesinin 16.06.2025 tarihli ve E.2025/187, K.2025/406 sayılı kararında da benzer hususlar vurgulanmıştır.

KARAR : Yukarıda açıklanan nedenlerle 2247 sayılı Kanun'un 10. ve 13. maddeleri gereğince, olumlu görev uyuşmazlığı çıkarılmasına, dosyanın Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanlığına gönderilmesine karar verildi ... "

6. Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanlığınca 2247 sayılı Kanun'un 13. maddesine göre Danıştay Başsavcısının da yazılı düşüncesi istenilmiştir.

III. BAŞSAVCILIK DÜŞÜNCESİ

7. Danıştay Başsavcısı, 2247 sayılı Kanun'un 13. maddesi uyarınca uyuşmazlığın çözümünde idari yargının görevli olduğu ve yapılan başvurunun reddi gerektiği yönünde yazılı düşünce vermiştir. Yazılı düşüncenin ilgili kısmı şöyledir:

"...6325 sayılı Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanununda yer alan düzenlemelere göre, arabulucuya başvurulmuş olmasının ilgili kanunlarda dava şartı olarak kabul edildiği ihtilaflarla ilgili olarak arabuluculuk faaliyeti sonunda taraflara ulaşılamaması, taraflar katılmadığı için görüşme yapılamaması veya iki saatten az süren görüşmeler sonunda tarafların anlaşamamaları hâllerinde iki saatlik ücret tutarının Adale Bakanlığı bütçesinden ödeneceği kuşkusuzdur.

Dosyanın incelenmesinden, arabuluculuk yapan davacı tarafından, İstanbul Anadolu Arabuluculuk

Bürosu'nun 2023/20216 ticari dava şartı arabuluculuk dosyasında 4.600,00 TL olan arabuluculuk ücretinin ödenmesi istemiyle yapılan başvurunun zımnen reddine ilişkin İstanbul Anadolu Arabuluculuk Bürosu'nun işleminin iptali istemiyle bakılmakta olan davanın açıldığı anlaşılmıştır.

İdare hukuku kuralları içinde, kamu hizmetinin yürütülmesi amacıyla, kamu gücü kullanılarak tesis edilen tek yanlı idari işlemler ile aynı amaçla gerçekleştirilen idari eylemlerden doğan uyumsuzlukların görüm ve çözümü idari yargının görev alanına girmektedir.

Adalet Bakanlığı bütçesinden ödenen arabuluculuk ücretinin yargılama giderlerinden sayılması; arabuluculuk faaliyetinden sonuç alınamaması üzerine açılacak dava sebebiyle yapılan yargılama giderlerine arabuluculuk ücreti de eklenmek suretiyle hesaplama yapılmasını sağlama amacına yöneliktir.

Arabuluculuk ücretinin Adalet Bakanlığı bütçesinden ödenmesi istemiyle idareye yapılan başvurunun reddedilmesi durumunda ise ödenmeyen arabuluculuk ücretinin yargılama giderine dönüştürüleceği kuşkusuzdur.

Öte yandan, arabuluculuk bürosu tarafından ödenen tutar anlaşmaya varılması hâlinde taraflarca arabuluculuk bürosuna ödeneceğinden ve anlaşmaya varılmadığında ise davada haksız çıkacak taraftan tahsil edileceğinden, arabuluculuk ücretinin yargılama gideri sayılmasının dava açılmadan önce idari usuller uygulanarak idarece tesis edilen işlemin idari işlem olma vasfını değiştirmeyeceği aşîkârdır.

Bu itibarla, arabuluculuk ücretinin ödenmesi istemiyle 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 10. maddesi uyarınca yapılan başvurunun reddine ilişkin olarak idari bir birim olan arabuluculuk bürosunca kamu gücü kullanılmak suretiyle tesis edilen idari işlemin iptali istemiyle açılan davanın 2577 sayılı Kanunun 2. maddesi uyarınca idari yargı merciince karara bağlanması gerekmekte olup, adli yargının görev alanına giren bir uyumsuzlıktan söz edilemeyeceği açıktır.

Nitekim benzer bir uyumsuzlukta, arabuluculuk ücretinin ödenmesi talebiyle arabuluculuk bürosuna yapılan başvurunun zımnen reddine ilişkin işlemin iptali istemiyle açılan davanın görüm ve çözümünde adli yargının görevli olduğundan bahisle davanın görev yönünden reddine dair Şanlıurfa 2. İdare Mahkemesinin 29/02/2024 tarihli ve E:2024/221, K:2024/378 sayılı kararına karşı Danıştay Başsavcılığı tarafından 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 51. maddesi uyarınca kanun yararına temiz yoluna başvurulmuş, Danıştay Onuncu Dairesinin 21/04/2025 tarihli ve E:2024/6835, K:2025/2132 sayılı kararıyla, davanın görüm ve çözümünde idari yargının görevli olduğu gerekçesiyle idare mahkemesi kararı bozulmuştur.

SONUÇ : Açıklanan nedenlerle, 2247 sayılı Kanunun 13. maddesi uyarınca yapılan başvurunun reddi gerektiği düşünülmektedir."

IV. İLGİLİ HUKUK

8. Anayasa'nın "B.Yargı yolu" başlıklı 125. maddesinin son fıkrası şöyledir :

"İdare, kendi eylem ve işlemlerinden doğan zararı ödemekle yükümlüdür."

9. 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun "İdari Dava Türleri ve İdari Yargı Yetkisinin Sınırı" başlıklı 2. maddesinin 1. fıkrası şöyledir:

"1. (Değişik: 10/6/1994-4001/1 md.) İdari dava türleri şunlardır:

a) (İptal: Anayasa Mahkemesinin 21/9/1995 tarihli ve E:1995/27, K:1995/47 sayılı kararı ile; Yeniden Düzenleme: 8/6/2000-4577/5 md.) İdari işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykır olduklarından dolayı iptalleri için menfaatleri ihlâl edilenler tarafından açılan iptal davaları,

b) İdari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları doğrudan muhtel olanlar tarafından açılan tam yargı davaları,

c) (Değişik: 18/12/1999-4492/6 md.) Tahkim yolu öngörülen imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerinden doğan uyumsuzluklar hariç, kamu hizmetlerinden birinin yürütülmesi için yapılan her türlü idari sözleşmelerden dolayı taraflar arasında çıkan uyumsuzluklara ilişkin davalar."

10. 6325 sayılı Hukuk Uyumsuzluklarında Arabuluculuk Kanunu'nun, "Dava şartı olarak arabuluculuk" başlıklı 18/A maddesinin 13. ve 14. fıkraları şöyledir:

"(13) Arabuluculuk faaliyeti sonunda taraflara ulaşamaması, taraflar katılmadığı için görüşme yapılamaması veya iki saatten az süren görüşmeler sonunda tarafların anlaşamamaları hâllerinde, iki saatlik ücret tutarı Tarifenin Birinci Kısımına göre Adalet Bakanlığı bütçesinden ödenir. İki saatten fazla süren görüşmeler sonunda tarafların anlaşamamaları hâlinde ise iki saati aşan kısma ilişkin ücret aksi kararlaştırılmadıkça taraflarca eşit şekilde uyumsuzluğun konusu dikkate alınarak Tarifenin Birinci Kısımına göre karşılır. Adalet Bakanlığı bütçesinden ödenen ve taraflarca karşılanan arabuluculuk ücreti, yargılama giderlerinden sayılır.

(14) Bu madde uyarınca arabuluculuk bürosu tarafından yapılması gereken zaruri giderler; arabuluculuk faaliyeti sonunda anlaşmaya varılması hâlinde anlaşma uyarınca taraflarca ödenmek, anlaşmaya varılamaması hâlinde ise ileride haksız çıkacak taraftan tahsil olunmak üzere Adalet Bakanlığı bütçesinden

karşılır." "

11. 6325 sayılı Kanun'un, "Kuruluş ve teşkilat" başlıklı 28. maddesinin 3. fıkrası şöyledir :

"(3) (Ek: 12/10/2017-7036/26 md.) Arabuluculuğa başvuranları bilgilendirmek, arabulucuları görevlendirmek ve kanunla verilen diğer görevleri yerine getirmek üzere Bakanlık tarafından uygun görülün adliyelerde arabuluculuk büroları kurulur. Adli yargı ilk derece mahkemesi adalet komisyonu tarafından, muhaseşarı bu bürolarda çalışmak üzere bir yazı işleri müdürü ile yeterli kadar personel görevlendirilir. Arabuluculuk büroları, Hâkimler ve Savcılar Kurulu tarafından belirlenen sulh hukuk hâkiminin gözetim ve denetimi altında görev yapar. Arabuluculuk bürosu kurulmayan yerlerde bu büroların görevi, adli yargı ilk derece mahkemesi adalet komisyonunca görevlendirilen sulh hukuk mahkemesi yazı işleri müdürlüğü tarafından ilgili hâkimin gözetim ve denetimi altında yerine getirilir."

12. 6325 sayılı Kanun'un, "Yönetmelikler" başlıklı 36. maddesi şöyledir :

" (1) Arabuluculuk eğitimi verecek kuruluşların denetlenmesi ile eğitimin süresi, içeriği ve standartları, yapılacak olan yazılı sınavın ilke ve kurallarının belirlenmesi, arabulucular sicilinin düzenlenmesi ve arabulucularda aranacak koşullar, arabulucuların denetlenmesi ve izlenmesi ile bu Kanunun uygulanmasını gösteren diğer hususlar, Bakanlıkça çıkarılacak yönetmeliklerle düzenlenir."

13. Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanun'u Yönetmeliği'nin "Dava şartı olarak arabuluculukta arabuluculuk ücreti ve giderler" başlıklı 26. maddesi şöyledir:

" (1) Tarafların arabuluculuk faaliyeti sonunda tamamen veya kısmen anlaşmaları hâlinde, arabuluculuk ücreti, Arabuluculuk Asgari Ücret Tarifesi'nin eki Arabuluculuk Ücret Tarifesi'nin İkinci Kısımına göre aksikararlaştırılmadıkça taraflarca eşit şekilde karşılır. Bu durumda ücret, Tarifenin Birinci Kısımında belirlenen ikisaatlik ücret tutarından az olamaz. İşe iade talebiyle yapılan görüşmelerde tarafların anlaşmaları durumunda, arabulucuya ödenecek ücretin belirlenmesinde işçiye işe başlatılmaması hâlinde ödenecek tazminat miktarı ile çalıştırılmadığı süre için ödenecek ücret ve diğer haklarının toplamı, Tarifenin İkinci Kısım uyarınca üzerinde anlaşılan miktar olarak kabul edilir."

(2) Arabuluculuk faaliyeti sonunda tarafların anlaşamamaları hâlinde iki saatlik ücret tutarı Tarifenin Birinci Kısımına göre Bakanlık bütçesinden ödenir. İksaatlen fazla süren görüşmeler sonunda tarafların anlaşamamaları hâlinde ise iki saati aşan kısma ilişkin ücret aksi kararlaştırılmadıkça taraflarca eşit şekilde, Tarifenin Birinci Kısımına göre karşılır. Bakanlık bütçesinden ödenen ve taraflarca karşılan arabuluculuk ücreti, yargılama giderlerinden sayılır. Dava açılması hâlinde mahkeme tarafından dava öncesiödenen arabuluculuk ücretlerine ilişkin maktüz dosyaya eklenir. Yargılama giderleri olarak hükmedilen tutar6183 sayılı Kanuna göre tahsil edilir."

(3) Sürecin sehven kayıt, mükerrem kayıt veya arabuluculuğa elverişli olmama nedeniyle sona erdirilmesi hallerinde arabulucuya ikinci fıkra uyarınca ücret ödenmez."

(4) Bu madde uyarınca adliye arabuluculuk bürosu tarafından yapılması gereken zaruri giderler; arabuluculuk faaliyeti sonunda anlaşmaya varılması hâlinde anlaşma uyarınca taraflarca ödenmek, anlaşmaya varılamaması hâlinde ise ileride haksız çıkacak taraftan tahsil olunmak üzere Bakanlık bütçesinden karşılır. Dava açılması hâlinde mahkeme tarafından, yapılan zorunlu giderlere ilişkin maktüz dosyaya eklenir. Yargılama giderleri olarak hükmedilen tutar 6183 sayılı Kanuna göre tahsiledilir."

(5) Adliye arabuluculuk bürosu tarafından, adliye arabuluculuk bürosu bulunmayan yerde sulh hukuk mahkemesi yazı işleri müdürlüğü tarafından Bakanlık tarafından ödenen arabuluculuk ücretine ilişkin liste, ödenmek üzere Cumhuriyet başsavcılığına gönderilir."

(6) Kamu görevlileri tarafından yürütölen arabuluculuk faaliyetleri sonucunda taraflarca anlaşılan ya da Tarifeye göre tahakkuk edecek arabuluculuk ücreti, arabulucunun listesinde yer aldığı komisyona bağı adliye arabuluculuk bürosu veya adliye arabuluculuk bürosu bulunmayan yerde sulh hukuk mahkemesi yazı işleri müdürlüğüne arabulucu tarafından bildirilir. Taraflar, arabulucu ücretini belirlenen tarihte adliye arabuluculuk bürosu veznesine yatırır. Adliye arabuluculuk bürosu yasal kesintileri yaptıktan sonra arabulucunun bildirmiş olduğu banka hesabına havale eder. Dava şartı olan arabuluculukta anlaşamama hâlinde düzenlenen sarf kararı gereğince ücret Cumhuriyet savcılığınca arabulucunun banka hesabına yatırılır."

14. Yönetmeliğin "Adliye arabuluculuk bürolarının denetimi" başlıklı 58. maddesi şöyledir:

"Adliye arabuluculuk büroları, Hâkimler ve Savcılar Kurulu tarafından belirlenen sulh hukuk hâkiminin gözetim ve denetimi altında görev yapar. Adliye arabuluculuk bürosu kurulmayan yerlerde bu büroların görevi, adli yargı ilk derece mahkemesi adalet komisyonunca görevlendirilen sulh hukuk mahkemesi yazı işleri müdürlüğü tarafından ilgili hâkimin gözetim ve denetimi altında yerine getirilir."

V. İNCELEME VE GEREKÇE :

A. İlk İnceleme

15. Uyuşmazlık Mahkemesinin Rıdvan GÜLEÇ'in Başkanlığında, Üyeler Eyüp SARICALAR, Bayram ŞEN, Döndü Deniz BİLİR, Ahmet ARSLAN, Mahmut BALLI ve Bilal ÇALIŞKAN'ın katılımlarıyla yapılan 22/12/2025 tarihli toplantısında; 2247 sayılı Kanun'un 27. maddesi gereğince yapılan incelemeye göre, davalı vekilinin, anılan Kanun'un 10/2. maddesinde öngörülen yönetime uygun olarak yaptığı görev itirazının reddedilmesi ve 12/1. maddede belirtilen süre içinde başvuruda bulunması üzerine Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısınınca, 10. maddede öngörülen biçimde olumlu görev uyuşmazlığı çıkarıldığı ve usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından, görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliğiyle karar verildi.

B. Esasın İncelenmesi

16. Raportör-Hakim Gülay DOĞAN'ın davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan, ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ'nin davada adli yargının, Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın ise davada idari yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra, gereği görüldüğü düşünüldü:

17. Dava, arabulucu ve avukat olan davacının İstanbul Anadolu Arabuluculuk Bürosunun 2025/22016 numaralı dava şartı ticari arabuluculuk dosyasının arabuluculuk ücreti olan 4.600 TL'nin ödenmesi talebinin reddine dair kararın iptali istemiyle açılmıştır.

18. Dava dosyasının incelenmesinden; davacının İstanbul Anadolu Arabuluculuk Bürosunun 2025/22016 sayılı dosyası ile arabulucu olarak UYAP Arabulucuk portal aracılığı ile görevlendirildiği; ilgili dosya Ticari dava şartı uyuşmazlığı kapsamında bir uyuşmazlık olduğundan, başvuru taraf ve diğer taraf ile görüşmeler yapıp, taraflara davet mektubu ve bilgilendirme metinlerinin gönderildiği ve ilk oturumun yapıldığı taraflar anlaşamadıklarından, dosyanın anlaşamama nedeniyle kapatıldığı son tutağın düzenlenerek taraflarca imza altına alındığı; süreç anlaşamama olarak neticelendikten sonra, Arabuluculuk Asgari Ücret Tarifesine göre Adalet Bakanlığı tarafından karşılanması gereken 4.600 TL lik asgari ücretini almak için davacının İstanbul Anadolu Arabuluculuk Bürosuna evrakını verdiği, talebe cevap verilmeyerek zımnen reddedildiği anlaşılmıştır .

19. 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun "İdari Dava Türleri ve İdari Yargı Yetkisinin Smırı" kenar başlıklı 2. maddesinde, idari dava türleri: İdari işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için menfaatleri ihlal edilenler tarafından açılan iptal davaları; idari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları doğrudan muhtel olanlar tarafından açılan tam yargı davaları; tahkim yolu öngörülen imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerinden doğan uyuşmazlıklar hariç, kamu hizmetlerinden birinin yürütülmesi için yapılan her türlü idari sözleşmelerden dolayı taraflar arasında çıkan uyuşmazlıklara ilişkin davalar olarak sayılmıştır.

20. Bununla birlikte yukarıda belirtilen hükümlere göre idari yargı yerinde dava açılabilmesi için, işlem veya eylemin idari bir faaliyet kapsamında gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Söz konusu işlem veya eylemin idari bir faaliyet kapsamında gerçekleştirilmediğinin anlaşılması hâlinde işlem veya eylemin niteliğine göre sonuca gidilmesi gerekecektir.

21. Dava konusu olay ele alındığında, arabuluculuk ücretinin, ancak bir yargısal faaliyet sonucunda hükmedilebilecek ücretlerden olan yargılama gideri olarak kabul edilmesi hususu dikkate alındığında, söz konusu işlemin yargılama faaliyetinin bir parçası olduğundan ve yargısal işlem mahiyetini taşıdığından kuşku bulunmamaktadır. Yargılama sürecine katkıda bulunan işlemler ya da faaliyetler nedeniyle Devletin sorumlu tutulmasında da, bu sorumluluğun denetiminin aynı yargı düzeni içinde yapılması ve yargısal nitelikli bir işlemin idari yargı denetimi dışında tutulması gerekmektedir.

22. Türk Ticaret Kanun'u kapsamında, konusu bir miktar paranın ödenmesi olan alacak davalarında dava açılmadan önce arabuluculuğa başvurulmasının dava şartı olarak kabul edildiği, Arabuluculuk Kanunu ve Arabuluculuk Yönetmeliği kapsamında Hazinesiden ödenen ve taraflarca karşılanan arabuluculuk ücretinin yargılama giderlerinden sayılacağı, Hazine tarafından arabulucuya ödenen tutarın, dava açılması halinde yargılama sonunda haksız çıkan taraftan alınarak Hazineye gelir kaydedileceği ve yargılama giderleri olarak hükmedilen tutarın 6183 sayılı Kanun'a göre tahsil edileceği, Arabuluculuk Bürolarının denetiminin de adli yargıda olduğu değerlendirildiğinden, uyuşmazlık görevli yargı yolunun adli yargı yolu olduğu, somut olaya ilişkin davanın da özel hukuk hükümlerine göre adli yargı yerinde görülmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

23. Yukarıda belirtilen hususlar göz önünde bulundurularak, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının başvurusunun kabulü ile İstanbul 14. İdare Mahkemesinin 17/07/2025 tarih ve E.2025/1001 sayılı görevlilik kararının kaldırılması gerekmiştir.

VI. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Davanın çözümünde ADLİ YARGININ GÖREVLİ OLDUĞUNA,

B. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının BAŞVURUSUNUN KABULÜ ile davalı vekilinin görev itirazının reddine ilişkin, İstanbul 14. İdare Mahkemesinin 17/07/2025 tarih ve E.2025/1001 sayılı GÖREVLİLİK KARARININ KALDIRILMASINA,

22/12/2025 tarihinde, OYBİRLİĞİYLE KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan
Rıdvan
GÜLEÇ

Üye
Eyüp
SARICALAR

Üye
Bayram
ŞEN

Üye
Döndü Deniz
BİLİR

Üye
Ahmet
ARSLAN

Üye
Mahmut
BALLI

Üye
Bilal
ÇALIŞKAN

Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanlığından:

ESAS NO : 2025/611
KARAR NO : 2025/710
KARAR TR : 24/11/2025

ÖZET: Dava dışı T. T. A. Ş. bünyesinde kapsam dışı personel olarak çalışmakta iken, 4046 sayılı Kanun'un 22. maddesi uyarınca davalı kuruma nakledilen davacının, maaş nakil bildiriminin ilgili mevzuata uygun düzenlenmemesi nedeniyle adli yargı yerinde dava dışı T. T. A. Ş.'ne karşı açtığı davanın kabulüne karar verildiği ve tarafından maaş nakil bildirimi yeniden düzenlendiği halde, davalı kurum tarafından mali haklarının ödenmediği ileri sürülerek, ödenmeyen mali haklarının tazminine ilişkin açılan davanın, 2577 sayılı Kanun'un 12. maddesi kapsamında, İDARİ YARGI YERİNDE çözülmemesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : M. Ö.
Vekilleri : Av. E. A.
Davalı : Sağlık Bakanlığı (Türkiye Kamu Hastaneleri Kurumu)
Vekili : Av. H. G.

I. DAVA KONUSU OLAY

1. Davacı vekili, müvekkilinin T. T. A. Ş.'nde 399 sayılı KHK'ye tabi personel olarak çalışmakta iken, 14/11/2005 tarihli 4046 Sayılı Özelleştirme Uygulamaları Hakkında Kanun uyarınca nakle tabi kapsam dışı personel olarak 24/12/2010 tarihinde İzmir ili, Bergama * Devlet Hastanesinde teknisyen olarak göreve başladığını, naklinin yapıldığı yıl aldığı ikramiye tutarlarının maaş nakil ilmuhaberine yansıtılmadığını, bu şekilde maaş nakil ilmuhaberinin eksik düzenlendiğinden T. T. A. Ş.'ne karşı müvekkilinin açtığı davada, Ankara 34. İş Mahkemesince, Devlet Personel Başkanlığı nakil ilmuhaberindeki ücret dışında ayrıca sabit değer olarak bildirilmesi gereken ücret tutarının aylık net 680,17 TL olarak yeniden düzenlenerek Devlet Personel Başkanlığına bildirilmesi gerektiğinin tespitine karar verildiğini, T. T. A. Ş. 'nin yargı kararı gereği eksik olarak düzenlediği 680,17 TL maaş farkını da ekleyerek aylık bildirim bordosunu müvekkilinin görev yaptığı hastaneye gönderdiğini, 09/07/2020 tarihli 77618171-869 sayılı dilekçe ile Bergama * Devlet Hastanesine başvuruda bulunduklarını ve maaş naklinde yer alan 680,17 TL'nin güncelleştirilmiş hali ile müvekkilinin maaşına yansıtılması ve Sağlık Bakanlığına naklinin yapıldığı tarihten bu yana geriye dönük olarak faizi ile birlikte ödenmesinin talep edildiğini, 13/10/2020 tarih ve 77618171/622.01 sayılı yazı ile kurumun davada taraf olmadığı bildirilerek taleplerinin reddedildiğini, her ne kadar davalı Kurum açıklanan davalarda taraf olmasa da, bu mahkemelerin vermiş olduğu kararları 4046 Sayılı Özelleştirme Kanunu'nun 22. maddesi gereği uygulamak zorunda olduğunu, T. T. A. Ş. tarafından davalı kuruma gönderilen bu bordoya göre davalı idarece müvekkilinin maaşının yeniden düzenlenmesi gerekirken davalı kurumun bu yükümlülüğünden kaçındığını ileri sürerek, müvekkilinin Sağlık Bakanlığında çalışmaya başladığı günden geriye dönük olarak fazlaya ilişkin hakları saklı

tutulurak şimdilik 1.000 TL'nin yasal faiziyle birlikte ödenmesine karar verilmesi istemiyle idari yargı yerinde dava açmıştır.

II. UYUŞMAZLIĞA İLİŞKİN BAŞVURU SÜRECİ

A. İdari Yargıda

2. İzmir 4. İdare Mahkemesi 25/11/2020 tarih ve E.2020/1479, K.2020/1449 sayılı kararı ile, "Davacının 09/07/2020 tarihli başvurusuyla, maaş naklindeki 680,17 TL'nin güncelleştirilmiş hali ile maaşına yansıtılması ve Sağlık Bakanlığına naklinin yapıldığı tarihten bu yana geriye dönük olarak faizi ile birlikte tarafına ödenmesinin talebiyle yaptığı başvuruya davalı idarece verilen 13/10/2020 tarih ve 77618171/622.01 sayılı işlemin dava dilekçesine eklenip bu işlemin tebliğ tarihinin dava dilekçesinde gösterilerek anılan işlemin de iptalinin istenilip istenilmediği açıkça belirtilecek, sadece tam yargı davası şeklinde dava açılmak isteniyor ise, adli yargıda hüküm altına alınan bedelin T. T. A.Ş.'den talep edilip edilmediği ile bu davada söz konusu davada belirlenen zararın mı istenildiği hususu açıklığa kavuşturularak talep edilen miktarın gösterilmesi suretiyle dava dilekçesinin yenilenmesi gerektiğinden, 2577 sayılı Kanun'un 3. maddesine aykırı olarak düzenlenen davaya ait dilekçenin reddi gerektiği sonucuna varılmıştır." şeklindeki gerekçe ile 2577 sayılı Kanun'un 15. maddesinin birinci fıkrasının (d) bendi 2577 sayılı Kanun'un 15. maddesinin birinci fıkrasının (d) bendi uyarınca, dava dilekçesinin reddine karar vermiştir.

3. Davacı vekili yenileme dilekçesi ile, aynı hukuki gerekçelerle müvekkilinin Sağlık Bakanlığında çalışmaya başladığı günden geriye dönük olarak fazlaya ilişkin hakları saklı tutularak şimdilik 1.000 TL'nin yasal faiziyle birlikte ödenmesine karar verilmesini talep etmiştir.

4. İzmir 4. İdare Mahkemesi 11/01/2021 tarih ve E.2020/1680, K.2021/22 sayılı kararı ile, uyuşmazlığın görüm ve çözümünde adli yargı yerinin görevli olduğu gerekçesiyle, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 15/1-a. maddesi hükmü uyarınca davanın görev yönünden reddine kesin olarak karar vermiş ve karar kesinleşmiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir :

"... Dava dilekçesi ve eklerinin incelenmesinden; davacının T. T. A. Ş. 'nde çalışmakta iken özelleştirme nedeniyle Sağlık Bakanlığına atandığı, 24.12.2010 tarihinde Sağlık Bakanlığı binyesinde göreve başladığı, naklin yapıldığı yıl aldığı ikramiye tutarının maaş nakil ilmihaberine yansıtılmadığı ve maaş naklinin eksik düzenlendiği iddiasıyla nakil tarihi itibarı ile alması gereken ücret ve ücrete eklenecek ikramiye tutarının eklenmek suretiyle, maaş nakil ilmihaberinin yeniden düzenlenmesi gerektiğinin tespiti ve eksik ücretlerinin ödenmesi istemiyle T. T. A. Ş. aleyhine açtığı davada, Ankara 34. İş Mahkemesinin 28.09.2017 tarih ve E:2016/16, K:2017/340 sayılı kararı ile maaş nakil ilmihaberine eklenmesi gereken sabit ücretin net 680,17 TL olduğu tespit edilerek davanın kısmen kabulüne, eksik ücretlerinin ödenmesine ilişkin olarak ise davanın husumet yokluğundan reddine karar verildiği, anılan kararın istinaf incelemesi sonucu Ankara Bölge Adliye Mahkemesi 8. Hukuk Dairesinin 28.09.2017 tarih ve E:2017/3201, K:2017/2211 K. sayılı kararıyla, istinaf başvurusunun kısmen kabul edilerek davanın husumet yokluğundan reddine ilişkin kısmının kaldırılarak eksik ödendiği tespit edilen 13.197,71-TL'nin davalı Türk Telekom A.Ş. tarafından davacıya ödenmesine karar verildiği, Türk Telekom A.Ş. tarafından yukarıda tarih ve sayısı belirtilen yargı kararı gereği davacının eksik olarak aldığı 680,17-TL maaş farkı da eklenerek 2.626,33-TL olarak 19.03.2018 tarihliyer değiştirme suretiyle atamalarda aylık bildirim bordosunu yeniden düzenleyerek davacının görev yaptığı hastaneye gönderildiği, akabinde davacı tarafından davalı idareye yapılan başvuruların kurumun söz konusu davalarda taraf olmadığı gerekçesiyle ödenmediği, daha sonra davacının 09.07.2020 tarihli başvurusuyla, maaş naklindeki 680,17-TL'nin güncelleştirilmiş hali ile maaşına yansıtılması ve Sağlık Bakanlığına naklinin yapıldığı tarihten bu yana geriye dönük olarak faizi ile birlikte tarafına ödenmesinin talep edildiği, davalı idarenin 13.10.2020 tarih ve 77618171/622.01 sayılı yazısı ile davada taraf olunmadığı bildirilerek reddedilmesi üzerine, anılan yargı kararları gereğince 680,17-TL ikramiye ödeneğinin güncelleştirilmiş hali ile davacının maaşına yansıtılarak Sağlık Bakanlığında çalışmaya başladığı günden geriye dönük olarak fazlaya ilişkin hakları saklı tutularak şimdilik 1.000,00-TL'nin yasal faiziyle birlikte ödenmesine karar verilmesi istemiyle bakılmakta olan davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

Olayda, dava konusu uyuşmazlığın temelinin, T. T. A.Ş.'de görev yapmakta iken Sağlık Bakanlığına nakledilen davacının, nakil tarihi itibarı ile alması gereken ücret ve ücrete eklenecek ikramiye tutarının eklenmek suretiyle, maaş nakil ilmihaberinin yeniden düzenlenmesi gerektiğinin tespiti ve eksik ücretlerinin ödenmesi istemiyle T. T. A.Ş. aleyhine açtığı dava sonucu, Ankara 34. İş Mahkemesince, maaş nakil ilmihaberine eklenmesi gereken sabit ücretin tespit edilmesi üzerine, ücret farkının ne şekilde hesaplanacağı ve maaş nakil ilmihaberinin ne şekilde yansıtılacağına yönelik olduğu, dolayısıyla uyuşmazlığın Mahkeme kararının uygulanması ilişkin olduğu ve İş Mahkemesi kararının uygulanmasını teminen yapılan başvurunun reddi sonrası yoksun kalınan parasal hakların ödenmesine karar verilmesi istemiyle açılan iş bu davanın görüm ve çözümünde adli yargı yerinin görevli olduğu sonucuna varılmıştır.

Nitekim, benzer uyuşmazlıkta İzmir Bölge İdare Mahkemesi 2. İdari Dava Dairesinin 17.05.2018 günlü,

5. Davacı vekili, aynı istemle bu kez adli yargı yerinde dava açmıştır.

B. Adli Yargıda

6. Bergama 2. Asliye Hukuk Mahkemesi 07/11/2024 tarih ve E.2024/575, K.2024/478 sayılı kararı ile, " uyuşmazlığın işçi ile işveren ilişkisinden kaynaklandığı, talebin Ankara 34.İş Mahkemesinin 2016/16 Esas sayılı ilamı uyarınca hükmü altına alınan ücret alacağının maaşına yansıtılmasına ilişkin olduğu, uyuşmazlığın çözüm yerinin İş Mahkemesi olması, Bergama İlçesinde müstakil İş Mahkemesi bulunmaması nedeniyle Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu'nun 24.03.2005 tarih 188 sayılı ilke kararı gereğince Bergama 1.Asliye Hukuk Mahkemesi'nin İş Mahkemesi olarak görevlendirildiği de nazara alınarak mahkemenin açılan davada görevli olmadığı" gerekçesiyle mahkemenin görevsizliği nedeniyle HMK 114/1-c ve 115/2 maddeleri uyarınca davanın usulden reddine karar vermiştir.

7. Dosya, İş Mahkemesi sıfatıyla Bergama 1.Asliye Hukuk Mahkemesine tevzi edilmek üzere gönderilmiş ve Bergama 1. Asliye Hukuk Mahkemesinin (İş Mahkemesi Sıfatıyla) E. 2024/513 numarasına kaydedilmiştir.

8. Bergama 1. Asliye Hukuk Mahkemesi (İş Mahkemesi Sıfatıyla) 02/07/2025 tarih ve E.2024/513, K.2025/277 sayılı kararı ile, davada idari yargının görevli olduğu gerekçesiyle, 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 114/1-b maddesi uyarınca yargı yolu bakımından dava şartı yokluğu nedeniyle davanın usulden reddine karar vermiş, bu karar istinaf edilmeden kesinleşmiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

"...Özelleştirilen T.T. A.Ş bünyesinde çalışmakta olan M. Ö.'ün Devlet Personel Daire Başkanlığına bildirilerek Bergama *Devlet Hastanesinde göreve başladığı, Özelleştirilen kurum davacının maaş tutarını eksik bildirdiği, daha sonrasında Ankara 34. İş Mahkemesi'nin 2016/16 E. ve 2017/340 K. Sayılı kararı ve Ankara Bölge Adliye Mahkemesi 8. Hukuk Dairesi'nin 2017/3201 E. ve 2017/2211 K. Sayılı kararı doğrultusunda nakil ücret bordrosunun yeniden düzenlenerek davalı kuruma bildirildiği, kurum içi yazışmalarda kararın uygulanmadığı veya uygulanıp uygulanmayacağı yönünde net görüş bildirilmediği, görülmektedir.

680,17-TL ilave edilmesi gereken tutarın 15.01.2011 tarihi itibarıyla maaş tutarına ilave edilmediği anlaşılmaktadır. O halde Ankara Bölge Adliye Mahkemesi denetiminden geçerek kesinleşen bir kararın varlığı açıkken aynı konuda tekrar yargılama yapmak mümkün değildir.

Davacı vekilinin dava dilekçesinde belirttiği ve ifade ettiği " tüm bu nedenlerden dolayı ve müvekkilimin mahkeme kararları ile ilgili yasaya rağmen yaptığı tüm başvurular davalı kurumca reddedilmiş olduğundan işbu davayı Sayın Mahkemenizce açma zaruretimiz hasıl olmuştur." şeklindeki ifade de Adli yargıda alınmış ve denetimden geçerek kesinleşmiş bir kararın uygulanmamasından kaynaklanan ya da kurumun red işlemine karşı açılacak idari yargının alanına giren tam yargı veya iptal davasından bahsetmek mümkündür. Bu nedenle açılan dava yönünden mahkememiz için yargı yolu caiz değildir..."

9. Davacı vekilinin, 2247 sayılı Kanun'un 14. maddesine göre doğduğunu öne sürdüğü olumsuz görev uyuşmazlığının giderilmesi istemiyle başvurması üzerine, Bergama 1. Asliye Hukuk Mahkemesince dava dosyası Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmiştir.

III. İLGİLİ HUKUK

10. Anayasa'nın "Yargı yolu" başlıklı 125. maddesinin birinci fıkrasının ilk cümlesi ile aynı maddenin son fıkrası şöyledir:

"İdarenin her türlü eylem ve işlemlerine karşı yargı yolu açıktır.

(...)

İdare, kendi eylem ve işlemlerinden doğan zararını ödemekle yükümlüdür."

11. 4046 sayılı Özelleştirme Uygulamaları Hakkında Kanun'un "Kuruluşlardaki Personelin Nakli" başlıklı 22. maddesi şöyledir:

"(Değişik: 3/7/2005 - 5398/8 md.)

Özelleştirme programına alınan kuruluşlarda (iştirakler hariç) ilgili kuruluş veya İdare tarafından istihdam fazlası personel belirlenmesi ya da bu kuruluşların kısmen veya tamamen satışı nedeniyle kamu tüzel kişiliğinin sona ermesi, devredilmesi, küçültülmesi, faaliyetlerinin durdurulması, kapatılması, tasfiye edilmesi halinde; bu kuruluşlarda programa alınma tarihi itibarıyla 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa tâbi olarak veya sözleşmeli statüde çalışmakta olanlar ile iş kanunlarına tâbi olarak görev yapmakla birlikte toplu iş sözleşmesi hükümlerinden yararlanmayan genel müdür, genel müdür yardımcısı, teftiş kurulu başkanı, kurul başkanı, daire başkanı, müessese, bölge, fabrika, işletme ve şube müdürü, müfettiş ve müfettiş yardımcısı,

mişavir ve başuzman unvanlı kadrolara atanmak suretiyle görev yapan personel, kamu kurum ve kuruluşlarına nakledilmek üzere yukarıda belirtilen işlemlerin tamamlanmasından itibaren onbeş gün içerisinde İdare tarafından Devlet Personel Başkanlığına bildirilir. Nakil hakkı tanınan bir kadro veya pozisyonda görev yapmakta iken İdare tarafından ihdas edilen ve iş kanunlarına tâbi olan kadrolara atanmayı kabul edenler ile kuruluş özelleştirme programına alındıktan sonra kuruluşu naklen veya açtıkları atanalar bu madde ile getirilen nakil hakkından yararlanamaz. İdare, özelleştirme programındaki kuruluşlarda nakil hakkı kapsamında yer alan kadro ve pozisyonlardan boş bulunanları iptal etmeye, kadro ve pozisyonların yerini, aynı kuruluş bünyesindeki şirketler veya işyerleri arasında değiştirmeye yetkilidir. Özelleştirme programındaki herhangi bir kuruluşun personeli, İdare tarafından özelleştirilecek kuruluşlarda görevlendirilebilir ve yetkilendirilebilir.

Nakle tâbi personelin, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa göre kazanılmış hak aylık derecesinden aşağı olmamak kaydıyla, 190 sayılı Kanun Hükmünde Kararname kapsamında bulunan kamu kurum ve kuruluşlarının boş kadrolarından Devlet Personel Başkanlığına tespit edilen kadroya, anılan Başkanlık tarafından kırkbeş gün içerisinde ataması teklif edilir. 190 sayılı Kanun Hükmünde Kararname kapsamı dışındaki kamu kurum ve kuruluşlarının (özelleştirme kapsamındaki kuruluşlar hariç) mevcut boş kadro veya pozisyonlarına da ihtiyacı doğrultusunda atama teklifi yapılabilir. (Değişik üçüncü cümle: 10/9/2014-6552/108 md.) Bu personelden 22/1/1990 tarihli ve 399 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin eki (1) sayılı Cetveldeki kadrolarda istihdam edilmekte olanlar ile burada sayılan unvanlarla çalışan diğer statülerdeki personelin atama teklifleri, Araştırmacı unvanlı kadrolara veya istekleri hâlinde 399 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin eki (1) sayılı Cetvelde yer alan unvanlar hariç olmak üzere öğrenim durumları itibarıyla ihraz etmiş oldukları unvanlara ilişkin kadrolara, daha önce bu unvanlara ilişkin kadro veya pozisyonlarda bulunmuş olması ve atama yapılacak kadro unvanının 190 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin eki cetvellerde yer alması kaydıyla yapılır. Ancak (1) sayılı cetvelde yer alan, mesleğe özel yarışma sınavı ile giren ve belirli süreli meslek içi eğitimden sonra özel bir yeterlik sınavı sonucunda görevle alınanların atama teklifleri, söz konusu görev unvanına uygun kadrolara yapılır. Devlet Personel Başkanlığı tarafından gönderilen atama teklif yazısının atamayı yapacak kamu kurum ve kuruluşuna intikalinin üzerinden otuz gün içerisinde bu kurum ve kuruluş tarafından atama işlemlerinin yapılması zorunludur. Naklen atanan personel hakkında geçici 9 uncu madde hükümleri dikkate alınır.

Kuruluşun satılması veya devredilmesi halinde bu kuruluşta çalışan nakle tâbi personelin ataması yukarıdaki hükümlere göre yapıldıktan sonra atama emri, ilgili personele atamayı yapan kurum veya kuruluş tarafından, istihdam fazlası personel için yapılacak atama emri ise kuruluş tarafından 7201 sayılı Tebligat Kanunu hükümlerine göre tebliğ edilir. Personelin işe başlama sürelerine ve işe başlamama halinde yapılacak işlemlere ilişkin olarak 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 62 ve 63 üncü maddeleri hükümlerinin uygulanmasından atamayı yapan kamu kurum ve kuruluşu sorumludur. Kurum ve kuruluşla atama ve görevle başlatma işlemlerinin sonucunu en geç onbeş gün içerisinde Devlet Personel Başkanlığına bildirilir. Yeni kurumunda görevine başlayan personel istekleri halinde, boş kadro bulunması ve ilgili mevzuata uygun olması şartıyla eski kadro veya pozisyonuna uygun kadrolara kurumlarınca atanabilirler. Askerlik görevlerini yapmakta olanlar için yukarıdaki süreler terhislerini takip eden aybaşından itibaren başlar. Bu madde gereğince diğer kamu kurum ve kuruluşlarına yapılacak nakil sebebiyle boşalan kadro ve pozisyonlar, boşaldıkları tarihten itibaren herhangi bir işleme gerek kalmaksızın iptal edilmiş sayılır.

Bu maddenin birinci fıkrasında, göre diğer kamu kurum ve kuruluşlarına nakledilmek üzere Devlet Personel Başkanlığı bildirilen personelin, kuruluşun kamu tüzel kişiliğinin sona erdiği tarihten, yeni kurumlarında göreve başlayacakları tarihi takip eden aybaşına kadar geçecek süreye ilişkin olarak eski kadro veya pozisyonlarına ait aylık, ücret, varsa ikramiye ve ücrete bağlı diğer mali hakları ile yeni kurumlarında göreve başlayacakları tarihe kadar geçecek süredeki sosyal hak ve yardımları (harcırah, sağlık giderleri, cenaze giderleri ve ölüm yardımı) Özelleştirme Fonundan ödenir ve bunlardan T.C. Emekli Sandığına tâbi olanların bu süre içinde Sandıkla olan ilgileri devam eder. Eski görev yerinden alınan aylık ve diğer mali haklar için borç çıkartılmaz ve kurumlar arasında herhangi bir hesaplama yapılmaz. Personelin Devlet Personel Başkanlığına bildirildikleri tarihten yeni görev yerlerine başlayacakları tarihe kadar geçecek süredeki aylık ve ücretlerindeki artışlar, beşinci ve altıncı fıkraların uygulanmasında dikkate alınmaz. Bu personelden nakil sürecinde emekli olanlara T.C. Emekli Sandığına ödenen emekli ikramiyeleri, makam, görev ve temsil tazminatları ile ölüm yardımları, ödenmesini takiben iki ay içerisinde faturası karşılığında Hazine tarafından T.C. Emekli Sandığına ödenir. Nakil hakkına sahip olarak iş kanunlarına tâbi çalışmakta iken özelleştirme uygulamaları nedeniyle istihdam fazlası personel olarak belirlenenlerden, kararın kendilerine tebliği tarihinden başlayarak on gün içinde nakil hakkından vazgeçtiğini beyan edenlerin iş sözleşmeleri feshedilmiş sayılır ve bunların ihbar ve kıdem tazminatları Özelleştirme Fonundan karşılanır. Kuruluşun özelleştirme uygulaması sonucu nihai devir işlemlerinin onaylanmasında ilişkin kararın Resmi Gazetede yayımlandıktan itibaren on gün içinde nakil hakkından vazgeçtiğini çalıştığı kuruluşu yazılı olarak bildiren nakil hakkına sahip iş kanunlarına tâbi personelin de iş sözleşmeleri feshedilmiş sayılır ve bunların ihbar ve kıdem tazminatları Özelleştirme Fonundan karşılanır. Diğer kamu kurum ve kuruluşlarına nakledilmek üzere isimleri Devlet Personel Başkanlığına bildirilenlerden; nakil süreci içerisinde kıdem tazminatına hak kazandıracak şekilde iş sözleşmeleri sona erenlerin kıdem tazminatları da Özelleştirme Fonundan ödenir. İş kanunlarına tâbi olarak çalışmakta iken, bu madde gereğince diğer kamu kurum ve kuruluşlarına nakledilen personele kıdem tazminatı ödenmez ve bunların önceden kıdem tazminatı ödenmiş süreleri hariç, kıdem tazminatına esas hizmet süreleri 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı

Kanunu hükümlerine göre emekli ikramiyelerinin hesabında dikkate alınır.

Bu madde hükümlerine göre kamu kurum ve kuruluşlarına nakledilen sözleşmeli personel ile iş kanunlarına tâbi personele, Devlet Personel Başkanlığına bildirildikleri tarihteki kadro ve pozisyonlarına ilişkin olarak bildirim tarihi itibarıyla almakta oldukları sözleşme ücreti, ücret (fazla mesai ücreti hariç), ikramiye, bankacılık tazminatı, ek ücret, ek ödeme, teşvik ödemesi ve benzeri adlarla yapılan ödemelerin toplam net tutarının (bu tutar sabit bir değer olarak esas alınır); nakledildiği kurum veya kuruluştaki kadro veya pozisyonlara ilişkin olarak yapılan aylık, ek gösterge, ikramiye, her türlü zam ve tazminatları (ek tazminat ve bankacılık tazminatı dâhil), makam tazminatı, görev tazminatı, sözleşme ücreti, ücret, ek ücret, ek ödeme, teşvik ödemesi, döner sermaye payı ve benzeri adlarla yapılan her türlü ödemelerin (fazla mesai ücreti, fiilen yapılan ders karşılığı ödenen ek ders ücreti hariç) toplam net tutarından fazla olması halinde aradaki fark tutarı, herhangi bir vergi ve kesintiye tâbi tutulmaksızın fark kapanıncaya kadar ayrıca tazminat olarak ödenir. Atandıkları kurumdaki kadro unvanı veya pozisyonlarında isteğe bağlı olarak herhangi bir değişiklik olanlarla, başka kurumlara geçenlere fark tazminatı ödenmesine son verilir.

399 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye ekli (1) sayılı cetvelde belirtilen kadrolarda görev yapmakta iken nakle tâbi tutulan personelin (bu Kanuna göre anonim şirket halinde birleştirilen kuruluşlardaki personel dâhil), Devlet Personel Başkanlığına bildirildikleri tarihteki kadrolarına ilişkin olarak bildirim tarihi itibarıyla almakta oldukları aylık, ek gösterge, zam, özel hizmet tazminatı, makam tazminatı, temsil tazminatı, görev tazminatı bir bütün olarak, göreve başladıkları tarihi izleyen aybaşından geçerli olmak üzere üç yıl süre ile saklı tutulur ve şahsa bağlı haktan yararlanılan süreler 5434 sayılı Kanunun ek 68 inci ve ek 73 üncü maddelerinde belirtilen sürelerin hesabında (daha önce nakledilenler dâhil) dikkate alınır. İlgililerin yeni kadrolarına atandıkları tarihten önce, eski kadroları için mevcut olan ve saklı haklar kapsamında bulunan gösterge, puan, oran ve katsayı artışları şahsa bağlı haklarda artış sayılır. Ancak eski kadro için bu tarihten sonra ihdas edilmiş hiçbir mali ve sosyal hak ve yardım ile sair ödemeler şahsa bağlı hak kapsamında değerlendirilmez. Atanılan kadrodaki derece yükselmeleri veya kademe ilerlemeleri, aylık gösterge ve ek gösterge dışındaki ödemelerde, şahsa bağlı olarak saklı tutulan hakların ödendiği eski kadronun derecelerinin yükseltilmesi veya kademelerinin ilerletilmesi sonucunu doğurmaz. Bu personelin (bu Kanuna göre anonim şirket halinde birleştirilen kuruluşlardaki personel dâhil), Devlet Personel Başkanlığına bildirildikleri tarihteki kadrolarına ilişkin olarak bildirim tarihi itibarıyla almakta oldukları aylık, ek gösterge, ikramiye, her türlü zam ve tazminatları (ek tazminat ve bankacılık tazminatı dâhil), makam tazminatı, temsil tazminatı, görev tazminatı, ücret (fazla mesai ücreti hariç), ek ücret, ek ödeme ve benzeri adlarla yapılan ödemelerin toplam net tutarının (bu tutar sabit bir değer olarak esas alınır); nakledildiği kurum ve kuruluş tarafından şahsa bağlı hak olarak ödenen aylık, ek gösterge, zam, özel hizmet tazminatı, makam tazminatı, temsil tazminatı, görev tazminatı ödemeleri ile şahsa bağlı hak dışında yapılan ikramiye, ücret, ek ücret, ek ödeme, ek tazminat, teşvik ödemesi, döner sermaye payı ve benzeri adlarla yapılan her türlü ödemelerin (fazla mesai ücreti, fiilen yapılan ders karşılığı ödenen ek ders ücreti hariç) toplam net tutarından fazla olması hâlinde aradaki fark tutarı, herhangi bir vergi ve kesintiye tâbi tutulmaksızın fark kapanıncaya kadar ayrıca tazminat olarak ödenir. Atandıkları kurumdaki kadro unvanı veya pozisyonlarında isteğe bağlı olarak herhangi bir değişiklik olanlarla, başka kurumlara geçenlere şahsa bağlı hak uygulamaları ile fark tazminatı ödenmesine son verilir."

12. 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun "İdari dava türleri ve idari yargı yetkisinin sınırı" başlıklı 2. maddesi şöyledir:

"1. (Değişik: 10/6/1994-4001/1 md.) İdari dava türleri şunlardır:

a) (İptal: Anayasa Mahkemesinin 21/9/1995 tarihli ve E:1995/27, K:1995/47 sayılı kararı ile; Yeniden Düzenleme: 8/6/2000-4577/3 md.) İdari işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için menfaatleri ihlâl edilenler tarafından açılan iptal davaları,

b) İdari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları doğrudan muhtel olanlar tarafından açılan tam yargı davaları,

c) (Değişik: 18/12/1999-4492/6 md.) Tahkim yolu öngörülen imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerinden doğan uyuşmazlıklar hariç, kamu hizmetlerinden birinin yürütülmesi için yapılan her türlü idari sözleşmelerden dolayı taraflar arasında çıkan uyuşmazlıklara ilişkin davalar.

2. İdari yargı yetkisi, idari eylem ve işlemlerin hukuka uygunluğunun denetimi ile sınırlıdır. İdari mahkemeler; yerindelik denetimi yapamazlar, yürütme görevinin kanunlarda ve Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinde gösterilen şekil ve esaslara uygun olarak yerine getirilmesini kısıtlayacak, idari eylem ve işlem niteliğinde veya idarenin takdir yetkisini kaldırarak biçimde yargı kararı veremezler.

3. (Mülga: 2/7/2018 - KHK-703/185 md.)"

13. 2577 sayılı Kanun'un "İptal ve tam yargı davaları" başlıklı 12. maddesi şöyledir:

"İlgililer haklarını ihlal eden bir idari işlem dolayısıyla Danıştaya ve idare ve vergi mahkemelerine doğrudan doğruya tam yargı davası veya iptal ve tam yargı davalarını birlikte açabilecekleri gibi ilk önce iptal davası açarak bu davanın karara bağlanması üzerine, bu husustaki kararın veya kanun yollarına başvurulması halinde verilecek kararın tebliği veya bir işlemin icrası sebebiyle doğan zararlardan dolayı icra tarihinden

itibaren dava süresi içinde tam yargı davası açabilirler. Bu halde de ilgililerin 11 nci madde uyarınca idareye başvurma hakları saklıdır."

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

A. İlk İnceleme

14. Uyuşmazlık Mahkemesinin Kenan YAŞAR'ın Başkanlığında, Üyeler Eyüp SARICALAR, Bayram ŞEN, Döndü Deniz BİLİR, Ahmet ARSLAN, Mahmut BALLI ve Recep KILIÇ'ın katılımlarıyla yapılan 24/11/2025 tarihli toplantısında; 2247 sayılı Kanun'un 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre, anılan Kanun'un 14. maddesinde öngörülen biçimde olumsuz görev uyuşmazlığı doğduğu, idari yargı dosyasının 15. maddede belirtilen yöntemle uygun olarak davacı vekilinin istemi üzerine, son görevsizlik kararını veren mahkemece Uyuşmazlık Mahkemesine gönderildiği, adli yargı dosyasının da Uyap kayıtlarının temin edildiği ve usule ilişkin işlemlerde herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından, görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliği ile karar verildi.

B. Esasın İncelenmesi

15. Raportör-Hâkim Gülay DOĞAN'ın, davanın çözümünde idari yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan, ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ ile Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın davada idari yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra, gereği görüldüğü düşünüldü:

16. Dava, dava dışı T. T. A. Ş. bünyesinde kapsam dışı personel olarak çalışmakta iken, 4046 sayılı Kanun'un 22. maddesi uyarınca davalı kuruma nakledilen davacının, maaş nakil bildirimimin ilgili mevzuata uygun düzenlenmemesi nedeniyle adli yargı yerinde T. T. A. Ş.'ne açtığı davanın kabulüne karar verildiği ve anılan şirket tarafından maaş nakil bildirimini yeniden düzenlendiği halde davalı kurum tarafından mali haklarının ödenmediği ileri sürülerek, ödenmeyen mali haklarının tazminine karar verilmesi istemiyle açılmıştır.

17. Dosyanın incelenmesinden; davacının dava dışı şirkette çalışmaktayken özelleştirme üzerine kamuya atanıp, 24/12/2010 tarihinde Bergama * Devlet Hastanesinde göreve başladığı, kamuya nakil sırasında haklarını saklı tuttuğu, sözleşmedeki güvence süresi dolmadan çalıştığı kurum tarafından nakil bildirimimin yapıldığı, davacının naklinin yapıldığı yıl aldığı ikramiye tutarlarının maaş nakil bildirimine yansıtılmadığı, bu şekilde maaş nakil belgesinin eksik düzenlendiği ileri sürülerek, davacının Devlet Personel Başkanlığına bildirim tarihi itibarıyla alması gerekli olan ücret ve ücretle eklenmesi gereken farkların, ayrıca 112 günlük ikramiye tutarının sabit değer olarak eklenecek şekilde nakil bildirimimin yeniden düzenlenmesi ve düzenlenmiş haliyle Devlet Personel Başkanlığına bildirilmesi gerektiğinin tespitine, maaş nakil bildirimimin eksik düzenlenmesi sebebiyle, kamuda çalışmaya başladığı tarihten itibaren eksik ücret alması nedeni ile fazlaya ilişkin hakları saklı kalmak kaydıyla 1.000 TL'nin T. T. A. Ş.'den tahsili istemiyle adli yargı yerinde dava açtığı, Ankara 34. İş Mahkemesinin 25/05/2017 tarih ve E.2016/16, K.2017/340 sayılı kararı ile; "bildirim yükümlülüğü davalı işverende olmakla birlikte, eksik bildirilen tutarın ödenmesi yükümlülüğünün davacının atandığı kamu kurumuna ait olduğundan davacının her ay eksik ücret alması nedeni ile uğradığı zararın tahsiline yönelik talebin husumet yokuşu nedeni ile reddine, bilirkişi tarafından yapılan hesaplama doğrultusunda tespit talebinin kabulüne" karar verildiği, kararın istinaf edilmesinin üzerine Ankara Bölge Adliye Mahkemesi 8. Hukuk Dairesinin 04/10/2017 tarih ve E.2017/3201, K.2017/2211 sayılı kararı ile, "Dosyada davacının; nakil sonrası ayrılmış olduğu kurumun, yani davalının düzenlemiş olduğu ilmihaberden kaynaklı olarak fark alacaklarını istediği anlaşılmıştır. Dava konusu alacaklara ilişkin ilmihaber düzenleyen, idari işlemi yapan davalı kurumdur. Bu sebeple, mahkemce davanın esasına girerek karar vermesi gerekirken husumetten reddi hatalı olup bozmayı gerektirmiştir." şeklinde karar verilmiştir. Dosyada alınanlar ve karar vermeye ve denetime elverişli bilirkişi raporu dikkate alındığında, işlemi gerçekleştiren davalı olduğundan davalıya husumet yöneltilebileceği aksi yönde mahkeme kararının kaldırılarak, ıslah talebi ve ek raporda dikkate alındığında davalı vekilinin istinaf başvurusunun reddi ve davacı vekilinin istinaf başvurusunun kabulü ile HMK'nın 353-(b)2 maddesi gereğince mahkeme kararının kaldırılarak davanın kısmen kabulü ile; Devlet Personel Başkanlığı'na bildirim tarihinde davacının maaş nakil bildirim ilmihabeğine ilave tediye ve akti ikramiye tutarı olarak net 680,17 TL ek ödemenin eklenmesi gerektiğinin tespitine, Net 13.197,71 TL alacağın dava tarihi olan 28/12/2012'den itibaren işleyecek faizi ile davalıdan alınarak davacıya verilmesine," karar verildiği anlaşılmıştır. Davacı tarafından bu kez, çalıştığı kuruma maaş nakil bildiriminde yer alan 680,17 TL'nin güncelleştirilmiş hali ile tarafına ödenmesi için başvuru bulunulmuş, davalı kurum tarafından 13/10/2020 tarih ve 77618171/622.01 sayılı yazı ile kurumun davada taraf olmadığı gerekçesiyle talebinin reddine karar verilmesi üzerine, davacının Sağlık Bakanlığında çalışmaya başladığı günden geriye dönük olarak fazlaya ilişkin hakları saklı tutularak şimdilik 1.000 TL'nin davalıdan tahsili istemiyle iş bu dava açılmıştır. Dava konusu uyuşmazlığın esasının iş hukukuna değil, davalı kurumun idari işleminden kaynaklı tazminat istemine dayısıyla idare hukukuna ilişkin olduğu değerlendirilmiştir.

18. Bu durumda, davacının talep ettiği alacağının idari işleminden kaynaklandığı, dolayısıyla bu işlemden kaynaklanan tazmin isteminin de 2577 sayılı Kanun'un 2. maddesinin (b) fıkrasında belirtilen; "İdari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları doğrudan muhtel olanlar tarafından açılan tam yargı davaları" ve 2577 sayılı Kanun'un 12. maddesi kapsamında idari yargı yerinde görülmesi gerekmektedir.

19. Yukarıda belirtilen hususlar göz önünde bulundurularak, İzmir 4. İdare Mahkemesinin 11/01/2021 tarih ve E.2020/1680, K.2021/22 sayılı görevsizlik kararının kaldırılması gerekmektedir.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Davanın çözümünde İDARİ YARGININ GÖREVLİ OLDUĞUNA,

B. İzmir 4. İdare Mahkemesinin 11/01/2021 tarih ve E.2020/1680, K.2021/22 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA,

24/11/2025 tarihinde, OY BİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan Vekili
Kenan
YAŞAR

Üye
Eyüp
SARICALAR

Üye
Bayram
ŞEN

Üye
Döndü Deniz
BİLİR

Üye
Ahmet
ARSLAN

Üye
Mahmut
BALI

Üye
Recep
KILIÇ

Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanlığından:

ESAS NO : 2025/613
KARAR NO : 2025/667
KARAR TR : 24/11/2025

ÖZET: 3083 sayılı Kanun'a istinaden çiftçilik yapmak amacıyla davacı tarafa kiraya verilen taşınmazın, önceki kiracısı ile davacı arasında sıkıntılar yaşandığı gerekçesiyle kira sözleşmesinin iptaline dair işlemin iptali için açılan davanın, özel hukuk hükümlerine göre ADLİ YARGI YERİNDE görülmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : H. K.
Vekili : Av. G. İ.
Davalı : Viranşehir Kaymakamlığı

I. DAVA KONUSU OLAY

1. Davacı vekili, müvekkilinin Şanlıurfa ili, Viranşehir ilçesi, Germen Köyü, Bıyıklı Mahallesi, * ada/parsel sayılı toplam 62 dönümlük taşınmazın maliki olduğunu, 2016 yılında yapılan toplulaştırma işlemi ile * ada/parsel sayılı tapulu arazisinin hazine arazisi olarak vasfının değiştirildiğini, bu değişiklikten dolayı müvekkile ada/parsel sayılı arazide bulunan yan komşusu Z. T.'ün taşınmazına kaydırma yapıldığını, bu kaydırmanın sadece resmi evrakta geçerli olup, fiiliyatta müvekkilinin arazisinde Z. T.'ün arazisine yönelik herhangi bir kayma işlemi olmadığını, köydeki herkesin toplulaştırma işlemi yapılmadan önceki duruma göre arazisini ekip biçtiğini, toplulaştırmadan sonra herhangi bir sınır çizme yapılmadığından fiili durumun geçmişteki gibi devam ettiğini, toplulaştırmadan önce alt sınır komşusu olan A. D. adlı kişinin ve * ada/parsel sayılı taşınmazların fiili kullanıcısı olduğunu, toplulaştırma işlemi ile * nolu ada/parselin mera arazisi olarak vasfının değiştiğini, ancak kendisinin eskisi gibi * ada/parsellerdeki taşınmazları ekip biçmeye devam ettiğini, müvekkilin kendisine ait olan * ada/parsel sayılı taşınmazın hazine arazisi olarak vasfının değiştirildiğini 2020 yılında tapudan öğrendiğini, arazinin akıbetini araştırduğunda taşınmazın 15/02/2016 tarihinden 18/09/2017 tarihine kadar Z. S. tarafından, 2018 yılında alt sınır komşusu A. D. tarafından kiralandığını öğrendiğini, Z. S. ve alt sınır komşusu olan A. D. 'in, müvekkilinin söz konusu arazinin 60 yıllık kullanıcısı ve hali hazırda ekip biçen kişisi olduğunu bilmesine rağmen hukuka aykırı olarak kiralama yapıldığını, bu kiralama işlemi sonrasında da kiralanan yer üzerinde herhangi bir tasarrufla bulunulmadığını, müvekkilin arazisinin fiili kullanıcısı olmamasına rağmen hukuka aykırı bir şekilde kiralama işlemi yapan sınır komşusu A. D. 'in kendi arazisini kullanmaya devam etmekte olup müvekkilin arazisini de elinden almaya çalıştığını,

müvekkilinin hak kaybına uğramamak için * ada parsel sayılı arazisinin hazine arazisi olarak vasfının değiştiğini öğrendiğinde Milli Emlak'a gittiğini ve İl Tarım ve Orman Müdürlüğüne kiralanan yere gelindiğinde, A. D. ve Z. S. ile işbirliği yapan muhtıran gelen memurlar tarafından aranmasına rağmen kiralanan yere gelip beyanda bulunmadığını, kiralama işlemini yapan memurlar tarafından köy halkına sorulduğunu, tespit komisyonunca taşınmazın fiili kullanıcısının müvekkil olduğu şerh düstürlere * ada/parsel sayılı arazinin müvekkiline kiralandığını, müvekkilinin kira parasını yatırdığını ve halihazırda sezonluk türlerini ekip biçmekte olduğunu, durumu öğrenen A. D. 'in, huzursuzluk yaratarak Viranşehir Kaymakamlığı'na gittiğini ve eğer kiralama kendi adına yapılmazsa toplumsal olaylar yaşanacağı dile getirdiğini, Viranşehir Kaymakamlığına 03/05/2024 tarih ve E-15596379-14736 sayılı yazı ile kiralama komisyonuna * ada/parsel sayılı arazinin A. D. ve H. K. arasında sıkıntılar yaşanması sebebiyle kiralanamayarak boş bırakılmasına ilişkin yazı yazıldığını, bu yazı uyarınca * nolu arazinin kiralamasının durdurulduğunu, müvekkilinin bu kararı 13/05/2024 tarihinde Kaymakamlığa gittiğinde öğrendiğini, aynı gün içinde bu kararın kaldırılması için dilekçe ile başvuruda bulunduğunu, müvekkilin sahibi olduğu 62 dönüm tapulu arazinin * nolu parseldeki 30 dönümlük arazisini toplulaştırma işlemi ile yan sınır komşusu Z. T. 'in arazisine kaydırdığını, fakat fiiliyata bir kayma söz konusu olmaması ve Kaymakamlık makamınca da * ada parselde tedbir kararı alınarak arazinin kiralamasının durdurulması neticesinde müvekkilin sahip olduğu 62 dönüm tapulu 30 dönüm de kiralama olan toplam 92 dönüm arazide sadece 28 dönüm arazi ekip biçebildiğini, müvekkilinin hak kaybı yaşadığını, A. D. adlı kişinin arazisinde her hangi bir daralmanın söz konusu olmadığını, bölgenin sosyal boyutu nedeniyle fesih hakkının idareye tanınmadığını ve idarenin sözleşmeyi feshetmesi için haklı nedenlerin ortaya konulamadığını, A. D. 'in müvekkilin hak sahibi olduğu yeri elinden almayı çalıştığını, müvekkilin bu karar sebebi ile mağduriyete uğradığını, hak sahibi olduğu yerde şu an ürün ekmediğini belirterek, hukuka aykırı bir şekilde kira sözleşmesi iptal edilen müvekkilin hakkının derhal müvekkile iadesi ve Viranşehir Kaymakamlığının 03/05/2024 tarih ve E-15596379-14736 sayılı işleminin iptali talebiyle idari yargı yerinde dava açmıştır.

II. UYUŞMAZLIĞA İLİŞKİN BAŞVURU SÜRECİ

A. İdari Yargıda

2. Şanlıurfa 2. İdare Mahkemesi 09/10/2024 tarih ve E.2024/1063, K.2024/1511 sayılı kararı ile, kiracı-kiralayan ilişkisi kurulduktan sonraki aşama uyuşmazlığın konusunu oluşturduğundan, eldeki davanın özel hukuk hükümlerine göre adli yargı yerinde çözümlenmesi gerektiği gerekçesiyle 2577 sayılı Kanun'un 15/1-a maddesi uyarınca davanın görev yönünden reddine karar vermiş, bu karar kesinleşmiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

"... Dava konusu uyuşmazlığın, Şanlıurfa İli, Viranşehir İlçesi, Germen Köyü, Biyıklı Mahallesi, * ada/parsel numaralı taşınmazı kiralamak isteyen davacı ile A.D ile arasında sıkıntı yaşandığından söz konusu taşınmazın kiralanamayarak boş bırakılmasına ilişkin olarak tesis edilen Viranşehir Kaymakamlığı'nın 03/05/2024 tarihli E-15596379-14736 sayılı işlem üzerine, davacı tarafından söz konusu * ada/parsel sayılı arazinin kendisine kiralanamamasının hukuka aykırı olduğu, bu işlem nedeniyle haksız olarak bahse konu arazinin kiralanmasına ilişkin sözleşmesinin iptal edildiği ve hak kaybına uğradığından bahisle anılan işlemin iptali istemine ilişkin olduğu anlaşılmaktadır.

İdari yargının görev alanı, idare hukukunun uygulanmasından doğan uyuşmazlıklardır. İdare hukuku kuralları idare, kamu hizmetinin yürütülmesi amacıyla, kamu gücü kullanılarak tesis edilen idari işlemler, idari eylem ve idari sözleşmelerden doğan uyuşmazlıkların görünüm ve çözümünü idari yargının görev alanına girmektedir. Davanın idari yargıda görülebilmesi için taraflar arasında yapılan sözleşmenin bir idari sözleşme olması gerekir. Bilindiği üzere, idari sözleşmeler, idarelerin tek yanlı, kamusal yetkiye dayanarak, kamu hizmetinin gereklerinin yerine getirilmesi için kamu yararı amacı ile taraflar arasında akdedilen ve idareye üstün hak ve yetkiler veren, gerektiğinde tek yanlı değişiklik ve fesih yetkisini de idareye tanıyan nitelikte sözleşmelerdir. Kamu idarelerinin özel hukuk alanında akdettikleri sözleşmeler ise idari sözleşme niteliği taşımayıp, özel hukuk kurallarına göre düzenlenmektedir.

Diğer taraftan, kira sözleşmesi kiraya verenin bir şeyin kullanılmasını veya kullanılmasıyla birlikte ondan yararlanılmasını kiracıya bırakmayı, kiracının da buna karşılık kararlaştırılan kira bedelini ödemeyi üstlendiği sözleşmedir. Başka bir anlatımla kira sözleşmesi, bir bedel karşılığında geçici bir süre için tarafa veya başkasına ait taşınır veya taşınmaz malın veya bir hakkın kullanımını sağlayan sözleşmedir. Kira sözleşmesi karşılıklı iradelerin birleşmesi suretiyle oluşur. Uyuşmazlık konusu kira sözleşmesi incelendiğinde, sözleşme başlığının "arazi kira sözleşmesi" olduğu, amacının "kiraya verilen arazinin aşağıda belirtilen şartlarda işletilmesi" olduğu, kiracı ve kiraya verenin ayrı ayrı "sözleşmeyi fesih hakkının" bulunduğu, kiracının yükümlülüklerinin neler olduğunu belirttiği ve arazinin hangi hallerde ve nasıl tahliye edileceği yönünde hükümlere yer verildiği, sözleşmede idareye üstün hak ve yetkiler veren, gerektiğinde tek yanlı değişiklik yapma ve feshetme yetkisi içeren hükümlere yer verilmediği görülmektedir.

Bu durumda, dosyadaki bilgi belgeler ve ilgili mevzuatın birlikte değerlendirilmesinden; kira sözleşmesi ile davalı tarafa hukuki statüsünden bağımsız olarak imtiyazlı bir yetki, başka bir deyişle sözleşmeyi tek taraflı değiştirme, denetleme, cezai işlem tesis etme veya tek taraflı feshetme gibi üstün bir kamu gücünü kullanma yetkisi tesis edilmediği, yine taşınmazın kiraya verilmesine kadarki süreçte idari usuller kullanılmasına rağmen kiralama işlemi gerçekleştirilken, başka bir deyişle Hazinesin mülkiyetinde bulunan taşınmazın dava dışı 3. şahıslara kira sözleşmesi yoluyla kiralınması şeklindeki Borçlar Kanunu'nda ifadesini bulan kiracı-kiralayan

ilişkisi kurulduktan sonraki aşama uyusmazlığın konusunu oluşturduğundan eldeki davanın özel hukuk hükümlerine göre adli yargı yerinde çözülmesi gerektiği anlaşıldığından, uyusmazlığın görünüm ve çözümünde yukarıda yer verilen Kanun hükümleri ile yapılan açıklamalar çerçevesinde adli yargının görevli olduğu sonucuna varılmıştır.

Nitekim, Uyuşmazlık Mahkemesi'nin 26/12/2022 gün ve E: 2022/508, K:2022/710 sayılı kararı da bu yöndedir."

3. Davacı vekili, bu kez aynı istemle adli yargı yerinde dava açmıştır.

B. Adli Yargıda

4. **Viranşehir 5. Asliye Hukuk Mahkemesi 27/02/2025 tarih ve E.2025/29, K.2025/39 sayılı kararı** ile, dava konusu işlemin idari bir işlem olduğu, davaya bakmakla idari yargı yerinin görevli olduğu gerekçesiyle, 6100 sayılı Kanun'un 114/1-b, 115/2 maddeleri gereğince adli yargı yolunun caiz olmaması nedeni ile davanın usulden reddine karar vermiş, bu karar kesinleşmiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

"...Tüm dosya kapsamı birlikte değerlendirildiğinde; 2709 sayılı 1982 Anayasası'nın 142.maddesinde "Mahkemelerin kuruluşu, görev ve yetkileri, işleyişi ve yargılama usulleri kanunla düzenlenir." denilmekte, 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun (H.M.K.'nin) 1/1.maddesinde "Mahkemelerin görevi, ancak kanunla düzenlenir. Göreve ilişkin kurallar, kamu düzenindendir.", 2.maddesinde "(1) Dava konusunun değer ve miktarına bakılmaksızın malvarlığı haklarına ilişkin davalarla, şahıs varlığına ilişkin davalarda görevli mahkeme, aksine bir düzenleme bulunmadıkça asliye hukuk mahkemesidir. (2)Bu Kanunda ve diğer kanunlarda aksine düzenleme bulunmadıkça, asliye hukuk mahkemesi diğer dava ve işler bakımından da görevlidir.", 114/1-b.maddesinde "(1) Dava şartları şunlardır: ... b) Yargı yolunun caiz olması.", 115.maddesinde "(1) Mahkeme, dava şartlarının mevcut olup olmadığını, davanın her aşamasında kendiliğinden araştırır. Taraflar da dava şartı noksanlığını her zaman ileri sürülebilirler. (2) Mahkeme, dava şartı noksanlığını tespit ederse davanın usulden reddine karar verir. Ancak, dava şartı noksanlığının giderilmesi mümkün ise bunun tamamlanması için kesin süre verir. Bu süre içinde dava şartı noksanlığı giderilmemişse davayı dava şartı yokluğu sebebiyle usulden reddeder. (3) Dava şartı noksanlığı, mahkemece, davanın esasına girilmesinden önce fark edilmemiş, taraflarca ileri sürülmemiş ve fakat hükmü anında bu noksanlık giderilmişse, başlangıçtaki dava şartı noksanlığından ötürü, dava usulden reddedilemez." denilmektedir. Yargı çeşitleri (kolları) arasındaki ilişkiye yargı yolu denir. Bu nedenle, medeni yargıdaki hukuk mahkemesi (istinaf mahkemelerinin hukuk daireleri dahil) ile idari yargıdaki idare mahkemesi arasındaki ilişki, bir yargı yolu ilişkisidir (m.114,1/b).Görev gibi yargı yolu da kamu düzenine ilişkindir. Bu nedenle, mahkeme kendisine açılan bir davada yargı yolunun caiz (görevli) olup olmadığını yargılamanın her döneminde kendiliğinden (re'sen) gözetir. Yargı yolu, kamu düzenine ilişkin olduğundan, sözleşme ile değiştirilemez; yani, yargı yolu (görev) sözleşmesi geçersizdir.

Dava; Viranşehir Kaymaklığı'na 03/05/2024 tarihinde (E-15596379-000-14736) verilen "Germen Mahallesi * ada/parsel bulunan mülkiyeti hazineye ait taşınmazın kiralınması için A. D. ve H. K. arasında sıkıntılar yaşanmaktadır. Duruma ilişkin olarak Kaymaklığımızca oluşturulan komisyon tarafından mahallinde yapılan keşif sonucunda düzenlenen tespit raporu yazımız ekinde sunulmuştur. * ada/parsel bulunan hazine arazisinin ilgili raporumuz doğrultusunda kiralınmayarak boş bırakılması hususunda Bilgi ve gereği arz olunur." içerikli kararının iptali istemine yönelik olduğu anlaşılmıştır. Dava konusu işlemin idari bir işlem olduğu, davaya bakmakla idari yargı yerinin görevli olduğu, dolayısıyla yargı yolu adli yargı değil idari yargı olduğundan 6100 sayılı H.M.K.'nin 114/1-b, 115/2.maddeleri gereğince davanın dava şartı yokluğu nedeniyle usulden reddine ..."

5. Davacı vekili dilekçesi ile 2247 sayılı Kanun'un 14. maddesine göre doğduğunu öne sürdüğü olumsuz görev uyusmazlığının giderilmesi istemine başvurusu üzerine, Viranşehir 5. Asliye Hukuk Mahkemesince başvuru talebi Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmiştir.

IV. İLGİLİ HUKUK

6. 3083 sayılı Sulama Alanlarında Arazi Düzenlenmesine Dair Tarım Reformu Kanunu'nun "Amaç" başlıklı 1. maddesi şöyledir:

"Bu Kanunun amacı sulama alanları ile Cumhurbaşkanınca gerekli görülen alanlarda;

a) Toprağın verimli şekilde işletilmesini, işletilmesinin korunmasını, birim alandan azami ekonomik verimin alınmasını, tarım üretiminin sürekli olarak artırılmasını, değerlendirilmesini ve buralarda istihdam imkanlarının artırılmasını,

b) Yeterli toprağı bulunmayan ve topraksız çiftçilerin zirai aile işletmeleri kurabilmeleri için Devletin mülkiyetinde bulunan topraklarla topraklandırılmalarını, desteklenmelerini, eğitilmelerini,

c) Ekonomik üretime imkan vermeyecek şekilde parçalanmış tarım topraklarının gerektiğinde ve imkanlar ölçüsünde genişletilmesi suretiyle de toplulaştırılmasını, tarım arazisinin ailenin geçimini sağlamaya ve aile iş

gücünü değerlendirmeye yeterli olmayacak derecede parçalanmasını ve küçülmesini önlemeyi,

d) Yeni yerleşme yerleri kurmayı, mevcut yerleşme yerlerine eklemeler yapmayı,

e) Zorunluluk halinde tarım arazisinin diğer amaçlara tahsisini düzenlemeyi,

f) Dağıtılmayan tarım arazisinin değerlendirilme şeklini belirlemeyi,

g) Cumhurbaşkanınca gerekli görülen diğer bölgelerde gayrimenkullerin Millî Güvenlik nedeniyle mülkiyet ve tasarruf şekillerinde ve yerleşim yerlerinde düzenlemeler yapmayı, sağlamaktır."

7. 3083 sayılı Kanun'un "Tanımlar" başlıklı 2. maddesinin birinci fıkrası (b) bendi şöyledir:

"Bu Kanuna göre

b) Tarım Arazisi: Orman sınırları dışında kalan, zirai üretim yapılan, çayır, mera, yaylak ve kışlak olarak kullanılan, kullanıma şekillerinden birine tahsis edilen veya ekonomik olarak imar, ihya ve ıslah edilerek üretime açılabilen arazilerdir."

8. 3083 sayılı Kanun'un "Uygulayıcı kuruluşa geçen tarım arazisinin tasarruf ve tahsisi" başlıklı 7. maddesi şöyledir:

"Uygulayıcı kuruluş, tasarrufuna geçen araziye yeterli toprağı bulunmayan veya toprağı olmayan çiftçilere dağıtabileceğı ve kiraya verebileceğı gibi, iskan projelerinin ve toplulaştırmanın gerçekleştirilmesi amacıyla da kullanabilir.

(Değişik ikinci fıkra: 3/7/2003-4916/18 md.) Bu arazi, bu Kanunun amaçları gözetilerek, uygulayıcı kuruluşa uygun görüldüğü takdirde; satılmak, sınırlı aynı hak tesis edilmek, kiralanmak, 21.1.1998 tarihli ve 4325 sayılı Kanun amaçlarından kullanılmak veya kendilerine özel kanunlarla ya da Cumhurbaşkanlığı kararnameleriyle verilen görev ve yetki içinde kullanmaları şartı ile kamu kuruluşlarına tahsis edilmek üzere, Hazinesin tasarrufuna bırakılabilir.

İlgili kuruluşun tasarrufuna geçen arazi, gerektiğinde gerçek ve tüzelkişilere ait aynı değerdeki araziyle değiştirilebilir."

9. 3083 sayılı Kanun'a dayanılarak çıkarılan Sulama Alanlarında Arazi Düzenlenmesine Dair Tarım Reformu Kanunu Uygulama Yönetmeliğinin (Yönetmelik) "Kiralama" başlıklı 60. maddesi şöyledir:

"Genel Müdürlüğün tasarrufuna geçen arazi, dağıtım, tahsis, değiştirme, iskan gibi işlemler tamamlanncaya kadar, dağıtımda hak sahiplerinde aranacak şartlara sahip çiftçilere, çiftçilik yapmak şartıyla kiralanabilir.

Kiralama çalışmaları, bölge müdürlüğünce yapılacak plan ve projelere ve Genel Müdürlükçe tesbit edilecek esaslara göre kurulacak ve çalışacak kiralama komisyonlarınca yürütülür."

10. Yönetmeliğın "İdarenin Sözleşmeyi Fesih Hakka" başlıklı 64. maddesi şöyledir:

"Bölge Müdürlüğü,

a) Kira bedelinin ödenmesinde; uzun süreli hastalık, tabii afetler, askerlik gibi sebeplerle gecikme olması ve bölge müdürlüğünce tanınan otuz günlük süre içinde ödeme yapılmaması,

b) Kiracının, toprağın verimli şekilde işletilmesini tehlikeye sokması, amacı dışında kullanması veya faydalanmak imkânını önemli derecede azaltması,

c) Kiracının arazinin tamamını veya bir kısmını başkasına kiraya veya ortağı vermesi,

d) Kiracının arazinin Devlet tarafından sulanır hale getirilmesi sırasında yapılan çalışmaları engellemesi,

e) Sözleşme süresi içinde kiracının ölümü üzerine, eşinin veya reşit çocuklarının üç ay içinde sözleşmenin devamını talep etmemiş olması,

f) Kiralanan arazinin dağıtılmasına karar verilmesi,

g) Kiralanan arazinin, diğer kamu kuruluşlarına tahsis edilmek üzere Hazinesin tasarrufuna bırakılması ve tahsis sonucu uygulamaya geçilmiş olması,

h) Gerçeğı aykırı bilgi ve belgelerle, kiralamada hak sahibi olduğumun sonradan anlaşılması,

ı) Kanunun 24 üncü maddesinde yazılı suçları işlemesi veya işlediğinin sonradan tesbit edilmesi, hallerinde süre bitiminden önce kira sözleşmesini fesheder."

11. 3083 sayılı Kanun ile Kanun'un Uygulama Yönetmeliğinin ilgili hükümlerine göre, uygulama bölge veya alanlarında yapılacak kamulaştırma, toplulaştırma, dağıtım, tahsis değiştirme, iskan ve kiralama esas ve usullerinin şekil ve şartlarını düzenleyen, Kamulaştırma, Dağıtım ve Kiralama Teknik Talimatı'nın "Kiracının Yükümlülükleri ve Denetlenmesi" başlıklı 87. maddesi şöyledir:

"Kiracı, kiraladığı araziye bizzat işleyerek, kira bedelini, gecikme faizini, talimat veya sözleşmeyle belirlenmiş zamanda ödemek ve araziye hiçbir şekilde tamamen veya kısmen başkasına kiraya veya ortağı vermemele yükümlüdür.

Kiracı, kiraladığı arazi üzerinde izinsiz herhangi bir yeni sabit tesis kuramaz. Toprağı tarım dışı amaçlarla kullanamaz. Bağ, meyvelik vb. plantasyon tesis edemez. Ancak; arazi ve tesislerde, Bölge Müdürlüğünün onayı ve daha sonra herhangi bir hak talebinde bulunmamak kaydıyla işletmenin verimini artırıcı değişikliklerde bulunabilir.

Bölge Müdürlüğü, kiracının Yönetmelik ve kira sözleşme hükümlerine göre hareket edip etmediğini sürekli olarak denetler. Bu denetlemlerde sözleşme hükümlerine aykırılıkların tespiti halinde, bunların düzeltilmesi için yazılı olarak bir aylık süre tanınır. Bu süre sonunda aykırılıklar giderilmezse sözleşme feshedilir. Ayrıca, kiracı araziye herhangi bir zarar vermişse bu zarar bir komisyon tarafından tespit edilerek tazmin ettirilir."

12. 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun "Sözleşmeden Doğan Borç İlişkileri" üst başlıklı "A. Sözleşmenin kurulması", "İ. İrade açıklaması", "1. Genel olarak" başlıklı 1. maddesi şöyledir:

"Sözleşme, tarafların iradelerini karşılıklı ve birbirine uygun olarak açıklamalarıyla kurulur. İrade açıklaması, açık veya örtülü olabilir."

13. 6098 sayılı Kanun'un "Genel Hükümler" üst başlıklı, "A. Tanımı" başlıklı 299. maddesi şöyledir:

"Kira sözleşmesi, kiraya verenin bir şeyin kullanılmasını veya kullanmayla birlikte ondan yararlanılmasını kiracıya bırakmayı, kiracının da buna karşılık kararlaştırılan kira bedelini ödemeyi üstlendiği sözleşmedir."

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

A. İlk İnceleme

14. Uyuşmazlık Mahkemesinin Kenan YAŞAR'ın Başkanlığında, Üyeler Eyüp SARICALAR, Bayram ŞEN, Dündü Deniz BİLİR, Ahmet ARSLAN, Mahmut BALLI ve Recep KILIÇ'ın katılımlarıyla yapılan 24/11/2025 tarihli toplantısında; 2247 sayılı Kanun'un 27. maddesi gereğince yapılan incelemeye göre, adli ve idari yargı yerleri arasında anılan Kanun'un 14. maddesinde öngörülen biçimde olumsuz görev uyuşmazlığı doğduğu, idari ve adli yargı dosyalarının talep üzerine adli yargı yerince Uyuşmazlık Mahkemesine gönderildiği ve usule ilişkin işlemlerde herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından, görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliği ile karar verildi.

B. Esasın İncelenmesi

15. Raportör-Savcı Dr. Berrak YILMAZ'ın, davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan, ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ'nin davada adli yargının, Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın ise davada idari yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra, gereği görüldüğü düşüldü.

16. Dava, mülkiyeti Hazine'ye ait Şanlıurfa ili, Viranşehir ilçesi, Germen Köyü, Bıyıklı Mahallesi, * ada/parsel sayılı taşınmazın, çiftçilik yapmak şartıyla davacı tarafa kiraya verilmesi sonrası, taşınmazın önceki kiracı ile davacı arasında sıkıntılar yaşanmış ve gereğiyle kiralannmayarak boş bırakılmasına dair Viranşehir Kaymaklığının 03/05/2024 tarih ve E-15596379-14736 sayılı işleminin iptali talebiyle açılmıştır.

17. Dosyanın incelenmesinden; Viranşehir Kaymaklığının 03/05/2024 tarih ve E-15596379-14736 sayılı yazısında "İlçemiz Germen Mahallesi * ada/parselde bulunan mülkiyeti hazineye ait taşınmazın kiralanması için A. D. ve H. K. arasında sıkıntılar yaşanmaktadır. Duruma ilişkin olarak Kaymaklığımızca oluşturulan komisyon tarafından mahallinde yapılan keşif sonucunda düzenlenen tespit raporu yazımız ekinde sunulmuştur. * ada/parsel de bulunan hazine arazisinin ilgili raporumuzda doğrultusunda kiralannmayarak boş bırakılması", ifadesinin, kararın ekinde yer alan 30/04/2024 tarihli Tespit Raporunda ise "...Şanlıurfa İli Viranşehir ilçesi Germen Mahallesinde bulunan toplulaştırma öncesi * ada/parsel'in toplulaştırma sonrası iki parça halinde ve * ada/parsel olduğu tespit edilmiştir.

2016 yılında A. D. tarafından * ada/parselin 38 dönümlük kısmı 21 nolu kiralama komisyonu başkanı S. K. tarafından, 2022 ve 2023 yıllarında toplulaştırmadan dolayı hazineye ait parselin İl Tarım ve Orman Müdürlüğü Toprak Reformu Müdürlüğüne 39 dönümlük kiralamasının yine aynı 2 nolu Kiralama Komisyonu Başkanı F. Ş. tarafından A. D. 'e kiralamasının yapıldığı tarafımızca tespit edilmiştir.

2024 Yılında H. K. tarafından * ada/parsel numaralı taşınmaz İl Tarım ve Orman Müdürlüğü komisyonu tarafından ilgili mahalle muhtarı olmadan tutulan tutanakta fiili olarak H. K. 'ın kullandığını ve bundan dolayı kişiye kiralama işleminin 2 nolu Kiralama Komisyonu Başkanı F. Ş. tarafından gerçekleştirildiği görülmüştür.

Komisyonumuzca yapılan tespitlerde; toplulaştırmadan dolayı hem parsel numarasının değişmesi ve kaymaların oluşması aynı komisyon tarafından söz konusu parselin farklı farklı kişilere kiralama işleminden dolayı sorunların meydana geldiği, A. D. 'in 2023-2022 ve 2016 kiralamaları olduğu, H. K. 'ın ise aynı parselde 2024 yılında kiralamasının bulunduğu, Tarım Reformu Müdürlüğüne aynı parselin farklı dönemlerde farklı kişilere kiralama işlemi bulunduğu ve bölgemizin toplumsal yapısının da göz önüne alınarak, bu durumun toplumsal olaylara sebebiyet verebileceği kiralama işlemlerinde daha hassas davranılması gerektiği anlaşılmış olup;

İlgili parsel hakkında mevcut bilgi, belge ve bulgular, söz konusu taşınmazın bulunduğu mahalle muhtarının dilekçesi de göz önüne alınarak söz konusu parsel için yapılan kiralama işleminin yapılmayarak, arazinin boş bırakılması netice ve kanaati ile durum taktiklerimize arz olunur." değerlendirmesinin yer aldığı; Şanlıurfa Valiliği İl Tarım ve Orman Müdürlüğü tarafından, Tarım Reformu Genel Müdürlüğünün her kiralama döneminde vermiş olduğu Makam olurluna istinaden kiralama çalışmalarını yürüttüğü, bu kapsamda * ada/parsel sayılı taşınmaz hakkında 2022 ve 2023 tarihlerinde A. D. ile 2024 yılında ise davacı H. K. ile kira sözleşmesi yapıldığı; bu bağlamda * ada/parsel sayılı taşınmaz hakkında 2024 yılı için davacı H. K. ile yapılan kiralama sözleşmesi devam etmekte iken, Viranşehir Kaymakamlığının 03/05/2024 tarihli kararı ile söz konusu taşınmazın yaşanan sıkıntılar nedeniyle kiralanamayarak boş bırakılması şeklindeki kararının halihazırda davacı ile yapılan mevcut bir kiralama sözleşmesinin iptali şeklinde değerlendirildiği nitekim Şanlıurfa Valiliği İl Tarım ve Orman Müdürlüğünün Şanlıurfa 2. İdare Mahkemesine hitaben yazdığı 17/09/2024 tarih ve ...15816551 sayılı yazısında *"...Viranşehir Kaymakamlığı'nın idaremize hitaben yazılan 03/05/2024 tarih ve E-15596379-14736 sayılı yazısı üzerine bahse konu kiralama işleminin iade talep edildiğinden yerinde tespit çalışmaları yapılmış ve kiralama işleri iptal edilmiş yerinde tespit raporu yazımız ekinde sunulmuştur..."* şeklinde davacı ile yapılan kiralama sözleşmesinin iptal edildiği anlaşılmıştır.

18. İdari yargının görev alanı, idare hukukunun uygulanmasından doğan uyuşmazlıklardır. İdare hukuku kuralları içinde, kamu hizmetinin yürütülmesi amacıyla, kamu gücü kullanılarak tesis edilen idari işlemler, idari eylem ve idari sözleşmelerden doğan uyuşmazlıkların görüm ve çözümü idari yargının görev alanına girmektedir. Davanın idari yargıda görülebilmesi için taraflar arasında yapılan sözleşmenin bir idari sözleşme olması gerekir. Bilindiği üzere, idari sözleşmeler, idarelerin tek yanlı, kamusal yetkiye dayanarak, kamu hizmetinin gereklerinin yerine getirilmesi için kamu yararı amacı ile taraflar arasında akdedilen ve idareye üstün hak ve yetkiler veren, gerektiğinde tek yanlı değişiklik ve feshi yetkisini de idareye tanıyan nitelikte sözleşmelerdir. Kamu idarelerinin özel hukuk alanında akdettikleri sözleşmeler ise idari sözleşme niteliği taşımayıp, özel hukuk kurallarına göre düzenlenmektedir.

19. Diğer taraftan, kira sözleşmesi kiraya verenin bir şeyin kullanılmasını veya kullanılmasıyla birlikte ondan yararlanılmasını kiracıya bırakmayı, kiracının da buna karşılık kararlaştırılan kira bedelini ödemeyi üstlendiği sözleşmedir. Başka bir anlatımla kira sözleşmesi, bir bedel karşılığında geçici bir süre için tarafa veya başkasına ait taşınır veya taşınmaz malın veya bir hakkın kullanımını sağlayan sözleşmedir. Kira sözleşmesi karşılıklı iradelerin birleşmesi suretiyle oluşur. Uyuşmazlık konusu incelendiğinde, sözleşme başlığının *"arazi kira sözleşmesi"* olduğu, amacının *"kiraya verilen arazinin aşağıda belirtilen şartlarda işletilmesi"* olduğu, kiracı ve kiraya verenin ayrı ayrı *"sözleşmeyi feshi hakkının"* bulunduğu, kiracının yükümlülüklerinin neler olduğunun belirtildiği ve arazinin hangi hallerde ve nasıl tahliye edileceği yönünde hükümlere yer verildiği, sözleşmede idareye üstün hak ve yetkiler veren, gerektiğinde tek yanlı değişiklik yapma ve feshetme yetkisi içeren hükümlere yer verildiği görülmektedir.

20. Yukarıda açıklanan tüm bu hususlar birlikte değerlendirildiğinde, kira sözleşmesi ile davalı tarafa hukuki statüsünden bağımsız olarak imtiyazlı bir yetki, başka bir deyişle sözleşmeyi tek taraflı değiştirme, denetleme, cezaî işlem tesis etme veya tek taraflı feshetme gibi üstün bir kamu gücünü kullanma yetkisi tesis edilmediği, yine taşınmazın kiraya verilmesine kadarki süreçte idari usuller kullanılmasına rağmen, kiralama işlemi gerçekleştikten, eş söyleyişle Hazinesin mülkiyetinde bulunan taşınmazın kira sözleşmesi yoluyla Borçlar Kanunu'nda ifadesini bulan kiracı-kiralayan ilişkisi kurulduktan sonra, kiralamaya konu taşınmazın davacı ile önceki kiracı arasında sıkıntı yaşandığı gerekçesiyle kiralanamayarak boş bırakılmasına karar vermek suretiyle sözleşmenin feshi cihetine gidildiğinden eldeki davanın, özel hukuk hükümlerine göre adli yargı yerinde çözülmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

21. Yukarıda belirtilen hususlar göz önünde bulundurularak, Viranşehir 5. Asliye Hukuk Mahkemesinin 27/02/2025 tarih ve E.2025/29, K.2025/39 sayılı görevsizlik kararının kaldırılması gerekmektedir.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Davanın çözümünde ADLİ YARGININ GÖREVLİ OLDUĞUNA,

B. Viranşehir 5. Asliye Hukuk Mahkemesinin 27/02/2025 tarih ve E.2025/29, K.2025/39 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA,

24/11/2025 tarihinde Üyeler Ahmet ARSLAN, Recep KILIÇ'ın KARŞI OYLARI ve OY ÇOKLUĞU ile karar verildi.

Başkan Vekili	Üye	Üye	Üye
Kenan	Eyüp	Bayram	Dönütü Deniz
YAŞAR	SARICALAR	ŞEN	BİLİR

Üye
Ahmet
ARSLAN

Üye
Mahmut
BALLI

Üye
Recep
KILIÇ

KARŞI OY

Dava, davacıya, 3083 sayılı Kanun ve anılan Kanunun Uygulama Yönetmeliği hükümleri uyarınca çiftçilik yapmak şartıyla davacıya kiralanmış olan mülkiyeti Hazineye ait Şanlıurfa ili, Viranşehir ilçesi, Germen köyü, Bıyıklı mahallesi, ada/parsel sayılı taşınmazın önceki kiracı ile davacı arasında sıkıntılar yaşandığı gerekçesiyle kiralanmayarak boş bırakılmasına dair Viranşehir Kaymakamlığının 03/05/2024 tarihi ve E-15596379-14736 sayılı işleminin iptali istemiyle açılmıştır.

2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2. maddesinin 1. fıkrasının (a) bendinde; idari işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için menfaatleri ihlal edilenler tarafından açılan iptal davaları, idari dava türleri arasında sayılmıştır.

İdare, idare hukuku alanında yeni durumlar oluşmasıyla idari işlem kimliği kazandırmakta ve kural olarak bu işlemler idari yargının denetimine tâbi olmaktadır.

3083 sayılı Sulama Alanlarında Arazi Düzenlenmesine Dair Tarım Reformu Kanunu'nun 7. maddesinin 1. fıkrasında: "Uygulayıcı kuruluş, tasarrufuna geçen araziyi yeterli toprağı bulunmayan veya toprağı olmayan çiftçilere dağıtabileceğı ve kiraya verebileceğı gibi, iskan projelerinin ve toplulaştırmanın gerçekleştirilmesi amacıyla da kullanılabilir." hükmü, bu Kanuna dayanılarak çıkarılan Sulama Alanlarında Arazi Düzenlenmesine Dair Tarım Reformu Kanunu Uygulama Yönetmeliğinin Kiralama başlıklı 60. maddesinin 1. fıkrasında: "Genel Müdürlüğün tasarrufuna geçen arazi, dağıtım, tahsis, değıştirme, iskan gibi işlemler tamamlanıncaya kadar, dağıtımda hak sahiplerinde aranacak şartlara sahip çiftçilere, çiftçilik yapmak şartıyla kiralanabilir." kuralına yer verilmiş, 64. maddesinde ise idarenin sözleşmeyi fesih hakkı düzenlenmiştir.

Dosyanın incelenmesinden; davalı idarelerden Şanlıurfa Valiliğı İl Tarım ve Orman Müdürlüğü tarafından, 3083 sayılı Kanun ve bu kanuna dayalı olarak çıkarılan uygulama yönetmeliğı, teknik talimatta yer alan hükümler ile Tarım Reformu Genel Müdürlük Makamının her kiralama döneminde vermiş olduğı Makam Oluru doğrultusunda kiralama çalışmalarının yürütüldüğü, davacıya da uyusmazlık konusu taşınmazın 2024 yılında kiralandığı, daha sonra anılan Müdürlüğe Viranşehir Kaymakamlığının 03/05/2024 tarih ve E-15596379-14736 sayılı yazısı ile "Ali DİREK ve H. K. arasında sıkıntılar yaşanmaktadır. Duruma ilişkin olarak Kaymakamlığınızca oluşturulan komisyon tarafından mahallinde yapılan keşif sonucunda düzenlenen tespit raporu yazımız ekinde sunulmuştur. 271 Ada 3 nolu parselde bulunan hazine arazisinin ilgili raporumuz doğrultusunda kiralanmayarak boş bırakılması"na karar verildiğı anlaşılmaktadır.

Uyusmazlık, 3083 sayılı Sulama Alanlarında Arazi Düzenlenmesine Dair Tarım Reformu Kanunu ve bu Kanunun uygulamasına dair Sulama Alanlarında Arazi Düzenlenmesine Dair Tarım Reformu Kanunu Uygulama Yönetmeliğı kapsamında, kiralanana taşınmazın önceki kiracısı ile davacı arasında yaşanan sıkıntılar nedeniyle kiralanmayarak boş bırakılmasına, diğeri bir ifadeyle 2024 yılında davacı ile yapılan kiralama sözleşmesinin feshine ilişkin bulunmaktadır.

Dava konusu edilen işlemden, kira sözleşmesinin "Genel Müdürlüğün Sözleşmeyi Fesih Hakkı" başlıklı 5. maddesinde sayılan nedenlerden herhangi birisine yer verilmediğı gibi sözleşmenin uygulanmasına ilişkin olarak taraflar arasında çıkmış bir ihtilaf da bulunmamaktadır.

Bu durumda, ortada davalı idare tarafından kamu gücüne dayanılarak tesis edilen bir işlemin olduğı dikkate alındığında davacının menfaatini etkileyen işlemin iptali istemiyle açtığı davanın görüm ve çözümü idari yargı yerlerine ait olduğı oyu ile adli yargı yerlerinin görevli olduğı yolundaki çoğunluğun kararına katılmıyoruz.

Üye
Ahmet ARSLAN

Üye
Recep KILIÇ

Uyusmazlık Mahkemesi Başkanlığından:

ESAS NO : 2025/627

KARAR NO : 2025/742

KARAR TR : 22/12/2025

ÖZET: Aktif İşgücü Hizmetleri Yönetmeliğinin belirlenen istihdam şartları yerine getirilmediğinden bahisle, sözleşmenin feshedilerek davacı hakkına verilen yirmidört ay yasaklılık kararına ve yersiz ödemenin iadesine ilişkin işlemin iptali istemiyle, Türkiye İş Kurumu aleyhine açılan davanın, ADLİ YARGI YERİNDE görülmesi gerektiğı hk.

KARAR

Davacı : R. M. Ö. K. Y. S. v. T. L. T. D. Ş. T. İ.
Vekilleri : Av. R. P., Av. S. P.
Davalı : Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı -
Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü
Vekilleri : Av. C. S., Av. E. A. A.

I. DAVA KONUSU OLAY

1. Davacı vekili, müvekkili ile davalı Diyarbakır Çalışma ve İş Kurumu Genel Müdürlüğü arasında yapılan işbirliği kapsamında İş Başı Eğitim Programı ile işçinin eğitimi ve sonrasında istihdamı hususunda anlaşmaya varıldığını ve Ö. E. isimli işçinin müvekkil tarafından eğitildiğini ve daha sonra 01/03/2023 tarihinde Sosyal Güvenlik Kurumu'na bildirim yapılarak işe alındığını, işçinin istihdamı hususunda kurumca talep edilen belgelerin müvekkil şirket tarafından davalı kuruma elden teslim edildiğini, ancak davalı kurum tarafından müvekkil şirkete 15/09/2023 tarihli ve ...00014587502 sayılı yazı ile "...istihdam yükümlülüğünü 30 günlük süre içerisinde yaptığınız dair bilgi ve belge sunmadığınız tespit edilmekle 1157460 portal numaralı İş Başı Eğitim Programınız Nedeniyle 14/09/2023 tarihi itibari ile firmanıza 24 ay yasaklılık yaptırımı uygulanmıştır. Firmanıza program için ödenen katılımcı zaruri gideri 21.800,17-TL ve GSS Primi 1.222,53 TL Yasal faiz 1.254,48-TL olmak üzere toplamda 24.277,18-TL mali yaptırım uygulanmış olup toplam tutarın 15 gün içinde ödenmesi ..." ihtarının yapıldığını, müvekkilin yazının tebliğinden hemen sonra 12/10/2023 tarihinde hakkında hükmedilen 24.277,18 TL para cezasını davalı kurum hesabına ödediğini, 01/11/2023 tarihinde ödediği miktarın yasal faizi ile kendisine iadesini talep ettiği itiraz dilekçesini davalı kuruma gönderdiğini, davalı kurumca cevaben "İl Müdürlüğümüz ve Firmanız işbirliğinde düzenlenen 1157460 nolu Ölçü Tespit Elemanı Mesleğindeki İş Başı Eğitim Programı için kurumunuza yapmış olduğunuz itiraz incelenmiş olup kurum mevzuatımıza ve sözleşme hükümlerine aykırılık bulunmadığından ilgilie kayıtlı yazınız ile yapmış olduğunuz itirazınız uygun görülmemiştir." denilmek suretiyle itirazın reddedildiğini belirterek, davalı idarenin Aktif İş Gücü Hizmetlerinin Yürütülmesine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 47. maddesine dayanarak müvekkil hakkında vermiş olduğu yasaklılık kararının iptali ile müvekkil tarafından istihdam yaptırımı kararı ile ödenmesine karar verilen toplamda 24.277,18 TL para cezasının ödenmediği 12/10/2023 tarihinden itibaren işleyecek yasal faizi ile müvekkile iadesi istemiyle idari yargı yerinde dava açmıştır.

II. UYUŞMAZLIĞA İLİŞKİN BAŞVURU SÜRECİ

A. İdari Yargıda

2. **Diyarbakır 1. İdare Mahkemesi 28/03/2024 tarih ve E.2023/1128, K.2024/359 sayılı kararı** ile, davanın 2577 sayılı Kanun'un 15/1-a maddesi uyarınca görev yönünden reddine karar vermiş, bu karara karşı istinaf isteminde bulunulması üzerine, Gaziantep Bölge İdare Mahkemesi Dördüncü İdari Dava Dairesi 10/12/2024 tarih ve E.2024/1685, K.2024/2194 sayılı kararı ile istinaf başvurusunun reddine karar vermiş, bu karar kesinleşmiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

"... Uyuşmazlıkta davacı ile idare arasında, çalıştığı beyan edilen işçiler için sözleşme düzenlendiği ancak idarece sözleşme hükümlerine aykırı hareket edildiğinden bahisle davacıdan kamu bütçesinden karşılanan ödemelerin iadesinin istendiği ve bu nedenle de kurslardan da belli bir süre yasaklılık getirildiği anlaşılmıştır.

Buna göre, davalı idare ile davacı arasında imzalanan sözleşmelerin özel hukuk hükümlerine tabi olduğu hususunda bir duraksama bulunmamaktadır. Herhangi bir sözleşmenin idari sözleşme sayılabilmesi için; sürekli bir kamu hizmeti'nin görülmesi amacını taşımaması, taraflardan birinin idare olması ve kamu hukukuna özgü, kamu hukukundan doğan şart ve hükümlerin sözleşmede yer alması zorunludur.

Bu durumda, Aktif İşgücü Hizmetlerinin Yürütülmesine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliği'nin yukarıda aktarılan hükümlerinden kaynaklanan uyuşmazlığın, özel hukuk hükümlerine tabi hizmet sözleşmesinden kaynaklı bir uyuşmazlık olduğu ve davalı idarenin (Türkiye İş Kurumu) özel hukuk hükümlerine tabi olduğu, davanın görür ve çözümleninde adli yargı yerinin görevli olduğu sonucu varılmıştır.

Nitekim Uyuşmazlık Mahkemesi'nin 25/01/2021 tarih ve E:2020/723, K:2021/10 sayılı kararı da bu doğrultudadır..."

3. Davacı vekili bu kez, aynı istemle adli yargı yerinde dava açmıştır.

B. Adli Yargıda

4. **Diyarbakır 16. Asliye Hukuk Mahkemesi 25/06/2025 tarih ve E.2024/419 sayılı kararı** ile, 2247 sayılı Kanun'un 19. maddesi uyarınca görevli yargı yerinin belirlenmesi için dosyanın Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmesine ve Uyuşmazlık Mahkemesi kararının bekletici mesele yapılmasına karar vermiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

"... Ankara Bölge İdare Mahkemesi 10. İdari Dava Dairesi'nin 2025/16 Esas-2025/33 Karar sayılı: "Bu

itibarla, davalı idare tarafından doğrudan temin usulüyle gerçekleştirilecek işbaşı eğitim programı hizmet alımlarına ilişkin olarak tesis edilen ileriye yönelik yasaklama(yararlanmama) işleminin idari yaptırım niteliğinde olduğu, belli bir ticari faaliyetin icrasının engellenmesine yönelik olan bu işlemin sözleşme sürecinden ayrılabılır mahiyette olduğu, uyumsuzluğun idari yargının görevine girdiğinden esası hakkında karar verilmesi gerekirken dava konusu işlemin 24 ay yasaklılık hükümlerinin uygulanmasına ilişkin kısmı bakımından davanın görev yönünden reddine yönelik İdare Mahkemesi kararında hukuki isabet bulunmamaktadır." ilamı, Danıştay 13.Dairesi'nin 2024/2888 Esas-2024/4723 Karar sayılı:"Davalı idarece tesis edilen "davacı şirketin 24 ay süreyle Yönetmelik kapsamında kurs programı düzenlememesine" ilişkin dava konusu işlem, katılımcılar ile davacı şirketin tarafı olduğu İşbaşı Eğitim Programı Tip Sözleşmesinin tarafı olmayandavalı idarece kamu gücü kullanılarak ve tek tarafı olarak tesis edilmiş idari yaptırım niteliğinde bir idari işlem olduğundan, anılan idari işlemin iptali istemiyle açılan davanın görüm ve çözümünün idari yargının görev alanında olduğu sonucuna varılmıştır." ilamı da dikkate alındığında davacı vekilinin dava dilekçesinde davalı tarafa uygulanan yasaklama kararının kaldırılmasını da talep ettiği, Uyumsuzluk Mahkemesi'nin 2017/96 Esas-2017/138 Karar sayılı 2918 sayılı Yasa'nın Ek 2/3. maddesi uyarınca verilen idari para cezasına ilişkin kararın iptal edilmesi istemiyle açılan davanın, araç trafikten işleminin de idari yargıda konuyapılması karşısında 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 3.maddesi ve aynı Kanun'un 27. maddesinin sekizinci fıkrası hükmü bir arada değerlendirildiğinde idari yargı yerinde çözülmesi gerektiği hakkındaki ilamı da dikkate alındığında mahkememizin 17/06/2025 tarihli 2 nolu celsesinde dosyanın Uyumsuzluk Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkındaki Kanunu'nun 19. Maddesi uyarınca görevli mercinin belirlenmesi için dosyanın uyumsuzluk mahkemesine gönderilmesine..."

5. Diyarbakır 16. Asliye Hukuk Mahkemesince 2247 sayılı Kanun'un 19. maddesi uyarınca görevli yargı yerinin belirlenmesi için adli dava dosyası, ekinde idari yargı dosyası ile birlikte Uyumsuzluk Mahkemesine gönderilmiştir.

IV. İLGİLİ HUKUK

6. 08/04/2022 tarihli ve 31803 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Aktif İşgücü Hizmetlerinin Yürütülmesine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliği'nin (Yönetmelik) "Amaç" başlıklı 1. maddesi şöyledir:

"(1) Bu Yönetmeliğin amacı; istihdamın korunmasına ve artırılmasına, işsizlerin ve çalışanların mesleki niteliklerinin geliştirilmesine, işsizliğin azaltılmasına ve özel politika gerektiren grupların işgücü piyasasına kazandırılmasına yardımcı olmak üzere Türkiye İş Kurumu tarafından düzenlenen aktif işgücü hizmetlerinin yürütülmesine ilişkin usul ve esasları belirlemektir."

7. Yönetmeliğin "Kapsam" başlıklı 2. maddesi şöyledir:

"(1) Bu Yönetmelik; Türkiye İş Kurumu tarafından işgücü piyasası ihtiyaçları doğrultusunda yürütülecek mesleki eğitim kurslarına, işbaşı eğitim programlarına ve bu Yönetmelik çerçevesinde tasarlanacak olan diğer kurs, program, proje ve özel uygulamalara ilişkin usul ve esasları kapsamaktadır."

8. Yönetmeliğin "Dayanak" başlıklı 3. maddesi şöyledir:

"(1) Bu Yönetmelik; 4 sayılı Bakanlıklara Bağlı, İlgili, İlişkili Kurum ve Kuruluşlar ile Diğer Kurum ve Kuruluşların Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 617 nci maddesinin birinci fıkrasının (c) bendine, 24/11/1994 tarihli ve 4046 sayılı Özelleştirme Uygulamaları Hakkında Kanunun 21 inci maddesinin birinci fıkrasında, 25/8/1999 tarihli ve 4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanununun 48 inci maddesinin altıncı fıkrasının (d) bendi, yedinci fıkrası ve 53 üncü maddesinin üçüncü fıkrasının (B) bendinin (h) altı bendi ile 4/1/2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 22 nci maddesinin birinci fıkrasının (i) bendine dayanılarak hazırlanmıştır."

9. Yönetmeliğin "Tanımlar ve kısaltmalar" başlıklı 4. maddesinin ilgili kısımları şöyledir:

"(1) Bu Yönetmelikte yer alan;

a) Aktif işgücü hizmetleri: İstihdamın korunmasına ve artırılmasına, işsizlerin mesleki niteliklerinin geliştirilmesine, işsizliğin azaltılmasına ve özel politika gerektiren grupların işgücü piyasasına kazandırılmasına yardımcı olmak üzere gerçekleştirilen faaliyetler,

...

k) İşbaşı eğitim programı: Katılımcılara mesleki deneyim kazandırmak üzere, Kurum tarafından belirlenen asgari şartları taşıyan ve Kuruma kayıtlı olan işyerlerinde işbaşı verilen eğitimi,

l) Katılımcı: İşbaşı eğitim programlarına veya Yönetmelik kapsamında düzenlenen programlara katılanları,

...

o) Kursiyer: Bu Yönetmelik kapsamında düzenlenen mesleki eğitim kurslarına katılanları,

ö) Kursiyer veya katılımcı başı ders saat maliyeti: Bir kursiyerin veya katılımcının bir ders saatine karşılık olmak üzere yapılacak KDV hariç giderleri,

...
z) *Sözleşme: Bu Yönetmelik kapsamında hizmet alımı yöntemiyle düzenlenen kurslar ile program ve projelerin çerçevesini belirleyen ve Kurum ile yüklenici veya işveren ile katılımcı arasında imzalanan belirli süreli belgeyi,*

...
ifade eder."

10. Yönetmeliğin "Yetki ve sorumluluk" başlıklı 5. maddesi şöyledir:

"(1) Aktif işgücü hizmetlerine ilişkin politikaların belirlenmesinden, ilgili mevzuatın hazırlanmasından, politika ve mevzuat çerçevesinde sunulan hizmetlerin ve yürütülen faaliyetlerin koordinasyonundan Genel Müdürlük yetkili ve sorumludur.

(2) Aktif işgücü hizmetleri için hizmet alımı ve iş birliği yapılması ile hizmetlerin yürütülmesinden il müdürlükleri yetkili ve sorumludur. Gerekğinde hizmet merkezleri, il müdürlükleri tarafından bu kapsamda yetkilendirilebilir.

(3) Kurum, bu Yönetmelik kapsamındaki iş ve işlemlerin yürürlükteki mevzuata uygun şekilde yapılmasını temin etmek için gerekli tedbirleri alır."

11. Yönetmeliğin "Kurs veya programların planlanması ve uygulanması" başlıklı 7. maddesi şöyledir:

"(1) Bu Yönetmelikte belirtilen kurs ve programların uygulanması yıllık işgücü eğitim planında yer alması şartına bağlıdır.

(2) İl müdürlükleri tarafından en geç ilgili yılın ocak ayında yıllık işgücü eğitim planı hazırlanır. İl istihdam ve mesleki eğitim kurulunun onayını müteakip on beş gün içerisinde ilan edilerek Kurumun internet sayfasında yayımlanır. Planda yıl içerisinde yapılacak değişiklikler Kurulun onayı ile uygulanır.

(3) Planda, işverenlerden alınan talepler ve/veya işgücü piyasası araştırmaları sonucunda belirlenen meslekler ile eğitim alacak kişi sayısı yer alır. Eğitim verilecek kişi sayısı, ilgili meslekte işyerlerinden alınan talepler ve işgücü piyasası araştırmaları sonucunda tespit edilen işgücü ihtiyacından, daha önce Kurum aracılığıyla ilgili meslekte eğitim almış Kuruma kayıtlı işsizler çıkılarak belirlenir.

(4) Bu Yönetmelik kapsamında düzenlenen kurs ve programlar iş birliği veya hizmet alımı yöntemiyle gerçekleştirilir."

12. Yönetmeliğin "İşbaşı Eğitim Programı" üst başlığını taşıyan Dördüncü Bölüm kapsamında, "Programın amacı" başlıklı 35. maddesi şöyledir:

"(1) İşbaşı eğitim programı, Kuruma kayıtlı işsizlerin önceden edindikleri teorik bilgileri uygulama yaparak pekiştirmelerini veya mesleki deneyim kazanmalarını sağlamak amacıyla düzenlenir."

13. Yönetmeliğin "Program düzenlenebilecek meslekler ve uygulanacak işyerleri" başlıklı 36. maddesinin ilgili kısımları şöyledir:

"...(3) İşbaşı eğitim programı, programın başladığı ayda ve program süresince sigortalı sayısını gösterir belgede yer alan toplam prim gün sayısının otuz bölünmesi suretiyle belirlenmek üzere en az beş sigortalıya sahip olan ve katılımcıların en az yüzde (Değişik ibare:RG-20/1/2024-32435) altmışını, altmış günden az olmamak üzere fiili program gününün en az (Değişik ibare:RG-20/1/2024-32435) iki katı kadar süreyle istihdam edeceğini taahhüt eden işverenlerle düzenlenebilir.

..."

14. Yönetmeliğin "Programa katılma şartları" başlıklı 39. maddesinin ilgili kısımları şöyledir:

"(1) İşbaşı eğitim programına katılabilmek için;

a) Genel Müdürlük tarafından belirlenecek usul ve esaslar kapsamında Kuruma kayıtlı işsiz olmak,

b) 15 yaşını tamamlamış ve Genel Müdürlük tarafından belirlenecek üst yaş sınırını aşmamış olmak,

c) İşverenin birinci veya ikinci derece kan hısımlı veya eşi olmamak,

ç) Emekli olmamak,

d) Programa başladığı tarihten önceki bir yıl içerisinde program düzenlenecek işverene ait vergi numarası altında yer alan işyerlerinde sigortalı olmamak,

e) İş ve meslek danışmanlığı hizmetlerinden faydalanmak,

...

şartları aranır.

15. Yönetmeliğin "Sözleşme imzalanması" başlıklı 43. maddesi şöyledir:

“(1) İşbaşı eğitim programlarından yararlanacak olan işyeri ile katılımcı arasında işbaşı eğitim programı sözleşmesi imzalanır. Ancak işbaşı eğitim programı sözleşmesinin Kurum yönünden hüküm ifade etmesi il müdürlüğünün onayına bağlıdır. Sözleşmenin içeriği, şartları ve şekli Kurum tarafından belirlenir. Taraflar sözleşmede yer alan yükümlülüklerini süresi içinde yerine getirmek zorundadırlar.”

16. Yönetmeliğin "Denetimler ve ziyaretler" başlıklı 45. maddesi şöyledir:

“(1) Programlara ilişkin denetimler, Kurumun denetim yetkisi saklı kalmak şartı ile Denetim Kurulu tarafından yapılır.

(2) Birinci fıkra kapsamında yapılan denetimin dışında programın izlenmesi amacıyla il müdürlüğü her program için unvan farkı olmaksızın bir asıl ve bir yedek personeli program sorumlusu olarak görevlendirir. Program sorumlusu;

a) Programı her safhasında incelemek, değerlendirmek, yönetmek, gerekli bilgi ve belgeleri almak,

b) Program dosyasını, programla ilgili evrak ve belgeleri, sözlü/yazılı müracaat ve şikâyetleri incelemek,

c) Ortaya çıkabilecek olumsuzlukları gerektiğinde yerinde incelemek,

ç) Olumsuzlukların ve sorunların giderilip giderilmediğini takip etmek, giderilememesi durumunda, derhal gerekli işlemleri başlatmak, olumsuzluklar ve sorunları gerektiğinde ilgililere iletmek,

d) Sorumlu olduğu programı, program süresince en az bir kez ziyaret etmek,

e) Program ile ilgili kaydedilen gelişmelerin ve varsa sorunların yer aldığı raporları hazırlamak ve muhafaza etmek,

f) Katılımcı ve işverenlerin bu Yönetmelik, sözleşme ve ilgili mevzuatta belirlenmiş yükümlülüklerini yerine getirip getirmediğini kontrol etmek, zorundadır.”

17. Yönetmeliğin "İdari ve mali yaptırımlar" başlıklı 47. maddesinin ilgili kısımları şöyledir:

“(1) İşverenin, 36 ncı maddenin üçüncü fıkrasında belirtilen taahhüdünü yerine getirmediğinin tespiti halinde; sözleşme kapsamında yapılan tüm ödemelerin istihdam edilmesi gereken katılımcı sayısına bölünmesi ile bulunacak tutarın, yükümlülük kapsamında olmasına rağmen istihdam edilmeyen katılımcı sayısı ile çarpımı sonucu hesaplanacak tutar, program kapsamındaki ilk ödeme tarihinden itibaren işletilecek yasal faizi ile birlikte işverenden tahsil edilir ve söz konusu işveren bu Yönetmelik kapsamında düzenlenen kurs veya programlardan yirmi dört ay süreyle yararlandırılmaz.

...

(7) İşverenin programdan yararlanma şartlarını taşımadığının tespiti halinde program sonlandırılır, sözleşme kapsamında yapılan tüm ödemeler ödeme tarihinden itibaren işletilecek yasal faizi ile birlikte işverenden tahsil edilir ve söz konusu işveren bu Yönetmelik kapsamında düzenlenen kurs veya programlardan yirmi dört ay süreyle yararlandırılmaz. Katılımcının programdan yararlanma şartlarını taşımadığının tespiti halinde ise katılımcının program ile ilişkisi kesilir, katılımcıya ve katılımcı adına yapılan tüm ödemeler ödeme tarihinden itibaren işletilecek yasal faizi ile birlikte katılımcıdan tahsil edilir ve söz konusu katılımcı bu Yönetmelik kapsamında düzenlenen kurs veya programlardan yirmi dört ay süreyle yararlandırılmaz.

(8) İşverenin programdan yararlanma şartlarını kaybettiğinin tespiti halinde program sonlandırılır ve sözleşme kapsamında şartın kaybedildiği tarihten sonra yapılan tüm ödemeler, ödeme tarihinden itibaren işletilecek yasal faizi ile birlikte yasaklılık uygulanmaksızın işverenden tahsil edilir. Katılımcının programdan yararlanma şartlarını kaybettiğinin tespiti halinde ise katılımcının program ile ilişkisi kesilir ve şartın kaybedildiği tarihten sonra katılımcıya ve katılımcı adına yapılan tüm ödemeler, ödeme tarihinden itibaren işletilecek yasal faizi ile birlikte yasaklılık uygulanmaksızın katılımcıdan tahsil edilir.

...

18. Yönetmeliğin "Katılım belgesi" başlıklı 48. maddesi şöyledir:

“(1) İşbaşı eğitim programı katılımcılarına, katıldıkları programa ilişkin bilgileri gösterir işbaşı eğitim programı belgesi veya sertifikası il müdürlüğü tarafından düzenlenerek verilir.”

V. İNCELEME VE GEREKÇE

A. İlk İnceleme

19. Uyuşmazlık Mahkemesinin Rıdvan GÜLEÇ'in Başkanlığında, Üyeler Eyüp SARICALAR, Bayram ŞEN, Döndü Deniz BİLİR, Ahmet ARSLAN, Mahmut BALLI ve Bilal ÇALIŞKAN'ın katılımlarıyla yapılan 22/12/2025 tarihli toplantısında; 2247 sayılı Kanun'un 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre, asliye hukuk mahkemesince, anılan Kanun'un 19. maddesine göre başvuruda bulunulmuş olduğu, adli yargı dosyasının, ekinde idari yargı dosyası ile birlikte Uyuşmazlık Mahkemesine gönderildiği ve usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından, görev

uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliği ile karar verildi.

B. Esasın İncelenmesi

20. Raportör-Savcı Dr. Berrak YILMAZ'ın, davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan, ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ'nin davada adli yargının, Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın ise davanın yirmidört ay yasaklılığa ilişkin kısmı yönünden idari yargının, ödemenin iadesine ilişkin kısmı yönünden adli yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra, gereği görüldüğü düşüldü:

21. Dava, davacı tarafından, 21/11/2022-18/02/2023 tarihleri arasında katılımcısı olduğu Ölçü Tespit Ölçümü Mesleğindeki İşbaşı Eğitim Programına ilişkin sözleşmenin, Aktif İşgücü Hizmetleri Genelgesi'nde belirtilen istihdam şartları yerine getirilmediğinden bahisle katılımcı kaynaklı olarak feshedilmesi nedeniyle, davalı idarenin Aktif İş Gücü Hizmetlerinin Yürütülmesine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 47. maddesine dayanarak davacı hakkında verilen yirmidört ay yasaklılık kararının iptali ile sözleşme kapsamındaki davacıya ödenen toplam 24.277,18 TL'nin iadesine ilişkin Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü Diyarbakır Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğünün 15/09/2023 tarih ve ...00014587502 sayılı işleminin iptali istemiyle açılmıştır.

22. İdare, özel hukuk sözleşmeleri yapabildiği gibi, kamusal yetkisinin verdiği üstünlük ve ayrıcalıklara dayanarak, konusu, hüküm ve koşulları bakımından özel hukuk sözleşmelerinden farklı olan sözleşmeler de yapabilmektedir. İdare hukuku esaslarına tabi bulunan bu sözleşmeler "idari sözleşme" olarak adlandırılırlar. İdarenin, genel ehliyetini kullanarak sözleşme serbestisi ve tarafların eşitliği gözetilerek gerçekleştirdiği sözleşmelerin tamamen özel hukuk hükümlerine tabi olması ve dolayısıyla bunların yargısal denetiminin adli yargı yerlerine yapılmasına karşılık; 2577 sayılı Kanun'un idari dava türlerinin sayıldığı 2/1-c maddesinde ifade edildiği üzere "genel hizmetlerden birinin yürütülmesi" amacıyla ve kamusal nitelikte üstün hak ve yetkilere dayanarak yaptığı idari sözleşmelerden doğan uyumsuzlukların görüm ve çözümünde ise idari yargı yerleri görevli bulunmaktadır.

23. Uyumsuzluk konusu "Tip sözleşme"de, işverenin, katılımcıların eğitime başlaması ve eğitime devamının sağlanması, programın süresi, katılımcıların, işverenin ve idarenin görev ve sorumluluklarına ilişkin düzenlemelere yer verildiği, sözleşmenin feshine neden olabilecek hallerin tek tek sayıldığı, yine sözleşme, işverenin sözleşme ve sözleşmenin ayrılmaz parçası olan Yönetmelik ve Genelgede yer alan yükümlülükleri ile il müdürlüğü tarafından belirlenen yükümlülüklerini yerine getirmemesi veya programdan yararlanma şartlarını sağlamaması halinde, sözleşmenin il müdürlüğü tarafından feshedilerek Yönetmelik ve Genelge ile belirlenen idari ve mali yaptırımlar uygulanacağını yer aldığı görülmüştür.

24. Buna göre, İl Müdürlüğü ile davacı arasında imzalanan sözleşmenin özel hukuk hükümlerine tabi olduğu, "İşbaşı Eğitim Programı Tip Sözleşmesi"nde, taraflardan birinin idare olması dışında sözleşmenin idari bir sözleşme sayılabilemesi için ştrekli bir kamu hizmetinin görülmesi amacını taşınması, taraflardan birinin idare olması ve kamu hukukuna özgü, kamu hukukundan doğan şart ve hükümlerin sözleşmede yer alması koşullarının anılan sözleşmede bulunmadığı görülmektedir.

25. Bu durumda, konuya ilişkin mevzuat hükümleri ile somut olay birlikte irdelendiğinde, dava konusu uyumsuzluğun, Aktif İşgücü Hizmetleri Yönetmeliği yanında özel hukuk hükümlerine tabi hizmet sözleşmesinden kaynaklandığı gözetildiğinde davanın görüm ve çözümünde adli yargı yerinin görevli olduğu sonucuna varılmıştır.

26. Yukarıda belirtilen hususlar göz önünde bulundurularak, Diyarbakır 16. Asliye Hukuk Mahkemesinin 25/06/2025 tarih ve E.2024/419 sayılı başvurusunun reddi gerekmiştir.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Davanın çözümünde ADLİ YARGININ GÖREVLİ OLDUĞUNA,

B. Diyarbakır 16. Asliye Hukuk Mahkemesinin 25/06/2025 tarih ve E.2024/419 sayılı BAŞVURUSUNUN REDDİNE,

22/12/2025 tarihinde Üye Ahmet ARSLAN'ın KARŞI OYU, OY ÇOKLUĞU İLE KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan
Rıdvan
GÜLEÇ

Üye
Eyüp
SARICALAR

Üye
Bayram
ŞEN

Üye
Döndü Deniz
BİLİR

Üye
Ahmet
ARSLAN

Üye
Mahmut
BALLI

Üye
Bilal
ÇALIŞKAN

KARŞI OY

Dava, davacı tarafından Aktif İşgücü Hizmetleri Yönetmeliğinde belirlenen şartları taşımadığından bahisle sözleşmenin iptali ile yersiz ödemenin iadesine işleminin iptali istemiyle açılmıştır.

İdarenin, genel ehliyetini kullanarak, sözleşme serbestisi ve tarafların eşitliği ilkeleri uyarınca gerçekleştirdiği sözleşmelerin, özel hukuk hükümlerine tabi olması ve dolayısıyla bunların yargısal denetiminin adli yargı yerlerine yapılmasına karşılık; 2577 sayılı Kanun'un idari dava türlerinin sayıldığı 2/1-c maddesinde ifade edildiği üzere "genel hizmetlerden birinin yürütülmesi" amacıyla ve kamusal nitelikte üstün hak ve yetkilere dayanarak yaptığı idari sözleşmelerden doğan uyuşmazlıkların görüm ve çözümünde, idari yargı yerleri görevlidir.

İdari işlemler, idari makamların, kamu gücü kullanarak, idare işlevine ilişkin olarak tesis ettikleri, muhatapları yönünden çeşitli hak ve/veya yükümlülükler doğuran, muhataplarının hukuki durumlarında değişiklik yapan tek yanlı irade açıklamalarıdır. Buna göre, idari işlemlerin "idari makamlarca tesis edilmiş olma", "tek yanlı olma" ve "icrailik niteliğini taşıma" unsurlarını bünyesinde barındırması gerekmektedir.

Öte yandan, bir sözleşmenin idari sözleşme sayılabilmesi için sürekli bir kamu hizmetinin görülmesi amacıyla taşınması, taraflardan birinin idare olması ve özel hukuk hükümlerini aşan, kamu hukukuna özgü ve kamu hukukundan doğan şart ve hükümleri içermesi zorunludur. Taraflardan biri idare olmakla birlikte, tarafların özgür iradeleriyle imzalanan ve idari sözleşme niteliği taşımayan bir sözleşmenin uygulanmasından kaynaklanan uyuşmazlıklar, özel hukuk hükümlerine göre adli yargı yerlerine çözümlenecektir.

Taraflar arasında imzalanan "İşbaşı Eğitim Programı Tip Sözleşmesi"nin dayanağı Aktif İşgücü Hizmetleri Yönetmeliğinin 4. maddesinde; "Sözleşme"nin, bu Yönetmelik kapsamında düzenlenen kurs, program ve projenin çerçevesini belirleyen ve Kurum ile yüklenici veya işveren ile katılımcı arasında imzalanan belirli süreli belgeyi ifade ettiği kurala bağlanmış, 8. maddesinde; yönetmelik kapsamındaki aktif işgücü hizmetlerinin, işbirliği veya hizmet alımı yoluyla gerçekleştirileceği, 11. maddesinde; yıllık işgücü eğitim planında yer alan mesleklerle ilişkin hizmet alımlarının, tespit edilen yaklaşık kursiyer başı ders saat maliyeti de dikkate alınarak bu Yönetmelikte belirlenen kriterler çerçevesinde, 4734 sayılı Kanun'un 22. maddesinin 1. fıkrasının (i) bendi hükümü uyarınca doğrudan temin usulü ile yapılacağı, 12. maddesinde; hizmet sağlayıcıların, işbirliği yöntemi ile ilana tabi olmaksızın, bu maddede belirtilen koşullara uygun olarak kurs teklifinde bulunabilecekleri. Kurumun; kursiyer zaruri gideri, sigorta prim gideri ile eğitici gideri ve temrin giderlerinin bir veya birkaçını ya da tamamını içerecek şekilde işbirliği yöntemi ile kurs düzenleyebileceği kurala bağlanmıştır.

Aktif İşgücü Hizmetlerinin Yürütülmesine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin "Sözleşmenin sona ermesi ve feshi" başlıklı 44. maddesinde, sözleşmenin, sözleşmede belirtilen sürenin bitimi veya sözleşmenin feshi ile sona ereceği, tarafların, 4857 sayılı İş Kanunu'nun 24. ve 25. maddelerinin birinci fıkralarının (II) numaralı bentlerinde yer alan hükümleri (25. maddenin birinci fıkrasının (II) numaralı bendinin (g) alt bendi hariç olmak üzere) kıyasen uygulamak suretiyle sözleşmeyi feshi yetkisine sahip oldukları, sözleşmenin feshedilebilmesi için; durumun feshi kararı alan tarafça aynı gün içinde yazılı olarak gerekçeleriyle birlikte sözleşmenin diğer tarafına ve en geç üç iş günü içinde il müdürlüğüne bildirmesi gerektiği, feshi kararının, il müdürlüğü tarafından uygun görülmesi halinde, feshi kararının alındığı tarih itibarıyla geçerlilik kazanacağı, il müdürlüğünün, sözleşmede belirtilen hususlara uyulmaması, gerçeğe aykırı beyanda bulunulmasının tespiti nedenleriyle sözleşmeyi feshedebileceği ve bu durumda feshi kararının aynı gün içinde yazılı olarak taraflara bildirileceği, il müdürlüğünün de uygun görmesi şartıyla, programın dörtte birlik süresi içerisinde taraflar karşılıklı anlaşarak sözleşmeyi feshi yetkisine sahip oldukları; "İdari ve mali yaptırımlar" başlıklı 47. maddesinin dördüncü fıkrasında, 44. maddenin ikinci ve üçüncü fıkralarına göre sözleşmenin feshedildiği durumlarda, katılımcıya ve katılımcı adına Kurum tarafından yapılan tüm ödemeler, ödeme tarihinden itibaren işletilecek yasal faizi ile birlikte feshiye neden olan taraftan tahsil edilir ve feshiye neden olan taraf bu Yönetmelik kapsamında düzenlenen kurs veya programlardan yirmi dört ay süreyle yararlandırılmaz; "İdari yaptırımlar" başlıklı 62. maddesinde, bu Yönetmelik ve sözleşme veya protokol kapsamında yer alan yükümlülüklerin yerine getirilmemesi halinde kursiyer veya katılımcılar için ilgili il müdürlüğü tarafından bu Yönetmelikte ve ilgili mevzuatında belirtilen yaptırımların uygulanacağı, yaptırımların sisteme kaydedileceği ve bu işlemin kişi veya kuruma yazılı olarak da bildirileceği düzenlenmiştir.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu ve diğer ilgili mevzuatı çerçevesinde ihale aşamasında tesis edilen işlemlerden doğabilecek uyuşmazlıkların idari yargı yerlerine, ihale safhası tamamlandıktan sonra taraflar arasında sözleşme imzalandıktan sonra ortaya çıkan ve sözleşmenin uygulanmasından kaynaklanan uyuşmazlıkların ise adli yargı yerlerine çözümlenmesi gerektiği yerleşik hâle gelmiş yargı içtihatlarına kabul edilmektedir. Bu kabul, ihale mevzuatı uyarınca akdedilen sözleşmelerin özel hukuk sözleşmesi olarak nitelendirilmesinden kaynaklanmaktadır.

Doğrudan temin bir ihale usulü olarak kabul edilmese de, 4734 sayılı Kanun hükümlerine dayalı olarak gerçekleştirilen alım usulü ile taraflar arasında imzalanan "İşbaşı Eğitim Programı Tip Sözleşmesinde, işveren ve katılımcının görev ve sorumlulukları ile idarenin hak ve yükümlülüklerine ilişkin düzenlemelere yer verildiği; yaptırımı gerektiren ve sözleşmenin tek taraflı feshine neden olabilecek hâllerin tek tek sayıldığı, buna göre, taraflar arasında akdedilen, tarafların özgür iradeleriyle imzalandıkları ve sürekli bir kamu hizmetinin görülmesi amacıyla taşınmayan,

uyuşmazlık konusu hizmet alımı sözleşmesinin özel hukuk hükümlerine tâbi olması nedeniyle; eğitim programı sözleşmesinin feshedilmesi, sözleşme için davalı idareye verilen kesin teminat tutarının gelir kaydedilmesi ve sözleşme kapsamında davacıya ödenen hak ediş tutarının yasal faiziyle birlikte davalıya geri ödenmesi gibi, sözleşmenin uygulama aşamasından kaynaklı uyuşmazlıkların adli yargı yerinde görülmesi gereklemekle birlikte, anılan yönetmeliğin 47. maddesi uyarınca davacı hakkında verilen yasaklılık kararının, davalı idare tarafından doğrudan temin usulüyle gerçekleştirilecek mesleki eğitim kursu hizmet alımlarına ilişkin olarak, ileriye yönelik yasaklama niteliğinde bir idari yaptırım olduğundan ve bu işlemin sözleşme sürecinden ayrılabilir mahiyette olduğu görüldüğünden, uygulanan idari yaptırımın iptali istemiyle açılan davanın görüm ve çözümünün idari yargının görev alanına girmektedir.

Bu durumda, davacı hakkında verilen yasaklılık kararının iptali istemini incelemede idari yargı yerleri görevli olduğundan yapılan ödemenin iadesine ilişkin işlemde anılan işleme bağli olarak görülmesi gerektiğinden uyuşmazlığın çözümünde adli yargıyı görevli kabul eden çoğunluğun kararına katılmıyorum.

Üye
Ahmet ARSLAN

Uyşmazlık Mahkemesi Başkanlığından:

ESAS NO : 2025/668

KARAR NO : 2025/746

KARAR TR : 22/12/2025

ÖZET: Tutuklama kararı sonrasında kolluk kuvveti idaresinde ceza infaz kurumuna sevk edilen müteveffanın, adliyenin ikinci katından atlayarak vefat etmesi nedeniyle davacılar tarafından uğrılan maddi ve manevi zararın giderilmesi istemiyle açılan tazminat davasının, hizmet kusuru esasına göre İDARİ YARGI YERİNDE çözümlenmesi gerektiğli hk.

K A R A R

Davacılar : 1- H. T.

2-D. T.

3-N. T.

Vekili : Av. S. D.

Davalılar : 1- Adalet Bakanlığı (Adli ve İdari Yargı)

2- Hazine ve Maliye Bakanlığı (Adli Yargı)

I. DAVA KONUSU OLAY

1. Davacılar vekili, Bolu Cumhuriyet Başsavcılığının 2005/1899 sayılı soruşturma dosyası kapsamında Bolu 2. Sulh Ceza Hakimliğinin 12/7/2024 tarih ve 2024/84 sayılı kararı ile tutuklanan davacı H. T.nün eşi, davacılar D. T. ve N. T.nün babaları olan S. T.nün polis memuru E. A.'ın idaresinde ceza infaz kurumuna sevk işlemleri yaptığlı sırada elleri kelepçeli vaziyette iken, Bolu Adalet Sarayı Cumhuriyet Başsavcılığı Bölümü, soruşturma kalemleri 2. katındaki merdiven boşluğlı korkuluklarından aşağı atlayarak bodrum kata düşmesi nedeniyle vefat ettiğini, müteveffanın ölümünün polis memurunun görevin kendisine yüklediğli dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırı davranması nedeniyle gerçekleştiğini, polis memuru hakkındaki görevi kötüye kullanma suçundan açılan kamu davasında ceza verildiğini, olayda idarenin hizmet kusuru veya kusursuz sorumluluğlı bulunduğunu, vefat nedeniyle mütevekkillerinin müteveffanın desteğinden yoksun kaldığlı, geçimlerini sağlamakta güçlük çektiğlerini, maddi açıdan zor duruma düştüklerini ve olay nedeniyle elem ve üzüntü içerisinde bulunduklarını belirterek, her bir mütekkil için 1.000 TL olmak üzere toplam 3.000 TL maddi, her bir mütekkil için 300.000 TL olmak üzere toplam 900.000 TL manevi tazminatın olayın gerçekleştiğli 12/07/2024 tarihinden itibaren işleyecek yasal faiziyle birlikte ödenmesine karar verilmesi istemiyle idari yargı yerinde dava açmışlr.

II. UYŞMAZLIĞA İLİŞKİN BAŞVURUSÜRECİ

A. İdari Yargıda

2. **Bolu İdare Mahkemesi 27/03/2025 tarih ve E.2025/588, K.2025/437 sayılı kararı ile, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 15/1-a maddesi uyarınca davanın görev yönünden reddine karar vermiş, bu karar kesinleşmiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:**

"...Dava dosyasının incelenmesinden, Bolu Cumhuriyet Başsavcılığlı'nın 2005/1899 Soruşturma sayılı dosyası kapsamında Bolu 2.Sulh Ceza Hakimliğinin 12/07/2024 tarih ve 2024/84 Sorgu sayılı kararına istinaden tutuklanan ve polis memuru E. A.'ın sevk ve idaresinde muhafaza altında olan S. T.nün, ceza infaz kurumuna sevk işlemlerinin yapıldığlı sırada elleri kelepçeli vaziyette iken Bolu Adalet Sarayı Cumhuriyet Başsavcılığlı

Bölümü soruşturma kalemleri 2.katındaki merdiven boşluğu korkuluklarından aşağıya atladığı ve bodrum kata düşmesi nedeniyle olay yerinde vefat ettiği, müteveffanın yakınları olan davacılar tarafından, polis memuru E. A.'ın görevinin kendisine yüklediği dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırı davranmadığı iddiasıyla yaşanan olay nedeniyle, fazlaya ilişkin haklar saklı kalmak kaydıyla; her bir kişi için İYUK m.16/4 uyarınca sonradan artırılmak üzere şimdilik 1000'er TL olmak üzere toplam 3.000 TL maddi tazminat ile yine her bir kişi için İYUK m.16/4 uyarınca sonradan artırılmak üzere 300.000'er TL olmak üzere toplam 900.000 TL manevi tazminatın ödenmesi gereken günden itibaren işletilecek yasal faizi ile davadan tahsili istemiyle Mahkememiz nezdinde görülmekte olan iş bu davanın açıldığı anlaşılmıştır.

Uyuşmazlık konusu tazminat isteminin, davacıların yakını olan S. T.'ye ilişkin yürütülen adli soruşturma ve/veya adli kolluk faaliyetinin usulüne uygun şekilde yürütülmediği iddiasından kaynaklandığı, adli soruşturma ve/veya kovuşturma aşamasında meydana geldiği ileri sürülen maddi ve manevi zararın tazmini istemiyle açılacak tazminat davalarının 5271 sayılı Yasa'da düzenlendiği, buna göre; haksız yakalama, gözaltı ve tutuklama gibi güvenlik tedbirlerinden kaynaklanan tazminat davalarının görüm ve çözümünün zarara uğrayanın oturduğu yer ağır ceza mahkemesinin ve eğer o yer ağır ceza mahkemesi tazminat konusu işlemlerle ilgili ise ve aynı yerde başka bir ağır ceza mahkemesi yoksa, en yakın yer ağır ceza mahkemesinin yetkisinde olduğu açıktır.

Bu durumda, suç soruşturması ve kovuşturması sırasında yakalama ve/veya gözaltı uygulamasının eksik yürütülmesi nedeniyle uğranıldığı ileri sürülen zararların tazmini istemiyle açılacak davaların 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 142. maddesi hükmü uyarınca adli yargının görev alanında bulunduğu sonucuna varılmış olup, davanın 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 15/1/a maddesi hükmü uyarınca görev yönünden reddi gerekmektedir. ..."

3. Davacı vekili, bunun üzerine 6.000.000 TL maddi ve manevi tazminat istemiyle adli yargı yerinde dava açmıştır.

Adli Yargıda

4. **Bolu 2. Ağır Ceza Mahkemesi 10/06/2025 tarih ve E.2025/395, K.2025/292 sayılı kararı ile,** Mahkemelerinin yargı yolu bakımından görevsizliğine karar vermiş, bu karar kesinleşmiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

"...Davacılar vekilinin 02/06/2025 tanzim tarihli dava dilekçesi heyetçe incelendi.

1-Açılan tazminat davasının temeli hakkında tutuklama kararı verilen S. T.'nin polis gözetiminde iken Bolu Adliyesinde merdiven boşluğundan kendisini atması sonucu ölümüne dayanmaktadır.

2-Davacılar vekilinin Bolu İdare Mahkemesine dava açtığı, mahkemesince davaya adli yargıca bakılması gerektiğinden bahisle görevsizlik kararı verildiği anlaşılmaktadır.

3-CMK M. 141'e dayanarak hangi hallerde tazminat davası açılacağı tahdidi olarak sayılmıştır. İş bu tahdidi sebepler kıyasa ve keyfiyete istinaden genişletilemez.

4-Davacılar vekilinin davaya dayanak yaptığı sebep CMK m. 141'de tahdidi olarak sayılan hallerden değildir.

5-Tamamen benzer mahiyetteki bir olaya ilişkin Yargıtay 12. Ceza Dairesinin dosyada mevcut 2023/582 Karar sayılı ilamının muhtevası da nazara alındığında davacılar vekilinin davasına idari yargıca bakılması gerektiğinden aşağıdaki şekilde karar tesis edilmiştir.

KARAR;

Mahkememizin yargı yolu bakımından GÖREVSİZLİĞİNE,

UYUŞMAZLIK MAHKEMESİNİN KURULUŞ VE İŞLEYİŞİ HAKKINDA KANUNUN 15. MADDESİNİN :

"Olumsuz görev uyuşmazlıklarında dava dosyaları, son görevsizlik kararını veren yargı mercince, bu kararın kesinleşmesinden sonra taraflardan birinin istemi üzerine, ilk görevsizlik kararını veren yargı mercine ait dava dosyası da temin edilerek Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilir ve görevli yargı mercinin belirlenmesi istenir." **ŞEKLİNDE OLDUĞUNUN GÖZETİLMESİNE, ..."**

5. Davacılar vekilinin dilekçesi ile 2247 sayılı Kanun'un 14. maddesine göre doğduğunu öne sürdüğü olumsuz görev uyuşmazlığının giderilmesi istemiyle başvurması üzerine, Bolu 2. Ağır Ceza Mahkemesince dava dosyaları Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmiştir.

IV. İLGİLİ HUKUK

6. Anayasa'nın "Yargı yolu" başlıklı 125. maddesinin birinci fıkrasının ilk cümlesi ile aynı maddenin son fıkrası şöyledir:

"İdarenin her türlü eylem ve işlemlerine karşı yargı yolu açıktır.

(...)

İdare, kendi eylem ve işlemlerinden doğan zararları ödemekle yükümlüdür."

7. Anayasa'nın "Hâkimlik ve savcılık mesleği" başlıklı 140. maddesinin altıncı fıkrası şöyledir:

"Hâkimler ve savcılar idari görevleri yönünden Adalet Bakanlığına bağlıdır."

8. 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun "Tanımlar" başlıklı 2. maddesinin ilgili kısımları şöyledir:

"(1) Bu Kanunun uygulanmasında;

e) Soruşturma: Kanuna göre yetkili mercilerce suç şüphesinin öğrenilmesinden iddianamenin kabulüne kadar geçen evreyi,

İfade eder."

9. 5271 sayılı Kanun'un "Tutuklama kararı" başlıklı 101. maddesinin ilgili kısımları şöyledir:

"(1) Soruşturma evresinde şüphelinin tutuklanmasına Cumhuriyet savcısının istemi üzerine sulh ceza hâkimi tarafından, kovuşturma evresinde sanğın tutuklanmasına Cumhuriyet savcısının istemi üzerine veya re'sen mahkemece karar verilir. Bu istemlerde mutlaka gerekçe gösterilir ve adli kontrol uygulamasının yetersiz kalacağını belirten hukuki ve fiili nedenlere yer verilir.

..."

10. 5271 sayılı Kanun'un "Tazminat İstemi" başlıklı 141. maddesi şöyledir:

"(1) Suç soruşturması veya kovuşturması sırasında;

a) Kanunlarda belirtilen koşullar dışında yakalanan, tutuklanan veya tutukluluğunun devamına karar verilen,

b) Kanunî gözaltı süresi içinde hâkim önüne çıkarılmayan,

c) Kanunî hakları hatırlatılmadan veya hatırlatılan haklarından yararlanılma isteği yerine getirilmeden tutuklanan,

d) Kanuna uygun olarak tutuklandığı hâlde makul sürede yargılama mercii huzuruna çıkarılmayan ve bu süre içinde hakkında hüküm verilmeyen,

e) Kanuna uygun olarak yakalandıktan veya tutuklandıktan sonra haklarında kovuşturmaya yer olmadığına veya beraatlerine karar verilen,

f) Mahkûm olup da gözaltı ve tutuklulukta geçirdiği süreleri, hükümlülük sürelerinden fazla olan veya işlediği suç için kanunda öngörülen cezanın sadece para cezası olması nedeniyle zorunlu olarak bu cezayla cezalandırılan,

g) Yakalama veya tutuklama nedenleri ve haklarındaki suçlamalar kendilerine, yazılı veya bunun hemen olanaklı bulunmadığı hâllerde sözlü açıklanmayan,

h) Yakalanmaları veya tutuklanmaları yakınlarına bildirilmeyen,

i) Haklarındaki arama kararı ölçüsüz bir şekilde gerçekleştirilen,

j) Eşyasına veya diğer malvarlığı değerlerine, koşulları oluşmadığı halde elkonulan veya korunması için gerekli tedbirler alınmayan ya da eşyası veya diğer malvarlığı değerleri amaç dışı kullanılan veya zamanında geri verilmeyen,

k) (Ek: 11/4/2013-6459/17 md.) Yakalama, adli kontrol veya tutuklama işlemine karşı Kanunda öngörülen başvuru imkânlarından yararlanılmayan,

l) (Ek: 2/3/2024-7499/12 md.) Konutunu terk etmemek veya uyuşturucu, uyarıcı veya uçucu maddeler ile alkol bağımlılığından arınmak amacıyla hastaneye yatmak dâhil, tedavi veya muayene tedbirlerine tâbi olmak ve bunları kabul etmek şeklindeki adli kontrol yükümlülükleri uygulandıktan sonra haklarında kovuşturmaya yer olmadığına veya beraatlerine karar verilen,

Kişiler, maddî ve manevî her türlü zararlarını, Devletten isteyebilirler.

(2) Birinci fıkranın (e), (f) ve (l) bentlerinde belirtilen kararları veren merciler, ilgiliye tazminat hakları bulunduğunu bildirirler ve bu husus verilen karara geçirilir.

(3) (Ek: 18/6/2014-6545/70 md.) Birinci fıkrada yazan hâller dışında, suç soruşturması veya kovuşturması sırasında kişisel kusur, haksız fiil veya diğer sorumluluk hâlleri de dâhil olmak üzere hâkimler ve Cumhuriyet savcılarının verdikleri kararlar veya yaptıkları işlemler nedeniyle tazminat davaları ancak Devleti aleyhine açılabilir.

(4) (Ek: 18/6/2014-6545/70 md.) Devlet, ödediği tazminattan dolayı görevinin gereklerine aykırı hareket etmek suretiyle görevini kötüye kullanan hâkimler ve Cumhuriyet savcılarına bir yıl içinde rücu eder."

11. 5271 sayılı Kanun'un "Tazminat isteminin koşulları" başlıklı 142. maddesinin ilgili 1. ve 2. fıkraları şöyledir:

"(1) Karar veya hükümlerin kesinleştiğinin ilgisine tebliğinden itibaren üç ay ve her hâlde karar veya hükümlerin kesinleşme tarihini izleyen bir yıl içinde tazminat isteminde bulunulabilir.

(2) İstem, zarara uğrayanın oturduğu yer ağır ceza mahkemesinde ve eğer o yer ağır ceza mahkemesi

tazminat konusu işlemle ilişkili ise ve aynı yerde başka bir ağır ceza dairesi yoksa, en yakın yer ağır ceza mahkemesinde karara bağlanır.

...."

12. 5271 sayılı Kanun'un "Cumhuriyet savcısının görev ve yetkileri" başlıklı 161. maddesinin ilgili ilk beş fıkrası şöyledir:

"(1) Cumhuriyet savcısı, doğrudan doğruya veya emrindeki adli kolluk görevlileri aracılığı ile her türlü araştırmayı yapabilir; yukarıdaki maddede yazılı sonuçlara varmak için bütün kamu görevlilerinden her türlü bilgiyi isteyebilir. Cumhuriyet savcısı, adli görevi gereğince nezdinde görev yaptığı mahkemenin yargı çevresi dışında bir işlem yapmak ihtiyacı ortaya çıkınca, bu hususta o yer Cumhuriyet savcısından söz konusu işlemi yapmasını ister.

(2) Adli kolluk görevlileri, el koydukları olayları, yakalanan kişiler ile uygulanan tedbirleri emrinde çalıştıkları Cumhuriyet savcısına derhâl bildirmek ve bu Cumhuriyet savcısının adliyeyle ilişkin bütün emirlerini gecikmeksizin yerine getirmekle yükümlüdür.

(3) Cumhuriyet savcısı, adli kolluk görevlilerine emirleri yazılı; acele hâllerde, sözlü olarak verir. (Ek cümle: 25/5/2005 - 5353/24 md.) Sözlü emir, en kısa sürede yazılı olarak da bildirilir.

(4) Diğer kamu görevlileri de, yürütülmekte olan soruşturma kapsamında ihtiyaç duyulan bilgi ve belgeleri, talep eden Cumhuriyet savcısına vakit geçirmeksizin temin etmekle yükümlüdür.

(5) Kanun tarafından kendilerine verilen veya kanun dairesinde kendilerinden istenen adliye ile ilgili görev veya işlerde kötüye kullanma veya ihmalleri görülen kamu görevlileri ile Cumhuriyet savcılarının sözlü veya yazılı istem ve emirlerini yapmaktan kötüye kullanma veya ihmalleri görülen kolluk âmir ve memurları hakkında Cumhuriyet savcılarınca doğrudan doğruya soruşturma yapılır. Vali ve kaymakamlar hakkında 2.12.1999 tarihli ve 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun hükümleri, en üst dereceli kolluk amirleri hakkında ise, hâkimlerin görevlerinden dolayı tâbi oldukları yargılama usulü uygulanır.

...."

13. 5271 sayılı Kanun'un "Adli kolluk ve görevi" başlıklı 164. maddesi şöyledir:

"(1) Adli kolluk; 4.6.1937 tarihli ve 3201 sayılı Emniyet Teşkilatı Kanununun 8, 9 ve 12 nci maddeleri, 10.3.1983 tarihli ve 2803 sayılı Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Kanununun 7 nci maddesi, 2.7.1993 tarihli ve 485 sayılı Gümrük Müsteşarlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 8 inci maddesi ve 9.7.1982 tarihli ve 2692 sayılı Sahil Güvenlik Komutanlığı Kanununun 4 üncü maddesinde belirtilen soruşturma işlemlerini yapan güvenlik görevlilerini ifade eder.

(2) Soruşturma işlemleri, Cumhuriyet savcısının emir ve talimatları doğrultusunda öncelikle adli kolluğa yaptırılır. Adli kolluk görevlileri, Cumhuriyet savcısının adli görevlere ilişkin emirlerini yerine getirir.

(3) Adli kolluk, adli görevlerin haricinde hizmetlerde, üstlerinin emrindedir."

14. 5271 sayılı Kanun'un "Diğer kolluk birimlerinin adli kolluk görevi" başlıklı 165. maddesi şöyledir:

"(1) Gerekliğinde veya Cumhuriyet savcısının talebi halinde, diğer kolluk birimleri de adli kolluk görevini yerine getirmekle yükümlüdür. Bu durumda, kolluk görevlileri hakkında, adli görevlere dolayısıyla bu Kanun hükümleri uygulanır."

15. 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun "İdari dava türleri ve idari yargı yetkisinin sınırı" başlıklı 2. maddesinin 1. fıkrasının (a) ve (b) bentleri şöyledir:

"1. (Değişik: 10/6/1994 - 4001/1 md.) İdari dava türleri şunlardır:

a) (İptal: Anayasa Mahkemesinin 21/9/1995 tarihli ve E:1995/27, K:1995/47 sayılı kararı ile; Yeniden Düzenleme: 8/6/2000-4577/5 md.) İdari işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için menfaatleri ihlâl edilenler tarafından açılan iptal davaları,

b) İdari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları doğrudan muhtel olanlar tarafından açılan tam yargı davaları

...."

V. İNCELEME VE GEREKÇE

A. İlk İnceleme

16. Uyuşmazlık Mahkemesinin Rıdvan GÜLEÇ'in Başkanlığında, Üyeler Eyüp SARICALAR, Bayram ŞEN, Döndü Deniz BİLİR, Ahmet ARSLAN, Mahmut BALLI ve Bilal ÇALIŞKAN'ın katılımlarıyla yapılan 22/12/2025 tarihli toplantısında; 2247 sayılı Kanun'un 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre, idari ve adli yargı yerleri arasında anılan

Kanun'un 14. maddesinde öngörülen biçimde olumsuz görev uyumsuzluğu doğduğu, adli yargı dosyası ve idari yargı dosyasının 15. maddede belirtilen yöntemle uygun olarak davacı vekilinin istemi üzerine son görevsizlik kararı veren mahkemece Uyumsuzluk Mahkemesine gönderildiği ve usule ilişkin işlemlerde herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından, görev uyumsuzluğunun esasının incelenmesine oy birliğiyle karar verildi.

B. Esasın İncelenmesi

17. Raportör-Savcı Dr. Berrak YILMAZ'ın, davanın çözümünde idari yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan, ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ ile Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın davada idari yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra, gereği görüştülüp düşünüldü:

18. Dava, Cumhuriyet Başsavcılığınca yürütülmekte olan bir soruşturmada, hakkında tutuklama kararı verilen davacı H. T.'nin eşi, davacılar D. T. ve N. T.'nin babaları olan S. T. 'nin polis memuru E. A.'in idaresinde ceza infaz kurumuna sevk işlemleri yapıldığı sırada adliyenin ikinci katından atlayarak vefat etmesi olayında kolluğun görevin kendisine yüklediği dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırı davrandığı iddiasıyla, uğranılan maddi ve manevi zararların tazmini istemiyle açılmıştır.

19. Yukarıda belirtilen Anayasal düzenlemelere göre; “*kuvvetler ayrılığı*” ilkesi gereğince fonksiyonel bakımdan yargı organı yasama ve yürütmeden ayrı tutulmuş olup, bağımsız bir organ olan yargının yargılama süreci ile ilgili işlemlerinin Anayasa'nın 125. maddesinde öngörülen “*idari işlemler*” kapsamına girmediği ve bu nedenle yargısal işlemler dolayısıyla idari yargı yoluna başvurulamayacağı açıktır. Bu durum, Ülkemiz yargı sisteminin dayandığı “*yargı ayrılığı*” ve “*adli ve idari yargı organlarının birbirlerine karşı bağımsızlığı*” ilkelерinin de doğal bir sonucudur.

20. Yargısal faaliyet, soyut hukuk kurallarının bağımsız ve tarafsız yargı organları tarafından, yargısal usullere uyularak, somut bir olaya veya ilişkiye uygulanması şeklinde tanımlanmaktadır. Yukarıda yer alan mevzuata göre de, yargı erki içerisinde görev alan hakimlerin, mahkemelerin ve savcılarının her işlemi yargısal faaliyet değildir. Hâkim ve savcılar, yargısal fonksiyonlarını yerine getirirken bir kısım idari işleri ve işlemleri de yapmak zorundadırlar. Bunlardan birisi de, adli kolluğun gözetimi ve denetimidir.

21. Buna göre, yürütülen suç soruşturması kapsamında hakkında tutuklama kararı verilen müteveffanın kolluk kuvvetlerinin idaresinde ceza infaz kurumuna sevk işlemleri yapıldığı sırada adliyenin ikinci katından atlayarak vefat etmesi olayında polis memurunun görevin kendisine yüklediği dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırı davrandığından dolayı uğranılan zararın tazmini istemiyle açılan davanın, hizmet kusuru esaslarına göre mi çözümleneceği, yoksa 5271 sayılı Kanun'un 141. maddesi kapsamında mı değerlendirileceğinin somut olayda açıklığı kavuşturulması gerekmektedir.

22. 5271 sayılı Kanun'un 142. maddesine göre ağır ceza mahkemelerince hükme bağlanacak olan tazminat davalarına ilişkin hâller, anılan Kanun'un 141. maddesinde sayma suretiyle belirlenmiş olup, yorum yoluyla bu hâllerin genişletilebilmesine olanak bulunmamaktadır. Olayda davanın, haksız yakalama, gözaltı veya tutuklamadan değil, tutuklama kararı sonrasında kolluk kuvveti idaresinde ceza infaz kurumuna sevk edilen müteveffanın adliye binasının ikinci katından atlayarak vefat etmesi nedeniyle kolluğun görevin kendisine yüklediği dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırı davrandığından bahisle uğranılan zararın tazmini istemiyle açıldığı ve bu davaların 141. madde gereğince Devlet aleyhine dava açılabilir hâller arasında sayılmadığı dikkate alındığında söz konusu iddia ile açılan davanın ağır ceza mahkemelerinde bakılmayacağı açıktır.

23. İdarenin, kendi eylem ve işlemlerinden doğan zararı ödemekle yükümlü olduğunu kurala bağlayan Anayasa'nın 125. maddesine göre, idare fonksiyonu kapsamında personelinin davranışları nedeniyle verilen zararları idarenin hizmet kusuru esasına göre tazmin etmesi gerekmektedir. İdarenin yürütmekle görevli olduğu bir hizmetin kuruluşunda, düzenlenişinde veya işleyişindeki nesnel nitelikli bozukluk veya aksaklık ile personeli üzerindeki gözetim ve denetim görevinin gereği gibi yerine getirilmemesi sonucunda hizmetin kötü işlemesi, geç işlemesi veya hiç işlememesi idarenin hizmet kusuruna dayalı tazmin sorumluluğunun doğmasına yol açar. İdarenin bu hukuki sorumluluğundan kaynaklanan uyumsuzlukların görüm ve çözümünde kural olarak idari yargı mercileri görevlidir.

24. Bu itibarla, davacılar tarafından, yürütülen bir suç soruşturması esnasında kolluk görevlisinin görevin kendisine yüklediği dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırı davrandığından bahisle, uğrandığı ileri sürülen maddi ve manevi zararın tazmini istemiyle açılan davanın, hizmet kusuru esasına göre idari yargı mercince çözümlenmesi gerekmektedir.

25. Yukarıda belirtilen hususlar göz önünde bulundurularak, Bolu İdare Mahkemesinin 27/03/2025 tarih ve E.2025/588, K.2025/437 sayılı görevsizlik kararının kaldırılması gerekmektedir.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Davanın çözümünde İDARİ YARGININ GÖREVLİ OLDUĞUNA,

B. Bolu İdare Mahkemesinin 27/03/2025 tarih ve E.2025/588, K.2025/437 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA,

22/12/2025 tarihinde, OY BİRLİĞİ ile karar verilmiştir.

Başkan
Rıdvan
GÜLEÇ

Üye
Eyüp
SARICALAR

Üye
Bayram
ŞEN

Üye
Döndü Deniz
BİLİR

Üye
Ahmet
ARSLAN

Üye
Mahmut
BALLI

Üye
Bilal
ÇALIŞKAN